ΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ. ΛΥΓΙΔΑΚΗ
Καθηγητοῦ Στρατ. Σχολῆς Εὐελπίδων

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

1957

ΤΟΜΟΣ Ε΄

ΜΑ. Τ.

(ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ - ΤΟΥΡΚΙΑ)

ΑΘΗΝΑΙ

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Συγγραφέως

πόαΤόν τεῦχοςμὲρ............................ἀνήκει εἰς τόν κ.

....

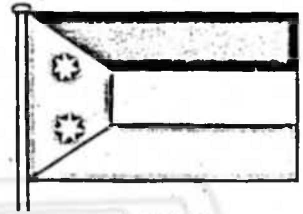
ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΤΟ ΕΥΨΥΧΟΝ

ΙΣΡΑΗΛ

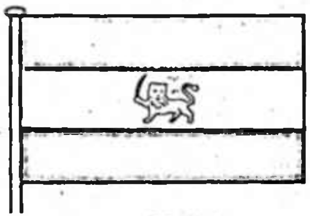
ΛΙΒΥΗ

ΙΡΑΚ

ΛΙΒΑΝΟΣ

ΙΡΑΝ

ΙΟΡΔΑΝΙΑ

ΤΟΥΡΚΙΑ

ΥΕΜΕΝΗ

ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ

Η.Α.Δ.

ΠΑΚΙΣΤΑΝ

ΣΟΥΔΑΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ I

Α. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ - ΘΕΣΙΣ

Ὑπὸ τὸν ὅρον Μ.Α. νοεῖται μία λίαν ἐκτεταμένη περιοχὴ ἧς τὸν γεωγραφικὸν χῶρον κατέχουν τὰ κράτη :

–**Ι**σραήλ, εἰς τὴν Α. λεκάνην τῆς Μεσογείου.

–**Λ**ιβύη, εἰς τὴν Β. λεκάνην (Κεντρ. Μεσόγειος).

–**Ι**ορδανία, Α. τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραὴλ Ἄκαμπα.

–**Ι**ρὰκ, ἀμέσως Α. τοῦ προηγουμένου.

–**Λ**ίβανος, εἰς τὴν λεκάνην τῆς Μεσογείου, Β. τοῦ Ἰσραήλ.

–**Ι**ρὰν (Περσία) Α. τοῦ Ἰρὰκ κατέχον καὶ τὰς Α. ἀκτὰς τοῦ Περσικοῦ Κόλπου.

–**Σ**αουδικὴ **Α**ραβία εἰς τὸ μεῖζον τμῆμα τῆς Ἀραβ.χερσονήσου.

–**Σ**υρία εἰς τὴν Α λεκάνην τῆς Μεσογείου.

–**Π**ακιστὰν τὸ Ακώτερον Κράτος συνορεῦον μὲ τὰς Ἰνδίας Α

–**Α**ἴγυπτος εἰς τὴν Α. λεκάνην τῆς Μεσογείου καὶ ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

–**Σ**ουδάν, Ν τῆς Αἰγύπτου μὲ λιμένας εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν.

–**Τ**ουρκία, κατέχουσα ὁλόκληρον τὴν Μικρασιατικὴν χερσόνησον καὶ Ἀν. Θράκην.

–**Υ**εμένη Ν τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας μὲ λιμένας εἰς τὴν Ἐρυθράν.

Πλέον τούτων τῶν ἀνεξαρτήτων σήμερον κρατῶν ἅτινά κατέχουν γεωγραφικὴν περιοχὴν εἰς Ἀφρικὴν, ἐγγὺς Ἀσίαν καὶ τὰς χερσονήσους Ἀραβίας καὶ Μικρασίας, εἰς τὸν χῶρον «Μέσης Ἀνατολῆς» ὑπάγονται ἐδάφη τελοῦντα ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἐπιρροὴν τῆς Ἀγγλίας ὡς Σουλτανάτα, Ἀποικίαι,Προτεκτοράτα αὐτῆς. Ταῦτα εἶναι : Τὸ Κουβάϊτ, Κατάρ, Μπαχρέϊν, Ὀμάν, Χαντραμούντ, Ἄντεν.

Ὡς χώρα ἐν τῷ συνόλῳ της ἡ Μ.Α. ἔχει ὅρια γεωφυσικά:

— Χερσαῖα: Τὴν Τύνιδα καὶ τὴν Σαχάραν πρὸς Δ, τὴν Ἀβησσυνίαν πρὸς Ν, τὸν Καύκασον—ὅριον Εὐρώπης καὶ Ἀσίας— πρὸς Β, τὰ Ἱμαλάϊα ὄρη μὲ τὴν Ἰνδίαν πρὸς Α.

— Θαλάσσια δὲ: α) Ὁλόκληρον τὴν Α ***λεκάνην τῆς Μεσογείου*** θαλάσσης μέχρι τῶν Ἑλληνικῶν χωρικῶν ὑδάτων.

Ἡ Ἑλλὸς μὲ τὸν σημερινὸν διαχωρισμὸν τοῦ Δυτικοῦ καὶ Ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ Κρατῶν, ἀποτελεῖ τὴν γέφυραν ἥτις ἑνώνει τὴν ζωτικὴν διὰ τὴν Δύσιν περιοχὴν τῆς Μ.Α. μετὰ τῆς Δύσεως. Ἐν ταυτῷ—καὶ κατόπιν τῆς ἐπελθούσης ἐσχάτως ὡς ἐκ τῆς Ἀγγλογαλλικῆς κατὰ τῆς Αἰγύπτου ἐπιθέσεως βαθείας διαστάσεως Δυτ. Εὐρώπης καὶ Ἀραβικοῦ κόσμου Μ.Α.—ἡ Ἑλλὰς ἀποτελεῖ λόγῳ τῶν ἀμοιβαίως ὑφισταμένων συμπαθειῶν μεταξὺ ταύτης καὶ τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν Μ.Α. τὸν συνδετικὸν κρῖκον Εὐρωπαίων «Κυρίων» (Χαουάγκα) καὶ Ἀράβων.

Ἡ Ἀν. Λεκάνη τῆς Μεσογείου εὔρους 300 μιλ. ἐκ Β πρὸς Ν καὶ 600 μιλ. ἐκ Δ πρὸς Α συστενοῦται μεταξὺ Κρήτης (Ἑλ.) καὶ Ντέρνας (Λιβύης) εἰς 150 μίλια.

Διὰ τοῦ θαλασσίου τούτου διαδρόμου ἐλεγχομένου ἀπολύτως ἐκ τῶν βάσεων Κρήτης καὶ Κυρηναϊκῆς, ἡ Ἀνατολικὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου διαχωρίζεται ἐκ τῆς ἀμέσως Δ αὐτῆς Κεντρικῆς τοιαύτης, ἥτις πάλιν διαχωρίζεται ἐκ τῆς Δυτ. λεκάνης τῆς Μεσογείου—Δυτικώτερον—ἀπὸ τὸ θαλάσσιον στενὸν τῆς Παντελαρίας (Τύνιδος—Σικελίας). Τοῦτο,πλάτους 75 μιλ, ἐλέγχεται ἐκ τῆς νήσου Μάλτας. Τέλος τὸ στενὸν τοῦ Γιβραλτὰρ πλάτους 14 χιλ., ἐλεγχόμενον ὑπὸ τῶν Βρεταννῶν ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου ὀχυροῦ βράχου, θέτει εἰς ἐπικοινωνίαν τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν μετὰ τῆς Δυτ. Μεσογείου καὶ δι' αὐτῆς μὲ τὴν Ἀν. λεκάνην τῆς Μεσογείου. Δοθέντος ὅτι ἡ πλωτὴ αὕτη λεωφόρος, ἥτις ἀποτελεῖ ζωογόνον τῆς Εὐρώπης φλέβα τροφοδοτοῦσα ταύτην, κυρίως, μὲ τὰ πετρέλαια τῆς Μ.Α., διέρχεται διὰ θαλασσίου στενοῦ χώρου μεταξὺ Κρήτης—Κυρηναϊκῆς, νοεῖται ἀμέσως πόσον μεγάλης Στρατιωτικῆς ἀξίας εἶναι διὰ τὴν Δύσιν ὁ Στρατηγικὸς χῶρος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδιαίτατα τῆς ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένης

νήσου Κ ρ ή τ η ς. Τοῦ ἐλέγχου τοῦ θαλασσίου στενοῦ «Κρήτης – Κυρηναϊκῆς» ἔχουν πικράν πεῖραν αἱ Σύμμαχοι Δυνάμεις αἵτινες μετά τήν κατάληψιν καί τῆς Κρήτης ὑπό τῶν Γερμανῶν τό 1941 παρά τάς ἰσχυράς συνοδείας τῶν ἐφοδιοπομπῶν των ὑφίσταντο ἐκ τῆς δράσεως τοῦ ἐχθροῦ δεινάς ἀπωλείας κατά τήν διέλευσίν των μεταξύ Κρήτης καί Λιβύης.

β) ***Τόν Εὔξεινον Πόντον*** πρός Β, κλειστήν θάλασσα ἀνήκουσα ἀπό κοινοῦ εἰς τήν Τουρκίαν καί τά Κράτη τοῦ Σοβιετικοῦ Μπλόκ Βουλγαρίαν, Ρουμανίαν καί ΕΣΣΔ παρ' ἧς κυρίως ἐλέγχεται.

γ) ***Τήν Κασπίαν θάλασσαν.*** Ἐπίσης πρός Β καί Α τοῦ Εὐξείνου Πόντου παρ' οὗ χωρίζεται διά τοῦ λαιμοῦ Καυκάσου, ἡ εἶναι μεγαλειτέρα ἐν τῷ κόσμῳ λίμνη, 26 μ. ὑπό τήν Μαύρην θάλασσαν. Αὕτη τελεῖ ὑπό τόν ἀπόλυτον ἔλεγχον τῆς Ε.Σ.Σ.Δ.

δ) ***Τόν Ἰνδικόν ὠκεανόν*** ἀπό Ν ὅστις εἰσχωρῶν βαθέως σχηματίζει τόν κόλπον τοῦ Ὀμάν, τόν Π ε ρ σ ι κ ό ν Κ ό λ π ο ν, τόν Κ ό λ π ο ν τ ο ῦ Ἄ ν τ ε ν καί τήν λίαν ἐπιμήκη καί στενήν Ἐ ρ υ θ ρ ά ν θ ά λ α σ σ α ν ἥτις διήκει ἐκ ΝΑ πρός ΒΔ. Πρό τῆς Α εἰσόδου τῆς Ἐρυθρᾶς εἶναι ἡ Βρεταννική ἀποικία τοῦ Ἄντεν ὁ λιμήν δέ αὐτοῦ εἶναι ἐπί τοῦ μεσημβρινοῦ 45° καί πλάτους 12° 30'. Ἐξ αὐτοῦ, ὡς ἀπό βάσεως ἰσχυρᾶς, ἐλέγχεται ὁ εἴσπλους καί ἔκπλους τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Βαθυτέρα ἐσοχή αὐτῆς πρός ΒΔ εἶναι ὁ κ ό λ π ο ς τ ο ῦ Σ ο υ έ ζ ἀπό τόν μυχόν τοῦ ὁποίου μέ βορείαν κατεύθυνσιν ἄρχεται ἡ Δ ι ῶ ρ υ ξ τοῦ Σ ο υ έ ζ δι' ἧς ἡ Μεσόγειος ἐπικοινωνεῖ μέσῳ τῆς Ἐρυθρᾶς μέ τόν Ἰνδικόν ὠκεανόν. Ἀπό τοῦ μυχοῦ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐξ ἄλλου μέ ΒΒΑ κατεύθυνσιν διήκει ὁ στενός Κόλπος τῆς Ἄκαμπα ὅστις εἰσχωρῶν βαθέως εἰς τήν ξηράν σχηματίζει μετά τῆς Μεσογείου τήν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ (Πετραίας Ἀραβίας) (*) ὑπαγομένην ἐθνολογικῶς εἰς τήν Αἴγυπτον.

(*) Εἰς ταύτην εὑρίσκεται ἡ ἀρχαιοτέρα Μονή τῆς Χριστιανωσύνης ἡ τῆς Ἁ γ ί α ς Α ἰ κ α τ ε ρ ί ν η ς. Εἰς τήν βιβλιοθήκην αὐτῆς ὑπάρχουν 2 ἑκατ σελίδες χειρογράφων γραφέντων κατά τόν 5ον αἰῶνα καθώς καί πλήρη ἔργα ἀπό τόν 8ον αἰῶνα κι' ἐντεῦθεν. Ὡρισμένα εἶναι μεταγραφαί μέρους τῆς Παλαιᾶς

Εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄκαμπα τοῦ ὁποίου ἡ εἴσοδος ἐλέγχεται ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου (Δ) καὶ τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας (Α) ἔχουν διέξοδον ἐπὶ στενῆς θαλασσίας λωρίδος εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου καὶ τὰ κράτη Ἰσραὴλ (λιμὴν Εἴλαθ) καὶ Ἰορδανία (λιμὴν Ἔλ Ἄκαμπα).

Β. ΓΑΙΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Ι. ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ

Τὸ ὄρος Ἀ χ α γ κ ὰ ρ (ὑψ. 3.000) διαχωρίζει τὴν ἔρημον τῆς Σαχάρας ἀπὸ τὴν Λιβυκὴν ἔρημον. Ἐν συνεχείᾳ δὲ τούτου μὲ ΝΑ κατεύθυνσιν ἡ λίαν ἐπιμήκης ὀροσειρὰ τοῦ Τύμμο—Τιμπέστι (3400)—Τάρσο (2700) διαχωρίζει ὡσαύτως τὴν ἔρημον τῆς Σαχάρας ἐκ ΝΔ ἀπὸ τὰς ἐρήμους Λιβύης καὶ Σουδὰν πρὸς ΒΑ.

Ἀμφότεραι αἱ ὀροσειραὶ ἀποτελοῦν τὸ Δυτικὸν ὅριον τῆς Μ Α. μετὰ τῆς Β καὶ Κεντρικῆς Ἀφρικῆς.

Ἐξ ἄλλου τὸ ὄρος Μάρα (2000) εἶναι ΝΔ ὅριον τοῦ Σουδὰν μετὰ τῆς Γαλλ. Ἰσημερινῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ κοιλὰς τοῦ ποταμοῦ Ν ε ί λ ο υ διατεταμμένη ἐκ Ν πρὸς Β, καθ' ἣν διεύθυνσιν βαίνει ἡ μεγάλη π.γ. του, σχηματίζεται πολὺ ἀνατολικώτερον τῶν ὀροσειρῶν τούτων περιβαλλομένη ἀπὸ Δ καὶ Α ὑπὸ ἐρήμων.

Μεταξὺ τῆς Α ἐρήμου καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Σουὲζ εὑρίσκεται ἀρχομένη ΝΑ τοῦ Καΐρου λίαν ἐπιμήκης ὀροσειρὰ μέσου ὕψους

Διαθήκης ἀλλὰ τὰ περισσότερα ἀναφέρονται εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Τὰ τελευταῖα εἶναι διατεταγμένα κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ν' ἀποτελοῦν κατάλληλα κείμενα κηρυγμάτων διὰ πᾶσαν ἡμέραν τοῦ ἔτους. Ἡ βιβλιοθήκη περιέχει ἐπίσης τὰ γνωστὰ ὡς χειρόγραφα τῶν «τεσσάρων εὐαγγελίων» καθὼς καὶ ἀρχαῖα χειρόγραφα τῶν πράξεων καὶ ἐπιστολῶν τῶν Ἀποστόλων. Ἡ Μονὴ κεῖται ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ. Εἶναι οἰκοδομικὸν συγκρότημα κείμενον ἐπὶ ὀροπεδίου περιβαλλομένου σχεδὸν πλήρως ὑπὸ ὑψηλοτέρων ὀρέων. Ἕνα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ Ὄρος τοῦ Μωϋσέως ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ὑποτίθεται ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἔλαβε τὰς 10 ἐντολάς. Ἡ πρὸς τὴν Μονὴν πορεία εἶναι ἐπίπονος 250 μιλ. μέσῳ ἐρήμου (ἐκ τοῦ Ἰσραήλ). Ἅπαντες οἱ καλλιτεχνικοὶ θησαυροὶ καὶ χειρόγραφα τῆς Μονῆς ἔμειναν εὐτυχῶς ἄθικτα ὑπὸ τῶν κατα αβόντων τὴν περιοχὴν Ἰσραηλινῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν πρόσφατον (1956) Ἀγγλογαλλοϊσραηλινὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Αἰγύπτου.

500 — 1000 μ.: ἐφ' ἧς τὰ ὀροπέδια Βορείου καὶ Νοτίου Γκαλάλας (Δζεμπὲλ ἐλ Γκαλάλα ἐλ Μπαχαρία καὶ Δζεμπὲλ ἐλ Γκαλάλα ἐλ Καβαλίγια) διήκουσα παραλλήλως τῆς π.γ. τοῦ Νείλου καὶ τοῦ κόλπου Σουὲζ καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐν συνεχείᾳ.

Τῆς, τραπεζοειδοῦς μορφῆς, χερσονήσου τοῦ Σινᾶ τὸ Ν τμῆμα εἶναι κεκαλυμμένον ὑπὸ ὀρέων τὸ δὲ ὑπόλοιπον αὐτῆς εἶναι ἔρημος ἢ καὶ πεδινὸν (Ἐλ Ἀρίς).

Εἰς τὴν Σιναϊτικὴν χερσόνησον τὸ ἔδαφος ὑψοῦται βαθμιαίως ἐκ τῆς Μεσογείου πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Τίχ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὸ «Θεοβάδιστον»ὄρος Σ ι ν ᾶ χωρίζεται διὰ τῆς βαθείας κοιλάδος τοῦ Οὐάδη—Φαράν. Τοῦ ὄρους Σινᾶ ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ εἶναι τὸ Δ ζ ε μ π έ λ ι (ἀραβιστὶ ὄρος) Κ α τ ε ρ ί ν (2640). Ἐν συνεχείᾳ αὐτῆς ἡ κορυφὴ Δ ζ ε μ π έ λ ι Μ ο υ σ ᾶ (ὄρος Μωϋσέως ὑψ. 2284 μ.) καὶ τὸ ὄρος Ρ ὰ ς Ἐ λ Σ α φ ὰ φ (2034) (*). Ἡ χερσόνησος καταλήγει εἰς τὸ Νοτιώτερον ἀκρωτήριον Ρὰς—Μωχάμετ.

Ἡ κυρίως Ἀραβία ΝΑ τῆς χερσονήσου Σινᾶ, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὀροπέδιον οὐχὶ ὑψηλὸν κεκλιμένον ἐλαφρῶς ἐκ τῶν ΝΔ πρὸς τὰ ΒΑ ἐξικνούμενον εἰς μέγιστον ὕψος—ΝΔ ἄκρον—μέχρι 2700 μ. ἐνῶ πρὸς ΒΑ κατέρχεται διὰ βραδείας κλίσεως πρὸς τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Περσικὸν Κόλπον (**).

Χαρακτηριστικὸν τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀραβίας εἶναι ἡ γυμνότης καὶ ξηρότης τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ.

Γενικῶς παρατηρεῖται, ὅτι τὰ ὄρη αὐτῆς μὴ ἔχοντα ἐπαρκὲς ὕψος καὶ ἱκανὴν ἔκτασιν δὲν δύνανται νὰ προσελκύσουν ἱκανὸν μέρος τῶν ὑετῶν τοῦ μονσοὺν—ἤτοι τῶν ἐτησίων ἀνέμων τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ—ὑετῶν οἵτινες ἀφθονοῦν εἰς τὴν ἀντιπέραν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης περιοχὴν τοῦ Ἀβησσυνιακοῦ ὑψιπέδου. Ὡς ἐκ τούτου ἡ Ἀραβία οὔτε λίμνας οὔτε δάση ἔχει τὰ ὁποῖα νὰ κανονίζουν τὰς βροχὰς καὶ προλαμβάνουν τὴν ἀνωφελῆ διασκόρπισιν τῶν ὑδάτων. Οἱ ὑπάρχοντες ποταμοὶ εἶναι ἁπλοὶ χείμαρροι (***).

(*) Τὸ ὄρος Χωρὴβ ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατὰ τὴν Γραφὴν ἐδόθησαν εἰς τὸν Μωϋσέα αἱ 10 ἐντολαὶ εἶναι εἴτε τὸ Ρὰς ἐλ Σαφὰφ ἢ τὸ Δζεμπέλι Μουσᾶ.

(**) Τοῦ ὀρεινοῦ μέρους τὴν διάταξιν ἀναφέρει καὶ ὁ Ἡρόδοτος λέγων «τῆς μὲν Ἀραβίας οὖρος παρατρέπεται φέρον ἀπ' ἄκρου πρὸς μεσημβρίαν».

(***) Ὁ Στράβων ἐν τούτοις γράφει: «τὰ ἔσχατα πρὸς Νότον καὶ ἀνταίροντα τῇ Αἰθιοπίᾳ βρέχονται θερινοῖς ὄμβροις καὶ διασπορεῖται παραπλησίως τῷ Ἰνδικῷ, ποταμοὺς δ' ἔχει καταναλισκομένους εἰς πεδία καὶ λίμνας, εὐκαρπία δ'

Μεταξὺ τῆς Ἐρήμου Ν α φ ο ὺ δ καὶ τῆς Χ ε τ ζ ά ζ η ς ὡς καὶ ἐν μέρει ἐνδότερον ταύτης, κεῖνται αἱ ὀ ρ ε ι ν α ὶ ἐ κ τ ά σ ε ι ς Χ α ρ ρ ὰ τῶν ὁποίων σπουδαιότερον ὄρος εἶναι τὸ Χ α ρ ρ ὰ τ Ἐ λ Ἀ ο ύ ε ρ ι τ, μεταξὺ Τεμποὺκ καὶ Ἐλ Οὐλᾶ μ. υ. 1600 μ. καὶ μὲ ὑψηλοτέραν κορυφὴν τὸ Δ ζ ε μ π έ λ ι—Ἀ ν ά ζ (2400 μ.). Ἡ περιοχὴ αὐτὴ εἶναι ἄνυδρος καὶ ἄγονος, πλήρης πετρωμάτων ἐκ λάβας. Τὸν χειμῶνα τὸ κλῖμα εἶναι ψυχρὸν ἐνίοτε δὲ χιονίζει.

Νοτιώτερον κεῖται ἡ Χετζιάζη

Ἡ Χετζάζη ἐξαιρέσει τῆς μεσημβρινωτέρας αὐτῆς ἐπαρχίας Ταΐφ ἀνηκούσης μᾶλλον εἰς τὸ νότιον ὑψίπεδον τῆς Ὑεμένης ἀποτελεῖ γ ε ω γ ρ α φ ι κ ῶ ς ἀ ν ε ξ ά ρ τ η τ ο ν π ε ρ ι φ έ ρ ε ι α ν κειμένην εἰς τὸ εὐρύτερον μέρος τῆς δυτικῆς κλιτύος τῆς χερσονήσου μεταξὺ τοῦ Χάρρα καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

—Ὑψηλὴ βουνοσειρὰ ἐκ γρανίτου, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Τ ε χ α μ ᾶ» τῆς ὁποίας ἡ ὑψηλοτέρα κορυφὴ εἶναι τὸ Δζεμπέλι Σὰρ (2140) εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μιδιὰν χωρίζει τὴν Χετζάζην εἰς δύο τμήμαματα τὸ κ α τ ὰ μ ῆ κ ο ς τ ῆ ς π α ρ α λ ί α ς χ α μ η λ ό τ ε ρ ο ν, ὅπερ εἶναι καὶ στενότερον, καὶ τὸ ὑψηλότερον ἔχον ὕψος 700-1000 μ. Ἀμφότερα εἶναι γυμνὰ καὶ ἄγονα.

Ἡ ὑψηλὴ ζώνη περιλαμβάνει τὰς γονίμους κοιλάδας τῆς Χαϊμπὰρ καὶ Μεδίνης, ἧς τὰ ὕδατα φέρονται πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ Ο ὐ ά ν τ Χ α μ ί τ τοῦ κυριωτέρου ποταμοῦ τῆς Δυτικῆς Ἀραβίας περὶ τοῦ ὁποίου ἀναφέρει καὶ ὁ Ἡρόδοτος ὡς μέγαν ... «τὸ οὔνομα Κόρυς, ἐκδιδοῖ δὲ οὗτος εἰς τὴν Ἐρυθρὰν καλεομένην θάλασσαν». Ἄλλη κοιλὰς εἶναι ἡ τοῦ Ο ὐ ά ν τ ι Δ ζ α λ ί τ ἢ Ἐ λ Σ α φ ρ ά (Κιτρίνη).

Ἡ παραλία εἶναι βραχώδης καὶ πλήρης ὑφάλων καὶ νησίδων οἵτινες καθιστοῦν τὴν ναυσιπλοΐαν ἐπικίνδυνον.

Μόνοι ἀξιόλογοι λιμένες εἶναι τὸ Γιάμπο ἐπίνειον τῆς Μεδίνας καὶ Δζέδδα ἐπίνειον τῆς Μέκκας.

Ὁλόκληρον τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀραβίας μεταξὺ τῶν ἐρήμων Μεγάλη Ναφούδ, καὶ τῆς Νοτίας ἐρήμου «Δαχνᾶ» κατέχει ἡ περιοχὴ Ν έ τ ζ ι τ. Τὸ Β τμῆμα της ἀποτελεῖ τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ο ὐ-

---

ἐστὶν ἥ τε ἄλλη καὶ μελιτουργεῖα δαψιλῆ βοσκημάτων τε ἀφθονία πλὴν ἵππων καὶ ἡμιόνων καὶ ὑῶν, ὄρνεα τε παντοῖα πλὴν χηνῶν καὶ ἀλεκτοριδῶν...» Ταῦτα ὅμως συμβαίνουν εἴς τινας περιοχὰς τῆς Ὑεμένης (Εὐδαίμονος Ἀραβίας) μόνον.

ά ν τ ι Ρ ο υ μ ά, Α τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ Σεϊχάτον ('Αγγλ.) τοῦ Κ ο υ β ά ϊ τ

—Τὸ Δ ζ ε μ π έ λ ι Σ α μ ά ρ εἶναι διπλῆ σειρὰ ὀρέων μήκους 35 περίπου χιλιομ. ὑψουμένων ἀποτόμως ἐκ τῆς ἐρήμου (Μεγάλη Ναφοὺδ) ὑπὸ μορφὴν γυμνῶν γρανιτικῶν βράχων.

Τὸ Δ ζ ε μ π έ λ ι 'Α γ ι ά, δυτικωτέρα καὶ ὑψηλοτέρα ὀροσειρά του ἐκτείνεται εἰς μῆκος 170 χιλ. Ὑψηλοτέρα κορυφὴ αὐτοῦ εἶναι τὸ Δ ζ ε μ π έ λ ι - Φ α ρ ά (1500 μ).

Α τοῦ Νέτζιτ ἐκτείνεται εἰς πλάτος 75 χιλ. ἡ ἔρημος Μικρὰ Ναφοὺδ καὶ ἀμέσως Α τῆς ἐρήμου σειρὰ πετρωδῶν λόφων διατεταγμένων παραλλήλως πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Μεταξὺ τῆς λοφοσειρᾶς ταύτης καὶ τῆς ἀκτῆς εὑρίσκεται ἡ χώρα 'Ε λ Χ α σ σ ᾶ ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ π. Εὐφράτου μέχρι τοῦ 'Ομάν.

Εἰς τὴν βορείαν περιοχὴν αὐτῆς εὑρίσκεται τὸ Σεϊχᾶτον ('Αγγλ.) τοῦ Κουβάϊτ καὶ εἰς τὴν Νοτίαν τὸ τοῦ Κατάρ. Τοῦτο, κατέχει χῶρον ἐπὶ μικρᾶς χερσονήσου ἧς αἱ Β ἀκταὶ σχηματίζουν τὸν κόλπον τοῦ Μπαχρέϊν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου εὑρίσκονται αἱ ὁμώνυμοι νῆσοι ('Αγγλικὴ ἀποικία).

— ΝΑ τοῦ Κατάρ εὑρίσκεται τὸ 'Ομὰν καταλαμβάνον τὴν μεταξὺ τοῦ Κόλπου 'Ομὰν καὶ τῆς ἐρήμου Δαχνᾶ ἔκτασιν.

Ὁλόκληρος ἡ παραλιακὴ ζώνη αὐτοῦ εἶναι κεκαλυμένη ὑπὸ τῆς ὀροσειρᾶς τοῦ Δ ζ ε μ π έ λ ι 'Α χ ν τ ᾶ ς (3300 μ.) ἥτις ὀροσειρὰ ἔχει τὸ ἑξῆς χαρακτηριστικόν : ἀντιθέτως πρὸς τὰς σχετικῶς ὁμαλὰς πρὸς τὴν παραλίαν κλιτὺς της αἱ ΝΔ τοιαῦται πρὸς τὴν ἔρημον εἶναι ἀποτομώταται. Ἡ Βορειοτέρα ἄκρη τῆς ὀροσειρᾶς, ἡ Ρὰς Μασαντὰν σχηματίζει μετὰ τῆς πρὸς Β 'Ασιατικῆς ἀκτῆς τὸ καμπῦλον στενὸν 'Ωρμοὺς ὅπερ ἀποτελεῖ τ ὴ ν ε ἴ σ ο δ ο ν τ ο ῦ Π ε ρ σ ι κ ο ῦ κ ό λ π ο υ τὸ δὲ ΝΑ ἄκρον τῆς ἰδίας ὀροσειρᾶς εἶναι τὸ ἀκρωτήριον Ρὰς ἐλ Χὰτ ἀποτελοῦν τὴν Ν στήλην τοῦ ἀρκετὰ εὐρέως στομίου τοῦ κόλπου 'Ομάν. ΝΔ τοῦ 'Αχντᾶς κεῖται ἡ Ὄασις Μπουραΐμὶ ἀνήκουσα εἰς τὸ 'Ομὰν ('Αγγλ.).

Τὰ ὄρη τῆς Β περιοχῆς τῆς Μ. Α. εἶναι συμπαγεῖς ὀροσειραὶ μεγάλου ὕψους μεγάλου πλάτους καὶ μεγάλου μήκους βαίνουσαι μὲ γενικὴν κατεύθυνσιν ἐκ ΒΔ πρὸς ΝΑ ἤτοι ἐκ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέχρι καὶ τοῦ Κόλπου 'Ομάν. Εὐρεῖα πεδινὴ ἔκτασις ἡ εὐφορωτάτη τῆς Μεσοποταμίας χώρα, περικλείεται μεταξὺ τῶν ἀναφερθεισῶν ἤδη ὀροσειρῶν τῆς 'Αραβίας καὶ τῶν ἐξεταζομένων νῦν τοῦ Β καὶ ΒΑ γεωγραφικοῦ χώρου τῆς Μ.Α.

Κεντρικὸς ὀρεογραφικὸς κόμβος εἶναι τὸ 'Α ρ α ρ ά τ (5165). Ἐξ αὐτοῦ ἄρχονται αἱ ὀροσειραὶ αἱ ἀπαρτίζουσαι τὸ ὀρεογραφικὸν

σύστημα τῆς Μ ι κ ρ α σ ί α ς — περὶ ὧν ἀναφέρωμεν εἰς εἰδικὸν κεφάλαιον τοῦ Β' Μέρους τὰ πρὸς Βορρᾶν ὄρη τοῦ Κ α υ κ ά σ ο υ καὶ τὰ πρὸς Ν καὶ ΝΑ ὄρη τοῦ 'Ιρὰκ καὶ τοῦ 'Ι ρ ά ν.

— 'Εκ τοῦ ὄρους Γ κ ι α ο ὺ ρ Ν τ ὰ γ (ἀρχ. 'Αμανὸς) τῆς Μικρασίας ἀποσπᾶται μὲ Ν κατεύθυνσιν ἡ ὀροσειρὰ 'Ελ 'Α κ ο υ ῖ τ Λ ί β α ν ο ς (3080), Α δὲ καὶ παραλλήλως αὐτῇ ἡ ὀροσειρὰ τοῦ 'Α ν τ ι λ ι β ά ν ο υ (2656).

Αἱ δύο ὀροσειραὶ συνεχίζονται πάντοτε παραλλήλως πρὸς Ν καὶ πρὸς τὴν παραλιακὴν τῆς Μεσογείου ἀκτὴν περικλείουσαι διαδοχικῶς τὴν λίμνην Τιβεριάδα (—212) τὴν κοιλάδα τοῦ π. 'Ιορδάνου (μὲ ἀρνητικὸν ὑψόμετρον) καὶ τὴν Νεκρὰν θάλασσαν (—392) καταλήγουν δὲ εἰς τὸν κόλπον τῆς "Ακαμπα.

'Εκ τοῦ 'Αραρὰτ κατευθύνεται πρὸς Ν ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Ν α μ π ο ὺ ρ Τ ε π έ μέχρι τοῦ Τ σ ὸ χ Ν τ ά γ. 'Η γραμμὴ ὑδροκρίτης τῆς ὀροσειρᾶς ταύτης εἶναι καὶ ἡ ὁ.γ. Τουρκίας — 'Ιράν.

'Η ἐν λόγῳ ὀροσειρὰ δὲν διαχωρίζει μόνον τὰ ἐδάφη τῶν δύο Κρατῶν ἀλλὰ καὶ τὴν φυσικὴν σύστασιν καὶ τὸ κλῖμα αὐτῶν. Οὕτω ἡ Τουρκικὴ περιοχὴ (Δ) τοῦ Κουρδιστάν, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρεινὴ ἐξ ὀρέων δυσβάτων κρημνωδῶν, γυμνῶν μὲ βαθυτάτας κοιλάδας, ἐνῶ ἡ 'Ιρανικὴ περιοχὴ (Α) τοῦ 'Αζερμπαϊτζὰν ἀποτελεῖται ἀπὸ πεδιάδας ὁμαλάς, εὐρείας, ἐφόρους καὶ παραγωγικωτέρας ὑψουμένων σποραδικῶς μόνον ὀροσειρῶν τινων ἐξ ὧν σημαντικωτέρα εἶναι ἡ τοῦ 'Ε λ μ π ο ὺ ρ τ ζ (5590) διατεταμμένη Ν τῆς Κασπίας θαλάσσης.

'Εκ τοῦ ὄρους Τσὸχ Ντὰγ (ἐφ' οὗ καὶ τὸ τριεθνὲς Τουρκίας — 'Ιρὰκ — 'Ιρὰν) κατευθύνεται ἡ κεντρικὴ ὀροσειρὰ πρὸς ΝΑ ἐπὶ τῶν ὀρέων Κ ο ρ δ ε σ τ ὰ ν — 'Α μ α ν τ ά ν (3515) — Μ π α κ τ ι ὰ ρ (4350) — Κ ο υ μ π ο ὺ λ (3903) καὶ τοῦ ΝΔυτικωτέρου Κ ο υ τ ο υ ρ γ κ ο ὺ ν (3226) τοῦ ὁποίου αἱ κλιτεῖς καταλήγουν εἰς καμπύλην παραλιακὴν ζώνην ἥτις σχηματίζει μετὰ τῆς πρὸς Ν 'Αραβικῆς ἄκρας Ρὰς Μασαντὰν τὸ στενὸν 'Ωρμοὺς (εἴσοδον τοῦ Περσικοῦ Κόλπου).

'Εκ τοῦ Τριεθνοῦς Τουρκίας — 'Ιρὰν — ΕΣΣΔ, Α τοῦ 'Αραρὰτ ἡ ὁ. γ. μεταξὺ 'Ιρὰν — ΕΣΣΔ (ἥτις ἀποτελεῖ καὶ τὴν γραμμὴν διαχωρισμοῦ τῶν δύο μεγάλων Συνασπισμῶν ΝΑΤΟ καὶ 'Ανατολικοῦ, βαίνει πρὸς ΝΑ, Α, ΒΑ, ἀκολουθοῦσα τὴν μισγάγγειαν τοῦ π. 'Αράξη ('Αρὰς) μέχρι τινος καὶ ἀκολούθως, ἀφίνουσα τὸν ποταμὸν εἰς τὴν Ρωσίαν στρέφει πάλιν πρὸς ΝΑ μέχρι τῆς παρακασπίας Ρωσικῆς πόλεως "Ασταρα, διαχωρίζουσα τὸ 'Αζερμπαϊζιὰν εἰς Περσικὸν καὶ Ρωσικὸν τοιοῦτον.

Ἡ ὁροθετικὴ αὕτη γραμμὴ ἀφίνει τὴν σιδηρ. γραμμήν: Λενίνακαν—Νακίσεβαν—Μπακοῦ (ἐπὶ τῆς Κασπίας) εἰς τὴν ΕΣΣΔ ἀκολουθοῦσα τὴν χάραξιν τῆς σιδηρᾶς ταύτης ἀρτηρίας—μέχρι τῆς στέππας Μογκὰν—ἐπὶ διαδρομῆς συνολικῆς 440 χιλιομέτρων. Τούτου ἕνεκα ἐν περιπτώσει πολέμου ἡ σιδηρ. αὕτη γραμμὴ δὲν θὰ εἶναι χρησιμοποιήσιμος ὑπὸ τῶν Ρώσων (ἐὰν ἡ πρωτοβουλία τῶν ἐπιχειρήσεων περιέλθη εἰς τὰ Κράτη τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης).

ΙΙ. ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

1) Ποταμοὶ

—***Νεῖλος*** (6497 χιλ.) Εἶναι ὁ δεύτερος εἰς μῆκος ποταμὸς ἐν τῷ κόσμῳ (*). Αἱ πηγαί του εὑρίσκονται ΒΑ τῆς λίμνης Ταγκανίκας ὁπόθεν κατευθύνεται μέχρι τῆς λίμνης Βικτωρίας Νυάνζα (ὑψμ. 1200). Ἐγγύτατα τῆς Β ὄχθης αὐτῆς διέρχεται ὁ Ἰσημερινός. Ἐκ τοῦ σημείου αὐτοῦ ἀρχίζει ἀπὸ τῶν καταρρακτῶν Ριπὸν σχηματιζόμενος ὁ κυρίως ποταμὸς ὅστις μέχρι τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὴν Μεσόγειον ἔχει μῆκος 5989 χιλ. Ὁ ποταμὸς διαρρέων μέχρι τοῦ Σουδὰν ὀρεινὴν ἔκτασιν σχηματίζει εἰς πλεῖστα ὅσα σημεῖα καταρράκτας καὶ ἕλη. Εἰς τὸ Χαρτοὺμ ἑνώνονται οἱ δύο κύριοι κλάδοι του ὁ Λευκὸς καὶ ὁ Κυανοῦς Νεῖλος κι' ἔκτοτε, μετὰ τὸ Χαρτοὺμ, ῥέει ὡς «Νεῖλος».

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ Χαρτοὺμ (πρωτ. Σουδὰν) μέχρι τοῦ Ἀσσουὰν σχηματίζει 6 καταρράκτας (**). Ἀπὸ τοῦ Ἀσσουὰν μέχρι τοῦ Καΐρου ὁ Νεῖλος διανύει 940 χιλ. Εἰς ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα διέρχεται διὰ στενῆς κοιλάδος συσφιγγομένης μεταξὺ δύο ἐπιμήκων χαμηλῶν ὀροσειρῶν: Τῆς Ἀραβικῆς (Α) καὶ τῆς (Δ).Πρὸς Β τοῦ Ασσουὰν τὸ πλάτος τῆς κοιλάδος δὲν ὑπερβαίνει τὰ 3 - 4 χιλ. παρὰ δὲ τὸ Δζεμπὲλ Σιλσιλὲχ στενοῦται μέχρι 1200 μ. Ἐκεῖθεν τὰ ὄρη ἀφίστανται ἀλλήλων μέχρι 15 χιλ. Παρὰ δὲ τὸ Λοῦξορ (ἀρχ. Θῆβαι)

(*) Πρῶτος ἔρχεται ὁ Μισισιπῆς—Μισουρῆς τῆς Βορ. Ἀμερικῆς μὲ μῆκος 6970 χιλ.

(**) Ἐν τῇ πραγματικότητι δὲν εἶναι καταρράκται ἀλλὰ βράχοι ἐντὸς τῆς κοίτης ὀγκώδεις ὅπου κτυποῦν τὰ νερὰ τοῦ Νείλου καὶ κοχλάζουν. Ἀναπλέονται οὗτοι δυσκόλως καὶ μόνον κατὰ τὰς μεγάλας πλημμύρας ὅταν ἀνυψοῦται ἡ ἐπιπολὴ δύνανται καὶ διέρχονται οἱ ἰθαγενεῖς λεμβοῦχοι.

πλατύνεται ἡ κοιλὰς εἰς 20 - 25 χιλ. Εἰς τὴν πόλιν Κένα ὁ Νεῖλος πλησιάζει τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. περισσότερον πάσης ἄλλης περιοχῆς τῆς διαδρομῆς του. Ἐκεῖ ἡ Ἀραβικὴ ὀροσειρὰ κάμπτεται εἰς βαθὺ λαιμὸν καὶ σχηματίζεται κοιλὰς 170 χιλ. δι' ἧς ἐπικοινωνεῖ ἡ Κένα μετὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης Αἰγυπτιακοῦ λιμένος Κοσεῖρ. Ὁ Νεῖλος διερχόμενος διὰ τοῦ Καΐρου σχηματίζει δύο νησίδας τὴν Ρόδαν καὶ Γκεζίραν· αἱ μέχρι τοῦδε περισφίγγουσαι ὀροσειραὶ ἀφίστανται ἀλλήλων ἡ μὲν Ἀραβικὴ πρὸς ΒΑ ἡ δὲ πρὸς ΒΔ. Ὁ ποταμὸς διχάζεται 23 χιλ. ΒΔ τοῦ Καΐρου καὶ διὰ δύο βραχιόνων κατευθύνεται εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς Μεσογείου. Καὶ ὁ μὲν Δ βραχίων ἐκβάλλει εἰς Ροζέτταν· ὁ δὲ Α παρὰ τὴν Δαμιέττην. Μεταξὺ τούτων σχηματίζεται ἓν τρίγωνον, τὸ γονιμότατον Δέλτα τοῦ Νείλου.

Ὁ ποταμὸς δὲν ἀρδεύει μόνον τὴν χώραν ἀλλὰ καὶ τὴν διαποτίζει. Αἱ διεισδύσεις εἶναι ἰσχυραὶ εἰς τὰς παροχθίους γαίας, διὰ μέσου τοῦ πορώδους ἐδάφους, συνήθως ἀφανεῖς ἀλλ' ἐνίοτε ἀρκετὰ σημαντικαὶ ὥστε νὰ προσθέτουν εἰς τὸν Νεῖλον μεγάλην φυσικὴν διώρυγα—ὡς ἡ τοῦ Μάχρ ἐλ Γιοῦσσεφ—ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν Θηβαΐδα φθάνει μέχρι τοῦ Φαγιοὺμ ἐνῷ ἄλλοι κλάδοι της χάνονται εἰς τὸ Δ Δέλτα.

Ἡ καθίζησις τῆς ἰλύος τοῦ ποταμοῦ εἶναι σημαντικὴ καὶ τούτου ἕνεκα ὁ ποταμὸς ἀνυψοῦται προοδευτικῶς τῶν ἑκατέρωθεν γαιῶν. Ἡ ἐναπόθεσις μεγάλης μάζης ἰλύος παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ συντελεῖ εἰς τὴν προέκτασιν τοῦ Δέλτα καὶ τὴν ἀπώθησιν τῆς θαλάσσης (*). Οὕτως ὁλόκληρος ἡ χώρα τοῦ Νείλου εἶναι δημιούργημα τοῦ ποταμοῦ. Ὀβελίσκοι καὶ μνημεῖα μείναντα ἀκίνητα ὅπου πρὸ αἰώνων ἐστήθησαν ἔχουν σήμερον τὴν βάσιν των πολλὰ μέτρα χαμηλότερον τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους (Μαβαρία καὶ Λοῦξορ) Ἐξ ἄλλου ἡ Μεσογειακὴ ἀκτὴ τῆς Αἰγύπτου ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον εἶναι διαρκὴς διαδοχὴ ἀβαθεστάτων λιμνῶν συγκοινωνουσῶν εἰσέτι μετὰ τῆς θαλάσσης.

Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ πλημμύρα, ἐλλείψει ἀρδευτικῶν ἔργων, μετέβαλλε τὴν χώραν εἰς πέλαγος. Τούτου ἕνεκα τὰ χωρία ἦσαν κτισμένα εἰς χειροποιήτους λόφους «κώμ». Τὴν νύκτα αἱ

(*) Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ μὲν ἔδαφος τῆς Αἰγύπτου ὑψώνεται κατὰ αἰῶνα 0,126 μ. τὸ δὲ Δέλτα κατακτᾷ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐτησίως 2½ μ.

κάτοικοι διετήρουν πυράς ἀντὶ φάρων πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὑπενθύμισεν εἰς τὸν Ἡρόδοτον τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν Κυκλάδων (*).

—*Ἰορδάνης*. Εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Παλαιστίνης διαρρέων κατὰ τὸ μέγιστον μῆκος τῆς διαδρομῆς του Ἰορδανικὰ ἐδάφη. Πηγάζει ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἑρμῶνος εἰς ὕψος 520 μ. διευθυνόμενος ἐκ Β πρὸς Ν. Κατ' ἀρχὰς σχηματίζει τὴν λίμνην Χουλὲ καὶ τὴν Σέμα Χωνίτιδα τοῦ Ἰωσήπου. Ἐκεῖθεν ὁ ποταμὸς χύνεται εἰς τὴν λίμνην Τιβεριάδα (—212). Ἐξερχόμενος τῆς Τιβεριάδος κατὰ τὸ Ν ἄκρον βαίνει πρὸς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν (—392) ἡ δὲ κοίτη του παρουσιάζει τόσους πολλοὺς ἑλιγμοὺς ὥστε ἐνῶ ἡ κατ' εὐθεῖαν ἀπόστασις ἀπὸ τῆς ἐκβολῆς ἐκ τῆς Τιβεριάδος μέχρι τῆς εἰσροῆς εἰς τὴν Νεκρὰν εἶναι 100 χιλ. τὸ ἀνάπτυγμα ἐν τούτοις τοῦ ροῦ εἶναι 300 χιλ.

Ἡ κοιλάς, βαθέως κατατετμημένη, καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἀράβων ὢρ (=καθίζησις) ὑπὸ δὲ τῶν Ἑβραίων—καθ' ὅλην της τὴν ἔκτασιν —Ἄραμπα. Γόνιμος κατὰ τὸ Βόρειον ἥμισυ παρουσιάζει κατὰ τὸ Νότιον ἐναλλαγὰς λωρίδων. Πότε ἀνθηρῶν, πότε ἀμμωδῶν καὶ ἀγόνων. Εἰς ὅ μέρος ἀρδεύεται ἡ γονιμότης της (**) εἶναι καταπληκτική. Τὸ κλῖμα εἰς τὰ Ν τῆς κοιλάδος—ἔνθα ὁ ὑψδ. εἶναι—400 μ. εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ Σουδὰν καὶ τῆς Ἀβησσυνίας,

Ὁ ποταμὸς διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὤρυξε δύο κοίτας. ἐξ αὐτῶν ἡ μὲν μία ἔχει 2 χιλ. πλάτος, ἡ δὲ ἄλλη ἐγκλειομένη εἰς τὸ βάθος τῆς πρώτης μέσον πλάτος 30 μ.

Τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ εἶναι κιτρινωπόν, χλιαρόν, καὶ γλυκύτατον ὅταν καθιζήση ἡ ἰλύς. Ἐνιαχοῦ ἔχει πόρους διαβατοὺς ἐξ ὧν γνωστότερος εἶναι ὁ Μαχαδὲτ Χατζλὲ ὅπου βαπτίζονται οἱ Χριστιανοὶ προσκυνηταὶ γενόμενοι «Χατζῆδες». Τὰ ὕδατα τοῦ Ἰορδάνου χυνόμενα εἰς τὴν Νεκρὰν εἰς τὴν Β ὄχθην της καὶ διαπλούμενα ἐπὶ ἁλμυροτάτης ἐπιπολῆς, ἐξατμίζονται.

Σιδηροδρομικὴ γέφυρα ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ παρὰ τὸ Βεΐ, δι' ἧς διέρχεται ὁ συρμὸς Δαμασκοῦ.

Ἡ μ. θερμοκρασία ἐν τῇ κοιλάδι εἶναι 24°Κ. Τὴν γονιμότητα τῆς κοιλάδος πλήττει συχνάκις ἡ ἀκρὶς ἥτις ἔρχεται εἰς πυκνότατα καὶ μακρότατα νέφη, ἐξ Α, ἐκ τῆς Ἀραβικῆς ἐρήμου,

---

(*) Διὰ νὰ ἀνευρίσκουν οἱ κάτοικοι τὰ κτήματά των ὅταν ἀποσύρονται τὰ ὕδατα, ἐπενόησαν τὴν «γεωμετρίαν».

(**) Μία τῶν αἰτιῶν τῶν σημερινῶν προστριβῶν Ἰσραὴλ καὶ χασεμιτικοῦ Κράτους (Ἰορδανίας) εἶναι ὅτι οἱ Ἰσραηλινοὶ ἔχουν καταστρώσει σχέδια ἀλλαγῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ.

—*Εὐφράτης*. Πηγάζει ὅσως καὶ ὁ Τίγρης ἀπὸ τὸ ὄρος τῆς Ἀρμενίας Νεφάτης ἢ Ντιγοντινὶκ Ἀλὰ Νταγὶ Δ τοῦ Ἀραρὰτ ὅπερ Ἀραρὰτ εἶναι τὸ ὑ ψ η λ ό τ ε ρ ο ν ὀ ρ ε ι ν ὸ ν σ υ γ κ ρ ό τ η μ α μεταξὺ Εὐξείνου καὶ Περσικοῦ κόλπου. Ὁ ὅλος ροῦς τοῦ ποταμοῦ εἶναι 1850 χιλ.

Ὁ *Εὐφράτης* χαρακτηρίζεται ὡς Ἀνατολικὸς καὶ Δυτικός.

—Ὁ Ἀνατολικὸς πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Νιφάτη (Ἀλὰ Νταγὶ) ὀνομάζεται π. Μουρὰτ σχηματιζόμενος ἐκ 40 μικρῶν κλάδων. Ἐπ' αὐτοῦ εὑρίσκεται μία φ υ σ ι κ ὴ ἀχειροποίητος γέφυρα ἀποτελοῦσα ἕνα ἀπὸ τὰ θαυμασιώτερα ἔργα τῆς φύσεως. Αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ διαπλατύνεται εἶναι δὲ τόσον στερεὰ ὥστε δύνανται νὰ διέλθουν δι' αὐτῆς ὀχήματα βαρέα.

—Ὁ Δυτικός, καλούμενος καὶ Δυτ. Καρασοῦ—πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τὸν ππ. Καρασοῦ τοῦ Ἀν. Εὐφράτου—πηγάζει ἐκ τῶν ΝΔ κλιτύων τοῦ Γκιαοὺρ Ντάγ. Διαρρέει τὴν πεδινὴν ζώνην Ἐρζιγκιὰν ἧς ἡ ὁμώνυμος πόλις ἀποτελεῖ σημαντικὸν κόμβον συγκοινωνιῶν. Ἡ σημαντικωτάτη ἀρτηρία (ὁδικὴ καὶ σιδηρὰ) Ἐρζιγκιὰν—Ἐρζεροὺμ ἀκολουθεῖ τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ διερχομένη ἀπὸ πλείστας ὅσας στενωποὺς καὶ διαβάσεις, ἐξαιρέτους ἀμυντικὰς τοποθεσίας.

Ὁ Δυτικὸς καὶ Ἀνατολικὸς ἑνοῦνται Δ τοῦ Χαρποὺτ εἰς τὸν π. Ε ὐ φ ρ ά τ η ν ὅστις ἀπὸ τῆς δεξιᾶς του ὄχθης παραλαμβάνει τὸν π. Καρμάλα ὃν τροφοδοτοῦν εἰς ὕδατα αἱ Α καὶ Β κλιτεῖς τοῦ Ἀντιταύρου καὶ Ταύρου ρέει δὲ μὲ Ν κατεύθυνσιν.Εἰς τὴν γέφυραν Τζεράμπουλις τῆς σιδηρ. γραμμῆς Χαλεπίου—Βαγδάτης ὁ π. ἔχει πλάτος 800 μ· ἐκεῖθεν τῆς γεφύρας ὁ π. γίνεται Συριακός.

Εἶναι πλωτὸς ἀπὸ τοῦ Σουμεϊζὰτ μέχρι τῆς θαλάσσης. Πλησιάζει πολὺ τὸν ποταμὸν Τίγρην καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν εἰς δὲ τὴν Βαγδάτην τόσον, ὥστε νὰ χωρίζωνται ἀλλήλων ἀπὸ πεδιάδα χθαμαλὴν ὁμαλωτάτην καὶ πλάτους ὀλίγων χιλιομέτρων. Χωρίζεται καὶ πάλιν αὐτοῦ καὶ τέλος τὸν συναντᾶ ἑνώνει τὰ ὕδατά του καὶ ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Σ α τ ε λ Ἄ ρ ά μ π χύνονται εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Ὁ Εὐφράτης ἀπὸ τῶν πηγῶν του διευθύνεται ἀρχικῶς Α ἀκολούθως πέραν τοῦ Μαλατίγιε (Μαλατίας) στρέφει ἀποτόμως ΝΔ διασπᾶ τὴν ὀρεινὴν συνέχειαν τοῦ Ταύρου μεθ' ὃ στρέφεται ΝΑ διευθυνόμενος πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Κατὰ τὸν μέσον ροῦν του δέχεται τὰ ὕδατα παραποτάμων τῆς ἀριστερᾶς του ὄχθης ὧν ἀξιολογώτεροι εἶναι ὁ Βαλὶκ (Βίλιχος) καὶ Καβοὺρ (Ἀβόρας) προερχόμενος ἐκ τοῦ ὄρους Καρατζιᾶ Ντὰγ (Μάσιον).

Ἀρχομένου τοῦ Ἀπριλίου τήκονται αἱ αἰωνόβιοι χιόνες τῶν

Μικρασιατικῶν ὀρέων καὶ ὁ Εὐφράτης ἄρχεται πλημμυρίζων μέχρι τοῦ Ἰουνίου ὅ τ ε κ α ὶ ο ἱ κ α ύ σ ω ν ε ς εἰς τὴν περιοχὴν φθάνουν τὸ maximum. Ὁ ποταμὸς Σὰτ–ἐλ–Ἄραμπ διέρχεται διὰ τῆς πόλεως Βασόρας (Ἰράκ) καὶ ἀκολούθως ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπαντὰν (Ἰρὰν) ἐφ ἧς τὰ περίφημα διϋλιστήρια Περσικῶν πετρελαίων. Ὁ ποταμὸς μέχρι ΝΑ τῆς Βασόρας εἶναι Ἰρακικὸς ἐκεῖθεν ὅμως καὶ μέχρι τῶν ἐκβολῶν του ἀποτελεῖ τὸ ὅριον μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν Ἰρὰκ–Ἰράν.

–*Τίγρης*. Πηγάζει ἐκ δύο σημείων τῶν Β τῆς πόλεως Ντιαρμπεκὴρ (Τουρκίας) ὀρέων καὶ διὰ δύο βραχιόνων ῥέει μέχρι τῆς Νοτίως τοῦ Ταύρου περιοχῆς. Μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο βραχιόνων του ὁ Τίγρης ῥέει ὀφιοειδῶς ἐπὶ μήκους 1300 χιλ. μέχρι τοῦ Γκάρμπατ–Ἀλῆ ἔνθα συνενοῦται μὲ τὸν Εὐφράτην.

Ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς του ὄχθης δέχεται ὁ ποταμὸς τὰ ὕδατα πολλῶν παραποτάμων προερχομένων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀρμενίας. Σπουδαιότεροι εἶναι ὁ Καροῦ πλωτὸς διὰ σχεδίας, ὁ Μ έ γ α ς Ζ ὰ μ π (Κάπρος) συμβάλλων ἀκριβῶς κάτωθ ν τῆς θέσεως Νεμρούδ. Ὁ π.π. οὗτος πηγάζει ἐκ τῶν ὀρέων Τσὸχ Ντὰγ τῶν συνόρων Περσίας, ἔχει μῆκος 380 χιλ. καὶ εἶναι βαθύτατος.

Ἀρδεύει τὴν πεδιάδα Μπὰς–Καλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ὀρέων Χικιὰρ διέρχεται ἀπόκρημνα στενὰ ὧν ἡ θέα προξενεῖ τὸν ἴλιγγον.

Μεθ' ὃ διερχόμενος διὰ τῆς ὀροσειρᾶς Τζοῦντι, 45 χιλ. Νοτίως τῆς Μοσούλης (Νινευί), χύνεται εἰς τὸν Τίγρητα.

Εἰς τὴν πεδιάδα Μπὰς Καλὰ ἔχει πλάτος 50 βημάτων. Ἐντὸς ὅμως τῶν στενῶν Χικιὰρ στενοῦται εἰς 12 βήματα σχηματίζων δίνας καὶ καταρράκτας. Μετὰ τὰ στενὰ ταῦτα ὁ Ζὰμπ εἶναι ἀδιάβατος οἱ δὲ χωρικοὶ κατασκευάζουν μικρὰς καὶ ἐλαφρὰς ξυλίνας γεφύρας (διαβάθρας) αἵτινες ἀπαιτοῦν εὐφυΐαν καὶ δεξιότητα. Τὸ πλάτος αὐτῶν εἶναι 3-4 παλάμαι ἡ δὲ διάβασις δι' αὐτῶν εἰς μὴ εἰθισμένους εἶναι δυσχερεστάτη. Οἱ κορμοὶ δι' ὧν κατασκευάζονται αἱ γέφυραι αὗται στηρίζονται ἐπὶ τῶν ἑκατέρωθεν τῶν ὀχθῶν λίθων ἐπιστρώνονται δὲ διὰ φύλλων δρυὸς καὶ ἄμμου.

Ἄλλοι π.π. εἶναι ὁ Μ ι κ ρ ὸ ς Ζ ὰ μ π ὁ Ἀ τ χ ὲ μ καὶ ὁ μεγαλύτερος ὅλων Ν τ ι γ ι ά λ α.

Εἰς τὴν ἄνω περιοχήν του ὁ π. Τίγρης εἶναι ὁρμητικὸς (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά του σημαῖνον εἰς τὴν Περσικήν, Ἑβραϊκὴν καὶ Ἀραβικὴν «ταχὺς ὡς βέλος»).

Ὁ Τίγρης εἶναι βραχύτερος τοῦ Εὐφράτου, ὁ ὄγκος ὅμως τῶν ὑδάτων του—πολὺ μεγαλύτερος τοῦ Εὐφράτου—εἶναι σημαντικώτατος κυρίως εἰς τὸν κάτω ροῦν αὐτοῦ·

Ἐν Βαγδάτῃ—διὰ μέσου τῆς ὁποίας διέρχεται—ἔχει μ. πλάτος 182 μ. Εἶναι πλωτὸς δι' ἀτμόπλοια (*) μέχρι τῆς συμβολῆς τοῦ π.π. αὐτοῦ Μεγάλου Ζὰμπ 45 χιλ. Ν. τῆς Μοσούλης ὅπου ἡ πλωϊμότης ἐμποδίζεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως δύο ἀρχαίων φραγμάτων χρονολογουμένων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀσσυρίων.

Παρὰ τὴν μίαν τῶν πηγῶν τοῦ Τίγρητος ὑπάρχουν τὰ σπουδαῖα χαλκωρυχεῖα τοῦ Ἀργαναμααντὲν (Τουρκίας). Παρὰ τὴν Ντιαρμπεκὶρ μεταλλεύματα σιδήρου (Τουρκία). Νοτίως δὲ τῆς Μοσούλης θειοῦχοι καὶ ἀσφαλτοῦχοι πηγαὶ καὶ διάσημα μαρμαρωρυχεῖα. Τὸ μέρος τοῦτο τῆς κοιλάδος τοῦ Τίγρητος εἶναι καὶ τὸ εὐφορώτερον.

—Οἱ ποταμοὶ Μικρασίας ἀναφέρονται εἰς τὸ οἰκεῖον κεφάλαιον.

—*Ἰνδός*. Ποταμὸς τοῦ Πακιστάν. Εἶναι ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῶν Ἰνδιῶν. Πηγάζει ἐκ τοῦ Θιβὲτ παρὰ τὰς πηγὰς καὶ τῶν τριῶν ἄλλων μεγάλων ποταμῶν τῶν Ἰνδιῶν Σάτλετζ, Βραχμαπούτρα καὶ Γάγγου, ἐκ τῶν Β. κλιτύων τοῦ ὄρους Κάϊλας τῆς ὀροσειρᾶς τῶν Θιβετιανῶν Ἰμαλαΐων εἰς ὕψος 5100 μ. Ἐκβάλλει δι' εὐρέος δέλτα εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Ὀμάν. Ἔχει μῆκος 2896 χιλ.

Διερχόμενος διὰ τῆς διόδου τοῦ Καρακορούμ συναντᾷ τὴν μεγάλην ἐμπορικὴν ὁδὸν τῶν Ἰνδιῶν πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν. Παραπόταμοι τῆς δεξιᾶς καὶ ἀριστερᾶς του ὄχθης ὑπάρχουν πλεῖστοι ὅσοι. Μέχρι τοῦ παραποτάμου του Καμποὺλ (δ. ὄχθης) τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἐξαιρετικῶς ὁρμητικὸν ἀπότομον καὶ καταρρακτῶδες. Ἐντεῦθεν ὅμως ἀφοῦ διασχίσει τὰ Ἁλμυρὰ ὄρη ἐξέρχεται πλέον τῆς ὀρεινῆς περιοχῆς καὶ κατερχόμενος πρὸς τὴν πεδιάδα καθίσταται πλωτὸς εἰς μῆκος 1500 χιλ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του. Κατωτέρω, παρὰ τὸ Μιδάνκοτ δέχεται τὸν μεγαλύτερον τῶν π.π. του (α. ὄχθης) ἀποτελούμενον ἐκ τῆς συμβολῆς 5 ποταμῶν: Σάτλετζ, Μπίας Ράβι, Τσινάμη καὶ Τζιλὰμ ἀποτελοῦντας τὴν ὀνομαστὴν ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος «Ἰνδικὴν πενταποταμίαν» (σημερινὸν Παντζιάμπ.) Ἐντεῦθεν λαμβάνει ΝΔ κατεύθυνσιν καὶ ἐν συνεχείᾳ κατέρχεται εὐθέως πρὸς Ν μέχρι τοῦ Δέλτα αὐτοῦ—ἀπαρτιζομένου ἐκ πολυαρίθμων βραχιόνων—μεταβάλλων συχνότατα κοίτην. Ὁ μεγα-

(*) Κατὰ τὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμον ἐλαφρὰ Ἀγγλικὰ πολεμικὰ εἶχον εἰσέλθῃ εἰς τὸν Τίγρητα καὶ δι' αὐτῶν ὁ Ἄγγλος στρατηγὸς Τάουζεντ παρὰ τὸ Κοὺτ ἐλ Ἀμάρα ἐκανονιοβόλει τὸν Τουρκικὸν στρατόν. Ἐκεῖ ὁ Τίγρης κάμνει στενὴν καμπὴν σχηματίζων χερσόνησον ἐντὸς τῆς ὁποίας παγιδευθεὶς ὁ Ἄγγλος στρατηγὸς (τῆς...... Κουτ—Ἀμάρας) συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Τούρκων μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ του καὶ τῶν πολεμικῶν του πλοίων.

λύτερος τῶν βραχιόνων τούτων εἶναι ὁ Χατζάμρο ἡ δὲ παραλία ἔκτασις τοῦ δέλτα φθάνει τὰ 250 χιλ Τὸ ὕψος τοῦ τριγώνου τοῦ δέλτα (ἔχοντος βάσιν τὴν παραλίαν) εἶναι 125 χιλ. μέχρι τῆς πόλεως Χαϋντεραμπάντ. Ἐπὶ τοῦ Δέλτα ὑπάρχουν πολλαὶ πόλεις καὶ ὁ σημαντικὸς λιμὴν Καράτσι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Πακιστάν.

Ὁ π. Ἰνδὸς (*) ἔχει μεγάλην στρατιωτικὴν ἀξίαν. Κείμενος παρὰ τὰ Δ σύνορα τῶν Ἰνδιῶν ἀσφαλίζει αὐτὰς ἀπὸ πάσης ἐκ Δ εἰσβολῆς. Κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον ἀσφαλίζει τὸ Πακιστάν, τὴν Ἀνατολικωτέραν αὐτὴν χώραν τῆς Μ.Α, ἀπὸ πάσης ἐπιχειρουμένης εἰσβολῆς ἐξ Α.

Μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ ἔφθασεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ μέχρις αὐτοῦ ἡ Μ.Α. ἐδέχθη τὸ πανελληνιστικὸν πνεῦμα τοῦ Μεγάλου Ἕλληνος (**).

2) *Λίμναι*

Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἡ τοῦ Φαγιούμ καὶ πολυάριθμοι λιμνοθάλασσαι κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου. Ἡ Νεκρὰ Θάλασσα ἀνήκουσα κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν Ἰορδανίαν καὶ κατ' ἐλάχιστον εἰς τὸ Ἰσραήλ.

Ἡ Τιβεριὰς καὶ Χουλὲ ἀνήκουσαι εἰς τὸ Ἰσραήλ. Εἰς τὴν Τουρκίαν εὑρίσκονται πολλαὶ λίμναι ἐξ ὧν μεγαλυτέρα εἶναι

(*) Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἀπέδιδεν ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα εἰς τὴν κατοχὴν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ. Ἐφαντάζετο ἢ ἔμαθεν ὅτι ἡ εἰς ἣν ἐκβάλλει θάλασσα σχηματίζει τὸν Περσικὸν Κόλπον καὶ ὅτι ἄρα δύναται νὰ εὑρεθῇ ὁδὸς θαλασσία ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ εἰς τὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος.

(**) Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 325 ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ὀχυρώσας τὰ Πάτταλα—κείμενα παρὰ τὸν διχασμὸν τοῦ ποταμοῦ εἰς τοὺς δύο βραχίονας τοῦ Δέλτα τοῦ Ἰνδοῦ—ἀπεφάσισε νὰ ἐξετάσῃ αὐτοπροσώπως τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τὸ πλόϊμον αὐτῶν νὰ ἐκπλεύσῃ δὲ εἰς τὸν ὠκεανὸν εἰς ὃν οὐδεὶς Ἕλλην εἶχεν ἕως τότε ἐκπλεύσῃ. Ὁ βασιλεὺς ἐξηγόρασε τὴν πρώτην πεῖραν τῆς ὠκεανείας παλιρροίας διὰ μεγίστων κινδύνων καὶ βαρυτάτων ζημιῶν τοῦ συνδέοντος αὐτὸν στολίσκου: Ἐκπλεύσας εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐσφαγίασε ταύρους εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τοὺς ἔρριψεν εἰς τὸν ὠκεανόν, ἔκαμε δὲ σπονδὰς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Θεοὺς εὐχηθεὶς νὰ δεχθοῦν εὐμενῶς τὸν στόλον του. Τὸ σχέδιόν του ἦτο ἐκ τῶν παρατολμωτέρων. Κατὰ τὴν τότε ἐποχὴν τῆς πρωτογόνου ναυσιπλοΐας, τῆς πλήρους ἀγνοίας θαλασσῶν, παραλίων, ἐπικρατουσῶν ἰδιορρύθμων τοπικῶν συνθηκῶν τὸ ἐγχείρημα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἵν' ἀποστείλῃ στόλον ὅστις θὰ ἠρεύνα τὴν ὁδὸν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τίγρητος δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ μικρότερον ἀπὸ τὰς ἐρεύνας πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν πρὸς Ἰνδίας ὁδῶν.

ἡ Β ά ν (Βωσπῖτις) κειμένη εἰς ὑψδ. 1720 μ. (*) μὲ ὑφάλμυρα ὕδατα περιέχοντα σόδαν.

Μεγαλυτέρα ὅμως καὶ τῆς προηγουμένης εἶναι ἡ ΝΑ αὐτῆς λίμνη Ο ὔ ρ μ ι α (1300 μ.) ἀνήκουσα εἰς τὸ Ἰράν.

Εἰς τὴν Μεσοποταμίαν (Ἰρὰκ) ὑπάρχουν πλεῖσται ὅσαι λῖμναι καὶ ἑλώδεις περιοχαί. Σπουδαιότεραι λίμναι εἶναι ἡ Τ α ρ τ ὰ ρ Μ π α σ ὲ ν ΒΔ τῆς Βαγδάτης καὶ ἡ Χ ὸ ρ ἐ λ Χ α μ ὰ ρ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ΒΔ τῆς Βασόρας.

3) *Κόλποι*

1) Ε ἰ ς τ ὴ ν Μ ε σ ό γ ε ι ο ν θ ά λ α σ σ α ν: Ὁ τῆς μικρᾶς Σ ύ ρ τ ε ω ς ἢ Γ κ α μ π έ ς. Εἰς τὸν μυχόν του, ἡ Τυνησιακὴ πόλις Γκαμπέλ. Ὁ τῆς Μεγάλης Σ ύ ρ τ ε ω ς εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁποίου ἡ πόλις Ἐλ Ἀγκέϊλα (Λιβύη).

Οἱ τῆς Ἀ λ ε ξ α ν δ ρ έ τ τ α ς καὶ Ἀ τ τ α λ ε ί α ς εἰς τὴν Α. Λεκάνην τῆς Μεσογείου καὶ οἱ Σ μ ύ ρ ν η ς, Ἀ δ ρ α μ υ τ τ ί ο υ, Μ π ε σ ι κ ί ω ν εἰς τὸ Αἰγαῖον. Ἅπαντες Τουρκικοί.

2) Ε ἰ ς τ ὴ ν Ἐ ρ υ θ ρ ὰ ν θ ά λ α σ σ α ν: Ὁ τοῦ Σουὲζ (Αἰγ.) τῆς Ἄ κ α μ π α (τετραεθνὴς Αἰγύπτου, Ἰσραήλ, Ἰορδανίας, Σαουδ. Ἀραβίας). Ὁ τοῦ Ἄ ν τ ε ν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

—Ὁ Μ έ γ α ς Π ε ρ σ ι κ ὸ ς Κ ό λ π ο ς περιλαμβάνων καὶ τὸν Κόλπον Μ π α χ ρ έ ϊ ν σχηματίζεται ἀπὸ ἀκτὰς Ἰρανικάς, Ἰρακινάς, Σαουδαραβικὰς καὶ τῶν Ἀγγλικῶν Σεϊχάτων.

Πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὸν Περσικὸν σχηματίζεται ὁ Κόλπος τοῦ Ὀ μ ά ν.

Οἱ Κόλποι Ἄντεν καὶ Ὀμὰν ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀραβικὴν θάλασσαν ἢ τὴν θάλασσαν τοῦ Ὀμὰν ἥτις ἀποτελεῖ τὸν Βόρειον Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

(*) Τὰ ὕδατα τῆς λίμνης ἀνέρχονται βαθμηδὸν δι' ὃ καὶ τὸ ὑψόμετρον ταύτης δὲν εἶναι σταθερόν. Σήμερον πλεῖστα ὅσα χωρία εὑρισκόμενα παλαιότερον παρὰ τὰς ὄχθας αὐτῆς ἔχουν καλυφθῆ παντελῶς ὑπὸ τῶν ὑδάτων της ὑπολογιζομένου τοῦ ὑψδ. της εἰς 1720 μ.

III. ΕΡΗΜΟΙ

1) Λιβυκὴ ἔρημος : Ἀποτελεῖ ΒΑ συνέχειαν τῆς μεγάλης ἐρήμου Σαχάρας. Ἐκτείνεται μεταξὺ τῆς χώρας Λιβύης πρὸς Β — ἥτις κατέχει τὴν παραλιακὴν ζώνην ἀπὸ τῆς Τριπολίτιδος μέχρι τῆς Κυρηναϊκῆς — τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου πρὸς Α, μέχρι τοῦ παραλλήλου 16° Β πλ. τοῦ Σουδὰν πρὸς Ν καὶ τῶν ὀρέων τῆς Δ Γαλλ. Ἀφρικῆς. Ἔχει ἐπιφάνειαν 1.500.000 περίπου τετρ. χιλ. (12 φορὰς μεγαλυτέρα τῆς Ἑλλάδος) καὶ ἀμμώδη πεδιάδα ἀκατοίκητον, τῆς ὁποίας τὸ Δ. τμῆμα σχηματίζει εἶδος θαλάσσης ἐκ κυανῆς ἄμμιου διακοπτομένης ὑπὸ χαμηλῶν κυματοειδῶν λόφων. Ἔχει πολλὰς ὀάσεις κειμένας πρὸς τὸ ΒΑ αὐτῆς τμῆμα σπουδαιότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἡ Κούφρα Τζαραμπάμπ, Σίβα, Δακέλ, Φαράφρα. Αὗται κλιμακηδὸν θάλλουσαι εἰς ἀπόστασιν 100 μέχρι 200 χιλ. ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ Νείλου ἀρδεύονται ὑπογείως ἀπὸ στρῶμα ὕδατος ὑπογείου, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ κοκκώδους ὀροπεδίου διεισδύει μέχρι βάθους 150 καὶ 200 μ. ἀ ν α δ ύ ε ι δὲ εἰς τὰς ὀάσεις διὰ πολλῶν φυσικῶν καὶ τεχνητῶν φρεάτων καὶ γονιμοποιεῖ τὰς καθιζήσεις ταύτας εἰς ἔκτασιν πολλῶν χιλιομέτρων.

Εἰς πολλὰς περιοχὰς τῆς ἐρήμου γειτνιαζούσας πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ Νείλου ὑπάρχει εἰς βάθος 0,50 - 1,00 μ. κάτω τῆς ἄμμου παρθένον ἔδαφος ἐκ τῆς ἰλύος τοῦ Νείλου τὸ ὁποῖον εἶναι εὐφορώτατον καὶ εἰς τὸ ὁποῖον δύναται ν' ἀντληθῇ μεγάλη ποσότης ὕδατος ἀπὸ μικροῦ βάθους (*). Ἡ ἔ ρ η μ ο ς τ ῆ ς Κ α τ ά ρ α ς εἶναι

(*) Πρὸ πολλῶν δεκαετηρίδων εἷς εὐφυὴς Ἕλλην ὀνόματι Τσανακλῆς ἐρριψοκινδύνευσε τὰς ὀλίγας οἰκονομίας του διὰ νὰ καλλιεργήσῃ μεγάλην ἔκτασιν ἐρήμου εἰς ἀπόστασιν 70 χιλ. Δ τῆς Ἀλεξανδρείας. Εἰς βάθος 1/2 μόνον μέτρου ἀνεῦρεν ὑπὸ τὴν ἄμμον τὸ γόνιμον ἔδαφος μετατρέψας εἰς δασιν ἀπέραντον μεγάλην περιοχὴν ἡ ὁποία εἶναι καὶ σήμερον μία «αὐτάρκης χώρα», εἰς προϊόντα, κτηνοτροφικά, δημητριακά, ἐσπεριδοειδῆ κλπ. Ὅλη ἡ Αἴγυπτος χρησιμοποιεῖ τὰ τσιγάρα Τ σ α ν α κ λ ῆ ἐκ τῶν μεγάλων καπνοφυτειῶν τοῦ κτήματος. Ἐκεῖ φύεται μ ο ν α δ ι κ ῶ ς ἡ ἐλαία τροφοδοτοῦσα εἰς ἐλαιόλαδον καὶ ἐλαίας τὴν ἀγορὰν τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἀλλὰ καὶ βούτυρα καὶ ὠὰ καὶ κρέατα καὶ παντὸς εἴδους προϊόντα παράγει ὡς ἐκλεκτότερα εἰς τὸ εἶδος των καὶ προτιμώτερα εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν ἀγορὰν ἡ Ἑλληνικὴ ἐκείνη ἐπικράτεια τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Κράτους. Σήμερον ἡ μεγάλη αὐτὴ ἐπιχείρησις λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐκ Μάνης κ. Πιερράκου γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Τσανακλῆ.

ἡ Α ἔρημος τῆς Λιβύης ἡ γειτνιάζουσα πρὸς τὴν Αἰγυπτιακὴν ἔρημον ἐκ Δ τοῦ Καΐρου.

2) ***Σιναϊτικὴ ἔρημος***. Ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου χερσονήσου ἥτις γεωφυσικῶς μὲν ἀνήκει εἰς τὴν Ἀραβικὴν χερσόνησον πολιτικῶς δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἡ ὄασις «Πηγαὶ τοῦ Μωϋσέως» εὑρίσκεται 11 χιλ. ΝΑ τοῦ Σουέζ ἔχουσα περιφέρειαν 1 χιλ καὶ οὖσα πλουσία εἰς βλάστησιν (*). —

Κατὰ τὸ θέρος ἀπαντοῦν συχνὰ χόρτα νωπὰ μὲ κίτρινα ἄνθη, τὰ «μπεϊταρὸν» τῶν ἰθαγενῶν.

3) ***Συριακὴ ἔρημος*** ἢ Ἔλ - Δεζιρέ. Α τοῦ Ἀντιλιβάνου ὄρους καὶ τοῦ Ἀνατολικωτέρου ταπεινώματος αὐτοῦ (ghôr) ἐκτείνεται ἡ εὐρεῖα ἐπιφάνεια τῆς Συρίας—ἡφαιστειογενοῦς μερικῶς συστάσεως καὶ τελικῶς αἱ στέππαι της μεταπίπτουν εἰς τὴν Συριακὴν ἔρημον, ἥτις ἐκτείνεται πρὸς Α καὶ ΝΑ μέχρι τῆς κοιλάδος τοῦ Εὐφράτου.

Ὁ καυστικὸς ἄνεμος τῆς ἐρήμου ὅστις ἐπικρατεῖ τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην καθιστᾷ ἐκνευριστικὴν τὴν ἀτμόσφαιραν διὰ τὸν μὴ εἰθισμένον εἰς ἀνάλογον κλῖμα στρατόν.

Ἡ ἔρημος διασχίζεται ὑπὸ τῆς κοιλάδος τῆς Οὐάδη - Σιρχὰν ἥτις κατὰ τὰ φαινόμενα ἦτο ἄλλοτε ἐσωτερικὴ θάλασσα ἢ μεγάλη λίμνη. Ἐν αὐτῇ ἀνευρίσκεται ὕδωρ εἰς ὀλίγων μέτρων βάθος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἡ ἄμμος της εἶναι μαύρη.

Εἰς τὴν ἔρημον ὑπάρχουν αἱ ὀάσεις : Σακάκα, Κάρα, Κάφ, Ἰθρῆ καὶ ἡ πόλις Δζαούφ.

Μέσῳ τῆς Συριακῆς ἐρήμου διέρχεται ὁ μεγάλος πετρελαιοαγωγὸς ὅστις διοχετεύει τὸ πετρέλαιον τῆς περιοχῆς Κ ι ρ κ ο ὺ κ τοῦ Ἰρὰκ εἰς τὸν λιμένα Τριπόλεως (Λιβάνου).

4) ***Ἐρυθρὰ ἔρημος ἢ Μεγάλη Ναφοὺδ ἢ Νεφοὺδ.*** Καταλαμβάνει μεγάλην ἔκτασιν τῆς Ἀραβίας. Ἡ ἄμμος αὐτῆς εἶναι ἐρυθρά. Τὸ μέσον ὕψος της ὑπολογίζεται εἰς 1000 μ. τὰ δὲ ἐν αὐτῇ ὑψώματα ἔχουν σχετικὸν ὕψος 70 100 μ. Καίτοι εἶναι τελείως ἄνυδρος ἔχει βλάστησιν τινὰ καὶ πολλὰς βοσκὰς εἰς τὰς ὁποίας φύεται τὸ χόρτον «ἀδὸρ» ἐκ τοῦ ὁποίου τρεφόμενα τὰ πρόβατα δύνανται ν' ἀνθέξουν ἐπὶ μῆνα εἰς τὴν παντελῆ ἔλλειψιν ὕδατος. Εἰς τὰ βόρεια κράσπεδα τῆς Μεγάλης Ναφοὺδ ὑπάρχουν ὀλίγα φρέατα ἔτι δὲ πλεῖονα εἰς τὰ

(*) Εἰς ταύτην οἱ Ἄγγλοι τὸ 1941 εἶχον ἐγκαταστήσει τὸ κύριον στρατόπεδον τῶν ἐξ Ἑλλάδος προσφύγων οἵτινες κατὰ τὴν κατοχὴν κατέφευγον διακυβεύοντες τὴν ζωήν των εἰς Μ. Ἀνατολήν. Ἡ διαβίωσις τῶν προσφύγων εἰς τὰς «Πηγὰς τοῦ Μωϋσέως» καὶ ἀλλαχοῦ ἦτο ἀθλία, ἡ δὲ μεταχείρισίς των ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ὠμὴ καὶ αὐτόχρημα ἐχθρική.

Ν κράσπεδα αὐτῆς μεταξὺ Σαμμάρ καὶ Ρουμᾶ. Ἐκτὸς δὲ αὐτῶν ὑπάρχουν καὶ τεχνιταὶ ἀποθῆκαι (στέρναι) ὕδατος ἐναποθηκεύσεως ὀμβρίων ὑδάτων διὰ τὰς Νομαδικὰς φυλάς.

5) ***Μικρὰ Νεφοὺδ.*** Ἐκτείνεται εἰς τὴν Α. περιοχὴν τῆς Ἀραβικῆς χερσονήσου. Δυτικῶς τῆς παραλιακῆς λωρίδος τῆς χώρας Ἐλ Χάσα καὶ Α τῆς Ριάδ. πρωτευούσης τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας. Εἶναι συνέχεια τῆς Μεγάλης Νεφοὺδ ἐξελισσομένη ΝΑκῶς εἰς τὴν Μεγάλην Ἔρημον.

6) ***Δαχνᾶ*** ἢ Ρ ο ύ μ α Ἐ λ Χ α λ ὶ (κενὴ χώρα) ἥτις εἶναι ἡ μεγίστη τῶν ἐρήμων τῆς ΜΑ ἐν τῇ Ἀσιατικῇ ἠπείρῳ, ὁριζομένη πρὸς Β ὑπὸ τῆς Ἐλ Χάσσα πρὸς Ν ὑπὸ τοῦ Χαντραμούτ, πρὸς Α ὑπὸ τοῦ Ὀμὰν καὶ Δ ὑπὸ τῆς Ὑεμένης. Ἔχει μῆκος $2^{1}/_{2}{}^{0}$ καὶ πλέον εὖρος δὲ 2^{0}. Εἶναι τελείως ἄδενδρος καὶ ἄνυδρος. Μόνον ἄμμος βάθους μέσου 120 μ. καλύπτει ὅλην τὴν ἔρημον. Οὐχὶ σπανίως ὁλόκληρα καραβάνια ἐξαφανίζονται ἐντὸς αὐτῆς.

7) ***Ἡ Περσικὴ ἔρημος.*** (Νισαποὺρ) διήκουσα εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἰρὰν ἐκ ΒΔ πρὸς ΝΑ.

Ἐκτὸς τῶν προαναφερθεισῶν σημαντικωτέρων ἐρήμων ὑπάρχουν καὶ πλεῖσται ὅσαι ἄλλαι μεγάλαι καὶ μικραὶ ἔρημοι εἴτε μεμονωμέναι εἴτε ὡς συνέχεια τῶν κατονομασθεισῶν ἐρήμων.

IV. *ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ*

1) Ἐ π ι λ ι μ έ ν ι α Κ έ ν τ ρ α

Εἰς τὴν Μεσόγειον

Ο Λιμένες: Τριπόλεως, Ἐ λ Ἀ γ κ έ ϊ λ α, Β ε γ γ ά ζ η ς, Ν τ έ ρ ν α ς, Τ ο μ π ρ ο ύ κ.

Μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον ἔπαυσαν ἀνήκοντες εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ εἶναι σήμερον, οἱ σπουδαιότεροι ἐξ αὐτῶν, ναυτικαὶ βάσεις μὲ παρ' αὐτὰς ἀερολιμένας σημαντικούς, κατεχομένους ὑπὸ τῆς Συμμαχικῆς ἀεροπορίας. Οἱ ἀνωτέρω λιμένες ἀνήκουν εἰς τὸ μεταπολεμικὸν δημιούργημα, τὸ Κράτος τῆς Λιβύης.

—Σ ο λ ο ὺ μ, Σ ί ν τ ι Μ π α ρ ά ν ι, Μ ά ρ σ α Μ α τ ρ ο ύ χ, Μικροὶ Αἰγυπτιακοὶ λιμένες τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου οἵτινες

διεδραμάτισαν κατά τόν πρόσφατον παγκόσμιον πόλεμον σημαντικόν ρόλον κατά τάς διαφόρους φάσεις τοῦ ἀγῶνος τῶν Ἄγγλων κατά τῶν Ἰταλῶν ἀρχικῶς, τῶν Γερμανῶν (Africa Korps) μετέπειτα.

Ὁ λιμὴν Ἀλεξανδρείας. Ὁ μέγιστος καί σπουδαιότερος τῶν λιμένων τῆς Α λεκάνης τῆς Μεσογείου, μὲ τεχνητόν λιμενοβραχίονα. Ἔχει εἴσοδον ἀπό Δ διαιρούμενος δὲ εἰς προλιμένα (*) καί κυρίως λιμένα. Εἶναι ἀρκετά εὐρύχωρος λιμὴν μὲ ἀξιολόγους ἐγκαταστάσεις αἵτινες τόν καθιστοῦν ἀπό πάσης ἀπόψεως τέλειον.

Ὁ τοῦ Π ό ρ τ Σ ά ϊ δ. Οὗτος ἱδρύθη προσφάτως ἀπό τῆς ἐποχῆς τῆς ἐνάρξεως ἐργασιῶν τῆς διώρυγος καί εἶναι σημαντικῆς ἀξίας λιμὴν — εὑρισκόμενος παρά τὴν ἐκ τῆς Μεσογείου εἴσοδον εἰς τὴν διώρυγα, ὢν ἀναγκαῖος σταθμός τῆς μεγάλης θαλασσίας ὁδοῦ Ἀτλαντικοῦ — Ἰνδικοῦ μέσῳ Μεσογείου. Καί οὗτοι εἶναι λιμένες τῆς Αἰγύπτου.

Γ ι ά φ α ς — Τ ὲ λ Ἀ β ί β, ὅστις κατά τὴν διάρκειαν τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου ἤρχισεν ἀναπτυσσόμενος διά νά καταστῇ μεταπολεμικῶς ὡς πρωτεύουσα τοῦ νέου Κράτους Ἰσραήλ, εἷς ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων λιμένων τῆς Μ.Α. Χ ά ϊ φ α ς σημαντικός λιμὴν εἰς ὅν καταλήγει πετρελαιαγωγός (oil pipe line) ἐκ τοῦ Ἰράκ. Ἅπαντες κύριοι λιμένες, τοῦ Ἰσραήλ.

Β η ρ υ τ τ ο ῦ, ἐξαίρετος λιμὴν μὲ ἀρτίας τεχνικάς ἐγκαταστάσεις.

Τ ρ ι π ό λ ε ω ς ἐπίσης σημαντικός, εἰς ὅν καταλήγει ἕτερος πετρελαιαγωγός ἐκ τοῦ Ἰράκ. Ἀμφότεροι εἰς τόν Λίβανον.

Λ α τ τ ά κ ι α (Λαοδίκια). Ἀνήκει εἰς τὴν Συρίαν καί Ἀ λ ε ξ α ν δ ρ έ τ τ α ς Τουρκικός λιμὴν παραχωρηθείς ἀπό τοῦ 1939 εἰς τὴν Τουρκίαν ὑπό τῶν Γάλλων πιεσθέντων πρός τοῦτο ὑπό τῶν συμμάχων των Ἄγγλων. Ἄλλοι Τουρκικοί λιμένες Ἀ τ τ α λ ε ί α ς, Σ μ ύ ρ ν η ς, Ἀ δ ρ α μ υ τ τ ί ο υ, Μ π ε σ ι κ ί ω ν.

Εἰς τὴν Προποντίδα

Δ α ρ δ α ν ε λ λ ί ω ν (Τσανάκ Καλέ), Π α ν ό ρ μ ο υ, Μ ο υ δ α ν ι ῶ ν, Κ ί ο υ, Ν ι κ ο μ η δ ε ί α ς, Χ α ϊ δ ά ρ Π α σ ᾶ, Κ ε ρ ά τ ι ο ς.

(*) Εἰς τόν προλιμένα παρέμενεν ἀπό τοῦ 1940 μέγα μέρος τοῦ Γαλλικοῦ στόλου τό ὁποῖον μετά τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Γαλλίας τοῦ Πεταίν, κατά Ἰούνιον 1940, κατέφυγεν ἐκεῖ ὑπαγόμενον ὑπό τάς διαταγάς τοῦ Γάλλου ναυάρχου Νταρλάν. Ἐν τούτοις ὅταν ὁ Γάλλος στρατηγός Ντὲ Γκώλλ διά μιᾶς ἐξόχως

Εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν

Σ α μ ψ ο ῦ ν τ ο ς, Κ ε ρ α σ ο ῦ ν τ ο ς, Τ ρ ι π ό λ ε ω ς, Τ ρ α π ε ζ ο ῦ ν τ ο ς.

Εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν

Σ ο υ έ ζ, Σ α φ ά γ γ α ς, Κ ο σ ε ῖ ρ (Αἰγυπτ.) Ἔϊλαθ (Ἰσραηλ. εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Κόλπου Ἄκαμπα), Ἄ κ α μ π α (Ἰορδ.) Γ ι ά μ π ο (ἐπίνειον τῆς Μεδίνας) καὶ Δ ζ έ ν τ α ς (ἐπίνειον Μέκκας).

Ἀμφότεροι τῆς Σαουδαραβίας. Οἱ λιμένες Χ α ν τ ε ϊ ν τ ὰ ς Ἐ λ σ α λ ὲ χ (Ὑεμένης), Π ό ρ τ Σ ο υ δ ὰ ν (Σουδάν). Μ α-σ σ ά ο υ α ς (πρώην Ἰταλ.) καὶ Ἀ σ σ σ ὰ μ λιμένες ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας.

πατριωτικῆς πράξεως ἠρνήθη τὴν ἧτταν τῆς πατρίδος του κι' ἐσυνέχισε τὸν ἀγῶνα τῶν «ἐλευθέρων Γάλλων» κατὰ τῶν Γερμανῶν παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Ἄγγλων συμμάχων των, οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ καὶ ναῦται τοῦ ναυλοχοῦντος εἰς Ἀλεξάνδρειαν «οὐδετέρου» πλέον Γαλλικοῦ στόλου δὲν ἐπροθυμοποιήθησαν—ἐκ τοῦ φόβου τοῦ πολέμου—νὰ ταχθοῦν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ντὲ Γκώλλ. Επροτίμουν νὰ ζοῦν εἰς τὴν καταισχύνην ἔχοντες «δεμένα» καὶ παρωπλισμένα Σκάφη—Μεγαθήρια τὰ ὁποῖα ἄλλως θὰ ἠδύναντο νὰ προσφέρουν τόσας ὑπηρεσίας εἰς τὴν συμμαχικὴν ὑπόθεσιν ἀλλὰ καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἰδίαν των καταπατημένην ὑπὸ τοῦ πατροπαραδότου ἐχθροῦ των (Γερμανοῦ) Πατρίδα. Ἀντίθεσις ἐμφανὴς ἀντανακλῶσα τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς τὸ ὁποῖον ἐν τῷ κόσμῳ οὐδεμία φυλὴ δύναται νὰ φθάσῃ ἦτο ἡ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν καὶ ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας μὲ τοὺς Γάλλους ἀξ]κοὺς ἀντίληψις περὶ τιμῆς καὶ καθήκοντος ἔναντι τῆς δούλης πατρίδος των τῶν Ἑλλήνων ἀξ]κῶν Ξ η ρ ᾶ ς οἵτινες κατέφευγον ὁμαδικῶς ἐν μέσῳ μυρίων κινδύνων εἰς Μ Α μέσῳ Τουρκίας, διὰ νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὸν ΒΕΣΜΑ καὶ πολεμήσουν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος των.

Μία τοιαύτη ὁμὰς Ἑλλήνων Ἀξιωματικῶν τῆς Ξηρᾶς ἀψηφῶσα τοὺς ἐκ τῶν ἐχθρῶν καὶ τῶν στοιχείων τῆς φύσεως κινδύνους ἐπιβαίνουσα τοῦ μικροῦ π]κ σκάφους Ἅ γ ι ο ς Δ ι ο ν ύ σ ι ο ς Ζ44 κατώρθωσεν εἰς 5 μόνον ἡμερῶν πλοῦ (καθ' ὃν τὸ σκάφος ἐκυβέρνα ἡ ἰδιοκτήτρια τούτου σύγχρονος Μπουμπουλίνα σύζυγος ἑνὸς τῶν ἐπιβαινόντων Ἀξ]κῶν καὶ θυγάτηρ Ἀνωτέρου Ἀξ]κοῦ τοῦ Β.Ν. μας) νὰ διανύσῃ τὴν ἐκ 535 μιλλίων ἀπόστασιν τοῦ Πόρτο Ἐννηὰ Ἀττικῆς—Ἀλεξανδρείας, νὰ τηρήσῃ ἀκριβῆ πορείαν—παρὰ τὰ πρωτόγονα μέσα πλεύσεως ποὺ ἐχρησιμοποίει καὶ νὰ φθάσῃ ἄνευ ἐλαχίστης παρεκκλίσεως—παρὰ τὴν σφοδρὰν θαλασσοταραχὴν τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους ἥτις ἐπέβαλλεν ἀλλαγὴν πο-

Εἰς τὸν Κόλπον τοῦ Ἄντεν

Ὁ λιμὴν Ἄντεν παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης μὲ συγχρονισμένας ἐγκαταστάσεις ἐξυπηρετεῖ τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀραβίας καὶ εἶναι σημαντικὸς σταθμὸς ἀνεφοδιασμοῦ τῶν πλοίων ἔχων καθεστὼς ἐλευθέρου λιμένος. Ἡ πόλις Ἄντεν εἶναι πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου Ἀγγλικοῦ προτεκτοράτου ὅπερ κατέχει τὴν Νοτιωτέραν περιοχὴν τῆς Ἀραβίας μὲ τὰς χώρας Χαντραμοὺτ μέχρι τοῦ Ὀμὰν καὶ Μουσκάτ.

Εἰς τὸν Κόλπον Ὀμὰν
(παρὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὸν ΠερσικὸνΚόλπον)

Ὁ λιμὴν Μουσκὰτ καὶ εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν ὁ Σαχμπαχὰρ (Περσ.) καὶ ὁ τοῦ Καράτσι.

Ἡ πόλις Καράτσι εἶναι καὶ ἡ πρωτ. τοῦ Πακιστάν.

Εἰς τὸν Περσικὸν Κόλπον

Μπουχαρὰκ ἐπὶ τῶν νήσων Μπαχρέϊν (Ἀγγλ.) Κου-

ρείας, εἰς τὸν Λιμένα Ἀλεξανδρείας Ἀγνοοῦσα δὲ τὴν ὕπαρξιν μεγάλου ναρκοπεδίου τοποθετημένου ὑπὸ τῶν Ἄγγλων εἰς μεγάλην ἔκτασιν πρὸ τοῦ λιμένος ὅταν ἀπροόπτως εὑρέθη ἐντὸς αὐτοῦ, κατώρθωσε δι' ἐπιτυχῶν ἑλιγμῶν καὶ χειρισμῶν πλέουσα ἐπὶ 3 ὥρας ἐντὸς τοῦ ναρκοπεδίου νὰ ὁδηγήσῃ τὸ σκάφος ἀσφαλῶς διὰ μέσου αὐτοῦ καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν προλιμένα σῶα καὶ ἀβλαβής. Μὲ ἀηδίαν εὔλογον ἡ ὁμὰς τῶν 15 ἐκείνων Ἑλλήνων Ἀξ)κῶν καὶ ἡ γυναῖκα—Καπετάνιος ἀντίκρυζαν τὸ οἰκτρὸν θέαμα τῆς πάλαι ποτὲ Μεγάλης Δυνάμεως Γαλλίας. Ἔβλεπον τοὺς πλωτοὺς κολοσσούς της δεμένους κι' ἀκινητούντας, μειράκια ἐμπρὸς εἰς τὸν ἰδικόν των «Ἅγιον Διονύσιον» καὶ τὸν ἐξευτελισμὸν τῶν Γάλλων «θαλασσολύκων» οἱ ὁποῖοι ἐπιβαίνοντες μικρῶν ἱστιοπλόων σκαφῶν ἐπεκοινώνουν μὲ τὴν ξηρὰν ἐκ τῶν πλοίων των. Οἱ Ἄγγλοι πρὸς ὕστατον ἐξευτελισμὸν τοὺς εἶχον ἀποστερήσει παντελῶς τὴν βενζίνην καὶ τὸ πετρέλαιον καὶ κατὰ συνέπειαν οὗτοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ κάνουν (ὡς πρὸ πολλῶν αἰώνων οἱ ἔνδοξοι (!) πειραταὶ πρόγονοί των) χρῆσιν τῶν ἱστίων κινούμενοι ἐντὸς τοῦ λιμένος ἐπὶ μικρῶν λέμβων κωπηλάτων ἢ μὲ πανιὰ ἐκ σινδόνης. Ὑπερήφανοι διότι ἦσαν Ἕλληνες καὶ ἐνθυμούμενοι τὰ δεινὰ τῆς πατρίδος των ἐκ μέρους τῆς Γαλλίας, τὰ δεινὰ τοῦ 1854 τοῦ 1915, 1917 καὶ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς παρὰ τὸν οἶκτον ποὺ ἐδοκίμασαν διὰ τὴν σημερινὴν θλιβερὰν εἰκόνα τῆς ἀσπόνδου Συμμάχου των Γαλλίας δὲν ἠμπόρεσαν νὰ μὴ ἀναφωνήσουν ὁμαδικῶς «ἔστι δίκης ὀφθαλμός»..

β ά ΐ τ ('Αγγλ.) 'Α μ π α ν τ ά ν λιμὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σάτ ἐλ Ἄραμπ. Εἰς τὸν λιμένα τοῦτον εὑρίσκονται τὰ περίφημα διϋλιστήρια τῶν Περσικῶν πετρελαίων, Β α σ ό ρ α ('Ιράκ) ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ εἰς ὃν καταλήγει ἡ ἐκ τῆς Βαλτικῆς σιδηροδρομικὴ ἀρτηρία, ἕτερος λιμὴν ('Ιράν) εἶναι ὁ Μ π ο υ σ ά ρ.

2) Ὁδικοὶ Κόμβοι

α) Ἀ λ ε ξ α ν δ ρ ε ί α ς. Ἐξ αὐτῆς πρὸς Δ. βαίνει ἡ ὁδός : Ἐλ Ἀλαμέϊν (*) Ἐλ Ντάμπα — Ματροὺχ - Σίντι Μπαράνι — Σολοὺμ (παρὰ τὰ σύνορα Αἰγύπτου Λιβύης) — Τομπροὺκ — Ντέρνα.

Ἐκ τῆς Ντέρνας ἡ ὁδὸς συνεχίζεται παραλιακῶς μὲν πρὸς Μάρσα Σοῦσα (Ἀπολλωνίαν) — Βεγγάζην — Σολοὺμ — Γκεντάμπια — μεσογειακῶς δὲ πρὸς Ἐλ Μεκελὶ — Γεντάμπια, συνεχιζομένη εἶτα πρὸς Ἐλ Ἀγκέϊλα — Σύρτην — Μιζουράτα — Τρίπολιν καὶ ἀκολούθως Γκαμπὲς — Σφὰξ — Τύνιδα.

Διὰ πλατέως δὲ κι' εὐθέως αὐτοκινητοδρόμου ἐξ Ἀλεξανδρείας πρὸς Κάϊρον ἐπικοινωνεῖ ἡ Μεσόγειος μὲ τὴν πρωτεύουσαν.

Ἐπίσης ἐξ Ἀλεξανδρείας πρὸς Τάνταν καὶ Ἰσμαηλίαν (παρὰ τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ). Ἐκ δὲ τῆς Ἰσμαηλίας ἡ ὁδὸς συνεχίζεται πρὸς Ἐλ Ἀρὶς — Γάζαν (Α) πρὸς Πόρτ Σάϊδ (Β) καὶ πρὸς Σουέζ (Ν).

— ***Τὸ Κάϊρον*** εἶναι σημαντικὸς κόμβος ἐκ τοῦ ὁποίου πολυάριθμοι ὁδεύσεις κατευθύνονται (Β) πρὸς τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου πρὸς Ν κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Νείλου καὶ πρὸς τὴν Αἰγυπτιακὴν παραλίαν τοῦ Κόλπου τοῦ Σουὲζ καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

— ***Ἡ Ἱερουσαλὴμ*** συνδέεται μὲ τὴν Γάζαν καὶ τὴν Τελ-Ἀβίβ, ἡ δὲ Τέλ — Ἀβὶβ διὰ παραλιακῆς ὁδοῦ μὲ τὴν Χάϊφαν — Βηρυττὸν — Τρίπολιν — Λαττάκιαν καὶ (Μεσογειακῶς) μὲ τὴν Ἀντιόχειαν — Ἀλεξανδρέτταν.

Ἡ Τὲλ — Ἀβὶβ μὲ τὸν ἐπὶ τοῦ Κόλπου Ἄκαμπα λιμ. Ἔϊλαθ — Μεδίναν — Μέκκαν.

(*) Παρ' αὐτῷ ἔλαβε χώραν ἡ μεγάλη μάχη Συμμάχων καὶ Ἀξονικῶν δυνάμεων ἥτις μάχη ἔκρινε καὶ τὴν τύχην τοῦ πολέμου εἰς Ἀφρικήν. Κατ' αὐτὴν συνεπολέμησε μετὰ τῶν Ἄγγλων ἡ 1η Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία ΒΕΣΜΑ ἀπὸ 7—9—42 μέχρι 3—11—42. Παρὰ τὸ χωρίον Ἐλ-Ἀλαμέϊν ἔχει ἀνεγερθῆ τύμβος εἰς τοὺς πεσόντας κατὰ τὴν μάχην Ἕλληνας μὲ τὸ ἐπίγραμμα «Ἀνδρῶν ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος».

—*Ἡ Ἀλεξανδρέττα* εἶναι τὸ τέρμα τῶν ἐκ τῆς Μικρασίας Κόμβων (Ἀγκύρας, Σμύρνης, Ἀτταλείας, Σεβαστείας, Μαλατείας) ὁδικῶν, καὶ ἡ ἀφετηρία τῶν πρὸς Ἀραβικὰς χώρας συγκοινωνιῶν. Οὕτω ἐξ αὐτῆς ἄρχεται ἡ ὁδὸς πρὸς Χαλέπιον, ἐπεκτεινομένη (Α) πρὸς κοιλάδα Εὐφράτου καὶ μέσῳ αὐτῆς ἀκολούθως πρὸς Βαγδάτην. Ἑτέρα ὁδὸς ἐξ Ἀλεξανδρέττας βαίνει πρὸς Ἀντιόχειαν, Δαμασκὸν καὶ ἐκ ταύτης εἴτε (Α) Βηρυττὸν εἴτε (Ν) πρὸς Ἀμμὰν—Ἄκαμπα εἴτε (Α) πρὸς Ράμπα—Βαγδάτην. Ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τῆς Μ.Α. κατὰ πρῶτον λόγον τὸ Ἰσραὴλ καὶ κατὰ δεύτερον ἡ Αἴγυπτος ἔχουν ἐξαίρετον δίκτυον ὁδικῶν ἀρτηριῶν. Αἱ ἀρτηρίαι τοῦ Ἰσραὴλ διατρέχονται ὑπὸ μεταφορικῶν μέσων εἰς βαθμὸν ἐνθυμίζοντα τὸ κυκλοφοριακὸν ρεῦμα τῶν πλέον προηγμένων κρατῶν τῆς Εὐρώπης.

—*Ἡ Βαγδάτη* εἶναι σημαντικὸς κόμβος συγκοινωνιῶν ἀφ' ἧς ἄρχονται αἱ ἀρτηρίαι:

—Ράτμπας—Δσμασκοῦ—Βηρυττοῦ, ἡ συντομωτέρα ὁδὸς δι' ἧς ἐπικοινωνεῖ ἡ Βαγδάτη μετὰ τῆς Μεσογείου, ἢ

—Ράτμας—Μαφρὰκ—Χάϊφας ἥτις βαίνει κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πετρελαιοαγωγοῦ καὶ ἄγει ὡσαύτως συντόμως εἰς Μεσόγειον.

Ἐκ Μαφρὰκ βαίνει ὁδὸς πρὸς Ἀμμὰν—Ἱερουσαλὴμ—Τὲλ Ἀβίβ.

—Πρὸς Βασόραν.

—ΚοιλάδαΤίγρητος—Μοσούλην— Ντιαμπερκὴρ — Χαρποὺτ—Μαλάτια ἢ ἐκ Χορποὺτ πρὸς Ἐρζερούμ—Κὰρς— Ἀρδαχὰν — Τουρκοσοβιετικὴν μεθόριον.

—Μπακούμπαν— Ἰρακοϊρανικὰ σύνορα — Χαμαντὰν — Τεχεράνην.

—*Ἡ Τεχεράνη* (εἰς τὰς Νοτίους ὑπωρείας τοῦ Ἐλμποὺρτζ πλησίον τῆς Κασπίας) εἶναι κόμβος σπουδαιότατος συγκοινωνιῶν. Ἐξ αὐτῆς βαίνουν αἱ ὁδοί:

—Χαμαντὰν κι' ἐκεῖθεν εἴτε Βαγδάτην, εἴτε Βασόραν καὶ Ἀμπαντάν.

—Ταυρίδα (Ἀζερμπαϊτζὰν)—σύνορα Ἰρανοσοβιετικὰ — Νακίσεβαν.

—Γκαζβὶν—Ράχτ (παρὰ τὴν Κασπίαν)· διὰ τῆς παραλίας τῆς Κασπίας πρὸς Ἀστάρα (παραμεθόριον πρὸς ΕΣΣΔ πόλιν) Μπακοῦ. Εἶναι ἡ συντομωτέρα ἀρτηρία (ἄξων προελάσεως) ἐκ Ρωσίας (ΒΔ) πρὸς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ἰρὰν Τεχεράνην.

—Ἀμπντουλαχαμπὰτ — Κοργκὰν — Μπαντὸρ Σὰχ (μεθόριον ΕΣΣΔ). Ὡσαύτως ἄξων προελάσεως ἐκ τῶν ΒΑ συνόρων τῆς ΕΣΣΔ πρὸς Τεχεράνην.

—Ἐξ Ἀμπντουλαχαμπὰτ—Μποστάνι — Μασάντ — Μιρζάουα

(σύνορα 'Ιράν – Πακιστάν) – Κέτα εἰς κακὴν κατάστασιν ὁδός.

– Κοὺμ – 'Ισπαχάν – Μπουσὰρ (λιμένα).

– 'Εκ Κοὺμ πρὸς 'Αρὰκ καὶ Χαμαντάν.

– 'Εκ τοῦ 'Ισπαχὰν πρὸς Μιρζάουαν – Νοτίως τῆς Περσικῆς ἐρήμου – εἰς ἀθλίαν κατάστασιν.Προβλέπεται ὑπὸ τῶν Κρατῶν τοῦ συμφώνου τῆς Βαγδάτης νὰ γίνη αὐτοκινητόδρομος μέχρι τοῦ Καράτσι. 'Εκ Μιρζάουας βαίνει ὁδὸς εἰς κακὴν κατάστασιν—πρὸς λιμένα Σαχμπαχάρ.

Τὸ Ριάντ, συνδέεται μὲ

—Μέκκαν – Μεδίναν.

– Μπαχρέιν – Νταχρέϊν – Κουβάϊτ.

Τὸ Ἄντεν μὲ τὴν παραλιακὴν ζώνην τοῦ ὁμωνύμου κόλπου καὶ μέ:

Μόκκαν – Σάναν (πρωτ. 'Υεμένης) Μέκκαν—'Ελ Ριάντ.

Αἱ ἱεραὶ Μουσουλμ. πόλεις Μέκκα καὶ Μεδίνα, σπουδαιότατα ἀπὸ τουριστικῆς κινήσεως κέντρα, συνδέονται ὁδικῶς μὲ τὰ ἐπίνεια αὐτῶν Δζέντα καὶ Γιάμπο. Αἱ δύο παράλιοι πόλεις συνδέονται καὶ μεταξύ των δι' ὁδοῦ ἥτις βαίνει κατὰ μῆκος τῆς παραλιακῆς ἀκτῆς, ἐπὶ τῆς 'Ερυθραίας, τῆς 'Αραβίας.

3) *Σιδηροδρομικοὶ Κόμβοι*

α) 'Η ἀρτηρία τῆς Εὐρώπης – 'Ασίας (*).

– Κωνσταντινούπολις – Χαϊδὰρ Πασᾶ – 'Εσκῆ Σεχὴρ – 'Αφιὸν Καραχισὰρ – 'Ικόνιον – Καραμὰν – Σεϊχὰν ("Αδανα) Χαλέπιον – Μοσούλη—Βαγδάτη – Βασόρα.

β) Χαλεπίου – Δαμασκοῦ – Ντέρας – Ζέρκας – 'Αμμάν.

γ) 'Εκ Ντέρας εἰς Χάϊφαν — Γάζαν – 'Ελ. 'Αρὶς – Καντόραν – 'Ισμαηλίαν – Κάϊρον.

δ) Τὸ Κάϊρον ἀποτελεῖ σημαντικὸν κόμβον ἐξ οὗ πρὸς Β μὲν βαίνει σιδηρὰ ἀρτηρία πρὸς 'Αλεξάνδρειαν ('Εξ 'Αλεξανδρείας μέχρις (Α) 'Αμπουκὶρ) καὶ Δαμιέττην πρὸς Ν δὲ πρὸς Φαγιοὺμ – 'Ασσιοὺτ – Χαρτοὺμ – καὶ 'Ελ 'Οβέϊδ. 'Ανατολικῶς δὲ πρὸς πόλιν Σουὲζ καὶ 'Ισμαηλίαν.

(*) 'Η ὑπὸ τοῦ γράφοντος ἀποκληθεῖσα τῶν 7Β ἥτις μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν συνεχίζεται μέχρι Βασόρας.

ε) Ἡ Ἄγκυρα ἀποτελεῖ τὸν πρωτεύοντα σιδηροδρομικὸν κόμβον τῆς Τουρκίας συνδεομένη μὲ τὴν Ἀνατ. Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δυτ. Ἀνατολήν.

στ) Ἡ Τεχεράνη εἶναι ὡσαύτως σημαντικὸς κόμβος. Ἐκ ταύτης πρὸς ΒΔ βαίνει ἡ γραμμή: Ταυρὶς—Νακίσεβαν (ΕΣΣΔ). Πρὸς Ν Κοὺμ - Ἀρὰκ—Ἀμπαντὰν καὶ Βασόραν. Α δὲ πρός: Κορμασὰρ ἔνθα διχάζεται πρὸς (Β) Μπαντὰρ Σάχ, λιμένα τῆς Κασπίας, καὶ πρὸς Μποστάνι ἀνατολικώτερα.

ζ) Τὸ Καράτσι εἶναι ἀφετηρία πολλῶν σιδηροδρομικῶν ἀρτηριῶν αἵτινες ἄγουν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Πακιστὰν σπουδαιοτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ διὰ Λαχώρης πρὸς Δελχὶ (Ἰνδιῶν) τοιαύτη καὶ ἡ Δ πρὸς Βελουχιστὰν βαίνουσα.

4) Ἐναέριοι γραμμαί

Τ' ἀξιολογώτερα ἀεροδρόμια τῆς Μ.Α. εἶναι τ' ἀκόλουθα:

—Καΐρου ὁ μέγας ἀερολιμὴν τῆς Ἡλιουπόλεως.

—Βεγγάζης σπουδαῖος ἀερολιμὴν τῆς Δ Ἀφρικῆς.

—Χαρτοὺμ σημαντικὸν ἀεροπορικὸν κέντρον τῆς Α. Ἀφρικῆς.

—Ἁγίου Στεφάνου (προάστειον τῆς Κων)λεως).

—Ἀγκύρας ὁ ἕτερος ἐκ τῶν δύο σημαντικῶν ἀερολιμένων τῆς Τουρκίας.

—Τὲλ Ἀβίβ.

—Δαμασκοῦ.

—Βασόρας σημαντικώτατος ἀερολιμήν, ἐνδιάμεσος σταθμὸς τῶν ἐναερίων δρομολογίων Εὐρώπης—Ἰνδιῶν—Αὐστραλίας.

—Παχρέϊν ὡς στρατιωτικὸς κυρίως ἀερολιμήν.

—Καράτσι ὡσαύτως ἐνδιάμεσος ὡς καὶ ὁ τῆς Βασόρας ἀερολιμήν, ὑπερποντίων ἀερογραμμῶν.

—Ἄντεν διαθέτει στρατιωτικὸν ἀεροδρόμιον.

Τὰ ὁδικὰ καὶ σιδηροδρομικὰ δίκτυα Μ.Α. εἶναι γενικῶς πενιχρά. Αἱ ἀπέραντοι ἔρημοι καὶ ἀλλαχοῦ αἱ ὀγκώδεις ὀροσειραὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ γεγονὸς ὅτι αἱ χῶραι τῆς Μ.Α. εἶναι ὑποανεπτυγμέναι γνωρίσασαι τὸ μὲν τὴν ὠμὴν δουλείαν τῶν Τούρκων μέχρι τοῦ Α' παγκοσμίου πολέμου, τὸ δὲ μετέπειτα τὴν «προστασίαν» τῆς Μεγάλης Βρεταννίας τῆς ὁποίας συμφέρον ἦτο νὰ κρατοῦνται εἰς χαμηλὸν ἐπίπεδον οἱ δοῦλοι εἰς αὐτὴν λαοί, πάντα ταῦτα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ὑστεροῦν τὰ συγκοινωνιακὰ δίκτυα τῶν χωρῶν τῆς Μ.Α. καταπληκτικῶς ἔναντι ἄλλων περιοχῶν.

Β. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

1. *Ἰσραήλ* : Συνεστήθη ὡς Κράτος ἀπὸ τῆς 15ης Μαΐου 1948 κατόπιν τῆς ἐνεργοῦ ἐπεμβάσεως τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ παρὰ τὴν σφοδρὰν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀραβικοῦ Κόσμου καὶ πολλῶν Χριστιανικῶν Κρατῶν. Ἡ ἀκριβής του ἔκτασις εἶναι εἰσέτι ἀκαθόριστος λόγῳ τῶν πολλῶν ἐδαφικῶν του διαφορῶν πρὸς τὰς γειτονικὰς Ἀραβικὰς χώρας. Ἀνέρχεται, περίπου, εἰς 20.000 τετρ. χιλιόμ. μὲ πληθυσμὸν (σήμερον) 1.800.000 καὶ ἐνῶ πρὸ 8ετίας ἦτο μόλις 782.000 κατ. Εἰς τὸν πληθυσμόν του περιλαμβάνονται 180.000 Ἄραβες ἀπολαύοντες ὅλων τῶν προνομίων τῶν Ἰσραηλινῶν ὑπηκόων, διότι τὸ Ἰσραὴλ ἔχει δημοκρατικὸν καθεστώς. Ἡ πολιτεία του ὅμως ἔχει ἰδιότυπη ὀργάνωσιν (στρατόπεδα ἐργασίας, αὐστηρῶς ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν, θρησκευτικὴν ἀγωγήν, ἀγροτικὴν) ὀργάνωσιν κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Κομμουνιστικῆς θεωρίας. Πρωτ. του εἶναι ἡ Τ ὲ λ Ἀ β ἰ β (300.000). Θρησκεία καὶ γλῶσσα ἡ Ἑβραϊκὴ μὲ θρησκευτικὰς καὶ γλωσσικὰς μειονότητας (Ἀράβων, Χριστιανῶν). Τὸ Ἰσραὴλ δι' ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς του ἀπεδέχθη τὸ δόγμα Ἀϊζενχάουερ.

Ἐκ τῶν ἐδαφῶν του στενὴ μόνον παραλιακὴ ζώνη εἶναι καλλιεργήσιμος εἰς τρόπον ὥστε δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ, μὲ γοργὸν ρυθμόν, αὐξανομένου πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους. Ἡ ἀλματώδης ἐν τούτοις ἐξέλιξις τῆς βιομηχανίας του καὶ ἐμπορικῆς ναυτιλίας του ἥτις διεκδικεῖ ἀξιόλογον θέσιν εἰς τοὺς στόλους τῶν μεσογειακῶν κρατῶν ὡς καὶ αἱ Ἀμερικανικαὶ εἰσφοραὶ — ἰδιωτικαὶ καὶ μὴ — αἵτινες καλύπτουν μέγα μέρος τῶν ἐσόδων του, ἀντισταθμίζουν τὴν γεωργικήν του ἔλλειψιν.

Ὁ στρατός του (μικτὸς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν) θεωρούμενος ὡς ὁ καλλίτερος ἐκ τῶν στρατῶν τῶν κρατῶν τῆς ἐγγὺς Ἀνατολῆς, ἀνέρχεται εἰς 50.000 καὶ εἰς μίαν ἀρτιώτατα ἐξοπλισμένην καὶ γυμνασμένην ἐφεδρείαν ἐκ 200.000 ψυχῶν.

Τὸ Ἰσραὴλ ὡς δημιούργημα καὶ παράσιτον τοῦ Ἀμερικανικοῦ θησαυροφυλακείου ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῆς ἀπροκαλύπτου διαμφισβητήσεως τῆς «ὑπάρξεώς» του ὡς Κράτους ἐκ μέρους τῆς ΕΣΣΔ, τηρεῖ ἀκραιφνῶς φιλοδυτικὴν πολιτικήν, ἐνῶ ὁ περιβάλλων αὐτὸ πανταχόθεν Ἀραβικὸς κόσμος διάκειται ἔχθιστα πρὸς αὐτό. Ἡ διάλυσις τοῦ Ἑβραϊκοῦ κράτους ἐγένετο τὸ 70 μ.Χ. ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἐπὶ

Βεσπασιανοῦ καταστραφείσης τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀναγκασθέντων τῶν Ἑβραίων εἰς διασποράν.

2. *Λιβύη* : Τέως Ἰταλικὴ ἀποικία ἀπέκτησε τὴν ἐθνικήν της ἀνεξαρτησίαν πρὸ 8ετίας. Ἡ μεγάλη ἐπαρχία της Κυρηναϊκὴ ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητον κράτος τὸ 1949 ὑπὸ τὸν Ἐμίρην Ἰντρὶς Ἐλ Σενουσσὶ (τὸν καὶ σήμερον) ἡ δὲ ἐθνοσυνέλευσις τῆς Τριπολίτιδος ἀπεφάσισε καὶ ἡνώθη μετ' αὐτῆς ὡς ὁμόσπονδον Κράτος ὑπὸ τὸν ἴδιον ἡγεμόνα· οὕτω ἐδημιουργήθη τὸ 1951 ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ο.Η.Ε. τὸ Κράτος τῆς Λιβύης. Ἡ ἔκτασίς της ἀνέρχεται εἰς 1.200.000 περίπου τετρ. χιλ., μὲ πληθυσμὸν 1.148.000 κατ. Εἶναι μία τῶν πτωχοτέρων χωρῶν τοῦ κόσμου μὲ σημαντικὸν ποσοστὸν ἀναλφαβητισμοῦ, χαμηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον καὶ μηδαμινὸν τὸ ἐπίπεδον τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς. Ὁμοιάζει περισσότερον μὲ ὠκεανὸν παρὰ μὲ ξηράν.

Βαθεῖα κοινωνικὴ διάστασις ὑφίσταται εἰς τὸ Κράτος ὀφειλομένη εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Ἄραβες τῶν πόλεων — ἀναμφισβητήτως πλέον πολιτισμένοι τῶν ἄλλων — θεωροῦν τοὺς μὴ ἀστοὺς ὡς «ἐλάτας καμήλων». Εἰς αὐτοὺς τοὺς μὴ ἀστοὺς ἐλάτας στηρίζεται κυρίως σήμερον ὁ γηραιὸς βασιλεὺς Ἰντρὶς ὁ ὁποῖος δὲν διαμένει εἰς τὴν πρωτεύουσάν του Τρίπολιν ἀλλ' εἰς τὴν Βεγγάζην τῆς Κυρηναϊκῆς. Οὐδεὶς δὲ γνωρίζει ποῖαι ἐξελίξεις θὰ λάβουν χώραν εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰντρὶς ὁ διάδοχός του θελήση νὰ ἐγκατασταθῆ εἰς τὴν πρωτεύουσαν Τρίπολιν.

Ἡ χώρα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν οἰκονομικὴν βοήθειαν ἥτις παρέχεται ἐν μέρει ὑπὸ τῶν Η.Π.Α. καὶ τῆς Μεγ. Βρεττανίας εἰς ἀντάλλαγμα βάσεων ὡς εἶναι ἡ τοῦ Οὔϊλας.

Ἡ Βάσις Οὔϊλας ὀνομασθεῖσα οὕτω εἰς μνήμην τοῦ μεγαλυτέρου ἥρωος ἀεροπόρου τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, ὑποσμηναγοῦ Ριχάρδοου Οὔϊλας εὑρίσκεται 7 μίλ. ἔξω τῆς Τριπόλεως, ὑπὸ συνθήκας «πολεμικῆς ἑτοιμότητος». Ἕνα πλῆθος 25000 ἀτόμων διαβιοῖ εἰς τὴν ἐν λόγῳ βάσιν. Πολυάριθμα ἀεροπλάνα τῶν τελειοτέρων τύπων διασχίζουν νυχθημερὸν τοὺς αἰθέρας ἀνιχνεύοντα τοὺς οὐρανοὺς πρὸς πρόληψιν ἑνὸς τυχὸν ἐπιχειρουμένου Ρωσικοῦ τολμήματος τύπου «Πέρλ Χάρμπορ». Εἰς τὴν βάσιν Οὔϊλας λειτουργεῖ ἓν ἐκ τῶν ἀρτιοτέρων συστημάτων ἐκτοξεύσεως κατευθυνομένων βλημάτων, κυρίως τύπου Madator. Ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν ἀσφάλειαν ἰδία τῆς Ἑλλάδος ἔχει ἡ παρουσία εἰδικῶν μονάδων ἀ μ έ σ ο υ δ ρ ά σ ε ω ς τῆς στρατηγικῆς ἀεροπορίας τῶν ΗΠΑ αἱ ὁποῖαι ἐν διαστήματι 15' ἀφ' ἧς ἐκδηλωθῆ ἐχθρικὴ ἐπίθεσις θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ δράσουν πλήττουσαι τὸν ἐχθρόν. Πᾶσα κίνησις ἀεροσκάφους ὑπὸ οἱασδήποτε καιρικὰς συνθήκας ἐπισημαίνεται ἀκριβῶς ὑπὸ τῶν τελειοτά-

των τύπου μηχανημάτων τῆς βάσεως. Τά χρησιμοποιούμενα ἀεροσκάφη τῆς πτέρυγος ἀναχαιτήσεως εἶναι ἐφοδιασμένα μὲ ἐξαιρετικὸν σύστημα ἐκτοξεύσεως ρουκετῶν καὶ μὲ ραντάρ, μέσῳ τῆς ὀθόνης τοῦ ὁποίου ὁ χειριστὴς δίχως κἂν σκόπευσιν ἀκριβείας εὑρίσκει καὶ πλήττει τὸ ἐχθρικὸν ἀεροσκάφος τὸ μὴ ὁρατὸν διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Συντριπτικῶς τρομακτικῆς ἰσχύος εἶναι ἡ ειδικὴ ὁμὰς προσβολῆς τῆς βάσεως — ἐφοδιασμένης σήμερον μὲ ἀεροσκάφη Φ 100 — ἥτις δύναται νὰ πλήξῃ μὲ ρουκέττες καὶ ἀτομικὰ ὅπλα στόχους στρατηγικῆς σημασίας καὶ παραλλήλως νὰ μετάσχῃ εἰς οἱασδήποτε μορφῆς ἀγῶνας ἐναντίον ἐχθρικῶν ἀεροπλάνων. Ἡ βάσις Οὐΐλας ὑπάγεται εἰς τὴν Ἀνωτάτην Διοίκησιν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀεροπορικῶν δυνάμεων (ἕδρα Βισβάδεν Δ Γερμανίας).

Ἡ Β Οὐΐλας εἶναι μία τῶν μεγαλειτέρων ὑπερποντίων Ἀμερικανικῶν ἀεροπορικῶν βάσεων Ἑτέρα βάσις, ἡ τῆς Βεγγάζης (Ἀγγλ.).

Ὁ στρατός τῆς Λιβύης ἀνέρχεται εἰς 2.000 γυμνασμένους στρατιώτας καὶ εἰς ἀπροσδιόριστον ἀριθμὸν πολεμιστῶν ἐκ τῶν νομαδικῶν φυλῶν τῆς ἐρήμου.

Κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον ἡ Λιβύη ὑπῆρξε θέατρον σκληροτάτων μαχῶν μεταξὺ τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων καὶ τῶν Ἰταλογερμανικῶν ὑπὸ τὸν Ρόμελ. Αἱ ἐν αὐτῇ βάσεις παρέχουν τὴν εὐχέρειαν εἰς τοὺς Συμμάχους νὰ διασφαλίζουν τὴν θαλασσίαν ὁδὸν Γιβραλτὰρ — Σουέζ, νὰ ἐπιτηροῦν τὴν Μεσόγειον ὁλόκληρον, ὡς καὶ τὴν Ν καὶ ΝΑ Εὐρώπην.

3. ***Ἰορδανία*** : Τὸ καὶ ἄλλως Χασημιτικὸν καλούμενον Βασίλειον. Εὑρίσκεται ἀμέσως Α τοῦ Ἰσραήλ. Τὸ τρίτον τοῦ πληθυσμοῦ τούτου ἀποτελεῖται ἀπὸ πρόσφυγας τοῦ Ἀραβοϊσραηλινοῦ πολέμου. Ὁ πληθυσμός του ἀνέρχεται εἰς 1.500.000 κατ. καὶ ἡ ἔκτασίς του εἰς 90.000 τετρ. χλμ. Πρωτεύουσά του εἶναι τὸ Ἀμμὰν (200.000) περίπου. Τὸ μεγαλύτερον τμῆμα τῆς χώρας κατέχει ἡ ἔρημος ἐνῶ ὁ ὀρυκτός του πλοῦτος περιωρισμένος καὶ σχεδὸν ἀνεκμετάλλευτος περιλαμβάνει φωσφοροῦχα κοιτάσματα καὶ ὀρυκτὸν ἅλας. Ἀπὸ τοῦ 1920 μέχρι τοῦ 1946 ἀπετέλεσε τμῆμα τῆς ὑπὸ Βρεττανικὴν ἐντολὴν Παλαιστίνης. Ὁ Ἐμίρης Ἀβδουλλὰχ ἔλαβε τὸν τίτλον Βασιλέως ἀπὸ 25 Μαΐου 1946 ἀνακηρύξας ἀνεξάρτητον Βασίλειον τὴν «Ὑπεριορδανίαν». Συνέπεια τοῦ Ἀραβοϊσραηλινοῦ πολέμου ἦτο τὸ παλαιὸν τμῆμα τῆς Ἰερουσαλὴμ μὲ τὸν Πανάγιον Τάφον καὶ ἄλλα ἱερὰ κειμήλια νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν «Ἰορδανίαν» ἐνῶ τὸ νεώτερον παρέμεινεν εἰς τὸ Ἰσραήλ. Εἰς τὴν χώραν ὑφίσταται θρησκευτικὴ μειονότης 8, 5% ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Τὴν ἐπίσημον ὀνομασίαν Χασημιτικὸν Βασίλειον προσέλαβε

τὸ 1949. Τὴν 20 Ἰουλίου 1951 ἐδολοφονεῖτο ὑπὸ φανατικοῦ Ἄραβος ὁ Βασιλεὺς Ἀβδουλλὰχ καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ υἱός του Ταλαάτ. Τοῦτον ἐκθρονισθέντα διεδέχθη ὁ νεαρὸς υἱός του Χουσεῖν.

Οἱ Ἄγγλοι παρέμενον ὡς «ὀργανωταί» τοῦ Ἰορδανικοῦ στρατοῦ, τῆς περιφήμου Ἀραβικῆς Λεγεῶνος, μέχρι τοῦ Μαρτίου 1956 ὁπότε, συνεπείᾳ τοῦ ἀκράτου νεοφανοῦς Ἀραβικοῦ ἐθνικισμοῦ καὶ τῶν πολλῶν σφαλμάτων τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς εἰς Μ.Α., ἐξεδιώχθη ἀρχικῶς ὁ Ἄγγλος στρατηγὸς Γκλάμπ Πασᾶς μετέπειτα δὲ καὶ τὰ 50 στελέχη Ἄγγλοι ἀξιωματικοί. Διακόπτων τὰς σχέσεις μὲ τὴν Ἀγγλίαν τὴν 27-3-1956 ὁ πρωθυπουργὸς Σουλεϊμὰν Ναμπουλσὶ ἐδήλωσεν ὅτι ἐλπίζει ἡ ἐκ 35 ἐκ. βοήθεια τὴν ὁποίαν ἐλάμβανε κατ' ἔτος ἐκ τῆς Ἀγγλίας ἡ Ἰορδανία νὰ καλύπτεται τοῦ λοιποῦ ἐκ συνεισφορῶν τῶν Κρατῶν Αἰγύπτου, Συρίας, Σαουδικῆς Ἀραβίας. Ἡ ἐξέλιξις τῶν γεγονότων καὶ κατόπιν τῶν ὑποκινήσεων τόσον τῆς Αἰγύπτου καὶ Συρίας ὅσον καὶ τῶν πρακτόρων τῆς ΕΣΣΔ κατέληξεν εἰς ἀνταρσίαν μεγάλου μέρους τοῦ στρατοῦ ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐξαγγελίας τοῦ δόγματος Ἀϊζενχάουερ. Οἱ ἀπώτεροι σκοποὶ ὅμως τῶν κινηματιῶν ἐστρέφοντο εἰς τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Βασιλέως Χουσεῖν καὶ τὴν ἀνακήρυξιν «νέου ἀνδρὸς» τοῦ Στρατηγοῦ (*) Ἀμποῦ Νου-

---

1) Τὸ οὐσιῶδες θέμα τῆς ὅλης ἱστορίας δύναται νὰ λεχθῇ, ἦτο ἡ προδοσία μιᾶς φιλίας. Ἡ ἱστορία ἀρχίζει πρὸ διετίας (1954) ὅταν ὁ Βασιλεὺς Χουσεῖν ὅστις μόλις τότε εἶχεν ἐγκαταλείψει ὡς Ἄγγλος Εὔελπις τὰ θρανία τῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων τοῦ Σάντχωρστ (ἔνθα διεκρίθη ὡς θαυμάσιος σκοπευτὴς καὶ ἱκανώτατος πιλότος ἀεριωθουμένων) ἐπεσκέφθη τοὺς Παρισίους. Ἐκεῖ ἐγνώρισε τὸν ταγματάρχην Ἀλῆ Ἀμποῦ Νουβάρ, στρατ. ἀκόλουθον τῆς Ἰορδανικῆς Πρεσβείας. Εἰς τὸν Χουσεῖν ἤρεσεν ὁ νεαρὸς οὗτος καὶ φιλόδοξος ἀξ)κὸς τὸν ὁποῖον ἐπέμεινε — παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ τότε διοικητοῦ τῆς Ἀραβικῆς λεγεῶνος Γκλάμπ πασᾶ νὰ πάρῃ μαζί του εἰς Ἰορδανίαν ὡς ὑπασπιστήν του. Ὁ Ἀλῆ Ἀμποῦ Νουβὰρ ἤρχισεν ἀμέσως νὰ διαδραματίζῃ σημαντικὸν ρόλον εἰς τὰ παρασκήνια πρῶτον εἰς τὴν κρίσιν τοῦ συμφώνου τῆς Βαγδάτης καὶ κατόπιν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποφασισθεῖσαν ἀποπομπὴν τοῦ Γκλάμπ πασᾶ, τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου ὡς ἀρχηγοῦ τῆς Ἀραβικῆς λεγεῶνος κατέλαβε προαχθεὶς εἰς στρατηγόν. Ὁ Νουβὰρ κατέβαλλε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν ὅπως μετατρέψῃ τὴν νομιμοφροσύνην τῆς Ἀραβικῆς Λεγεῶνος, ἀπὸ τὸν βασιλέα πρὸς τὸν ἑαυτόν του. Ἀφοῦ ἐνόμισεν ὅτι τὸ ἐπέτυχε πλήρως ὑπεδαύλισε τὴν πολιτικὴν κρίσιν προπαρασκευάσας σχέδιον ἐκθρονίσεως τοῦ Χουσεῖν ἵνα γίνῃ ὁ ἴδιος «Νάσσερ τῆς Νέας Ἰορδανίας».

Οἱ συνωμόται δὲν εἶχον ἐν τούτοις ὑπολογίσῃ τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἰσχυρῶν φυλῶν τῆς ἐρήμου Βεδουΐνων, τῶν φυλῶν Μπένι Σάκρ, Χαουεϊκὰτ καὶ Μπένι Χασάν· Οἱ Σεῖχαι των ἐμίσουν θανασίμως τὸν Ἀμποῦ Νουβὰρ ὅστις ἐφέρετο μεροληπτικῶς κατὰ τῶν Βεδουΐνων ἀξ)κῶν τῆς Ἀραβικῆς Λεγεῶνος οἵτινες ἦσαν ἀφοσιωμένοι πρὸς τοὺς Χασημίτας ἡγεμόνας. Εἰς τὸ μεγάλο στρατόπεδον τῆς Ζέρκα ΒΑ τοῦ Ἀμμὰν ἔλαβον χώραν ταραχαὶ μεταξὺ ἀξ)κῶν ἀφοσιωμένων

βὰρ ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ νέου Κράτους τῆς Ἰορδανίας, τὸ ὁποῖον θὰ ἔδενεν τὴν χώραν εἰς τὸ ἅρμα τῆς Αἰγύπτου καὶ Συρίας. Ἡ θαρραλέα στάσις τοῦ νεαροῦ βασιλέως Χουσεῖν κατέστειλλε πᾶσαν στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνταρσίαν καὶ ἑδραίωσε σήμερον εἰς Ἰορδανίαν φιλοδυτικὸν καθεστὼς διὰ τῆς ἀναλήψεως τῆς Ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Ἡ ἀκεραιότης τῆς χώρας ἐξησφαλίσθη ἀπὸ πᾶσαν ἀπειλὴν ἐξωτερικὴν χάρις εἰς τὴν ἀποφασιστικὴν πολιτικὴν τῶν ΗΠΑ, πολιτικὴν πυγμῆς ἥτις ἐπεδείχθη διὰ τοῦ ταχυτάτου πλοῦ ἐκ τῆς Δυτικῆς πρὸς τὴν Ἀν. Μεσόγειον τοῦ 6ου Ἀμερικανικοῦ στόλου καὶ τοῦ ἐπιδεικτικοῦ κατάπλου αὐτοῦ εἰς τοὺς λιμένας τοῦ Λιβάνου·

Ὁ στρατὸς τῆς Ἰορδανίας ἀνερχόμενος εἰς 35.000 ἄνδρας, μέγα μέρος τῶν ὁποίων ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἀραβικὴν Λεγεῶνα, ἀνασυνεκροτήθη δεδομένου ὅτι ἡ πλειονότης τούτου ἐπανεστάτησε κατὰ τοῦ Χουσεῖν καὶ πολλὰ τῶν στελεχῶν του κατέφυγον εἰς Συρίαν.

Τὴν 14ην Φεβρουαρίου 1958 ἐξηγγέλθη ἡ ἕνωσις τῶν δύο χασημιτικῶν βασιλείων, Ἰορδανίας καὶ Ἰράκ. Ἡ ἕνωσις ὑπῆρξεν ἀναπόφευκτον γεγονός, ἐπακόλουθον τῆς δημιουργίας τῆς Ἡνωμένης Ἀραβικῆς Δημοκρατίας ὑπὸ τῶν Ἀραβικῶν κρατῶν Αἰγύπτου καὶ Συρίας. Πράγματι οἱ δύο ἡγεμόνες Χουσεῖν καὶ Φεϋζάλ—ἐξάδελφοὶ ὡς δισέγγονοι τοῦ Χουσεῖν ὅστις κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ἐξήγειρεν τοὺς Ἄραβας ἐναντίον τῶν Τούρκων—ἡλικίας ἕκαστος

εἰς τὸν Ἀλῆ Ἀμποῦ Νουβὰρ καὶ εἰς τὸν Βασιλέα Χουσεῖν, ὑποδαυλιζόμεναι ὑπὸ τῆς ὀργανώσεως τῆς Μουσουλμανικῆς Ἀδελφότητος. Οἱ Βεδουῖνοι τῆς Λεγεῶνος εἰδοποίησαν τὰ ἀνάκτορα ὅτι ἡτοιμάζετο πραξικόπημα καὶ ταυτοχρόνως τοὺς Σεΐχας των οἵτινες κατῆλθον ἐκ τῆς ἐρήμου μὲ 3.400 Βεδουΐνους. Αἱ ταραχαὶ τῆς Ζέρκα ἐξηλείχθησαν εἰς αἱματοχυσίαν. Ὁ Βασιλεὺς Χουσεῖν ἀποφασίζει νὰ μεταβῇ ὁ ἴδιος εἰς τοὺς στρατῶνας συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν «πιστόν του φίλον» Ἀλῆ Ἀμποῦ Νουβὰρ (τὴν προδοσίαν τοῦ ὁποίου οὔτε ἐφαντάζετο) καὶ ἀπὸ ἄνδρας τῆς σωματοφυλακῆς του. Εἰς Ρουσέϊφα εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν ἔξω τοῦ Ἀμμάν, τὰ ἕξ αὐτοκίνητα τῆς Βασιλικῆς συνοδείας συνήντησαν τὸ πλῆθος τῶν Βεδουΐνων οἵτινες ἐπευφήμησαν ἐνθουσιωδῶς τὸν Χουσεῖν ἐνῷ ὕβριζον τὸν Νουβὰρ καὶ ἐζήτουν νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπὶ τόπου. Οὗτος ἐκρύπτετο ὄπισθεν τοῦ Βασιλέως παρακαλῶν νὰ τὸν σώσῃ. Ὁ Βασιλεὺς ἔστειλλε τὸν Νουβὰρ ὑπὸ συνοδείαν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀμμὰν καὶ μὲ καταπληκτικὸν θάρρος ἐσυνέχισε τὴν πορείαν του εἰς Ζέρκα ὅταν ἡ συμπλοκὴ τῶν ἀντιπάλων εἶχε γενικευθῆ. Ἐπιβὰς τεθωρακισμένου αὐτοκινήτου προσεφώνησε τὸν Στρατὸν του καὶ τὸν ἐβεβαίωσε περὶ τῆς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὴν Ἀραβικὴν ὑπόθεσιν.

Ὁ Νουβὰρ ἀπεπειράθη νὰ δραπετεύσῃ. Ὁ Χουσεῖν ὅμως φερόμενος γενναιοψύχως τοῦ ἐπέτρεψε ν' ἀναχωρήσῃ μὲ τὴν οἰκογένειάν του καὶ τὰ ὑπάρχοντά του εἰς Δαμασκὸν τῆς Συρίας.

22 ἐτῶν, διεκήρυξαν τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο βασιλείων των 10 ἡμερας μετὰ τὴν ἕνωσιν Συρίας καὶ Αἰγύπτου.

Τὸ νέον κράτος θὰ ἔχῃ συνολικὸν πληθυσμὸν 6.500.000 κατοίκων καὶ στρατόν, καλῶς ἐκγυμνασμένον καὶ θεωρούμενον ὡς τὸν καλλίτερον ἐξ ὅλων τῶν ἀραβικῶν κρατῶν, ἐξ 84.000 ἀνδρῶν. Ὁ βασιλεὺς Χουσεῒν εἰς ραδιοφωνικόν του μήνυμα πρὸς τὸν λαόν του καὶ ὅλους τοὺς Ἄραβας ἀνήγγειλεν ἐπισήμως τὴν Ιρακοϊορδανικὴν ἕνωσιν. «Τὴν ἡμέραν ταύτην, εἶπεν, στρέφομεν τὰς σκέψεις καὶ ἐλπίδας μας πρὸς τὴν προσφιλῆ γῆν τῆς Παλαιστίνης καὶ ὁρκιζόμεθα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ παραμείνωμεν πιστοὶ εἰς τὰς ὑποθήκας τῶν προγόνων μας ὅπως ἀπελευθερώσαμεν τὴν χώραν τὴν ὁποίαν ἐσφετερίσθη ὁ ἐχθρός. Δὲν θὰ καταθέσωμεν τὰ ὅπλα πρὶν ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας». Εἰς παρομοίαν ἐξαγγελίαν προέβη καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰρὰκ Φεϋζάλ.

Εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Ἀραβικῆς Ὁμοσπονδίας ἑκάστη χώρα θὰ διατηρήσῃ τὴν ἐθνικήν της ἀνεξαρτησίαν καὶ τὰ κυριαρχικά της δικαιώματα, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἔδαφος αὐτῆς.

4. ***Ἰράκ*** : Ἔχει ἔκτασιν 292.000 τετρ. χιλ. μὲ πληθυσμὸν 5.000.000, κατὰ τὸ μεγαλείτερον ποσοστὸν Ἀραβικόν. Τὰ 57% τοῦ πληθυσμοῦ ὁμιλοῦν τὴν Ἀραβικὴν γλῶσσαν, 25% Κουρδικήν, 3% Περσικὴν καὶ 2% Τουρκικήν. Πρωτ. εἶναι ἡ Β α γ δ ά τ η (850.000) Εἶναι ἡ πλέον εὐημεροῦσα χώρα ἐκ τῶν Ἀραβικῶν. Οἱ διαρρέοντες αὐτὴν ποταμοὶ Τίγρης καὶ Εὐφράτης τὴν καθιστοῦν πλέον εὔφορον εἰς γεωργικὰ προϊόντα (δημητριακά, ρύζι, βάμβακα, καπνὸν καὶ χουρμάδες. Οἱ χουρμαδιὲς σχηματίζουν εἰς πολλὰς περιοχὰς ἀπέραντα δάση) ἐνῶ καὶ ἡ κτηνοτροφία της μὲ τὴν εριοπαραγωγή της, τὴν κατατάσσει εἰς ὑψηλὸν ἐπίπεδον παραγωγῆς. Εἶναι μία τῶν κυριωτέρων πετρελαιοπαραγωγῶν χωρῶν τοῦ κόσμου. Τὸ Ἰρὰκ κατέστη ἀνεξάρτητον βασίλειον ἀπὸ τοῦ 1930. Ὁ σημερινός του νεαρὸς βασιλεὺς Φεϋζὰλ ἀκολουθεῖ καθαρῶς φιλοδυτικὴν πολιτικήν. Ἡ ἐπίθεσις ἐν τούτοις τῶν Ἀγγλογάλλων κατὰ τῆς Αἰγύπτου δυσηρέστησε τὸ Ἰρὰκ ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ ὁποίου Νουρῆ ἐλ Σάϊδ καίτοι συνετός, μετριοπαθὴς καὶ δεδηλωμένος φιλοδυτικὸς προέβη εἰς δηλώσεις ἐντόνους κατὰ τῆς Ἀγγλίας παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι καὶ σύμμαχος τῆς Ἀγγλίας. Τὸ Ἰρὰκ εἶναι ἡ μόνη χώρα τῆς Μ.Α. ἥτις μετέχει τόσον τοῦ συμφώνου τῆς Βαγδάτης ὅσον καὶ τοῦ Ἀραβικοῦ Συνδέσμου. Ὁ στρατός του ἀνέρχεται εἰς 75·000 ἄνδρας.

—Βάσει τοῦ ἄρθρου 3 τῆς ἐπελθούσης συμφωνίας διὰ τὴν Ἰρακοϊορδανικὴν ἕνωσιν «ὅλαι αἱ συνθῆκαι καὶ ὅλα τὰ σύμφωνα τὰ ὁποῖα ἔχουν ὑπογραφῆ ὑπὸ τῶν δύο χωρῶν πρὸ τῆς συστάσεως τῆς

Ἑνώσεως θὰ παραμείνουν ἐν ἰσχύϊ, χωρὶς νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὰ διὰ τὰ συμβαλλόμενα μέρη. Πάντως αἱ συνθῆκαι καὶ τὰ σύμφωνα ἅτινα θὰ συναφθοῦν μετὰ τὴν δημιουργίαν τῆς Ἑνώσεως θὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν της». Ὁ ὅρος οὗτος ἐτονίσθη ἰδιαιτέρως καὶ πλειστάκις διελαλήθη ὑπὸ τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ Βαγδάτης καὶ Ἀμμὰν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστῇ σαφὲς ὅτι διὰ τῆς ἐπελθούσης ἑνώσεως δὲν εἰσέρχεται ἡ Ἰορδανία εἰς τὸ Σύμφωνον τῆς Βαγδάτης, σύμφωνον τὸ ὁποῖον ὡς γνωστὸν ἀποτελεῖ τὴν ἐρυθρὰν μανδήλαν κατὰ τοῦ ταύρου, ὄχι μόνον διὰ τὰ κράτη τοῦ Ἐρυθροῦ συνασπισμοῦ ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ τοῦ Ἀραβικοῦ Συνδέσμου.

—Εἰς τὸ ἄρθρον 4 ἀναφέρεται ἐν τούτοις ὅτι θὰ πραγματοποιηθῇ πλήρης ἑνοποίησις τὸ ταχύτερον, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν καὶ τὰς διπλωματικὰς ἀντιπροσωπείας, τὸν στρατὸν τῆς ὁμοσπονδίας, τὴν κατάργησιν τῶν τελωνειακῶν φραγμῶν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν.

—Τὸ ἄρθρον 5 προβλέπει τὴν ἑνοποίησιν τῶν οἰκονομικῶν ὑποθέσεων καὶ τοῦ νομισματικοῦ συστήματος.

—Διὰ τοῦ ἄρθρου 6 προβλέπεται ἡ λῆψις τῶν καταλλήλων μέτρων εἰς ἣν περίπτωσιν παραστῇ ἀνάγκη νὰ ἐπεκταθῇ ἡ ἑνοποίησις καὶ ἐπὶ ἄλλων ζητημάτων.

—Διὰ τοῦ ἄρθρου 7 καθορίζεται ὅτι σημαία τῆς «Ἀραβικῆς Ὁμοσπονδίας» θὰ εἶναι ἡ σημαία τῆς ἀραβικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1916 τῆς ὁποίας ἡγήθη ὁ προπάππος τῶν δύο βασιλέων, Βασιλεὺς Χουσεῖν τοῦ Χετζάτζ.

—Κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἑνώσεως θὰ διευθύνη ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνησις διαθέτουσα νομοθετικὸν ἐκτελεστικὸν Σῶμα. Ἀμφότεραι αἱ Βουλαὶ θὰ ἐκλέξουν κοινὸν κοινοβούλιον διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ νομοθετικοῦ Σώματος,θὰ διορισθοῦν δὲ δυνάμει τοῦ Συντάγματος τῆς Ἑνώσεως τὸ ὁποῖον θέλει καταρτισθῇ ἐντὸς τριμήνου.

—Τὸ ἄρθρον 9 καθορίζει, τέλος, ὅτι ἀρχηγὸς τῆς Ἀραβικῆς Ὁμοσπονδίας θὰ εἶναι ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰρὰκ Φεϋζάλ. Κατὰ τὴν ἀπουσίαν του θὰ τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς ὁ βασιλεὺς Χουσεῖν τῆς Ἰορδανίας. Πάντως, ἕκαστος ἡγεμὼν θὰ διατηρήσῃ τὰ κυριαρχικά του δικαιώματα ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἐδάφους. Πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας καθορίζεται ὅτι θὰ εἶναι ἐναλλὰξ ἀνὰ ἑξάμηνον ἡ Βαγδάτη καὶ τὸ Ἀμμάν. Ἑκάστη χώρα θὰ τροποποιήσῃ τὸ Σύνταγμα αὐτῆς διὰ νὰ τὸ εὐθυγραμμίσῃ πρὸς τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑνώσεως.

Τὴν 19ην Φεβρουαρίου τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑνώσεως ἐπεκυρώθη εἰς κοινὴν συνεδρίασιν τῆς Ἰρακινῆς Βουλῆς καὶ ἀντιπροσωπείας

τοῦ Ἰορδανικοῦ Κοινοβουλίου. Τὸ Σύνταγμα ἀναφέρει ὅτι ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν ἕνωσιν εἶναι ἐλευθέρα δι' ὅλα τὰ ἀραβικὰ Κράτη. Ὁρίζεται, ὡσαύτως, ὅτι ἡ Ἀραβικὴ Ἕνωσις θὰ ἔχῃ Βουλὴν ἐξ 20 Ἰρακινῶν καὶ 20 Ἰορδανῶν βουλευτῶν καὶ κοινὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον μὲ ὑπουργοὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν. Ὁ πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως θὰ εἶναι καὶ γενικὸς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ.

5. *Λίβανος*: Ἔχει ἔκτασιν 9.000 τετρ. χλμ. ὁ δὲ πληθυσμός του εἶναι 1.450.000 κατ. Πρωτεύουσά του εἶναι ἡ Βηρυττός (182.000). Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ του τὰ 52% εἶναι χριστιανοὶ κατὰ τὸ πλεῖστον Ὀρθόδοξοι, 46% Μωαμεθανοὶ καὶ 2% διάφοροι. Ἀπὸ τοῦ 1943 (27 Δεκεμβρίου) ἐχωρίσθη τῆς Συρίας, ἀμφότερα ἀποτελέσαντα ἀνεξάρτητα Κράτη. Εἶναι χώρα γεωργικὴ μὲ κύρια προϊόντα, καπνόν, ἐσπεριδοειδῆ, ἔλαιον, βάμβακα καὶ μέταξαν.

Παρὰ τὴν ἰσχυρὰν πίεσιν τῆς μουσουλμανικῆς μερίδος τοῦ πληθυσμοῦ του ἡ κυβέρνησις τοῦ Λιβάνου δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπιδεινώσῃ τὰς σχέσεις τῆς χώρας μετὰ τῶν Ἀγγλογάλλων καὶ παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐζήτησε τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ἀγγλογαλλοϊσραηλινῶν στρατευμάτων μετὰ τὴν πρόσφατον ἐπίθεσίν των κατὰ τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Λίβανος εἶναι ἡ ὀλιγώτερον διακειμένη ἐχθρικῶς χώρα ἐκ τῶν Ἀραβικῶν πρὸς τὸ Ἰσραήλ, φιλικὴ δὲ πρὸς τὰς ΗΠΑ.

Ὁ στρατός του ἀνέρχεται εἰς 10.000 ἀνδρῶν.

6. *Ἰράν*: Μέχρι τοῦ 1935 ἦτο γνωστὸν ὡς Περσία. Ἐπανειλημμένως προσήλκυσε τὰς βλέψεις τῆς Ρωσίας ἡ ὁποία ἄλλοτε μὲν τὸ ἠπείλει ἄλλοτε δὲ προσεπάθη νὰ τὸ δελεάσῃ. Αἱ Ρωσικαὶ προσπάθειαι γέννημα τῆς πολιτικῆς διαθήκης τοῦ Μεγάλου Πέτρου καταβαλλόμεναι ἠπίως ὑπὸ τῶν Τσάρων ἐγένοντο ἐντονώτεραι ὑπὸ τῶν Μπολσεβίκων. Ὠφείλοντο ἀρχικῶς μὲν εἰς τὴν στρατηγικὴν θέσιν τῆς χώρας πλέον δὲ σήμερον εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὸ ἔδαφός της κρύπτονται αἱ πλουσιώτεραι πετρελαιοπηγαὶ τῆς γῆς.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας Σάχης Μωχάμετ Ριζᾶ Παχλεβῆ ἠψήφησε τὰς σφαίρας τῶν δολοφόνων καὶ τὰ πολιτικὰ πραξικοπήματα (Μωσαντέκ). Τόσον αὐτὸς ὅσον καὶ οἱ Σύμβουλοι κι' ἡ Κυβέρνησίς του εἶναι κεκηρυγμένοι Ἀμερικανόφιλοι καὶ τὸ Ἰρὰν εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ συνιστᾷ εἰς τὴν Ἀμερικὴν νὰ συμμετάσχῃ τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης ὡς τοῦ μόνου μέσου πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εἰρήνης ἐν τῇ Μ.Α.

Τὸ Ἰρὰν κατέχει ἔκτασιν 1.643.558 τετρ. χλμ. μὲ πληθυσμὸν 21.000.000. Πρωτεύουσά του εἶναι ἡ Τεχεράνη (850.000) Εἰς τὰ Δυτικὰ κατοικοῦν Κοῦρδοι καὶ εἰς τὰ Βόρεια Ἀρμένιοι. Θρησκεία Μωαμεθανικὴ κατὰ 90%. Εἶναι χώρα ὀρεινή. Τὸν κύριον πλοῦτον της ἀντιπροσωπεύουν αἱ πετρελαιοπηγαί της τῶν ὁποίων ἡ συστη-

ματική ἐκμετάλλευσις ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1901. Ἡ Ἀγγλοπερσικὴ ἑταιρεία πετρελαίων εἶχεν ἐξασφαλίσει τὴν ἀποκλειστικότητα ἐκμεταλλεύσεώς των, τῆς Βρεταννικῆς Κυβερνήσεως κατεχούσης τὰ 53% τῶν μετοχῶν αὐτῆς.

Τὸ 1951 ἐθνικοποιήθησαν αἱ πηγαὶ καὶ τὰ διϋλιστήρια πετρελαίων τοῦ Ἀμπαντάν, ἐκδιωχθέντων τῶν Ἄγγλων παντελῶς ἐκ τῆς χώρας. Αἱ κυριώτεροι πετρελαιοῦχοι περιοχαὶ εὑρίσκονται εἰς τὰ ΝΔ τῆς χώρας (Ἰσπαχὰν) κατοικούμεναι ὑπὸ τῆς ἰσχυροτέρας ἐν τῇ χώρᾳ φυλῆς τῶν Μπαχτιάρι (*).

Ὁ στρατός του ἀνέρχεται εἰς 100.000 ἀνδρῶν ἡ δὲ ἀστυνομικὴ δύναμις ἐξ 20.000 ἀνδρῶν εἶναι ὀργανωμένη κατὰ τὸ Ἀμερικανικὸν πρότυπον.

7. ***Σαουδικὴ Ἀραβία***: Τὸ μεγαλείτερον μέρος τῶν ἐσόδων της προέρχεται ἀπὸ τὰς ΗΠΑ ὡς ἐκ τούτου μᾶλλον εἶναι Ἀμερικανόφιλος ἢ Δυτικόφιλος. Εἰς τὴν διαμάχην διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν πετρελαίων ἀντεστάθη εἰς τοὺς Ἄγγλους.

Ἔχει ἔκτασιν 1.426.300 τετρ. χλμ. ἀπὸ τὰ ὁποῖα πλέον τοῦ ⅓ εἶναι ἔρημος.

Ὁ πληθυσμός της ἀνέρχεται εἰς 7.000.000, καθαρῶς Ἀραβικός. Πρωτ. εἶναι ἡ Ριὰντ εἰς τὴν Α περιοχὴν συνδεομένη ὁδικῶς μὲ τὰ θρησκευτικὰ κέντρα τοῦ μωαμεθανισμοῦ, τὴν Μέκκαν (150.000) καὶ Μεδίναν (40.000).

Χώρα ἄξενη ἔχει περιωρισμένην γεωργικὴν παραγωγήν. Κύριον εἰσόδημα ἔχει τὸ πετρέλαιον ἐκ τῶν πετρελαιοπηγῶν περιοχῆς τοῦ Περσικοῦ Κόλπου τὰς ὁποίας ἐκμεταλλεύονται Ἀμερικανικαὶ ἑταιρίαι. Αἱ ἱεραὶ πόλεις Μέκκα καὶ Μεδίνα προσελκύουσαι κατ' ἔτος ἑκατοντάδας χιλιάδας προσκυνητῶν (400—500 χιλιάδας) ἀφίνουν σημαντικὸν εἰσόδημα εἰς τὴν χώραν.

Ὁ βασιλεὺς Ἴμπν Σαοὺντ διέκειτο φιλικώτατα πρὸς τὸν Νάσσερ. Πλὴν ὅμως, λόγῳ τῶν ἐρωτοτροπιῶν του πρὸς τοὺς Κομμουνιστὰς καὶ τῆς πανωλεθρίας τῶν Αἰγυπτιακῶν στρατευμάτων ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλινοὺς ἔπαυσε συμπαθῶν τοῦτον. Ἡ πρόσφατος ἐξ ἄλλου ἐπίσκεψίς του εἰς ΗΠΑ καὶ ἡ προσωπική του ἐπαφὴ μετὰ τοῦ Προέδρου Ἀϊζενχάουερ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν οἰκονομικὴν βοή-

---

(*) Ἡ τέως αὐτοκράτειρα Σοράγια ἦτο θυγάτηρ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φυλῆς Σφαντιάρι, πρεσβευτοῦ νῦν τῆς χώρας εἰς Κολωνίαν. Ὁ γάμος τοῦ Σάχου μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ φυλάρχου ἐγένετο πρὸς στερέωσιν τοῦ θρόνου τῆς σημερινῆς δυναστείας Παχλεβῆ καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐρωτοτροπιῶν πρὸς τὸν θρόνον τόσον τῶν Μπαχτιάρι ὅσον καὶ τῆς ἐξ ἴσου ἰσχυρᾶς φυλῆς Μανούρ.

θειαν ἥν τοῦ παρέσχον αἱ ΗΠΑ κατέστησαν ἔτι 'Αμερικανόφιλον τὸν Ἴμπν Σαούντ ὅστις μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς Ριὰντ ἠγνόησε παντελῶς τὸν Νάσσερ. Κατὰ τὴν πρόσφατον κρίσιν τῆς Ἰορδανίας ἐνίσχυσεν ἠθικῶς τὸν Βασιλέα Χουσεῒν καὶ ὁ στρατός του ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν, χωρὶς ὅμως νὰ χρησιμοποιηθῆ, τοῦ Χουσεῒν.

Εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐξαγγελθείσης 'Ενώσεως τῆς Συρίας καὶ Αἰγύπτου οἱ ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ Καΐρου καὶ Δαμασκοῦ κατηγόρησαν ἀπροκαλύπτως τὸν βασιλέα Ἴμπν Σαούντ ὡς ὀργανωτὴν συνωμοσίας στρεφομένης κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ ἰσχυροτέρου ἐξ ὅλων τῶν 'Αράβων, Αἰγυπτίου ἡγέτου Νάσσερ. Εἰς Κάϊρον καὶ Δαμασκὸν διεξήχθησαν δύο δίκαι κατὰ συνωμοτῶν, ὀργάνων ὡς ἐχαρακτηρίσθησαν τοῦ Ἴμπν Σαούντ. Κατ' ἀμφοτέρας ἀπεκαλύφθησαν στοιχεῖα ἐνοχῆς τοῦ Σαουδάραβος βασιλέως ὁ δὲ συνταγματάρχης Σεράζ ὑπουργὸς τῶν 'Εσωτερικῶν τῆς 'Επαρχίας Συρίας κατέθεσεν εἰς τὸ δικαστήριον μίαν ἐπιταγὴν 1.900.000 λιρῶν τὴν ὁποίαν τοῦ εἶχεν ἀποστείλει ὁ Σαοὺδ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς συνωμοσίας.

Σύμπας ὁ τύπος τῆς 'Ηνωμένης 'Αραβικῆς Δημοκρατίας καὶ τὰ ραδιόφωνα ἐπετίθετο κατὰ τοῦ Ἴμπν Σαούντ τὸν ὁποῖον κατηγόρουν ὡς «πουλημένον εἰς τοὺς 'Αμερικανούς» ὅτι διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἐνοικιάσεως τῆς βάσεως Νταχρέϊν κατετέθησαν ὑπὸ τοῦ 'Αμερικανικοῦ θησαυροφυλακείου ἀρκετὰ χρήματα εἰς τὸν προσωπικόν του λογαριασμὸν εἰς μίαν τράπεζαν τῆς Γερμανίας καὶ ὅτι ἐπεχείρησε ν' ἀποσπάση τὴν 'Υεμένην ἀπὸ τὴν Αἰγυπτοσυριακὴν ὁμοσπονδίαν. Οὕτω ὁ φύλαξ τῶν ἁγίων τόπων τοῦ Ἰσλάμ, ὁ πρῶτος τῇ τάξει καὶ σεβαστότερος ἐξ ὅλων τῶν μουσουλμάνων ἡγεμόνων τοῦ κόσμου κατηγγέλετο ὡς κοινὸς ἀπατεὼν καὶ ἐγκληματίας. Δυσφορία ὡς ἐκ τούτου ἤρχισεν νὰ ἐκδηλώνεται εἰς Ριὰντ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. 'Επὶ δύο γενεάς, ἀφ' ὅτου ἡ Σαουδαραβία ἐγένετο ἀνεξάρτητον βασίλειον, τριακόσιοι περίπου πρίγκηπες πρώτου, δευτέρου καὶ τρίτου βαθμοῦ συγγενείας ἐξῆλθαν ἐκ τῶν βασιλικῶν χαρεμίων. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ βασιλικοὶ θεῖοι, ἀδελφοί, υἱοί, ἀνεψιοί, ἔγγονοι καὶ ἐξάδελφοι τοῦ βασιλέως ἐσυνήθισαν νὰ θεωροῦν τὴν 'Αραβίαν ὡς τιμάριόν των καὶ νὰ πιστεύουν ὅτι ἔχουν δικαιώματα εἰς τὰ πλούτη της. 'Η μείωσις τοῦ γοήτρου τοῦ Ἴμπν Σαοὺντ ἀφύπνισε τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν ἥτις προητοίμασε πραξικόπημα ἀνατροπῆς του. Τοῦτο ἐξεδηλώθη τὴν 22αν Μαρτίου 1958. Δώδεκα πρίγκηπες εἰσῆλθον εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν ἀνακτόρων τῆς Ριὰντ εἰς ἥν ὁ Σαοὺντ καθήμενος ἐφ' ἑνὸς πολυτελοῦς θρόνου καὶ ἔχων ἔνθεν κι' ἔνθεν τὸν θεῖον του Ραχμὰντ καὶ τὸν ἀδελφόν του πρίγκηπα Φεϋζὰλ (ἀμφοτέρους μεμυημένους εἰς τὴν συνω-

μώσίαν) ἐδέχετο τοὺς πρίγκηπας συγγενεῖς του. Οἱ δώδεκα πρίγκηπες εἰσελθόντες διέταξαν τοὺς λοιποὺς παρισταμένους τιτλούχους τοῦ Βασιλείου νὰ ἐξέλθουν ἀμέσως καὶ ἀπηυθύνθησαν πρὸς τὸν Ἴμπν Σαούντ: «Ἀπεφασίσαμε ὁμοφώνως νὰ σᾶς σώσωμεν καὶ νὰ σώσωμεν μαζύ σας τὸ βασίλειον καὶ τοὺς ἑαυτούς μας. Ἂν ἀρνηθῆτε δὲν ἔχουμε ἄλλην διέξοδον ἀπὸ τὸ νὰ σᾶς φονεύσωμε καὶ νὰ φονευθοῦμε καὶ ἡμεῖς». Διετάχθη ἀκολούθως νὰ παραχωρήσῃ ὅλας τὰς ἐξουσίας του εἰς τὸν ἀδελφόν του Φεϋζάλ. Ὁ Ἴμπν Σαοὺντ ἔσπευσε ν' ἀνακοινώσῃ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὅτι ἡ ὑγεία του δὲν τοῦ ἐπιτρέπει τοῦ λοιποῦ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἄσκησιν τῶν βασιλικῶν του καθηκόντων τὰ ὁποῖα ἀναθέτει εἰς τὸν βασιλέα Φεϋζάλ.

Οὕτω ἐτέθη ἐκποδὼν εἷς βασιλεὺς ὅστις διὰ τῆς δεδηλωμένης φιλίας του πρὸς τὰς ΗΠΑ ἀπετέλει μίαν ἐγγύησιν σταθερότητος διὰ τὸν ἐλεύθερον κόσμον εἰς τὸν σπουδαιότατον διὰ τὴν Δύσιν χῶρον ἐκεῖνον τῆς Μ.Α. Οὐδεὶς δύναται νὰ προεικάσῃ ἀπὸ τοῦδε τὰς συνεπείας τῆς Κυβερνητικῆς ἀλλαγῆς εἰς Σαουδικὴν Ἀραβίαν. Ἓν εἶναι πάντως βέβαιον ὅτι ὁ νέος ἀφέντης τοῦ βασιλείου διαφωνεῖ βαθύτατα πρὸς τὴν γενικὴν πολιτικὴν τοῦ Ἴμπν Σαοὺντ καὶ ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀραβικῶν προβλημάτων καί, τὸ σπουδαιότερον ὅλων, συμπαθεῖ ἀπεριφράστως καὶ θαυμάζει τὸν Αἰγυπτοσύριον Ἡγέτην Γκαμὰλ Ἄμπντελ Νάσσερ μετὰ τοῦ ὁποίου καὶ συνητήθη εἰς Κάϊρον κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς Ριὰντ ἐξ Ἀμερικῆς, ὅπου εἶχε μεταβῆ διὰ νὰ ὑποβληθῆ εἰς δύο ἐγχειρήσεις ἕλκους στομάχου. Ὁ ἐμίρης Φεϋζὰλ ὁ ὁποῖος ἀσκεῖ πλέον ἀποκλειστικῶς τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν χώραν δὲν εἶναι μὲν φίλος τῆς Δύσεως, θεωρεῖται ὅμως βέβαιον ὅτι θὰ διστάσῃ νὰ ριψοκινδυνεύσῃ τὰ πλούσια ἔσοδα τοῦ κρατικοῦ του προϋπολογισμοῦ – τὰ ὁποῖα προέρχονται ἐκ τῶν πετρελαίων καὶ τὰ ὁποῖα προσπορίζουν ἐτησίως εἰς τὴν χώραν του 300 ἑκ. δολλαρίων καὶ ν' ἀκολουθήσῃ πολιτικὴν ἀντιδυτικήν.

Γενικῶς, ἡ ὅλη κατάστασις εἰς Σαουδικὴν Ἀραβίαν βαίνει πρὸς σημαντικὰς ἐξελίξεις τῶν ὁποίων τὰς συνεπείας οὐδεὶς δύναται νὰ προβλέψῃ ἀπὸ τοῦδε, ἰδίᾳ δὲ ὡς πρὸς τὴν στάσιν τῆς Σαουδαραβίας πρὸς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν τύχην τῆς μεγαλειτέρας ἀμερικανικῆς βάσεως ἐν τῇ Μ.Α., τῆς βάσεως Νταχρέϊν.

Τὸ μέγα καὶ σύγχρονον ἀεροδρόμιον Νταχρέϊν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν ἀκτὴν συνδέει τὴν Σαουδικὴν Ἀραβίαν μὲ ὅλα τὰ ἀεροπορικὰ κέντρα τοῦ κόσμου. Ἡ βάσις Νταχρέϊν ἔχει «ἐνοικιασθῆ» ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν οἵτινες ἔκριναν ὅτι ἔπρεπε νὰ δημιουργήσουν – ὅταν τὸ 1951 αἱ σχέσεις τῶν ΗΠΑ καὶ τῆς Ρωσίας εἶχον φθάσει εἰς ἐπικίνδυνον σημεῖον – μίαν ἰσχυρὰν ἀεροπορικὴν βάσιν εἰς Ἀραβίαν εἰς

ἀντιστάθμισμα τῆς μεγάλης ἀεροπορικῆς βάσεως τῶν Σοβιέτ εἰς τὸν Καύκασον.

Ἐντὸς πέντε μηνῶν μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς συμφωνίας Σταίητ Ντηπάρτμαν—Ἴμπν Σαοὺντ μία μικρὰ «ἀποικία» ἐδημιουργεῖτο εἰς τὴν ἔρημον. Τὸ ὑλικὸν μετεφέρθη μὲ μεγάλα ἀεροπλάνα ἀπὸ τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν (ἰδία Λιβύ ν) ὅπου οἱ Ἀμερικανοὶ διατηροῦν μεγάλα ἀεροδρόμια. Ἡ ἐμφάνισις διὰ πρώτην φορὰν τῶν μεγαθηρίων αὐτῶν εἰς τοὺς Ἀραβικοὺς αἰθέρας ἐνεποίησε φόβον εἰς τοὺς νομάδας τῆς περιοχῆς, τοὺς Βεδουΐνους, καὶ κατεβλήθη προσπάθεια διὰ νὰ πεισθοῦν οὗτοι ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ «κακῶν πνευμάτων». Τὸ Νταχρέϊν ἀποτελεῖ σήμερον ὁλόκληρον πόλιν διὰ τὴν ὁποίαν ὑπερηφανεύονται οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ τὴν ἀποκαλοῦν «Μικρὰν Κύπρον».

Μὲ τὴν πρόσφατον ἐπίσκεψιν τοῦ βασιλέως Ἴμπν Σαοὺντ εἰς ΗΠΑ ἀνενεώθη ἡ σύμβασις ἐκμισθώσεως τῆς βάσεως κι' ἐσταθεροποιήθη ἡ Ἀμερικανικὴ θέσις εἰς Σαουδικὴν Ἀραβίαν διὰ διαφόρων οἰκονομικῶν παροχῶν αἵτινες ἐδόθησαν εἰς τὴν χώραν.

8. ***Συρία*** : Χώρα ἐντόνως ἀντιδυτικὴ ἔχει τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν φιλοκομμουνιστῶν ἀπὸ οἱανδήποτε ἄλλην χώραν τῆς Μ.Α. Ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ ἔχει θέσει τὰς ρίζας της εἰς Συρίαν.

Ὁ ὑπ' ἀριθ. 1 ἰσχυρὸς ἄνδρας τῆς χώρας Ἄμπντελ Χαμὶδ Σαρρὰτζ ἦτο ὁ κύριος ὑποστηρικτὴς τοῦ Προέδρου Νάσσερ καὶ ἔνθερμος θιασώτης τοῦ παναραβικοῦ ἐθνικισμοῦ. Ὁ πληθυσμός της ἀποτελεῖται κατὰ 85% ἐκ Μουσουλμάνων κατὰ τὸ ὑπόλοιπον δὲ ἀνήκει εἰς διάφορα χριστιανικὰ δόγματα ἐπικρατέστερα τῶν ὁποίων εἶναι ἡ Ὀρθοδοξία. Ἔχει ἔκτασιν 187.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 3.900.000. Πρωτ. ἡ Δαμασκός (305.000). Κυριώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι ἡ Χάμα τὸ Χαλέπιον καὶ ὁ λιμὴν Λαττάκια (Λαοδικείας).

Ἡ γεωργία (σιτηρά, ἀμπελουργία, ἐλαιῶνες, ἐσπεριδοειδῆ) καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἡ κυρία ἀπασχόλησις τῶν κατοίκων.

Ἡ Συρία ὅπως καὶ ὅλη ἡ ἐγγὺς Ἀνατολή, ἀπεσπάσθη τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας μετὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον ἀποκτήσασα διὰ τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν (1920) τὴν ἀνεξαρτησίαν της ἀλλὰ τεθεῖσα ὑπὸ Γαλλικὴν ἐντολήν. Ἀπὸ τοῦ 1941 κατέστη ἐντελῶς ἀνεξάρτητος καὶ τὸ 1949 ἀπεχώρησαν ἐκ τῶν ἐδαφῶν της τὰ τελευταῖα Γαλλικὰ στρατεύματα.

Ὁ στρατός της ἀνέρχεται εἰς 60.000 ἄνδρας.

Τὸ πρῶτον τὸ 1956, ἤτοι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀγγλοϊσραηλινῆς διενέξεως, ἡ Συρία ἐξεδήλωσε τὴν ἀπόλυτον ἀλληλεγγύην καὶ συμπάθειάν της πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Τὰ γεγονότα τοῦ Σουὲζ ἐδημιούργησαν κλῖμα εὐνοϊκὸν καὶ ἀπετέλεσαν τὴν ἀφορμὴν τῆς διει-

σδύσεως τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως εἰς Μ.Α. Τὸ Κρεμλῖνον παρεχώρησεν ὁπλισμὸν εἰς τὴν Συρίαν. Εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἐπιτυχίαν τῶν Ρώσων οἱ Ἀμερικανοὶ ἀντετάχθησαν διακηρύξαντες τὸ δόγμα Ἀϊζενχάουερ, διὰ τοῦ ὁποίου οὗτοι ἐπεχείρησαν νὰ πείσουν τοὺς Ἄραβας ὅτι ὁ μεγάλος δι' αὐτοὺς—ὅπως καὶ δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα—κίνδυνός δὲν προέρχεται ἐκ τῶν Ἑβραίων ἀλλ' ἐκ τοῦ Κομμουνισμοῦ.

Ἡ Συρία δὲν ἀπεδέχθη τὸ δόγμα Ἀϊζενχάουερ, ὅπως καὶ δὲν ἐδέχθη συμμετοχὴν εἰς τὸ σύμφωνον τῆς Βαγδάτης. Εἶναι ἐκ τῶν ἱδρυτικῶν μελῶν—κρατῶν τοῦ Ἀραβικοῦ Συνδέσμου. Ἡ γεωγραφική της θέσις τῆς παρέχει σημαντικὰ στρατηγικὰ πλεονεκτήματα. Περιβάλλει ἀπὸ Β καὶ Α τὸν Λίβανον κράτος καθαρῶς φιλοδυτικόν. Εὑρίσκεται εἰς τὰ νῶτα τῆς Τουρκίας μεθ' ἧς ἔχει ἐπὶ σημαντικοῦ μήκους κοινὰ σύνορα. Πρὸς Ν καὶ Α συνορεύει μετὰ τῆς Ἀραβικῆς Ὁμοσπονδίας. Διὰ τοῦ ἐδάφους της διέρχονται πετρελαιοαγωγοὶ οἵτινες διοχετεύουν τὰ πετρέλαια τοῦ Κιρκοὺκ (Β Ἰρὰκ) καὶ τῆς Σαουδαραβίας εἰς τοὺς Συριακοὺς λιμένας τῆς Ἀν. Μεσογείου. Ἡ χώρα ἐξ ἄλλου προσφέρεται δι' ἐγκατάστασιν ἀεροπορικῶν βάσεων δυναμένων ν' ἀπειλήσουν ἀμέσως τὴν βρεταννικὴν βάσιν τῆς Κύπρου καὶ νὰ ἐξουδετερώσουν τὴν δρᾶσιν τοῦ 6ου Ἀμερικανικοῦ στόλου εἰς τὴν Ἀν. Μεσόγειον. Ἐκ τῆς Συρίας ἐλέγχονται ὡσαύτως αἱ ἐναέριοι κύριαι εὐρωπαϊκαὶ πρὸς Ἀσίαν γραμμαὶ αἱ διερχόμεναι διὰ τοῦ Συριακοῦ ἐναερίου χώρου.

Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως ἐξεδηλοῦτο συνεχῶς ἐπὶ τῆς Συρίας. Μεταξὺ ἀμφοτέρων ὑπεγράφετο συνθήκη οἰκονομικῆς βοηθείας. Τὴν περαιτέρω ὅμως διείσδυσιν ἀνέκοψεν ἡ ἐξαγγελθεῖσα ὅλως αἰφνιδίως καὶ ἀπροόπτως ἕνωσις τῆς χώρας μετὰ τῆς Αἰγύπτου. Ἡ ἐξαγγελία αὕτη ὑπῆρξε μία καθαρὰ ψοχρολουσία τῶν μεγάλων ἀντιμαχομένων τοῦ ψυχροῦ πολέμου. Ἡ Σοβ. Ρωσία ἤλπιζεν ὅτι θὰ ἐπετύγχανεν ἔτι πλείονας παραχωρήσεις εἰς Συρίαν. Ἀντὶ τούτου ἐδέχετο μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν Συρίων καὶ Αἰγυπτίων τὸ πρῶτον ράπισμα. Ἐτίθετο ἐκτὸς νόμου τὸ Συριακὸν Κομμουνιστικὸν κόμμα καὶ ὁ ἡγέτης αὐτοῦ ἐξεπατρίζετο ἐξαναγκασθεὶς εἰς ὑπερορίαν, ἐνῶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ ἐδιώκοντο διὰ νόμου, αὐστηρῶς. Ὁ Δυτικὸς κόσμος εἶδε τὴν Ἕνωσιν ὡς μίαν ἐπιτυχίαν τοῦ Ἀραβικοῦ Ἐθνικισμοῦ καὶ ὡς μίαν ἀπειλὴν κατὰ τῶν οἰκονομικῶν, ἰδία, συμφερόντων του εἰς ΜΑ ἐνῶ διαβλέπει ὅτι ἡ Σοβ. Ἕνωσις θὰ ἐπιτύχῃ θᾶττον ἢ βράδυον νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀπόλυτον ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς Ἡνωμένης Ἀραβικῆς Δημοκρατίας.

9. ***Πακιστάν***: Ἀποτελοῦν ἄλλοτε μέρος τῶν Βρεταννικῶν Ἰν-

διῶν ἔγινεν ἀνεξάρτητός Κτῆσις 'Αγγλική, τὴν 15 Αὐγούστου 1947 ὡς κατ' ἐξοχὴν Μουσουλμανικὸν Κράτος. 'Η ἔκτασίς του εἶναι 906.500 τετρ. χλμ. κι' ὁ πληθυσμός του 75.842.165 κάτοικοι. Τὰ 70% τῶν κατοίκων του εἶναι Μωαμεθανοὶ καὶ οἱ λοιποὶ 'Ινδουϊσταί, Πάρθοι, Χριστιανοί. 'Ομιλοῦνται εἰς αὐτὸ πολλαὶ διάλεκτοι ἐπικρατεστέρα ὅμως εἶναι ἡ γλῶσσα Οὐρντοῦ. Πρωτ. εἶναι τὸ Καράτσι (1.000.000).

Τὸ Πακιστὰν εἶναι χώρα γεωργικὴ μὲ ἐξαιρετικῶς μεγάλην παραγωγὴν δημητριακῶν καὶ ἰούτης. 'Η ὑφαντουργία εἶναι ἀνεπτυγμένη εἰς τὴν Α περιοχήν. Εἰς τὴν Δυτικὴν ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος εἶναι ἄφθονος καὶ σχεδὸν ἀνεκμετάλλευτος μὲ κοιτάσματα θείου, πετρελαίου, ἄνθρακος χρωμίου κ.ἄ.

"Εν ἐκ τῶν πρώτων μέτρων ἅτινα ἔλαβεν ἡ κυβέρνησις τοῦ Χουσεῖν Σαμπὲντ Σουχραβάρδη ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν 12)9)56 τὴν ἀρχήν, ἦτο νὰ διαβεβαιώση τὸν κόσμον ὅτι τὸ Πακιστὰν θὰ παραμείνη πιστὸν εἰς ὅλα τὰ σύμφωνα τῶν ὁποίων μετέχει. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι τὸ τῆς Βαγδάτης καὶ τὸ ΣΕΑΤΟ. 'Η στάσις του εἰς τὰς ἑκάστοτε ψηφοφορίας τοῦ ΟΗΕ τὰς ἀφορώσας ἐθνικά μας ζητήματα εἶναι κατὰ κανόνα ἀνθελληνική.

'Ο στρατός του εἶναι 150.000 ἄνδρες.

10. ***Αἴγυπτος*** : 'Αποτελεῖ τὸ πλέον δυσεπίλυτον τῶν προβλημάτων ἐξ ὅσων ἀντιμετωπίζει ἡ Δύσις εἰς τὸν ἀραβικὸν χῶρον. 'Ο σημερινὸς ἡγέτης αὐτῆς 'Αντ)ρχης Γκαμὰλ 'Αμπντελ Νάσσερ ἀναπτύσσει εἰς τὸ ἔπακρον τὸ ἐθνικιστικὸν φρόνημα οὐ μόνον τῶν Αἰγυπτίων ὑπηκόων του ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν 'Αράβων. 'Εδέχθη λίαν εὐχαρίστως τὰ Σοβιετικὰ ὅπλα· ἀπέκλεισε τὴν διώρυγα τοῦ Σουὲζ καὶ διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ ἐπέτυχε τὴν ἀποχώρησιν τῶν 'Αγγλογαλλοϊσραηλινῶν στρατευμάτων ἐκ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἐδαφῶν.

Πρωτοφανὴς εἰς τὴν ἱστορίαν περίπτωσις μία ἡττηθεῖσα κατὰ κράτος εἰς ἔνοπλον σύρραξιν δύναμις νὰ ἐπιβάλη τὰς θελήσεις της ἐπὶ τῶν νικητῶν. Αἱ διαπραγματεύσεις τοῦ Προέδρου Νάσσερ μὲ τὴν Ρωσίαν, ἔκαμαν τὰς Κυβερνήσεις τῶν Δυτικῶν χωρῶν ν' ἀνησυχήσουν ἐκ φόβου μήπως δι' αὐτῶν οἱ Σοβιετικοὶ ἐπιτύχουν ἓν ἰσχυρότατον προπύργιον εἰς τὴν 'Ανατολήν. 'Εν τούτοις ὑπάρχουν ἐνδείξεις καθ' ἃς ὁ Πρόεδρος Νάσσερ φαίνεται νὰ ἔχη ὡρισμένας ἠθικὰς ἐπιφυλάξεις ὅσον ἀφορᾶ τὰς σχέσεις του μὲ τὴν Ρωσίαν.

Τὴν 29 'Ιανουαρίου ὑπεγράφη ἐν Μόσχα σύμφωνον οἰκονομικῆς συνεργασίας τῶν δύο χωρῶν. 'Η συμφωνία καλύπτει ὅλας τὰς σημερινὰς ἀνάγκας τῆς Αἰγύπτου καὶ ἡ παρεχομένη βοήθεια θὰ καλυφθῆ διὰ ρωσικοῦ δανείου, αἰγυπτιακοῦ βάμβακος καὶ συναλλάγ-

ματος. Διὰ τῆς βοηθείας θὰ γίνουν ἐγκαταστάσεις ναυπηγείων, δεξαμενῶν, ἐργοστασίου συναρμολογήσεως αὐτοκινήτων, ἐργοστασίου οἰκοδομικῶν ὑλικῶν καὶ ἐγκαταστάσεις μεταλλείων καὶ διϋλιστηρίου πετρελαίων. Ρῶσοι τεχνικοὶ θὰ μεταβοῦν εἰς Αἴγυπτον διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐργοστασίων καὶ τὴν κίνησίν των.

Ἡ Αἴγυπτος ἔχει ἔκτασιν 999.740 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 23.400.000. Ὁ στρατός της ἐξ 80.000 ἀνδρῶν ἀπεδεκατίσθη κατὰ τὰς τελευταίας μάχας μὲ τοὺς Ἰσραηλινούς. Θρήσκευμα ἐπικρατέστερον εἶναι ὁ Μωαμεθανισμός. Ὑπάρχουν περίπου 1.000.000 Κόπται καὶ περὶ τοὺς 400.000 Χριστιανοὶ τῶν ἄλλων δογμάτων. Γλῶσσα κατὰ πρῶτον λόγον ἡ Ἀραβική, κατὰ δεύτερον ἡ Ἑλληνικὴ καὶ Ἀγγλική. Ὑπάρχουν πλέον τῶν 100.000 Ἑλλήνων ἄριστα ἐγκατεστημένων εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων εὑρίσκονται τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία. Οὗτοι εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς τὰ κύρια κέντρα, Ἀλεξάνδρειαν, Κ ά ϊ ρ ο ν (Πρωτ. μὲ 2.100.000 πληθ.) Ἰσμαηλίαν, Πὸρτ Σάϊδ, Σουέζ, Τάνταν, Ζαγκαζὶκ κλπ.

Τὴν 5 Φεβρουαρίου 1958 τὰ κοινοβούλια Αἰγύπτου καὶ Συρίας ἐνέκριναν παμψηφεὶ τὴν δημιουργίαν Ἡνωμένου Ἀραβικοῦ Κράτους καὶ αἱ δύο χῶραι προσεχώρουν εἰς τὸ προσωρινὸν καθεστὼς τὸ ὁποῖον θὰ ἐτηρεῖτο μέχρι τῆς διεξαγωγῆς δημοψηφίσματος κατὰ τὸ ὁποῖον ἀμφότεροι οἱ λαοὶ θὰ ἐνέκρινον τὰς ἀποφάσεις τῶν κοινοβουλίων διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν χωρῶν των. Ὁ αἰφνιδιασμὸς Κομμουνισμοῦ καὶ Δύσεως ὑπῆρξε πλήρης. Τὸ ὅτι ἡ Συρία, ὡς ἄλλωστε καὶ ἡ Αἴγυπτος, ἔλαβε μέτρα κατὰ τῶν κομμουνιστῶν θεωρεῖται ὅτι ἡ δημιουργηθεῖσα ἐκ τῆς Ἑνώσεως κατάστασις δὲν στέργει νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν ἐπικράτειάν της οὐδὲ σπιθαμὴν ἐδάφους εἰς τὴν Κομμουνιστικὴν Ἰδεολογίαν. Ἡ ἐπελθοῦσα συμφωνία μεταξὺ Συρίας καὶ Αἰγύπτου γενομένη, ἐξ ἄλλου, τὴν ἑπομένην τῆς εἰς Ἄγκυραν λαβούσης χώραν διασκέψεως τῶν ἀντιπροσώπων μελῶν τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης, εἰς ἣν διάσκεψιν ἔλαβε μέρος καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ Ντάλλες, δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς αἰχμηρὸν βέλος ριφθὲν ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἡνωμένων, κατὰ τῶν κρατῶν τοῦ συμφώνου τούτου καὶ ἐμμέσως κατὰ τῆς Ἀμερικῆς. Φιλοδυτικοὶ Ἄραβες τοῦ Λιβάνου καταγγέλοντες τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Ντάλλες εἰς Ἄγκυραν καὶ τονίζοντες ὅτι ἡ διάσκεψις τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης ὑπῆρξε μία νίκη διὰ τὸν κομμουνισμόν, διακηρρύττουν ὅτι δὲν ἀφέθη διὰ τοὺς Ἄραβας ἄλλη ἐκλογὴ πλὴν ἀπὸ τοῦ ν' ἀκολουθήσουν τὴν πολιτικὴν οὐδετερότητος τοῦ Προέδρου Νάσσερ.

Κατὰ τὸ ἐπακολουθῆσαν δημοψήφισμα ἐπεκυρώθη παμψηφεὶ ὑπὸ τῶν λαῶν Αἰγύπτου καὶ Συρίας ἡ ἕνωσις τῶν κρατῶν τούτων.

'Αρχηγός τῆς 'Ηνωμένης 'Αραβικῆς Δημοκρατίας άνεκηρύχθη ὁ Αἰγύπτιος ἡγέτης Γκαμάλ Ἄμπντελ Νάσσερ.

Τήν 8ην Μαρτίου ὑπεγράφη συμφωνητικόν μεταξύ Η.Α.Δ. καί 'Υεμένης διά τήν προσχώρησιν καί ταύτης εἰς τήν 'Ομοσπονδίαν. 'Η συμφωνία περιέχει 32 ἄρθρα καί ἐκ τοῦ συνόλου αὐτῶν προκύπτει ὅτι πρόκειται μᾶλλον περί σνενωτάτης συμμαχίας παρά περί ἑνώσεως. 'Η συμφωνία ὑπεγράφη μεταξύ τοῦ Προέδρου καί τοῦ διαδόχου τῆς 'Υεμένης 'Αλ Μπάντρ.

'Ο συνολικός πληθυσμός τῆς Η.Α.Δ. ἀνέρχεται εἰς 31.800.000 κατοίκους. Αἱ τρεῖς χῶραι δέν ἔχουν κοινά σύνορα δεδομένου ὅτι μεταξύ Αἰγύπτου καί Συρίας παρεμβάλλονται ἡ 'Ιορδανία καί τό 'Ισραήλ καί μεταξύ Αἰγύπτου 'Υεμένης τό Σουδάν καί ἡ Σαουδική 'Αραβία.

'Η ἐπελθοῦσα ἕνωσις ἄν καί ἀντιμετωπίζει σοβαρώτατα οἰκονομικά προβλήματα διότι εἰς μίαν ἐξαθλιωμένην Αἴγυπτον προσετέθη καί μία ἐπίσης οἰκονομικῶς χειμαζομένη Συρία, ἐν τούτοις προσέθεσεν εἰς γόητρον εἰς τόν ἡγέτην Νάσσερ τόν ὑψηλότερον δυνατόν βαθμόν. 'Η πρόσκλησις καί μετάβασις εἰς Μόσχαν τοῦ Προέδρου Νάσσερ καί ἡ γενομένη εἰς αὐτόν ἐκεῖ θερμοτάτη ὑποδοχή καί φιλοξενία προοιωνίζει σύσφιγξιν τῶν σχέσεων τῆς ΗΑΔ μετά τῆς ΕΣΣΔ. 'Ως ἀνεκοινώθη ἐκ Μόσχας τ' ἀπασχολήσαντα τούς δύο ἡγέτας Νάσσερ καί Κροῦστσεφ θέματα ἀφοροῦν τό 'Ισααήλ καί τήν ἱκανοποίησιν γενικῶς τῶν ἀραβικῶν ἀξιώσεων ἐπί τῆς Παλαιστίνης. 'Ο Κροῦστσεφ ἐμφανίζεται συμφωνῶν μέ τήν ἄποψιν τοῦ προέδρου Νάσσερ ὅτι τό 'Ισραήλ εἶναι ὄργανον τῶν 'Ιμπεριαλιστῶν, ὅτι ἔχει ἐπιθετικάς προθέσεις καί ὅτι ἔχει ποδοπατήσει τά ἀραβικά δίκαια. 'Η Δύσις προβλέπει ὅτι ὁ πρόεδρος Νάσσερ θά ἐξασφαλίση εἰς Μόσχαν τήν ρωσικήν ὑποστήριξιν διά μίαν ἐξόρμησιν πρός ἱκανοποίησιν τῶν ἀραβικῶν αἰτημάτων εἰς Παλαιστίνην. 'Η ἐξόρμησις αὕτη δύναται ν' ἀνατρέψη τά σχέδια τῆς Δύσεως εἰς τήν ἐγγύς 'Ανατολήν καί νά μεταβάλη ἄρδην τός σχέσεις τῶν ἀραβικῶν κρατῶν μετοξύ των διότι ὄχι μόνον ἡ Σαουδαραβία ἀλλά καί αὐτή ἡ 'Αραβική 'Ομοσπονδία εἶναι ὑποχρεωμέναι ν' ἀκολουθήσουν τόν Νάσσερ εἰς τόν ἀγῶνα του διά τόν ὁποῖον ὑφίστανται ν ο μ ι κ ά ἐ ρ ε ί σ μ α τ α 'Η διεκδίκησις τῆς ἐρήμου Νιγκέμ βάσει τῆς ἀποφάσεως τοῦ ΟΗΕ τοῦ 1947, τῆς Δ ὄχθης τοῦ 'Ιορδάνου ποταμοῦ καί τῆς ἐπανόδου τῶν 'Αράβων προσφύγων εἰς τήν πατρίδα των, ἐάν ἱκανοποιηθῆ θά ἐνισχύση τήν ΗΑΔ καί θά διαλύση τό σύμφωνον τῆς Βαγδάτης.

'Η εἰς Μόσχαν ἐπίσκεψις τοῦ Προέδρου Νάσσερ ἀσφαλῶς θά προσπορίση πολλά ὀφέλη εἰς τήν ΗΑΔ. Ταῦτα θά εἶναι παροχαί πά-

σης φύσεως οἰκονομικαὶ (διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ φράγματος 'Ασσουὰν) τεχνικὴ βοήθεια, πιθανῶς στρατιωτικὴ καὶ ἐνίσχυσις τῆς διπλωματικῆς θέσεως τοῦ προέδρου Νάσσερ εἰς τὸ Διεθνὲς προσκήνιον."Ηδη αἱ ΗΠΑ ἐπληροφόρησαν τὴν κυβέρνησιν τοῦ Νάσσερ ὅτι ἀπεδέσμευσαν τὰς Αἰγυπτιακὰς καταθέσεις ἀξίας 30 ἐκ δαλλαρίων, ἐνῶ παραλλήλως οἱ Ἄγγλοι καὶ Γάλλοι ἐδέχθησαν συμφωνίαν, διὰ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν μετόχων τῆς ἑταιρίας διώρυγος τοῦ Σουὲζ, ἥτις ὑπεγράφη εἰς Ρώμην. Ἡ ἀνησυχία τῶν Δυτικῶν διὰ τὴν στενωτέραν προσέγγισιν τοῦ προέδρου Νάσσερ πρὸς τὴν Μόσχαν ὀφείλεται κυρίως εἰς τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους προβλέπουν διὰ τὰ πετρέλαια τῆς Μ.Α. ἐκ μιᾶς μονίμου ἐγκαταστάσεως τῆς ρωσικῆς ἐπιρροῆς εἰς τὴν ζωτικὴν αὐτὴν περιοχήν.

Ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς Αἰγύπτου προσδίδει εἰς ταύτην μεγάλην στρατηγικὴν ἀξίαν, ἰδία ὡς ἐκ τῆς διώρυγος τοῦ Σουὲζ.

ΔΙΩΡΥΞ ΤΟΥ ΣΟΥΕΖ

Εἶναι ὁ τεχνητὸς Βόσπορος, οὕτως εἰπεῖν, ὅστις διαχωρίζει τὰς ἠπείρους 'Ασίαν καὶ 'Αφρικήν, δημιουργῶν εἰς τὴν «ἀσιατικὴν» Αἴγυπτον τὴν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ.

Ἔχει ὄψιν ἀμμοσκεποῦς πεδιάδος. Ἡ μέση ἐπιφάνεια αὐτοῦ ἔχει ὑψοδείκτην κατά τι κατώτερον τῶν θαλασσῶν Μεσογείου καὶ Ἐρυθρᾶς, τῶν ὁποίων τὴν συνέχειαν ἀποκαθιστᾶ.

Τὰ ὑψηλότερα παρ' αὐτῷ κυρτώματα ἐρήμου δὲν εἶναι ὑψοδείκτου πλέον τῶν 20 μ. Τὸ ὅλον μῆκος τῆς διώρυγος εἶναι 140 χλμ.

Παλαιότερον ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα ἐπροχώρει μέχρι τοῦ Ντερβεσουὰρ ὅπου δηλαδὴ ἐκχύνονται τὰ πλεονάζοντα ὕδατα τῆς διώρυγος κι' ἐσχημάτιζε τὸν Ἡρωοπολιτικὸν κόλπον οὗτινος τὸ βορειότερον ἄκρον εἶναιαἱ σημεριναὶ «πικραὶ λίμναι».

Ὁ Γάλλος Μηχανικὸς Φερδινάνδος Λεσσέψ(*) ἐπέτυχε διὰ τοῦ φιρμανίου τῆς 30 Νοεμβρίου 1854 νὰ παραχωρηθῇ εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα διατρήσεως τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς διώρυγος.

Πρὸς ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς διατρήσεως ἀπῃτεῖτο καὶ ἡ

(*) De Lesseps «origines de Suez». Micard «Le canal de Suez»

συγκατάθεσις τῆς Τουρκίας ἐπικυριάρχου τότε δυνάμεως εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν.

Ἡ Τουρκία ὅμως παρακινουμένη ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἥτις πεισμόνως διὰ λόγους πολιτικοστρατιωτικοὺς ἀντετίθετο πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου, προέβαλλε μυρίας δυσχερείας εἰς τὴν ἑταιρείαν Λεσσέψ, ὧν αἱ πλεῖσται ἐξωμαλύνθησαν διὰ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως 6 - 7 - 1864 τοῦ Γάλλου αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Γ΄.

Τὴν 19 Μαρτίου 1866 ἐδέησε νὰ παραδεχθῇ ἡ Τουρκία τὰς διατάξεις τῆς διαιτησίας, καὶ νὰ στέρξῃ οὕτω, εἰς τὴν συνέχισιν τῶν ἐργασιῶν. Διὰ τῶν διατάξεων ἐκείνων καθωρίζοντο σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἀκόλουθα :

— Ἡ Διῶρυξ θ' ἀπετέλη Αἰγυπτιακὸν ἔδαφος καὶ ἡ δι' αὐτῆς ναυσιπλοΐα θὰ ἠλέγχετο ἀπὸ τὴν Αἰγυπτιακὴν ἀστυνομίαν. (ἄρθ. 9 § 1).

— Θὰ ἠδύναντο δι' αὐτῆς νὰ διέρχωνται πλοῖα πολεμικὰ ἢ ἐμπορικὰ πάντων τῶν κρατῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως (ἄρθ. 13).

— Ἡ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ διατηρῇ ἐπίτροπον παρὰ τῇ ἑταιρείᾳ ἥτις θὰ ἦτο Αἰγυπτιακή, καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν διώρυγα μετὰ 99 ἔτη.

— Αἱ ἐργασίαι διατρήσεως ἤρχισαν τὴν 25 Ἀπριλίου 1859 καὶ τὰ πανηγυρικὰ ἐγκαίνια ἔγιναν τὴν 17 Νοεμβρίου 1869.

Καί, οἵαν δόξαν — ἄφθαρτον καὶ ἀθάνατον — ἐγνώρισεν κατὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἑορτὴν τῶν ἐγκαινίων ὁ διάσημος μουσουργὸς Γκιουζέπε Βέρντι διευθύνων ἁρμονικῶς εἰς τὴν ὄπεραν τοῦ Καΐρου κατὰ τὴν πανηγυρικὴν παράστασίν της τὴν πολύκροτον ὀρχήστραν του ἐκ πολυαρίθμων καὶ ποικιλλωνύμων ὀργάνων εἰς μίαν θαυμασίαν ἐκτέλεσιν τῆς πολυσχιδοῦς συνθέσεώς του τῆς ὄπερας «Ἀΐντα» (γραφείσης ἐπὶ τούτῳ κατὰ παραγγελίαν τοῦ χεβίδου τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως κάτι νέον ἀριστούργημα ἐμφανισθῇ ἐν τῷ κόσμῳ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ εὐτυχοῦς γεγονότος τῆς Μαύρης ἠπείρου), τὴν αὐτὴν δόξαν καὶ ἀγαλλίασιν ἐγνώρισεν καὶ ὁ πολεμικὸς Ἄρης τῆς Εὐρώπης διότι ἐπέτυχεν χάριν αὐτοῦ τοῦ γεγονότος νὰ φέρῃ εἰς μίαν ἀκόμη ἀντίθεσιν, εἰς παράτονον ἐνορχήστρωσιν καὶ δυσαρμονίαν τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης.

Ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῶν ἐγκαινίων τῆς διώρυγος τὰ μελανὰ νέφη ἐκ τῶν ὑψηλῶν Εὐρωπαϊκῶν ὀρέων ἀπὸ τῶν Οὐραλίων, τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ καὶ τῶν Ἄλπεων μέχρι τῶν Πυρηναίων κατηυθύνοντο μέχρι τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Σουὲζ ὁ ὁποῖος αἴθριος μέχρι τότε

ἤρχισεν, ἔκτοτε, νὰ καλύπτεται ὑπ' αὐτῶν καὶ ν' ἀπειλῇ τὸ σύμπαν μὲ καταιγίδας (*).

Αἱ οἰκονομικαί, πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ βλέψεις ὅλων σχεδὸν τῶν κρατῶν τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης εἶχον τὴν συνισταμένην των εἰς τὸ Σουέζ. Καί, τὰ μὲ ὁμώνυμον ἠλεκτρικὸν φορτίον—ἔλεγχος τῆς ναυσιπλοΐας—νέφη ἐπροκάλουν τὸν κίνδυνον ἐκρήξεως τοῦ κεραυνοῦ, ὅστις ἂν μέχρι τοῦδε δὲν ἔπεσεν ἐκεῖ, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ἀπώθησιν τῶν νεφῶν διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἰσχυροτέρου ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἡ Μεγάλη Βρεταννία.

Ἡ ἑταιρεία ἐπέβαλε διόδια σχετικῶς βαρέα. Λόγῳ τῶν ἐπακολουθησασῶν διαμαρτυριῶν συνῆλθε διεθνὴς ἐπιτροπὴ ἐν Κων)πόλει τὴν 6 - 10 - 1873 πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος.

Ἡ ἀπόφασις τῆς ἐπιτροπῆς ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Τουρκίας ἥτις καὶ μετέτρεψεν αὐτὴν εἰς νέον κανονισμὸν τὸν ὁποῖον ὅμως ἡ ἑταιρεία μόνον ἐπ' ἀπειλῇ χρησιμοποιήσεως βίας ἀπεδέχθη τὴν 26-4-1874.

Δι' αὐτοῦ ἐπήρχετο ἐλάττωσις διοδίων.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐν Αἰγύπτῳ ἔλαβον χώραν ταραχαὶ κατὰ Ἰούνιον 1882 αἱ γνωσταὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἡγέτου τῆς κινήσεως «Συν)χου Ἀραμπῆ».

Ἡ Ἀγγλία ἐποφθαλμιοῦσα τὴν διώρυγα εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὴν καταλάβῃ—μετ' αὐτῆς καὶ τὴν Αἴγυπτον—στρατιωτικῶς βομβαρδίσασα διὰ τοῦ στόλου της τὴν 11 Ἰουλίου 1882 τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Τὰ συνεχῶς καὶ ἐντονώτερον ἀλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα τῶν Εὐρωπαίων εἰς τὴν διώρυγα, κατωρθώθη ἐν τέλει νὰ ἐναρμονισθοῦν κατὰ ἕνα τρόπον ἐν Κων)πόλει, ὑπογραφείσης ἐκεῖ τὴν 29 Ὀκτωβρίου 1888 συνθήκης ἀφορώσης τὴν διὰ τοῦ Σουὲζ ναυσιπλοΐαν.

Ἡ συνθήκη ὑπεγράφη μεταξὺ τῶν κρατῶν Γερμανίας, Αὐστρουγγαρίας, Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ἰταλίας, Ρωσίας, Ἰσπανίας καὶ Κάτω Χωρῶν.

(*) Ὅταν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1885 ὁ Ἐρνέστος Ρενὰν ὑπεδέχθη εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸν Φερδινάνδον Λεσσέψ, ὅστις εἶχε τότε ἐκλεγῆ ἀκαδημαϊκός, τοῦ εἶπεν ἀναφερόμενος εἰς τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ : «Καὶ μόνος ὁ Βόσπορος εἶχεν ἀρκέσει διὰ τὴν ἕως τώρα δημιουργίαν περιπλοκῶν ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐδημιουργήσατε ἕνα δεύτερον Βόσπορον καὶ καθωρίσατε ἔτσι τὸν τόπον τῶν μεγάλων μαχῶν τοῦ μέλλοντος»... Οὐχὶ ἅπαξ τὰ γεγονότα ἐπηλήθευσαν τὴν προφητείαν τοῦ Γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ.

Ἡ Ἀγγλία ἀπὸ τῆς «προσωρινῆς» κατοχῆς τοῦ 1882 κατεῖχε σταθερῶς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὸ Σουὲζ μέχρι τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1922 ἡμέραν καθ' ἣν ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν πραγμάτων (*) ἡ Ἀγγλία διὰ μονομεροῦς καὶ οὐχὶ συμβατικῆς πράξεως ἀνεγνώρισε τὴν Αἴγυπτον Πολιτείαν κυρίαρχον καὶ ἀνεξάρτητον.

Ἐκ τοῦ Σουὲζ ἡ Ἀγγλία ἐξηναγκάσθη ν' ἀποχωρήση ὁριστικῶς τὸν Ἰανουάριον 1956. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀρνήσεως τοῦ Ἀμερικανοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν διὰ νὰ χορηγήση δάνειον 300 ἑκ. δολλαρίων, ὡς ἐζήτει ὁ ἡγέτης Νάσσερ διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ φράγματος τοῦ Ἀσσουάν, ἡ Αἴγυπτος προέβη εἰς τὴν ἐθνικοποίησιν τῆς διώρυγος διακηρύξασα ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ τοῦ λοιποῦ πάτριον ἔδαφος καὶ ὅτι ἐξ αὐτῆς θὰ προσπορισθῆ τὸ Αἰγυπτιακὸν θησαυροφυλάκειον τὰ ἀπαιτούμενα χρήματα διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ μεγάλου φράγματος.

Ἡ ἐνέργεια αὕτη τοῦ Αἰγυπτίου προέδρου ὑπῆρξε κόλαφος διὰ τὰς δυνάμεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας αἱ ὁποῖαι πλὴν τῆς ὑλικῆς ζημίας τὴν ὁποίαν ὑφίσταντο ἐκ τῆς ἀπωλείας τῆς διώρυγος, ἐδέχοντο καὶ ἓν βαρὺ πλῆγμα ἠθικοῦ καὶ γοήτρου. Ὅταν οἱ διάφοροι διπλωματικοὶ ἑλιγμοὶ τῶν Ἀγγλογάλλων ἀπέτυχον, ἀπεφάσισαν νὰ ἐνεργήσουν στρατιωτικῶς καὶ νὰ καταλάβουν τὴν διώρυγα. Οὕτω προέβησαν ἐκ τῆς βάσεως Κύπρου εἰς συνδεδυασμένας μετὰ τοῦ Ἰσραὴλ ἐπιχειρήσεις ξηρᾶς θαλάσσης καὶ ἀέρος κατὰ τῆς Αἰγύπτου,μετὰ τὰς ὁποίας ὅμως ἐξηναγκάσθησαν ὑπὸ τὴν παγκόσμιον κατακραυγὴν καὶ τὴν ἀμείλικτον ἐναντίον των ἀπόφασιν τοῦ ΟΗΕ νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ καταληφθέντα ἐδάφη,καὶ νὰ δεχθοῦν τελικῶς τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν εἰς Σουὲζ ὡς γεγονὸς τετελεσμένον. Ἔκτοτε ἡ διώρυξ ἀνήκει εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ χρησιμοποιεῖται ἐλευθέρως ἀπὸ τὰ διεθνῆ ἐμπορικὰ σκάφη, ἐξαιρέσει τῶν τοῦ Ἰσραήλ, τῶν ὁποίων τὸν διάπλουν δὲν ἐπιτρέπει ἡ Αἴγυπτος. Ἡ ἔμφραξις τῆς διώρυγος γενομένη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν Ἀγγλογαλλοϊσραηλινῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ τῆς Αἰγύπτου, (1956) ἀπήτησε 4 μῆνας περίπου διὰ τὴν τελικὴν ἐκκαθάρισίν της καὶ τὴν ἀπόδοσίν της εἰς τὴν ναυσιπλοΐαν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ οἰκονομία τῶν ἐλευθέρων Κρατῶν τῆς Εὐρώπης ὑπέστη σημαντικὸν κλονισμὸν συνεπεία, τῆς ὑψώσεως τῶν

(*) Τὸ ἀπελευθερωτικὸν κίνημα τῶν Αἰγυπτίων· εἶχε λάβει σοβαρὰς διαστάσεις καὶ ἡ Ἀγγλία ἠναγκάσθη νὰ ἐπαναφέρη τὸν ἡγέτην τῆς Οὐάφτ Ζαγλοὺλ Πασᾶν θριαμβευτικῶς ἐκ τῶν νήσων Σεϋχελλῶν ὅπου τὸν εἶχεν ἐπὶ μῆνας ἐξορίση καὶ ὅστις ἐπιστρέψας θριαμβευτὴς ἐπέτυχε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Πατρίδος του.

ναύλων τῶν σκαφῶν μεταφορᾶς ὑγρῶν καυσίμων ἐκ τοῦ Περσικοῦ Κόλπου εἰς Εὐρώπην καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν σκαφῶν τούτων. Δεδομένου ὅτι ἡ ἀπόστασις μέσῳ Κέηπ Τάουν ἦτο πολλαπλασία τῆς μέσῳ Σουέζ, τὰ δὲ τάνκερς περιορισμένου ἀριθμοῦ καὶ λόγῳ τῆς ἀπροόπτου ἀχρηστεύσεως τῆς διώρυγος δὲν εἶχε προβλεφθῆ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐλευθέρων Κρατῶν ἡ δημιουργία ἐγκαίρως ἀποθεμάτων, παρετηρήθη μεγάλη ἔλλειψις τούτων καὶ ἅπαντα τὰ Κράτη ἠναγκάσθησαν νὰ λάβουν μέτρα περιορισμοῦ τῆς κυκλοφορίας, θερμάνσεως, λειτουργίας ἐργοστασίων κλπ. Τὰ γεγονότα ταῦτα εἶχον σημαντικὴν ἐπίδρασιν, καὶ λόγῳ τῆς ἐποχῆς (χειμῶνος), εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς ἐλευθέρας Εὐρώπης ἥτις ἠσθάνθη ἅπαξ ἔτι τὴν οἵαν ἔχει διὰ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς ἀξίαν ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ.

11. ***Σουδάν*** : Τοῦτο κατέχει ἔκτασιν ἴσην πρὸς τὸ ¹/₄ τῆς τῶν ΗΠΑ, καὶ ἐν ὅλῳ 2.511.264 τετρ. χλμ. Κατέστη ἀνεξάρτητον Κράτος ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1956 ἀφοῦ ἀπὸ τοῦ 1890 ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ μικτῆς Αἰγυπτιακῆς καὶ Βρεταννικῆς Κυβερνήσεως. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας του, τὸ Σουδὰν ἐγένετο τὸ 9ον μέλος τῆς Ἀραβικῆς Ἑνώσεως. Τὴν 12 Νοεμβρίου ἐγένετο δεκτὸν ὡς μέλος τοῦ ΟΗΕ. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Κυβερνήσεως εὑρίσκεται ὁ Ἀμπντουλλὰχ Χαλὴλ μὲ διπλοῦν νομοθετικὸν σῶμα. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει δηλώσει πολιτικὴν οὐδετερότητος ἔναντι τῆς Μόσχας καὶ τῆς Δύσεως. Ἡ χώρα πρὸ τῆς ἐπιθέσεως τῶν Ἀγγλογαλοϊσραηλινῶν ἔλαβεν ἐκ μέρους τῆς Αἰγύπτου μέγαν ἀριθμὸν ὅπλων.

Πληθυσμὸν ἔχει 9.000.000 κατ. Πρωτεύουσά του τὸ Χ α ρ τ ο ύ μ (80.000). Τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ του ἀποτελεῖται ἐκ Σουδανέζων (εἰδωλολατρῶν)· ὑπάρχουν Ἄραβες ὡς μειονότης καὶ περίπου 20% Χριστιανοί. Εἰς τὰ Ἀνατολικὰ καὶ Δυτικὰ τῆς χώρας ἐκτείνονται μεγάλαι ἔρημοι ἐνῶ τὸ μεσαῖον τμῆμα (κοιλὰς π. Νείλου) ἔχει τροπικὴν βλάστησιν μὲ ἄφθονον κτηνοτροφίαν. Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος περιλαμβάνει χαλκόν, χρυσὸν καὶ ἄλλα μέταλλα σχεδὸν ἀνεκμετάλλευτα, ἐνῶ φυτικὰ προϊόντα εἶναι τὸ ἀραβικὸ κόμμι (κυριώτερη χώρα παραγωγῆς) καὶ τὸ βάμβαξ.

Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Μαδιστῶν (1884) ἐπεκράτησαν οἱ δερβίσηδες τῶν ὁποίων τὸ καθεστὼς κατέλυσεν ὁ λόρδος Κίτσενερ (1898). Τὴν ἀπὸ τὸ ἑπόμενον ἔτος καθιερωθεῖσαν συγκυριαρχίαν κατήγγειλε μονομερῶς ὁ Φαροὺκ Α΄ τὴν 7ην Ὀκτωβρίου 1951 ὀνομασθεὶς βασιλεὺς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Σουδάν. Ἡ Μεγ. Βρεταννία δὲν ἀνεγνώρισε τὴν μεταβολὴν αὐτήν.

Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1956 ἡ κυριαρχία τῆς Αἰγύπτου κατηργήθη.

Εἶναι ἄγνωστον τί καὶ πόσον στρατὸν διαθέτει τὸ Σουδάν.

12. ***Τουρκία***: Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν ἡ Τουρκία εἶναι ἡ μεγαλειτέρα στρατιωτικὴ δύναμις τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης καὶ ἴσως ὁλοκλήρου τῆς Μ. Ἀνατολῆς. Ἐπίσης ἡ Τουρκία ἀποτελεῖ τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τοῦ ΝΑΤΟ εἰς Μ.Α. Ὡς ἐκ τούτου εἶναι ὁ ἰδιαίτερος στόχος τῶν Ρωσικῶν ἐπιθέσεων. Ἡ Ρωσία ἐπεχείρησεν ἐπανειλημμένως νὰ βελτιώσῃ τὰς σχέσεις της μετὰ τῆς Τουρκίας ἀλλὰ ἡ πολιτικὴ τῆς Ἀγκύρας προτιμᾶ νὰ ἐρωτοτροπῇ περισσότερον πρὸς τὴν Οὐάσιγκτων παρὰ πρὸς τὴν Μόσχαν, τὸ μὲν ἀπαιτοῦσα τὸ δὲ ἐπαιτοῦσα οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν ἵνα ἀναστηλώσῃ τὴν διαρκῶς παραπαίουσαν ὡς ἐκ τῆς κακῆς ἐσωτερικῆς ὀργανώσεώς της καὶ τοῦ φύσει νωχελοῦς χαρακτῆρος τοῦ Τούρκου, Ἐθνικὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας. Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας εἶναι περίπου 19.000.000. Κατὰ τὰς Τουρκικὰς στατιστικὰς εἶναι 26.000.000 κατ. ἀριθμὸς λίαν ἀμφισβητούμενος ἀλλὰ διατυμπανιζόμενος σκοπίμως ὑπὸ τῶν ἰθυνόντων. Ὁ στρατός της εἶναι σήμερον 300.000 ἀνδρῶν. Ἡ ὅλη ἔκτασις μετὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας 767.119 τετρ. χλμ.

13. ***Ὑεμένη***: Ἡ Ὑεμένη ἥτις συνῆψε προσφάτως στρατιωτικὴν συμμαχίαν μετὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Σαουδικῆς Ἀραβίας φαίνεται ὡς ἡ πλέον φιλοσοβιετικὴ χώρα τῆς Μ.Α. Τὸ παρελθὸν θέρος ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου Σεΐφ ἐλ Ἰσλὰμ ἐλ Μπάντρ ἐπεσκέφθη τὴν Ρωσίαν καὶ ἀρκετὰς ἐκ τῶν δορυφόρων της χωρῶν. Ὀκτὼ μῆνας πρὸ τῆς ἐπισκέψεως αὐτῆς ἡ Ὑεμένη εἶχε συνάψει σύμφωνον φιλίας μὲ τὴν Μόσχαν. Ἡ Ὑεμένη ἀκολουθεῖ κατὰ πόδας τὴν Αἰγυπτιακὴν πολιτικὴν ἀντιτιθεμένη εἰς τὴν Δυτικὴν ἐπιρροὴν εἰς Μ.Α.

Ἡ Ὑεμένη εἶναι παλαιὸν βασίλειον (Ἰμαμᾶτο) μὲ πληθυσμὸν 5.500.000 κατ. καὶ ἔκτασιν 192.000 τετρ. χλμ. Πρωτ. του εἶναι ἡ Σάνα (25.000). Κυριώτερα προϊόντα της εἶναι ὁ καφὲς (Μόκας) δέρματα καὶ πολύτιμοι λίθοι. Τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ της εἶναι τὸ χαμηλώτερον ἐξ ὅλων τῶν Ἀραβικῶν κρατῶν Μ.Α.

Ὁ στρατός της εἶναι ἄτακτα στίφη πολεμικῶν φυλῶν τῆς ἐρήμου. Μετέχει σήμερον τῆς Η.Α.Δ.

Ἡ Ὑεμένη ὑποθάλπει ἀντιαγγλικὴν ἐξέγερσιν εἰς τὸ προτεκτορᾶτον τοῦ Ἄντεν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ὑεμένη ἀπεφάσισε νὰ πληροφορήσῃ τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας τοῦ ΟΗΕ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς δημιουργηθείσης συνεπείᾳ τῆς ὑπὸ τῶν Βρεταννῶν κατοχῆς τοῦ Σουλτανάτου τοῦ Λάχε εἰς τὸ προτεκτορᾶτον τοῦ Ἄντεν. Ἐξ ἄλλου ἡ Ὑεμένη καὶ ἡ Η.Α.Δ. θὰ λάβουν μέτρα, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων τῆς Ὑεμένης καὶ

τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης τόσον εἰς τὴν Ὑεμένην ὅσον καὶ εἰς τὸ προτεκτορᾶτον τοῦ Ἄντεν.

Τὸ Συμβούλιον τοῦ Ἀραβικοῦ Συνδέσμου ἔλαβεν ἀπόφασιν δι' ἧς στιγματίζεται ἡ Βρεταννικὴ ἐπίθεσις κατὰ τῆς Ὑεμένης καὶ παρέχεται εἰς τὴν χώραν αὐτὴν ἡ διαβεβαίωσις ὅτι ὁ Σύνδεσμος θὰ τῆς παράσχη ὅλην τὴν ὑποστήριξίν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ

Τὰ οὐσιωδῶς διαφέροντα μεταξύ των ἔθνη ἄτινα οἰκοῦν τὴν Μ.Α. εἶναι Ἑβραϊκῆς, Ἀραβικῆς, καὶ Τουρανικῆς φυλῆς.

1. *Τὸ παλαιὸν Ἑβραϊκὸν Κράτος* εἶχε φθάσει εἰς μεγάλην ἀκμὴν ἀπὸ τοῦ 1030 μέχρι 930 π.Χ. (Δαυΐδ, Σολομών). 5 αἰώνας ἐνωρίτερον οἱ Ἑβραῖοι ἐγκατέλειψαν τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀφοῦ παρέλαβον τὸν δεκάλογον ἐκ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἠπίστησαν πρὸς τὸν Θεὸν ὅστις τοὺς κατεδίκασε νὰ περιπλανῶνται ἐπὶ 40 ἔτη εἰς τὴν ἔρημον. Ὁ δεκάλογος καὶ ἡ περιπλάνησις αὐτὴ ἦσαν τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ὁ Μωϋσῆς ἐπέτυχε νὰ μεταβάλῃ τὸν ἀναχωρήσαντα ἐξ Αἰγύπτου ὄχλον εἰς πειθαρχημένην καὶ σκληραγωγημένην φυλήν. Μόλις ἐπραγματοποιήθη τοῦτο ὁ Μωϋσῆς ἐπετέθη κατὰ τῶν Ἰδουμαίων, Μοαβιτῶν καὶ Ἀμορραίων κατέκτησε τὴν χώραν των καὶ ἵδρυσε τὸ πρῶτον ἑβραϊκὸν Κράτος. Ἡ περιοχή του ἐξετείνετο ἐκεῖθεν τοῦ Ἰορδάνου. Ὁ Μωϋσῆς ἀπέθανε χωρὶς νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας δηλ. τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου περιοχήν.

Τὸ 722 π.χ. ἡ χώρα τῶν Ἑβραίων κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων.

Ἀπὸ τοῦ 587–538 π. Χ. μέγα μέρος τοῦ Ἑβραϊκοῦ πληθυσμοῦ περιῆλθεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βαβυλωνίων οἵτινες ὑπὸ τὸν βασιλέα Ναβουχοδονόσορα Β' ἐκυρίευσαν τὴν Ἰερουσαλὴμ καὶ ὡδήγησαν αὐτοὺς (μετοικεσία) εἰς Βαβυλῶνα. Ἀργότερον δὲ ὑπετάγησαν οἱ Ἑβραῖοι εἰς τοὺς Πέρσας – οἵτινες ἐπέτρεψαν εἰς αὐτοὺς νὰ παλινοστήσουν ἐκ τῆς Βαβυλῶνος εἰς τὴν χώραν των – καὶ ἄλλους κυριάρχους, σημαντικώτεροι τῶν ὁποίων ἦσαν οἱ Ἕλληνες (Μ. Ἀλέξανδρος – Κράτος Σελευκιδῶν). Τὸ 142 π.Χ. ἔγιναν καὶ πάλιν ἀνεξάρτητοι ὑπὸ τοὺς Μακκαβαίους καὶ τελικὰ ὑπετάγησαν τὸ 63 π.Χ. ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους. Τὸ 70 μ.Χ. ἐπαναστατήσαντες κατὰ τῶν Ρωμαίων ὑπέστησαν πανωλεθρίαν. Ἡ Ἰερουσαλὴμ κατεστράφη ἐκ θεμελίων καὶ

ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ κατακτητοῦ τὸ Ἑβραϊκὸν ἔθνος διασπείρεται. Τὸ δρᾶμα τοῦ περιπλανωμένου Ἰουδαίου ἀπὸ τότε χρονολογεῖται καὶ διαιωνίζεται μέχρι σήμερον. Εἰς τὰς χώρας ὅπου ἐγκαθίστανται ἔρχονται εἰς συνεχεῖς προστριβὰς μὲ τοὺς γηγενεῖς πληθυσμοὺς μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑφίστανται διώξεις. Ἡ ἱερὰ ἐξέτασις, οἱ θρησκευτικοὶ πόλεμοι καὶ αἱ φυλετικαὶ μάχαι, ἀσχέτως ἐπιδιωκομένων σκοπῶν, εἶχον ἀπαραιτήτως στόχον καὶ τὸν Ἑβραῖον ὅστις ὑφίσταται ἀπηνεῖς διωγμούς. Ἐξοντωτικώτερος ὅλων ἦτο ὁ τοῦ Ἐθνικοσοσιαλισμοῦ εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ Εὐρώπην γενικώτερον (*) ἀλλ' ὅστις εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπανίδρυσιν ἀνεξαρτήτου Ἑβραϊκοῦ Κράτους εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Παλαιστίνης, τοῦ Κράτους τοῦ Ἰ σ ρ α ή λ.

Ἡ ἵδρυσις κράτους τοῦ Ἰσραὴλ ἦτο ἐπίτευγμα μιᾶς ἀπὸ αἰώνων καταβαλλομένης προσπαθείας ὑπὸ τούτων ἥτις μὲ κίνητρον τὸν Ἰσραηλινὸν Ἐθνικισμὸν ἐπεδίωκε τὴν ἐπανασύστασιν τοῦ παλαιοῦ κράτους τὸ ὁποῖον μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἱερουσαλὴμ θὰ συνεκέντρωνε τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς γῆς Ἑβραίους.

---

*) Μόνον εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἀπέμεινον 2000 Ἑβραῖοι ἐκ τῶν 70.000 οἵτινες διεβίουν προπολεμικῶς καὶ οἱ ὁποῖοι πλὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ὡμίλουν καί, κυρίως αὐτήν, παρεφθαρμένην Ἱσπανικήν.

Τὸ ἐμπόριον εὑρίσκετο εἰς χεῖρας των, Ἡ Συναγωγὴ των ἐπέβαλε διὰ τῆς τακτικῆς τοῦ ἀθεμίτου ἐμπορικοῦ ἀνταγωνισμοῦ τὸ κλείσιμον πάσης Ἑλληνικῆς ἐπιχειρήσεως ἥτις θ' ἀπετόλμα νὰ ἱδρυθῆ. Καίτοι ἐλέγοντο Ἕλληνες καὶ ὑπηρέτουν εἰς τὸν Στρατὸν - τὸ 50ον Σύνταγμα ἦτο κατὰ 90% ἑβραϊκὸν — ἐν τούτοις ὡς πρὸς μὲν τὸ ἠθικὸν ἦσαν κατώτεροι καὶ γυναίων ὡς πρὸς τὴν συνείδησιν δὲ πᾶσαν ἄλλην ἢ Ἑλληνικὴν εἶχον. Ὅταν τὸ 1931 ὁ πρόεδρος τοῦ ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Θεσσαλονίκης Ἑβραῖος μεγαλέμπορος, μετέβη εἰς Συνέδριον τῆς Σόφιας, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου εἰς μίαν ἐνθουσιώδην ἀγόρευσίν του κατέληξεν: «Ε ἴ θ ε ἡ τ ρ ί χ ρ ω μ ο ς β ο υ λ γ α ρ ι κ ὴ σ η μ α ί α ν ὰ κ υ μ α τ ί σ ῃ μ ί α ν ἡ μ έ ρ α ν ε ἰ ς τ ὰ ς ἐ π ά λ ξ ε ι ς τ ο ῦ Λ ε υ κ ο ῦ Π ύ ρ γ ο υ μ α ς» Ἡ Μακεδονικὴ ἀκραιφνὴς Ἐθνικὴ Ὀργάνωσις ΕΕΕ ἐπυρπόλησεν εἰς ἀπάντησιν τὸν ἐκ σαθρῶν παραγκῶν ἑβραϊκὸν πτωχὸν συνοικισμὸν τοῦ Γκάμπελ τῆς Θεσ)κης. Ἡ τότε κυβέρνησις τῆς χώρας ἀναμετρῶσα τὰς Ἑβραϊκὰς ψήφους ἔσπευσε ν' ἀνεγείρῃ πολυτελῆ οἰκήματα εἰς τὴν θέσιν τῶν παραγκῶ ἀπὸ τὸν πτωχὸν Ἑλληνικὸν προϋπολογισμὸν—ἦτο δὲ τότε ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης Παγκοσμίου οἰκονομικῆς κρίσεως—καὶ κατέστησε τὸ Γκάμπελ τὸν ὡραιότερον καὶ ἀνετώτερον οἰκισμὸν τῆς χώρας.

Ἐγένετο δὲ οὗτος εἰς βάρος τῶν προσφύγων Μικρασίας οἵτινες ἐξακολουθοῦν ἀπὸ τοῦ 1923 μέχρι καὶ σήμερον νὰ παραμένουν εἰς τρώγλας ἐντὸς τῶν μεγάλων κέντρων τοῦ τόπου—ὅρα καὶ συνοικισμὸν Πολυγώνου—καὶ ὑπὲρ μιᾶς φυλῆς ἀνθρώπων ἡ ὁποία ἐξ ἴσου μὲ τὰς ὀρδὰς τοῦ Κεμὰλ Πασᾶ ὑπῆρξε δήμιος τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρασίας. Αἱ θηριωδίαι τῶν Ἑβραίων εἰς Σμύρνην κατὰ τὴν τραγικὴν περίοδον Σεπτεμβρίου—Ὀκτωβρίου 1922 κατὰ τῶν ὁμογενῶν μας, ὑπερέβησαν καὶ αὐτὰς τῶν Τούρκων.

'Η κίνησις αὔτη, ἥτις χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπὶ Βαβυλωνίων μετοικεσίας τοῦ 'Εβραϊκοῦ λαοῦ, ἔγινεν ἔτι δραστηριωτέρα κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους καὶ ὠνομάσθη Σ ι ω ν ι σ μ ό ς.

Διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ Σιωνισμοῦ δύο παράγοντες συνέβαλον:

—'Η ἐχθρότης τῶν λαῶν μεθ' ὧν συνέζων οἱ 'Εβραῖοι καὶ ἡ ἕνεκα ταύτης δημιουργία αἰσθήματος ἐθνικῆς ἑνότητος ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἐπιβίωσιν των ὡς λαοῦ.

—'Ο Μεσσιανισμός, ἤτοι ἡ πεποίθησις τῶν 'Εβραίων ἀναμενόντων τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Μεσσίου.

Καὶ δὲν ἦσαν ὀλίγοι ἐκεῖνοι οἵτινες ἐνεφανίσθησαν ὡς νέοι Μεσσίαι διὰ τὸν λαὸν τοῦ 'Ισραὴλ ὡς ὁ Μπὰρ Κοχεβὰ (117-133 μ.Χ.) ὁ ἐκ Κρήτης ἑβραῖος Μωϋσῆς ὅστις τρεῖς αἰῶνας μετὰ τὸν Κοχεβᾶ ἐπεχείρησε νὰ ἐμφανισθῇ ὡς ὁ Νέος Μωϋσῆς.κ.ἄ.

Τὸ 1882 ὁ ἑβραῖος ἰατρὸς Πινσκὶρ ἐδημοσίευσε βιβλίον τιτλοφορούμενον «αὐτοχειραφέτησις» ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκάλει τοὺς 'Εβραίους νὰ ἐπανέλθουν καὶ ἐπανακατοικήσουν τὰς ὄχθας τοῦ 'Ιορδάνου.

Μὲ τὰ σπέρματα τῆς ἰδεολογίας του καὶ τὸ ἀργύριον τοῦ γνωστοῦ ἑβραίου τραπεζίτου Ἔντμοντ Ρότσχιλδ ἐφύτρωσαν ἐν Παλαιστίνῃ ἐγκαταστοθεῖσαι ἐκεῖ γεωργικῶς αἱ πρῶται 'Εβραϊκαὶ 'Εστίαι.

Τὸ 1896 ὁ ἀγὼν τοῦ Σιωνισμοῦ εἰσέρχεται εἰς νέαν φάσιν ὅτε ὁ Οὔγγρος θεατρικὸς συγγραφεὺς καὶ δημοσιογράφος Θεόδωρος Χέρτζλ ἐξέδωκε τὸ βιβλίον «τὸ 'Εβραϊκὸν Κράτος»· δοκίμιον νεωτέρας λύσεως τοῦ 'Εβραϊκοῦ ζητήματος». Εἰς τοῦτο,προδιδομένης ἰουδαϊκώτατα τῆς παλαιᾶς θεωρίας τοῦ Μεσσιανισμοῦ ὑπεστηρίζετο ὅτι τὸ ἑβραϊκὸν ζήτημα δὲν εἶναι θρησκευτικὸν ἢ καὶ οἰκονομικὸν ἀλλὰ Πολιτικὸν καὶ 'Εθνικὸν καὶ ὅτι οἱ 'Εβραῖοι ὀφείλουν ὡς Ἔθνος νὰ ἱδρύσουν κράτος εἰς Παλαιστίνην ἢ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς γῆς.

'Επεζητεῖτο ἡ προστασία τῆς ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, ἵνα ὑπὸ τὴν αἰγίδα της καὶ τῇ φροντίδι τῆς εἰς 'Αγγλίαν ἑδρευούσης 'Ισραηλινῆς 'Οργανώσεως ὠργανώνετο μετανάστευσις εἰς Παλαιστίνην 'Εβραίων οἵτινες θὰ ἐγκαθίσταντο ἐπὶ ἐδαφῶν τὰ ὁποῖα μία ἑταιρία 'Εβραίων, ἐπὶ τούτῳ συγκροτουμένη θὰ ἐπεδίωκε νὰ τῆς παραχωρηθοῦν ἐκ μέρους τῆς 'Οθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. 'Η δαπάνη τῶν 50 ἐκ λιρῶν στερλινῶν, ὑπεστήριζεν ὁ Χέρτζλ, θὰ ἐκαλύπτετο δι' εἰσφορῶν τῶν ἁπανταχοῦ τῆς γῆς πλουσίων 'Εβραίων.

'Ο Χέρτζλ εὗρε πολεμίους φανατικοὺς τῆς θεωρίας του τοὺς Ραββίνους οἱ ὁποῖοι τὴν ἐθεώρησαν ὡς ἀντισιωνικὴν καὶ ἀντίθετον πρὸς τὰς Μεσσιανικὰς πεποιθήσεις οἱ ὁποῖοι ἀνέμενον τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ 'Εβραϊκοῦ λαοῦ μόνον διὰ τῆς Θείας ἐπεμβάσεως. 'Αλλὰ καὶ οἱ πλούσιοι 'Εβραῖοι δὲν ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ προσφέρουν οὐδὲ λι-

ραν διά τά «σχέδια Χέρτζλ». Ἐν τούτοις ὁ Χέρτζλ δέν ἀπεγοητεύθη. Ἀνέλαβε τήν πρωτοβουλίαν συγκλήσεως Σιωνιστικοῦ Συνεδρίου τό ὁποῖον συνῆλθεν εἰς Βασιλείαν τῆς Ἑλβετίας τό 1897. Κατ' αὐτό ἔλαβον μέρος ἀντιπρόσωποι 200 Σιωνιστικῶν Συλλόγων οἱ ὁποῖοι ἐψήφισαν τό «πρόγραμμα τῆς Βασιλείας».

Δι' αὐτοῦ ἐτίθεντο αἱ βάσεις τοῦ πολιτικοῦ Σιωνισμοῦ, καθ' ὅτι ὁ Σιωνισμός ἀποβλέπει νῦν νά ἱδρύσῃ ἐν Παλαιστίνῃ διά τόν Ἑβραϊκόν λαόν ἕν ἄσυλον ἐγγυημένον ὑπό Δημοσίου δικαίου. Τό Πρόγραμμα τῆς Βασιλείας καθώριζε τήν ἐπιδίωξιν τῶν ἀκολούθων σκοπῶν:

— Προσπάθειαν πρός ἐπίτευξιν Κυβερνητικῶν παραχωρήσεων.

— Οργάνωσιν ὁμοσπονδιακήν τῶν εἰς διαφόρους χώρας διαβιούντων, ἐντός τῶν Νόμων τῶν κυριάρχων Κρατῶν.

— Τόνωσιν ἐθνικῆς συνειδήσεως.

— Εγκατάστασιν ἑβραίων ἀκτημόνων εἰς Παλαιστίνην. Τό Πότε θά ἐπραγματοποιεῖτο ἡ ἐθνική ἐπιδίωξις ἦτο ζήτημα δραστηριότητος πλέον, δεδομένου ὅτι εἰς πολλά κράτη ἀλλά κυρίως εἰς τήν Ἀγγλίαν τό ἑβραϊκόν ζήτημα τό ἔβλεπαν μετά συμπαθείας, ἰδίᾳ ὅταν ἀπέτυχεν ἡ προσπάθεια (1902) ἐξαγορᾶς γαιῶν εἰς Παλαιστίνην. Οἱ Ἄγγλοι τότε προσέφερον, ἔναντι χρημάτων βεβαίως, ἔδαφος αἰγυπτιακόν ἐκ τοῦ «προσωρινῶς» ὑπ' αὐτῶν κατεχομένου εἰς τήν περιοχήν Ἐλ Ἀρίς τῆς χερσονήσου Σινᾶ. Ἀπερρίφθη ὅμως ἡ προσφορά των διότι τό ἔδαφος δέν ἦτο κατάλληλον πρός ἀποικισμόν ἐνῷ ἦτο μακράν τῆς ὑπό τῶν Ἑβραίων ἐποφθαλμιουμένης Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας. Ἐν συνεχείᾳ προσέφερον (1903) ἐδάφη εἰς τήν ἀποικίαν των τῆς Οὐγκάντα. Τήν προσφοράν ἐδέχθη μέν ὁ Χέρτζλ ἀλλ' ὄχι καί ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς «Παλαιστινιακῆς Ἑστίας» προκληθέντος σχίσματος μεταξύ τῶν Σιωνιστῶν. Μέ τόν θάνατον τοῦ Χέρτζλ (1904) ἡ δρᾶσις τῶν Σιωνιστῶν ἐμφανίζεται μειωμένη μέχρι καί τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου. Ὅταν ἡ Τουρκία ἤρχισε νά καταρρέῃ ἀπώλεσεν ἐκτός τῶν ἄλλων καί τήν Παλαιστίνην τήν ὁποίαν κατέλαβον οἱ Ἄγγλοι. Οἱ Σιωνισταί ἐκινήθησαν ἀμέσως καί ἐζήτησαν τήν ἵδρυσιν ἐν Παλαιστίνῃ Ἑβραϊκῆς Ἐθνικῆς Ἑστίας. Ἡ Ἀγγλία προκειμένου νά κερδίσῃ τάς συμπαθείας τῶν ἁπανταχοῦ τῆς γῆς Ἑβραίων, ἰδίᾳ ὅμως τῶν εἰς τάς ΗΠΑ τοιούτων τῶν ὁποίων ἡ οἰκονομική δύναμις καί πολιτική ἐπιρροή ἦτο μεγίστη ἡ δέ δευτέρα καί τόσον ἀπαραίτητος, δεδομένου ὅτι ἐπέκειτο ἡ ἀπόφασις τῆς Ἀμερικῆς νά ἐξέλθῃ τῆς οὐδετερότητος, διεκήρυξε διά τοῦ ἐπί τῶν ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ της Μπάλφουρ ὅτι *«Ἡ Μεγάλη Βρεταννία ἀναλαμβάνει τήν πρωτοβουλίαν νά εὐνοήσῃ τήν ἵδρυσιν ἐν Παλαιστίνῃ Ἐθνικῆς Ἰσραηλιτικῆς Ἑστίας ὑπό τόν ὅρον ὅτι δέν θά συνέβαινε τίποτε τό δυνάμενον νά βλάψῃ πολιτικά ἤ*

θρησκευτικὰ δικαιώματα τῶν ὑφισταμένων ἐν Παλαιστίνῃ μὴ ἑβραϊκῶν κοινοτήτων ἢ τὰ δικαιώματα τῶν ὁποίων ἀπολαμβάνουν οἱ ἑβραῖοι εἰς οἱανδήποτε ἄλλην χώραν».

Ὅταν μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ἐδόθη ἐντολὴ ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης εἰς τὴν Ἀγγλίαν, αὕτη ἀνελάμβανε καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἱδρύσῃ ἐκεῖ καθεστὼς πολιτικόν, διοικητικὸν καὶ οἰκονομικὸν προκειμένου νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀποκατάστασιν Ἐθνικῆς Ἑστίας διὰ τὸν Ἑβραϊκὸν λαόν. Οὕτω ἀπὸ τοῦ 1922 ὅτε ἐτέθησαν αἱ βάσεις καὶ ἤρχισεν ἡ συστηματικὴ τῶν Ἑβραίων μετανάστευσις οἱ ἐν Παλαιστίνῃ Ἑβραῖοι δὲν εὑρίσκονται πλέον κατ' ἀνοχὴν ἀλλὰ δικαιώματι. Οἱ ἐγκαθιστάμενοι ἔκτοτε, κι' ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος πλείονες γεωργικοὶ οἰκισμοὶ ἐνισχύονται μεγάλως οἰκονομικῶς ὑπὸ τῶν πλουσίων Ἑβραίων τῶν ἐγκατεστημένων εἰς Ἀμερικὴν καὶ Ἀγγλίαν. Οἱ οἰκισμοὶ οὗτοι ἀποτελοῦν τοὺς πυρῆνας ἀπὸ τοὺς ὁποίους θὰ γεννηθῇ τὸ «ἑβραϊκὸν Κράτος». Ἀπὸ τοῦ 1920–29 μετηνάστευσαν εἰς Παλαιστίνην 77061 ἑβραῖοι. Ἡ ὁλονὲν αὐξανομένη δύναμις τοῦ μεταναστευτικοῦ κύματος προσέκρουσεν εἰς τὴν ἔντονον ἀντίδρασιν τῶν εἰς Παλαιστίνην ἐγκατεστημένων 700.000 Ἀράβων οἱ ὁποῖοι ὅταν δὲν ἐπέτυχον νὰ ματαιώσουν τὴν περαιτέρω μετανάστευσιν τῶν Ἑβραίων κατέφυγον εἰς τὴν βίαν. Τὸν Αὔγουστον 1929 οἱ Ἄραβες ὠργάνωσαν ὁμαδικὴν ἐπίθεσιν ἐναντίον ἀπομεμακρυσμένων γεωργικῶν οἰκισμῶν τῶν Ἑβραίων, κατέστρεψαν ἐγκαταστάσεις των, ἐλαφυραγώγησαν τὰ ὑπάρχοντά των, προέβησαν δὲ καὶ εἰς σφαγάς. Οἱ Παλαιστίνιοι Ἄραβες ἐνισχύοντο καὶ ὑπὸ ἐνόπλων Ἀράβων τῆς Συρίας καὶ τοῦ Ἰράκ. Ἐπιτροπὴ ἐρεύνης συνέστησε τότε διαμελισμὸν τῆς Παλαιστίνης καθόσον ἦτο ἀδύνατος ἡ συμβίωσις Ἑβραίων καὶ Ἀράβων. Ἡ Ἀγγλία ἀντιληφθεῖσα τὸ μέγεθος τοῦ ἰδίου της σφάλματος, διότι μὲ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν Ἑβραίων ἔσπειρεν ἀνέμους καὶ ἐθέριζεν ἤδη θυέλλας δημιουργοῦσα μίαν ἐπὶ πλέον πληγὴν εἰς τὰς τόσας χαινούσας τῆς Ἐγγὺς Ἀνατολῆς, ἀπηγόρευσεν ἀπὸ τοῦ 1937 τὴν ἐγκατάστασιν ἄλλων Ἑβραίων εἰς Παλαιστίνην. Ἐν τούτοις ἡ «Παλαιστινιακὴ ἑστία» δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ ν' ἀποστέλλῃ λάθρα, ναυλώνουσα σκάφη ἐμπορικὰ καὶ ἐπιβατηγά, ἑβραϊκὰς οἰκογενείας εἰς Παλαιστίνην. Σκάφη περιπολικὰ Ἀγγλικὰ συνελάμβανον τὰ πλοῖα ταῦτα καὶ τὰ ὡδήγουν εἰς Ἀμμόχωστον κι' ἐκεῖθεν οἱ ἑβραῖοι «πρόσφυγες» μετεφέροντο ἀγεληδὸν εἰς Κυπριακὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Παρὰ ταῦτα ἡ ἀποστολὴ Ἑβραίων εἰς Παλαιστίνην δὲν ἔπαυσε καὶ τὸ 1940 τὸ 1/3 τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ ἦσαν Ἑβραῖοι. Οἱ Ἄραβες μὲ μεγάλην δυσαρέσκειαν ἔβλεπον τὸν πληθωρισμὸν τῶν Ἑβραίων. Σχέδιον διανομῆς

τῆς Παλαιστίνης ἀπερρίφθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Τὸ 1946 εἰς Βασιλείαν τῆς Ἑλβετίας συνῆλθε νέον Σιωνιστικὸν Συνέδριον τὸ ὁποῖον ἐξήτασε τὰς προϋποθέσεις δημιουργίας Ἑβραϊκοῦ Κράτους. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ λάθρα μεταφορὰ καὶ ἐγκατάστασις ἑβραίων εἰς Παλαιστίνην συνεχίζετο. Τὸ 1947 εἰς Λονδῖνον ἀντιπρόσωποι τῶν Ἑβραίων καὶ Ἀράβων ἀπέρριψαν σχέδιον διανομῆς ὑποβληθὲν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1947 ὁ ΟΗΕ ἐψήφισε σχέδιον διαμελισμοῦ τῆς Παλαιστίνης διὰ τῆς ἱδρύσεως κράτους Ἰσραηλινοῦ καὶ Ἀραβικοῦ καὶ διεθνοποίησιν τῆς Ἱερουσαλήμ.

Τὸν Μάρτιον 1948 ἤρχισαν ἐχθροπραξίαι εἰς Παλαιστίνην μεταξὺ Ἑβραίων καὶ Ἀράβων. Ἡ Ἀγγλία παρητήθη τῆς ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης ἐντολῆς καὶ ἀπέσυρε τὰ στρατεύματά της. Εἰς τὴν Τὲλ Ἀβὶβ – σημαντικώτερον κατῳκημένον ἑβραϊκὸν κέντρον – συνῆλθεν Ἐθνικὸν Συμβούλιον τῶν Ἑβραίων τὸ ὁποῖον ἀντεπροσώπευε τὸ ἐν Παλαιστίνῃ Ἑβραϊκὸν στοιχεῖον καὶ τὴν Παγκόσμιον Σιωνιστικὴν κίνησιν. Τοῦτο ἀνεκήρυξε τὴν 15ην Μαΐου 1948 τὸ Ἰσραηλινὸν Κράτος τῆς Παλαιστίνης καὶ διεκήρυξε εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ Ἑβραίους ὅτι ἔχει ἀνοικτὰς εἰς αὐτοὺς τὰς πύλας του προσκαλοῦν τούτους νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὰ ὅρια τοῦ νέου Κράτους. Οἱ Ἑβραῖοι κατέλαβον ὅσα ἐδάφη εἶχεν ὑποδείξῃ ὡς ἑβραϊκὰ ὁ ΟΗΕ καὶ πλέον αὐτῶν τὴν ἐξωτερικὰς τῶν παλαιῶν τειχῶν της πόλιν τῆς Ἱερουσαλήμ· ἐνῶ τὸ ἐσωτερικὸν – τὸ περιλαμβάνον τὰ ἱερὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ κειμήλια ὡς καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ Ἰσλὰμ — κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἀραβικοῦ Κράτους τῆς Ἰορδανίας.

Οἱ Ἑβραῖοι ἀναπτύσσουν, μὲ πυρῆνα τὸ Κράτος των αὐτό, εὐρὺ ἐθνικιστικὸν πνεῦμα. Ὁ ἐθνικισμός των ἀποβλέπει εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Μ.Α. δι' ἐδαφικῆς ἐπεκτάσεως εἰς τὰ ὅρια τοῦ παλαιοῦ Σολομωντίου Κράτους εἰς βάρος τῶν οἰκούντων τὰ ἐδάφη ταῦτα ἀπὸ αἰώνων Ἀράβων. Δὲν ἀποκρύπτουν φυσικὰ τὴν πρόθεσίν των αὐτήν. Εἰς τὴν περιωρισμένην πτωχὴν γῆν τῆς ἐπικρατείας τοῦ Ἰσραὴλ ἡ Κυβέρνησις καὶ αἱ Συναγωγαὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ – ἰδίᾳ τῶν ΗΠΑ – κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν νὰ συγκεντρώσουν ὅλους τοὺς ἀνὰ τὴν ὑφήλιον ἐγκατεσπαρμένους Ἑβραίους διὰ νὰ ὀργανωθοῦν καί, ἰσχυροί, ἀναλάβουν δρᾶσιν κατὰ τῶν Ἀράβων. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἔχει τελεσφορήσει ὡς βεβαιοῦν οἱ ἀριθμοί. Εἰς τὸ Ἰσραὴλ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1948 κατῴκουν 713.000 Ἑβραῖοι. Τὸν Ἰούνιον 1950 1.247.000. Περὶ τὸ τέλος τοῦ 1951, 1.400.000. Σήμερον ὑπολογίζονται εἰς 1.800.000 μὲ προοπτικὴν αὐξήσεώς των

κατὰ τὴν αὐτὴν μαθηματικὴν πρόοδον διὰ τῆς εἰσροῆς καὶ ἄλλων Ἑβραίων.

Τὸ ἐθνικιστικὸν τοῦτο πνεῦμα ὅπερ συνέχει τὸ Ἰσραήλ, αἱ Ἐθνικαί του διακηρύξεις, καὶ αἱ ἐδαφικαὶ ἐπεκτατικαί του ἐπαγγελίαι διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ὁποίων καὶ εἰς ἀγῶνας ἔχει ἀποδυθῆ ἤδη δὶς (1948, 1956) κατὰ τῶν Ἀράβων, ὡς καὶ αἱ διαρκῶς ἐκτοξευόμεναι ἀπειλαί του κρατοῦν ἐν ἀναστατώσει τὸν Ἀραβικὸν κόσμον ὁ ὁποῖος ἔχει συσπειρωθῆ ἤδη ἀναπτύσσων ἀντιστοίχως τὸ ἐθνικιστικὸν πνεῦμα καὶ ἀνταπειλῶν μὲ τὴν ἐξαφάνισιν ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ νεοπαγοῦς κρατιδίου τοῦ Ἰσραήλ.

2. ***Εἰς τὴν χερ. Ἀραβίαν*** : Ὑπῆρχον κατὰ τὸν 10ον π.Χ. αἰῶνα τὰ βασίλεια τῶν Ναβαταίων,Σαββαίων, Μιναίων, Χιμαριτῶν.Μία τῶν βασιλισσῶν τοῦ Σαββᾶ ἡ Μακέδα, μετέβη εἰς Ἰερουσαλὴμ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Σολομῶντος ἐξ οὗ ἀπέκτησε καὶ υἱὸν (950 π.Χ.) Κατὰ τὰς Ἀραβικὸς παραδόσεις ἡ τὸν Σολομῶντα (Σουλεϋμὰν) ἐπισκεφθεῖσα καὶ μετ' αὐτοῦ ἑνωθεῖσα ἡγεμονὶς ἦτο ἡ Μπαλκὶς ἥτις ἐβασίλευσεν εἰς Ὑεμένην. Ὁ Μέγας Ἀλέξα δρος μεταφέρει ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ εἰς ὅλην δηλ. τὴν ἔκτασιν τῆς Μ.Α. τὴν φωτεινὴν λαμπάδα τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ πανελληνισμὸς εἰς Μ.Α. κυριαρχεῖ. Γλῶσσα, ἔθιμα, πολιτισμὸς ὅλα Ἑλληνικά, διατηρούμενα ἐν πολλοῖς καὶ ὑπὸ τῶν διαδόχων, διαφθείρονται ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας.

Κατὰ τὴν Χριστιανικὴν περίοδον ἤρχισαν ἐπανερχόμενοι εἰς Ν. Ἀραβίαν πολλοὶ τῶν ἄλλοτε ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἀντιπέραν τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης μεταναστευσάντων κι' ἐν τῷ μεταξὺ ἐκχριστιανισθέντων Ἀράβων. Οὗτοι περὶ τὸ 300 μ.Χ. ἐξετόπισαν τοὺς Χιμιαρίτας κι' ἐγκατέστησαν ἰδίαν δυναστείαν λαβόντες τὸν τίτλον «βασιλεῖς τοῦ Σαββᾶ, Ραϊντάν, Χαντραμοὺτ καὶ Ὑεμέν».

Οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες ἐβοήθουν τοὺς Ἀβησσυνίους οἵτινες εἰργάζοντο πρὸς διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἰς Ἀραβίαν ἐπεκράτει ὁ Ἰουδαϊκὸς Ἀραβισμὸς τὸν ὁποῖον ἀντεγωνίζετο ὁ Χριστιανικὸς Ἀραβισμός.

Ὁ ἀγὼν μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ τῶν ἐν διασπορᾷ Ἑβραίων εἶχε λάβει τότε μεγάλας διαστάσεις ἐν Ἀραβίᾳ. Ἐκδικούμενοι διὰ τοὺς δεινοὺς διωγμοὺς οὓς ὑφίσταντο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ὅπου συχνὰ ἐξεγείροντο οἱ Ἑβραῖοι κατεδίωκον οὐ μόνον τοὺς εἰδωλολάτρας ἀλλά, καὶ ἰδίᾳ αὐτούς, τοὺς Χριστιανούς· ὑπεκίνουν δὲ ἐπαναστάσεις παρὰ τὰ σύνορα τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ἐξερεθίζοντες τοὺς Πάρθους, Πέρσας καὶ Ἄραβας. Ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Χριστιανῶν Ἀράβων Ἀρετᾶς (Ἀ-

ρυὰτ κατὰ τοὺς Ἄραβας ἱστορικοὺς) εἰς μίαν τοιαύτην περιπλοκὴν εὗρε τὸ 522 θάνατον μαρτυρικὸν (βασιλεία Ἰουστινιανοῦ Α') Οἱ Ἀβησσυνοὶ ὡς ἐκ τούτου ἐπενέβησαν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀραβίας καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν καθ' ἣν δὲν ἐπρόκειτο περὶ μόνον ἐμπορικοῦ ἀλλὰ καὶ θρησκευτικοῦ ἀγῶνος τὸ Βυζάντιον, ἐνεργῶς, ἐνισχύει τοὺς Ἀβησσυνίους.

Ἑλληνικὸς στόλος 70 πλοίων ἐπανδρωθεὶς διὰ 10 Ἀξ)κῶν ἀνέλαβε νὰ μεταφέρῃ 120.000 ἄνδρας ἐκ τοῦ λιμένος Γαβάζα (πιθανῶς τὴν σημερινὴν Μασσάουαν) εἰς τὴν ἔναντι Ἀραβικὴν παραλίαν. Ὁ Δοῦ Ντουβᾶς ἀρχηγὸς τῶν Ἀραβοεβραίων ἡττήθη ὑπὸ τῶν ἡνωμένων Βυζαντινοαιθιοπικῶν δυνάμεων. Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀβησσυνίων Ἐλεσβᾶς νικητὴς πλέον, ἵδρυσεν ἐκκλησίας Χριστιανικὸς πανταχοῦ τῆς Ἀραβίας ἐγκαταστήσας εἰς αὐτὴν φρουρὰν ἐκ 10.000 ἀνδρῶν. Ὁ Χοσρόης τῶν Περσῶν κατώρθωσε νὰ κατακτήσῃ κατόπιν τὴν Ἀνατολὴν μέχρι Ὑεμένης, Ἄντεν καὶ Ἐρυθρᾶς, δὲν κατέστρεψεν ὅμως τὰ μικρὰ Ἑβραϊκὰ Κρατίδια Β τῆς Μεδίνης.

Ἐποχὴ τοῦ Μωάμεθ Μωαμεθανισμὸς

Εἰς τὴν περιοχὴν ὅπου ἡ Χριστιανικὴ καὶ Ἰουδαϊκὴ θρησκεία ἀντηγωνίζοντο, ἡ εἰδωλολατρεία (φετιχισμὸς) ἤρχισε νὰ κατακτᾶ ὁλονὲν ἔδαφος. Τοιαύτην ἐξάπλωσιν δὲ ἤρχισε νὰ καταλαμβάνῃ αὕτη ὥστε σύγχρονος τοῦ Μωάμεθ ἔλεγε :« Ὅπου εὕρισκον ἕνα λίθον τὸν ἐλάτρευον ὅπου δὲ δὲν εὕρισκον λίθον ἐλάτρευον σωρὸν ἄμμου». Τοιοῦτος λίθος τιμώμενος καὶ προσκυνούμενος ὑπὸ ὅλων τῶν Ἀράβων ἦτο καὶ ὁ ἐν τῇ Καάβᾳ, τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν παράδοσιν Ἄγγελος ἔφερεν ἐκ τοῦ Παραδείσου εἰς τὸν Ἀβραάμ. Λευκὸς οὗτος κατ' ἀρχὰς ἔγινε διὰ τοῦ χρόνου μέλας ἀπὸ τοὺς ἀσπασμοὺς τῶν ἁμαρτωλῶν.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος εἷς ἐκ τῶν προπατόρων τοῦ Μωάμεθ ὁ ἐπιλεγόμενος Κορέϊς κατώρθωσε νὰ θέσῃ χεῖρα ἐπὶ τοῦ λίθου τούτου καὶ νὰ πείσῃ τοὺς Κορεϊσίτας νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὴν ἄγονον κοιλάδα τῆς Μέκκας. Ὁ Μωάμεθ, γεννηθεὶς τὸ 570 μ.Χ. εὐφυὴς ἔμπορος ἐκ τῆς Μέκκας γνωρισθεὶς μετὰ Ἑβραίων καὶ Χριστιανῶν καὶ νυμφευθεὶς τὴν πλουσίαν χήραν Χαδίγα (Χατιτζὲ) διεκρίθη τὸ πρῶτον εἰς τὰς συνελεύσεις τοῦ δήμου τῆς πατρίδος του τὸ 605. Ὁ εὐφυὴς τρόπος καθ' ὃν ἔλυσε «τὸ πρόβλημα» τοποθετήσεως

τοῦ ἱεροῦ λίθου ἐντὸς ναοῦ ἐθεωρήθη ἀπόδειξις θείας εὐνοίας, ἀπέκτησε δημοτικότητα καὶ ἤρχισε πλέον νὰ ἑδραιώνῃ νέαν θρησκείαν εἰς τὴν Ἀραβίαν. Καθιέρωσε τὸ εἰς Μέκκαν παναραβικὸν προσκύνημα ὡς ἑνωτικὸν δεσμὸν ὅλων τῶν Ἀράβων. Τὸ 629 ὁ Μωάμεθ ἐνεργεῖ τὴν πρώτην ἐπιδρομὴν κατὰ τοῦ Βυζαντίου ἀλλ' ὁ στρατός του ἡττᾶται ἀπὸ τὸν Θεόδωρον Βικκάριον ἀδελφὸν τοῦ Ἡρακλείου. Τῷ 631 ὁλόκληρος ἡ Ἀραβία ἔχει ἀσπασθῆ τὸν Μωαμεθανισμόν. Ὅταν δὲ τὸ 632 ἀποθνήσκει ὁ Μωάμεθ, ἡ Ἀραβία ἡ λιβανωτοφόρος χώρα τῶν Βυζαντινῶν, μέχρι τῶν συνόρων τῆς Αἰγύπτου—τῆς ὁποίας τὸ μεῖζον τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι Κόπται—τῆς Συρίας καὶ Μεσοποταμίας ἀποτελεῖ ἓν ἡνωμένον Θεοκρατικὸν Κράτος. Ἡ νέα θρησκεία ἐπέτυχε τὴν ἑνοποίησιν τοῦ Ἀραβικοῦ Ἔθνους. Τὸ Ἰσλὰμ ὑπέσχετο τὸν παράδεισον εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς διαδόσεως αὐτοῦ πίπτοντας πιστούς, καὶ πλουσίαν λείαν εἰς τοὺς ἐπιζῶντας μαχητάς.

Οὐχ' ἧττον οἱ ἐμφανιζόμενοι ψευδοπροφῆται κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Μωάμεθ—μιὰ δὲ προφῆτις γυναῖκα ἡ Ἰάντζα—ἀπησχόλουν τοὺς διαδόχους τοῦ Μωάμεθ οἵτινες δι' αἱματηρῶν μαχῶν κατέστειλον τὰ κινήματα τῶν διαφόρων φυλῶν. Ἕδρα τῶν διαδόχων ἦτο ἡ Μεδίνα. Εἰς αὐτὴν εὑρίσκετο ὁ ἀρχηγὸς τῶν πιστῶν, ὁ Χαλίφης. Πρώτη ἀποτελεσματικὴ ἐκστρατεία τῶν Ἀράβων ἔγινε κατὰ τῶν Περσῶν. Οὗτοι, ὡς ἄλλοτε ἐπὶ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἡττήθησαν εἰς δύο διαφόρους μάχας ἐκ παρατάξεως ὁ δὲ Μέγας Βασιλεὺς Ἰσδιγέρδης ἐδολοφονεῖτο ὑπό τινος διοικητοῦ περιοχῆς ἐντὸς τῆς σκηνῆς του, ὡς ὁ Κοδομανός. Ἡ μεγάλη Περσικὴ Αὐτοκρατορία κατέρρευσε μετατραπεῖσα εἰς ἐπαρχίαν τοῦ Χαλιφικοῦ Κράτους τὸ ὁποῖον ἐξετείνετο ἤδη μέχρι τοῦ Ἀζερμπ ϊτζάν. Ἡ Μουσουλμανικὴ θρησκεία ἐπεβάλλετο εἰς τὸ Περσικὸν ἔθνος.

Εἶτα ἐστράφησαν οἱ Ἄραβες κατὰ τῆς Συρίας. Ὁ Ἡράκλειος ἀνέθεσεν εἰς τὸν Σακελλάριον τὴν ἄμυναν αὐτῆς ἀλλ' οἱ Βυζαντινοὶ μετὰ σκληρὰν μάχην κατεστράφησαν ὁλοσχερῶς πεσόντος καὶ τοῦ Σακελλαρίου. Ἡ Δαμασκὸς παρεδόθη καὶ οἱ Ἄραβες εἶναι πλέον κύριοι τῆς Παλαιστίνης καὶ Συρίας μέχρι τοῦ Χαλεπίου. Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος ἐννοήσας τὸ μάταιον τῆς ἀντιστάσεως διεμήνυσεν εἰς τοὺς Ἄραβας ὅτι ἦτο ἕτοιμος νὰ παραδώσῃ τὴν πόλιν ἂν ἤρχετο ὁ ἴδιος ὁ Χαλίφης. Ὁ Ὀμὰρ ἔφθασεν ἐκ Μεδίνης τὸ ἔαρ (638) καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν ἄνευ πομπῆς «τριχίνους ἐκ καμήλων ἐνδύμασιν ἠμφιεσμένος» καὶ ἐδέχθη μετριοφρόνως τὴν ὑποταγὴν τοῦ Πατριάρχου εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωσε τὸν Ἀχιτναμέ, τὴν συνθήκην τὴν περιέχουσαν τὰ εἰδικὰ προνόμια

τῶν ὀρθοδόξων. Ὁ Πατριάρχης εὐγνωμόνως διότι δὲν εἰσῆλθεν ὁ χαλίφης Ὀμάρ εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Μοριά ὅπου ἠγείρετο ἄλλοτε ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος. Ἐκεῖ ἐκτίσθη τὸ πρῶτον Μουσουλμανικὸν τέμενος τῆς Ἱερουσαλήμ. Τὸ 640 ἡ κατάκτησις τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης εἶχε πλήρως συντελεσθῆ. Πρὸς Α ἡ Ἀρμενία καὶ πρὸς Δ ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Κυρηναϊκή. Ὁ Χαλίφης Ὀμάρ ἐξεπλήρωσεν ἐπιθυμίαν τοῦ Μωάμεθ καθ' ἥν μόνον Μωαμεθανοὶ ἔδει νὰ κατοικοῦν τὴν Ἀραβίαν, ἐκτοπίσας ἐξ αὐτῆς πάντας τοὺς Ἑβραίους καὶ Χριστιανούς. Ἡ δυναστεία τῶν Ὀμεϊαδῶν κατελύθη ἀργότερον ὑπὸ τῶν Περσῶν οἱ ὁποῖοι ἀνέκτησαν δυνάμεις καὶ κατώρθωσαν νὰ ἐπιβληθοῦν καὶ πάλιν εἰς ὅλην τὴν Ἀραβικὴν χώραν, καὶ οὕτω παρὰ τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιτυχίας ἅς ἔδρεψαν ἐντὸς μικροῦ διαστήματος οἱ πρῶτοι διάδοχοι τοῦ Μωάμεθ δὲν κατώρθωσαν νὰ πραγματοποιήσουν τὸ ὄραμα αὐτοῦ, τὴν ἑνοποίησιν τοῦ Ἀραβικοῦ κόσμου.

Τουρκοκρατία

Ἡ Τουρκικὴ κατάκτησις τῆς Ἀραβίας συνετελέσθη ἐπὶ τοῦ Ὀσμανίδου Σουλτάνου Σελὶμ τοῦ Α' τοῦ ἐπιλεγομένου Γιαβοὺζ (Σκληροῦ). Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Ἀραβία μὴ δυνηθεῖσα νὰ ἑνωθῆ εἰς ἕν Κράτος ἐσπαράσσετο ὑπὸ ἐσωτερικῶν ἐρίδων. Αἱ δύο ἱεραὶ πόλεις Μέκκα καὶ Μεδίνα ἐκυβερνῶντο ὑπὸ Ἀράβων σεριφῶν (εὐγενῶν) ἀναγόντων τὴν καταγωγὴν αὐτῶν εἰς τὸν Μωάμεθ.

Τὸ 1517 ὁ Σουλτᾶνος Σελὶμ κατέκτησε τὴν Αἴγυπτον καὶ ἔλαβε τὸ δικαίωμα διαδοχῆς τῆς Χαλιφείας. Ὁ τότε Ἐμίρης τῆς Μέκκας Ἔμπα Νεμπη τῆς οἰκογενείας Μπενῆ Κοδὰτ ἀντιζήλου τῆς βραδύτερον καὶ μέχρι τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἡγεμονευσάσης οἰκογενείας τῶν Χασημιτῶν, ἐλθὼν εἰς Κάϊρον παρέδωσεν εἰς τὸν Ὀσμανίδην Σουλτᾶνον τὰς κλεῖδας τῆς πόλεως ἀναγνωρίσας αὐτὸν θρησκευτικὸν ἀρχηγὸν τῶν Μουσουλμάνων καὶ προσφωνήσας αὐτὸν μὲ τὸν τίτλον «τοῦ κυριάρχου τῶν δύο ἱερῶν πόλεων (*) (Μέκκας καὶ Μεδίνας) ὅν ὁ Σελὴμ ἐπιδεικνύων μετριοφροσύνην μετέτρεψεν ἐν τῇ ἀπαντήσει του εἰς «ὑπηρέτην τῶν δύο ἱερῶν πόλεων» (**).Οὕτω περιῆλθεν εἰς τοὺς Τούρκους ὁλόκληρος ἡ Ἀραβία.

Τὴν κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἐμφανισθεῖσαν αἵρεσιν τοῦ Βαχαβισμοῦ (***) ἀσπάζεται ἐκ τῶν πρώτων ὁ σεΐχης τῆς Δεραγιᾶ Ἴμπν

(*) Χακὶμ οὒλ Χαρεμέϊν ἐλ σεριφέϊν.

(**) Χαδὶμ οὒλ Χαρεμέϊν ἐλ σεριφέϊν.

(***) Ὁ Μωχάμετ Ἴμπν—ἈβδοὺλΟὐαχὰμπ — (σημαίνει Ἀραβιστὶ δοῦλος·

Σαοὺντ ὅστις ἐνυμφεύθη καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ 'Αβδοὺλ—Βαχάπ. 'Ο υἱὸς τοῦ "Ιμπν Σαούντ, ὁ 'Αβδοὺλ 'Αζίζ, διέδωσε τὸν βαχαβισμὸν πέραν τῶν ὁρίων τοῦ Νέτζιτ. Κατόπιν σκληρῶν ἀγώνων πρὸς τοὺς Τούρκους καὶ Πέρσας οἱ Βαχαβῖται ἐπεβλήθησαν εἰς 'Αραβίαν κατέλαβον καὶ ἐσύλησαν τὰς ἱερὰς πόλεις Μέκκαν καὶ Μεδίναν μὴ φεισθέντες οὐδ' αὐτοῦ τοῦ τάφου τοῦ Μωάμεθ. 'Ο Σουλτᾶνος Σελὶμ Γ' ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν τοῦ Μωχάμετ "Αλυ τῆς Αἰγύπτου ὅστις ἀπέστειλε τὸ φθινόπωρον τοῦ 1811 τὸν υἱόν του Τοσοὺν Πασᾶν, 16 χρόνων ἡλικίας, μὲ στρατὸν 10.000 κατὰ τῶν Βαχαβιτῶν. 'Ο ἀρχηγὸς αὐτῶν "Ιμπν Σαοὺντ εὑρισκόμενος εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Βαγδάτης ἔσπευσε νὰ ἐπιστρέψη, ἵνα ἀντιμετωπίση τοὺς Αἰγυπτίους οἱ ὁποῖοι ὅμως κατέλαβον τὴν Μέκκαν καὶ Μεδίναν.

'Ο "Ιμπν Σαοὺντ ἀπέθανεν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τὸν διεξεχθη ὁ υἱός του 'Αβδουλλὰχ ἐνῷ τὸν Μωχάμετ "Αλυ ἐπιστρέψαντα εἰς Κάϊρον ἀντεκατέστησεν εἰς τὴν ἀρχηγίαν τῆς 'Αραβικῆς ἐκστρατείας ὁ ἄλλος θετὸς υἱός του, ὁ γνωστὸς κακοφήμως εἰς ἡμᾶς 'Ιμπραήμ. Οὗτος κατενίκησε τὸν 'Αβδουλλὰχ καὶ μὲ τὴν βοήθειαν ἄλλων 'Αραβικῶν φυλῶν ἔφθασε πρὸ τῆς πρωτευούσης Δεραγιᾶ τῶν Βαχαβιτῶν.Παρὰ τὴν ἡρωϊκὴν ἀντίστασιν τοῦ 'Αβδουλλὰχ ἐκυριεύθη ἡ πόλις ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ ὁ 'Αβδουλλὰχ μετὰ 400 πολεμιστῶν του παρεδόθη καὶ ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν. 'Εκεῖ διεπομπεύθησαν ἐπὶ τριήμερον.'Η ἐπέμβασις δὲ τοῦ 'Ιμπραὴμ δὲν ἤρκεσεν,καὶ ἐθανατώθησαν κατόπιν ἅπαντες. 'Ο Βαχαβισμὸς ἐπιστεύετο ὅτι ἐξέλειπεν. 'Αλλ' ἐπηκολούθησεν ἡ ἐκστρατεία τοῦ Μωχάμετ "Αλυ κατὰ τῆς Τουρκίας, αἱ Αἰγυπτιακαὶ φρουραὶ ἀπεσύρθησαν τοῦ Νέτζιτ καὶ τὸ Βαχαβιτικὸν κράτος τῶν "Ιμπν Σαοὺντ ἀναγεννᾶται ὑπὸ τοῦ Φεϋζάλ, ἐγγόνου τοῦ 'Αβδουλλάχ, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ριάδ. 'Εφαι-

---

τοῦ δωρητοῦ τῶν πάντων) κῆρυξ τῆς αἱρέσεως, ἐσπούδασε φιλολογίαν καὶ Νομικὰ εἰς τὰς ἐν Βασόρα Χανιφικὰς (Χανιφῖται τὸ δόγμα εἶναι οἱ Τοῦρκοι καὶ "Αραβες τῶν Β ἐπαρχιῶν τῆς 'Αραβίας) σχολάς, ἐξεπλήρωσε δὲ ὡς καλὸς Μουσουλμᾶνος τὰς θρησκευτικάς του ὑποχρεώσεις ἐπισκεφθεὶς τὴν Μέκκαν. Κατὰ τὰ ταξείδια του εἶχε διαπιστώσει ὅτι ἡ Μωαμεθανικὴ θρησκεία εἶχεν ἀποστεῖ τῆς ἀρχικῆς της ἁπλότητος. 'Επολέμησε τὴν διαφθορὰν τῶν ἠθῶν, τὴν χρῆσιν οἰνοπνευματωδῶν τοῦ ὀπίου καὶ τοῦ καπνοῦ ἀκόμη. "Ηρχισε νὰ κηρύττη τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνον Θεοῦ ὡς ὥριζε τὸ Κοράνιον καὶ ἡ Σουννᾶ, δηλαδὴ ἡ ὀρθόδοξος παράδοσις, κατήγγειλεν ὡς εἰδωλολατρείαν τὸ προσκύνημα τῶν ἁγίων λειψάνων καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ ἱεροῦ τῆς Μέκκας καὶ τοῦ τάφου τοῦ Μωάμεθ τὸν ὁποῖον καὶ κατέστρεψαν βραδύτερον οἱ Βαχαβῖται. 'Απηγόρευσε τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Μωάμεθ ἢ τῶν 'Αγίων.

νετο τότε ὅτι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Αἰγυπτίων θὰ ἐκυριάρχουν καὶ πάλιν ὅλης τῆς 'Αραβίας οἱ Βαχαβῖται. 'Αλλ' ὁ Σεΐχης τοῦ ἀρχιπελάγους τῶν Μπαχρέϊν ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος τῇ βοηθείᾳ τῆς 'Αγγλίας.

'Ο Τοῦρκος γενικὸς Διοικητὴς τῆς Βαγδάτης ἐπωφεληθεὶς τῶν ἀνωμαλιῶν τῆς περιοχῆς τοῦ Νέτζιτ καὶ παρὰ τὰς ἀντιδράσεις τῆς 'Αγγλίας ἀπέστειλεν ὀλίγον στρατὸν καὶ κατέλαβε τὰ παράλια τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἀπὸ τοῦ Κουβάϊτ καὶ τῆς ζώνης ἐλ Χάσσα μέχρι τοῦ κόλπου Μπαχρέϊν. Ἔπλευσε τότε καὶ ἓν μικρὸν Τουρκικὸν πολεμικὸν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, ὅπου ἡ Τουρκικὴ σημαία εἶχεν ἀπὸ 300 ἐτῶν – ἐποχῆς Σουλτὰν Σουλεϋμὰν – νὰ ἐμφανισθῇ. 'Επιχειρήσαντες οἱ Τοῦρκοι νὰ καταλάβουν καὶ τὰς νήσους Μπαχρέϊν ἀπέτυχον χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν μιᾶς 'Αγγλικῆς φρεγάτας.

Οἱ Τοῦρκοι, ὑποδαυλιζόμενοι ὑπὸ τῶν Γερμανῶν οἵτινες ἐσκόπουν νὰ ἐπεκτείνουν τὸν σιδηρόδρομον Βαγδάτης - Βασόρας μέχρι τοῦ λιμένος Κουβάϊτ, παρακινοῦν τὸν εὐνοούμενον των Ἴμπν Ρασὶτ κατὰ τοῦ Σεΐχου τοῦ Κουβάϊτ. Οὗτος ὅμως ἐκάλεσεν εἰς βοήθειαν τοὺς Ἄγγλους. 'Η 'Αγγλικὴ Κυβέρνησις δὲν ἀνέλαβε μὲν τὴν ἐπίσημον προστασίαν τοῦ Κουβάϊτ, διεκήρυξεν ὅμως (1903) ὅτι ἡ τυχὸν ἐγκατάστασις Τουρκικῆς βάσεως εἰς τὸν Περσικὸν Κόλπον θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς ἄμεσος ἀπειλὴ κατὰ τῶν 'Αγγλικῶν συμφερόντων καὶ θὰ συνεπήγετο ἀντίστασιν δι' ὅλων τῶν μέσων.

'Ο 'Αβδοὺλ Χαμὶτ πρεσβεύων τὴν ἰδέαν τοῦ Πανισλαμισμοῦ ἀπεδύθη εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου Κωνσταντινουπόλεως – Δαμασκοῦ – Μεδίνας – Μέκκας ὅστις ὅμως δὲν ἐπερατώθη διότι οἱ διαδεχθέντες τὸν Χαμὶτ Νεότουρκοι διέκοψαν τὸ ἔργον τῆς κατασκευῆς.

'Η τακτικὴ τῶν Νεοτούρκων εἶχε δυσαρεστήσει τὸν 'Αραβικὸν κόσμον ὅστις ἐπεδίωξε τὴν ἀνεξαρτησίαν του.

Κατάλληλον εὐκαιρίαν ἐθεώρησε κατ' ἀρχὰς τὸν 'Ιταλοτουρκικὸν καὶ εἶτα τὸν Βαλκανικὸν πόλεμον τοῦ 1912. Τὰ διάφορα συνέδρια τῶν 'Αράβων ἐν Βηρυττῷ καὶ Παρισίοις καὶ τὰ ἐθνικά των κομιτᾶτα δὲν εὕρισκον ὑποστήριξιν διότι αἱ ἐνδιαφερόμεναι Μεγάλαι Δυνάμεις ἐπεδίωκον ἑκάστη τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἰδικῆς της ἐπιρροῆς εἰς τὰς 'Αραβικὰς χώρας.

Η Μ.Α. ΚΑΤΑ ΤΟΝ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

Ὅταν ἡ Τουρκία εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον (1914) τὰ πλέον

εὐπαθῆ σημεῖα τῆς 'Αγγλικῆς Αὐτοκρατορίας ἦσαν τὸ Σουὲζ καὶ ἡ Αἴγυπτος. Τὸ Γερμανικὸν 'Επιτελεῖον ἀντελήφθη εὐστρόφως τὴν κατάστασιν. Κατηρτίσθη ἀμέσως σχέδιον προελάσεως τῶν Τούρκων πρὸς τὴν Αἴγυπτον καὶ ὁ Τζεμὰλ Πασᾶς, τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1915, συνεκέντρωσεν εἰς Συρίαν τὸ 4ον Σῶμα τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἐν ὄψει ἐπιθέσεως κατὰ τοῦ Σουέζ.

Τότε οἱ Ἄγγλοι ἀναζητοῦντες βοήθειαν πανταοῦ ὅπου ἠδύναντο νὰ τὴν εὕρουν, ἐχρησιμοποίησαν πρὸς ὄφελός των τὸ κίνημα ἀνεξαρτησίας τῶν 'Αράβων. Μὲ τὴν μεσολάβησιν ἑνὸς Σύρου, ὀνόματι Φαροκί, τὴν συμπάθειαν τοῦ 'Εμίρου Φεϋζὰλ υἱοῦ τοῦ Βασιλέως τῆς Μέκκας Χουσεῒν—ὅστις ἐφιλοδόξει ν' ἀνακηρυχθῆ ἀρχηγὸς μεγάλου 'Αραβικοῦ Κράτους περιλαμβάνοντος καὶ τὴν Συρίαν μὲ τὴν Μεσοποταμίαν—καὶ μὲ τὴν βοήθειαν ἑνὸς νεαροῦ ἀρχαιολόγου Ἄγλλου τοῦ Τ.Ε. Λῶρενς (ὅστις ὠνομάσθη διὰ νὰ ἔχη μεῖζον κῦρος «Συνταγματάρχης») ἐπέτυχον νὰ προσεγγίσουν τὸν γηραιὸν βασιλέα τῆς Μέκκας Χουσεῒν Ἴμπν 'Αλῆ. 'Ο 'Εμίρης Χουσεῒν κατόπιν συμφωνίας μὲ τοὺς Ἄγγλους ἐκήρυξε τὴν ἐπανάστασιν κατὰ τῆς Τουρκίας το 1916. Εἰδικὸν σῶμα 'Αράβων τοῦ ὁποίου τυπικὸς διοικητὴς ἦτο ὁ 'Εμίρης Φεϋζὰλ οὐσιαστικὸς ὅμως ὁ «Συνταγματάρχης» Λῶρενς ἀπεστάλη πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ στρατηγοῦ Ἄλλενμπυ (*). Τὸ Σῶμα τοῦτο ὅπερ ἐχρησιμοποίει ὡς μεταφορικὸν μέσον τὰς καμήλους προσέφερε μεγίστας ὑπηρεσίας εἰς τὸν 'Αγγλικὸν στρατὸν ἐνῶ αἱ νομαδικαὶ φυλαὶ κατευθυνόμεναι καταλλήλως ἐνήργουν μέσῳ τῶν ἐρήμων δολιοφθορὰς εἰς τὰς σιδηροδρομικὸς γραμμὰς καὶ γενικῶς εἰς τὰς γραμμὰς ἀνεφοδιασμοῦ τῶν Τούρκων.

'Η συνθήκη τῶν Σεβρῶν τῆς 10 Αὐγούστου 1920, κατασκεύασμα ἀνεφάρμοστον διὰ τὸν 'Αραβικὸν κόσμον (ὅπως καὶ διὰ τὴν 'Ελλάδα) δὲν καθώριζε τὰ ὅρια—τόσον ἐπίστευον εἰς τὴν ἐφαρμογήν της οἱ συντάκται της—τοῦ 'Αραβικαῦ Κράτους. Παρομοία πρὸς τὴν περίπτωσιν 'Ελλάδος (ἐν Μικρασίᾳ καὶ Κεμὰλ πασᾶ ἀντάρτου) ἦτο καὶ ἡ τοῦ 'Αραβικοῦ Κράτους τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν (μὲ τὸ ἔντονον κίνημα τῶν Βαχαβιτῶν).'Η φενάκη τῶν Σεβρῶν ἀνεγνώριζε τὸν Χουσεῒν βασιλέα τῆς Χετζάτζης καὶ παρεχώρει εἰς μὲν τὸν υἱόν του Φεϋζὰλ τὴν Συρίαν εἰς δὲ τὸν υἱόν του 'Αμπντουλλὰχ τὸ 'Ιρὰκ ὑπὸ τὴν ἔφεσιν βεβαίως τοῦ Ἴμπντ Σαοὺντ ἀρχηγοῦ τῆς φυλῆς τῶν Βαχαβιτῶν.

Οὗτος μὴ ἀναγνωρίσας τὸν Χουσεῒν ὡς ἡγέτην τοῦ 'Αραβικοῦ

(*) T. E. Laurence: «The revolt in the Desert».

Κόσμου ἐξεστράτευσεν ἐναντίον του καὶ τὸ 1924 κατέλαβε Μέκκαν καὶ Μεδίναν. Ὁ Χουσεῖν ἠναγκάσθη νὰ καταφύγη εἰς τὴν Κύπρον. Οἱ Ἄγγλοι, οἵτινες εἶχον πλησίον τοῦ Ἴμπν Σαοὺντ τὸν Φώλμπυ ὡς πράκτορά των, ἀνεγνώρισαν τὸ τετελεσμένον γεγονὸς καὶ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Τζέντα (1927) ἀνεκήρυξαν τὸν ἀρχηγὸν τῶν Βαχαβιτῶν βασιλέα τοῦ Νέτζιτ καὶ τῆς Χετζάτζης. Ἀργότερον ὁ Ἴμπν Σαοὺντ μετεβάπτισε τὸ βασίλειον εἰς «Σαουδικὴν Ἀραβίαν».

Εἰς τὴν Συρίαν τὰ πράγματα δὲν ἐξηλίσσοντο εὐνοϊκῶς διὰ τὸν Φεϋζάλ. Οἱ Γάλλοι εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη «ἐντολὴ» ἐπὶ τῆς Συρίας ἠρνήθησαν νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν ὡς βασιλέα. Ὁ Γάλλος ὕπατος ἁρμοστὴς στρατηγὸς Γκουρῶ τὸν κατεδίωξε καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ ζητήση ἄσυλον εἰς Παλαιστίνην, εἰς τοὺς Ἄγγλους. Αἱ Ἀγγλικαὶ ἀρχαὶ ἀντιμετωπίζουσαι μίαν κατάστασιν ἀναρχίας εἰς Παλαιστίνην—λόγῳ τῶν συγκρούσεων Ἀράβων καὶ Ἑβραίων—τὴν χωρίζουν εἰς δύο Κράτη. Εἰς τὸ ἐντεῦθεν τοῦ Ἰορδάνου τὸ ὁποῖον ἐκράτησαν ὑπὸ τὴν διοίκησίν των (ἔνθα τὸ Ἰσραὴλ σήμερον) καὶ εἰς τὸ ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην, τὴν Ὑπεριορδανίαν. Ἡγεμὼν τοῦ Ὑπεριορδανικοῦ Κράτους ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐμίρης, ἀνεκηρύχθη ὁ μέχρι τότε ἡγεμὼν τῆς Μεσοποταμίας (Ἰρὰκ) Ἀμπντουλλὰχ ἐνῶ τὴν θέσιν του εἰς Βαγδάτην κατέλαβεν ὁ ἀδελφός του Φεϋζάλ.

Τὸ νέον κράτος τῆς Ὑπεριορδανίας εἶχε πληθυσμὸν 300.000 Βεδουΐνων. Τὰ ἐδάφη του ἦσαν ἄγονα, Τὰ ἔξοδα συντηρήσεώς του ἐβάρυναν τὸν Ἀγγλικὸν προϋπολογισμόν. Ἄγγλοι ὑπάλληλοι ἐξετέλουν χρέη Ὑπουργῶν· Μὲ τὴν φροντίδα τοῦ Ἄγγλου ἀξιωματικοῦ Πὴκ συνεστήθη ἡ Ἀραβικὴ Λεγεών.

Η Μ.Α. ΚΑΤΑ ΤΟΝ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

Ἐξελίξεις σημαντικαὶ ἔλαβον χώραν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου τούτου. Ἡ Γερμανικὴ προπαγάνδα διέθετε κακῶς τοὺς Ἄραβας κατὰ τῶν Ἄγγλων οἵτινες διετήρουν εἰς τὴν περιοχὴν τὴν 8ην στρατιάν των. Ὁ Μουφτῆς τῶν Ἱεροσολύμων, φίλος προσωπικὸς τοῦ Χίτλερ εἶχε καταστῆ ἀληθινὴ μάστιξ διὰ τοὺς Ἄγγλους. Γερμανόφιλος ἐξ ἄλλου μερὶς εἰς τὸ Ἰρὰκ προπαρασκευάζει πραξικόπημα ἐνισχυθὲν μὲ τὴν ἔνοπλον δρᾶσιν τῶν Γερμανῶν ἐκδηλωθεῖ-

σαν ταυτοχρόνως μὲ τὴν μάχην τῆς Κρήτης. Ἡ ταχεῖα ἐπέμβασις τῶν Ἄγγλων σώζει τὴν κατάστασιν. Κερδίζουν τὸ Ἰρὰκ ἐνῷ χάνουν τὴν Κρήτην. Εἰς τὸ Ἰρὰν ὁ Σάχης Ριζᾶ Παχλεβῆ εἶναι σφόδρα Γερμανόφιλος καὶ οἱ Σύμμαχοι προβαίνουν εἰς ἐκθρόνισίν του καὶ κατάληψιν τῆς Περσίας (1941). Μόνον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου τὰ Ἀγγλικὰ καὶ Ρωσικὰ στρατεύματα ἀποχωροῦν ἐκ τῆς Περσίας.

Ἡ Αἴγυπτος κατέχεται ἰσχυρῶς ἀπὸ τὰ Συμμαχικὰ στρατεύματα. Ὁ Αἰγυπτιακὸς ὅμως λαὸς ἐκδηλώνει παντοιοτρόπως τὰ ἀντιαγγλικά του αἰσθήματα. Ἡ Αὐλὴ τοῦ Φαροὺκ — σφόδρα Ἰταλοφίλου—εἶναι τὸ κέντρον τῆς Ἀξονικῆς κατασκοπείας εἰς βάρος τῶν Συμμάχων. Ὀλίγον πρὸ τῆς λήξεως τοῦ πολέμου, ἐν τούτοις, ὁ Φαροὺκ κηρύσσει τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Γερμανῶν.

Εἰς τὴν Συρίαν τέλος οἱ Ἄγγλοι ἀναγκάζονται νὰ ἐπέμβουν ἐνεργῶς κατὰ τῶν Γάλλων Βισσυστῶν οἵτινες εἶχον δημιουργήσει ἐκεῖ μίαν ἑστίαν ἥν διεκήρυττον μὲν ὡς «οὐδετέραν» ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως οἱ ἐκεῖ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ ξηρᾶς κάθε ἄλλο ἢ ἀδρανεῖς ἔμενον (ὡς οἱ παρωπλισμένοι συνάδελφοί των τοῦ Ναυτικοῦ εἰς Ἀλεξάνδρειαν) δρῶντες ἐμφανῶς ὑπὲρ τῶν Γερμανῶν. Οἱ Ἄγγλοι ἐξεκαθάρισαν διὰ τῶν ὅπλων τὴν ἐχθρικὴν δι' αὐτοὺς καὶ τὴν συμμαχικὴν ὑπόθεσιν, φωλεὰν τῶν Γάλλων τῆς Συρίας (10—5—41), ἐνῷ ὁ Πεταὶν διὰ διαγγέλματός του πρὸς τοὺς Γάλλους τῆς Συρίας διεμαρτύρετο διὰ τὴν ἄδικον ἐπίθεσιν τῶν Ἄγγλων.

Ἡ Λιβύη γίνεται πεδίον σκληροτάτων μαχῶν τῶν Συμμαχικῶν δυνάμεων Μ.Α. καὶ τῶν Ἀξονικῶν τοιούτων αἵτινες ἀρχικῶς ἦσαν μόνον Ἰταλικαὶ κατόπιν ὅμως Γερμανοϊταλικαί.

Η ΕΛΛΑΣ ΕΙΣ ΜΕΣΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

Ἅμα τῇ καταλήψει τῆς τελευταίας ἐλευθέρας Ἑλληνικῆς ἐπάλξεως, τῆς νήσου Κρήτης, ὑπὸ τῶν Ἀξονικῶν δυνάμεων, ἡ Ἑλλὰς σημειοῖ τὴν ὕπαρξίν της ἐν τῇ Μέσῃ Ἀνατολῇ.

Δύο ἰδεολογικῶς διάφοροι ὁμάδες κατήρχοντο ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1941 εἰς ΜΑ Ἡ μία ἀπετελεῖτο ἐξ ἐκείνων τῶν Ἑλλήνων οἵτινες ἐγκαταλείποντες τὰ πάντα εἰς τὴν κατεχομένην Πατρίδα ἤρχοντο εἰς Μ.Α. ἐπὶ τῷ σκοπῷ ν' ἀγωνισθοῦν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἑτέρα ἦτο ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων οἵτινες μετέβαινον εἰς ΜΑ εἴτε αὐτοβούλως εἴτε καλούμενοι ὑπὸ τῶν διαχειριζο-

μένων τὰς τύχας τῆς πατρίδος μας ἐκεῖ, πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐργασθοῦν καὶ ἀγωνισθοῦν πρὸς ἐπιβολὴν μεταπολεμικῶς μιᾶς νέας καταστάσεως εἰς τὴν Ἐλευθέραν Πατρίδα.

—Εἰς τὴν κατεχομένην Ἑλλάδα τὸ Κ.Φ. ἀσκῆσαν τὴν ἐπιρροήν του ἐπὶ τοῦ Ν. Ζέρβα ἔπεισε τοῦτον ὡς ἀπώτερον σκοπὸν τοῦ ἐθνικοῦ του ἀγῶνος νὰ τάξῃ τὴν ἐπιβολὴν μεταπελευθερωτικῶς τῆς ἀβασιλεύτου Δημοκρατίας. Ὁ Ν. Ζέρβας δὲν συνειργάσθη μὲ τοὺς Κομμουνιστάς.

—Εἰς ΜΑ ἀπεναντίας τὸ ΚΚΕ καὶ οἱ λεγόμενοι «δημοκρατικοὶ» οἱ προερχόμενοι ἐκ μερίδος τινος τῶν ἀποτάκτων 1935 οἵτινες ἐφλέγοντο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ λάβουν τὴν ἀνταπόδοσιν δι' ὅσα συνεπείᾳ τοῦ κινήματός των ἐκείνου ὑπέστησαν, συνεργάζονται μέχρι καὶ τοῦ Ἰουλίου 1942 μὲ τὴν ὑστερόβουλον σκέψιν ἅμα τῃ καταλύσει τοῦ νομίμου καθεστῶτος ν' ἀναλάβῃ ἕκαστος τὴν Ἀρχὴν καὶ νὰ ὑποσκελίσῃ τὸν ἄλλον.

Ἀμφότεροι ἀντελήφθησαν ἐξ ἀρχῆς ὅτι κύριον ὅπλον ἐπιβολῆς τοῦ σκοποῦ των ἦσαν αἱ ἔνοπλοι τῆς χώρας δυνάμεις. Ἀμέσως ἄλλωστε μετὰ τὴν κατάρρευσιν οἱ κομμουνισταὶ ἤρχισαν βάλλοντες συστηματικῶς κατὰ τῶν μονίμων ἀξιωματικῶν ὅτι δῆθεν δὲν ἐπολέμησαν εἰς Ἀλβανίαν καὶ Ὀχυρά, ἐνῶ οἱ δημοκρατικοὶ ἐπωφεληθέντες ἐκ τῆς μεταβάσεως τοῦ Βασιλέως εἰς Κρήτην μὲ πρωθυπουργὸν τὸν ἄβουλον Τσουδερόν, ἐκβιάζουν τούτους νὰ τοὺς ἐπαναφέρουν εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ἐλπίζοντες—καὶ τελικῶς τὸ ἐπέτυχαν—νὰ ἐξασφαλίσουν τὸν ἔλεγχον τοῦ νέου στρατοῦ ΜΑ καὶ νὰ τὸν καταστήσουν ὄργανον ἐπιβολῆς τῶν πολιτικῶν των ἐπιδιώξεων πρᾶγμα ὅπερ ὀλίγου δεῖν καὶ θὰ ἐπετύγχανον ἐὰν δὲν ἀπετύγχανεν ἡ συνεργασία των μετὰ τῶν κομμουνιστῶν.

Ἀρχομένου τοῦ 1942 ἡ κατάστασις παρουσιάζεται ὡς ἀκολούθως :

—Εἰς τὴν κατεχομένην Ἑλλάδα τίθενται αἱ βάσεις ὑπὸ μὲν τῶν δημοκρατικῶν τοῦ ΕΔΕΣ, ὑπὸ δὲ τῶν κομμουνιστῶν τοῦ ΕΑΜ μὲ σκοπὸν τὸ μὲν πρῶτον νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ἀβασίλευτον δημοκρατίαν καὶ νὰ φέρῃ βιαίως εἰς τὴν ἐξουσίαν—ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει—τὰ παλαιὰ δημοκρατικὰ κόμματα τὸ δὲ στρατιωτικὸν ὄργανον τοῦ ΕΑΜ, ὁ ΕΛΑΣ νὰ ἐπιτύχῃ πλήρη ἀνατροπὴν τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος καὶ τὴν κομμουνιστικοποίησιν τῆς χώρας.

Ἐν τελικῃ ἀναλύσει, ὑπὸ τῶν καταφυγόντων εἰς ΜΑ γράφονται εἰς τὰς δέλτους τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας δύο χαρακτηριστικῶς διάφοροι σελίδες. Μία μ ε λ α ν ὴ καὶ μία χ ρ υ σ ῆ. Ἡ πρώτη εἰκὼν δίδεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους οἵτινες ἔχοντες γνώ-

μονα τὴν ἰδιοτέλειαν, τὴν φιλαρχίαν καὶ τὸν ἄκρατον κομματισμόν προετοιμάζουν τὸν ἐπικήδειον τῶν Ἐθνικῶν δικαίων καταστήσαντες τὴν Ἑλλάδα ράκος. Ἡ δευτέρα εἰκὼν ἐμφανίζει τὴν ἀντίδρασιν τῶν ὑγιῶς σκεπτομένων Ἑλλήνων τὴν ἐν γένει ἀγωνιστικήν των προσπάθειαν τόσον κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν ὅσον καὶ κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν—ἐξακολουθητικῶς καὶ εἰς ΜΑ—ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος.

ΕΙΚΩΝ ΠΡΩΤΗ (Μελανὴ σελὶς)

Εἰς ΜΑ ὠργανοῦτο συστηματικῶς εἰς τὰς τάξεις τοῦ ΒΕΣΜΑ μεταξὺ ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν ἀντιτιθεμένων πρὸς τὸ συνταγματικόν μας πολίτευμα, κίνησις—ἀπὸ τῆς ἄκρας δεξιᾶς μέχρι τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς—τῶν ἡγουμένων τῆς Δημοκρατικῆς παρατάξεως ἀναγνωριζόντων μὲν τὸν κίνδυνον ἐκ τῶν ἀριστερῶν καὶ κομμουνιστῶν εἰς τὸν στρατὸν ἐλπιζόντων ὅμως ὅτι ἀφοῦ τοὺς χρησιμοποιήσουν διὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ Συνταγματικοῦ Πολιτεύματος θὰ τοὺς ἐξουδετερώσουν ἵν' ἀποφευχθῇ ἡ κομμουνιστικὴ ἐπικράτησις.

Εἰς τὰς προσπαθείας ταύτας τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ ΜΑ δημοκρατικοκομμουνιστῶν ἦλθε πολύτιμος ἀρωγὸς ἡ Μεγάλη Βρεταννία. Τὸ Βρετ. Ἐπιτελεῖον πιεζόμενον σκληρῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην λόγῳ τῶν ἁπανταχοῦ νικῶν τοῦ Γερμανικοῦ Στρατοῦ ἐσκέφθη ὀρθῶς ὅτι τὸ συνέφερε ν' ἀκινητοποιήσῃ εἰς τὰς κατεχομένας χώρας τὸν μέγιστον δυνατὸν ἀριθμὸν γερμανικῶν στρατευμάτων, χρησιμοποιῶν πρὸς τοῦτο τοὺς ἐπιτοπίους πληθυσμοὺς καταλλήλως ὀργανουμένους κι' ἐξοπλιζομένους. Ἐφ' ᾧ ἐνίσχυε ἀφειδῶς χρηματικῶς καὶ ἐξώπλιζεν οἱανδήποτε ὁμάδα ἀνθρώπων οἵτινες ἐπεδείκνυον διάθεσιν νὰ πολεμήσουν ὡς ἀντάρται κατὰ τῆς Wermacht, ἀδιαφοροῦν βεβαίως διὰ τὰς πολιτικὰς συνεπείας εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Εἶναι γνωστόν, ἄλλωστε, τὸ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης βρεταννικὸν ἀξίωμα «βοηθήσατε πάντα ὅστις μάχεται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἀνεξαρτήτως πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν φρονημάτων». Ἐξ ἄλλου, οἱ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Μ. Βρεταννίας ἀσκοῦντες τὴν μακρόπνοον βρεταννικὴν πολιτικὴν δὲν ἔβλεπον εὐχαρίστως τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς ὑποθήκας οἵτινες εἶχον γραφεῖ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μὲ τὸ αἷμα καὶ τὸν ἡρωϊσμόν των διὰ τὴν ἡμέραν τῆς διασκέψεως τῆς Εἰρήνης.

Ἡ συγκρότησις τοῦ ΒΕΣΜΑ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι οὗτος λαμβά-

νει μέρος ἀπό τοῦ 1942 καί ἐπέκεινα εἰς τάς ἐπιχειρήσεις ΜΑ καί Β. Ἀφρικῆς καί ἐνδεχομένως θά λάβη μέρος ἐπί τοῦ εὐρωπαϊκοῦ μετώπου, μελλοντικῶς, ὅπου ἀσφαλέστατα θά ἔδρεπε νέας δάφνας καί θά ἐνέγραφε νέας — προσφάτους αὐτάς — ὑποθήκας, τούς ἀνησύχει σφόδρα δεδομένου ὅτι τινές μέν τῶν ἐθνικῶν μας ἐπιδιώξεων εὑρίσκοντο καταφόρως ἀντιθετοι πρός αὐτά ταῦτα τ' αὐτοκρατορικά βρεταννικά συμφέροντα (Κύπρος) ἕτεραι δέ θά ἐδημιούργουν ἐνδεχομένως δυσχερείας διά τήν μεταπολεμικήν διαμόρφωσιν τῆς Βαλκανικῆς ὡς τήν ἐπεθύμουν κι' ἐσχεδίαζον οἱ Βρεταννοί, λόγῳ τῶν δικαίων μας ἀπαιτήσεων εἰς Β. Ἤπειρον καί τήν γραμμήν τοῦ Ἄρδα.

Διά τόν λόγον αὐτόν καί ἡ ἐπίσημος βρεταννική πολιτική καί αἱ ἐκ τοῦ Φόρεϊν Ὄφφις κατευθυνόμεναι ὑπηρεσίαι πληροφοριῶν κατέβαλλον ἰδιαιτέραν προσπάθειαν διά τήν ἐξουδετέρωσιν τοῦ ΒΕΣΜΑ. Καί ὅσοι ἔζησαν εἰς ΜΑ παρέστησαν μάρτυρες τοῦ ἐξωφρενικοῦ γεγονότος νά βλέπουν τάς μέν Βρετ. στρατ. Διοικήσεις νά καταβάλουν πᾶσαν προσπάθειαν νά συγκροτήσουν καλῶς τόν ΒΕΣΜΑ τάς δέ Βρετ. Ὑπηρεσίας πληροφοριῶν διά νά τάς διαλύσουν. Οὕτω, λήγοντος τοῦ 1942 ἐμφανίζονται: α) Εἰς ΜΑ αἱ πρῶται ἐκδηλώσεις ἀναρχίας καί διαλύσεως τῶν 2 Ἑλληνικῶν ταξιαρχιῶν ὑπό μορφήν ἐντόνου προπαγάνδας κατά τοῦ Βασιλέως καί τῶν ἀξιωματικῶν, δημιουργίας ἐπαναστατικῶν πυρήνων εἰς τάς μονάδας καί ὑποβολήν ἀπαραδέκτων ἀντιπειθαρχικῶν «αἰτημάτων» ἔτι δέ διά τῆς ἀντικαταστάσεως ἀπό τάς διοικήσεις τῶν μονάδων τῶν πιστῶν εἰς τό Σύνταγμα καί τόν βασιλέα ἀξιωματικῶν ὑπό συναδέλφων των ἐγγυημένων ἀντιβασιλικῶν φρονημάτων καί μ' ἐπαναστατικάς τάσεις.

β) Εἰς τήν κατεχομένην Ἑλλάδα αἱ πρῶται συγκρούσεις μεταξύ ΕΔΕΣ καί ΕΛΑΣ.

Περίπου τήν ἐποχήν ἐκείνην συνελήφθη ὑπό τῆς κομμουνιστικῆς ἡγεσίας τό ὄντως εὐφυές σχέδιον δυναμικῆς ἐπιβολῆς ἐν Ἑλλάδι τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιτυχία προεβλέπετο εἰς δύο φάσεις.

— Κατά τήν πρώτην, θά ἐπεδιώκετο κι' ἐξησφαλίζετο ὁ πλήρης ἔλεγχος τῶν ἐνόπλων δυνάμεων εἰς ἀμφοτέρους τούς χώρους (ΜΑ, Κατεχομένην Ἑλλάδα) ὑπό δημοκρατικήν μετώπην.

— Κατά τήν δευτέραν φάσιν προεβλέπετο ἡ συνεργασία τοῦ ἐκ τῆς ΜΑ μέλλοντος ν' ἀφιχθῇ στρατοῦ τήν ἡμέραν τῆς ἀπελευθερώσεως μέ τάς ἐν Ἑλλάδι ἀνταρτικάς δυνάμεις διά τήν βιαίαν ἀνατροπήν τῆς οἱασδήποτε ἀστικῆς Κυβερνήσεως ἥτις θά ἐσχηματίζετο καί τήν ἐπιβολήν τοῦ κομμουνιστικοῦ συστήματος ὡς ἐγένετο ἐν Βουλγαρίᾳ, Γιουγκοσλαυίᾳ, Ἀλβανίᾳ καί ἀλλαχοῦ.

Ἡ ἀποτυχία τοῦ σχεδίου αὐτοῦ δὲν ὠφείλετο οὔτε εἰς ἔλλειψιν καλῆς προπαρασκευῆς οὔτε εἰς ἔλλειψιν συστηματικῆς ὀργανώσεως εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀφιχθεῖσα ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία τοῦ Ρίμινι καὶ τὰ πολεμικὰ τοῦ Β.Ν. ἀντὶ νὰ εἶναι κομμουνιστικὰ ἦσαν ἐθνικόφρωνα. Διότι ἀφίνεται ὁ ἀναγνώστης ν' ἀναλογισθῆ τί θὰ συνέβαινε τὸν Δεκέμβριον 1944 παρ' ὅλην τὴν ἐπέμβασιν τῶν Ἄγγλων ἐὰν ἀντὶ τῆς ταξιαρχίας Ρίμινι ἀφικνοῦντο ἐν Ἑλλάδι μία ἢ δύο «Ἑλληνικαὶ» ταξιαρχίαι τύποις μὲν νομιμόφρονες καὶ «δημοκρατικαί», οὐσίᾳ δὲ ἐλεγχόμεναι ὑπὸ τῶν ἐντὸς αὐτῶν κομμουνιστικῶν πυρήνων.

Ἀφηγούμενοι τὴν «ὑπόθεσιν ΜΑ» θὰ περιορισθῶμεν ὡς ἐδῶ εἰς τὴν γενικὴν ἀνασκόπησιν τῆς καταστάσεως καὶ θ' ἀναλύσωμεν περαιτέρω τὴν ἐν ΜΑ ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις.

α) Εἰς τὸν στρατὸν ξηρᾶς

Ὡς γνωστὸν μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ ἐν Ἑλλάδι μετώπου ἐδημιουργήθη ἡ Ἐλευθέρα Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἰς ΜΑ μὲ ἕδραν τὸ Κάϊρον ὑπὸ πρωθυπουργὸν τὸν Ἐμμ. Τσουδερόν. Βραδύτερον αὕτη ὑπέστη διαφοροποιήσεις καὶ περὶ τὸν μῆνα Μάϊον 1942 ἔλαβε τὴν πρώτην ὁριστικήν της μορφὴν μὲ πρόεδρον μὲν τὸ Ἐμ. Τσουδερὸν ἀντιπρόεδρον δὲ καὶ ὑπουργὸν Ἐθνικῆς Ἀμύνης τὸν ἄρτι ἐξ Ἑλλάδος ἀφιχθέντα Παν. Κανελλόπουλον.

Οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες, ἔχοντες ὑποστεῖ ὡρισμένας ταλαιπωρείας ἀπὸ τὸ καθεστὼς τῆς 4ης Αὐγούστου, διὰ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ὁποίου ἐθεώρουν συνυπεύθυνον τὸν ἀείμνηστον Βασιλέα Γεώργιον Β', ὑπέφερον ἀπὸ ἀντιβασιλικὸν καὶ ἀντιτεταρταυγουστιανὸν σύμπλεγμα καὶ ὡς ἐκ τούτου σοβαρὸν μέρος τῆς δραστηριότητός των κατηνάλισκον εἰς τὸ νὰ προλάβουν κι' ἐξουδετερώσουν πᾶσαν οἱασδήποτε μορφῆς ἐπανάληψιν ὁμοίας καταστάσεως. Θεωροῦντες ὅτι τὸ σῶμα τῶν μονίμων ἀξιωματικῶν οἵτινες εὑρίσκοντο ἐν ἐνεργείᾳ κατὰ τὴν περίοδον τῆς 4ης Αὐγούστου εἶχε συντελέσει διὰ τῆς ἀνοχῆς του εἰς τὴν διατήρησιν τῆς δικτατορίας, οὐδεμίαν ἔτρεφον ἐμπιστοσύνην πρὸς τοὺς μονίμους τούτους ἀξιωματικούς, ἐν ὅλῃ τῇ κλίμακι τῆς ἱεραρχίας. Ἐξεμεταλλεύθησαν πρὸς τοῦτο, πᾶσαν εὐκαιρίαν, ἵνα εἰς τὰς κυρίας, τοὐλάχιστον, διοικήσεις τῶν μονάδων στρατοῦ, στόλου καὶ ἀεροπορίας, τοποθετηθοῦν ἀξιωματικοὶ ἐκ τῶν ἐπανελθόντων εἰς

τὴν ἐνεργείαν ἀποτάκτων τοῦ 1935, ἀδιαφοροῦντες ἐάν, ὡς κατεχόμενοι καὶ οὗτοι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συμπλέγματος, ἦσαν ἕτοιμοι νὰ ἐπαναστατήσουν μὲ τὴν πρώτην εὐκαιρίαν κατὰ τοῦ Βασιλέως, ἔστω καὶ ἂν τοῦτο θὰ ἐσήμαινε μείωσιν τοῦ κύρους τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν ἐκ ταύτης ζημίαν εἰς τὰς Ἐθνικάς μας ἐπιδιώξεις. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, βλέπομεν σειρὰν κυβερνητικῶν ἐνεργειῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἀντεκατεστάθησαν ὁ διοικητὴς τῆς Ιης ταξιαρχίας ὑποστράτηγος Μαραβέας διὰ τοῦ ἀντ)ρχου Κατσώτα. Ἐτοποθετήθη διοικητὴς τῆς ΙΙης ταξ)χίας ὁ εἰς Συν)ρχην προαχθεὶς Ταγ)ρχης Μπουρδάρας, ἀφῃρέθησαν αἱ διοικήσεις ἀπὸ τοὺς ἀντ)ρχας Λέγγερην, Βαγενᾶν καὶ ταγ)ρχας Δημόπουλον, Καζακόπουλον, ὑπ)γὸν Ζαχαράκην κ. ἄ. Εἰς δὲ τὰς θέσεις των ἐτοποθετήθησαν ἀξιωματικοὶ δημοκρατικῶν φρονημάτων.

Εἰς τὰς μονάδας ἐδημιουργήθη μία περίεργος κατάστασις καθ' ἣν ὑπὸ μὲν τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Ἀμύνης Π. Κανελλοπούλου διεκηρύσσετο ἡ θεωρία ὅτι «ὁ στρατὸς βουλεύεται» ὑπὸ δὲ τῶν διοικούντων ἐγένοντο ἀνεκταὶ πάσης φύσεως ἀντιπειθαρχικαὶ καὶ διαλυτικαὶ ἐκδηλώσεις μὲ σκοπὸν ὅπως ἀποκτήσουν τὴν προσωπικὴν ἀφοσίωσιν τῶν στρατιωκικῶν διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐπαναστατικὴ χρησιμοποίησίς των. Ἅπασαι αἱ ἀναφοραὶ καὶ ἐκθέσεις τῶν πιστῶν εἰς τὸ καθῆκον ἀξιωματικῶν ἐρρίπτοντο εἰς τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων (*). Αἱ συνθῆκαι αὗται ἦσαν, ὡς εἰκός, ἀφαντάστως εὐνοϊκαὶ διὰ τοὺς κομμουνιστάς, οἵτινες καὶ δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐξαπολύσουν γενικὴν προπαγανδιστικὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ Κράτους. Εἰς ἑκάστην μονάδα ἐδημιουργήθησαν κομμουνιστικοὶ πυρῆνες ἐλεγχόμενοι ὑπὸ κεντρικῆς ὀργανώσεως, ἑδρευούσης ἐν ἑκάστῃ ταξιαρχίᾳ. Ἐξεδίδοντο κομμουνιστικὰ ἔντυπα ἐ λ ε υ θ έ ρ ω ς διανεμόμενα εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἤρχισε νὰ λειτουργῇ ὁ περίφημος Ρ.Σ. «Ἐλεύθερη Ἑλλάδα» διὰ τοῦ ὁποίου ὡς καὶ τῶν ἐλευθέρως κινουμένων πρακτόρων, προετρέποντο οἱ στρατιῶται «νὰ διώξουν τοὺς ἀξιωματικούς των» οἵτινες ἀπεκαλοῦντο «φασίσται, τεταρτοαυγουστιανοί», νὰ ἔλθουν δὲ ἀξιωματικοὶ πιστοὶ εἰς

(*) Στρατιώτης παρατηρηθεὶς ὑπὸ λοχαγοῦ διατὶ δὲν τὸν ἐχαιρέτισεν ἀπήντησε «γιατὶ νὰ σὲ χαιρετίσω, γιορτάζεις ;;» Ἡ διοίκησις τῆς μονάδος ἔκρινεν ἀντὶ νὰ τιμωρήσῃ τὸν στρατιώτην νὰ συστήσῃ εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς ἐν συγκεντρώσει «ὅπως χειρίζωνται καταλλήλως τοιούτου εἴδους ἐκδηλώσεις, καθόσον εἰς τὸν ΒΕΣΜΑ ἐπικρατεῖ ε ἰ δ ι κ ὴ κατάστασις καὶ χρειάζεται ε ἰ δ ι κ ὴ π ε ι θ α ρ χ ί α διότι οἱ στρατιῶται ἔχοντες ἐγκαταλείψει ἐν Ἑλλάδι τὰς οἰκογενείας των εἶναι φυσικὸν νὰ ἔχουν τὰ νεῦρα των» !!

τὰς «λαϊκὰς ἐλευθερίας». Ἐζητεῖτο «ἡ παραίτησις τοῦ Βασιλέως καὶ ὁ σχηματισμὸς λαϊκῆς δημοκρατικῆς κυβερνήσεως».

Ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1943 αἱ ἐπαναστατικαὶ ἐκδηλώσεις ἐγένοντο πλέον ἔντονοι καὶ σαφεῖς. Ἐν τούτοις παρ' ἁπάσας τὰς προειδοποιήσεις οὐδὲν μέτρον ἐλαμβάνετο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν διοικήσεων μέχρι τῶν μέσων Φεβρουαρίου 1943 ὁπότε ἔλαβε χώραν ἡ πρώτη σοβαρὰ ἐπαναστατικὴ δρᾶσις.

Ὁ ἐν Βηρυττῷ εὑρισκόμενος τότε Π. Κανελλόπουλος ἀνανήψας τελικῶς καὶ ἀντιληφθεὶς τὸν ὄλεθρον πρὸς ὃν ὡδήγει ἡ μέχρι τότε πολιτική του ἀνεκτικότητος προσεπάθησε νὰ σώσῃ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τὴν κατάστασιν, ἐκδόσας διαταγὴν δι' ἧς μετετίθετο εἰς Κάϊρον ἀπὸ τὸ 5ον τάγμα τῆς ἐν Λιβάνῳ ἑδρευούσης ΙΙ Ἑλλ. ταξιαρχίας ὁ διοικητὴς αὐτοῦ Συν)ρχης Χατζησταυρῆς ὅστις ἐφέρετο καὶ ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὑπὸ ἔκρηξιν ἐπαναστάσεως εἰς τὴν ταξιαρχίαν. Εὐθὺς ὡς ἐλήφθη ἡ διαταγὴ ὁ Χατζησταυρῆς ἔθεσε τὸ τάγμα του «ἐν ἐπαναστάσει». Ταυτοχρόνως οἱ διοικηταὶ τῶν δύο ἑτέρων ταγμάτων τῆς ταξιαρχίας Κώνστας καὶ Σταυρουλάκης ἐδήλουν πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Ταξιαρχίας ὅτι εἶναι ἀλληλέγγυοι πρὸς τὸν Χατζησταυρῆν, ὅτι θέτουν κι' ἐκεῖνοι τὰ τάγματά των «ἐν ἐπαναστάσει» κι' ὅτι ἀξιοῦν τὴν παραμονὴν τοῦ Χατζησταυρῆ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ «τάγματός του».

Ἡ ἐνέργεια ἀμφοτέρων ἦτο φυσικὴ διότι μὲ τὴν μετάθεσιν τοῦ Χατζησταυρῆ ἀντελαμβάνοντο ὅτι ὁ Ὑπουργὸς Ἐθν. Ἀμύνης ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ καὶ κατ' αὐτῶν σταδιακῶς μέτρα.

Ὁ Διοικητὴς τῆς ταξιαρχίας Μπουρδάρας καίτοι ἐγνώριζε καλῶς ὅτι οἱ στασιάσαντες τρεῖς ἀξιωματικοί του οὐδεμίαν οὐσιαστικὴν δύναμιν διέθετον, διότι οἱ διοικηταὶ τῶν λόχων ἠ ρ ν ή θ η σ α ν νὰ τοὺς ὑπακούσουν καὶ παραλαβόντες τοὺς λόχους των μετέβησαν εἰς τὰ πεδία ἀσκήσεων διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος ἐκπαιδεύσεως, οἱ δὲ στρατιῶται κατ' ἀναλογίαν 88% οὐδεμίαν διάθεσιν εἶχον ν' ἀναμιχθοῦν εἰς ἐπαναστατικὰ γεγονότα χάριν τοῦ συμφέροντος ἐνίων ἀξιωματικῶν, ἔτι δὲ πλέον διέθετεν ἀπολύτως πιστὰς καὶ νομιμόφρονας ἁπάσας τὰς ὑπολοίπους μονάδας τῆς Ταξιαρχίας μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ ἄρτιον καὶ ἰσχυρᾶς δυνάμεως ΙΙ Σύνταγμα Πεδ. Πυρ)κοῦ ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν ἀντιπρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ὅτι ἐὰν ἐπιμένῃ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς Δ)γῆς μεταθέσεως τοῦ Χατζησταυρῆ οὐδεμίαν θὰ φέρῃ εὐθύνην διὰ τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξελιχθοῦν εἰς τὴν ταξιαρχίαν.

Ὁ Ὑπουργὸς Π. Κανελλόπουλος ὑποπτευθείς, καὶ δικαίως, ὅτι ἐπρόκειτο ἐνδεχομένως περὶ συμπαιγνίας Μπουρδάρα — Χατζησταυ-

ρῆ ἀπέστειλε νέαν διαταγὴν δι' ἧς ἀνέθετε τὴν Διοίκησιν τῆς ταξιαρχίας εἰς τὸν Συν)ρχην Πυρ)κοῦ Μανιδάκην Στ. ὅστις διετάσσετο νὰ προβῆ εἰς τὰς ἐνδεδειγμένας ἐνεργείας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Διαταγῆς τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῆς τάξεως. Ὁ Μανιδάκης λαβὼν τὴν διαταγὴν ταύτην, καίτοι ἐγνώριζεν ὅτι ὄπισθεν αὐτοῦ ἵστατο ὁλόκληρος ἡ ταξιαρχία πλὴν ἐλαχίστων ἀναρχικῶν καὶ κομμουνιστῶν, ὧν τὸ σύνολον δὲν ὑπερέβαινε τὸ 10%, διέθετε δι' ἐπὶ πλέον καὶ τρεῖς πιστὰς καὶ νομιμόφρονας μοίρας πυροβολικοῦ ἐξ ὧν ἡ μία αὐτοβούλως εἶχε ταχθεῖ ἑτοίμη νὰ βάλη ἐναντίον παντὸς τμήματος τὸ ὁποῖον θὰ ἐστασίαζεν, ἔδωσε τὴν περίεργον ἀπάντησιν πρὸς τὸν ὑπουργὸν ὅτι «μόνον ἡ προσωπικότης τοῦ Συν)ρχου Μπουρδάρα εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβληθῆ ἐν τῆ ταξιαρχίᾳ καὶ νὰ προλάβη τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπαναστατικῶν γεγονότων».

Κατόπιν τούτου ὁ ὑπουργὸς Κανελλόπουλος ἀπέστειλεν ἐσπευσμένως τὸν διοικητὴν τῆς ἄρτι σχηματισθείσης Ιης Ἑλληνικῆς μεραρχίας ὑποστράτηγον Ζυγούρην μ' ἐντολὴν νὰ ἐκτελέση αὐτοψίαν καὶ τοῦ ἀναφέρη ποία εἶναι ἡ ἀκριβὴς κατάστασις. Ὀλίγον πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ζυγούρη ἡ κατάστασις τῆς ταξιαρχίας εἶχεν ἐξελιχθῆ ὡς κάτωθι :

– Οἱ 3 στασιάσαντες διοικηταὶ ταγμάτων εἶχον ἐγκλεισθῆ εἰς τὰς σκηνάς των καὶ μόνον περὶ τὴν σκηνὴν τοῦ Χατζησταυρῆ περιεφέροντο 20 – 30 στρατιῶται κομμουνισταὶ προσωπικοί του σωματοφύλακες, ἅπαντα δὲ τὰ τμήματα τῆς ταξιαρχίας ἀρνηθέντα νὰ στασιάσουν ἐξετέλουν τὰς ἀσκήσεις των εἰς τὰ πεδία ἀσκήσεων.

– Ἡ 3η Μοῖρα Π.Π. εἶχε ταχθῆ εἰς τὸ ἀμέσως Β τοῦ Συν)τος ὕψωμα καὶ ἐτήρει ὑπὸ τὸ στόμιον τῶν πυροβόλων της ἅπαντα τὰ ἔναντι αὐτῆς στρατεύματα τῆς ταξιαρχίας ἔχουσα ἐπισήμως προειδοποιήσει ὅτι μὲ τὴν πρώτην ἐπαναστατικὴν ἐκδήλωσιν οἱασδήποτε μονάδος θὰ ἔβαλλε καταιγιστικῶς κατ' αὐτῆς

– Ἡ 2α μοῖρα Π Π. ἐτηρεῖτο ἐν ἐπιφυλακῆ ἑτοίμη νὰ ἐπέμβη πρὸς βοήθειαν τῆς 3ης Μοίρας ἐὰν τυχὸν παρίστατο ἀνάγκη. Οἱ διοικηταὶ λόχων τῶν ταγμάτων Πεζικοῦ εἶχον εἰδοποιήσει τοὺς διοικητὰς τῶν μοιρῶν Πυρ)κοῦ ὅτι ἐξετέλουν τὰς ἀσκήσεις των περιφρονοῦντες τοὺς ἀτυχήσαντας εἰς τὴν ἐπανάστασίν των διοικητὰς τῶν ταγμάτων των καὶ ἦσαν ἕτοιμοι νὰ ὡδηγήσουν τοὺς λόχους των ὁπουδήποτε θὰ διετάσσοντο εἰς περίπτωσιν νέας ἀνωμαλίας. Ἵνα καταστῆ ἐμφανὲς ὅτι ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς ταξιαρχίας διεφώνουν ριζικῶς μὲ τὰς ὑπόπτους ἐνεργείας τοῦ Διοικητοῦ ταξιαρχίας καὶ καὶ Πεδινοῦ Συν)τος ὡς καὶ τῶν ἐπαναστατησάντων διοικητῶν τῶν ταγμάτων ὑπέβαλον εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ταξιαρχίας ὁμαδικῶς τὰς

παραιτήσεις των ἵνα αὗται ἀχθοῦν εἰς τὴν Κυβέρνησιν καί ἀντιληφθῆ καὶ πεισθῆ ἐπὶ τέλους αὕτη ποία ἦτο ἡ πραγματική ἀναλογία νομιμοφρόνων – στασιασάντων ἀξιωματικῶν δεδομένου ὅτι ψευδῶς ἀνεφέρετο ὑπὸ τοῦ Ταξιάρχου Μπουρδάρα ὅτι ἅ π α ν τ ε ς οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ τὰ τμήματα εἶναι ἕτοιμα νὰ στασιάσουν.

Οὕτως εἶχεν ἡ κατάστασις ὅταν ἔφθασεν ὁ Ζυγούρης – ἄρτι ἐξ Ἑλλάδος ἀφιχθεὶς εἰς ΜΑ – ὅστις ἐπηρεάσθη ἀπὸ τὴν κατάσταcιν ὡς τὴν ἐνεφάνισεν ὁ Μπουρδάρας. Ἐν τῷ στρατηγείῳ τῆς ταξιαρχίας ἦτο ἕτοιμος νὰ προβῆ εἰς οἱασδήποτε παραχωρήσεις «διὰ νὰ σώση τὴν κατάστασιν». Πρὸ τῆς ἀφίξεώς του καὶ εὐθὺς ὡς ἐλήφθη εἰδοποίησις ὅτι ἔρχεται, συνεκροτήθη σύσκεψις εἰς τὸ στρατηγεῖον τῆς ταξιαρχίας διὰ νὰ ἀποφασισθῆ «τὸ τί δέον γενέσθαι».

Οἱ Χατζησταυρῆς, Κώνστας καὶ Σταυρουλάκης ἀντιληφθέντες ὅτι «εἶχον χάσει τὸ παιγνίδι» λόγῳ τῆς στάσεως ἀξιωματικῶν καὶ τμημάτων καὶ πεπεισμένοι περὶ τῆς ἀγνοίας ἀπὸ τὸν Ζυγούρην τῆς καταστάσεως ἐπενόησαν εὐφυᾶ ἐλιγμὸν ὅστις καὶ ἐπέτυχε:

Ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ Ζυγούρη παρουσιάσθησαν καὶ τοῦ ἐδήλωσαν ὅτι εἶναι ἕτοιμοι νὰ σταματήσουν πᾶσαν ἐπαναστατικὴν ἐνέργειαν καὶ ν' ἀποχωρήσουν τῆς ταξιαρχίας (βάσει τῆς διαταγῆς ἥτις εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ περιλάβη καὶ τοὺς Κώνσταν καὶ Σταυρουλάκην) μεταβαίνοντες εἰς Βηρυττὸν ὑπὸ τὸν σαφῆ καὶ κατηγορηματικὸν ὅρον ὅτι ταυτοχρόνως μὲ αὐτοὺς θ' ἀνεχώρουν ἐκ τῆς ταξιαρχίας καὶ οἱ δύο διοικηταὶ τῶν μοιρῶν Πυρ)κοῦ. Ἐπὶ τούτοις ἐδικαιολογήθησαν ὅτι ἐφοβοῦντο ««φασιστικὴν ἐπανάστασιν» ἐκ μέρους τῶν μοιράρχων Πυρ)κοῦ εἰς ἥν περίπτωσιν θ' ἀπεχώρουν τῆς αξιαρχίας καὶ θ' ἄφιναν εἰς αὐτοὺς τὸ πεδίον ἐλεύθερον. Ὁ Ζυγούρης ἔπεσεν εἰς τὴν παγίδα βοηθοῦντος καὶ τοῦ Μανιδάκη ὅστις ἐδέχθη τὴν ἐκδίωξιν τῶν μοιράρχων.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἑπομένης οἱ δύο μοίραρχοι τοῦ Πυρ)κοῦ καὶ οἱ τρεῖς στασιάντες διοικηταὶ τῶν ταγμάτων ἀνεχώρουν διὰ Βηρυττὸν – διὰ διαφόρων δρομολογίων – ὡς ἐπίσης καὶ ὁδιοικητὴς τῆς Μεραρχίας Ζυγούρης πιστεύων ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶχεν ἀποσοβήσει τὴν ἐπανάστασιν.

Οἱ τρεῖς ὅμως στασιασταὶ διοικηταὶ ταγμάτων εὐθὺς ὡς ἐπείσθησαν ὅτι ἀνεχώρησαν οἱ μοίραρχοι τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ὅτι ἡ ταχθεῖσα μοῖρα Πυροβολικοῦ ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχον πανικοβληθεῖ ἐγκατέλειψε τὴν θέσιν της καὶ τὰ πυροβόλα ἐπανῆλθον εἰς τοὺς ὄρχους τὸ ὅτι τὴν διοίκησιν της ἀνέλαβεν ἀξιωματικὸς φίλα πρὸς αὐτοὺς φρονῶν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν ταξιαρχίαν καὶ ἀπήτουν ἀπὸ τὸν διοικη

τὴν αὐτῆς ὅπως ἐκδιώξη ἅπαντας πλέον τοὺς ἀξιωματικοὺς οἵτινες εἶχον ὑποβάλει τὰς παραιτήσεις των.

Ὁ διοικητὴς τῆς Ταξιαρχίας αὐθωρεὶ ἔδωσε Φ.Π. καὶ ὑποχρεωτικὰς ἀδείας εἰς 80 ἀξιωματικοὺς τῆς ταξιαρχίας μεταξὺ τῶν ὁποίων ἅπαντες οἱ μὴ ἐπαναστατήσαντες διοικηταὶ λόχων, πυροβολαρχιῶν καὶ τῶν ἰσοδυνάμων πρὸς αὐτὰς μονάδων. Ἀνετέθη εἰς ειδικὸν ἀπόσπασμα ἀποτελούμενον ἀπὸ κομμουνιστὰς καὶ πάσης φύσεως κακοποιὰ στοιχεῖα νὰ περιέλθη εἰς τὰς μονάδας καὶ νὰ επιβιβάση βιαίως ἐπ' αὐτοκινήτων ἅπαντας τοὺς ἀξιωματικοὺς αὐτοὺς καὶ τοὺς μεταφέρη εἰς Βηρυττὸν πρᾶγμα ὅπερ ἐγένετο ὑπὸ τὰ κατάπληκτα ὄμματα τῶν στρατιωτῶν πρὸς οὕς, διὰ νὰ μὴ ἀντιδράσουν, ἐπεδεικνύετο ἡ διαταγὴ τῆς ταξιαρχίας. Ὁ Μπουρδάρας εὐθὺς ὡς διὰ τῆς πράξεώς του ταύτης ἀπεκεφάλισε τὴν ταξιαρχίαν καὶ παρέδωκε τοὺς στρατιώτας ἕρμαιον εἰς χεῖρας τῶν ἐπαναστατῶν ὑπέστη μίαν περίεργον καρδιακὴν προσβολὴν καὶ παρητήθη τῆς διοικήσεως τῆς ταξιαρχίας ἥτις οὕτω ἔμεινεν ἄνευ ταξιάρχου καὶ διοικητῶν.

Εὐθὺς ἀμέσως οἱ κομμουνιστικοὶ πυρῆνες ἐν ἑκάστη μονάδι συνεκρότησαν σοβιὲτ ἅτινα ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ γραφεῖα τῶν διοικήσεων τῶν μονάδων καὶ ὅπου μὲν—ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον—δὲν ὑπῆρχον διοικηταὶ ἐτοποθέτουν τοιούτους τῆς ἀρεσκείας των ὅπου δὲ ὑπῆρχον—ὡς εἰς τὸ 2ον Σύνταγμα πεδινοῦ Πυροβολικοῦ—ἔδιδον εἰς τούτους διαταγὰς περὶ τῶν ἐν συνεχεία ἐνεργειῶν.

Διὰ τοῦ διοικητοῦ τῶν σοβιὲτ ἐν ἑκάστη μονάδι διετάχθη συγκέντρωσις τῶν ἀνδρῶν τῆς ταξιαρχίας εἰς δύο χώρους καὶ ἡγουμένων τῶν σοβιετικῶν στελεχῶν οἵτινες ἐκράτουν πινακίδας (πλακάτ) ὅπου ἀνεγράφοντο αἱ ἀπαιτήσεις, ὡδηγήθησαν ἅπαντες οἱ στρατιῶται ἑκόντες ἄκοντες εἰς τὸν χῶρον τοῦ στρατηγείου τῆς Ταξιαρχίας καὶ ὑπεβλήθησαν τὰ «αἰτήματα» των ἅτινα ἦσαν :

—α) Παραίτησις τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀνασχηματισμὸς ταύτης μὲ πρόσωπα τῆς ἐμπιστοσύνης των.

—β) Δήλωσις τοῦ βασιλέως ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψη εἰς Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἀπελεθέρωσιν.

γ) Εἰδικὰ μέτρα διὰ τὰ στρατόπεδα προσφύγων εἰς ΜΑ κλπ.

Ὁ ἐν τῷ μεταξὺ ἀναλαβὼν τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαναστατημένης ταξιαρχίας συνταγματάρχης Μανιδάκης ἔκαμε δεκτὰ τὰ αἰτήματα τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ὑπεσχέθη νὰ τὰ ὑποβάλη εἰς τὴν Κυβέρνησιν συστήσας εἰς τούτους ὅπως μὴ προβοῦν εἰς περαιτέρω ἐνεργείας ἀλλὰ συνεχίσουν τὴν ἐκπαίδευσιν των ἀποδεχθεὶς καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν σοβιὲτ ἐν ἑκάστη μονάδι.

Παρόμοια γεγονότα ἔλαβον χώραν εἰς τὴν Ι ταξιαρχίαν ἐ. στρατοπεδευμένων εἰς περιοχὴν Σάϊντα (μεσογειακὴν ἀκτὴν Λιβάνου) κατόπιν συνεννοήσεως ἥτις διεξήχθη μεταξὺ τῶν δύο διοικητῶν ταξιαρχιῶν μέσῳ τοῦ κομμουνιστοῦ ἀξιωματικοῦ Σκανδάλη. Καὶ ὁ διοικητὴς τῆς Ι ταξιαρχίας ἐπέδειξεν ἀνάλογον χαλαρὰν στάσιν οὐδὲν δὲμέτρον ἔλαβεν πρὸς ἐπιβολὴν τῆς τάξεως ἐν τῇ ταξιαρχίᾳ. Τὰ γεγονότα καὶ ἐδῶ ἐξελίχθησαν ὅπως καὶ τὴν εἰς ΙΙην Ταξιαρχίαν πρᾶγμα ὅπερ ἀποδεικνύει τὸ κοινὸν σχέδιον ἐνεργείας,

Τὴν 2αν Μαρτίου ἀμφότεραι αἱ Ἑλληνικαὶ ταξιαρχίαι εὑρίσκοντο ἐν πλήρει διαλύσει. Καὶ ὁ Διοικητὴς τῆς 9ης Βρετ. Στρατιᾶς στρατηγὸς Χόλμς ἐξέδιδε διαταγὴν δι' ἧς ἀπηγόρευε πᾶσαν κίνησιν Ἑλλήνων στρατιωτικῶν εἰς τὴν περιοχὴν Στρατιᾶς καὶ ἀνέθετε τὴν διοίκησιν τῆς ταξιαρχίας εἰς 2 Ἄγγλους Ταξιάρχους μ' ἐντολὴν ὅπως λάβουν ἅπαντα τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν καὶ ἐπαναξιοποίησιν τῶν 2 Ἑλληνικῶν Ταξιαρχῶν.

Οὕτω διὰ τῆς φολοτίμου προσπαθείας τῶν ὑπευθύνων Κυβερνητικῶν καὶ τῶν ἐθνικῶς ἀνεπαρκῶν στρατιωτικῶν ἡγητόρων διελύθη ἡ μὲ τόσους κόπους συγκροτηθεῖσα Ιη Ἑλληνικὴ μεραρχία τῶν δύο ἰσχυροτάτων Ἑλληνικῶν Ταξιαρχιῶν αἵτινες θὰ περιέφερον καὶ πάλιν τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν ἀπὸ νίκης εἰς νίκην. Καὶ δὲν ἐπετράπη πλέον ἡ συγκρότησις μεραρχίας ὑπὸ τῶν Ἄγγλων.
Ἐνταῦθα ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ Βρεταννὸς ἀρχιστράτηγος ὁ ὁποῖος κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα ἦτο ἀμέτοχος τῶν μελανῶν προσπαθειῶν τῆς Βρετ. ὑπηρεσίας πληροφοριῶν πρὸς διάλυσιν τοῦ Ἑλλ. στρατοῦ, ἔχων ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὴν δόξαν τῆς Ἀλβανίας καὶ πληροφορηθεὶς τὰς ἐξαιρέτους ἀρετὰς καὶ τὸ ἐμπειροπόλεμον τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἶχεν ἐγκρίνει εἰς μόνον τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν συγκρότησιν μεραρχίας ἥν εἶχεν ἀρνηθεῖ εἰς ἅπαντας τοὺς συνεργαζομένους λοιποὺς στρατοὺς ἐν Μ.Α. μηδὲ τῶν Γάλλων ἐξαιρουμένων·

Εὐθὺς ὡς τῇ ἐνεργείᾳ τῶν Ἄγγλων Ταξιαρχῶν, ποιά τις τάξις ἐπεκράτησεν εἰς τὰς ταξιαρχίας ἅπασαι αἱ κεναὶ θέσεις τῶν ἀξιωματικῶν συνεπληρώθησαν ὑπὸ τοῦ φίλα φρονοῦντος πρὸς τοὺς ἐπαναστάτας νέου Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης Βύρωνος Καραπαναγιώτη (*) δι' ἀξιωματικῶν «δημοκρατικῶν» καὶ κομμουνιστῶν. Οὕτω

(*) Προσκληθέντος ὑπὸ τῶν ἐν Καΐρῳ πολιτικῶν φίλων του ἐκ Χαρτούμ ὅπου κατέφυγεν ἐξ Ἑλλάδος μετὰ τὰ γνωστὰ σκάνδαλα τοῦ ὡς ὑπουργοῦ Συγκοινωνιῶν τῆς Κυβερνήσεως Ἐλ. Βενιζέλου (1928—1932) ἅτινα τὸν εἶχον καταστήσει κακοφήμως γνωστόν. Εἰς Χαρτοὺμ ἔγινεν ἐργοστασιάρχης κομβιων.

ἀμφότεραι αἱ ταξιαρχίαι περιῆλθον ὁριστικῶς πλέον ὑπὸ τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ἐτοποθετήθησαν δὲ ὡς διοικηταὶ εἰς μὲν τὴν Ιην ὁ Συν)·ρχης Παπᾶς Εὐαγ.εἰς δὲ τὴν ΙΙαν ὁ Συν)ρχης Μπεγέτης οἵτινες καίτοι προερχόμενοι ἐκ τῆς δημοκρατικῆς παρατάξεως κι' ἐθεωροῦντο ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ὡς «ἡμέτεροι» εὐθὺς ὡς ἀνέλαβον τὴν εὐθύνην τῆς διοικήσεως ἀντελήφθησαν εἰς ποῖον ὄλεθρον ὡδηγοῦντο τὰ ὑπολείμματα τοῦ στρατοῦ ΜΑ καὶ προσεπάθησαν κατὰ ἕνα τρόπον νὰ συνεφέρουν τοὺς ἀξ)κοὺς καὶ ὁπλίτας.

'Αποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν ὑπῆρξαν τὰ κάτωθι. Κατὰ 'Ιούλιον 1943 ὁ διοικητὴς τῆς ΙΙ ταξιαρχίας Μπεγέτης ἐδέχθη πλῆγμα διὰ μαχαίρας ὑπὸ ἀναρχικοῦ στρατιώτου καὶ εἰσήχθη εἰς νοσοκομεῖον. Ἡ ΙΙ Ταξιαρχία ἐστασίασεν ἐκ νέου καὶ ἡ Κυβέρνησις ἐξηναγκάσθη νὰ τὴν διαλύσῃ ὁριστικῶς καὶ νὰ παραπέμψῃ εἰς στρατοδικεῖον τοὺς πρωταιτίους ἀξιωματικοὺς καὶ ὁπλίτας.

Τὸ μὴ στασιᾶσαν προσωπικόν της ἀπεστάλη εἰς συμπλήρωσιν τῶν μονάδων τῆς Ιης ταξιαρχίας.

—Εἰς τὴν Ιην ταξιαρχίαν μετὰ τὸ πάθημα τῆς ΙΙης οἱ κομμουνισταὶ ἐδείχθησαν εὐφυέστεροι. Συνεκάλυψαν τὰς προθέσεις των καὶ κατ' ἐπίφασιν ἡ ταξιαρχία παρουσιάζεται ὡς πειθαρχημένη μέχρι τῶν ἀρχῶν Μαρτίου 1944 ὁπότε διετάχθη νὰ ἑτοιμασθῇ πρὸς ἐπιβίβασιν ἵνα ἀχθῇ εἰς τὸ μέτωπον τῆς 'Ιταλίας. Τοῦτο ἀπετέλει διὰ τοὺς κομμουνιστὰς μέγαν κίνδυνον ἀνατροπῆς τῶν σχεδίων των.'Εὰν ἡ ταξιαρχία μετεφέρετο εἰς 'Ιταλίαν καὶ ἐνεπλέκετο εἰς τὸν ἀγῶνα ἦτο λίαν ἐνδεχόμενον νὰ μὴ εἶναι διαθέσιμος διὰ τὴν μεταφοράν της εἰς 'Ελλάδα κατὰ τὴν ἐπικειμένην ἀπελευθέρωσιν ἢ νὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ἡ ἐμπλοκή της εἰς τὸν ἀγῶνα ὡς δικαιολογία ὑπὸ τῶν Ἄγγλων διὰ τὴν μὴ μεταφοράν της εἰς 'Ελλάδα δεδομένου ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς καταστάσεως εἰς τὴν Βαλκανικὴν καὶ αἱ σαφῶς ἐκδηλωθεῖσαι δι' αὐτὴν προθέσεις τῶν Ρώσων εἶχον κάμει τοὺς Βρετανοὺς νὰ μετανοοῦν δι' ὅ,τι ἔπραξαν μέχρι τοῦδε καὶ ἐφαίνοντο πλέον ὡς προσπαθοῦντες νὰ σώσουν τοὐλάχιστον τὴν 'Ελλάδα ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῶν Κομμουνιστῶν. Πάντα ταῦτα ἐγνώριζαν κι' ἐφοβοῦντο οἱ κομμουνισταὶ καὶ ἔβλεπαν ὅτι ἐκινδύευε νὰ ματαιωθῇ ἡ ἐπιτυχία τῆς δευτέρας φάσεως τῶν ἀρχικῶν των σχεδίων — ἅτινα χάρις εἰς τὴν φιλότιμον προσπάθειαν Κυβερνήσεως καὶ «δημοκρατικῶν» ἔβαινον μέχρι τοῦδε κατ' εὐχὴν — ἤτοι ἡ ταυτόχρονος δυναμικὴ ἐπιβολὴ εἰς 'Ελλάδα, τῇ βοηθείᾳ τοῦ στρατοῦ ΜΑ καὶ ΕΛΑΣ.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐδόθη ἐντολὴ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγείου τῆς Κομμουνιστικῆς 'Ελλάδος ὅπως ἡ ταξιαρχία, ἥτις εἶχε προωθηθῇ Δ

'Αλεξανδρείας έτοίμη νά έπιβιβασθῆ έκεῖθεν δι' 'Ιταλίαν, στασιάση καί μή δεχθῆ νά μεταφερθῆ εἰς 'Ιταλίαν.

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς αὐτῆς ἡ ταξιαρχία ἐστασίασε τάς ἀρχάς 'Απριλίου 1944 καί περικυκλωθεῖσα ὑπό βρεταννικῶν μονάδων ἀφωπλίσθη καί διελύθη, ἀφοῦ ἐπί 48 ὥρας τήν διοίκησιν αὐτῆς ἤσκησεν ἐρυθρός στρατιώτης ! ! Βραδύτερον ἀπό τούς ἐναπομείναντας νομιμόφρονας ἀξιωματικούς καί στρατιώτας καί τούς ἐπανελθόντας ἐν τῷ μεταξύ ἐκ τῆς ἐξορίας τοῦ Σουδάν νομιμόφρονας ἀξιωματικούς ἀνεσυγκροτήθη εἰς 3ην 'Ορεινήν ταξιαρχίαν ἥτις ἀπεκλήθη καί Ρίμινι ὡς ἐκ τῆς γενναίας δράσεώς της εἰς τήν περιοχήν αὐτήν τῆς 'Ιταλίας.

Ἡ ὑπόθεσις Μερτζαγιοὺμ

'Επιτυχόντος τοῦ κατά τάς ἀρχάς Μαρτίου 1943 ἐκδηλωθέντος στασιαστικοῦ κινήματος ΜΑ εἰς ἀμφοτέρας τάς ταξιαρχίας, 130 ἀξιωματικοί αὐτῶν ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῶν ταξιαρχιῶν καί συνεκεντρώθησαν εἰς παλαιόν Βρετ. στρατόπεδον κείμενον ἐπί ὀροπεδίου τοῦ Λιβάνου καί ἐγγύς τῆς πόλεως Μερτζαγιούμ. Πρόθεσις τοῦ νέου Υ.Σ. Καραπαναγιώτη ἦτο νά τούς ἀποστείλη εἰς τό στρατόπεδον 'Ελ 'Αρίς μέχρι λήξεως τοῦ πολέμου καί τούς ἀποστερήση τῆς τιμῆς νά πολεμήσουν διά τήν πατρίδα των πρᾶγμα ὅπερ ἀπετέλεσε τόν κύριον σκοπόν τῆς καθόδου των εἰς Μ.Α.

Οἱ ἀξιωματικοί τοῦ Μερτζαγιούμ ὑπέβαλον ὁμαδικήν ἀναφοράν εἰς τήν 9ην Βρετ. Στρατιάν καί τήν 'Ελλ. Κυβέρ. ζητοῦντες ὅπως ἐκκαθαριζομένου ἑνός ποσοστοῦ 6-7% κομμουνιστῶν ἀξιωματικῶν καί ὁπλιτῶν εἰς τάς ταξιαρχίας (ὑπέβαλον καί συνημμένην ὀνομαστικήν κατάστασιν τῶν κομμουνιστῶν αὐτῶν) ἐπανέλθουν οὗτοι εἰς τάς ἐν ταῖς ταξιαρχίαις θέσεις των. 'Επιπροσθέτως ἐζήτουν ἐφ' ὅσον τό ἀνωτέρω αἴτημά των δέν ἐγένετο δεκτόν νά τούς ἐπιτραπῆ καί συγκροτήσουν μετά 100 περίπου ὁπλιτῶν, οἵτινες τούς εἶχον ἀκολουθήση εἰς Μερτζαγιούμ, λόχον πεζικοῦ (παραιτούμενοι βαθμῶν καί ἀποδοχῶν) ὅστις προσκολλώμενος εἰς Βρετ. μονάδα θ' ἀνεχώρη πάραυτα διά τό 'Αφρικανικόν μέτωπον.

'Αμφότερα τά αἰτήματα ἀπερρίφθησαν ὑπό τῆς Βρετ. στρατιᾶς τῇ ὑποδείξει τῆς 'Ελλ. Κυβερνήσεως, ἀπεστάλη δέ τριμελής ἐπιτροπή Βρεταννῶν ἀξιωματικῶν (τῆς 'Ιντέλιτζενς Σέρβις) οἵτινες διεξήγαγον λεπτομερῆ ἀνάκρισιν εἰς τό στρατόπεδον ἐπί τῶν ἐπαναστατικῶν γεγονότων τῶν ταξιαρχιῶν.

Μετά παρέλευσιν ὁλοκλήρου 4μήνου ἐξεδόθη κοινή διαταγή Βρετ. 9ην Στρατιᾶς καί 'Ελλ. Υ.Σ. δι' ἧς τό στρατόπεδον Μερτζαγιούμ διελύετο καί οἱ ἀξιωματικοί μετεφέροντο εἰς 'Ελ 'Αρίς ὅπου

ἐν τῷ μεταξὺ ἀπεστέλλοντο καὶ εἶχον συγκεντρωθῆ ἅπαντες οἱ ἐξ Ἑλλάδος ἀφικνούμενοι καὶ οἱ εἰς ΜΑ εὑρισκόμενοι ἐκτός ταξιαρχιῶν ἀξ)κοί, οἱ θεωρούμενοι ὡς ἀντιδραστικοὶ εἰς τὰ σχέδια τῶν Δημ.—Κομ.

Οἱ ἀξ)κοὶ τοῦ στρατοπέδου Μερτζαγιοὺμ ἀνέφεραν ὅτι δὲν πρόκειται νὰ ἐκτελέσουν τὴν διαταγὴν ὡς στεροῦσαν αὐτοὺς τοῦ μόνου λόγου διὰ τὸν ὁποῖον κατῆλθον εἰς ΜΑ, ἤτοι νὰ πολεμήσουν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος Κατόπιν αὐτοῦ πολλὰ διαβούλια ἔλαβον χώραν ἐν Βηρυττῷ συμμετεχόντων εἰς ταῦτα τοῦ Β. Καραπαναγιώτη τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως Γ. Ρούσου εἰς ὃν εἶχον ὑποσχεθῆ τὴν Προεδρίαν τῆς μελλούσης ν' ἀνακηρυχθῆ Δημοκρατίας, κ. ἄ. κι' ἀπεφασίσθη ὅπως διαπραχθῆ εὐφυὴς ἀπάτη εἰς βάρος τῶν ἀξ)κῶν τοῦ Μερτζαγιούμ. Ἐξεδόθη διαταγὴ δι' ἧς οὗτοι θὰ μετεφέροντο οὐχὶ εἰς Ἐλ Ἀρὶς ἀλλ' εἰς στρατόπεδον παρὰ τὸ τοῦ Ἱεροῦ Λόχου. Ἀφέθη οὕτω νὰ πιστευθῆ ὅτι ἐνδέχετο νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὸν Ἱερὸν Λόχον. Ἔχοντες ὅμως πληροφορίας περὶ τῶν σχεδίων των οἱ ἀξ)κοὶ Μερτζαγιοὺμ ἠρνήθησαν νὰ ἐκτελέσουν καὶ τὴν νέαν ταύτην διαταγήν, ἐδήλωσαν ὅτι οὐδεμίαν ἐμπιστοσύνην ἔχουν εἰς τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν ἡ ὁποία ὀργανώνει κομμ. ταξιαρχίας κι' ἐζήτησαν ἐκ νέου ὅπως ἀποσταλοῦν ὡς ἀνεξάρτητος λόχος εἰς οἱανδήποτε βρετ. μονάδα τοῦ μετώπου.

Τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ὁ Νοτιοαφρικανὸς στρατάρχης Γιὰν Σμὰτς πληροφορηθεὶς ἀπὸ ἐπίσημον Βρετ. πηγὴν τὰ συμβαίνοντα ἐζήτησεν ὅπως οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἀξ)κοὶ ἀναλάβουν ὑπηρεσίαν εἰς τὸν νοτιοαφρικανικὸν στρατὸν εἰς διοικήσεις ἀναλόγους τῶν βαθμῶν των. Τόσον αἱ προτάσεις τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν οἵτινες ἐζήτουν νὰ πολεμήσουν ὡς λόχος ὅσον καὶ τοῦ Σμὰτς ἀπερρίφθησαν.

Τῇ ἐπιμόνῳ ἀπαιτήσει τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως λόχος τῆς Βρετ. Στρατ. ἀστυνομίας ἀπεστάλη εἰς Μερτζαγιοὺμ καὶ μὲ τὴν διαβεβαίωσιν πρὸς τοὺς λοιποὺς ὅτι θὰ παραλάβη τοὺς 11 ἀρχαιοτέρους διὰ νὰ συζητήσουν μετὰ τῆς Βρετ. στρατιᾶς, παρέλαβεν αὐτοὺς καὶ τοὺς μετέφερεν εἰς τὰς φυλακὰς Καρκούρ.

Ὁ Καραπαναγιώτης φρονῶν ὅτι οὕτω πως θὰ ἐτρομοκρατοῦντο οἱ λοιποὶ 120 ἀξ)κοὶ ἀπέστειλε τὸν ἀντ)ρχην Σωτηρίου διὰ νὰ τοὺς πείση νὰ ἐκτελέσουν τὴν διαταγήν του. Εἰς τοῦτον ἐδηλώθη ὑπὸ ἁπάντων ὁμοφώνως ὅτι οὐδεμία διαταγὴ συζητεῖται ἐὰν δὲν ἐπιστρέψουν οἱ 11 εἰς Μερτζαγιοὺμ τοῦ ἐτάχθη δὲ 5' λεπτῶν προθεσμία διὰ νὰ ἐγκαταλείψη, κι' ἐγκατέλειψε πάραυτα τὸ στρατόπεδον.

Κατόπιν τούτου κοινῇ συμφωνίᾳ Βρετ. στρατηγείου ΜΑ καὶ Ἑλλ. Κυβερνήσεως ἅπαντες οἱ ἀξ)κοὶ Μερτζαγιοὺμ καὶ Καρκοὺρ

μετεφέρθησαν εἰς Σουδάν. Ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μεταγομένων Βρεταννὸς λοχαγὸς ἐπέδειξε διαταγὴν τῆς 9ης στρατιᾶς ἧς ἡ 3η παράγραφος εἶχεν ὡς κάτωθι :

«Ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις ἐγνώρισεν ἡμῖν ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι δέον νὰ θεωροῦνται ὡς αἰχμάλωτοι πολέμου». Τὸν Ὀκτώβριον 1943 ἀνεκλήθησαν ἐκ τοῦ Σουδὰν οἱ 11 ἀρχαιότεροι ἀξ)κοὶ (τῶν φυλακισθέντων εἰς Καρκοὺρ) κι' ἐδικάσθησαν εἰς αἴθουσαν τοῦ Προξενείου Καΐρου ὑπὸ στρατοδικείου προεδρευομένου ὑπὸ τοῦ Συν)ρχου Μηχ. Καραβίτη ταγ)ρχου Τιβερίου καὶ Κρεμμύδα, τοῦ σμήναρχου Παπατσώρη καὶ τοῦ λοχ. Κούρτελη. Ἐκ τούτων κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ οἱ 4, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς ἰσόβια δεσμά, τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως ἀναφερούσης εἶναι «τεταρτοαυγουστιανοὶ καὶ πεμπτοφαλαγγῖται». Τῆς Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως ἀπαγορευσάσης τὴν ἐκτέλεσιν Ἑλλήνων ἀξ)κῶν ἐπὶ αἰγυπτ. ἐδάφους, τοῦ Βασιλέως τηλεγραφήσαντος ἐκ Λονδίνου προσωρινὴν ἀναστολὴν τῆς ἐκτελέσεως, τοῦ Πατριάρχου Χριστοφόρου ἐπεμβάντος παρὰ τῇ Ἑλλ. Κυβερνήσει καὶ κυρίως ὡς ἐκ τῆς ἀπειλῆς ἁπάντων τῶν Ἑλλ. Σωματείων τῆς Αἰγύπτου ἅτινα ἐπεσκέφθησαν τὴν 3ην πρωϊνὴν τὸν Τσουδερὸν εἰς τὴν οἰκίαν του (ξεν. Σέπερτς) καὶ τοῦ ἐδήλωσαν ὅτι ἐὰν ἐκτελεσθῇ ἡ «δολοφονία» θὰ ρίψουν τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν εἰς τὴν θάλασσαν, μετετράπη τὴν 5ην πρωϊνὴν ἡ ἀπόφασις τῶν θανατοποινιτῶν εἰς ἰσόβια δεσμὰ καὶ ἀπεστάλησαν μετὰ τῶν κομμουνιστῶν καταδίκων εἰς τὰς φυλακὰς Ναμπλούς.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἀρχῶν Ἀπριλίου 1944 οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Σουδὰν ἐπανεφέρθησαν διὰ ὀχημάτων Ποῦλμαν κι' ἐστελέχωσαν τὴν ΙΙΙην Ὀρεινὴν ταξιαρχίαν καὶ συνεπλήρωσαν τὴν δύναμιν τοῦ Ἱεροῦ λόχου ἐνῶ οἱ 11 κατάδικοι τοῦ Ναμπλοὺς ἀπεκατεστάθησαν τὸν Ἰούνιον 1944 ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Γ. Παπανδρέου.

Ἐκ τῆς ὁμάδος τῶν 130 ἀξ)κῶν μόνον 7 ὑπήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν Καραπαναγιώτη ἀμειφθέντες παντοιοτρόπως ὑπὸ τούτου. Μετενόησαν ὅμως διὰ τοῦτο πικρῶς ἀργότερον ἡ δὲ καθόλου διαγωγή των συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἐπανακτήσουν τὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην τῶν νομιμοφρόνων συναδέλφων των.

β) Εἰς τὴν Ἀεροπορίαν

Εἰς 13ην Μοῖραν ἀεροπορίας ἐξεδηλώθη στασιαστικὴ κίνησις τεχνικοῦ προσωπικοῦ καὶ οὐχὶ ἱπταμένων κατ' Ἀπρίλιον 1944 ἥτις

κίνησις ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ ἐμφανίσῃ ἀλληλέγγυον τὴν ἀεροπορίαν πρὸς τοὺς στασιαστὰς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. Πλὴν ὅμως οἱ στασιάσαντες συνελήφθησαν ὅταν ἡ μοῖρα ἔφθασεν εἰς Πὸρτ Σάϊδ πρὸς ἐπιβίβασιν δι' Ἰταλίαν καὶ τ' αὐτοκίνητα ἐλλείψει ὁδηγοῦ ὡδηγοῦντο ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν. Εἰς τὰς ἄλλας μοίρας δὲν ἐνεφανίσθησαν κρούσματα τοιαῦτα.

γ) Εἰς τὸ Ναυτικὸν

1. Ἡ πρώτη σημαντικὴ ἀντιπειθαρχικὴ ἐκδήλωσις ἐσημειώθη τὴν 2αν Μαρτίου 1942 εἰς τὸ ὑποβρύχιον Παπανικολῆς. Οἱ ὑπαξιωματικοὶ τούτου, ὁρμοῦντος ἐν Πὸρτ Σάϊδ, παρουσίασαν ἕν εἶδος τελεσιγραφικοῦ σημειώματος εἰς τὸν ὕπαρχον, τάσσοντες προθεσμίαν ἐκπληρώσεως τῶν «αἰτημάτων των». Ἐζήτουν οὗτοι νὰ φέρουν καπαρδίναν κατὰ τὴν ἔξοδόν των, νὰ ἐξέρχωνται ἄνευ ἀδείας ἅμα τῷ πέρατι τῆς ἡμερησίας ἐργασίας των, ὑποχρεωτικὴν προαγωγὴν ἀνεξαρτήτως ὑπάρξεως κενῶν θέσεων κ.τ.τ. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν. Ἀλ. Σακελλαρίου ἅμα ὡς ἐπληροφορήθη τὰ τοῦ μανιφέστου τούτου διέταξε τὴν ἄμεσον σύλληψιν τῶν ὑπαξ)κῶν. Εἰς τὴν συνωμοσίαν ἐνείχοντο οἱ Ζωγράφος καὶ ἀντιπλοίαρχος Δούσης, οἵτινες ὅμως τῇ σκανδαλώδῃ ἐπεμβάσει τοῦ Πρωθυπουργοῦ Τσουδεροῦ ἀφέθησαν ἐλεύθεροι.

Ἡ τοιαύτη παρέμβασις τοῦ Τσουδεροῦ καὶ ἄλλαι ἀφορμαὶ συνετέλεσαν εἰς ὀξεῖαν διαφωνίαν Τσουδεροῦ Σακελλαρίου μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ δευτέρου ἐκ τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὴν ἀντικατάστασίν του ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἑλλάδος ἀφιχθέντος ἐν τῷ μεταξὺ Π. Κανελλοπούλου.

2. Τὴν πρώτην ἀνταρσίαν τοῦ Παπανικολῆ ἠκολούθησε τὴν 13–5–42 νέα ἐπὶ τοῦ ὁρμοῦντος εἰς Βομβάην «Ἀβέρωφ» προκληθεῖσα ἀπὸ ἀψυχολόγητον καὶ ἄστοχον ἐνέργειαν τοῦ νεοτοποθετηθέντος κυβερνήτου πλοιάρχου Πετροπούλου. Ὁ πλωτάρχης Γκιώνης Ἀντ. ἐπὶ κεφαλῆς τῶν κατελθόντων εἰς ΜΑ δοκίμων, ἀπεστάλη ἐκεῖ διὰ νὰ ἀμβλύνῃ τὴν κατάστασιν ἣν εἶχεν δημιουργήσῃ ὁ πλοίαρχος Πετρόπουλος. Πράγματι ἡ δραστηρία τούτου ἐπέμβασις ἐπέφερε τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ἡ ἀνταρσία κατεστάλη.

3. Σχεδὸν ταυτοχρόνως μὲ τὴν ἐπὶ τοῦ 'Αβέρωφ ἀνταρσίαν ἐξεδηλοῦτο καὶ ἄλλη εἰς τὸν ναύσταθμον Τσάταμ μεταξὺ τῶν ἐκεῖ στρατωνιζομένων πληρωμάτων ἅτινα εἶχον ἀποσταλεῖ ἐξ 'Αλεξανδρείας πρὸς παραλαβὴν τοῦ νέου ἀντιτορπιλλικοῦ. Συσταθὲν ναυτοδικεῖον εἰς Τσάταμ κατεδίκασεν εἰς διαφόρους ποινάς τοὺς πρωταιτίους τῆς (*) «ἀντιφασιστικῆς» κινήσεως. Οἱ καταδικασθέντες διέφυγαν τοὺς αὐστηροὺς κανονισμοὺς τῶν 'Αγγλικῶν φυλακῶν. ἀξιωματικὸς δὲ τοῦ 'Αγγλικοῦ ναυαρχείου ἐχαρακτήρισε τὰς ποινάς των ὡς ὑπεράγαν αὐστηράς, «μεσαιωνικάς». Μετ' ὀλίγους μῆνας κατόπιν ἐνεργειῶν ὁμάδος "Αγγλων βουλευτῶν, ἠ μ ν η σ τ ε ύ ο ν τ ο ἅπαντες.

4. Κατ' Αὔγουστον 1943 ἐπὶ τοῦ «'Ιέρακος», καὶ «Μιαούλη», σημειοῦται ἀνταρσία καὶ οἱ στασιάσαντες ὑπαξιωματικοὶ καὶ ναῦται τῶν πληρωμάτων καταδικάζονται εἰς διαφόρους ποινάς. Οὐ μόνον ὅμως οἱ δύο εἰς θάνατον καταδικασθέντες δὲν ἐξετελέσθησαν ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ λοιποὶ καταδικασθέντες εὑρίσκοντο ἐκτὸς φυλακῶν ἀμνηστευμένοι.

'Η προπόνησις τῶν κινηματιῶν διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων τούτων κινημάτων κι' ἡ ἀτιμωρησία τῶν πρωτεργατῶν ὡδήγησαν εἰς τὸ μεγαλύτερον ἐξ ὅλων κίνημα ὅπερ ἀπετέλεσε μίαν φάσιν τοῦ ἀγῶνος, ἐν τῷ συνόλῳ, τοῦ πρώτου γύρου τῶν Κομμουνιστῶν καὶ τοῦ τρίτου καὶ τελευταίου τῶν «δημοκρατικῶν» εἰς ΜΑ.

5. Τὴν 16—3—44 εἶχεν ἐξαγγελθεῖ ὅτι ἐσχηματίσθη ὑπὸ τοῦ ΕΑΜ εἰς τὴν κατεχομένην 'Ελλάδα «Κυβέρνησις τῶν βουνῶν». Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὑρίσκοντο ἀσυνήθως συγκεντρωμένα πολλὰ πολεμικὰ εἰς τὴν 'Αλεξάνδρειαν. 'Η 25η Μαρτίου ἑωρτάσθη μὲ τὴν ἁρμόζουσαν μεγαλοπρέπειαν. Εἰς τὸ στάδιον 'Αλεξανδρείας τὸ ἀπόγευμα ἔλαβον χώραν λαμπραὶ ἐπιδείξεις τῶν μαθητῶν τῶν κοινοτικῶν σχολείων. Τῆς ὀγκώδους συγκεντρώσεως λαοῦ ἐπωφελήθη ὁ πρωθυπουργὸς Τσουδερὸς διὰ νὰ ἐκφωνήσῃ ἕνα σχοινοτενῆ λόγον ἐν κατακλεῖδι τοῦ ὁποίου παρέλειψεν ἐσκεμμένως νὰ ζητωκραυγάσῃ κατὰ τὰ εἰωθότα καὶ ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως. Οἱ δημοκρατικοὶ προητοίμαζον ἀνακήρυξιν κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τῆς Δημοκρατίας. Τὸ πραξικόπημα θὰ ἐλάμβανε χώραν εἰς τὴν οἰκίαν Μικὲ Σαλβά·

(*) Τὸ πρῶτον οἱ κομμουνισταὶ αὐτοκαλοῦνται «ἀντιφασίσται».

γου (προέδρου τῆς Κοινότητος 'Αλεξανδρείας) κατὰ τὸ γεῦμα τὸ ὁποῖον θὰ παρετίθετο ὑπὸ τούτου εἰς 300 καὶ πλέον ἄτομα «δημοκρατικῶν» φρονημάτων. Τὸ πραξικόπημα ἐκεῖνο δὲν ἐξεδηλώθη, ἐν τούτοις, διότι κατώτεροι ἀξιωματικοὶ νομιμόφρονες πληροφορηθέντες ἐξ ἀκριτομυθιῶν τῶν κινηματιῶν τὰ τεκταινόμενα ἐκινήθησαν ἀπὸ τῆς προτεραίας πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν κι' ἐπέτυχον νὰ τὸ ματαιώσουν. Τὴν πρωΐαν τῆς 31ης Μαρτίου 1944 κατελήφθησαν ἀπὸ στασιάσαντα τμήματα τῆς φρουρᾶς Καΐρου διάφορα Ἑλληνικὰ στρατιωτικὰ κτίρια, ἐνῷ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐνεφανίζετο 14μελὴς ἐπιτροπὴ ἐξ ἀξ)κῶν ξηρᾶς και ἀέρος κινουμένη ἐλευθέρως κατευθύνουσα τὴν ἐπαναστατικὴν ὀργάνωσιν. Ο ὐ δ ε ὶ ς π ο τ ὲ δ ι έ τ α ξ ε τ ὴ ν σ ύ λ λ η ψ ι ν τ ῶ ν ἐ ν λ ό γ ῳ σ τ α σ ι α σ τ ῶ ν.

'Ο Α.Σ. ὑποναύαρχος 'Αλεξανδρῆς κοινοποιεῖ πρὸς τας μονάδας ναυτικοῦ τὴν ραδιοφωνικὴν ὁμιλίαν τῆς 31 – 3 – 44 τοῦ 'Υπουργοῦ Ναυτικῶν Σ. Βενιζέλου καὶ τὴν συνοδεύει μὲ συστάσεις πρὸς τοὺς ἐπαναστάτας δι' ὧν σαφῶς διεφαίνετο ὅτι συνεμμερίζετο τὴν «ὀρθότητα» τοῦ ἐπαναστατικοῦ συνθήματος. Τὴν 3ην 'Απριλίου ὁλόκληρον τὸ ναυτικὸν προσχωρεῖ εἰς τὴν ἀνταρσίαν. 'Ο δὲ Α. Σ. διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3991]3 0 1944 ἡμερησίας διαταγῆς του (*) φέρεται ὡς τιθέμενος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνταρτῶν τοῦ ἐπαναστατημένου στόλου. Δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τὴν διαταγὴν μανιφέστου ὁ Α. Σ. ἀλλ' ἀποστέλλει τὴν ἑπομένην ἐπιτροπήν, ἐκ τῶν Ν. Πετροπούλου καὶ Γ. Γεωργούλη πλοιάρχων, Σ. Μπενᾶ καὶ Ι. Τούμπα ἀντιπλοιάρχων,

---

(*) Οὕτως ἔχουσαν : «Κατόπιν τῆς ἀναγγελίας τοῦ σχηματισμοῦ ἐν 'Ελλάδι ἐπιτροπῆς ἐκπροσωπούσης μαχητικὰς ὀργανώσεις κατὰ τοῦ κατακτητοῦ διεπίστωσα εὐχαρίστως ὁμόφωνον τὴν ἐπιθυμίαν ὁλοκλήρου τοῦ ναυτικοῦ μας ἀπὸ τοῦ διοικητοῦ και τοῦ κυβερνήτου μέχρι τοῦ τελευταίου ναύτου. ὅπως ἡ ἐνταῦθα κυβέρνησις προέλθη τὸ ταχύτερον εἰς ἀποτελεσματικὴν συνεργασίαν μετὰ τῆς ὡς ἄνω ἐπιτροπῆς, μὲ σκοπὸν τὴν ἀπὸ κοινοῦ συνέχισιν τοῦ ἀγῶνος πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ πατρίου ἐδάφους.

«Τὴν γενικὴν ταύτην ἐπιθυμίαν διεβίβασα σήμερον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. 'Επειδὴ μοὶ ἐδόθη ἡ διαβεβαίωσις ὅτι θὰ ληφθῶσιν ἀμέσως πάντα τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα διὰ τὴν ἐπίτευξιν σχηματισμοῦ Κυβερνήσεως πανελληνίου χαρακτῆρος, πιστεύω ὅτι ἡ προσπάθεια αὐτη ταχέως θὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὁμοφώνου ἐπιθυμίας τοῦ ναυτικοῦ ἡ ὁποία ἄλλωστε εἶναι ἐπιθυμία ὁλοκλήρου τοῦ 'Εθνους.

»Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω καλῶ πάντας, ὅπως συνεχίσωμεν ἡνωμένοι καὶ ἀπερίσπαστοι τὸ ὡραῖον ἔργον τὸ ὁποῖον τὸ ναυτικόν μας ἐκτελεῖ ἐπὶ τρία καὶ πλέον ἔτη διὰ νὰ ἔχωμεν συντόμως τὴν ὑπερτάτην ἱκανοποίησιν νὰ φέρωμεν μὲ τὰ πλοῖα τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν Πατρίδα».

ὁ 'Αρχηγὸς 'Υποναύαρχος Κ. 'Αλεξανδρῆς Β.Ν.

εἰς Κάϊρον, γνωστοποιῶν τὴν ἐνέργειάν του ταύτην εἰς τοὺς στασιαστάς:... «ἐν συνεχείᾳ χθεσινῆς διαταγῆς ἀριθ. 3991 ἀγγέλω ὅτι ἀπέστειλα σήμερον εἰς Κάϊρον 4 ἀνωτέρους ἀξιωματικοὺς ὅπως μεταβιβάσουν ὑπευθύνως τὰς ἀπόψεις τοῦ στόλου περὶ ταχυτέρας δυνατῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπιτροπῆς πρὸς ἐπίτευξιν συμπληρώσεως Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως καὶ συνεργασθῶσιν διὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς». Ἡ τετραμελὴς ἐπιτροπὴ ἔγινεν εἰς Κάϊρον πενταμελὴς μὲ τὴν ἐνίσχυσίν της ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ εὑρεθέντος πλοιάρχου Λ. Δερτούζου (Διευθυντοῦ τοῦ ΙΙου ἐπιτελικοῦ γραφείου τοῦ Υ. Ν.) ἐμφανιζομένη ὡς «ἐπιτροπὴ πλοιάρχων τοῦ Β. Ν. ἐντολοδόχος τοῦ Α.Σ.».

Οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ στασιασταὶ ἔχοντες τοιαύτην συμπαράστασιν ἐξετραχύνθησαν κι' ἐπεχείρησαν νὰ καταλάβουν τὰ κτίρια Υ.Ν. καὶ Α.Σ. πλὴν ἐπεβλήθησαν μόνον εἰς τὸ ΕΝΦΑ (Ἑλλ. Ναυτικὸν Φρουραρχεῖον Ἀλεξανδρείας) καὶ εἰς τὴν Σχολὴν Ν. Δοκίμων· ἐγκατέστησαν φρουρὰς κι' ἐκράτουν ἐγκλείστους τοὺς μὴ συμμεριζομένους τὴν στάσιν των νομιμόφρονας ἀξ)κούς. Οἱ Ἄγγλοι ὅμως, ἀρχίζουν τώρα ν' ἀντιδροῦν. Ἡ παραίτησις τοῦ Υ. Ν, Σ. Βενιζέλου δίδεται τὴν νύκτα τῆς 4-4-44 διὰ τοῦ κάτωθι ἐμπρηστικοῦ του ἐγγράφου:

Πρὸς Α. Σ

ἀπὸ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ

Κ)ΣΙΣ. Β. ΠΛΟΙΑ ΚΑΙ Ν. ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

«Κατόπιν τῆς ἀρνήσεως τοῦ Βασιλέως ὅπως ἀποδεχθῆ τὴν σύστασιν Κυβερνήσεως, περὶ ἀποδοχῆς παραιτήσεως τοῦ κ. Τσουδεροῦ ὑπὸ συνθήκας τόσον κρισίμους διὰ τὸ Ἔθνος καὶ τὰς ἐνόπλους δυνάμεις ἐπιβαλλούσας ἀμέσους λύσεις καὶ συνεπείᾳ τῆς λόγῳ ταύτης διαμορφουμένης καταστάσεως, θεωρῶ ὅτι δὲν δύναμαι πλέον νὰ συνεχίσω τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων μου ὡς Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν. Εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτης ἐνισχύομαι ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς ἐκδήλου γνώμης τοῦ ναυτικοῦ, καθ' ἣν ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος συγκρότησις Κυβερνήσεως πανελληνίου χαρακτῆρος, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιβάλῃ μέχρι σήμερον ἡ Κυβέρνησις ὑπὸ τὴν παροῦσαν σύνθεσίν της...».

ΣΟΦΟΚΛΗΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Ω.Π. 042201)4)44

οὕτω ἐρρίπτετο ἔλαιον εἰς τὴν πυράν. Οἱ στασιασταὶ καθίστανται θρασύτεροι, ἀνένδοτοι καὶ ἀκολουθοῦνται εἰς τὴν στάσιν των ἀπὸ τοὺς ἄνδρας τῶν πληρωμάτων των εἰς Πόρτ Σάϊδ ναυλοχούντων πολεμικῶν μας, οἵτινες πυροβολοῦν ἐκ τῶν πλοίων λέμβους μὲ ἀξιωματικοὺς μεταβαίνοντας εἰς τὰ πλοῖα των καὶ ρίπτουν ἄλλους εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ ἅπαξ ἔτι προδωμένος ἀπὸ ὑπουργούς του καὶ συνεργάτας του στενούς, ἥρως Βασιλεὺς ἐπιστρέψας—παρὰ τὰς περὶ τοῦ ἀντιθέτου συστάσεις τῶν Ἄγγλων ἐν Λονδίνῳ—εἰς Κάϊρον ἐκδίδει τὴν 12ην Ἀπριλίου διάγγελμα ἐν τῷ ὁποίῳ γνωστοποιεῖ «Ἐπέστρεψα εἰς τὸ Κάϊρον ἐπειδὴ ἡ πολιτικὴ κρίσις ἀπαιτεῖ ἄμεσον λύσιν. Ὅταν ὁ ἐχθρὸς ἐκδιωχθεῖ ἐκ τοῦ ἐδάφους μας καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐπανακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν της, ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς θέλει κληθῆ νὰ ἀποφασίσῃ δι' ἐλευθέρας ψηφοφορίας περὶ τοῦ πολιτεύματος ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ νὰ κυβερνηθῆ. Ὡς πᾶς ἄλλος Ἕλλην εἶμαι καὶ ἐγὼ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Λαοῦ καὶ ἐλεύθερος τίθεμαι ὑπὸ τὴν κρίσιν του εὐθὺς ὡς ὁμαλαὶ περιστάσεις ἀποκατασταθοῦν...» Ἐν τῷ μεταξὺ ἀνετέθη ἡ ἐντολὴ σχηματισμοῦ Κυβερνήσεως εἰς τὸν Σ. Βενιζέλον, οὗτος ἀποδεχθεὶς δηλώνει τὴν 14—4—44 ὅτι ἡ Κυβέρνησίς του θὰ εἶχεν ἐντελῶς περιορισμένην ἀποστολὴν ἀποβλέπουσαν εἰς τὸν ταχύτατον σχηματισμὸν πανελληνίου Κυβερνήσεως. Ἡ Ρωσία υἱοθετεῖ τὸ κίνημα δι' ἐκπομπῆς τοῦ Ρ.Σ. Μόσχας καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ πρόκλησιν διὰ τοὺς Ἄγγλους τῶν ὁποίων ἡ δυσφορία διὰ τὴν παράτασιν τῆς στάσεως καθίσταται πλέον ἢ ἔκδηλος. Ὁ Ἄγγλος ναύαρχος Ser John Cunningham συγκαλεῖ τὸ ἀπόγευμα τῆς 16 4 44 εἰς σύσκεψιν τὸν Ἕλληνα πρωθυπουργὸν τὸν Ἕλληνα Α. Σ., τὸν F.O.L.E M. (ἀντιναύαρχον Rawlings) τὸν R.A.L. καὶ τὸν ἀρχιεπιστομέα τοῦ F.O.L.E.M.

Πρὸ τοῦ τεθέντος ὑπὸ τῶν Ἄγγλων διλήμματος ἢ βιαίας καταλήψεως τῶν πλοίων ἢ καταβυθίσεώς των ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, ὁ πρωθυπουργὸς Σοφ. Βενιζέλος ἐξέδωκεν πρὸς τὸν Α. Σ. διαταγὴν περὶ ταχείας ἀνακαταλήψεως τῶν πολεμικῶν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Τοῦ Ναυάρχου Ἀλεξανδρῆ βραδύνοντος ὑπὸ διαφόρους προφάσεις νὰ ἐκτελέσῃ τὴν Δ]γὴν ταύτην ἀνετέθη ἡ ἀποστολὴ τὴν 17.4.44ἡ Α.Σ. εἰς τὸν ἀντιναύαρχον Π.Βούλγαρην ὑπουργὸν Ἀερ/ρίας τῆς Κυβερνήσεως Τσουδεροῦ. Ἀμέσως οὗτος συνεκέντρωσεν τοὺς ἀξ)κοὺς ΒΝ καὶ τοὺς ἐξέθεσε τὴν ἄποψίν του περὶ ταχείας των ἐνεργείας ἀνακαταλήψεως τῶν πλοίων. Οἱ πλεῖστοι ἐκ τούτων, πλὴν τινων ἐξαιρέσεων, ἦσαν ὑπὲρ τῆς ἀμέσου δράσεως. Ἔγιναν αἱ δέουσαι προπαρασκευαὶ

καὶ κατηρτίσθησαν αἱ ὁμάδες κρούσεως ἐξ ἀξ)κῶν καὶ ὑπ)κῶν ὡς καὶ ναυτῶν τινων ἐμπνεόντων ἐμπιστοσύνην.

Τὴν 23—4—44 καὶ ὥραν 0230 ἤρχισεν ἡ αἰφνιδιαστικὴ ἐνέργεια κατὰ τῶν πλοίων Ἀποστόλη, Ἱέρακος, Σαχτούρη. Στεφθείσης ταύτης ὑπὸ ἐπιτυχίας ἠκολούθησεν ἡ παράδοσις τοῦ Ἡφαίστου καὶ τῆς Ἰωνίας. Νεκροὶ κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν ἦσαν οἱ ὑποπλοίαρχος Ν. Ρουσέν, ὁ ἀνθυποπλοίαρχος Ρέππας καὶ ὁ ἀνθ)γὸς πυρ)κοῦ Δ. Καββαδίας προσφερθεὶς ἐθελοντικῶς τὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν,ὁ ἀρχικελευστὴς Κ. Στάσης καὶ τρεῖς εἰσέτι ναῦται. Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας εὗρεν ἐπὶ τῆς κορβέττας Σαχτούρη ὑψωμένον τὸ σῆμα τοῦ Α.Σ. Ναυάρχου Βούλγαρη. Ἡ ἡρωϊκὴ αὕτη κορβέττα μῆνας τινας ἀργότερον ὑπὸ Κυβερνήτην τὸν πλωτάρχην Α. Γκιώνην εἰσήρχετο εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς. Κατὰ τὸ Δεκεμβριανὸν κίνημα εὑρέθη μόνον αὐτὸ Ἑλληνικὸν πλοῖον εἰς τὸν Πειραιᾶ. Τὴν 2αν Δεκεμβρίου 1944 διὰ σήματος Α. Σ. διετάχθησαν ἅπαντα τὰ ἐμπορικὰ καὶ πολεμικὰ ν' ἀποπλεύσουν ἐκ Πειραιῶς λόγῳ τῆς ἐπικειμένης ἐκρήξεως κινήματος κομμουνιστικοῦ. Ὁ Κυβερνήτης τοῦ Σαχτούρη παρέμεινεν ὑπὸ ἰδίαν του εὐθύνην εἰς τὸν λιμένα καὶ συνεχῶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ κινήματος πλήττων μὲ βαρέα πολυβόλα τῶν 40 ἰντσῶν καὶ μὲ πυροβόλα τὰς θέσεις τῶν κομμουνιστῶν. Τὸ ἐπιτελεῖον τῆς 7ης Μεραρχίας τοῦ ΕΛΑΣ ἐγκατεστημένον εἰς τὴν Ἐμπορικὴν Τράπεζαν ἐπλήγη καὶ διεσκορπίσθη ὑπὸ τοῦ Σαχτούρη τοῦτο δὲ ἐπέφερε πλήρη ἐξάρθρωσιν εἰς τοὺς κομμουνιστάς..

Ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ τὸ Β.Ν. ἔγραψε λαμπρὰς σελίδας δόξης. Ὅταν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ὑποναύαρχου Καββαδία κατηυθύνετο ἐκ τοῦ ναυστάθμου μέσῳ Κρήτης εἰς Ἀλεξάνδρειαν, τὸν Ἀπρίλιον 1941, διὰ νὰ μὴ παραδοθῇ εἰς τοὺς Γερμανούς. Ὅταν διὰ τῶν σκαφῶν του ἐπιφανείας καὶ ὑποβρυχίων του ἐπροστάτε.ε τὰς συμμαχικὰς νηοπομπάς. Ὅταν μεμονωμένα ὑποβρύχια καὶ ἀντιτορπιλικὰ ἐπετίθεντο παντοῦ ὅπου συνήντον ἐχθρὸν οὐδέποτε ἀνακρούσαντα πρύμναν πρὸ αὐτοῦ. Ὁ ὑγρὸς τάφος εἰς τὴν Λέρον τοῦ Β)π Βασίλισσα Ὄλγα, ἐπισημαίνων τὴν ἔνδοξον δρᾶσιν τῶν σκαφῶν τοῦ Β. Ν. μας ἅτινα συνεχίζοντα τὰς ὑπερχιλιετεῖς παραδόσεις τοῦ ναυτικοῦ μας ἀπὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου καὶ τῆς Σαλαμῖνος μέχρι τῆς Ἕλλης τοῦ 1912, καὶ τῆς Ἀν. Λεκάνης τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Δωδεκανήσου τὸ 1941—44, ἔκαμαν ὥστε νὰ φαίνωνται ὀλιγώτερον μελαναὶ αἱ κηλῖδες τὰς ὁποίας ἄφησεν ἡ ἐπαναστατικὴ δρᾶσις πληρωμάτων κατευθυνομένων ὑπὸ ἡγεσίας ἥτις δὲν ἤρθη δυστυχῶς εἰς τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων ἀλλὰ ἐκ καιροσκοπικῶν κυρίως λόγων συνετέλεσε τελευταίως εἰς τὸ νὰ ἀμαυρωθῇ ἡ τιμὴ τοῦ ἐνδόξου ναυτικοῦ μας ἐκεῖ εἰς τὴν ξένην, τὴν Μ.Α.

ΕΙΚΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑ (Χρυσή σελίς)

Τὴν ἔγραψεν ἀποκλειστικῶς τὸ τίμιον σῶμα τῶν νομιμοφρόνων ἀξιωματικῶν μονίμων τε κι' ἐφέδρων,ὅλων τῶν ὅπλων οἵτινες κατέφυγον εἰς ΜΑ πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ μόνον νὰ θυσιασθοῦν χάριν τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος.

Εἶναι χαρακτηριστικὸν τοῦτο. Οὐδεὶς τῶν π ο λ ι τ ι κ ῶ ν ἀ ν δ ρ ῶ ν τῆς χώρας ἐνετάχθη εἰς Μ.Α. εἰς τὴν Λεγεῶνα τοῦ θανάτου ἥν συνέστησαν οὗτοι. Οὐδεὶς πολιτικὸς ἐδείχθη ἀλληλέγγυος πρὸς αὐτοὺς καὶ οὐδεὶς πολιτικὸς ποτὲ ἐκεῖ εἰς τὴν Μ.Α. ἠκολούθησεν ἤ ἐμιμήθη τὰς ὑγιεῖς ἀρχάς τῶν,νομιμοφρόνων ἀξιωματικῶν τῆς ἀφοσιώσεως δηλονότι εἰς τὴν ἰδέαν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος καὶ τῆς πιστῆς ὑπακοῆς εἰς τὸν Βασιλέα Ἥρωα.

Πολιτικοὶ τῆς ἄκρας δεξιᾶς ἐμφανιζόμενοι μεταπολεμικῶς καὶ μέχρι σήμερον πιστοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου καὶ τοῦ Βασιλικοῦ θεσμοῦ, ἀνήκοντες ἐκ πεποιθήσεως εἰς τὴν ὑγιᾶ ἐθνικόφρονα παράταξιν ἀλλὰ καὶ ἐξ οἰκογενειακῆς παραδόσεως βασιλόφρονες μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1941, ἀ π η ρ ν ή θ η σ α ν μόλις εὑρέθησαν εἰς τὸ περιβάλλον τῆς Μ.Α. τὸν Στρατιώτην Βασιλέα. Αἰτία τῆς θλιβερᾶς ταύτης καταστάσεως ὑπάρχει. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι δὲν ἔκαμαν τίποτε ἄλλο ὡς πολιτικοὶ παρὰ νὰ εὐθυγραμμίζουν τὴν πολιτικὴν των πρὸς τὴν τῶν Ἄγγλων. Καὶ οἱ Ἄγγλοι δὲν ἔβλεπον εὐχαρίστως τὸν Βασιλέα Γεώργιον. Ἦτο ὀχληρὰ ἡ παρ' αὐτοῖς παρουσία τοῦ ἀνθρώπου Ἐκείνου ὁ ὁποῖος τοὺς ὑπενθύμιζε κάθε τόσο τὰς ἔναντι τῆς Ἑλλάδος ὑποχρεώσεις των, καὶ ὅστις ἀπετέλει τὴν μόνην ἐγγύησιν τῆς ἡνωμένης Ἑλλάδος, ἐκείνης δηλαδὴ ἥτις ποτὲ δὲν συνέφερε τοὺς Ἄγγλους νὰ ὑπάρχῃ. Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὅσοι διεπιστώνοντο φίλοι τοῦ Βασιλέως ἐχαρακτηρίζοντο «ὕποπτοι» ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους καὶ παρεδίδοντο εἰς τοὺς ὄνυχας τῆς φατρίας τοῦ Καΐρου μὲ τὸ στῖγμα τοῦ προδότου. Ἐνῷ οἱ δεδηλωμένοι ἐχθροὶ τοῦ Γεωργίου ἦσαν οἱ ἔμπιστοι συνεργάται των.

Φυσικά, οἱ εὐθεῖς στρατιωτικοὶ δὲν ἦτο ποτὲ δυνατὸν ν' ἀκολουθήσουν τὰ ἴχνη τῶν πολιτικῶν τῆς Μ.Α. Μὴ ἀνεχόμενοι συμβιβασμοὺς μὲ τὴν συνείδησίν των ἐπροτίμων τὴν ἠθικὴν καταδίκην ἀπὸ τοὺς φαύλους τοῦ Καΐρου, παρὰ τὴν ἐπονείδιστον ὁδὸν τῆς προδοσίας τῶν ἰδανικῶν των καὶ τοῦ Βασιλέως πρὸς ὃν εἶχον δώσει ὅρκον πίστεως καὶ ὅστις ἀπετέλει μέγα Ἐθνικὸν κεφάλαιον ἐγγυώμενον τὴν πραγματοποίησιν τῶν δικαίων πόθων τῆς πατρίδος.

Ἡ ὀργάνωσις τῆς 1ης Ταξιαρχίας καὶ ἡ συγκρότησις τοῦ Ἱεροῦ Λόχου ἔδωσαν τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὅπλα ν' ἀναμετρηθοῦν καὶ πάλιν εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἄρεως μὲ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος.

Α. *Ἡ 1η Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία*

Συνεκροτήθη εἰς Παλαιστίνην μὲ στελέχη ἐκ Μονίμων καὶ Ἐφέδρων Ἀξ)κῶν ἐλθόντων ἐξ Ἑλλάδος μέσω Τουρκίας καὶ ἐξ ἀνδρῶν ἐκ τῶν ὡσαύτως ἐξ Ἑλλάδος μέσω Τουρκίας καταφυγόντων εἰς Μ.Α. ὡς καὶ τῶν στρατολογηθέντων Ἑλλήνων ὁμογενῶν Μ. Α.

Ἡ Ταξιαρχία τελοῦσα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀντ)ρχου Παυσανία Κατσώτα συμμετέσχε τῶν μαχῶν τοῦ Ἐλ Ἀλαμέϊν ἀπὸ 7–9–42 ἕως 3–11–42 ἔνθα ἡρωϊκῶς ἐπολέμησεν εἰς τὸ πλευρὸν τῶν Ἄγγλων κατὰ τῶν Ἰταλογερμανικῶν δυνάμεων καὶ συνέβαλεν εἰς τὴν ἐπιτευχθεῖσαν νίκην.

Ἡ διαβρωτικὴ ὅμως προσπάθεια τῶν πατριδοκαπήλων στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν τοῦ Καΐρου εἰσδύσασα εἰς τὰ στελέχη καὶ ἄνδρας αὐτῆς ἐνεφάνισε μεμονωμένα κρούσματα ἀπειθαρχίας, ἕνεκεν τῶν ὁποίων ἡ Ταξιαρχία δὲν ἠδυνήθη νὰ συνεχίσῃ περαιτέρω δρᾶσιν μεταφερθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ὀπίσω εἰς Παλαιστίνην.

Β. *Ἡ 2α Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία*

Δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ στελεχωθῇ κι' ἐγκατελήφθη ἡ προσπάθεια συγκροτήσεώς της.

Γ. *Ἱερὸς Λόχος*

Οὗτος συνεστήθη τὸ θέρος τοῦ 1942 ὑπὸ τῶν ἰθυνόντων τοῦ Καΐρου πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἀποτελέσῃ ἓν εἶδος Στρατοπέδου Συγκεντρώσεως ὅλων τῶν ἀνεπιθυμήτων Ἀξ)κῶν Μονίμων καὶ Ἐφέδρων, ξηρᾶς, θαλάσσης καὶ ἀέρος οἵτινες διεπιστοῦτο ὅτι δὲν ἦσαν «ἡμέτεροι» ὡς βασιλόφρονες ἢ ἀκόμη καὶ ὕποπτοι βασιλισμοῦ. Οἱ 300 ὅμως Ἱερολοχῖται δὲν εἶχον οὐδεμίαν διάθεσιν νὰ παραμείνουν ἀδρανεῖς.

Κατώρθωσαν νὰ ἐπιτύχουν ἀπὸ τοὺς Ἄγγλους νὰ ἐξωπλισθοῦν μὲ σύγχρονον ὁπλισμὸν ἐνῶ ἐκ παραλλήλου νὰ ἐκπαιδευθοῦν εἰς τὴν καινοφανῆ τακτικὴν τῶν Καταδρομῶν ἣν ἐπέβαλλον αἱ συνθῆκαι τῆς ἐρήμου. Ἐφοδιάσθησαν πρὸς τοῦτο μὲ τζὶπς τῶν ὁποίων ἐπέβαινον πρὸς δρᾶσιν ἀνὰ δύο ἄτομα, ἐξεπαιδεύθησαν ἀλεξιπτωτισταὶ πραγματοποιήσαννες 7 πτήσεις ἕκαστος, χιονοδρόμοι εἰς τὰ

ὄρη τοῦ Λιβάνου καὶ εἰς τὴν διὰ θαλάσσης δρᾶσιν μὲ τὰ σκάφη ML καὶ τὰς λέμβους ἐκ καουτσούκ. Ἡ ὀργάνωσις τοῦ 3ου ἐν τῃ Ἱστορίᾳ τοῦ Ἔθνους μας Ἱεροῦ Λόχου (1ος ὁ τῶν Θηβαίων καὶ 2ος ὁ τοῦ Δραγατσανίου) ἔγινεν εἰς 3 διμοιρίας ἑκάστης τῶν ὁποίων ἡγεῖτο ὡς διμοιρίτης μόνιμος Λοχαγὸς (Πρῶτοι διμοιρῖται ἦσαν οἱ Λοχαγοὶ Πυρ)κοῦ Καζακόπουλος, Δημόπουλος, καὶ Ἴλαρχος Μπουρδᾶκος). Οἱ ἄνδρες τοῦ Λόχου Μόνιμοι καὶ Ἔφεδροι, ἦσαν ὅλων τῶν ὅπλων στρατοῦ ξηρᾶς, θαλάσσης καὶ ἀέρος, ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἀνθ)γοῦ μέχρι τοῦ Συντ)ρχου. Διακρίσεις βαθμῶν, ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ὑπηρεσίας ἢ πολεμικῆς ἀποστολῆς, δὲν ὑπῆρχον.

Ἕκαστος εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Διμοιρίας του ἦτο Ἱερολοχίτης. Φυσικὰ οἱ νεώτεροι συναισθηματικῶς εἶχον ἀπόλυτον σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἀνωτέρους των κατὰ βαθμόν. Οἱ ἄνδρες τοῦ Ἱεροῦ Λόχου ἀνέπτυξαν μεταξύ των μίαν ὑποδειγματικὴν ἀλληλεγγύην διὰ τὸν λόγον τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος. Ὡς ἀποστολήν των εἶχον τάξει τὸν πόλεμον κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος Γερμανοϊταλῶν κι' εἶχον ὁρκισθῆ νὰ τὴν ἐκπληρώσουν μέχρις ὁλοκληρώσεως τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος, δίδοντες ὡς ἁπλοῖ στρατιῶται τὴν ζωήν των χάριν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ, Δι' ὃ καὶ ἔφερον τὸ χαρακτηριστικὸν σῆμα τῆς ἀσπίδος μὲ τὰς λέξεις «ἢ ΤΑΝ ἢ ΕΠΙ ΤΑΣ».

Οἱ ἥρωες τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν μετουσιώθησαν εἰς τοὺς γενναίους ἄνδρας Ἀξιωματικοὺς – Εὐέλπιδας τοῦ Ἱεροῦ μας Λόχου, μὲ τὴν ἰδίαν ἀνδρείαν, τόλμην ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἰδίαν τακτικὴν μάχης ὡς καὶ οἱ ἥρωες τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Κατ' ἐκεῖνον τὸν πόλεμον τὸ Ὁμηρικὸν ἅρμα δίτροχον συρόμενον ὑπὸ δύο ἢ τριῶν ἵππων ὁδηγεῖται ἀπὸ τὸν ἡνίοχον τοῦ ὁποίου κυρία ἀποστολὴ εἶναι ὅπως διὰ καταλλήλων κινήσεων καὶ ἑλιγμῶν βοηθῇ τὸν ἀπὸ τοῦ ἅρματος μαχόμενον ἥρωα, εἰς τὸν ἀγῶνα του· ἐὰν δὲ οὗτος χρειασθῇ νὰ κατέλθη τοῦ ὀχήματος καὶ πολεμήση πεζός, τότε νὰ φέρη πάντοτε παρ' αὐτὸν τὸ ἅρμα ἕτοιμον εἰς πᾶσαν χρῆσιν.

Αὐτὴν τὴν τακτικὴν ἐφήρμοσαν οἱ Ἱερολοχῖται τοῦ 1942 μὲ τὸ τζίπ. Ὁ ὁδηγός του κατηύθυνε τὸ τετράτροχον (60 ἵππων μηχανῆς) διὰ καταλλήλων δὲ κινήσεων καὶ ἑλιγμῶν ἐφέρετο μέσῳ ναρκοπεδίων καὶ προωθεῖτο εἰς θέσεις μάχης ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἕτερος Ἱερολοχίτης ἔτασσε τὸ αὐτόματόν του κατὰ τοῦ ἐπισημανθέντος ἐχθρικοῦ στόχου.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδία εὐφυΐα τοῦ Νέστορος καὶ Ὀδυσσέως εὑρί-

σκεται είς τὴν ὑρᾶσιν τῶν Ἱερολοχιτῶν. Οἱ Δημόπουλος Π. Καίσαρης Ν.Καζακόπουλος Π. Μπουρδᾶκος Γρ. Ἀλεξανδρῆς, Ματθαῖος, Μακρῆς Ε. Ζαχαράκης Ἐμ.καὶ Ρήγας Ἀντ.διεισδύουν ἐντὸς τῶν γραμμῶν τῶν ὑποχωρούντων Γερμανῶν ἐπιφέρουν εἰς αὐτοὺς σύγχυσιν μὲ ἀποτέλεσμα τὴν διάλυσιν μιᾶς ἐχθρικῆς πυροβολαρχίας, ἥν δὲν ἠδυνήθη μὲ τὰς συνεχεῖς βολάς του πρότερον νὰ ἐξουδετερώση τὸ Ἀγγλικὸν Πυρ)κόν."Οταν ἐξεπλήρωσαν τὴν ἀποστολήν των ἐπέστρεφον μὲ τὰ 4 τζίπς των πρὸς τὰς γραμμάς των βαλλόμενοι ἐντατικῶς ὑπὸ τῶν Ἄγγλων οἱ ὁποῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ φαντασθοῦν ποτὲ ὅτι ἦσαν ἑλληνικὰ τὰ τζίπς ἐκεῖνα τὰ ἐκ τῶν γραμμῶν τοῦ ἐχθροῦ ἐρχόμενα.Ἡ ἔκπληξις τῶν συμμάχων μας ἦτο ἀφάνταστος ὅταν διεπίστωσαν τὸ γεγονὸς ἀλλὰ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Ἀτομικῆς τακτικῆς μάχης τῆς Ἐρήμου ὅπερ ἐφήρμοζον μετὰ 32 αἰῶνας οἱ ἀπόγονοι τῶν Εὐελπίδων τῆς Ὁμηρικῆς ἐποχῆς.

Ὁ Ἱερὸς Λόχος μετὰ τὴν μάχην τοῦ Κσὰρ - Ἰλὰν (10—3—43) καθ' ἥν διεκρίθη ἔναντι ὅλων τῶν ἄλλων Ἀγγλικῶν δυνάμεων τοῦ Reading Forces (*) εἰς ἅς ἦτο ἐντεταγμένος, ἐσυνέχισε τὴν καταδίωξιν τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν Τυνησίαν, ἑκάστου Ἱερολοχίτου τηροῦντος τὴν αὐτὴν τακτικὴν ἀγῶνος ἥτις ἦτο ἡ ἀπηνὴς δίωξις καὶ παρενόχλησις τοῦ ὑποχωροῦντος πρὸς Μπὸν τῆς Τυνησίας ἐχθροῦ.

Οἱ Γερμανοὶ ὅμως δὲν ὑποχωροῦν ἀτάκτως ἀλλὰ μάχονται σκληρῶς κατὰ τὸν ὑποχωρητικόν των ἀγῶνα. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀντεπιτίθενται. Εἰς Κσὰρ Ἰλὰν ἐπιτίθενται ἀκάθεκτοι κατὰ τῶν Ἀγγλοελληνικῶν δυνάμεων. Τὸ βάρος τῆς ἐπιθετικῆς των ὁρμῆς δέχεται ὁ Ἱερὸς Λόχος ὁ ὁποῖος τοὺς ἀνταποδίδει σκληρῶς τὰ πλήγματα, καὶ τοὺς ἀναγκάζει νὰ συμπτυχθοῦν εὐσπευσμένως. Ὁ Ἱερο-χ)της ὅμως Εὔελπις Ι. Τσαουσόπουλος Παν. (εἷς ἐκ τῆς φάλαγγος τῶν 300 τῆς Κρήτης) ὅστις τοὺς κατεδίωξε πέραν παντὸς ὁρίου ἀσφαλείας του δὲν ἐπιστρέφει μὲ τὸ τζὶπ του, προφανῶς φονευθείς. Ἐνῶ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Οὐάντι ἐλ Ἀκαρὶτ φονεύεται εἰς μίαν μο-

---

(*) Οἱ Ἀξ)κοὶ οὗτοι ἐπαρασημοφορήθησαν ἀμέσως μὲ τὸ ἀνώτερον—μετὰ τὸ Victory Gross (40 δι' ὅλην τὴν αὐτοκρατορίαν)—παράσημον D.S.O. ἐζητήθη δὲ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὑπουργείου Στρατ)κῶν Καίρου ἡ ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ προαγωγὴ ἀλλ' ἀπερρίφθη ἡ σύστασις τῶν Ἄγγλων δεδομένου ὅτι ὅλοι οἱ Ἀξ)κοὶ ἐκεῖνοι εἶχον γραφεῖ πρὸ πολλοῦ εἰς τὸν μαῦρον πίνακα ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν·

νόμαχίαν του μὲ ἐπερχόμενον Στούκας ὁ Ἴλαρχος Ἱερολοχίτης Γρηγ. Μπουρδάκος (1934). Αἱ ἀπώλειαι τῶν Ἱερολοχιτῶν κατὰ τὴν α' ταύτην περίοδον τῆς πολεμικῆς των δράσεως ἦσαν μικραί. Ὄχι τόσον διότι ἐπεκράτει ἡ σύνεσις ἀλλ' ὅσον διότι ἦσαν ἄριστα ἐκπαιδευμένοι καὶ μὲ ἀπαστράπτουσαν ἀντίληψιν εἶχον προσαρμοσθῆ εἰς τὰς συνθῆκας τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἐρήμου. Πρῶτοι οἱ Ἱερολοχῖται ἐχρησιμοποίησαν τὸ τζὶπς ὡς ἅρμα ὁμηρικόν. Οἱ Ἄγγλοι ἐμιμήθησαν μετέπειτα τὴν τακτικὴν ταύτην, ἣ ν ἐ δ ι δ ά χ θ η σ α ν κ α ὶ π ά λ ι ν ὑ π ὸ Ἑ λ λ ή ν ω ν ἀλλὰ περιέργως δὲν εἶχον τ' ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα, ἀνάλογα μ' ἐκεῖνα ἅτινα ἔζησαν κι' εἶδαν εἰς τοὺς Ἱερολοχίτας μας. Ἴσως διότι τὸ ἄψυχον τζὶπ δὲν ἀπήτει μόνον βενζίνην ἀλλὰ καὶ ψ υ χ ὴ ν ἀτσαλίνην διὰ νὰ φτερουγίση πρὸς τὴν Νίκην...

— Μετὰ τὴν μάχην τῆς Ἐρήμου ὁ Ἱερὸς Λόχος ἐλάχιστα ἀνεπαύθη. Μετεφέρθη μέσῳ Αἰγύπτου εἰς Παλαιστίνην (Ἐλ Μπάσα) καὶ οἱ ἄνδρες του χρησιμοποιοῦντες τώρα «θαλάσσια τζίπ», τὰ ML, ἀποδύονται εἰς ἐπιχειρήσεις καταδρομῶν κατὰ τῶν Δωδεκανήσων. Συλλαμβάνουν ὁλοκλήρους Γερμανικὰς φρουρὰς καὶ τὰς μεταφέρουν εἰς Μ.Α. Προβαίνουν εἰς πράξεις σαμποτὰζ κατὰ τῶν Γερμανικῶν Ὀργανώσεων μονάδων καὶ κέντρων στρατιωτικῶν. Μάχονται χειριζόμενοι ἄριστα ἐγχειρίδιον εἰς πάλην σώματος πρὸς σῶμα μετὰ τῶν σκληροτραχήλων Γερμανῶν. Τμῆμα τοῦ Ἱεροῦ Λόχου μετέχει ἀργότερον μετ' Ἄγγλων εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Λέρου καὶ μάχεται σκληρῶς κατὰ τῶν ἐνεργησάντων ἀποφασιστικὴν ἀλλὰ καὶ ἀπεγνωσμένην ἐπίθεσιν Γερμανῶν. Τοσαύτη ἦτο ἡ μανία τῶν Γερμανῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ὥστε παρὰ πᾶσαν τακτικὴν καὶ τεχνικὴν ἔρριψαν κατὰ τῶν θέσεών των ἀλεξιπτωτιστὰς ἀπὸ ὕψους 70 μόνον μέτρων!! Ἐξ αὐτῶν ἐλάχιστοι ἔφθασαν σῶοι εἰς τὸ ἔδαφος ἀλλ' ἦσαν οὗτοι ἀρκετοὶ διὰ νὰ ἐπιτύχουν τοῦ σκοποῦ των, Ἀργότερον εἰς Σάμον ἐνεργεῖ ὁ Ἱερὸς Λόχος ὡς Σῶμα Ἀλεξιπτωτιστῶν καὶ ἔρχεται οὐρανόπεμπτος νύκτωρ διὰ ν' ἀπελευθερώση τὴν νῆσον ἀπὸ τὸν ἐχθρόν.

Μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς ἀνταρσίας τῆς Ἀλεξανδρείας ἡ νέα Κυβέρνησις καὶ ὁ νέος ἀρχηγὸς στρατοῦ Συντ)χης Κ. Βεντήρης πιστὸς εἰς τὸ καθῆκον καὶ τὸν Βασιλέα προβαίνει ταχύτατα εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ ΒΕΣΜΑ. Ἀποστρατεύει συλλήβδην ὅλους τοὺς ἀνικάνους Ἀξ)κούς, ἐπαναφέρει ἐκ τῆς ἐξορίας τοῦ Σουδὰν τοὺς ἀσπίλους Ἀξ]κοὺς καὶ τοὺς χρησιμοποιεῖ ὡς στελέχη τῆς νέας 3ης Ἑλληνικῆς ὀρεινῆς Ταξιαρχίας ἥτις συγκροτεῖται τάχιστα καὶ ἀποστέλλεται εἰς τὸ μέτωπον τῆς Ἰταλίας. Ἀποφυλακίζει τοὺς καταδίκους ὑπὸ τῆς δημοκρατικῆς κλίκας τοῦ Καΐρου, τὴν δὲ κλίκαν ἐπι·

τυγχάνει ἐν μέρει νὰ διασκορπίση καὶ αὐξάνει τὴν δύναμιν τοῦ μόνου ἀξιομάχου τμήματος τοῦ Ἱεροῦ Λόχου ὅστις διὰ τῆς προσλήψεως στρατιωτῶν αὐξάνεται εἰς δύναμιν πλέον τῶν 600 ἀνδρῶν. Ὁ Ἱερὸς Λόχος ἀναδιαρθροῦται εἰς τρία τμήματα ἀρχικῶς, μετέπειτα δὲ καὶ εἰς τέταρτον.

—Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της εἰς Ἰταλίαν ἡ 3η Ὀρεινὴ Ταξιαρχία ἐπιθεωρεῖται ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Γεωργίου. Δύο μῆνας ἀργότερον ἔπειτα ἀπὸ σκληροὺς καὶ ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας ἐναντίον τῶν Γερμανῶν Ἀλεξιπτωτιστῶν τῶν λεγομένων «τμημάτων θανάτου» ἡ Ἑλληνικὴ ἀνδρεία ἐλάμβανεν ἐκεῖ εἰς τὸ Ρίμινι τὴν ρεβὰνς τῆς Κρήτης ἀπὸ τὸ ἴδιο ἐπίλεκτον Γερμανικὸν Σῶμα. Τὴν 7ην πρωϊνὴν τῆς 21ης Σεπτεμβρίου ἐγένετο ἡ ἔπαρσις τῆς κυανολεύκου εἰς τὸ Δημαρχεῖον τῆς Ἰταλικῆς αὐτῆς πόλεως ἥτις ἀπετέλει πράγματι τὸ προγεφύρωμα καὶ τὴν πύλην τοῦ Πάδου διὰ τοὺς Συμμάχους.

—Ὁ Ἱερὸς Λόχος ἀναδιαρθρωθεὶς ἀπὸ τοῦ θέρους 1944 ἀναλαμβάνει ἀποστολὰς ἀπελευθερώσεως ὅλων τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου.

Σήμερον, ἡ ἔνδοξος σημαία τῶν 300 Ἱερολοχιτῶν τοῦ Ἱεροῦ Λόχου Μ.Α. 1942 εὑρίσκεται εἰς τὸ Μουσεῖον Πολεμικῶν ἀναμνήσεων τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων παρὰ τὴν ἔνδοξον σημαίαν τῆς φάλαγγος τῶν 300 Εὐελπίδων 1941, τὴν Σημαίαν τοῦ 70οῦ Συντάγματος Πεζικοῦ τοῦ θυσιασθέντος εἰς Ροῦπελ κ.ἄ. Ἀπὸ τὴν πνοὴν αὐτῆς ἐγεννήθη μεταπολεμικῶς τὸ λαμπρὸν σῶμα τῶν Ἑλλήνων Καταδρομέων (Λ.Ο.Κ.) τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε τὸν τρόμον τῶν ἀνταρτῶν κατὰ τὸν ΚΣ πόλεμον καὶ τὸ ὁποῖον συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν Νίκην τοῦ Στρατοῦ μας τὸ 1949. Διότι ὄντως, ἡ χρυσῆ σελὶς τοῦ Ἱεροῦ Λόχου Μ.Α. δὲν ἔκλεισε μὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ 1944 ἀλλὰ ἐσυνεχίσθη νὰ γράφεται ἀντιγράφουσα τὰς χρυσᾶς σελίδας τῆς τρισχιλιετοῦς λαμπρᾶς Ἱστορίας μας.

Μετά τινας ἡμέρας ἐγένετο ἡ «ἀπελευθέρωσις» τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ 3η Ὀρεινὴ Ταξιαρχία ὀνομασθεῖσα τώρα «τοῦ Ρίμινι» εἰσέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀντὶ ὅμως ν' ἀκούση τὸν ἔπαινον διὰ τὴν δρᾶσιν τῶν ἡρωϊκῶν τέκνων της δέχεται ὠμὰς ἐπικρίσεις. Ὁ Γ. Καφαντάρης καὶ ἄλλοι ἰθύνοντες τοῦ πολιτικοῦ κόσμου τὴν ὑβρίζουν. Τὴν ἀποκαλοῦν «Σῶμα Πραιτωριανῶν».

Ἡ Κυβέρνησις ἑτοίμη νὰ ἐνδώση εἰς τὴν πίεσιν τῶν Κομμουνιστῶν Ὑπουργῶν της καὶ τῶν συνοδοιπόρων τοῦ πολιτικοῦ κόσμου ἀποφασίζει τὴν διάλυσίν της. Τὴν ἐπρόφθασαν ὅμως τὰ γεγονότα. Τὸ κίνημα τῶν Ἀθηνῶν. Εἰς τοὺς στρατῶνας τοῦ Μακρυγιάννη καὶ στὸ Γουδὶ ἔδωσε σκληρὰς μάχας κατὰ τῶν Ἐλασιτῶν καὶ χάρις εἰς τὴν 3ην Ὀρεινὴν Ταξιαρχίαν κερδίζεται ἡ Μ ά χ η τ ῶ ν Ἀ θ η-

ν ῶ ν κι' ἀποσοβεῖται ἡ κομμουνιστικοποίησις τῆς Ἑλλάδος. Ἔτσι οἱ Κομμουνισταὶ εἰς τὰς Ἀθήνας χάνουν τ ὸ ν 2ον γ ῦ ρ ο ν τ ω ν π ά λ ι ν χ ά ρ ι ς ε ἰ ς τ ο ὺ ς «φ α σ ί σ τ α ς» τ ῆ ς Μ. Α.

ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΕΙΣ Μ.Α.

Ὁ Ἀραβικὸς Σύνδεσμος

Τὴν 22 Μαρτίου 1945 ὑπογράφεται μεταξὺ τῶν Ἀράβων σύμφωνον συσφίγξεως σχέσεων καὶ συντονισμοῦ προσπαθειῶν των ἐπ' ἀγαθῷ ὅλου τοῦ ἀραβικοῦ κόσμου. Ἡ συμφωνία συνήφθη πρωτοβουλίᾳ τῆς Αἰγύπτου. Τὴν 13 Ἀπριλίου 1950 συνήφθη εἰς Κάϊρον παναραβικὸν σύμφωνον ἀσφαλείας. Τοῦτο τὸ ἐπέβαλλε κυρίως ἡ ἀδήριτος ἀνάγκη τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῶν ἐπεκτατικῶν βλέψεων τοῦ Ἰσραήλ.

Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως παρετηρήθη χαλάρωσις εἰς τοὺς ἐνδοαραβικοὺς δεσμούς, πρὸς ἐπανασύνδεσιν τῶν ὁποίων συνῆλθεν εἰς Κάϊρον (22 Ἰανουαρίου 1955) Παναραβικὴ διάσκεψις. Ἡ Τουρκία ἐπιδιώκουσα ἡγετικὸν ρόλον ἐν Μ.Α. ἐπιτυγχάνει, ὡς πρῶτον βῆμα, τὴν ὑπογραφὴν (24 Φεβρουαρίου 1955) Τουρκοϊρακινοῦ συμφώνου. Τοῦτο εἶχε σοβαρὸν ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς ἑνότητος τῶν Ἀράβων, διότι οἱ Αἰγύπτιοι ἐμφορούμενοι ὑπὸ ἄκρως ἐθνικιστικοῦ πνεύματος — οἰστρηλατημένου ἀπὸ τὴν πρόσφατον ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ Φαροὺκ — μελετοῦν μέτρα διὰ ν' ἀποτρέψουν τὴν συμμετοχὴν καὶ ἄλλων Ἀραβικῶν χωρῶν εἰς τὸ Σύμφωνον τοῦτο. Ἐπὶ πλέον ἠπείλει ἡ Αἴγυπτος ὅτι θὰ διέλυε τὸν Ἀραβικὸν σύνδεσμον. Ἡ Συρία ἐξ ἄλλου ἀναλαμβάνει πρωτοβουλίαν δημιουργίας νέου Ἀραβικοῦ συνδέσμου εἰς ἀντίρροπον τοῦ Τουρκοϊρακινοῦ. Ἡ Τουρκία θεωρεῖ τὰς ἐνεργείας ταύτας τῆς Συρίας ὡς στρεφομένας ἐναντίον της παρὰ τὰς περὶ τοῦ ἀντιθέτου διαβεβαιώσεις τῶν Σύρων. Παρὰ ταῦτα ὑπεγράφη τὴν 3ην Μαρτίου 1955 εἰς Δαμασκὸν Συροαιγυπτιακὸν σύμφωνον εἰς ὃ προσεχώρησαν τὴν 6ην Μαρτίου ἡ Σαουδικὴ Ἀραβία καὶ τὴν 26ην Μαρτίου ἡ Ὑεμένη. Ὁ Λίβανος καὶ ἡ Ἰορδανία ἐτήρησαν μᾶλλον οὐδετερότητα. Ἔναντι τοῦ συμφώνου τῆς Βαγδάτης ὁ Ἀραβικὸς σύνδεσμος ἐτάχθη ἀντιμέτωπος. Θεωρεῖ τοῦτο ὡς καθαρῶς ἀντιαραβικὸν παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ εἰς αὐτὸ συμμετοχὴ τοῦ Ἰρὰκ ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ ἐγγύησιν δι' αὐτούς. Αἱ τελευταῖαι ἐξελίξεις ἀνάγονται εἰς

τὴν συνένωσιν τῶν κρατῶν Αἰγύπτου καὶ Συρίας ὡς καὶ τῆς Ὑεμένης, ἐνῶ ἐξηγγέλθη ἤδη καὶ ἡ ἕνωσις Ἰρὰκ—Ἰορδανίας.

Οὐδεὶς δύναται νὰ προβλέψη τὸν χρόνον ἐπὶ τὸν ὁποῖον θὰ ἐπιζήση ὁ Ἀραβικὸς σύνδεσμος. Αἱ ἐπεμβάσεις τῆς ΗΑΔ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ἄλλων ἀραβικῶν κρατῶν (Λιβάνου) ἢ ἀπροθυμία τοῦ προέδρου Νάσσερ νὰ συνεργασθῆ μετὰ τῶν λοιπῶν ὁμοεθνῶν χωρῶν ἂν δὲν τοῦ προσφέρουν προηγουμένως «γῆν καὶ ὕδωρ», ἡ ἀδιαλλαξία τῆς Ἀραβικῆς Ὁμοσπονδίας καὶ τὰ πρόσφατα γεγονότα τοῦ Λιβάνου τὰ ὁποῖα κατέδειξαν τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Ἀραβικοῦ συνδέσμου πρὸς ὃν κατέφυγεν ὁ Λίβανος νὰ ἀποκαταστήση τὴν τάξιν καὶ εἰρήνην πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν σαφῆ κι' εὔγλωττα προμηνύματα ὅτι ὁ Ἀραβικὸς σύνδεσμος ὑφιστάμενος εἰσέτι τύποις βαίνει ταχέως πρὸς διάλυσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ III

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΙΣΧΥΣ Μ.Α.

Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Ἡ Μ.Α. ὡς αὕτη θεωρεῖται εἶναι μία ἔκτασις 10.255.921 τετρ.. χιλ. ἥτις κατοικεῖται ὑπὸ πληθυσμοῦ 174.239.105 κατοίκων. .

Ἐὰν ἐξαιρεθῇ τὸ πετρέλαιον, τὸ ὁποῖον ἄλλωστε δὲν ἀνήκει, πλὴν τοῦ Ἰράν εἰς τοὺς γηγενεῖς πληθυσμοὺς ἡ Μ.Α. δὲν δύναται νὰ χσρακτηρισθῇ ὡς περιοχὴ πλουσία. Δὲν θὰ ἐχαρακτηρίζετο δὲ οὔτε κἂν αὐτάρκης ἂν ἡ λιτότης καὶ τὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον τῶν διαβιούντων εἰς αὐτὴν λαῶν μὲ τινας ἐξαιρέσεις (Ἰσραὴλ Λιβάνου) δὲν εὑρίσκετο εἰς τὸ στάδιον τῶν ὑπαναπτύκτων περιοχῶν.

Ἐστερημένη πρώτων ὑλῶν,ὀρυκτοῦ πλούτου μεταλλευμάτων καὶ διαποτιζομένη ἀπὸ ὀλίγας μεμονωμένας ποταμίας ὁρτηρίας οἵτινες μόνον περιορισμένας μικρὰς ἐκτάσεις καθιστοῦν εὐφόρους γαίας (κοιλάδες Νείλου, Μεσοποταμία), δὲν εὐνοεῖ προσπάθειαν διαθέσεως κεφαλαίων δι' ἀξιοποίησιν πλουτοπσραγωγικῶν πηγῶν ἢ γεωργικῶν ἐκτάσεων. Ἡ ἀνάγκη ὅμως αὕτη καθίσταται διὰ πολλὰ κράτη τῆς Μ.Α. ἀδήριτος χάριν τῆς ἐπιβιώσεως τοῦ ἀσυνήθως αὐξανομένου πληθυσμοῦ των. Οὕτω εἰς τὴν Αἴγυπτον π.χ. ὅπου ἡ καλλιεργουμένη γῆ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς π.γ. τοῦ Νείλου εἶναι ἀνεπάρκὴς διὰ τὰς στοιχειώδεις ἀνάγκας τοῦ λιτοδιαίτου λαοῦ της, γίνεται δὲ ὁσημέραι προβληματικὴ καὶ αὐτὴ ἡ σταγονομετρικὴ διατροφή του κατέστη ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη διὰ τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας ἡ κατασκευὴ παρὰ τὸν Νειλοφράκτην τοῦ Ἀσσουὰν (ὅστις κατεσκευάσθη τὸ 1902 κι' ἐπεξετάθη τὸ 1912, ἔχων μῆκος 1960 μ. ὕψος 45 μ. καὶ πάχος 12 μ. μὲ χωρητικότητα ὕδατος 2420 ἑκατ. μ³), ἑνὸς νέου μεγάλου φράγματος οὗτινος ἡ ἀξία ὑπελογίσθη εἰς τὸ ποσὸν τῶν 300 ἑκ. δολλαρίων.

Δι' αὐτοῦ θὰ ἀρδευθῆ μία τεραστία ἔκτασις, χέρσος σήμερον, περίπου 3 ἑκ. στρεμμάτων.

Ἡ Ἐθνικὴ Αἰγυπτιακὴ Οἰκονομία, – κατόπιν τῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων αἵτινες ἐπηκολούθησαν ὡς ἄμεσος συνέπεια τὴν ἀνατροπὴν τῶν παλαιῶν θεσμῶν εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐκθρονίσεως τοῦ Φαροὺκ τὸ 1953 – οὖσα ἀνισοσκελὴς καὶ χωλή, ἐπεδίωξε τὴν θεραπείαν τῆς χρονίας νόσου της διὰ μιᾶς ριζικῆς ἐπεμβάσεως ἀλλὰ καὶ ταχείας. Ἡ ἐπιζητουμένη ἐσπευσμένη λύσις ὡς τὴν ἀνεζήτησεν τὸ Κάϊρον ταυτοχρόνως ἀπὸ τὸ Κρεμλῖνον καὶ Σταίητ Ντηπάρτμεντ ἐνεφάνισε μὲ κωμικὴν ὄψιν τὸ φλέγον τοῦτο ζήτημα τῆς Αἰγύπτου. Περίπου τὸ ἐτοποθέτησεν εἰς τὴν θέσιν ἑνὸς ἀκροβάτου ὅστις βαδίζων ἐπὶ ἑνὸς σχοινίου δεμένου εἰς τὰ δύο ἄκρα του – ἐκ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἐλευθερίας (Νέας Ὑόρκης) καὶ τῶν Τρούλων τοῦ Κρεμλίνου – προσεπάθη μὲ κωμικὰς μετατοπίσεις καὶ τὰς χεῖρας ἀνοικτὸς νὰ ἰσορροπήσῃ. Αἱ ἀπέλπιδες κινήσεις τοῦ ἀτυχοῦς ἀκροβάτου ἐπροκάλουν τὰ σκώματα καὶ τοὺς γέλωτας τοῦ Διεθνοῦς κοινοῦ.

Ἀναμφισβητήτως ἡ ἐνέργεια τοῦ προέδρου Νάσσερ νὰ καλέσῃ τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσίας Σεπίλωφ εἰς Κάϊρον διὰ νὰ συζητήσουν ἐπὶ τῆς ἐξευρέσεως λύσεως διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ φράγματος Ἀσσουὰν ἦτο ἀπονενοημένη κι' ἐν πολλοῖς ἀψυχολόγητος δεδομένου ὅτι ταυτοχρόνως ἡ Αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις εἶχεν ἀπευθυνθῆ εἰς Οὐασιγκτῶνα διὰ τὸ αὐτὸ θέμα. Αἱ ΗΠΑ αἵτινες μὲ βαθεῖαν κατανόησιν ἐξετάζουν, ὀρθοτομοῦν κι' ἐπιλύουν παρόμοια προβλήματα δὲν ἐπέδειξαν εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὴν δέουσαν στοργὴν πρὸς τὴν Αἴγυπτον, παρεξηγήσασαι τὰς ἀσυνέτους ἐρωτοτροπίας συμβάσεις ἀνταλλαγῶν μὲ Κράτη τοῦ Ἀνατ. Μπλόκ, προμηθείας ὅπλων ἐξ αὐτῶν, συνεννοήσεις μὲ Μόσχαν, ἐπισκέψεις Ρώσων τεχνικῶν εἰς Αἴγυπτον κλπ.) πρὸς τὴν Μόσχαν τοῦ Προέδρου Νάσσερ ἀποκορύφωμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξε τὸ πρόσφατον (Μαΐου 1958) ταξείδιον τοῦ Προέδρου τῆς ΗΑΔ Νάσσερ εἰς Ρωσίαν καὶ ἡ δεκαπενθήμερος ἐκεῖ παραμονή του. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν ΗΠΑ Φόστερ Ντάλλες ἀπέκρουσε πᾶσαν ἰδέαν χορηγήσεως δανείου ἢ χρηματοδοτήσεως καθ' οἱονδήποτε ἄλλον τρόπον – διὰ δολλαρίων – τῆς Αἰγύπτου.

Τὸν χειμῶνα τοῦ 1956 (κατ' ἀποκάλυψιν τοῦ Προέδρου Νάσσερ), δὲν ὑπῆρχεν εἰς Αἴγυπτον ἀπόθεμα σίτου ἢ μὴ δι' ἕνα μῆνα. Οὔτε καὶ πετρέλαιον. Ἡ Αἴγυπτος ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ τ' ἀποθέματα της βάμβακος. Ἀπηυθύνθη εἰς Ἀμερικὴν ἀλλ' αὕτη ἀπέρριψε τὴν προσφοράν. Ἡ Ρωσία ἀκολούθως ἔσπευσε νὰ προσφέρῃ τὸν σίτον καὶ τὸ πετρέλαιον εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ βάμβακος.

Τό veto τῶν ΗΠΑ ὡδήγησεν εἰς ἀπέλπιδας ἐνεργείας τόν Αἰγύπτιον ἡγέτην, μία τῶν ὁποίων ἦτο καί ἡ 'Εθνικοποίησις τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ. Τότε, καί πρός στιγμήν ἐφάνη ὅτι ἡ κατάστασις δέν θά ἐκαλλιτέρευε διά τήν Αἴγυπτον. Διότι κατ' ἀρχάς ἐξεδηλώθη ἔντονος ἀντίδρασις τῶν ἐνδιαφερομένων διά τήν διώρυγα δυνάμεων 'Αγγλίας καί Γαλλίας, διά λήψεως σειρᾶς μέτρων ἰδίᾳ οἰκονομικῶν κατά τῆς Αἰγύπτου. 'Επηκολούθησεν δέ εἶτα δρᾶσις κατά τόν 'Οκτώβριον 1956 ἔνοπλος μέ τήν συνδρομήν τοῦ 'Ισραήλ, συνέπεια ὅμως τῆς ὁποίας ἦτο αἱ νικήτριαι εἰς τό πεδίον τῆς μάχης δυνάμεις νά ἡττηθοῦν κατά κράτος εἰς τό πολιτικόν καί διπλωματικόν πεδίον. Αἱ ΗΠΑ ἀνεθεώρησαν τήν ἔναντι τῆς Αἰγύπτου στάσιν των. Τό ἐξαγγελθέν δόγμα 'Αϊζενχάουερ τό ὁποῖον προβλέπει οἰκονομικήν ἐνίσχυσιν τῶν Κρατῶν τῆς Μ Α, καλύπτει καί τήν Αἴγυπτον ἥτις δέν ἀπεποιήθη τοῦτο ἀλλ' ἀπήντησεν ὅτι τό μελετᾷ (διά νά ἐπιτύχη, προφανῶς, περισσότερα οἰκονομικά ἀνταλλάγματα).

'Η Σαουδική 'Αραβία ἥτις εἶναι χώρα ἐπίσης πτωχή καί μέ ἀσήμαντον οἰκονομικήν ἰσχύν ἀκολουθεῖ καθαρῶς 'Αμερικανόφιλον πολιτικήν συντηρουμένη κατά μέγα μέρος ἐκ τῶν δολλαρίων τοῦ 'Αμερικανικοῦ θησαυροφυλακείου.

'Η 'Ιορδανία συνετηρεῖτο μέχρι τοῦ 1956 ὑπό τῆς 'Αγγλικῆς οἰκονομίας. 'Η παρεχομένη εἰς αὐτήν βοήθεια 35 ἐκ. δολλαρίων ἐτησίως, σήμερον δέν καταβάλλεται παρ' οὐδενός τῶν Μεγάλων, δεδομένου ὅτι μέχρι πρό ὀλίγου ἡ 'Ιορδανία καί ἀφ' ἧς ἀπετίναξε τήν 'Αγγλικήν «προστασίαν» ἐφαίνετο προσανατολιζομένη εἰς τόν Αἰγυπτοσυριακόν συνασπισμόν παρά τοῦ ὁποίου ὡς καί ἐκ τῆς Σαουδικῆς 'Αραβίας εἶχε λάβει ἀορίστους ὑποσχέσεις ὅτι θά ἐβοηθεῖτο οἰκονομικῶς καί μέχρι τοῦ ὕψους τῆς ἀποκοπείσης πλέον 'Αγγλικῆς βοηθείας. Τό οἰκονομικόν χάος εἰς ὅ ἐφέρετο ἀκάθεκτος ἡ 'Ιορδανία ἐγεφυρώθη, ἐπί τοῦ παρόντος, κατόπιν τῆς ἑνώσεώς της εἰς 'Αραβικήν 'Ομοσπονδίαν μέ τό πλούσιον 'Ιράκ.

Αἱ ταραχαί αἵτινες λαμβάνουν συνηθέστατα χώραν εἰς Μ.Α. ἔχουν μίαν τῶν ριζῶν τοῦ κακοῦ εἰς τήν οἰκονομικήν ἀνεπάρκειαν τῶν φυτοζωούντων ἐν αὐτῇ κρατῶν καί κρατιδίων, ὅλων μεταπολεμικῶν (τῶν δύο μεγάλων πολέμων) δημιουργημάτων.

Τ ό π ε τ ρ έ λ α ι ο ν ὅπερ εἶναι ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τήν Μ. Α. ἀποτελεῖ τήν μόνην ἀξιόλογον πλουτοπαραγωγικήν πηγήν τῆς περιοχῆς δέν εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τῶν καθ' ὅλα πτωχῶν κρατῶν τῆς Μ. Α. 'Αποτελεῖ ὡς ἐκ τούτου σήμερον τήν πέτραν σκανδάλου τοῦ 'Αραβικοῦ κόσμου ὅστις τό θεωρεῖ πάντοτε ἐθνικόν του κτῆμα, δῶρον πρός τήν φυλήν τῶν πιστῶν τοῦ ἑνός καί μόνου 'Αλλάχ. Οἱ πε-

τρελαιαγωγοὶ οἵτινες ἐκ τοῦ Ἰρὰκ καὶ Σαουδικῆς Ἀραβίας διατρέχουν εἰς μέγα μῆκος καὶ τὰς χώρας ταύτας ἀλλὰ καὶ τὴν Ἰορδανίαν—ὅπου μάλιστα διασταυροῦνται—τὴν Συρίαν καὶ τὸν Λίβανον ἀποτελοῦν πρόκλησιν διαρκῆ διὰ τοὺς Ἄραβας, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ ἔσοδά των ἐκ τῶν πετρελαιαγωγῶν εἶναι σημαντικά. Ἤδη ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν ἑταιριῶν τῆς Δυτ. Εὐρώπης ἡ κατασκευὴ νέου διοχετευτικοῦ σωλῆνος πετρελαίου ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι 1500 μιλ. μήκους καὶ θὰ ἐκτείνεται ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ Περσικοῦ Κόλπου μέσω Τουρκίας (Ἀλεξανδρέττας) εἰς τὴν Μεσόγειον. Οὗτος θὰ ἔχη περατωθῆ τὸ 1961 διὰ δαπάνης 300 ἑκ. λιρῶν στερλινῶν.

Ἡ παραγωγὴ πετρελαίου τῆς Μ.Α, εἶναι κολοσσιαία ἀνερχομένη νῦν εἰς 200 ἑκ. τόν. ἐτησίως.

Τὰ τρία μόνον Σεϊχᾶτα τοῦ Κουβάϊτ, Μπαχρέϊν καὶ Κατάρ, ὑπὸ Ἀγγλικὴν κηδεμονίαν ἅπαντα, καλύπτουν μὲ τὴν πετρελαιοπαραγωγήν των τὰς ἀνάγκας τῆς Εὐρώπης.

Εἰς μόνον τὸ Κουβάϊτ ἡ παραγωγὴ ὑπερβαίνει τὴν τοῦ Ἰρὰκ καὶ Περσίας ὁμοῦ καὶ εἶναι τὰ 2)3 τοῦ πετρελαίου ὅπερ καταναλίσκει ἡ Μεγ. Βρεταννία. Τὰ 50% τῶν κερδῶν τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν πετρελαίων τοῦ Κουβάϊτ ἅτινα καταβάλλει ἡ Ἀγγλοαμερικανικὴ ἑταιρεία Ἀράμκο εἰς τὸν Σεΐχην Ἀλ Σούμπαχ φθάνει ἐτησίως εἰς 260 ἑκ. δολλ. Δεδομένου ὅτι ὁ πληθυσμὸς τοῦ Κουβάϊτ ἀνέρχεται εἰς μόνον 260.000 κατοίκων ἀναλογεῖ εἰς ἕκαστον κάτοικον ἐτήσιον εἰσόδημα 1.000 δολλ. γεγονὸς ὅπερ ἐπιτρέπει τὴν εὐημερίαν τοῦ τόπου ἥτις ὄντως παραβάλλεται μὲ τὴν τῶν πλέον προηγμένων Κρατῶν. Ἀνάλογόν τι συμβαίνει καὶ μὲ τὰ δύο ἄλλα σεϊχᾶτα τοῦ Μπαχρέϊν καὶ Κατάρ. Τὰ τρία ὅμως ὁμοῦ Σεϊχᾶτα—εἰς τὰ ὁποῖα χάρις εἰς τὸ πετρέλαιον ἡ εὐημερία εἶναι ἀπόλυτος, δύναταί τις εἰπεῖν, ἔχουν πληθυσμὸν μὴ ὑπερβαίνοντα τὰς 400.000.

Δευτέρα πετρελαιοφόρος ἔκτασις κειμένη ὑπὸ τὸν βυθὸν τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ἀνεκαλύφθη κατόπιν ἐρευνῶν καὶ διατρήσεων, τὰς ὁποίας ἐνεργεῖ εἰς τὴν περιοχὴν ἡ Ἀραβοαμερικανικὴ ἑταιρία πετρελαίων (Ἀράμκο). Ἡ νέα αὐτὴ περιοχὴ κεῖται εἰς ἀπόστασιν 16 χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς ἀκτῆς καὶ 250 χιλιομέτρων περίπου βορειοδυτικῶς τοῦ Νταχρέϊν. Τὰ τρύπανα συνήντησαν πετρελαιοφόρους φλέβας εἰς βάθος 3000 μέτρων περίπου. Αἱ γεωτρήσεις εἶχον ἀρχίσει τὴν 30ην Σεπτεμβρίου καὶ ἐκτελοῦνται προσέτι ἀπὸ ειδικὸν σκάφος, τὸ «Κουήν Μαίρη».

Πρόκειται περὶ τῆς δευτέρας πετρελαιοφόρου περιοχῆς ἥτις ἀνακαλύπτεται ὑπὸ τῆς Ἀράμκο εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ἡ πρώτη ἀνακαλυφθεῖσα περιοχή, ἡ ὁποία ἀπεκλήθη «Σαχάνι» καὶ τῆς ὁ-

ποίας ἡ ἐκμετάλλευσις ἤρχισε τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον, ἀπέδωσεν ἤδη μέχρι τέλους Νοεμβρίου 17 καὶ πλέον ἑκατομμύρια βορέλια βαρέλια. πετρελαίου.

Ἡ ἀνακάλυψις τῆς δευτέρας περιοχῆς, ἡ ὁποία ὠνομάσθη «Μανίφα 1» ἐπιβεβαιοῖ τὴν πρόβλεψιν ὅτι ὑπάρχουν μεγάλα κοιτάσματα πετρελαίου ἔξω τῆς ἀραβικῆς ἀκτῆς τοῦ Περσικοῦ κόλπου.

Εἰς τὸ Ἰρὰν ἡ Ἀγγλοπερσικὴ ἑταιρία διελύθη καὶ τὰ πετρέλαια ἐθνικοποιήθησαν ἀπὸ τοῦ 1953. Ἐπὶ τι διάστημα ἡ παραγωγὴ τῶν ὑγρῶν καυσίμων ἐμειώθη καὶ ἡ λειτουργία τῶν διϋλιστηρίων τοῦ Ἀμπαντὰν ἐγένετο κατὰ τρόπον πλημμελῆ. Παρὰ τὰς δελεαστικὰς προσφορὰς τῶν Ρώσων ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἰρὰν ἔχουσα πικρὰν πεῖραν καὶ τῶν πρό τινων ἐτῶν ἐπεισοδίων τοῦ Ἀζερμπαϊτζὰν ἀπέκρουσε κάθε Ρωσικὴν βοήθειαν καὶ αἱ ΗΠΑ ὑπεστήλωσαν κληθεῖσαι, τὴν Ἐθνικὴν οἰ ονομίαν—τὴν σοβαρῶς κλονισθεῖσαν ἐκ τοῦ ζητήματος τῶν πετρελαίων—παγιοποιηθείσης ἐκεῖ καταστάσεως ταχείας ἀνόδου της εἰς μέσον μὲν ἀλλὰ σταθερὸν ἐπίπεδον.

Τὸ Ἰρὰκ εὑρισκόμενον πάντοτε εἰς ἀγαθὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ἀγγλίας ἔχει ὡς κύριον ἐθνικὸν προϊὸν τὴν παραγωγὴν κι' ἐξαγωγὴν πετρελαίου. Οὐχ' ἧττον ὅμως ἀναπτύσσει μὲ γοργὸν ρυθμὸν καὶ τὴν παραγωγὴν ἀξιολόγων βιομηχανικῶν προϊόντων τὰ ὁποῖα αἱ νεοπαγεῖς βιομηχανίαι του θὰ ἠδύναντο νὰ παραγάγουν ἐν ἔτι μεγαλυτέρᾳ ἀφθονίᾳ ἐὰν ὑπῆρχον ἀγοραὶ καταναλώσεως εἰς τὸ ἐξωτερικὸν δηλονότι εἰς τὰς λοιπὰς χώρας τῆς Μ. Α. Ὡς παράδειγμα ἀναφέρομεν τὸ σιμέντον μὲ τὸ ὁποῖον τὸ Ἰρὰκ θὰ ἠδύνατο διὰ τῶν ἤδη ἐν λειτουργίᾳ βιομηχανιῶν του νὰ τροφοδοτήσῃ ὅλας τὰς χώρας τῆς Μ.Α. Τοῦτο ὅμως καθίσταται σήμερον ἀνέφικτον διότι δὲν ὑφίσταται οἰκονομικὴ σύμπραξις μεταξὺ τῶν Κρατῶν τῆς Μ.Α.

Τὴν 3ην Ἰουνίου 1957 τὸ εἰς Παρισίους ἑδρεῦον Οἰκονομικὸν Συμβούλιον τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν ἐνέκρινε σχέδιον συμφωνίας περὶ Ἀραβικῆς οἰκονομικῆς ἑνώσεως διὰ τῆς ὁποίας ἀποκαθίσταται ἐλευθερία κινήσεως κεφαλαίων μεταξὺ Ἀραβικῶν χωρῶν ὡς καὶ ἐλευθερία ἀνταλλαγῆς ἀγαθῶν καὶ κινήσεως ἐργατῶν μεταξὺ τῶν χωρῶν αὐτῶν. Ὡσαύτως ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν ὀργανισμοῦ μὲ κεφάλαια 20 ἑκ. λιρῶν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν.

Β ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΙΣΧΥΣ

Οἱ Ἄραβες κατώρθωσαν ν' ἀνακτήσουν τὴν ἐλευθερίαν των πολεμοῦντες ἐναντίον τῶν Τούρκων δυναστῶν των εἰς τὸ πλευρὸν τῶν Ἄγγλων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ α' Παγκοσμίου πολέμου. Εἰς τὸν πόλεμον τῆς Ἐρήμου ἐδείχθησαν ἱκανοὶ πολεμισταὶ χρησιμοποιοῦντες ἄριστα τὴν κάμηλον ἢ τὸν ἵππον καὶ ἐκπληροῦντες πλήρως τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀτάκτου δολιοφθορέως καὶ πειρατοῦ τῆς Ἐρήμου ἥτις τοὺς ἀνετίθετο ὑπὸ τῶν κατευθυνόντων τὸν ἀγῶνα των Ἄγγλων.

Ὡς στρατὸς ἀτάκτων κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους οὓς διεξήγαγον διὰ τὴν ἐπικράτησιν ἐν τέλει μιᾶς ἡγεμονικῆς δυναστείας (βαχαβιτῶν) ὑπῆρξαν σκληροὶ πολεμισταὶ ἐμφανίσαντες ὑποδειγματικὴν ἀντοχὴν εἰς τὰς κακουχίας ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου ἤτοι εἰς ἔδαφος ἄγονον ἀφιλόξενον, ἐστερημένον ὕδατος, ὑπὸ τὸν ἀφόρητον καύσωνα τῆς ἡμέρας καὶ τὴν τρομακτικὴν ὑγρασίαν τῆς νυκτός.

Μετὰ τὸ 1922 ὁ Αἰγυπτιακὸς στρατὸς ἐξωπλίσθη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ὡς «συμμαχικός των» τοιοῦτος. Εἶναι γεγονὸς ὅτι τόσον τὸν Αἰγυπτιακὸν στρατὸν ὅσον καὶ τοὺς στρατοὺς τῶν ἄλλων Ἀραβικῶν «ἀνεξαρτήτων» Κρατῶν οἱ Ἄγγλοι εἶχον ἐφοδιάσει μὲ ὁπλισμὸν ὅστις ἦτο καθ' ὅλα ἄχρηστος, καὶ τοῦτο διὰ λόγους εὐνοήτους Μόνον διὰ τὴν Ἀραβικὴν Λεγεῶνα (τῆς ἀπολύτως ὑπ' αὐτῆς κηδεμονευομένης—Ὑπεριορδανίας ἥτις λεγεὼν ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Πὴκ) ἔγινε ποιά τις ἐξαίρεσις. Ἐξοπλισμός, ἐκπαίδευσις καὶ ὀργάνωσις γενικώτερον τῆς λεγεῶνος ἐγένοντο εἰς τρόπον ὥστε ἡ μονὰς αὕτη νὰ εἶναι ἀξιόμαχος καὶ ὑπολογίσιμος ὡς στρατιωτικὴ δύναμις.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ β' Παγκοσμίου πολέμου μὲ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν Ἑβραίων εἰς Παλαιστίνην ἡ Αἴγυπτος καὶ τὰ λοιπὰ Αἰγυπτιακὰ κράτη ἤρχισαν ὀργανούμενα στρατιωτικῶς κι' ἐξοπλιζόμενα καταλλήλως. Κατὰ τὸν Ἀραβοϊσραηλινὸν πόλεμον ὅμως τοῦ 1948 κατεδείχθη ἡ μεγάλη ὑπεροχὴ τοῦ νεοτεύκτου στρατοῦ τοῦ νεοπαγοῦς Ἰσραὴλ ἔναντι τοῦ συμμαχικοῦ Ἀραβικοῦ. Ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων στρατιωτικῶν κατηγορεῖτο βραδύτερον ὁ βασιλεὺς Φαροὺκ ὡς κύριος ἔνοχος τῆς Αἰγυπτιακῆς ἥττης, ἥτις ὠφείλετο εἰς κακὴν ποιότητα ὁπλισμοῦ διὰ τὴν προμήθειαν τοῦ ὁποίου, ὡς ἐλέγετο, εἶχε σκανδαλωδῶς ἀναμιχθῆ δωροδοκηθεὶς μεγάλως.

Ἡ νέα κατάστασις ἡ δημιουργηθεῖσα εἰς Αἴγυπτον ὑπὸ τοῦ

Στρατηγοῦ Ναγκίμπ ἀρχικῶς μετέπειτα δὲ ὑπὸ τοῦ 'Αντ)ρχου Γκαμάλ "Αμπντελ Νάσσερ ἐπεδόθη εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὸν ἐξοπλισμὸν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. 'Ο Πρόεδρος Νάσσερ προέβη εἰς παραγγελίας ὑλικοῦ ἐκ τῶν κρατῶν τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος (Τσεχοσλοβακίας καὶ Ρωσίας) κατὰ τὴν πρόσφατον ὅμως νέαν ἀναμέτρησίν του μὲ τὸν 'Ισραηλινὸν στρατὸν εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ ὁ Αἰγυπτιακὸς στρατὸς ἡττήθη κατὰ κράτος ἀποδειχθεὶς κατώτερος πολὺ εἰς ἐκπαίδευσιν ἠθικὸν καὶ ἐξοπλισμὸν(Γαλλικὸν τὸ κατὰ πλεῖστον) τοῦ 'Εβραϊκοῦ στρατοῦ. 'Ο ἄραψ στρατιώτης θὰ χρειασθῇ ἀκόμη πολλὰ ἔτη διὰ νὰ πλησιάσῃ τὸ ἐπίπεδον τοῦ σημερινοῦ ἐχθροῦ του 'Ισραηλίτου στρατιώτου. Τὸ χαμηλὸν διανοητικὸν του ἐπίπεδον, ἡ πενία του, ἡ ἐπὶ τόσα ἔτη δουλεία του ὑπὸ τὸν Τοῦρκον καὶ τὸν Εὐρωπαῖον τοῦ διέπλασαν χαρακτῆρα δουλικὸν καὶ τοῦ ἐνεφύσησαν τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶναι πλασμένος διὰ νὰ δέχεται μόνον «μπαχτσίς» ὅπερ εἶναι ὁ μόνος εὔκολος πόρος ζωῆς (*). 'Η ἀφύπνισίς του ἐξ ἄλλου τὸν ἀπεμάκρυνεν ἐπικινδύνως ἀπὸ τοὺς αὐστηροὺς κανόνας καὶ τὰ κελεύσματα τῆς θρησκείας του, ἓν τῶν ὁποίων εἶνε ὅτι ἂν θὰ ἐφονεύετο εἰς τὴν μάχην θὰ ἐξησφάλιζε τὸ «πιλάφι» καὶ τὰ «οὐρὶ» τοῦ παραδείσου δι' ὃ καὶ πρὸ ὑπερτέρου ἑτεροφύλλου κι' ἑτεροδόξου ἐχθροῦ ὁ ἄραψ σήμερον στρατιώτης τρέπεται συνήθως εἰς ἄτακτον φυγήν.

'Η συνεχὴς ἐξέλιξις τῶν μέσων μάχης, αἱ μηχαναί, τὰ πολυσχιδῆ ὅπλα ἐν ἑνὶ αἱ ταχύτητες, τὰ χαρακτηρίζοντα τὴν σύγχρονον τακτικὴν τοῦ 'Αγῶνος εἶναι πράγματα ἐντελῶς ξένα ὡς δυσπρόσιτα διὰ τὸν "Αραβα καὶ εἶναι ἀπίθανον ὅτι θὰ δυνηθῇ εἰς τὸ μέλλον νὰ τ' ἀποκτήσῃ ἢ προσαρμοσθῇ εἰς αὐτά. Εἴς τινας χώρας τῆς Μ. Α. (ΗΑΔ, 'Υεμένη) ἡ Σοβ. Ρωσία ἔχει σημειώσει βαθεῖαν διείσδυσιν. 'Εκεῖ κατώρθωσε νὰ συνδυάσῃ τὰς καθυστερημένας κοινωνικὰς συνθῆκας μὲ τὴν ξενικὴν ἐκμετάλλευσιν ἀντιγράφουσα τὸν Χίτλερ, καλυπτομένη ὑπὸ τὸν 'Αραβικὸν ἐθνικισμὸν ἐκμεταλλεύεται τὸν ἀντισιωνισμὸν ὅπως ἔκανεν ἄλλοτε ἡ χιτλερικὴ Γερμανία. Οὐδαμοῦ ὅμως ἐμφανίζεται ὡς κομμουνιστικὴ ἰδεολογία. Καλύπτεται ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τῶν ἐθνικιστικῶν 'Οργανώσεων, διότι ἡ θεωρία τῶν Μάρξ - "Εγκελς ἠμπορεῖ ν' ἀντικατέστησεν ἄλλοῦ τὴν συγγενῆ της

(*) 'Ανεφέρετο χαρακτηριστικῶς διὰ τὴν δουλοφροσύνην τοῦ Αἰγυπτίου τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον : "Οταν εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ χωρίου 'Ελ 'Αλαμέϊν ἐνεφανίσθησαν τὰ πρῶτα ἐχθρικὰ ἀεροπλᾶνα οἱ κάτοικοι ἐξῆλθον τῶν οἰκιῶν των κι' ἐφώναζαν πρὸς τὸν οὐρανὸν «μπαχτσίς» φυσικὰ δὲν ἄργησαν νὰ τὸ λάβουν ὑπὸ μορφὴν βομβῶν αἱ ὁποῖαι τοὺς ἀπεδεκάτισαν.

τοῦ εὐαγγελίου δὲν ἠδυνήθη ὅμως μέχρι τοῦδε ἀλλ' οὔτε εἰς τὸ μέλλον θὰ τὸ ἐπιτύχη νὰ ὑποκαταστήση καὶ τὸ Κοράνιον. Τὸ Κοράνιον ἔχει διαπλάσει κατὰ κανόνα τὸν χαρακτῆρα τοῦ Μεσανατολίτη Μωαμεθανοῦ, τοῦ ἔχει διμιουργήσει νοοτροπίαν (*) καὶ ἑδραιώσει πεποιθήσεις. Ὁ κομμουνισμὸς ἐκμεταλλεύεται σήμερον τὴν πενίαν τοῦ Ἄραβος καὶ καλλιεργεῖ ἐκ παραλλήλου μὲ τὰς ἐθνικιστικὰς ὀργανώσεις Μουσουλμανικῆς Ἀδελφότητος, παναραβικῆς Ἑνώσεως κ.λ.π. τὸ ἐθνικιστικὸν πνεῦμα εἰς τοὺς Ἄραβας ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ὁποίου ἔχει νὰ ὀφεληθῆ δύο τινά: α) Ἀνατροπὴν τῶν βασιλέων καὶ β) διαρκεῖς ὀχλοκρατικὰς ταραχάς. Ἐξ ἀμφοτέρων θὰ καλλιεργηθῆ ἔδαφος γονιμώτατον διὰ περαιτέρω ἐξελίξεις.

—Ἀπεναντίας ὁ Ἰσραηλινὸς στρατιώτης εἶναι ὁ Εὐρωπαῖος στρατιώτης ὁ πολιτισμένος, εὐφυής, καλῶς ἐκπαιδευμένος καὶ ὁ ἄριστα μαχόμενος.

Ἡ συρροὴ ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης τόσου πληθυσμοῦ δὲν εἶναι εἰς βάρος τῆς ὁμοιογενείας τοῦ στρατοῦ. Ὁ ἑβραῖος στρατιώτης—εἴτε εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἴτε εἰς τὴν Γερμανίαν εἴτε καὶ τὴν Σουηδίαν ἀνετράφη,—διατηρεῖ εἰς τὸν χαρακτῆρα του τὰς ἰδιότητας τοῦ καλοῦ, πειθαρχημένου, ἀποφασιστικοῦ στρατιώτου. Ἐὰν εἰς τὰς ἰδιότητάς του ταύτας προστεθῆ τὸ μένος του κατὰ τῶν Ἀράβων τοὺς ὁποίους βλέπει ὡς μόνους ἐχθροὺς τοῦ νεοσυστάτου Κράτους καὶ τοῦ Ἔθνους του ἀείποτε, δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ ἰδεώδους πολεμιστοῦ τῆς Μ.Α. ἀπεικονίζεται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ σημερινοῦ Ἰσραηλινοῦ στρατιώτου.

Ὁ στρατὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλλων. Τὸ Σῶμα τῶν γυναικῶν εἰς τοὺς προσφάτους κατὰ τῶν Ἀράβων πολέμους, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον, ὅτε ὑπηρέτουν ὡς Παλαιστίνιαι A.T.S. εἰς τὸν Ἀγγλικὸν Στρατόν, ἐφάνη ἰσάξιον εἰς ψυχικὸν σθένος τοῦ σώματος ἀρρένων Ἰσραηλινῶν. Ἡ ὀργάνωσις τοῦ Γυναικείου Σώματος τόσον τῆς ζώνης μάχης ὅσον καὶ τῶν μονάδων Δ Μ. εἶναι πλήρης ἡ δὲ ἐκπαίδευσις καὶ μαχητικότης του

(*) Τὸ οὖς τῆς Ἰντέλλιτζες Σέρβις εἶχε συλλάβει κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ β' Παγκοσμίου πολέμου τὴν ἑξῆς στιχομύθειαν φελλάχου (Αἰγυπτίου χωρικοῦ) καὶ πράκτορος τῶν Σοβιέτ... Θὰ πάρωμε λοιπὸν τὶς κοῦρσες, τ' ἄλογα, τὰ χωράφια τὰ μέγαρα τοῦ Πασᾶ καὶ θὰ τὰ μοιράσωμε.

—Κοάῒς Κυτὺρ (πολὺ καλά), ἐδέχετο ὁ κατηχουμενος.

—Καὶ τὶς κότες τοῦ Πασᾶ ἐσυνέχισε ὁ Πράκτωρ

—Ἄ ὄχι ὄχι διεμαρτυρήθη ἔξαλλος ὁ φελλάχος γιατὶ ἀπὸ τ' ἄλλα δὲν ἔχω ἀλλὰ 10 κότες τὶς ἔχω.

'Εξ ἴσου ἱκανὴ μὲ τοῦ Σώματος ἀνδρῶν.

'Ο ἀγών αὐτοϋπάρξεως τῶν 'Ισραηλινῶν, ἀγὼν στερεώσεως τοῦ νεαροῦ Κρατιδίου των μὲ ἐπιδιώξεις ἐπεκτάσεώς του εἰς χῶρον ζωτικόν, ἡ θέλησις τοῦ 'Εβραίου νὰ ἐπιζήση ὅλων τῶν ἀντιξοοτήτων, αὐτὸ τοῦτο τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεώς του τὸν καθιστᾶ μαχητικόν, πείσμονα καὶ παρατόλμως ἀνδρεῖον στρατιώτην. 'Ο 'Εβραῖος πιστεύει ἀκραδάντως εἰς τὸ ἀήττητον τῆς φυλῆς του κι' ἔχει ἐπίγνωσιν σαφῆ τῆς ὑπεροχῆς του ὡς πρὸς τὸν κατωτέρας ποιότητος Ἄραβα ἐχθρόν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΞΙΑ Μ.Α.

1. Ἡ Μ.Α. εἶναι μία ἰδιόμορφος γεωγρφική περιοχή. Τὰ ἐδάφη της εἶναι διάφορα τῶν γνωστῶν κοινῶν ἐδαφῶν τῆς Εὐρώπης ὅπου τὰ ὄρη καὶ αἱ διὰ μέσου αὐτῶν διήκουσαι εὐρεῖς ἢ βαθεῖαι κοιλάδες καὶ αἱ πεδιάδες δίδουν τὸν χαρακτηριστικὸν τόνον τῆς μορφολογίας τοῦ ἐδάφους.

Εἰς τὴν Μ.Α. αἱ λίαν ἐκτεταμέναι ἔρημοι, ὡς εὐρεῖαι θάλασσαι ἄνευ ὕδατος καλύπτουν μεγάλας περιοχὰς αὐτῆς ἐναλασσόμεναι ἢ διακοπτόμεναι ἀπὸ ὀρεινὰς περιοχὰς ὡσαύτως ἀπεράντους δυσβάτους, μὲ συγκοινωνιακὰς ἀρτηρίας διερχομένας δι' αὐτῶν πολὺ ἀραιάς, ἢ ἐστερημένας παντελῶς εὐχρήστων ὁδεύσεων μὲ μόνας ἀτραποὺς χρησιμοποιουμένας ὑπὸ τῶν νομαδικῶν φυλῶν τῆς ἐρήμου.

Κατ' ἐξαίρεσιν αἱ κοιλάδες τῶν π. Νείλου, Τίγρητος καὶ Εὐφράτου ἀποτελοῦν περιοχὰς ἐξόχως εὐφόρους, ἄνευ ἐδαφικῶν ἀνωμαλιῶν, πεδία ἀναπεπταμένα ἀνάλογα πρὸ τάς: Φλαμανδικήν, Οὐγγρικὴν καὶ Ρουμανικήν, πεδιάδας τῆς Εὐρώπης.

Αἱ λίμναι τῆς Μ.Α. ἁλμυραὶ κατὰ τὸ πλεῖστον κείμεναι εἰς μεγάλα ὑψόμετρα (λΒὰν + 1720) ἢ ἀρνητικὰ ὑψόμετρα (Νεκρὰ θάλασσα — 502) αἱ διάφοροι θάλασσαι Μεσόγειος, Εὔξεινος, Κασπία, Ἐρυθρὰ καὶ Περσικὸς Κόλπος ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανός, αἱ ἔρημοι καὶ τὰ ὑψηλότατα ὄρη τῆς Ἀνατολικωτέρας περιοχῆς πάντα ταῦτα δημιουργοῦν ἓν ἰδιότυπον κλῖμα τοῦ ὁποίου κύρια χαρακτηριστικὰ εἶναι αἱ διηνεκεῖς ὑγρασίαι κατὰ τὴν νύκτα, οἱ καύσωνες κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ αἱ ἀπρόβλεπτοι ἢ περιοδικαὶ ἀνεμοθύελλαι (Σιμοὺν καὶ Χαμψίν).

Ἡ κρατοῦσα λειψυδρία (*) ἥτις παρατηρεῖται ἐπὶ ἀπιστεύτως μεγάλων ἐκτάσεων εἶναι ἓν ἐκ τῶν πλέον δισεπιλύτων, προβλημάτων, τὸ ὁποῖον ἐπιτακτικῶς θὰ ἔχῃ ν' ἀντιμετωπίσῃ ἡ Δ.Μ.ἐν καιρῷ ἐπιχειρήσεων.

Γενικῶς, αἱ κλιματολογικαὶ συνθῆκαι καὶ ἡ ἰδιομορφία τοῦ ἐδάφους γεννοῦν προβλήματα συντηρήσεως καὶ λειτουργίας τῶν κινητήρων τῶν μηχανοκινήτων δυνάμεων συγχρόνων στρατῶν καὶ καθορίζουν ἓν ἴδιον εἶδος πολέμου τοῦ ὁποίου τόσον ἡ Στρατηγικὴ ὅσον καὶ ἡ Τακτικὴ εἶναι οὐσιωδῶς διάφοροι τῶν ἀκολουθουμένων εἰς ἄλλα «κοινὰ» Θέατρα Ἐπιχειρήσεων.

2. Ἡ Μ. Α. ἀποτελεῖ τὸν κρῖκον τῆς Εὐρώπης, μετὰ τῆς Ἀσίας. Δι' αὐτῆς διέρχεται ζωτικωτάτης σημασίας ἀρτηρία βραχυτέρα μέχρι τοῦ ἡμίσεως τῶν μέσῳ Κέηπ-Τάουν συγκοινωνιῶν δι' ὧν ἡ Εὐρώπη ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἐλευθέρας, γενικώτερον. Ἀσίας ἔνθα ὑπάρχουν αἱ πρῶται ὗλαι αἱ ἀπαραίτητοι εἰς τὴν παραγωγὴν εἰδῶν τῆς πολεμικῆς βιομηχανίας τῆς Εὐρώπης.

Ἐν καιρῷ εἰρήνης ἡ ἐξασφάλισις ὑπὸ τοῦ ἐλευθέρου Κόσμου τῆς πλωτῆς ἀρτηρίας Ἰνδικοῦ—Ἀραβικῆς Θαλάσσης—Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης—Σουὲζ—Μεσογείου σημαίνει συντόμευσιν τῶν ἀποστάσεων μεταφορῶν ἥτις συντελεῖ εἰς τὴν μείωσιν τοῦ κόστους ζωῆς τῶν ἐλευθέρων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν. Τὰ τελευταῖα γεγονότα περὶ τὸ Σουὲζ ἡ ἔμφραξις καὶ ἀπαγόρευσις ἐπὶ πολύμηνον διάστημα τῆς διώρυγος ἐπέφερε σύγχυσιν εἰς τὴν οἰκονομίαν τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῶν ναύλων καὶ ὡς ἐκ τούτου αὐξήσεως τοῦ τιμαρίθμου ζωῆς.

Ἐν καιρῷ πολέμου ἡ κυριαρχία τοῦ ἐλευθέρου Κόσμου ἐπὶ τῆς Μ.Α. καὶ δὴ τῆς διώρυγος τοῦ Σουὲζ καθίσταται πλέον ἀδήριτος ἀνάγκη διότι οὕτω ἡ ἐπικοινωνία μετὰ τῆς Ἀνατολῆς ἐπιτυγχάνεται συντομώτατα, γεγονὸς ὅπερ συντείνει εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πολεμικοῦ δυναμικοῦ τοῦ Δυτικοευρωπαϊκοῦ κόσμου. Ἡ διῶρυξ ἐν τούτοις τοῦ Σουὲζ εἶναι ἐξαιρετικῶς τρωτὴ ἀπὸ τὰ

(*) Ἡ ἔλλειψις ὕδατος ἦτο ἐκείνη ἥτις ἐσταμάτησε τὸν Ρόμελ πρὸ τῆς Ἀλεξανδρείας τὸν Ἰούνιον 1942. Οἱ ἄνδρες τῶν προκεχωρημένων ἁρμάτων του μάχης ἦτο ἀδύνατον ν' ἀνθέξουν πλέον εἰς τὴν δίψαν καὶ παρεδόθησαν κατελθόντες τῶν ὀχημάτων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀήττητοι καὶ ἀνεμπόδιστοι θὰ εἰσήρχοντο μετ' ὀλίγον εἰς Ἀλεξάνδρειαν—εἰς τὸ πρῶτον συμμαχικὸν τμῆμα (Μονάδα Μηχανικοῦ τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ) τὸ ὁποῖον συνήντησαν εἰς Ἐλ Ἀλαμέϊν.

ὅπλα μαζικῆς καταστροφῆς.

Ἡ Μ.Α, καὶ πρὸ τῆς διανοίξεως τῆς διώρυγος τοῦ Σουὲζ ἀπετέλει τὴν γέφυραν μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἰνδιῶν δι' ἧς διήρχετο ἡ ἐμπορικὴ ὁδὸς Αἰγύπτου—Περσικοῦ Κόλπου. Ἡ Γαλλία εἰς τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος ἀπεπειράθη νὰ κυριαρχήσῃ τῆς περιόχῆς καὶ νὰ ἐκτοπίσῃ ἐξ αὐτῆς τὴν Ἀγγλικὴν ἐπιρροήν. Καίτοι εἰς τὴν ξηρὰν καὶ κατὰ τὴν μάχην τῶν πυραμίδων τῆς Αἰγύπτου ἐνίκησεν, ἐν τούτοις, ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Νέλσωνος καταστροφὴν τοῦ Γαλλικοῦ στόλου εἰς Ἀμπουκὶρ (20 χιλ. Α τῆς Ἀλεξανδρείας) ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν περαιτέρω εἰς Μ.Α, προέλασιν. Κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ἡ Γερμανία ὡς σύμμαχος τῆς Τουρκίας εἶχε θέσει πόδα μέχρι τοῦ Περσικοῦ Κόλπου. Ἐν τούτοις δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκμεταλλευθῇ δεόντως τὰ στρατηγικὰ πλεονεκτήματα ἅτινα τῆς προσεπόριζεν ἡ κατοχὴ αὕτη καὶ νὰ δράσῃ εὐρύτερον, εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ κατὰ τῶν Ἰνδιῶν ὡς ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Ἀγγλία κατεῖχεν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰς Περσικὰς ἀκτὰς τοῦ Περσικοῦ Κόλπου ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑποκινοῦσα τοὺς Ἄραβας ἔφερε μεγάλον ἀντιπερισπασμὸν κατὰ τῶν Τούρκων.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοὺ β' Παγκοσμίου πολέμου ἡ Γερμανία ἐπεχείρησε νὰ κυριαρχήσῃ τῆς Μ.Α. ἐνεργοῦσα ἐκ δύο κατευθύνσεων : ἐκ τῆς Λιβύης κατὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐκ τοῦ Ἰρὰκ—μέσῳ τοῦ ὁποίου καὶ τῆς «οὐδετέρας» Τουρκίας ἀπέβλεπε νὰ ἑνωθῇ μὲ τὴν Περσίαν τῆς ὁποίας ὁ Σάχης Ριζᾶ Παχλεβῆ (πατὴρ τοῦ νῦν) ἦτο Γερμανόφιλος καὶ θὰ ἐδέχετο ἀνενδοιάστως τὴν Γερμανικὴν κατοχήν. Εἷς κυρίαρχος τῆς Μ.Α. θὰ ἠπείλει ἐκ τῶν νώτων τὸν Ρωσικὸν στρατόν, τὰς Ἰνδίας ἐνῷ θὰ ἐγένετο κύριος τῶν πλουσιωτάτων πετρελαιοπηγῶν τῆς Μ.Α. Ἡ Πύρρειος νίκη ἣν «ἐκέρδισε» ἡ Γερμανία εἰς Κρήτην συνετέλεσεν ἐν τούτοις εἰς τὸ νὰ ματαιωθοῦν δριστικῶς τὰ σχέδιά της αὐτὰ διὰ τὴν Μ.Α. ἀποτυχούσης τῆς κατὰ τοῦ Ἰρὰκ δράσεως ἥτις δρᾶσις ἐξεδηλώθη ταυτοχρόνως μὲ τὴν ἐπιχείρησιν κατὰ τῆς Κρήτης.

3. Ἡ Μ.Α. εἶναι μεγάλη πετρελαιοπαραγωγὸς περιοχὴ ἥτις ἀποτελεῖ τὴν μόνην πηγὴν παροχῆς τοῦ ὑγροῦ τούτου θησαυροῦ εἰς τὸν ἐλεύθερον Δυτικὸν Κόσμον (*).

Αἱ ἐν αὐτῇ πετρελαιοπηγαὶ ἀνήκουν εἴτε εἰς Κράτη τοῦ Δυτικοῦ συνασπισμοῦ (Ἀγγλία) εἴτε ἐλέγχονται ἀπολύτως ὑπ' αὐτῶν. Ἡ παραγωγὴ τοῦ πετρελαίου ὑπερκαλύπτει σήμερον τὰς ἀνάγκας

(*) Τῶν προσφάτως ἀνακαλυφθέντων πετρελαίων τῆς Σαχάρας ὑπολογίζεται ὅτι μόλις τὸ 1950 θ' ἀνέλθη ἡ παραγωγή των εἰς 10 ἑκ. τόν. ἐτησίως.

τοῦ 'Ελευθέρου Κόσμου. 'Η περιοχή τῆς Μ.Α. ἐν καιρῷ πολέμου ἕνεκεν τούτου θ' ἀποτελέση στόχον τοῦ ἐχθροῦ ὅστις θὰ ἐπιδιώξη τὴν πλήρη καταστροφὴν τῶν στρατηγικῶν σημείων τοῦ ἀντιπάλου του συνασπισμοῦ.

'Αλλὰ καὶ σήμερον — τὴν «εἰρηνικὴν περίοδον» ἥν διέρχεται ἡ ἀνθρωπότης—σκληρὸς διεξάγεται ἀγὼν τῶν ἀντιπάλων περὶ τὴν περιοχὴν ταύτην.

Οἱ Ρῶσοι οἵτινες δὲν ἔχουν οἰκονομικὰ συμφέροντα ἐν τῇ Μ.Α. ἐπιδιώκουν ν' ἀποστερήσουν τὴν Δύσιν τοῦ σπουδαιοτάτου δι' αὐτὴν ὑγροῦ προϊόντος ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ ὀξυγόνον τῶν πνευμόνων τοῦ ἐλευθέρου κόσμου. Διεισδύοντες ποικιλοτρόπως ἐν τῇ Μ. Α. (ἐνίσχυσις πολιτικὴ τῆς Αἰγύπτου καὶ προμήθεια πολεμικοῦ ὑλικοῦ εἰς αὐτήν, ὑποκίνησις τοῦ ἀντισιωνιστικοῦ πνεύματος τῶν 'Αράβων, ἐνίσχυσις τῶν ἐθνικιστικῶν κινήσεων τοῦ 'Αραβικοῦ κόσμου, ἐκμετάλλευσις τῶν σφαλμάτων τῆς 'Αγγλογαλλικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀψυχολογήτου προσφάτου ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Αἰγύπτου κ.λ.π.) ἐπιδιώκουν ὅπως δημιουργήσουν «οὐδετέραν» ἀρχικῶς τὴν περιοχὴν ὑποκαταστήσουν τὴν Δύσιν ἀκολούθως, καὶ τελικῶς νὰ ἐπικρατήσουν.

Οὕτω πως ἡ πολιτικὴ διαθήκη τοῦ Μεγάλου Πέτρου θὰ ἐκτελεσθῇ εἰς τὰ δύο σκέλη της α) διὰ τῆς ἐξόδου εἰς Μεσόγειον καὶ β) δι' ἐξόδου εἰς τὸν Περσικὸν Κόλπον. Εἰς τὰ πλέον προηγμένα 'Αραβικὰ κράτη ὡς εἰς τὴν Συρίαν κι' ἐν μέρει τὴν Αἴγυπτον ἡ κομμουνιστικὴ διείσδυσις ἔχει κατορθώσει σημαντικὰ ἐπιτεύγματα γεγονὸς ὅπερ ἐμβάλλει εἰς σοβαρὰς ἀνησυχίας τὴν ἡγέτιδα τοῦ ἐλευθέρου Κόσμου Δύναμιν —τὰς ΗΠΑ—ἥτις κατανοήσασα ποῖοι κίνδυνοι ἀπειλοῦν τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς περιοχῆς ταύτης, τῆς Μ.Α. ἐξήγγειλεν δι' αὐτὴν τὸ Δόγμα Αϊζενχάουερ.

4. Αἱ ὑπάρχουσαι βάσεις εἰς Μ.Α. προσδίδουν εἰς αὐτὴν ἰδιαιτέραν στρατιωτικὴν ἀξίαν. Διότι ἐκ τῶν βάσεων τῆς Μ.Α. τῆς Λιβύης 'Ισραήλ, 'Ιράκ τῆς Σαουδικῆς 'Αραβίας (Νταχρέϊν) οἱ Δυτικοὶ θὰ δύνανται νὰ ἀπειλοῦν τὰς Ρωσικὰς πετρελαιοπηγὰς τοῦ Καυκάσου αἵτινες εὑρίσκονται εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, ὀλιγωτέραν τῶν 2 ὡρῶν πτήσεως διὰ τὰ σημερινὰ ἀεριωθούμενα. Εὑρίσκονται ὡσαύτως ἐντὸς ἀκτῖνος βολῆς τῶν τηλεκατευθυνομένων βλημάτων ἐκτοξευομένων ἐκ τῶν εἰδικῶν βάσεων τῶν Συμμάχων. 'Η ὕπαρξις τῶν ἐν λόγῳ βάσεων ἐνοχλεῖ τὰ μέγιστα τὴν Ρωσίαν διότι δι' αὐτῶν ὁλοκληροῦται ἡ κύκλωσις τοῦ 'Ανατολικοῦ Μπλόκ. 'Ως εἶναι φυσικὸν καὶ ἑπόμενον ἡ ἀσφυκτιῶσα Ρωσία ἐπιχειρεῖ νὰ διασπάσῃ τὸν περὶ αὐτὴν κλοιὸν τοῦ

'Ελευθέρου Κόσμου μεταχειριζομένη πρός τοῦτο πάντα τὰ μέσα οὕτω :

— Προκειμένου περὶ τῶν κρατῶν τοῦ 'Ατλαντικοῦ Συμφώνου ἀπευθύνει κατ' αὐτῶν ἀπὸ τὴν ἐρυθράν της καθέδραν τοῦ Κρεμλίνου ἀπειλὰς καὶ συστάσεις νὰ μὴ δεχθοῦν ἐγκατάστασιν βάσεων ἐκτοξεύσεως τηλεκατευθυνομένων βλημάτων τὰς ὁποίας ὅμως ἀπειλὰς τὰ κράτη τοῦ ΝΑΤΟ ἔκριναν ἀπαραδέκτους κι' ἀπήντησαν εἰς τὴν Ρωσίαν μὲ ἕν συλλογικὸν ΟΧΙ.

— Προκειμένου περὶ τῶν κρατῶν τῆς Μ.Α. ἡ Ρωσία ὑποκινεῖ εἰς αὐτὰ ἀνατρεπτικὰς ἐνεργείας κατὰ τῶν Δυτικοφίλων ἡγεμόνων ἤ κυβερνήσεών των, κι' ἐπιχειρεῖ διὰ μιᾶς 5ης φάλαγγος ἥτις ἔχει τὰς κεφαλὰς τῆς Λερναίας Ὕδρας ('Αντισιωνιστικὸν Πνεῦμα, Παναραβικὴ Ἕνωσις, 'Εθνικοποίησις πετρελαίων, 'Απολύτρωσις ἐκ τῆς Δυτ. κηδεμονίας, Οὐδετεροποίησις Μ.Α. κ.λ.π.) εἰς τὰς ὁποίας κεφαλὰς ἡ μόνη μὴ ἀνευρισκομένη εἶναι ἡ τῆς Μόσχας, νὰ ἐξουδετερώσῃ ἀρχικῶς πᾶσαν Δυτικὴν ἐπιρροὴν εἰς Μ.Α. κι' ἀκολούθως νὰ ὑποκαταστήσῃ ἐκείνη τὴν Δύσιν.

Ἕν τοιοῦτον ἐπίτευγμα θ' ἀπετέλει ἀσφαλῶς τὸν θρίαμβον τῆς ἐρυθρᾶς 'Ανατολῆς ἔναντι τῆς ἐλευθέρας Δύσεως οὐ μόνον εἰς τὴν γεωγραφικὴν περιοχὴν τῆς Μ.Α. ἀλλὰ καὶ πέραν αὐτῆς εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ τὸν 'Ινδικὸν ὠκεανόν. Θ' ἀπεστέρει τὴν Δύσιν τοῦ πετρελαίου της, θὰ τῆς ἀπέκοπτε τὴν σύντομον μέσῳ 'Ερυθρᾶς θαλάσσης ὁδὸν ἐπικοινωνίας της μὲ τὴν 'Ασίαν καὶ θὰ τὴν ἔθετε γονυκλινῆ κυριολεκτικῶς εἰς τὸ ἔλεος αὐτῆς.

'Η 'Αγγλία, ἥτις μέχρι τοῦ παρελθόντος 'Οκτωβρίου. ἤσκει ἐπιρροὴν τινὰ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν κρατῶν τῆς Μ.Α. ἐπεννόησε τὸ Σύμφωνον τῆς Βαγδάτης εἰς τὸ ὁποῖον συμμετεῖχον Κράτη τῆς Μ.Α. ἔχοντα κοινὰ ἢ μὴ σύνορα μὲ τὴν ΕΣΣΔ. Πλὴν ὅμως τοῦ 'Ιρὰκ τὸ ὁποῖον εἶναι 'Αραβικὴ χώρα καὶ τὰ λοιπὰ-Τουρκία, 'Ιράν, Πακιστάν, 'Αφγκανιστὰν εἶναι κράτη Μουσουλμανικὰ μὲν ἀλλὰ λαῶν Τουρανικῆς φυλῆς. Εἰς τὸ σύμφωνον τοῦτο ἡ Τουρκία μετὰ τὴν 'Αγγλίαν διεκδικεῖ τὸ primus inter pares ἐπικαλουμένη θέσιν καὶ ἰσχύν. Λόγῳ τῆς συμμετοχῆς τῆς 'Αγγλίας εἰς τὸ σύμφωνον τοῦτο ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ φυλετικοῦ προαιωνίου μίσους 'Αράβων καὶ Τουρανικῶν φυλῶν, ἡ Ρωσία εἰς τὸ πρόσφορον 'Αραβικὸν ἔδαφος ἔσχεν ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα διὰ νὰ φέρῃ εὐθὺς ἀμέσως εἰς φανερὸν ἀντίθεσιν τὸν 'Αραβικὸν κόσμον πρὸς τὰ κράτη τοῦ συμφώνου τῆς Βαγδάτης.

'Η ἐπίθεσις τοῦ 'Ισραὴλ συγχρονισθεῖσα μὲ τὴν τῶν 'Αγγλογάλλων κατὰ τῆς Αἰγύπτου ἔδωκεν ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα εἰς τὴν Ρωσι-

κὴν προπαγάνδαν ἥτις τὸ μὲν ἐπέτυχε νὰ καλύψῃ τὴν ἰδικήν της ἐπέμβασιν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν κι' ἐξέλθῃ ἀλώβητος καίτοι μ' αἱμοσταζούσας χεῖρας, τὸ δὲ νὰ στρέψῃ ὅλον τὸν 'Αραβικὸν κόσμον κατὰ τῶν Δυτικῶν. Τὸ σύφμωνον τῆς Βαγδάτης ἔπαυσε πρὸς στιγμὴν ὑφιστάμενον καὶ τὸ 'Ιρὰκ ἐτάχθη ἀλληλέγγυον πρὸς τὴν Αἴγυπτον.

'Η σθεναρὰ ὅμως στάσις τῶν ΗΠΑ αἵτινες ἀνενδοιάστως ἐτάχθησαν ἐναντίον τῶν ἐπιτεθεισῶν δυνάμεων κατὰ τῆς Αἰγύπτου καίτοι στενῶν συμμάχων των, ἔσωσε τὴν Δύσιν ἐκ τοῦ τραγικοῦ ἀδιεξόδου εἰς ὅ τὴν περιήγαγεν ἡ ἀψυχολόγητος ἐνέργεια τῶν δύο τούτων μεγάλων Δυτικῶν δυνάμεων 'Αγγλίας καὶ Γαλλίας.

Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διασκεδασθῇ εὐκόλως. 'Ο Ρωσικὸς δάκτυλος ἐκινήθη εἰς προσφορώτατον ἔδαφος τώρα κι' ἐπέτυχε τὸ πρῶτον καὶ κύριον κεφάλαιον τῶν μεγάλων σκοπῶν τῆς Ρωσικῆς πολιτικῆς : Τὴν ἐξοστράκισιν πρὸς στιγμὴν τῆς Δυτικῆς ἐπιρροῆς ἐπῖ τῆς Μ.Α.Δὲν ἀπέμεινε κατόπιν αὐτοῦ ἢ ἡ ἐπιδίωξις τῆς πλήρους Ρωσικῆς ἐπικρατήσεως.

'Αλλὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἀκριβῶς αἱ ΗΠΑ ἐπενέβησαν σθεναρῶς. 'Η αὐστηρὰ προειδοποίησις τῆς Οὐάσιγκτων πρὸς τὸ Κρεμλῖνον καὶ ἡ αὐστηροτάτη σύστασις νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃ κι' ἀποστείλῃ εἰς Μ.Α. ἐθελοντάς διέγραφαν εὐγλώττως τὴν νέαν πολιτικὴν τῶν ΗΠΑ.

Αἱ ΗΠΑ., ἐν τοσούτῳ, σταθμίζουσαι ἐπὶ τέλους τὴν ὅλην κατάστασιν ἀπεφάσισαν ὅσως εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θέσουν τέρμα ὁριστικὸν εἰς τάς ὅσον ἀφορᾷ τὴν Μ.Α. βουλιμίας τῆς Ρωσίας.

'Ενίσχυσαν τὴν θέσιν των εἰς Σαουδικὴν 'Αραβίαν διὰ τῆς παροχῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως εἰς αὐτὴν καὶ ἀφθόνων ὑποσχέσεων διὰ τὸ μέλλον.

Διεκήρυξαν τὸ Δόγμα 'Αϊζεχάουερ διὰ τὴν Μ.Α. ὅπερ ἀφορᾷ κυρίως οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν αὐτῆς καὶ ἑδραίωσιν τῆς 'Αμερικανικῆς θέσεως κι' ἐπιρροῆς δι' ὑποκαταστάσεως τῆς 'Αγγλογαλλικῆς τοιαύτης.

'Εστερέωσαν τὴν θέσιν τοῦ βασιλέως τῆς 'Ιορδανίας Χουσεῖν κι' ἐπέτυχαν ἐν βραχεῖ καὶ ἅμα τῇ ἐξαγγελίᾳ τῆς δημιουργίας ΗΑΔ, τὴν ἕνωσιν τοῦ 'Ιρὰκ μετὰ τῆς 'Ιορδανίας εἰς ἀντίρροπον τῆς πολιτικῆς τοῦ Νάσσερ.

Εἰς τὴν διάσκεψιν τῶν Βερμουδῶν ἐλήφθη ἀπόφασις ὅπως τὸ σύμφωνον τῆς Βαγδάτης ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ Κράτη τῆς Μέσης 'Ανατολῆς ἥτις Μ.Α. θ' ἀποτελέσῃ τὴν ἄκραν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ ΝΑΤΟ, τὸν κρῖκον ὅστις θὰ συνδέῃ αὐτὸν μὲ τὸ ΣΕΑΤΟ. 'Η 'Αγγλία ἀναγκαστικῶς—κύπτουσα εἰς τὴν μοῖραν τὴν ὁποίαν τῆς ἐπέβαλλον τὰ ἴδια της σφάλματα—ἐδέχθη νὰ παραχωρήσῃ εἰς

τὰς ΗΠΑ τὴν ἄλλωστε ἀνεπανορθώτως ἀπωλεσθεῖσαν ἔπαλξίν της τῆς Μ.Α.

5. Ἐκ τῶν ὅσων ἐξετέθησαν μέχρι τοῦδε καταφαίνεται ὅτι ἡ Μ.Α. εἶναι ζωτικῆς σημασίας περιοχὴ διὰ τὸν ἐλεύθερον Δυτικοευρωπαϊκὸν Κόσμον. Οὐ μόνον διότι ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν πηγήν του προμηθείας τοῦ πολυτίμου πετρελαίου ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι γεωγραφικὸς χῶρος ἐλεύθερος διὰ τὴν Δύσιν ὅστις φράσσει τὸν δρόμον τοῦ Ρωσικοῦ ἐπεκτατισμοῦ πρὸς τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν.— «Θάλασσάν της» — τὸν Περσικὸν Κόλπον, τὴν Ἐρυθρὰν καὶ τὴν θάλασσαν τοῦ Ὀμάν, θαλάσσας εὐρύτατα χρησιμοποιουμένας ὑπὸ τῶν πλωτῶν μεταφορικῶν μέσων της καὶ μέσῳ τῶν ὁποίων προμηθεύεται πλεῖστας ὅσας πρώτας ὕλας.

— Αἱ ἐν αὐτῇ διατιθέμεναι βάσεις τοῦ Δυτικοῦ κόσμου δύνανται ν' ἀπειλήσουν σοβαρῶς κι' ἐξ αὐτῶν ἡ συμμαχικὴ ἀεροπορία καὶ αἱ ἐγκαθιστάμεναι βάσεις πυραύλων νὰ πλήξουν καιρίως, βιομηχανικὰ κέντρα τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἀλλὰ πρὸ πάντων τὴν περιοχὴν τοῦ Μπακοῦ παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν ἐξ ἧς ἡ Ρωσία προμηθεύεται τὰ 40% τῶν καταναλισκομένων πετρελαίων της.

Τὸ Μπακοῦ ἀπέχει ἐκ τῆς Ἀμερικανικῆς βάσεως τοῦ Νταχρέϊν 1000 μίλ.

Τούτου ἕνεκα ἡ ΕΣΣΔ ἀτενίζει τὴν Μ.Α. ὡς τὸν χῶρον ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ ὑψωμένον ἐγχειρίδιον θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν πλήξῃ ἐκ τοῦ πλευροῦ εὐθὺς ὡς θὰ ἐπετίθετο ἐκείνη εἰς τὴν Δύσιν (ΝΑΤΟ) ἢ καὶ εἰς τὴν Ἀνατολὴν (ΣΕΑΤΟ).

— Ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία δὲν ἔχει ὡς ἡ Δύσις ζωτικὰ συμφέροντα εἰς Μ.Α. διότι αἱ ἰδικαί της πετρελαιοπηγαὶ ἐξαρκοῦν πλήρως εἰς τὰς ἀνάγκας της.

Γνωρίζει καλῶς ὅτι οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν Μεσανατολίτην Μουσουλμᾶνον — τῆς νοοτροπίας τοῦ Κορανίου — τὴν πίστιν τῶν Μαρξιστικῶν δοξασιῶν της, ἐν τούτοις, ἀδιάλειπτον εἶναι τὸ ἐνδιαφέρον της διὰ τὴν περιοχὴν τῆς Μ.Α. καὶ ἀέναοι αἱ προσπάθειαί της διὰ νὰ διασπάσῃ τὴν συνοχὴν τῆς Μ. Α. διὰ νὰ δυνηθῇ οὕτω ἐκ διαφόρων ἐπάλξεων ἄς θ' ἀποκτήσῃ εἰς αὐτὴν νὰ ἁλώσῃ ὁλοσχερῶς τὴν ὑψίστης Στρατηγικῆς ἀξίας περιοχὴν ταύτην.

Ἤδη ἔχει ἐπιτύχει τὴν «οὐδετεροποίησιν» τῆς ΗΑΔ. Τὸ μῖσος τὸ ὁποῖον τρέφει Αἰγύπτιος καὶ Σύριος διὰ τοὺς Ἄγγλους ὁ

μέν (*) καί τούς Γάλλους ὁ δέ ὤθησε τούτους εἰς τό ν' ἀνοίξουν κατά ἕνα τρόπον τήν θύραν εἰς τήν Σοβιετικήν Ρωσίαν καί νά τῆς ἐπιτρέψουν ν' ἀγκιστρωθῆ εἰς τάς χώρας των.

ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΑΪΖΕΝΧΑΟΥΕΡ

Ἡ ἄφρων ἐπιχείρησις τοῦ Ὀκτωβρίου 1956 τῶν Ἀγγλογάλλων κατά τῆς Αἰγύπτου, ὁ ἄκρατος ἐρεθισμός τοῦ Ἀραβικοῦ κόσμου κατά τῆς Εὐρώπης καί ἡ ἐκτόπισις τῶν Ἀγγλογάλλων ἐκ τῆς Μ. Α. ἐδημιούργησαν πρός στιγμήν ἕν ἐπικίνδυνον κενόν εἰς τάς σχέσεις Μ.Α. καί ἐλευθέρας Εὐρώπης.

Τοῦτο θά ἐκάλυπτεν ἡ ζωηρά δρᾶσις τοῦ Ρωσικοῦ κομμουνισμοῦ ὅστις ἐνόμισε κατάλληλον τήν εὐκαιρίαν. Ὁ Πρόεδρος Ἀϊζενχάουερ ἀντιληφθείς ἐγκαίρως τόν κίνδυνον ὅστις ἠπείλει ὁλόκληρον τόν ἐλεύθερον κόσμον ἐκ τῆς περιοχῆς ταύτης τῆς Μ. Α. ὑπέβαλε σχέδιον, ἐγκριθέν μέ μεγάλην πλειοψηφίαν ὑπό τοῦ Κογκρέσου διά τήν ἀσφάλειαν καί τήν οἰκονομικήν ἐνίσχυσιν τῆς Μ.Α. Τοῦτο ὠνομάσθη «Δόγμα Ἀϊζενχάουερ».

– Διακηρύσσεται ἐν πρώτοις τό ζωηρόν ἐνδιαφέρον τῶν ΗΠΑ διά τήν ἀνεξαρτησίαν καί ἀσφάλειαν τῆς περιοχῆς. Καθίσταται σαφές εἰς τήν ἀνταγωνίστριαν Δύναμιν, ΕΣΣΔ, ὅτι αἱ ΗΠΑ θά πολεμήσουν ἐν ἀνάγκῃ χάριν τῆς Μ.Α. ἥτις ἀναφέρεται ὡς ζωτικός χῶρος τοῦ ἐλευθέρου Κόσμου.

– Παρέχεται οἰκονομική ἐνίσχυσις καί στρατιωτική βοήθεια εἰς ὅσα τῶν Κρατῶν τῆς Μ.Α. ἀπεδέχονται τό Δόγμα Ἀϊζενχάουερ.

Οὐχ' ἧττον ὅμως ἡ δημιουργηθεῖσα δυσπιστία εἰς τόν Ἀραβικόν ἰδίᾳ Κόσμον Μ.Α. – συνεπείᾳ τῆς καθόλου μέχρι τοῦδε δράσεως τῶν Ἀγγλογάλλων, οἵτινες κατά τό παρελθόν εἶχον τήν σφαῖραν ἐπιρροῆς των εἰς Μ.Α, καί οἵτινες προσφάτως ἐπετέθησαν ἀπό κοινοῦ μέ τούς ἐχθρούς τῶν Ἀράβων Ἰσραηλινούς κατά τῆς Αἰγύπτου,

(*) Κατά τήν διάρκειαν τοῦ Δεκεμβριανοῦ κινήματος Ἀθηνῶν οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον ὀργανώσει ὀγκώδη διαδήλωσιν εἰς Ἀλεξάνδρειαν μέ κραυγάς Α.Ν.Α.Μ. (ΕΑΜ, ΕΑΜ) ὅσους ἐκ τοῦ πλήθους ἠρωτήσαμε γιατί ἐκφράζονται ὑπέρ τοῦ ΕΑΜ ἠκούσαμε στερεοτύπως «γιατί πολεμᾶ τούς Ἄγγλους»!! Οὐδείς ἐγνώριζεν ὅτι εἶναι κομμουνιστική ὀργάνωσις καί οὐκ ὀλίγοι ἐκ τῶν ἐρωτηθέντων καί... ζωηροτέρων ἠγνόουν εἰς ποίαν χώραν εἶναι αὐτό τό ΕΛΜ.

ἐνῷ οἱ Γάλλοι ἐξακολουθοῦν νὰ φονεύουν πατριώτας 'Αλγερινούς, ἰδεολόγους, διότι ἁπλῶς τοὺς ζητοῦν τὴν ἐλευθερίαν των—κατέστησε ψυχρὰν τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ ἀνεδαφικὴν τὴν πρότασιν ἀποδοχῆς ἐκ μέρους τῶν χωρῶν Μ.Α. τοῦ Δόγματος 'Αϊζενχάουερ. Τόσον δὲ ἀκατάλληλον κλῖμα εἶχε δημιουργηθῇ ὥστε ὁ προσωπικὸς ἀπεσταλμένος τοῦ Προέδρου 'Αϊζενχάουερ ὁ ἐπιφορτισμένος ὑπὸ τοῦ Προέδρου νὰ ἔλθῃ εἰς προσωπικὴν ἐπαφὴν μὲ τοὺς ἰθύνοντας τῶν Κρατῶν τῆς Μ.Α. καὶ τοὺς ἐπεξηγήσῃ τ' ἀγαθὰ καὶ τὰς προστατευτικὰς τῆς ἐλευθερίας των ἐπιδιώξεις τοῦ Δόγματος, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπισκεφθῇ ἢ μὴ δυὸ ἢ τρεῖς χώρας μόνον τῆς Μ.Α., διότι ὑπὸ τῶν λοιπῶν τοῦ κατέστη σαφὲς ὅτι ἦτο ἀνεπιθύμητος ἡ παρουσία του εἰς αὐτάς.

Αἱ ΗΠΑ αἵτινες ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀποδοτικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Δόγματος 'Αϊζενχάουερ ἀνεζήτησαν τὴν χώραν—μαγνήτην ἥτις θὰ προσείλκυ τὸν 'Αραβικὸν κόσμον τῆς Μ.Α. εἰς τὴν Δύσιν. 'Η Τουρκία δὲν δύναται ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει νὰ ἔχῃ τὰς συμπαθείας τοῦ κόσμου τούτου ὅστις δυσπιστεῖ ἀπολύτως πρὸς αὐτὴν καὶ ὡς ἐκ τῆς συμμετοχῆς της εἰς τὸ σύμφωνον τῆς Βαγδάτης ἀλλὰ καί, λόγῳ, κυρίως, τῆς προσδέσεώς της εἰς τὸ ἅρμα τῆς 'Αγγλίας. Αἱ ΗΠΑ ὡς πρώτην ὀ ρ θ ὴ ν ἐνέργειαν ἐπέτυχαν ἤδη τὴν π ρ ο σ χ ώ ρ η σ ι ν τ ῆ ς 'Ε λ λ ά δ ο ς ε ἰ ς τ ὸ δ ό γ μ α 'Α ϊ ζ ε ν χ ά ο υ ε ρ.

'Η 'Ελλὰς ὡς ἐκ της γεωγραφικῆς της θέσεως ἀποτελεῖ τὴν γέφυραν ἥτις ἑνώνει τὴν ἐλευθέραν Εὐρώπην μετὰ τῆς Μ.Α. Οἱ παλαιοὶ δεσμοὶ τῆς χώρας καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πανελληνισμοῦ τοῦ Μ. 'Αλεξάνδρου καὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας μὲ τὰς χώρας τῆς Μέσης 'Ανατολῆς καὶ μετέπειτα ἡ κοινὴ τύχη τῆς ὑποδουλώσεως ἀμφοτέρων τῶν φυλῶν 'Ελλήνων καὶ 'Αράβων εἰς τὴν Τουρκικὴν 'Απολυταρχίαν, αἱ φιλικώταται σχέσεις τοῦ 'Ελληνικοῦ στοιχείου τοῦ ἐγκατεσπαρμένου εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς Μ. Α. μὲ τοὺς γηγενεῖς, τὰ ὀρθόδοξα Πατριαρχεῖα 'Αλεξανδρείας, 'Ιεροσολύμων, 'Αντιοχείας ('Ελληνικὰ αὐτὰ καθ' αὐτά), ὁ 'Αραβορθόδοξος κόσμος (Σαμλῆς) τοῦ Λιβάνου καὶ Συρίας, οἱ κοινοὶ ἀγῶνες, ὡς χθές, τοῦ 'Αραβικοῦ στοιχείου καὶ τοῦ 'Ελληνικοῦ Κυπριακοῦ σήμερον διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἐκ τοῦ ἰ δ ί ο υ δ υ ν ά σ τ ο υ τοῦ Ἄ γ γ λ ο υ πάντα ταῦτα δημιουργοῦν ἱκανὰς προϋποθέσεις καὶ σταθερὰς βάσεις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν στενωτάτων δεσμῶν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς, πολιτιστικῆς, πνευματικῆς καὶ στρατιωτικῆς συνεργασίας.

'Η ἔνταξις τῆς 'Ελλάδος εἰς τὸ δόγμα 'Αϊζενχάουερ ἀπὸ 'Ελ-

ληνικῆς σκοπιᾶς ἦτο μιὰ ἀναμφισβήτητος ἐπιτυχία. Ἀ ν ε γ ν ω ρ ί σ θ η ἐ π ὶ τ έ λ ο υ ς ἡ ἐ ξ α ι ρ ε τ ι κ ὴ σ τ ρ α τ η γ η κ ὴ θ έ σ ι ς τ ῆ ς χ ώ ρ α ς μ α ς ε ἰ ς τ ὴ ν γ ε ω γ ρ α φ ι κ ὴ ν τ α ύ τ η ν περιοχὴν τῆς Εὐρώπης. Τῆς καθωρίσθη ὑπὸ τῶν ΗΠΑ θέσις πρωτεύουσα εἰς τὴν φάλγγα τῶν κρατῶν τῆς Μ.Α. Ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν μεγάλων συμμάχων μας (ΗΠΑ) ὅτι ἡ Ἑλλὰς καὶ ὄχι ἡ Τουρκία εἶναι ἐκείνη ἥτις θὰ ἑνώση τὸ ΝΑΤΟ μὲ τὸν Ἀραβικὸν κόσμον τῆς Μ.Α.

Τοῦτο ἐνέχει ὑψίστην σημασίαν διότι μέχρι τοῦδε κατεβάλλοντο ὑπὸ πολλῶν ἀσπόνδων φίλων μας, ἐπίμονοι προσπάθειαι νὰ μὴ ἀναγνωρισθῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ διφυής της ὑπόστασις μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Μ.Α. ὥστε νὰ μὴ διευκολυνθῆ ἡ ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ προβολή της πρὸς τὰς χώρας τῆς Μ.Α.

Παρέχεται εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ εὐχέρεια νὰ συμμετάσχη εἰς νέα οἰκονομικὰ προγράμματα. Ἀσφαλίζεται ἡ Ἑλλὰς καὶ διὰ μιᾶς προσέτι δικλεῖδος ἐν ὥρα κινδύνου διότι βάσει τοῦ δόγματος θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ζητηθῆ βοήθεια ἡ ὁποία ναὶ μὲν θὰ τῆς παρείχετο καὶ ἄλλως ἀλλὰ ὄχι τόσον ταχέως ὅσον θὰ τῆς παρασχεθῆ ἀπὸ τὸ δόγμα Αϊζενχάουερ.

Ἀποκτᾶ εὐρὺ ὁρίζοντα δράσεως εἰς μίαν λίαν ἐκτεταμένην περιοχὴν ὅπου τὸ δαιμόνιον τοῦ Ἕλληνος δύναται νὰ καλλιεργήση τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα, τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα τοῦ τόπου τοῦ καὶ νὰ προετοιμάση ἔδαφος δι' ἓν εὐρύτερον μέλλον τῆς φυλῆς.

Ἤδη 300 περίπου Ἕλληνες τεχνικοί, μηχανικοὶ ἐργοδηγοὶ εὑρίσκονται εἰς τὸ Ἰράκ, Πακιστάν, Λίβανον (ἑταιρία Δοξιάδη) ἔχοντες τὴν εὐθύνην καταστρώσεως μελετῶν καὶ ἐπιβλέψεως διαφόρων μεγάλων τεχνικῶν ἔργων ἡ συνολικὴ τῶν ὁποίων ἀξία ἀνέρχεται εἰς 300 ἑκ. δολλάρια. Μεταξὺ τῶν ἔργων τούτων περιλαμβάνεται ἡ κατασκευὴ εἰς τὸ Ἰρὰκ νέας πόλεως 100.000 κατ. τῆς Νέας Βαγδάτης ἡ ἐκτέλεσις εἰς Πακιστὰν τοῦ συνόλου τῶν ἔργων τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἱδρύματος Φόρντ (ὡς εἶναι ἡ Ἀκαδημία καὶ τὸ Πανεπιστήμιον) κ. ἄ. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἰορδανία ἐξεδήλωσε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν πρόσληψιν Ἑλλήνων τεχνικῶν.

Συνεπεία ἐπίσης τῆς προσχωρήσεως τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Δόγμα Ἀϊζενχάουερ ὁ μόνιμος Ὑφυπουργὸς Οἰκονομικῶν καὶ Ἀνασυγκροτήσεως τῆς Λιβύης ἐπισκεφθεὶς τὴν 11ην Ἰουνίου 1957 τὰς Ἀθήνας ἐδήλου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἡ χώρα του ὑπολογίζει σοβαρῶς εἰς τὸν τομέα τῆς Ἑλληνικῆς σπογγαλιείας (θέμα ὅπερ σοβαρῶς ἀσησχόλει τὴν κυβέρνησιν κατόπιν τῆς ἐπ' αὐτοῦ συμφωνίας τοῦ Τίτο καὶ Νάσερ καὶ τοῦ κινδύνου αἱ χιλιάδες τῶν Δωδε-

κανησίων σπογγαλιέων νὰ μείνουν μελλοντικῶς ἄνευ πόρων κι' ἐπαγγέλματος καὶ ἡ ἐθνικὴ οἰκομία μας μὲ σημαντικὸν ἔλλειμα) θὰ εἶναι ἀπεριόριστος. Ὡσαύτως ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς Λιβύης ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν τοποθέτησιν Ἑλληνικῶν κεφαλαίων πρὸς ἵδρυσιν μικτῶν ἐπιχειρήσεων ὡς καὶ διὰ τὴν χρησιμοποίησιν Ἑλλήνων τεχνικῶν εἰς Λιβύην.

Ὁ Πρόεδρος Νάσσερ ὁ ἐκ τῶν φανατικωτέρων ἀντιδυτικῶν Ἀράβων ἀνεγνώρισε τὸ ὀρθὸν τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐνταχθῇ εἰς τὸ Δόγμα Αϊζενχάουερ.

Ἀπὸ συμμαχικῆς σκοπιᾶς ἡ ἔνταξις τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξεν ἐπίσης ἐπιτυχὴς διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἀμύνης τοῦ ἐλευθέρου κόσμου. Ἡ Ἑλλὰς εἶναι τὸ μ ό ν ο ν ἐ κ τ ῶ ν κρ α τ ῶ ν τ ο ῦ ΝΑΤΟ τὸ ὁποῖον χαίρει συμπαθειῶν ἀπὸ τὰ κράτη τῆς Μ. Α.

Κατὰ συνέπειαν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος ἡ Δύσις προπαρασκευάζει τὸ ἔδαφος διὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ δεξιὸν πλευρὸν τῆς ἀμύνης της εἰς τὸν ζωτικόν της χῶρον τῆς Μ.Α.

Σήμερον ἡ Οὐάσιγκτων, συνεπείᾳ τῆς ἀποδοχῆς ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος τοῦ Δόγματος κατόπιν εἰσηγήσεως τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀμερικανικῆς οἰκονομικῆς ἀποστολῆς καὶ συμφώνου γνώμης τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἐνέκρινε ὅπως ἡ Ἑλλὰς χρησιμοποιεῖται ἐφεξῆς ὡς τρίτη χώρα βάσις τῆς παρεχομένης εἰς τὰς διαφόρους χώρας τῆς Μ.Α. τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως. Οὕτω εὑρίσκεται νῦν εἰς Ἑλλάδα τεχνικὴ ἀποστολὴ τοῦ Λιβάνου ἐκπαιδευομένη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς μεθόδους γεωργικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Ἑτέρα πλευρὰ ἐπιτυχίας εἶναι ὅτι πολλὰ τῶν Κρατῶν τῆς Μ. Α. τὰ ὁποῖα διστάζουν ν' ἀποδεχθοῦν τὸ δόγμα Αϊζενχάουερ, διότι διαβλέπουν ὄπισθεν αὐτοῦ τὴν μισητήν των Ἀγγλικὴν ἐπιρροὴν ἢ διότι καθ' ἃ τοὺς ὑποβάλλει ἡ Ρωσικὴ προπαγάνδα, φοβοῦνται ἀπώλειαν τῆς ἀνεξαρτησίας των θὰ ἄρουν τὰς ἐπιφυλάξεις των καὶ θὰ πεισθοῦν ὅτι ἄλλως ἔχουν τὰ πράγματα ἀφοῦ ἡ Ἑλλὰς προσεφέρθη νὰ δεχθῇ τοῦτο.

Ἡ ἐπισκεφθεῖσα τὴν χώραν μας τὸν παρελθόντα Μάρτιον στρατιωτικὴ Ἰορδανικὴ ἀποστολὴ ἐζήτησεν λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν ὅρων βάσει τῶν ὁποίων χορηγεῖται ἡ Ἀμερικανικὴ βοήθεια πρὸς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος ὡς καὶ ἐπὶ τῶν δικαιοδοσιῶν τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀμερικανικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν Ἀμερικανῶν καὶ Ἑλλήνων Ἀξιωματικῶν. Αἱ δοθεῖσαι σχετικαὶ ἀπαντήσεις ἱκανοποίησαν τὰ μέλη τῆς Ἰορδανικῆς ἀποστολῆς τὰ ὁποῖα ἐξέφρασαν τὴν

ἔκπληξίν των διὰ τὴν μὴ ἀνάμιξιν ἀμερικανῶν στρατιωτικῶν συμβούλων εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Στρατοῦ. Ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ των εἰς Ἀμμὰν ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Χουσεῖν. Ὡς ἐγνώσθη ὁ βασιλεὺς Χουσεῖν ἐζήτησεν ἀμέσως ὅπως Ἑλληνικὴ στρατιωτικὴ ἀποστολὴ ἐπισκεφθῇ τὴν χώραν του(*).

Οὕτω ἡ Ἑλλὰς προσφέρει μίαν ὑπηρεσίαν μεγάλην εἰς τὴν μεγάλην σύμμαχον ΗΠΑ βοηθοῦσα ταύτην ἐνεργῶς εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πολιτικῆς της εἰς Μ.Α. πολιτικὴν ὑγιᾶ, εὐθυγραμισμένην δὲ πλήρως μὲ τὰ Ἐθνικὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα καὶ ἥτις πολιτικὴ θὰ γεφυρώσῃ τὸ δημιουργηθὲν κενὸ, εἰς ΜΑ, μετὰ τὴν κάμψιν τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸ ὁποῖον κενὸν ἀπεπειράθη ἐνεργῶς τότε μὲ τὴν κρίσιν τοῦ Σουὲζ νὰ καλύψῃ ἡ Ρωσία.

Αἱ ἐπελθοῦσαι ἐν τούτοις ἐξελίξεις ἐν Μ.Α. διὰ τῆς δημιουργίας ΗΑΔ, Ἀραβικῆς Ὁμοσπονδίας, ἡ σύσφιγξις τῶν σχέσεων ΗΑΔ καὶ ΕΣΣΔ κατόπίν τῆς μεταβάσεως τοῦ Νάσσερ εἰς Μόσχαν καὶ τῆς προσκλήσεως εἰς Κάϊρον τῶν ἡγετῶν τῆς ΕΣΣΔ, τὰ γεγονότα τοῦ Λιβάνου, ἡ ἔκπτωσις τοῦ Ἴμπν Σαοὺντ κ.τ.τ. κατέστησαν σήμερον τὸ Δόγμα Ἀϊζενχάουερ ν ε κ ρ ὸ ν γ ρ ά μ μ α.

ΣΥΜΦΩΝΟΝ ΒΑΓΔΑΤΗΣ

Ἡ ἀ σ φ ά λ ε ι α τ ο ῦ ζ ω τ ι κ ο ῦ χ ώ ρ ο υ τῆς Μ. Α. περισσότερον ἁπάσης ἄλλης περιοχῆς ἀπασχολεῖ σήμερον τὸν Δυτικὸν Κόσμον. Δὲν δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι αὕτη ἔχει ἐπιτευχθῇ ἀπὸ τὸ Ἀγγλικῆς ἐμπνεύσεως κατασκεύασμα τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ τοῦ ΝΑΤΟ ἀπὸ τὴν Μεσόγειον μ έ σ ω Μ. Α. εἰς Ἰνδικὸν ὠκεανὸν π ρ ο έ χ ε ι π ά ν τ ο τ ε ὡς ἀδήριτος ἀνάγκη διὰ τὴν Ἄμυναν ἀπὸ τὸν ἐλλοχεύοντα εἰς τὴν περιοχὴν ἐχθρόν τοῦ ἐλευθέρου Κόσμου.

Ἡ Ἀγγλία, ἥτις δὲν ἐννοεῖ νὰ παραδεχθῇ τὴν ἄ ρ ν η σ ι ν ἣν δημιουργεῖ ἡ ἔστω καὶ σκιώδης παρουσία της εἰς Μ.Α. τουλάχιστον πρὸς τὸ παρόν, ἐ μ φ α ν ί ζ ε ι τὸ Σύμφωνον τῆς Βαγδάτης ὡς τὸ «προζῦμι» τὴν «π ι τ ι ά» ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ γίνουν αἱ ἀπαραίτητοι ζυμώσεις εἰς Μ.Α. (Προσχώρησις εἰς αὐτὸ λοιπῶν Ἀραβικῶν Κρατῶν, ἄμβλυνσις τῆς ὑφισταμένης ἐχθρότητος Ἀραβισμοῦ — Σιωνισμοῦ), διὰ νὰ καταλήξουν εἰς τὴν συμφέρουσαν τὸν ἐλεύθερον Κόσμον — εἰς ὃν φυσικὰ περιλαμβάνονται καὶ τὰ κράτη τῆς Μ. Α. —

(*) Τὴν ἀποστολὴν της προσέλαβον τὰ γεγονότα ἑνώσεως Ἰρὰν - Ἰορδανίας.

κατάστασιν ἤτοι τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ ΝΑΤΟ καὶ εἰς τὸν Στρατηγικὸν τοῦτον χῶρον τῆς Μ. Α.

Ἡ πραγματικότης ἐν τούτοις εἶναι ὅλως διάφορος. Ἡ ΠΙΤΙΑ αὐτὴ (ἐκ τῶν ἀρχικῶν Πακιστάν, Ἰράκ, Τουρκία, Ἰράν, Ἀγγλία) δὲν εἶναι ἡ κατάλληλος ὕλη διὰ νὰ προκαλέση τὸ εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα. Εὑρισκομένη ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς Ἀγγλίας ἔχει καὶ πρὸ αὐτῆς τὸ Α (στερητικὸν) τῶν ἀναγκαιουσῶν ἰδιοτήτων της. Τὰ Ἀκριτικὰ — πρὸς τὰ σύνορα ΕΣΣΔ — Κράτη ἅτινα ἡνώθησαν διὰ τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης οὐδέποτε θὰ δυνηθοῦν ὑπὸ τὸ σημερινὸν σχῆμα ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐμφανίζονται νὰ προσελκύσουν τὸν Ἀραβικὸν Κόσμον καὶ νὰ τὸν ἐντάξουν εἰς τὸ ἴδιον σύμφωνον τῆς Βαγδάτης εἰς ὃ μόνον τὸ Ἰρὰκ ἐξ ὅλων τῶν Ἀραβικῶν Κρατῶν συμμετέχει. Προσπάθεια ὅπως ὁ βασιλεὺς Χουσεΐν τῆς Ἰορδανίας — κατόπιν τῶν γεγονότων ἅτινα τελευταίως ἐξειλίχθησαν εἰς τὴν χώραν του — ταχθῆ μὲ τὰ Κράτη τοῦ Συμφώνου τούτου ἀπέβη ματαία, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἄλλος τῶν ἡγεμόνων ἢ ἡγετῶν τοῦ Ἀραβικοῦ Κόσμου εἶναι πρόθυμος νὰ ὑποταχθῆ εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ Συμφώνου, ἐν τῇ οὐσίᾳ δηλ. νὰ δεχθῆ καὶ πάλιν τοὺς Ἄγγλους ὡς αὐθέντας.

Ἡ Στρατ. ἀξία τοῦ Συμφώνου ἐξ ἄλλου, εἶναι ἀμφίβολος, Τοῦτο ὑφίσταται, καὶ σήμερον καί' ἀφ' ἧς συνεστήθη, μόνον κατὰ τύπους. Διότι, ἀπὸ οἰκονομικῆς πλευρᾶς ἔχει ἄμεσον ἀνάγκην οἰκονομικῆς βοηθείας διὰ τὴν ὁποίαν οὐδὲν τῶν Κρατῶν προσφέρεται νὰ συνεισφέρη.

Ἐκρίθη ἀναγκαῖον π.χ. νὰ κατασκευασθῆ μία σιδηροδρομικὴ γραμμὴ συνδέουσα τὴν Τουρκίαν μὲ τὸ Ἰρὰν καὶ εἰς αὐτοκινητόδρομος μεταξὺ Ἰρὰν καὶ Πακιστάν. Τοιαύτης ὁλκῆς ἔργα εἶχον ἀνάγκην γενναίας συνεισφορᾶς διὰ τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι πρόθυμα τὰ Κράτη μέλη (ἡ Ἀγγλία χορηγεῖ ἐτησίως ὡς μερίδιόν της μόλις 700.000 δολ.). Ἀπὸ στρατιωτικῆς δὲ πλευρᾶς οὐδεμία ὑφίσταται ὀργάνωσις συστηματικὴ στρατ. διοικήσεως ἀνάλογος πρὸς ἐκείνην ἥτις ἰσχύει ἐν Εὐρώπη διὰ τὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις τοῦ Βορειοατλαντικοῦ Συμφώνου.

Ἡ δυσπιστία τοῦ Ἀραβικοῦ κόσμου δὲν ἔχει μειωθῆ. Ἀπεναντίας λόγῳ τῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Αἰγύπτου ὑφίσταται πάντοτε. Οὔτε καὶ ἡ ἔντασις τῆς Ρωσικῆς προπαγάνδας ἡ ὁποία ἐμφανίζει εἰς τοὺς Ἄραβας τὸ Σύμφωνον τῆς Βαγδάτης ὡς στρεφόμενον ἀποκλειστικῶς κατ' αὐτῶν ἔχει χαλαρωθῆ. Αἱ ΗΠΑ. δὲν μετέχουν — σήμερον — ἐπισήμως τοῦ Συμφώνου. Ἡ ἀπόφασις ὅμως συμμετοχῆς τῶν ΗΠΑ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Συμφώνου ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς ἀποφάσεώς των νὰ βοηθήσουν ἐνεργώτερον τὰς χώρας τοῦ Συμφώνου ν' ἀντιμετωπίσουν οἱανδήποτε ἀπειλὴν τῶν κομμου-

νιστικῶν χωρῶν ἐναντίον τοῦ ἐδάφους των. Μολονότι δὲ αἱ ΗΠΑ δὲν εἶναι μέλος τῆς συμμαχίας διὰ τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐπιτροπὴν θὰ ἔχουν ψῆφον εἰς τὰ στρατιωτικὰ ζητήματα. Ἔστω ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ ΗΠΑ συνδέονται μὲ διμερεῖς συμφωνίας στρατιωτικῆς βοηθείας μεθ' ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Συμφώνου

Τὸ θέμα «ἀσφάλεια Μ. Α.» δὲν ἔχει ἐν τούτοις τὴν λύσιν του εἰς τὸ ἐὰν καὶ κατὰ πόσον στρατιωτικῶς ἢ καὶ οἰκονομικῶς συμμετέχουν εἰς μόνον τὸ Σύμφωνον τῆς Βαγδάτης αἱ ΗΠΑ.

Ἀπαραιτήτως ὡς βάσις ἐπιλύσεώς του δέον νὰ τεθῇ ἡ ἐξομάλυνσις οὐσιωδῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν κρατῶν Μ.Α, ἡ ἀπαγκύστρωσις ἐνίων ἐκ τούτων ἀπὸ τὴν τροχιὰν τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὴν ὁποίαν φέρονται ἡ προσέλκυσις των πρὸς τὴν ἐλευθέραν δύσιν καὶ ἡ ἔνταξι των ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ ἀμυντικὸν σύστημα τῶν ἐλευθέρων κρατῶν.

Ἡ συνένωσις τῶν κρατῶν τῆς Μ.Α· εἶναι τὸ σημερινὸν μέγα πρόβλημα τὸ ὁποῖον—ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα—ἀποσχολεῖ σήμερον μεγάλως τὸ Στα̣ίητ Ντηπάρτμεντ, ὅπερ γνωρίζει καλῶς ὅτι δὲν εἶναι τὸ Σύμφωνον τῆς Βαγδάτης ἐκεῖνο ὅπερ θ' ἀποτελέση τὸν πυρῆνα τὴν πραγματικὴν «πιτιὰν» (καὶ ὄχι τὴν κατ' ὄνομα πιτιά) ἥτις θὰ συνενώση τὸν ἑτερόκλητον κόσμον τῆς Μ.Α. Ὁ Ἀραβικὸς κόσμος εἶναι ἀσφαλῶς ὁ μόνος κατάλληλος πυρὴν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο πρὸς αὐτὸν—καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Δυτικῶν πάντοτε—θὰ στραφῇ καὶ θὰ συσπειρωθῇ ὁ ὀργανισμὸς τῶν Κρατῶν τῆς Βαγδάτης (*) διότι αὐτὰ ὡς ἀκριτικὰ πρὸς τὴν Ρωσίαν αἰσθάνονται περισσότερον τὴν ἀνάγκην νὰ καταχυρώσουν τὴν ἀσφάλειαν των πρᾶγμα ὅπερ θὰ ἐπιτύχουν ἂν σπεύσουν νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὸν ὀργανισμὸν τὸν ὁποῖον θὰ συνθέση ὁ ὑγιὴς Ἀραβικὸς πυρήν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΩΣ

Τὸ θέμα «ἀσφάλεια τοῦ ἐλευθέρου κόσμου ἀπὸ τὴν Μ.Α.» τίθεται ἐπὶ τάπητος ὡς δυσεπίλητον

(*) Ἐδῶ θ' ἀναμνησθῶμεν τὴν γνωστὴν ρῆσιν τοῦ Κορανίου ἀναφέροντες ὅμως αὐτὴν ὄχι κατὰ τὸ δοκοῦν τοῦ προφήτου ἀλλὰ μὲ τὴν πραγματικήν της ἔννοιαν ὅτι: ὁ Μωάμεθ εἶναι ἐκεῖνος ποὺ πάει στὸ βουνὸ κι' ὄχι τὸ βουνὸ στὸν Μωάμεθ.

πρόβλημα τοῦ ὁποίου ἡ λύσις ἔχει μίαν καὶ μόνην ὁδόν: τὴν συνένωσιν ὅλων τῶν Κρατῶν τῆς Μ.Α. τὴν ἔξωσιν ἐξ αὐτῆς παντὸς Σοβιετικοῦ, τὴν συσπείρωσίν της ὡς ὀργανισμοῦ ἀνεξαρτήτου, ἐλευθέρου ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν μιᾶς μεγάλης στρατιωτικῆς δυνάμεως ὡς εἶναι αἱ ΗΠΑ. Τοῦτο, δύσκολον κατ' ἀρχὴν νὰ ἐπιτευχθῆ ἀπολύτως, δὲν εἶναι ἐν τούτοις καὶ ἄλυτον. Ἀρκεῖ νὰ ἐξομαλυνθοῦν διαφοραί, ν' ἀρθοῦν παρεξηγήσεις ἀλλὰ πρὸ πάντων νὰ δοθῆ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις, ὥστε ν' ἀποκτήσουν ποιάν τινα εὐημερίαν αἱ ἤδη χειμαζόμεναι κατὰ τὸ πλεῖστον χῶραι τῆς Μ.Α. Εἰς τοῦτο ἀκριβῶς ἀποσκοπεῖ καὶ τὸ ἤδη ἐξαγγελθὲν ἀλλὰ παρεξηγηθὲν ὑπὸ τῶν πλείστων Δόγμα Ἀϊζενχάουερ.

Ἡ ἄμβλυσις τοῦ μίσους Σιωνισμοῦ — Ἀραβισμοῦ εἶναι μία ἀπαραίτητος προϋπόθεσις. Ἐὰν δὲν ἐπιτευχθῆ αὕτη τότε ἡ εἰρήνη εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ θὰ διακυβεύεται, καὶ ἡ τύχη τῆς Μ.Α. θὰ ἦτο προδεδικασμένη. Ἐκεῖνο ὅπερ σήμερον προέχει διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τῆς Μ.Α. καὶ τοῦ ἐλευθέρου Κόσμου εἶναι νὰ ἐπιτευχθῆ εἰλικρινὴς συνεργασία τῶν Κρατῶν τῆς Μ.Α.

Εἰς τὴν περιοχὴν ὅπου τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν διεδέχθη κατὰ τὴν Πανελληνιστικὴν περίοδον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἡ ἑλληνικὴ τοιαύτη ἕνα σύγχρονον ἑλληνικὸν μαντεῖον θὰ ἠδύνατο νὰ χρησμοδοτήση ἑβραιοελληνιστί:

ΙΛΙ ΙΛΙ ΣΑ ΣΠΑΣΤΥ

λαμβάνων τὰ γράμματα ἐκ τῆς ἀκροστιχίδος τῶν Κρατῶν ἅτινα — ὡς παρατίθενται ἐν τῇ σελ. τοῦ παρόντος — συνθέτουν τὸ μωσαϊκὸν ἐκεῖνο ὅπερ ὀνομάζομεν Μέσην Ἀνατολήν.

Μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι θὰ κατορθωθῆ ἡ συνένωσις τῶν Κρατῶν τῆς Μ.Α. δηλ. τῆς πλήρους εὐοδώσεως τῶν ἀμερικανικῶν προσπαθειῶν διὰ τοῦ εὐαγοῦς δόγματος, ἡ ὁδὸς διὰ τὴν ἔνταξιν εἰς τὸ ΝΑΤΟ τῶν κρατῶν αὐτῶν εἶναι ἐλευθέρα καὶ ἡ θύρα θὰ πρέπει ν' ἀνοιγῆ διὰ τὴν εἴσοδόν των εἰς τὸ Ἀμυντικὸν Σύμφωνον τῶν ἐλευθέρων Κρατῶν.

Ἡ Μ.Α. θ' ἀποτελέση τὸν ἑνωτικὸν κρῖκον τῶν δύο ἀμυντικῶν συμμαχιῶν ΝΑΤΟ καὶ ΣΕΑΤΟ. Δι' αὐτῆς θ' ἀποκατασταθῆ ἡ συνέχεια τοῦ μετώπου ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Τὸ Σύμφωνον τῆς Βαγδάτης, τὸ δόγμα Ἀϊζενχάουερ καὶ ἡ μᾶζα τοῦ Ἀραβικοῦ Συνδέσμου (ἥτις ὅμως σήμερον χάνει ὁλονὲν συνοχὴν) θ' ἀποτελέσουν εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον τὰ κυλιόμενα κύλιστρα ἐφ' ὧν ἡ μεγάλη γέφυρα τοῦ ΝΑΤΟ θὰ προωθηθῆ καὶ εἰς τὸν γεωγρα-

φικὸν χῶρον τῆς Μ.Α., ἀκριβῶς ὅπως τὸ Δόγμα Τροῦμαν, τὸ Σχέδιον Μάρσαλλ καὶ τὸ Σύμφωνον τῶν Βρυξελλῶν ἀπετέλεσαν τὰ ἐφέδρανα τῆς ἰσχυρᾶς συμμαχίας τοῦ ΝΑΤΟ. Ἐν τῇ ἐπιτεύξει τούτου, ἡ Ἑλλάς, κράτος τῆς ΝΑ πτέρυγος τοῦ ΝΑΤΟ, κατέχουσα ὑψίστης σημασίας στρατηγικὸν χῶρον θ' ἀποτελέσῃ τὸ ἀκραῖον Εὐρωπαϊκὸν βάθρον τῆς μεγάλης γεφύρας ἥτις θὰ συνδέῃ τὰ κράτη τοῦ Ἀμυντικοῦ Συμφώνου τοῦ Ἀτλαντικοῦ μετὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ. Ἓν ὑποστήλωμα τῆς γεφύρας ταύτης θὰ εἶναι καὶ ἡ Κύπρος ἥτις θὰ καταστῇ βάσις ἰσχυρὰ τοῦ ΝΑΤΟ ἐφ' ὅσον θ' ἀπαλλαγῇ τοῦ σημερινοῦ καθεστῶτος δουλείας της.

Ἡ προσχώρησις τῶν κρατῶν Μ.Α. εἰς τὸν ΝΑΤΟ, δημιουργεῖ ὡρισμένας ὑποχρεώσεις ἀπορρεούσας ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ ΝΑΤΟ διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἓν τῶν κρατῶν-μελῶν ὑποστῇ ἐπίθεσιν. Ἡ ἁλυσσοειδὴς διάταξις καὶ ἀποκατεστημένη συνέχεια ἀπὸ Νορβηγίας μέχρις Ἑλλάδος—Κύπρου καὶ Μ.Α. μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ ἐγκυμονεῖ μὲν τὸν κίνδυνον ἐὰν ἐκδηλωθῇ μία ἐπίθεσις τοῦ ἐχθροῦ εἰς ἓν τμῆμα τῆς ὅλης ἀμυντικῆς περιοχῆς νὰ γενικευθῇ ἡ σύρραξις, παρέχει ὅμως βασίμους ἐλπίδας ὅτι λόγῳ ἀκριβῶς τούτου ὁ ἐχθρὸς δὲν θ' ἀποτολμήσῃ νὰ ἐπιτεθῇ μεμονωμένως κατά τινος Κράτους τοῦ Συλλογικοῦ Ἀμυντικοῦ Συνασπισμοῦ (Σ.Α.Σ.). Ἐὰν ὅμως παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ὁ ἐχθρὸς ἐπιτύχῃ νὰ διασπάσῃ τὴν συνοχὴν τῶν κρατῶν τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ νέου ΝΑΤΟ—τὸ ὁποῖον θὰ περιλαμβάνῃ καὶ τὴν Μ.Α.—τότε ἡ ἄμυνα θὰ εὑρεθῇ εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν. Τοῦτο πάλιν διὰ τοῦ ἰδίου χρησμοῦ δηλοῦται Ἰλὶ Ἰλὶ Σὰν Διασπαστὺ (ἤτοι μὲ τὴν προσθήκην τῶν γραμμάτων Νορβηγία—Δανία—Ἰταλία—Αἰγαιατικὴ ζώνη Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας) (*).

Ἡ στρατηγικὴ ἀξία τῆς Μ.Α. εἶναι σημαντική, ἐγκλείουσα αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου.

(*) Εἰς τὴν λέξιν «Διασπαστὺ» ἀντὶ τοῦ «υ» θὰ ἔπρεπε νὰ γραφῇ «η». Ἀλλὰ μήπως δὲν εἶναι ὄντως ἀνορθογραφία καὶ ἡ νῦν πραγματικότης εἰς Μ.Α. περιοχήν, ἥτις ἐνῷ ἐποικίσθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ ἐξεπολιτίσθη διὰ τοῦ ἐξελληνισμοῦ της ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ποτισθεῖσα μὲ ἄφθονον ἑλληνικὸν αἷμα ἐπὶ αἰώνας ὁλοκλήρους μέχρι καὶ τοῦ 1922, δὲν ἀνήκει ἐν τούτοις σήμερον εἰς τὴν Μητέρα Πατρίδα ἀλλ' εἰς μίαν πανσπερμίαν ἀλλοδόξων κι' ἑτεροφύλων λαῶν;;

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΟΥΡΚΙΑ

(βλ. σχημ. 15 καὶ 15α)

Καταλαμβάνει αὕτη ἐδάφη τῆς Εὐρωπαϊκῆς (*) καὶ Ἀσιατικῆς ἠπείρου τῆς λεγομένης Μικρασίας ἢ Ἀνατολῆς.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ - ΜΙΚΡΑΣΙΑ Ή ΑΝΑΤΟΛΗ

Ι. ΘΕΣΙΣ — ΟΡΙΑ

Κατέχει τὴν πρὸς τὴν Εὐρώπην Ἀσιατικὴν Χερσόνησον,(τὴν καθ' αὐτὸ Μικρασίαν) καὶ τὸ Α τῆς Χερσονήσου ταύτης τμῆμα τῆς Ἀνατολῆς ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ἐνδοχώραν τῆς Μικρασίας.

—Ὁρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Μεσογείου Θαλάσσης (Πέλαγος Κιλικίας) καὶ Συρίας. Τὸ Δ μέ-

---

(*) Τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν πραγματευόμεθα εἰς τὸν Γ' Τόμον τοῦ παρόντος ὡς ΕΔΑΘ.

ρος αὐτῆς ἐκτείνεται διὰ τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς νήσους μεθ' ὧν φαίνεται συμμεμιγμένη. Τὸ ΒΔ μέρος αὐτῆς ὁρίζεται ὑπὸ τῆς Προποντίδος, τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου. Διὰ τῶν δύο τούτων τελευταίων πορθμῶν ἑνοῦται σχεδὸν μετὰ τῆς Θράκης. Ἐὰν δὲ οἱ Ἑλλήσποντος καὶ Βόσπορος δὲν ἀπετέλουν τὰ φυσικά της ὅρια, οὐδόλως θὰ διέφερεν ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν σύστασιν αὐτῆς ἀπὸ τὴν Εὐρώπην.

Τὰ Α καὶ ΒΑ ὅριά της σχηματίζουν ὑψηλὰ ὄρη ἅτινα χωρίζουν αὐτὴν ἐκ τοῦ Καυκάσου (ΕΣΣΔ) καὶ τοῦ Ἀζερμπαϊδζὰν (Ἰράν, Ἰράκ).

Χερσαῖα σύνορα ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία ἔχει μετὰ τῶν κρατῶν: ΕΣΣΔ, Ἰράν, Ἰρὰκ καὶ Συρίας.

Εἰς τοὺς παλαιοὺς χάρτας τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐλαμβάνετο ὡς πρῶτος μεσημβρινὸς τῆς γῆς ὁ διερχόμενος διὰ τοῦ θόλου τῆς Ἁγίας Σοφίας (*). Ἐν σχέσει λοιπὸν πρὸς τοῦτον ἡ Μικρασία περιλαμβάνεται μεταξύ:

−2°53'50'' Δυτικοῦ μήκους καὶ

+15°30', ἀκρότατον ἀνατολ. σημεῖον ἐπὶ τῆς κορ. Ἀραράτ. Συνεπῶς τὸ Α ἀκρότατον ἀπὸ τοῦ Δ ἀπωτάτου ἀπέχουν κατὰ τόξον παραλλήλου 18°23'50'' καὶ καθ' ὥραν 1 ὥρ. 13'35''.

Ὡς πρὸς τὸ γεωγραφικὸν πλάτος ἡ Μικρασία κεῖται μεταξύ:
36°0'50'' καὶ
42°6'0'', Βορείου πλάτους.
Κατὰ συνέπειαν ἐκτείνεται ἐπὶ τόξου μεσημβρινοῦ 6°5'10''.

ΙΙ. ΓΑΙΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

1. Διαμερισμάτωσις Μικρασίας

Τὸ σχῆμα τῆς Μικρασίας εἶναι ἐπίμηκες καὶ οἱονεὶ ἐλλειψοειδές, μὲ μεγάλον ἄξονα κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ γεωγρ. μήκους, μικρὸν δὲ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ γεωγρ. πλάτους. Ἡ ἀναλογία μεγάλου πρὸς μικρὸν ἄξονα εἶναι 3/1.

(*) Ὁ θόλος τῆς Ἁγίας Σοφίας ὡς πρὸς τὸν μεσημβρινὸν Γκρήνουϊτς ἔχει γεωγραφικὸν μῆκος 28°58'31''.

Δύο, περίπου ὑπερβολικά, τόξα ·μὲ μεγάλον ἄξονα τὸν μέγαν τοιοῦτον τῆς ἐλλείψεως καὶ ἑστίας τὰς αὐτὰς τῆς ἐλλείψεως νοητῶς χαρασσόμενα ὁρίζουν δύο Ε. Δ. 1) Τὸ τῆς Δ υ τ ι κ ῆ ς Ἀ ν α τ ο. λ ῆ ς καὶ 2) τὸ τῆς Ἀ ν α τ ο λ ι κ ῆ ς Ἀ ν α τ ο λ ῆ ς.

Δύο περίπου παραβολικὰ τόξα διαγραφόμενα ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἄξονος τῆς ἐλλείψεως ὡς ἐπὶ μεγάλου ἄξονος τούτων - ἐφ' οὗ καὶ αἱ ἑστίαι των—καθορίζουν: 3) Τὸ Ε.Δ. Β ο ρ ε ί α ς Ἀ ν α τ ο λ ῆ ς καὶ 4) τὸ Ε.Δ. Ν ο τ ί α ς Ἀ ν α τ ο λ ῆ ς.

Τέλος ὑπὸ τοῦ ἀπομένοντος εἰς τὴν Κεντρικὴν ζώνην τῆς Μικρασίας καμπυλογράμμου τετραπλεύρου ὁρίζεται: 5) Τὸ Ε. Δ. Κ ε ν. τ ρ ι κ ῆ ς Ἀ ν α τ ο λ ῆ ς.

2. Ὀρεογραφία

Δύο κύριοι ὀ ρ ε ο γ ρ α φ ι κ ο ὶ κ ό μ β ο ι ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπάρχουν ὡς ἀφετηρίαι τῶν ὀρέων αὐτῆς. Οὗτοι εἶναι:

α) ὁ κ ό μ β ο ς Ἀ ρ α ρ ά τ (5.165 μ.).

β) ὁ κ ό μ β ο ς Μ ο υ ρ ά τ ἢ Δ ί ν δ υ μ ο ν (2.330 μ.).

Ἐκ τοῦ πρώτου κατευθύνονται, ἀρχικῶς ἐν εἴδει ριπιδίου ἐν συνεχείᾳ δίκην ἠλάγρας, τὰ ὄρη τῆς Ἀνατολικῆς, Βορείας καὶ Νοτίας Ἀνατολῆς. Ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου ἁπλοῦνται ὡς πέντε δάκτυλοι ἀνοικτῆς παλάμης αἱ ὀροσειραὶ τῆς Δυτικῆς Ἀνατολῆς. Αἱ ἀκραῖαι τούτων ὀροσειραὶ κατευθύνονται πρὸς ΒΑ καὶ ΝΔ δίκην βραχιόνων ἠλάγρας ἥτις συναντᾷ εἰς τὴν Βόρειον καὶ Νοτίαν Ἀνατολὴν τοὺς δύο ἑτέρους μεγάλους βραχίονας τῆς πρώτης ἠλάγρας. Ἐντὸς τῆς διπλῆς ταύτης ὀρεινῆς λαβίδος περικλείεται τὸ Κεντρικὸν διαμέρισμα τῆς Ἀνατολῆς, ἡ Κεντρικὴ Ἀνατολή, ἥτις ἔχει τὴν μορφὴν ἑνὸς λίαν ἐκτεταμένου ὀροπεδίου μέσου ὕψους 400—1000 μ. (Ἡ Ἄγκυρα ἔχει ὑψόμετρον 850). Τὰ ὄρη τοῦ ὀροπεδίου τούτου διάσπαρτα καὶ μεμονωμένα δὲν συνδέονται μὲ τὰς πέριξ ὀροσειράς, ἀποτελοῦντα ἐν ταὐτῷ ἀνεξαρτήτους ἀλλήλων ὀρεινοὺς ὄγκους.

Ἡ Ἀνατολὴ εἶναι χώρα εὐρυτάτη. Συνεπῶς εἶναι δυνατὸν νὰ συναντήσῃ τις εἰς μεμακρυσμένας ζώνας ὄρη ἔχοντα τὴν αὐτὴν ἢ παραπλήσιον ὀνομασίαν. Οὕτω συναντᾷ τις πολλάκις τὰ ὀνόματα Ἀλὰ—Ντάγ, Καρὰ—Ντάγ, Ἐλμὰ—Ντάγ, Ἐλμαλῆ—Ντάγ. Πρὸς διάκρισιν ἀπ' ἀλλήλων τῶν τοιούτων ὀνομάτων πρέπει νὰ προστίθεται κατὰ κανόνα καὶ ἡ ὀνομασία τῆς πλησιεστέρας χώρας π.χ. Ν τ ι γ ι α ν -

τ ι ν ί κ 'Αλά–Νταγί, Μ π ο λ ι ν ί ν 'Αλά–Νταγί, 'Ε ρ μ π α α- ν ί ν 'Αλά–Νταγί κ.ο.κ. Ἡ 'Ο ν τ ε μ ι σ ὲ ν Μπόζ–Νταγί, Κ α- ρ ά 'Α γ ά τ ς Μπόζ–Νταγί, Μ ε λ α ζ γ κ έ ρ τ Μπόζ–Νταγί κ.λ.π.

Α. ΚΟΜΒΟΣ ΑΡΑΡΑΤ (5.165)

1. Ὄρη 'Ανατολικῆς 'Ανατολῆς (Ριπιδίου)

–Τ ὸ 'Α ρ α ρ ὰ τ ὑψηλότερον ὄρος τῆς 'Ανατολῆς ἀποκαλούμενον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων Μάσις ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων 'Αγρί–Νταγί καλύπτεται μονίμως ὑπὸ χιόνος καὶ πάγου. 'Επὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τούτου κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἔστη ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε ὅταν ἤρχισαν ἀνερχόμενα τὰ ὕδατα τοῦ κατακλυσμοῦ.

Τὸ 'Αραρὰτ διαχωρίζει τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Σαρῆ Σοῦ (Δ) ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ 'Αρὰς ('Αράξη, Α). 'Απὸ τῆς κοιλάδος Βαγιαζὴτ (ἢ καὶ ἄλλως Καρακόζε 1.600) τὸ ὄρος τοῦτο καθίσταται ἀποτόμως ὀξυκόρυφον.

Τὸ 'Αραρὰτ εἶναι ἡφαιστειογενές, ἔχει δὲ δύο χαρακτηριστικὰς κορυφάς: τὴν 'Α γ ρ ί–Ν τα γ ί (5.165) καὶ τὴν Κ ο υ τ σ ο ὺ κ– 'Α γ ρ ί (3.925) κειμένην ΝΑ τῆς πρώτης εἰς ὁριζοντίαν ἀπόστασιν 16 χλμ. 'Απὸ τὰς Α καὶ Ν κλιτεῖς τῆς Κουτσοὺκ–'Αγρὶ διέρχεται ἡ ὁ.γ. Τουρκίας–'Ιρὰν ἐνῶ ἡ ὁ.γ. Τουρκίας–ΕΣΣΔ διέρχεται ἀνατολικώτερον καὶ Β τοῦ 'Αραρὰτ ἀκολουθοῦσα μέχρι τινὸς τὴν κοίτην τοῦ π. 'Αρὰς καὶ ἀφίνουσα ὁλόκληρον τὸν ὀρεινὸν ὄγκον τοῦ 'Αραρὰτ(*) εἰς τὴν Τουρκίαν. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων κορυφῶν ὑπάρχει ὑψηλὴ κλεισώρεια ἡ καλουμένη Σ ε ρ δ ὰ ρ–Γ ι ο λ ά κ.

Πολλὰ σημεῖα τοῦ ὄρους 'Αραρὰτ εἶναι τόσον δύσβατα καὶ ἀπρόσιτα ὥστε νὰ καθίσταται δυσχερεστάτη ἂν μὴ καὶ ἀδύνατος ἡ εἰς αὐτὰ ἀνόβασις. Κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον εἰς τὰς μάχας τὰς διεξαχθείσας παρὰ τὸ ὄρος τοῦτο οἱ Ρωσικαὶ καὶ Τουρκικαὶ φάλαγγες ἐκινοῦντο κι' ἐνήργουν κατωτέρω τῶν μέσων τῶν κλιτύων, μὴ δυνηθεῖσαι ν' ἀνέλθουν ὑπεράνω τούτων. Τὸ Ρωσικὸν 'Επιτελεῖον ὅμως

(*) Νὰ διορθωθῇ εἰς τὸ σχεδ. 15 ἡ ὁ.γ. ἐπεκτεινομένη Α εἰς π. Ἄραξον ἀκολουθοῦσα τὸν ἀνάρρουν μέχρι τοῦ ὕψους «ρ» τῆς λέξεως ἐνημέρ.

εἶχε κατορθώσει ν' ἀνέλθῃ προηγουμένως μέχρι τῆς κορυφῆς ἐκ τῆς ὁποίας ἐπεσήμανε κι' ἐμελέτησε τάς κινήσεις τῶν Τούρκων.

Ἐκ τοῦ κόμβου Ἀραράτ ἡ κορυφογραμμή ἐκτείνεται Δ ἐπί τοῦ ὄρους Τσεγκέλ—Τεντουρέκ (3.470)—Κιοσέ Ντάγ (ΒΔ). Μεταξύ τούτων ὑπάρχουν σημαντικῆς στρ. ἀξίας κλεισώρειαι δι' ὧν διέρχονται ὀρειναί ὁδεύσεις ἐκ Βακούμ καί Τυφλίδος πρός τήν κοιλάδα Βαγιαζήτ. Αἱ κλεισώρειαι αὗται κατέρχονται εἰς τάς πεδιάδας Ἀλεσκέρτ (λέγεται καί Ἀσλουκρέτ καί Βαγιαζήτ. Σημαντικώτεραι εἶναι ἡ διάβασις Τσεγκέλ (3.000) ὁ αὐχήν Χουμᾶ καί ὁ αὐλών Ἀχταλάρ.

—Ἡ κορυφή τοῦ ὄρους Τεντουρέκ καμπτομένη τοξοειδῶς δι' Α πρός Ν σχηματίζει τό ὄρος Ἀλά—Ντάγ τοῦ Ντιγιαντινίκ (Ντιγιαντινίκ Ἀλά—Νταγί, ἀρχ. Νιφάτης) ἐκτεινόμενον πρός Δ εἰς τό Μπόζ—Ντάγ ἢ Ντιγιαντινίκ Μπόζ—Νταγί. Μεταξύ τούτων καί πρός Β τοῦ Κιοσέ—Ντάγ κεῖνται αἱ περιώνυμοι κοιλάδες Βαγιαζήτ καί Ἀλεσκέρτ.

Καί ἐπί τοῦ ὄρους τούτου αἱ χιόνες εἶναι χρόνιοι. Ἐνίοτε, ὁ μήν Ἰούλιος ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν. Αἱ Β κλιτεῖς αὐτοῦ ἔχουν πολλούς χειμάρρους ἐπί τῶν Ν ὅμως ράχεων εὑρίσκονται ἐξαίρετοι νομαί. Ὑψηλοτέρα κορυφή τοῦ Ἀλά Ντάγ εἶναι ἡ κορυφή Μουράτ (3.519) ἐκ τῆς ὁποίας πηγάζει ὁ π. Ἀν. Εὐφράτης (Τουρκιστί Μουράτ).

Ἐκ τοῦ Ἀλά Ντάγ ἐκτείνεται ΝΔ βραχίων ὅστις ἀπολήγει εἰς τό ὑψηλόν ὄρος Σούσι—Χάν (4.420). Τοῦτο ἐν σχήματι κωλούρου κώνου ἔχει περίμετρον 20 χλμ. καί εἶναι ἡφαίστειον ἐσβεσμένον μέ κρατῆρα διαμέτρου πλέον τοῦ χιλιομέτρου. Πέριξ τοῦ ὄρους ὑπάρχουν ὀλίγα μόνον ὕδατα καί πηγαί δι' ὃ καί κατά τάς περιόδους λειψυδρίας αἱ πέριξ τοῦ ὄρους κατοικοῦσαι φυλαί μεταναστεύουν ἀλλαχοῦ.

Ὁ ὀρεινός ὄγκος τοῦ Σούπ Χάν δεσπόζει ἐπί μεγάλης ἐκτάσεως περιοχῆς: τῆς λίμνης Βάν (Θωσπίτιδος) Α ἥτις εἶναι ἡ μεγαλυτέρα τῆς Ἀνατολῆς μέ ὕψμ. 1720, τῆς μεγάλης πεδιάδος Μελάζ Κέρντ ΒΔ ἥν διαρρέει ὁ Εὐφράτης καί τῆς πεδιάδος Μούς Δ. Ἡ κορυφή τοῦ Σούπ Χάν κατά τόν χειμῶνα εἶναι κεκαλυμένη ὑπό ὁμίχλης καί νεφῶν.

Ν τοῦ Σούπ—Χάν εὑρίσκεται τό ὄρος Νεμρώδ (3.050) ὅπερ εἶναι ὡσαύτως ἐσβεσμένον ἡφαίστειον. Ὁ κρατήρ του εἶναι μέγιστος—διαμέτρου 8 περίπου χλμ.—καί κυκλικός. Αἱ ἐσωτερικαί παρειαί τοῦ κρατῆρος εἶναι σχεδόν κατακόρυφοι τό δέ βάθος αὐτοῦ εἶναι 350 μ. Παρά τό στόμιον τοῦ κρατῆρος ὑπάρχουν 4 λίμναι ἐξ ὧν

ἡ μεγαλυτέρα ἔχει σχῆμα ἡμισελήνου ἐστραμμένης Α. Τὸ βάθος τῆς λίμνης εἶναι 2.000'. Οἱ περίοικοι – Τοῦρκοι – πιστεύουν ὅτι εἶναι ἀπύθμενος. Πολλαὶ παραδόσεις ὑπάρχουν εἰς τὴν Τουρκίαν σχετικῶς μὲ τὸ ὄρος τοῦτο. Εἰς τὰς Ν κλιτεῖς τοῦ Νεμρὼδ εὑρίσκεται σειρὰ λίθων ὁμοιάζουσα ἐκ τοῦ μακρόθεν μὲ καραβάνι καμήλων. Κατὰ τὴν παράδοσιν λοιπόν, οἱ λίθοι οὗτοι ἦσαν κάμηλοι αἵτινες ἐνῷ μετέφερον ξύλα διὰ τὴν πυρὰν τοῦ Νεμρὼδ ἀπελιθώθησαν. Ὁ Νεμρὼδ εἶναι ὁ ὑπὸ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ἀναφερόμενος διάσημος κυνηγός. Ἡ ἀλληγορία τῆς «πυρᾶς τοῦ Νεμρὼδ» προῆλθεν, πιθανῶς, ἐκ τῶν ἐκρήξεων τοῦ ἡφαιστείου.

– Ἐκ τοῦ ὄρους Νεμρὼδ ὡς ἀπὸ κόμβου ὀρεογραφικοῦ κατευθύνονται:

α) ΑΝΑ ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Γκιουβὰτς Ντὰγ – Κὸτς Κιρὰν – Μαρκὲζ Τεπὲ συναντῶσα εἰς Μαρκὲζ Τεπὲ τὴν ἐκ τοῦ κυρίου ὀρεογραφικοῦ κόμβου Ἀραρὰτ πρὸς Ν κατευθυνομένην ὀροσειρὰν – ἥτις ὡς φυσικὴ γραμμὴ διαχωρίσεως τῶν ὑδάτων εἶναι καὶ ἡ μεθοριακὴ ὀροσειρὰ Τουρκίας καὶ Ἰρὰν ἀπὸ τοῦ Ἀκ Τὰς Τεπὲ – Ἐλαγκὰν Τεπὲ – Ναμπούρ Τεπὲ – Σαράϊ Τεπὲ – Ντουμανλῆ Ντὰγ – Κοτοὺρ Ντὰγ – Μαρκὲζ Τεπέ, κλείει ἐν ὀρεογραφικῷ τριγώνῳ (μετὰ τῆς ὀροσειρᾶς Ἀλὰ Ντὰγ – Σοὺπ Χὰν – Νεμρὼδ) τὸ ὑψηλὸν ὀροπέδιον τῆς λίμνης Βάν.

Νοτιωτέρα ἐπέκτασις τοῦ Μαρκὲζ Τεπὲ εἶναι τὸ ὄρος Τσὸχ Ντὰγ ὅπερ τελικῶς διχάζεται εἰς δύο, σχεδόν, εὐθυγραμμισμένους ὀρεινοὺς βραχίονας τὰς ΝΔ τῶν ὁποίων κλιτεῖς λήγει ὁ π. Τίγρης. Αἱ Α κλιτεῖς τοῦ Τσὸχ Ντὰγ μετὰ τῶν Δ τοῦ Τσολμερὶκ Ντὰγ – κειμένου ἀνατολικώτερον – σχηματίζουν τὴν κοιλάδα τοῦ π. Κάπρου (Μέγα Ζάμπ) ππ. τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Τίγρητος. Δ προέκτασις τῆς ὀροσειρᾶς Τσὸχ Ντὰγ εἶναι τὸ ὄρος Ντζουντὶ Ντάγ. Τοῦτο διαχωρίζον τὰ ὕδατα τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ ππ. αὐτοῦ Χαπούρ, ὁμοιάζει μὲ νῆσον καὶ καλεῖται οὕτως. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ντζουντὶ Ντὰγ (2.750) ἔνθα ὡς σημεῖα χαρακτηριστικὰ ὑπάρχουν πολλοὶ φυσικοὶ βράχοι, πιστεύουν αἱ γύρω φυλαὶ ὅτι ἐκάθησεν ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε.

Ἐπὶ τῆς ὀροσειρᾶς τοῦ Τσὸχ εὑρίσκεται ἡ περίφημος διάβασις Τσόχ.

β) Ν ἡ Μαλάτο Ντὰγ κι' ἐν συνεχείᾳ Δ ἡ – Ἀκτὸκ Ντὰγ (2.870) – Ταλορὶ Ντάγ, Μαστὰρ Ντάγ. Ἡ ὅλη ὀροσειρὰ διαχωρίζει τὰ ὕδατα ἅτινα ἀπὸ μὲν τῶν Ν κλιτύων της συγκεντροῦνται εἰς τὸν π. Τίγρητα, ἀπὸ δὲ τῶν Β κλιτύων αὐτῆς εἰς

τὸν 'Αν. Εὐφράτην (π. Μουράτ). Ν τοῦ ὄρους Μαστὰρ Νττὰγ χαμηλὴ ὀροσειρά, διαχωριστικὴ ὡσαύτως τῶν π. Τίγρητος καὶ Εὐφράτου δι' ἧς διέρχεται ἡ μεγάλη σιδηρὰ καὶ ὁδικὴ ἀρτηρία 'Αγκύρας—Ντιαρμπεκίρ, κατέρχεται πρὸς Ν καὶ σχηματίζει τὸ πρὸς Α τοῦ Ντιαρμπεκὶρ μεμονωμένον ὄρος Καρατζᾶ Ντάγ. Τὸ ὄρος τοῦτο ἔχει μῆκος 50 χλμ., πλάτος 25 χλμ. καὶ περίμετρον 100 χλμ. Εἶναι ἄδενδρον καὶ πετρῶδες. Τὸ ὕψος αὐτοῦ ἄνω τῆς πεδιάδος τοῦ Ντιαρμπεκὶρ εἶναι 1000 μ. 'Εκ τοῦ ὄρους τούτου πηγάζουν πολλὰ ὕδατα ρέοντα περιμετρικῶς καὶ συγκεντρούμενα εἰς τὸν Τίγρητα, τοὺς ππ. τοῦ Εὐφράτου καὶ τὸν π. Εὐφράτην.

'Η ὀροσειρὰ Μαστὰρ Ντὰγ μετὰ τὸν αὐχένα Ντεβρὲ ὅθεν διέρχεται ἡ μεγάλη ὁδὸς Χαρπούτ—Ντιαρμπεκὶρ ἀφοῦ ἀφήσει μικρὸν ἄνοιγμα διὰ τὴν κοιλάδα τοῦ Εὐφράτου ἑνοῦται μέσῳ τῶν δασωδῶν ὀρέων Χεζανλῆ Ντὰγ μὲ τὴν μεγάλην ὀροσειρὰν τοῦ 'Ανατολικοῦ Ταύρου.

—'Η ἐπέκτασις πρὸς Δ τῆς κορυφῆς Τεντουρὲκ—Κιοσὲ Ντὰγ—Γκιαοὺρ Ντὰγ (ὀρ. Καπώτης) δημιουργεῖ ἐκ τοῦ Κιοσὲ Ντὰγ ὡς ΝΔ ἀπόφυσιν, τὴν ὀροσειρὰν τοῦ "Αβος ἢ Βινγκιὸλ Ντὰγ ἧς ἀκραῖον Δ ὄρος εἶναι τὸ Μουζοὺρ—Τεπέ. Αὕτη διαχωρίζει τὰ ὕδατα τοῦ 'Ανατολικοῦ ἀπὸ τοῦ Δυτικοῦ Εὐφράτου.

—'Ο μέγας ὀρεινὸς ὄγκος τοῦ Γκιαοὺρ Ντάγ, Β τῆς πεδιάδος 'Ερζερούμ, διαχωρίζει τὰ ὕδατα ἅτινα ἀπὸ μὲν τῶν Α κλιτύων αὐτῆς συγκεντροῦνται εἰς τὸν π. 'Αράξην ἀπὸ δὲ τῶν Δ εἰς τὸν π. Δυτ. Εὐφράτην.

'Η νοτία ὀροσειρὰ τοῦ Γκιαοὺρ Ντὰγ ἑνοῦται πρὸς Δ διὰ τοῦ ὄρους "Ακ—μπαμπᾶ (ὑψ. 3.069) πρὸς τὸ Κὸπ Ντάγ.

'Η ὀροσειρὰ "Ακ—μπαμπᾶ καὶ Κὸπ Ντὰγ διευθυνομένη ἐξ Α πρὸς Δ διαχωρίζει τὰ ὕδατα τῶν π. Δυτ. Εὐφράτου ἢ Καρασοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Περσικὸν Κόλπον ἀπὸ τὰ τοῦ π. 'Ακάμψυος ἢ Τσοροὺκ ἅτινα χύνονται εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον. Μεταξὺ Κὸπ Ντὰγ καὶ "Ακ Μπαμπᾶ κεῖται ὁ αὐχὴν Κὸπ δι' οὗ διερχεται ἡ ὁδὸς Τραπεζοῦντος—'Ερζερούμ. 'Η κορυφογραμμὴ τοῦ Κὸπ Ντὰγ διευθυνομένη πρὸς Δ σχηματίζει τὰ ὄρη Τζουσὰν ("Αρδος) ἅτινα ἔχουν διεύθυνσιν ἐκ Ν πρὸς Β σχεδὸν κάθετον πρὸς τὴν ὀροσειρὰν Κὸπ—Ντὰγ καὶ φέρονται μὲ τὴν ὀνομασίαν Ντιβὰν Γιαρντὶ μέχρι τοῦ Γκιουμοὺς Χανέ. Αἱ Α κλιτεῖς τοῦ Τζουσὰν Τεπὲ εἶναι ἀπότομοι καὶ ἀπροσπέλαστοι. Αἱ Δυτικαί, ἀντιθέτως, εἶναι εὐπροσπέλαστοι.

Ἡ β ο ρ ε ί α ὀ ρ ο σ ε ι ρ ά τ ο ῦ Γ κ ι α ο ύ ρ Ν τ ά γ διὰ τῶν ὀρέων Ν τ ε β ρ ὲ Ν τ ά γ – Χ ο ρ τ ί κ Ν τ ά γ κ α ὶ Ν τ ο υ μ α ν λ ῆ Ν τ ά γ καταλήγει εἰς τὴν κορυφὴν Κ ο υ ρ ο ῦ Γ κ ι ό λ Τ ε π ὲ ἥτις διὰ τῶν βορειοτέρων κλιτύων της συναντᾶ τὸν Εὔξεινον Πόντον μὲ τὸ ἀκρωτήριον αὐτῆς Κοπμούς.

Τὴν ὀρεινὴν συνέχειαν τῆς ὀροσειρᾶς Ντουμανλῆ Ντάγ–Κουροῦ Γκιόλ Τεπὲ διασπᾷ ὁ π. Τσορούκ ὅστις ἐκβάλλει ὡς Ρωσικὸς ποταμὸς Β τοῦ ἀκρωτηρίου Κοπμούς. Εἰς τὴν Α περιοχὴν τοῦ Γκιαούρ Ντάγ εὑρίσκονται αἱ Τουρκικαὶ ἐπαρχίαι Κάρς καὶ Ἀρνταχὰν διεκδικούμεναι σήμερον ὑπὸ τῶν Ρώσων.

Ἐ κ τ ο ῦ Κ ο υ ρ ο ῦ Γ κ ι ό λ Τ ε π ὲ ἡ ὀροσειρὰ διευθύνεται πρὸς ΝΔ ὑπὸ τὰς ὀνομασίας Ν τ α γ κ λ ά ρ (Λαζικὰ ἢ Ποντικὰ ὄρη) ὧν κύριαι κορυφαὶ εἶναι τὰ Σ υ γ κ α ν ᾶ ς (Ζυγάνιον) καὶ Γ κ ι ο υ μ ο ύ ς Χ α ν έ. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο καταλήγει ἡ ἀπὸ Ν πρὸς Β διευθυνομένη ὀροσειρὰ τοῦ Τζουσὰν Τεπὲ–Ντιβὰν Γιορντὶ ἥτις κάθετος οὖσα πρὸς δύο μεγάλας παραλλήλους ὀροσειρὰς διαχωρίζει: α) τὰ ὕδατα τῶν διὰ τῶν Α ἀποτόμων κλιτύων της ρεόντων καὶ συγκεντρουμένων εἰς τὸν πρὸς Α κατευθυνόμενον π. Τσορούκ, ἀπὸ β) τὰ ὕδατα τῶν Δ ὁμαλῶν καὶ πολυΰδρων κλιτύων της, τῶν σχηματιζουσῶν, διὰ πολλῶν κλάδων, τὸν πρὸς Δ κατευθυνόμενον π. Κελκὶς Τσάϊ (Λύκον).

Ἡ ὀροσειρὰ τῶν Ποντικῶν ὀρέων διὰ μὲν τῶν ΒΔ καὶ Β κλιτύων της σχηματίζει τὰς ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου διὰ δὲ τῶν ΝΑ τὴν στενὴν κοιλάδα τοῦ π. Τσορούκ. Αἱ πρὸς τὸν Εὔξεινον Πόντον κλιτεῖς τῆς ὀροσειρᾶς ταύτης μέχρι μὲν ὕψους 2.000 μ. καλύπτονται ὑπὸ δασῶν, ὑψηλότερον δὲ ὑπὸ χιόνων. Φοβεραὶ θύελλαι μαστίζουν ταύτας κατὰ τὸν χειμῶνα ἐνῶ τὸ θέρος ἡ ὁμίχλη εἶναι τὸ συνηθέστερον φαινόμενον. Εἰς τὰ Λαζικὰ ἢ Ποντικὰ ὄρη, μόνον ἀτραποὺς συναντᾶ τις. Κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον οἱ Ρῶσοι κατεσκεύασαν εὐρεῖαν ἁμαξιτὴν ὁδὸν ἀπὸ Βατοὺμ πρὸς Τραπεζοῦντα. Ταύτην συνέχισαν μεταπολεμικῶς οἱ Τοῦρκοι μέχρι Κερασοῦντος. Ἡ ὁδὸς αὕτη ἀποτελεῖ σήμερον τὸν κύριον ἄξονα προελάσεως ἐξ Α πρὸς Δ ἢ καὶ ἀντιστρόφως. Ἡ σπουδαιοτέρα ὁδὸς ἥτις ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ φθάνει εἰς τὴν παραλίαν μέσῳ τῶν ὀρέων τούτων εἶναι ἡ ἀπὸ Ἐρζερούμ πρὸς Τραπεζοῦντα.

Τὰ ὄρη Νταγκλὰρ (Λαζικὰ) συνιστώμενα γενικῶς ἐξ ἀποκρήμνων ἀβυσσωδῶν κοιλάδων, ἀπροσίτων ἀπορρώγων κλιτύων, κεκαλυμμένων ὑπὸ δασῶν καὶ αἰχμηρῶν πανυψήλων κορυφῶν, καθιστοῦν δύσκολον τὴν προέλασιν στρατοῦ κινουμένου ἐξ Α πρὸς Δ καὶ ἐπι-

βάλλουν εἰς αὐτὸν τὴν χρησιμοποίησιν τῆς – μοναδικῶς – ὑπαρχούσης ἀρτηρίας.

Ἡ παραλία τῆς περιοχῆς τῶν Λαζικῶν ὀρέων ἀποτελεῖ σχεδὸν εὐθεῖαν γραμμὴν οὖσα ἀλίμενος· ἀποκλείεται ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ δυσβάτων καὶ ἀπροσίτων ὀρέων. Τὰ ὄρη Ντσγκλὰρ εἶναι πλουσιώτατα εἰς μεταλλεῖα μαγγανίου, ἀργυρούχου μολύβδου, χρωμίου, χαλκοῦ, μολύβδου, λιγνίτου καὶ ἀργύρου. Ἐκ τῶν πυκνοτάτων δασῶν ὑλοτομεῖται ξυλεία ἐλάτης καὶ δρυός.

2. *Ὄρη Νοτίας Ἀνατολῆς (Νοτίου βραχίονος Ἠλάγρας)*

Ἐκ τοῦ ὄρους Τζουσὰν Τεπὲ ἄρχεται ἡ μεγάλη ὀροσειρὰ τοῦ Ἀντιταύρου ἡ κορυφογραμμὴ τῆς ὁποίας κατευθύνεται δίκην τόξου ἡμιελλείψεως μὲ τὸ κοῖλον ἐστραμμένον πρὸς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἥτις κορυφογραμμὴ ἀποτελεῖ τὸ γεωφυσικὸν ὅριον τῆς Ἀνατολικῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τῆς Βορείας Κεντρικῆς καὶ Νοτίας Ἀνατολῆς.

Αἱ κύριαι κορυφαὶ τῆς ὀροσειρᾶς ταύτης εἶναι τὸ Τσανταρκλῆ Ντὰγ-Ντὰγ Γιουρντοῦ-Κολμὰτς Ντάγ. Ἐκεῖθεν τὸ ὀρεινὸν τόξον συνεχίζει ὡς Ταῦρος μὲ τὰς ὀνομασίας Τσαμουρλῆ Ντάγ – Σὰρ Ντὰγ – Χεζανλῆ Ντάγ-Ἀκτσὶ Ντάγ τοῦ ὁποίου αἱ Α κλιτεῖς πίπτουν εἰς τὴν πεδινὴν ζώνην Σεβερὲκ ἔναντι τῶν εὑρισκομένων Ἀνατολικώτερον ΒΔ κλιτύων τοῦ μεμονωμένου Κσρατζᾶ Ντάγ. Κυρία ἐπὶ τοῦ Ἀντιταύρου διάβασις εἶναι ἡ «Ντελικλὶ Τὸς» δι' ἧς διέρχονται αἱ σιδηρὸ καὶ ὁδικὴ ἀρτηρίαι ἐκ Σεβαστείας πρὸς Μαλάτειαν.

Ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἀντίταυρος διακόπτεται διὰ νὰ συνεχισθῇ ὡς Ταῦρος καὶ 90 χλμ. Ν τῆς Σεβαστείας ὑπάρχει εἰς ὑψόμετρον 2.600 μέγα ὀροπέδιον εὑρισκόμενον εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἀνατολῆς: τὸ Κεντρικὸν ὀροπέδ. Οὐζοὺν Γιαϊλᾶ.

Τοῦτο ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸν γεωγραφικὸν σημεῖον ἀλλὰ καὶ μεγάλης στρατηγικῆς ἀξίας ὀροπέδιον διότι εἰς αὐτὸ συγκλίνουν αἱ κοιλάδες τριῶν ποταμῶν οἵτινες ἐκβάλλουν εἰς τρεῖς διαφορετικὰς θαλάσσας ἤτοι:

1) Τοῦ π. Καρμάλα (Τολίμα) ὅστις πηγάζει ἐκ τῶν Α κλιτύων τοῦ ὑψηλοῦ ὀροπεδίου καὶ συμβάλλει Β τῆς πόλεως Μαλάτεια – σημαντικοῦ συγκοινωνιακοῦ κόμβου ἐν τῇ Ἀν. Ἀνατολῇ – μὲ

τόν π. Εὐφράτην ὅστις χύνεται εἰς τόν Περσικόν Κόλπον.

2) Τοῦ π. Σάρα (Σιχάν) ὅστις πηγάζει ἐκ τῶν Δ κλιτύων τοῦ Οὐζοὺν Γιαϊλᾶ, σχηματίζει διά μέσου τῶν ἀποκρήμνων ὀροσειρῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ταύρου στενὴν κοιλάδα μὲ ΝΔ κατεύθυνσιν, ἐν συνεχείᾳ ἐξελίσσεται εἰς τὴν πεδινὴν εὐρεῖαν ζώνην τῶν Ἀδάνων κι' ἀκολούθως ἐκβάλλει Δ τοῦ Κόλπου Ἀλεξανδρέττας εἰς τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν.

3) Τοῦ π. Ἄλυος (Κιζίλ Ἰρμάκ) πηγάζοντος Δ τοῦ ὀροπεδίου, διαρρέοντος τὴν Κεντρικὴν Ἀνατολὴν κι' ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον.

Ἐκ τοῦ ὀροπεδίου Οὐζοὺν Γιαϊλᾶ ἄρχεται σχηματιζόμενος ὁ Ν βραχίων τῆς ὀρεινῆς ἠλάγρας—εἰς ἣν ὡς ἐν ἀρχῇ ἐλέχθη ἐξελίσσονται αἱ ριπιδοειδεῖς ἐκ τοῦ κόμβου Ἀραράτ πρὸς Α βαίνουσαι ὀροσειραί.—Οὗτος ὑπὸ τὰς ὀνομασίας Ἀνατολικὸς—Κεντρικὸς καὶ Δυτικὸς Ταῦρος συναντᾶ τὰ ΝΑ ὄρη τῆς Δυτ. Ἀνατολῆς.

Τὸ Οὐζοὺν Γιαϊλᾶ εἶναι, ἐξ ἄλλου, γεωφυσικὸν σημεῖον τομῆς ἐφ' οὗ συναντῶνται αἱ νοηταὶ διαχωριστικαὶ τῶν γεωγραφικῶν διαμερισμάτων τῆς Ἀνατολῆς γραμμαί. Οὕτω πρὸς Ν αὐτοῦ εὑρίσκεται ἡ Νοτία Ἀνατολή, Α ἡ Ἀνατολικὴ Ἀνατολή, Β ἡ Βορεία Ἀνατολὴ καὶ Δ ἡ Κεντρικὴ Ἀνατολή.

—Ἀνατολικὸς Ταῦρος: Ἐκ τοῦ ὀροπεδίου «Οὐζοὺν Γιαϊλᾶ» κατευθύνεται πρὸς τὰ ΝΔ ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Ἀν. Ταύρου διὰ πολλῶν διαδοχικῶν ὀροσειρῶν περικλειουσῶν καὶ συνιστωσῶν τὸ Ε.Δ. Ἀλεξανδρέττας, Α περιοχὴν τῆς Νοτίας Ἀνατολῆς.

—ΒΔ τοῦ Οὐζοὺν Γιαϊλᾶ ὑπάρχει πλάτυσμα ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐκπορεύεται κορυφὴ διευθυνομένη πρὸς Ντομοὺζ Ντάγ, συνεχιζομένη εἶτα πρὸς ΝΔ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Ἀρισλῆ Ντάγ μέχρι τοῦ ὄρους Ἀργαῖον (Τουρκ. Ἐρδζεγίς 3.916).

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐθεωρεῖτο ὑψηλότερον τῆς Μικρασίας ὄρος. Ὁ Στράβων γράφει περὶ αὐτοῦ «ἔστι ὁ Ἀργαῖος πάντων ὑψηλότατον καὶ ἀνέκλειπτον χιόνι τὴν ἀκρώρειαν ἔχον, ἀφ' ἧς φάσιν οἱ ἀναβαίνοντες (οὗτοι δ' εἰσὶν ὀλίγοι) κατοπτεύεσθαι ταῖς αἰθρίαις ἄμφω τὰ πελάγη, τό τε Ποντικὸν καὶ τὸ Ἰσσικόν». Ὁ Ἀργαῖος, ὄντως, μετὰ τὸ Ἀραράτ καὶ τὸ Σουπχὰν εἶναι τὸ ὑψηλότερον ὄρος ἁπάσης τῆς Ἀνατολῆς ὑψούμενον ὡς φάρος εἰς τὸ μέσον τῆς Κεντρικῆς Ἀνατολῆς καὶ ὁρατὸν γύρωθεν ἐκ μεγάλων ἀποστάσεων. Ὅπως κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους οὕτω καὶ σήμερον οἱ ἀραιότατοι ὀρειβάται λέγουν ὅτι ἐν καθαρᾷ ἀτμοσφαίρᾳ διακρίνεται ἡ Μεσόγειος

καὶ ὁ Εὔξεινος Πόντος ἐκ τῆς κορυφῆς του 'Από τοῦ1/3 αὐτοῦ ἄνωθεν τῆς ἐρήμου αἱ χιόνες εἶναι μόνιμοι.

'Ο 'Αργαῖος εἶναι ἡφαιστειογενὴς μὲ πολλοὺς κρατῆρας ἐξ ὧν δύο εἶναι οἱ σπουδαιότεροι: ὁ τῆς κορυφῆς 3.916 καὶ 3.830. 'Εκ τοῦ 'Αργαίου πρὸς ΝΔ βαίνει ἡ ὀροσειρὰ Μελεντὶρ – Γιεβῆλ Χασὰν Ντάγ.

—Ν τοῦ Οὐζοὺν Γιαϊλᾶ κατέρχεται πρὸς ΝΔ μία ὀροσειρὰ τοῦ 'Αν. Ταύρου ὑπὸ τὰς ὀνομασίας: Καμπὰκ Τεπὲ —Σογὰν Ντὰγ—Ζὶλ Γκιὸλ—Ντεντὲ Μπελῆ—Μπέη Ντὰγ—Μπακὶρ Ντὰγ—Καζὰν Ντάγ.

'Η ὀροσειρὰ αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ βαθείας κοιλάδας, ἀποτόμους κλιτεῖς καὶ λείους βράχους, καλύπτεται δὲ ὑπὸ παρθένων δασῶν. Αἱ Δ κλιτῦες αὐτῆς ὁρίζουν μετὰ τῶν Α τοιούτων τῆς προμνησθείσης τὴν στενὴν κοιλάδα τοῦ π. Σιχάν.

—Νοτιοανατολικώτερον τοῦ Οὐζοὺν Γιαϊλᾶ κατέρχεται ὡσαύτως πρὸς ΝΔ παραλλήλως πρὸς τὴν προηγουμένην ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Μπὶν Μπογά. Μέχρι τοῦ ὑψμ. 2.500 τὰ ὄρη Μπὲν Μπογὰ καλύπτονται ὑπὸ δασῶν. Τὰ ὑψηλότερα δὲ μέρη ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἡφαιστειώδεις βράχους. 'Επ' ἀμφοτέρων τῶν ὀροσειρῶν ἐλλείπουν αἱ ὁδεύσεις καὶ τὰ κατωκημένα, ἔστω καὶ ἀραιῶς κέντρα. Αὗται εἶναι ἀποκλειστικὸν ἐνδιαίτημα μεγάλου ἀριθμοῦ θηρίων (λύκων, ἄρκτων, ἀγριοχοίρων, ἀγρίων βοῶν κλπ.).

—ΝΔ τῆς κορυφῆς Τσαμουρλῆ κατευθύνεται ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Ζεϊτοὺν Ντὰγ (3.013). Τὰ ὄρη αὐτῆς, ἐξ ὀφίτου λίθου, εἶναι λίαν ἀπότομα, βραχώδη, καὶ διατέμνονται ὑπὸ βαθειῶν κοιλάδων. 'Από τὰ ὄρη ταῦτα οἱ 'Αρμένιοι ἐπαναστάται τὸ 1897 ὁρμώμενοι ἐξετέλουν ἐπιδρομὰς κατὰ τῶν Τουρκικῶν κέντρων.

—'Εκ τῆς κορυφῆς Σὰρ Ντάγ, τοῦ ἐλλειψοειδοῦς τόξου 'Αντιταύρου—Ταύρου, κατευθύνεται πρὸς Ν καὶ ΝΔ ἡ ὀροσειρὰ τοῦ 'Αχοὺρ Ντὰγ (3.050). Εἰς τὰς Ν κλιτεῖς αὐτῆς κεῖται ἡ πόλις Μαράς. Αἱ νότιαι ράχεις τοῦ 'Αχούρ Ντὰγ εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου φαλακραί. 'Η ζώνη τῶν Β κλιτύων ἡ κειμένη κάτω τῶν 1900 μ. καλύπτεται ἀπὸ δάση ἐλάτων.

Γκιαοὺρ Ντὰγ ἢ 'Αμανός. Α τοῦ 'Αχοὺρ Ντὰγ συνεχίζεται πρὸς ΝΑ ἡ ὀροσειρὰ τοῦ 'Αν. Ταύρου ὑπὸ τὰς ὀνομασίας Κουροῦ Ντάγ, ὡς ἐπιμήκης ὀροσειρὰ διαχωρίζουσα τὰ ὕδατα τῶν "Ακ Σοῦ ππ. τοῦ Τζιχὰν ἀπὸ τοῦ ππ. τοῦ Εὐφράτου Γιὸκ Σοῦ ρέοντος Α. Δι' ὑψηλοῦ αὐχένος αὐτῆς διέρχεται ἡ σιδηρὰ ἀρτηρία Μαλατίας — Μεϊντὰν Φεϋτζίμπας. 'Ακολουθεῖ εἶτα πρὸς Ν τὸ Γανὶ Ντάγ, ἐξ οὗ ἀποχωρίζονται πρὸς Α τὸ Κιζὶλ Ντὰγ καὶ ΝΑ τὸ Καφὲ Ντάγ.

Τὸ Γανὶ Ντὰγ χαμηλοῦται ἐφ' ὅσον διευθύνεται πρὸς Ν καὶ εἶτα πάλιν γιγαντοῦται εἰς τὸ ὄρος Γ κ ι α ο ὺ ρ Ν τ ά γ. Ὑπὸ τὴν σ ή ρ α γ γ α Ἀ μ α ν ό ς, μεγαλυτέραν ἐν τῷ κόσμῳ, διέρχεται διὰ τοῦ Γκιαοὺρ ἡ σιδηροδρομικὴ ἀρτηρία τῶν 7Β. Συνεχιζόμενα πρὸς ΝΔ τὰ ὄρη Ἀ μ α ν ό ς, καθίστανται δυσβατότατα καλυπτόμενα ὑπὸ πυκνῶν δασῶν. Τὰ ὄρη ταῦτα ἔχουν ὕψος 2 700 μ. ἀποτελοῦνται δὲ ἐξ ὀφίτου λίθου. Ἡ κάτω τῶν 2.500 μ. ζώνη καλύπτεται ὑπὸ δασῶν δρυῶν καὶ ἐλάτων. Διὰ τοῦ Γκιαοὺρ Ντὰγ διέρχεται ἡ σπουδαιοτάτη ὁδικὴ ἀρτηρία Ἀλεξανδρέττας – Ἀντιοχείας – Χαλεπίου. Εἰς τὰς Δ κλιτεῖς τοῦ Ἀμανός, αἵτινες σχηματίζουν τὰς Α ἀκτὰς τοῦ κόλπου Ἀλεξανδρέττας εὑρίσκεται ἡ ὁμώνυμος πόλις. Ἡ ὀροσειρὰ καταλήγει εἰς τὸ Ἀκρ. Κ ε φ α λ ὴ τ ο ῦ Χ ο ί ρ ο υ (Ρὰς ἐλ Χανζίρ) ὅπερ ἡ ὁ.γ. Τουρκίας – Συρίας ἀφίνει εἰς τὴν Τ ο υ ρ κ ί α ν.

Κ ε ν τ ρ ι κ ὸ ς Τ α ῦ ρ ο ς. Ἀπὸ τὰς Ν κλιτεῖς τοῦ Ἀργαίου ὄρους ἄρχεται μὲ ΝΔ κατεύθυνσιν ἡ μεγάλη αὕτη ὀροσειρά, ἡ κορυφὴ ὑδροκρίτης τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ καὶ τμῆμα τῆς διαχωριστικῆς ὀροσειρᾶς τῶν Δισμερισμάτων Νοτίας καὶ Κεντρικῆς Ἀνατολῆς. Αὕτη φέρεται ὡς: Ἀ λ ὰ Ν τ ά γ – Ο ὓ τ ς Κ ο υ γ ι ο υ λ ο ῦ – Κ α ρ ὰ Μ π ο υ ν ά ρ – Ἐ γ ρ ι τ ζ ὲ Ν τ ὰ γ – Μ π ο υ λ γ κ ά ρ Ν τ ά γ. Τὸ ὄρος τοῦτο ὁρώμενον ἐκ τῆς πεδιάδος Τσοκοὺρ φαίνεται μεγαλειῶδες, ὑψηλότερον τοῦ πραγματικοῦ καὶ ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τοῦ Τ α ύ ρ ο υ. Ἐπὶ τοῦ Μπουλγκὰρ εὑρίσκεται εἷς μέλας βράχος ὅστις ἔχει τὸ σχῆμα ταύρου. Ἐπειδὴ ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ ὑπάρχουν ἄγριοι βόες, βούβαλοι καὶ ταῦροι, ἐπωνομάσθη τὸ ὄρος ὄ ρ ο ς τ ο ῦ Τ α ύ ρ ο υ (Τουρκιστὶ Μπογά). Κατὰ παραφθορὰν δὲ τῆς λέξεως μπογά, ὠνομάσθη τὸ ὄρος Μπουλγάρ.

Μεταξὺ τῶν ὀρέων Μπουλγκὰρ κι' Ἐγριτζὲ Ντὰγ ὑπάρχουν τὰ «στενὰ Γιολὲκ» ἅτινα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐθεωροῦντο ὡς ἡ πύλη Ἀνατολῆς – Συρίας. Διὰ τούτων, καλουμένων π υ λ ῶ ν τῆς Κ ι λ ι κ ί α ς διῆλθον αἱ στρατιαὶ τῶν: Δαρείου, Μεγ. Ἀλεξάνδρου, Ἀράβων, Σταυροφόρων καὶ τοῦ Ἰμβραὴμ (τὸ σημερινὸν Καραμὰν εἶναι ἡ Κιλικία). Τὸ καθαυτὸ στενὸν Γιολὲκ διήκει κατὰ μῆκος κατακορύφων, τρομακτικῶς ἀπορρώγων βράχων ὀλίγον ἀπ' ἀλλήλων ἀπεχόντων. Αἱ πύλαι τοῦ στενοῦ τούτου εἶναι ἐκεῖ ὅπου οἱ βράχοι καθίστανται ὀξύτατοι. Τὸ κυρίως στενὸν ὅπερ προκαλεῖ τρόμον σύμμικτον μὲ ἔκπληξιν ἔχει μῆκος 17 χλμ. Ἡ δι' αὐτοῦ διερχομένη ὁδὸς κατεσκευάσθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων κι' ἐπεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Ἰμβραὴμ Πασᾶ. Ἐπειδὴ εἶναι ἡ μόνη ὁδὸς διὰ τῆς ὁποίας συγκοινωνεῖ ἡ Κεντρικὴ Ἀνατολὴ μετὰ τῆς ΜΑ κι' ἐπειδὴ κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πό-

λεμον δὲν εἶχε περατωθεῖ τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς σιδηρ. γραμμῆς τῶν 7Β, ἐπεσκευάσθη τὸ ἐντὸς τῶν Κιλικίων Πυλῶν τμῆμα ὁδικῆς ἀρτηρίας κατὰ τρόπον ὥστε ἀνέτως νὰ κυκλοφορῇ ἐντὸς τῶν πυλῶν ὁ μέγας ἀριθμὸς αὐτοκινήτων ἅτινα εἶχον μεταφέρει ἐκεῖ οἱ Γερμανοὶ διὰ ν' ἀναπληρώσουν τὴν ὑφισταμένην ἔλλειψιν. Εἰς τὴν θέσιν Μ π α ϊ ρ α μ λ ὶ (ἐντὸς τῶν πυλῶν τῆς Κιλικίας) ἐνίκησε, ᾐχμαλώτισε τὸν Δαρεῖον κι' ἔστησε θριαμβευτικὴν πύλην ὁ Μέγας 'Αλέξανδρος.

—'Εκ τοῦ Μπουλγκὰρ ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Κεντρικοῦ Ταύρου διευθυνομένη πρὸς ΝΔ λαμβάνει τὰς ἑξῆς ὀνομασίας: Κ α ρ ὰ Μ π ο υ ν ὰ ρ (ἡ κορ. αὐτοῦ 'Α ϊ ν τ ο ὺ ς Τ ε π ὲ ἔχει ὕψμ. 3.560)—Τ σ α μ ο υ ρ λ ο ῦ Ν τ ά γ. 'Εφ' ὅσον ὁ Κεντρικὸς Ταῦρος προχωρεῖ Δ, ἐπὶ τοσοῦτον χαμηλοῦται καὶ σχηματίζει τὰς ὀροσειρὰς Κ α ρ α μ ὰ ν—Χ α τ ζ ῆ Μ π α μ π ᾶ—Κ ι ο π ὲ Ν τ ά γ. Αἱ Β κλιτύες τῶν ὀρέων τούτων εἶναι ἀπότομοι. 'Ορώμεναι δὲ ἀπὸ τοῦ Κεντρικοῦ ὀροπεδίου (πεδιάς 'Ικονίου ὑψμ. 1.000—1.200 μ.) φαίνονται χαμηλαί. Τοὐναντίον αἱ Ν κλιτύες ὑψούμεναι ἄνωθεν βαθειῶν κοιλάδων καὶ οὖσαι λίαν ἀνώμαλοι φαίνονται πολὺ ὑψηλαί. Τὰ ὄρη τοῦ Κεντρικοῦ Ταύρου, γενικῶς, καλύπτονται ἐκ πυκνοτάτων δασῶν ἐλάτων, δρυῶν καὶ πεύκων. 'Ο χειμὼν εἶναι δριμύτατος εἰς τὴν περιοχήν. Σφοδρότατοι ἄνεμοι βόρειοι καὶ νότιοι πνέουν ἀδιακόπως αἱ δὲ θύελλαι εἶναι ἀλλεπάλληλοι. 'Η μέση ἐτησία θερμοκρασία ἐν τῇ περιοχῇ εἶναι ἀπὸ 12°-20°. Αἱ χιόνες καὶ παγετοὶ—ὧν ἡ διάρκεια εἶναι ἀπὸ Νοεμβρίου μέχρι Μαρτίου—καθιστοῦν δύσκολον τὴν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Κεντρικοῦ Ταύρου διαβίωσιν καὶ ἕνεκα προσέτι τοῦ λόγου ὅτι τὰ ἄγρια θηρία (τίγρεις, ἄρκτοι, λύκοι κλπ.) ἅτινα διαιτῶνται εἰς τὰ ὄρη τοῦ Ταύρου ἀποτελοῦν πραγματικὴν μάστιγα τὸν χειμῶνα διὰ τὸν ἄνθρωπον. Μία μόνον ὁδικὴ ἀρτηρία διασχίζει τὴν ὀροσειρὰν συνδέουσα τὸ Καραμὰν μὲ τὴν Μερσίναν.

'Εξαιρουμένων τῶν ἄκρως δυσβάτων Μπουλγκὰρ καὶ Καρὰ Μπουνάρ, τὰ λοιπὰ ὄρη τοῦ Ταύρου δὲν εἶναι δύσβατα. Διὰ τοῦτο παρὰ τὴν σοβαρὰν ἔλλειψιν συγκοινωνιῶν ἡ διάβασις στρατοῦ δι' αὐτῶν δὲν εἶναι δυσχερής.

Δ υ τ ι κ ὸ ς Τ α ῦ ρ ο ς (Τὰς—'Ιλὶ τουρκ. ἤτοι χώρα βραχώδης).

Μέχρι τῆς Καραμανίας τὰ ὄρη τῆς 'Αν. καὶ Νοτίας 'Ανατολῆς ἐκτείνονται ἐ κ Β Α π ρ ὸ ς Ν Δ κ α ὶ Β Δ. 'Αντιθέτως εἰς τὸ Δ μέρος τῆς Νοτίας 'Ανατολῆς τὰ ὄρη διευθύνονται γενικῶς ἐκ Β Δ π ρ ὸ ς Ν Α.

'Ο Δυτ. Ταῦρος ἐκτείνεται ἐν τῇ κατευθύνσει ταύτῃ ἀπὸ τῆς λίμνης Μ π έ ϋ σ ε χ ὴ ρ μέχρι τῆς Σελευκίας καὶ ἐπὶ μήκους 250

χλμ. Ἡ νοτία λαβὶς τῆς Ἀραρατίου ἡλάγρας ἀγκυστροῦται, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὴν λίμνην Μπέϋσεχὴρ διὰ τῶν ὀρεινῶν προεκτάσεων τοῦ Ἀναμὰς Ντάγ.

Τὸ ὄρος Ἀναμὰς (2.000) κλείει ἀπὸ Δ τὸ ὑψηλὸν λεκανοπέδιον τῆς λίμνης Μπέϋσεχὴρ (1.116). ΒΑ προέκτασίς του διαχωρίζουσα τὰς λίμνας Μπέϋσεχὴρ καὶ Ἐγερντὶρ καταλήγει εἰς τὸ Σουλτὰν Ντάγ (1.930). Τούτου, δύο ὀρεινοὶ κλάδοι, ὁ εἷς μὲ ΒΔ κατεύθυνσιν καὶ ὁ ἕτερος μὲ ΝΑ κλείουν ἀπὸ Α τὰ λεκανοπέδια ἀμφοτέρων τῶν λιμνῶν. Ἔχει μῆκος 150 χλμ. ἀποτελοῦν τὴν κυριωτέραν ὀροσειρὰν καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἀνατολῆς.

Ἐξ ἄλλου ἐκ τῆς ΒΔυτικωτέρας ἄκρας τοῦ Ἀναμὰς ἀποσπᾶται πρὸς ΝΔ ὀρεινὸς βραχίων—ὡς συνέχεια ὀρεινὴ τοῦ διαχωριστικοῦ τοιούτου τῶν λιμνῶν Ἐγερντὶρ καὶ Μπέϋσεχὴρ—ὅστις καταλήγει εἰς τὸ Καρλῆ Ντὰγ συναντῶν ἐκεῖ τὴν ΝΑΝ ὀροσειρὰν τοῦ ὀρεινοῦ ριπιδίου τῆς Δυτ. Ἀνατολῆς. Λόγῳ γεωλογικῆς συστάσεως δύναται ἡ ὀροσειρὰ αὕτη νὰ θεωρηθῇ ὡς συνέχεια τοῦ Δυτ. Ταύρου.

Τὸ ὄρος Ἀναμὰς καλύπτεται ὑπὸ πυκνῶν δασῶν κι᾿ ἔχει ἄφθονα ὕδατα. Ἐξ αὐτοῦ φαίνονται ἡ πεδιὰς τοῦ Ἰκονίου, ἡ λ. Ἐγερντὶρ καὶ μὲ διαυγῆ ἀτμόσφαιραν ἡ χιονοσκεπὴς κορυφὴ τοῦ Ἐρδζεγὶς (Ἀργαίου).

Ἐκ τοῦ Ἀναμὰς μὲ ΝΑ κατεύθυνσιν ὁ Δυτ. Ταῦρος φέρεται ὡς Κιοπὲ Ντάγ. Ἐκ τούτου ἡ ὀροσειρὰ διχάζεται—ἐν τῇ ΝΑ πάντοτε κατευθύνσει της—πρὸς τὰς αἰσθητῶς παραλλήλους ὀροσειρὰς αἵτινες διὰ τῶν ἀντιστοίχων κλιτύων των σχηματίζουν τὴν στενὴν κοιλάδα τοῦ π. (Καλύκαδνου) Γιοὲκ Σοῦ, διερχομένου διὰ τῆς Σελευκείας καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὸ πέλαγος τῆς Κιλικίας. Καὶ ἡ μὲν Β ἐπιμήκης ὀροσειρὰ εἶναι ἡ τοῦ Χαϊντὰρ Ντὰγ ἡ δὲ Ν τοῦ Γκιγιὲκ Τεπὲ (3.150). Τὸ Γκιγιὲκ Τεπὲ καλυπτόμενον χρονίως ὑπὸ χιόνων ἀπολήγει εἰς ὀξυτάτην κορυφήν. Ἐν συνεχείᾳ ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Γκιγιὲκ διχάζεται· καὶ ὁ μὲν Β «ἐσωτερικὸς» κλάδος της τοῦ Κουσοῦ Τεπὲ—Ἀλτσὶν Ντὰγ σχηματίζει μετὰ τῆς ἄνω κοιλάδος τοῦ Γιοὲκ Σοῦ ὀρεινὴν χώραν, ὁ δὲ «ἐξωτερικὸς» ὑπὸ τὰς ὀνομασίας Τὰς Ἰλὶ—Γκιουρουκλῆ Ντὰγ—Ἀναμοὺρ (Ἀνεμούριον) φθάνει μέχρι τῆς θαλάσσης.

Αἱ κλιτεῖς τοῦ Ἀναμοὺρ Ντὰγ αἵτινες ἐκτείνονται μέχρι τῆς παραλίας ἀποτελοῦνται ἀπὸ λευκὸν ἀσβεστόλιθον καὶ εἶναι ἀπότομοι καὶ ἀπόκρημνοι. Τὰ ὄρη τοῦ παραλιακοῦ τούτου κλάδου τοῦ Δυτ. Ταύρου εἶναι γενικῶς βραχώδη· καλύπτονται ὅμως ἀπὸ πυκνότατα δάση. Αἱ ΝΑ ἀντηρίδες αὐτοῦ καταλήγουν εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἀνε-

μούριον. Τὸ κλῖμα τῆς περιοχῆς εἶναι τὸ τῆς θαλάσσης καὶ πνέουν διαρκῶς ἐτήσιοι ἄνεμοι. Τὸ θέρος ὁ Β ἄνεμος πνέων ἐκ τῶν ἐρήμων τῆς Κεντρικῆς 'Ανατολῆς καθιστᾶ τὸ κλῖμα τῆς ὅλης ὀρεινῆς περιοχῆς λίαν θερμόν, ἐνῶ τὸν χειμῶνα οἱ πνέοντες Ν ἄνεμοι γίνονται πρόξενοι τρομερῶν θυελλῶν. Οἱ ἄνεμοι οὗτοι ἐμποδίζουν τὴν πτῶσιν χιόνος εἰς ὕψη κατώτερα τῶν 2.000 μ ἡ δὲ τυχὸν πίπτουσα διαλύεται τάχιστα. Εἰς τὰ πυκνότατα δάση τοῦ 'Α ν α μ ο ὺ ρ Ν τ ὰ γ διαιτῶνται πολλὰ ἄγρια ζῶα. Πολλὰ μεταλλεῖα πλούσια εἰς σίδηρον μαγγάνιον καὶ μόλυβδον, εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου.

2. *Ὄρη Βορείου 'Ανατολῆς (Βορείου βραχίονος ἠλάγρας)*

'Εκ τοῦ ὄρους Γκιουμοὺς ἄρχεται κατευθυνομένη πρὸς Δ ἡ ὀροσειρὰ Κ α ρ ὰ Γ κ ι ὀ λ Τ ε π ὲ – Τ ζ α ν ί κ Ν τ ὰ γ ('Α μ α ζ ώ ν ι ο ν).

Οἱ ποταμοὶ Λύκος (Κελκὶτ Τσάϊ) καὶ Σκύλαξ (Γκεσερὲκ) συνενούμενοι εἰς τὸν π. Ἶρις ('Ιρμὰκ) διασποῦν τὴν ὀρεινὴν συνέχειαν τοῦ Τζανὶκ Ντὰγ μεταξὺ Καρὰ Μπὲλ καὶ Καρὰ Ντάγ. 'Εκεῖθεν ἐν τῇ πρὸς Α συνεχείᾳ των ταπεινοῦνται καὶ ἁπλοῦνται καταλαμβάνοντα μεγάλας ἐκτάσεις σχηματίζοντα τὴν κάτω κοιλάδα τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Ἅ λ υ ο ς (Κιζὶλ 'Ιρμάκ).

'Η κατὰ τὸν χειμῶνα πίπτουσα ἄφθονος χιὼν δὲν διακόπτει τὰς διὰ τῶν ὀρέων καὶ τῶν διαβάσεων αὐτῶν διερχομένας συγκοινωνίας. Εἰς τὴν παραλιακὴν ζώνην δὲν συναντῶνται τὰ φυτὰ τῆς διακεκαυμένης ζώνης ἅτινα συναντῶνται εἰς τὰ παράλια τῶν Λαζικῶν ὀρέων. Εἰς τὰ ὄρη Τζανὶκ ἀπὸ τῶν ὑπωρειῶν των μέχρι τῶν κορυφῶν αὐτῶν καλλιεργοῦνται παντὸς εἴδους δημητριακά. Αἱ Β καὶ Ν κλιτύες αὐτῶν εἶναι δασωμέναι. Ἄγρια ζῶα δὲν διαιτῶνται εἰς τὰ ὄρη ταῦτα. Οἱ ἵπποι τοῦ Τζανίκ, εἶναι ὀνομαστοὶ εἰς ὅλην τὴν 'Ανατολήν· Καίτοι τὰ ὄρη δὲν εἶναι δύσβατα, ἐν τούτοις αἱ ἐπ' αὐτῶν συγκοινωνίαι εἶναι ἀραιαί.

Ὄ ρ η Κ α σ τ α μ ο ν ῆ ς. 'Η Β ὀροσειρὰ τῆς 'Ανατολῆς ἐγκαταλείπουσα τὰ ὄρη Τζανὶκ καὶ τὸν π. Κιζὶλ 'Ιρμὰκ ἁπλοῦται εὐρέως καταλαμβάνουσα μεγάλην ἔκτασιν. Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν ὀρέων κεῖνται 80 – 100 χλμ. ἔσω τῆς παραλίας. 'Η ὀροσειρὰ 'Ι λ γ κ ὰ ζ Ν τ α γ κ λ α ρ ὶ ('Ολγασσοῦς 2.565) ἀποτελεῖ συνέχειαν ΒΑ τῆς ὀροσειρᾶς τοῦ Β ι θ υ ν ι κ ο ῦ 'Ο λ ύ μ π ο υ, ὅστις περιορίζει ἀπὸ Β καὶ Α τὴν κοιλάδα τοῦ Σαγγαρίου. Τὸ ὄρος 'Ιλγκὰζ

ἀποτελεῖ τὸν συνδετικὸν κόμβον ὅλων τῶν ὀρέων τῆς Κασταμονῆς. Ἐξ αὐτοῦ βαίνουν:

—α) πρὸς ΒΑ ἡ ὀροσειρὰ Καρὰ Καγιᾶ (Μαῦρος Βράχος)—Κιουρὶ Ντὰγ μέχρι τῶν ἀκρωτηρίων τῆς Σινώπης καὶ Ἰνεζέ.

—β) πρὸς ΒΔ ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Ὀλοὺς Ντάγ, ἥτις ἀφοῦ διαχωρίσῃ τὴν κοιλάδα τοῦ Κιζὶλ Ἰρμὰκ ἀπὸ τοῦ π. Φίλιος διευθύνεται πρὸς Δ κι' ἀκολούθως πρὸς Β σχηματίζουσα δευτέραν χαμηλοτέραν ὀροσειρὰν παράλληλον πρὸς τὴν παραλίαν. Τῆς ὀροσειρᾶς ταύτης (1000 – 1300 ὑψμ.) τὰ πρὸς τὴν παραλίαν ἀντερείσματα κατέρχονται καθέτως πρὸς τὴν θάλασσαν προσδίδοντα εἰς τὴν ἀκτὴν ὀδοντωτὸν σχῆμα.

—γ) πρὸς ΝΔ τὰ ὄρη τοῦ Μπολοῦ (Βιθυνικοῦ Ὀλύμπου). Ἐκ τοῦ ὄρους Ἀλὰ Ντὰγ (2.500) βαίνει πρὸς Α ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Ἐλμαλῆ Ντάγ, ἐνῶ πρὸς Β συνεχίζεται ὡς Ἀμπὰτ Ντὰγ καὶ Μπολοῦ Ντάγ. Ἐκ τούτου εἷς μὲν κλάδος πρὸς Β συνεχίζων σχηματίζει τὸ λεκανοπέδιον Ζογκουλντὰκ (Ποντοηρακλείας) καὶ καταλήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Μπαμπᾶ (Ἀχερουσίας) εἷς ἕτερος δὲ κλάδος διευθύνεται ΒΔ ὡς Τσιλὲ Ντάγ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σαγγαρίου. Ὁ Δ κλάδος τοῦ Ἀλᾶ Ντὰγ ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ὄρους Καρὰ Ντάγ. Τούτου ἡ ὀρεινὴ συνέχεια διασπᾶται εἰς τὴν στενωπὸν τοῦ «Γκίβε» ὑπὸ τοῦ π. Σαγγαρίου. Αἱ Ν κλιτύες τοῦ Ἀλὰ Ντὰγ καὶ αἱ Α τοῦ Καρὰ Ντὰγ καὶ Τσιλὲ Ντὰγ περικλείουν τὴν κοιλάδα τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Σαγγαρίου καὶ δὴ τὸ τμῆμα αὐτῆς τὸ ἀποτελοῦν τὴν δυτικωτέραν περιοχὴν τῆς Βορ. Ἀνατολῆς ὅπερ ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ μεγαλύτερον τμῆμα τῆς ὅλης διαδρομῆς τοῦ ποταμοῦ.

Τὰ ὄρη τῆς Κασταμονῆς ἀπὸ τοῦ Σαγγαρίου μέχρι τοῦ Κιζὶλ Ἰρμὰκ εἰς τὴν ἀχανῆ ἔκτασιν ἣν καλύπτουν εἶναι γενικῶς εὔβατα. Τὸ ἐν αὐτοῖς συγκοινωνιακὸν δίκτυον δὲν εἶναι πυκνόν. Περιορισμένος ἀριθμὸς ἀρτηριῶν ἐκ τῆς Β παραλίας βαίνει πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν (Ἄγκυραν) καὶ μία μοναδικὴ ὁδὸς—εἰς οὐχὶ καλὴν καὶ αὐτὴ κατάστασιν—ἀποτελεῖ τὸν ἐξ Α (Σαμψοῦς – Κασταμονὴ – Μπολοῦ – Ἀδὰ Παζὰρ – Κων)πολις) ἄξονα προελάσεως.

Κι' ἐνῶ τὸ Καρλῆ Ντὰγ ἀποτελεῖ τὸ ἀκρότατον τοῦ νοτίου βραχίονος τῆς ἡλάγρας τῶν Μικρασιατικῶν ὀρέων ὄρος, τὸ Καρὰ Ντὰγ ἀποτελεῖ τὸ ἀκρότατον τοῦ βορείου βραχίονος ὄρος αὐτῆς·

Ἀμφότερα ἅπτονται τοῦ ριπιδίου τῶν ὀρέων τῆς Δυτικῆς Ἀνατολῆς, ὅπερ ριπίδιον ἀνοίγεται ἐκ τοῦ ὀρεογραφικοῦ κόμβου

Μουράτ διά νά καλύψη μέ τάς πέντε κυρίας όροσειράς του τόν γεωγραφικόν χώρον τοῦ Ε.Δ. Δυτικῆς 'Ανατολῆς (Μικρασίας).

Β. ΚΟΜΒΟΣ ΜΟΥΡΑΤ (ΔΙΝΔΥΜΟΝ 2.330)

Δέν πρέπει νά θεωρηθῆ ώς μία κορυφή ἀλλ' ώς εἷς ὀρεινός ὄγκος μέ πολλάς κορυφάς ἡ ὑψηλοτέρα τῶν ὁποίων ὀνομαζομένη Καρτάλ Γκιολοῦ ἔχει ὑψόμετρον 2 330. 'Επί τοῦ Μουράτ εὑρίσκεται ὑψηλόν ὀροπέδιον καλυπτόμενον τό πλεῖστον τοῦ ἔτους ὑπό χιόνων καί περιβαλλόμενον ὑπό δασῶν ἐξ ἐλάτων, δρυῶν κ. ἅ. Τά δάση τοῦ Μουράτ ἐκτείνονται πρός ΒΔ μέν μέχρι τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Μουράτ ππ. τοῦ Γκεντίζ Νερί ("Ερμου) πρός Ν δέ μέχρι τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Οὐσάκ—'Αφιόν Καραχισάρ.

'Εκ τοῦ ὀρεινοῦ συγκροτήματος Μουράτ πηγάζουν ὅλοι οἱ ποταμοί τῆς Δυτικῆς Μικρασίας κι' ὁ Σαγγάριος, ἐκβάλλοντες εἰς τό Αἰγαῖον, τήν Προποντίδα καί τόν Εὔξεινον Πόντον. Κατά συνέπειαν ὁ ὀρεινός ὄγκος Μουράτ ἀποτελεῖ χαρακτηριστικήν περιοχήν συγκλινουσῶν κοιλάδων. Τῶν: α) Μαιάνδρου (Μεντερές), β) "Ερμου (Γκεντίζ), γ) Μακέστου (Σιμάβ), δ) 'Αδρανοῦ ('Εδρενός), στ) Σαγγαρίου.

Πέντε κύριαι ὀροσειραί διευθυνόμεναι ἐκ τοῦ Μουράτ πρός πέντε διαφόρους κατευθύνσεις, ἐν τῇ γενέσει των μέν ώς ἁπλοί ὀρεινοί κλάδοι κατά τήν πορείαν των δέ ώς εὔρωστοι κατά τό μᾶλλον καί ἧττον ὀρεινοί ὄγκοι μέ εὐαρίθμους ἤ καί ὀλίγας μόνον ὀρεινάς διακλαδώσεις, συνθέτουν τήν ζωηρῶς, ὀρεινήν εἰκόνα τῆς Δυτικῆς Μικρασίας·

1η 'Οροσειρά : ΝΑ διευθυνομένη ἀπό τό Μουράτ φέρεται ώς 'Αχούρ Ντάγ. Μεταξύ τῶν δύο τούτων ὑπάρχει αὐχήν δι' οὗ διέρχεται ἡ σιδηροδρομική γραμμή 'Αφιόν Καραχισάρ—Τουλοῦ Μπουνάρ—Οὐσάκ. 'Η γραμμή ὑδροκρίτης τῆς ὀροσειρᾶς χωρίζει τήν ἐσωτερικήν λεκάνην τῆς Κεντρικῆς 'Ανατολῆς ἀπό τήν λεκάνην τῆς Αἰγαιοπελαγικῆς Μικρασίας.

'Η ὀροσειρά συνεχίζεται ΝΑ ώς Καλαντζίκ Ντάγ δεσπόζουσα ἀπό Δ τοῦ 'Αφιόν Καραχισάρ, σημαντικοῦ σιδηροδρομικοῦ κόμβου. 'Εκεῖθεν κατευθύνεται πρός Ν καί ΝΑ ώς Καμαλάρ—"Ακ Ντάγ(Δυτικόν)— Οὐλοῦ—Τσεπαρλῆ Ντάγ —Καρλῆ Ντάγ. 'Εκ τοῦ Καλαντζίκ μέχρι τοῦ Καρλῆ ἡ ὀρο-

σειρὰ περιορίζει ἀπὸ Δ ὡς τόξον-ἀσπὶς τὸ ὀρυπέδιον 'Εγερντὶρ (924). 'Εκ τοῦ Καρλῆ Ντὰγ κατευθύνεται πρὸς Ν εἷς κλάδος ὡς ὄρος Ταχταλῆ καλυπτόμενον ὑπὸ μεγάλων δασῶν ἐξ ὧν οἱ Τοῦρκοι ἐξάγουν οἰκοδομήσιμον ξυλείαν (Ταχτὰλ τουρκ. εἶναι σανίς). Τὸ Ταχταλῆ καταλήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Χελιδονία Ἄκρα. Τῆς ὅλης ὀροσειρᾶς ἐκεῖθεν τοῦ 'Αχοὺρ Ντὰγ—ἡ γραμμὴ ὑδροκρίτης διαχωρίζει τὴν Δυτικὴν ἀπὸ τῆς Νοτίας 'Ανατολῆς.

Τὰ ὄρη Καρλῆ καὶ Ταχταλῆ ἀπὸ Δ καὶ 'Αναμὸς (Δυτικοῦ Ταύρου) ἀπ' Α περικλείουν τὰς κοιλάδας τῶν ποταμῶν Κέστρου (Ἄκ Σοῦ), Εὐρυμέδωνος (Κιοπροῦ) καὶ τὴν πεδινὴν παραλιακὴν ζώνην τῆς 'Ατταλείας.

'Εκ τοῦ Καρλῆ Ντὰγ μὲ ΝΔ κατεύθυνσιν βαίνουν τά: Ραχὰτ Ντὰγ—Κοτσὰν Ντὰγ—Δαίδαλα ὄρη, ἅτινα καταλήγουν εἰς τὸν κόλπον Φετιγέ.

'Απὸ τοῦ Ραχὰτ καὶ τῶν Δαιδάλων μέχρι τοῦ Ταχταλῆ ἐκτείνονται πρὸς Α καὶ Ν ὀρεινοὶ κλάδοι συνδέοντες τὰς ὀροσειρὰς ταύτας σχηματίζοντες δὲ ὑψηλὰ ὀροπέδια, μὲ λίμνας καὶ κοιλάδας τῶν ποταμῶν οἵτινες ῥέουν μὲ κατεύθυνσιν ἀπὸ Β πρὸς Ν. Κυριωτέρα εἶναι ἡ κοιλὰς τοῦ π. Ξάνθου ('Εσσέν).

Σπουδαιότερα ὄρη τῶν ἐν λόγῳ ὀροσειρῶν εἶναι τὰ Σαλὰρ Ντάγ, 'Ελμαλῆ Ντάγ, Ἄκ Ντὰγ ('Ανατολικόν), Σουσοὺζ Ντάγ. Αἱ Ν κλιτεῖς τῶν ὀρέων Σουσοὺζ καταλήγουν εἰς ἀποτόμους κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀκτὰς ἔναντι τῶν ὁποίων εὑρίσκεται ἡ ἀνατολικωτέρα τοῦ νησιωτικοῦ Δωδεκανησιακοῦ συμπλέγματος 'Ελληνικὴ νῆσος Μεγίστη (Καστελόριζο, ἐκ τοῦ «Καστὲλ Ρόσο»).

'Εκ τοῦ ὄρους Ἄκ Ντὰγ (Δυτικὸν) πρὸς ΝΔ βαίνει ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Κάδμου—Γκερμὲ Ντὰγ—Μεντεσὰ Ντὰγ—Λάτμος—τοῦ ὁποίου τ' ἀνατολικώτερα ἀντερείσματα ἐπεκτείνονται ἔτι ἀνατολικώτερον σχηματίζοντα τὴν πρὸς Β τῆς νήσου Σύμης χερσόνησον τῆς Κνιδαίας εἰς τὸν τράχηλον τῆς ὁποίας εὑρίσκεται ἡ πόλις Μπεσάντιγε.

'Η ὅλη ὀροσειρὰ διαχωρίζει τὰς κοιλάδας τοῦ π. 'Ινδοῦ (Νταλμὰς ἢ Κιρενὶς Τσάϊ)—σχηματιζομένην μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Α κειμένης ὀροσειρᾶς Δαιδάλων—καὶ Μαιάνδρου (Μεντερὲς Νερὶ) κειμένην ΒΔ καὶ Β τῆς πρώτης.

—'Η Ν ζώνη τῆς Δυτικῆς 'Ανατολῆς καλυπτομένη κατὰ μέγα μέρος—μ' ἐξαίρεσιν μόνον τὴν περιοχὴν Μάκρης—ὑπὸ ὀρέων ἐμφανίζει εἰκόνα ἐξόχως ὀρεινῆς χώρας ἀνταποκρινομένη, συγκριτικῶς

πρός τάς 4 ἄλλας ὀροσειράς – εἰς τόν ἀντίχειρα δάκτυλον τῶν πέντε ὀροσειρῶν.

2α Ὀροσειρά: Κατευθυνομένη ΝΔ κι' ἐν συνεχείᾳ Δ ἐκ τοῦ Μουράτ φέρεται ὡς: Ἐ λ μ α λ ῆ Ν τ ά γ (εἰς τούς Ν πρόποδας αὐτοῦ εἶναι τό Οὐσάκ) – Ἀ χ μ ε τ λ ῆ Ν τ ά γ – Σ α ρ ῆ Κ α γ ι ᾶ – Τ μ ῶ λ ο ς (Μπόζ Ντάγ 2.090). Ἐκ τοῦ Τμώλου ἡ ὀροσειρά βαίνει πρός Δ δίκην ψαλλίδος ἧς:

– ὁ μέν Ν βραχίων μ' ἐξέλιξιν ἐξ Α πρός Δ ὡς Μεσσώτις (Γ κ ι ο υ μ έ Ν τ ά γ) ἤ ὄρη Ἀϊδινίου καταλήγει διά τοῦ ὄρους Σαμψούν εἰς τό ἀκρωτήριον Μυκάλη (εἰς τάς Ν ὑπωρείας τοῦ Γκιουμέ εἶναι τό Ἀϊδίνιον)

– ὁ δέ Β βραχίων ἐξ Α πρός Δ καί ΒΔ φέρεται ὡς Ν υ μ φ α ῖ ο ν – Σ ί π υ λ ο ν (Γιαμανλάρ). Εἰς τάς Ν κλιτεῖς αὐτοῦ εἶναι ἡ Σμύρνη.

Μεταξύ τῶν δύο βραχιόνων τῆς ψαλλίδος σχηματίζεται ἡ κοιλάς τοῦ π. Κουτσούκ Μεντερές. Τήν κοιλάδα διατρέχει καθέτως πρός τόν ροῦν τοῦ ποταμοῦ ἡ σιδηροδρομική γραμμή Σμύρνης – Ἀϊδινίου μέ διακλάδωσιν Α πρός Ὀδεμήσιον, πόλιν κειμένην ἐπί τῆς ἄνω κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ.

Ἡ ὅλη ὀροσειρά ἐκ τοῦ γεννήτορος ὄρους Μουράτ μέχρι τῆς θαλάσσης – Α ἀκτῶν Αἰγαίου – δ ι α χ ω ρ ί ζ ε ι τά ὕδατα τῶν π. Μαιάνδρου (Μεντερές Νερί) ἀπό τοῦ π. Ἕρμου (Γκιντίζ Νερί) βορειότερον καί δημιουργεῖ τήν αὐτοφυᾶ κοιλάδα τοῦ Κουτσούκ Μεντερές τήν χερσόνησον τῆς Ἐρυθραίας ἔναντι τῆς Χίου, κλείουσαν ἀπό Δ τόν κόλπον Σμύρνης καί περικλείει διά τῆς νοτιωτέρας ὀροσειρᾶς της, τοῦ Σαμψούν Ντάγ, τόν ἔναντι τῆς νήσου Σάμου κόλπον τοῦ Κουσάντεσι εἰς τόν μυχόν τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ πόλις Κουσάντεσι (Νέα Ἔφεσσος). Εἰς τήν Ἐρυθραίαν καί ἔναντι τῆς Χίου εἶναι ὁ Τσεσμές.

3η Ὀροσειρά. Ἀποσπᾶται Δ μέ κατεύθυνσιν ἀρχικῶς Δ μέχρι τῆς θαλάσσης κι' ἀκολούθως Β ἤ ΒΔ. Φέρεται ὡς: Τῆμνον ὄρος μέ τάς κορυφάς Σ ι μ ά β Ν τ ά γ – Ρ α χ μ ά ν Ν τ ά γ – Π ί ν δ α σ ο ς (Ἀ γ ι α σ μ έ ν Ν τ ά γ). Ἐκεῖθεν μέ Β κατεύθυνσιν ὡς ὄρος Ἴ δ η (κορ. Σιβρί Τεπέ – Κάζ Ντάγ) καταλήγει εἰς τό Αἰγαῖον σχηματίζουσα πρός Ν τό ἀκρωτήριον Μπαμπᾶ (Β. Λέσβου) καί πρός Β τό «Κ ο ύ μ Κ α λ έ», Ν στόμιον τοῦ στενοῦ τῶν Δαρδανελλίων. Ἐκ τοῦ Πινδάσου ἡ ὀροσειρά ἐν τῇ πρός Β συνεχείᾳ της λαμβάνει τοξοειδῆ μορφήν μέ τό κοῖλον πρός Α περικλείουσα τήν πεδινήν ζώνην τοῦ Ἀδραμυτίου (Ἐντερμίτ) καί τήν θάλασσαν τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδραμυτίου.

Τήν ὀροσειράν τῆς Ἴ δ η ς θεωροῦμεν συνδεομένην μέ τήν ἐκ

τοῦ ὀρεογραφικοῦ κόμβου Ἀ λ ῆ Μ π ο υ τ ο ῦ ς Ἡ ὀροσειρὰν τοῦ Κ α ρ α ν τ ά γ – Μ ε ν ο ι κ ί ο υ – Π α γ γ α ί ο υ δι' ὑποθαλασσίου βραχίονος τοῦ Θρακικοῦ πελάγους οὗτινος βραχίονος ἀναδύσεις διαδοχικαὶ εἶναι αἱ νῆσοι Τένεδος – Ἴμβρος – Σαμοθράκη – Θάσος.

Ἡ ὅλη ὀροσειρὰ – ἐκ τοῦ Μουρὰτ μέχρι θαλάσσης – διαχωρίζει τὰς κοιλάδας τοῦ π. Ἕρμου (Γκεντὶς Νερὶ) καὶ π. Μακέστου (Σιμὰβ) πρὸς Β καὶ σχηματίζει ἀκτὰς εἰς τὸ Αἰγαῖον, τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὴν Προποντίδα, σχηματίζει τὴν πεδινὴν ζώνην τοῦ Ἀρχ. Ἰλίου – Τρωάδος, τὰς κοιλάδας τοῦ π. Σκαμάνδρου (Ἐσκῆ Μεντερὲς) καὶ π. Γρανικοῦ (Κοτζαμπᾶς), βορειότερον, ἐκβάλλοντος εἰς Προποντίδα.

4η Ὀροσειρά: Ἐκ τοῦ Μουρὰτ μὲ ΒΔ κατεύθυνσιν φερομένη ὡς: Σ ὰ π Χ α ν ὲ – Ἄ κ Ν τ ὰ γ – Ὀ λ ο ὺ ς Ν τ ὰ γ – Τ σ α τ ὰ λ Ν τ ά γ. διαχωρίζει τὰ ὕδατα τῶν π. Μακέστου (Σίμαβ) καὶ Ἀδρανοῦ (Ἐδρενὸς) Α.

5η Ὀροσειρὰ φέρεται μὲ Β κατεύθυσιν ὑπὸ τὰς ὀνομασίας Γ ε λ ι ν ζ ὲ Ν τ ά γ – Κ α ρ λ ὶ κ Ν τ ὰ γ καὶ Ν τ ο υ μ α ν ᾶ ς. Ἡ γραμμὴ ὑδροκρίτης τῶν ὀρέων τούτων ἀποτελεῖ καὶ τὸ Β τοῦ Μουρὰτ ὅριον Δυτικῆς Κεντρικῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Καρλὶκ δεσπόζει ἀπὸ Δ τῆς Κ ι ο υ τ ά χ ε ι α ς δι' ἧς διέρχεται ὁ π Θύμβης (Πουρκὰκ) ππ. τοῦ Σαγγαρίου.

Ἐκ τοῦ Ντουμανᾶς ἡ ὀροσειρὰ κατευθύνεται ΒΔ ὡς:

Μ ύ σ ι ο ς Ὄ λ υ μ π ο ς. Ἐκ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ (2493) ἡ θέα πρὸς Β εἶναι ἐπὶ εὐρυτάτου ὁρίζοντος ἐπειδὴ πέριξ αὐτοῦ δὲν ὑπάρχουν ἄλλα ὑψηλὰ ὄρη. Μὲ αἴθριον καιρὸν διακρίνονται ἐξ αὐτοῦ καλῶς τὰ εὐρωπαϊκὰ παράλια τῆς Προποντίδος, ὁ Βόσπορος καὶ ἡ Μαύρη θάλασσα· Εἰς ὑψοδείκτην 300 μ. εὑρίσκεται τὸ ὑψίπεδον Γαζῆ. ὀνομαζόμενον οὕτω ἀπὸ τοῦ τίτλου τοῦ Σουλτάνου Ὀρχὰν ὅστις ἐκ τῆς θέσεως ταύτης διήυθυνε τὴν πολιορκίαν τῆς Προύσης. Ἡ εἰς ὕψος 1930 μ. τοποθεσία Κ ί ρ κ Μ π ο υ ν ά ς (40 πηγαὶ) ἔχει παρὰ τὰ ψυχρὰ ὕδατα της ἀφθονίαν ἰχθύων.

Ὁ Μύσιος Ὄλυμπος κεῖται εἰς τὰ ὅρια Βιθυνίας, Μυσίας, καὶ Φρυγίας. Αἱ ἀπόκρημνοι κλιτύες του καὶ τὰ πυκνὰ δάση του προσεφέροντο κατὰ μὲν τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους ὡς καταφύγια ληστῶν κατὰ δὲ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ὡς καταφύγια μοναχῶν. Ἕνεκα τούτου οἱ Τοῦρκοι τὸν ἀποκαλοῦν Κ ε σ ί ς Ν τ ά γ (ὄρος τῶν Μοναχῶν) εἰς τὰς Β κλιτεῖς του εὑρίσκεται τὸ πεδίον τῆς Προύσης μὲ τὴν ὁμώνυμον πόλιν.

Ἐκ τοῦ Ντουμανᾶς, κλάδος τῆς ὀροσειρᾶς διήκει Α μέχρι τοῦ Ἀλιντζᾶ Ντάγ. Ἐκ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ συναντῶνται τὰ διαχωριστι-

κὰ ὅρια τῶν Ε. Δ. τῆς Δυτικῆς, Κεντρικῆς καὶ Βορείου 'Ανατολῆς.

— Α τοῦ 'Αλιντζᾶ κατευθύνεται ἡ ὀροσειρὰ Μ π ὀ ζ Ν τ ἀ γ (1380) τοῦ Σαγγαρίου. Τούτου αἱ μὲν ΑΔ κλιτεῖς ἀποτελοῦνται ἐκ λευκῆς ἀργίλλου, αἱ δὲ ΝΔ ἐξ ἐρυθρᾶς. Εἰς τὰς Ν κλιτεῖς αὐτοῦ εὑρίσκεται τὸ 'Εσκὶ Σεχὴρ σημαντικὸς συγκοινωνιακὸς κόμβος. 'Ο ππ τοῦ Σαγγαρίου Πουρσὰκ διέρχεται ἀπὸ τὴν πόλιν κατευθυνόμενος ἀπὸ Δ πρὸς Α.

'Η ὀροσειρὰ τοῦ Μπὸζ Ντὰγ ἐκτείνεται πρὸς Α διαχωρίζουσα τὰ ὕδατα τοῦ π. Σαγγαρίου (Β) ἀπὸ τοῦ κυρίου ππ αὐτοῦ Πουρσὰκ (Ν), ἀποτελοῦσα διὰ τοῦ ὑδροκρίτουτης τὸ ὅριον μεταξὺ Β καὶ Κεντρ. 'Ανατολῆς.

— Β τοῦ 'Αλιντζᾶ ἡ ὀροσειρὰ συνεχίζεται ὡς: Γ κ ι ὸ κ Ν τ ὰ γ — Π α λ ν τ ό γ κ ε ν Ν τ ά γ τοῦ ὁποίου αἱ μὲν Δ ἀντηρίδες ἐπεκτεινόμεναι Δυτικώτερον καταλήγουν εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Προποντίδος αἱ δὲ Α τοιαῦται σχηματίζουν μετὰ τοῦ Καρὰ Ντὰγ τὴν στενωπὸν «Γκίβε» δι' ἧς διέρχεται ὁ π. Σαγγάριος ὅστις ἑνώνει — ἐν τῇ στενωπῷ του — τὰς δύο ὀροσειρὰς τῆς Βορείας καὶ Δυτικῆς 'Ανατολῆς. Μὲ ΒΔ κατεύθυνσιν ἡ ὀροσειρὰ φέρεται ὡς Κ ο τ ζ ὰ 'Ι λ ὶ σχηματίζουσα τὴν Βιθυνικὴν χερσόνησον ἧς αἱ Δ ἀκταὶ ἀποτελοῦν τὰς ἀκτὰς τοῦ Βοσπόρου, αἱ Ν σχηματίζουν μετὰ τῶν Β τοῦ ὄρους Ναντόγκεν τὸν Κόλπον 'Ισμὶτ ἐπὶ τῆς Προποντίδος αἱ δὲ Β ἀκταὶ εἶναι αἱ τοῦ Εὐξείνου. Αἱ λοφοσειραὶ τοῦ Καρὰ Τεπὲ (τῆς Στράντζα Μπαλκὰν) εἶναι ἡ Δ συνέχεια τῶν ὀρέων Κοτζὰ 'Ιλί. 'Η στενὴ θάλασσα τοῦ Βοσπόρου διασπάσασα τὴν ὀρεινὴν συνέχειαν αὐτῶν χαρακτηρίζει εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην τὴν ξηρὰν εἰς Ε ὐ ρ ώ π η ν καὶ 'Α σ ί α ν.

Γ, ΟΡΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Ταῦτα δὲν ἔχουν οὔτε μεταξύ των συνέχειαν, οὔτε ἐξάρτυσίν τινα ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐξετασθεισῶν ὀροσειρῶν τῶν προκυπτουσῶν ἐκ τῶν ὀρεογραφικῶν κόμβων 'Αραρὰτ καὶ Μουράτ. Εἶναι ὄγκοι ὀρεινοὶ ἐγκατεσπαρμένοι μεταξὺ ἐρήμων ἐκτάσεων, λιμνῶν, καὶ πεδιάδων.

1) *'Ελμὰ Ντὰγ* (1855) ΝΑ τῆς 'Αγκύρας ἄδενδρον εἰς τὴν ἄνω τῶν 1500 μ. ζώνην του μὲ ὡραίους κήπους καὶ ἀμπελῶνας εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ.

2) ***Ντεβετζῆ Ντὰγ*** (1892). Τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ φαλακροὺς λόφους καθιστῶντας κυματοειδῆ τὴν πεδιάδα τῆς Ὑοσκάτης καὶ τὴν κοίτην τοῦ π. Τσεκρὲκ ππ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Γεζὶλ Ἰρμάκ.

3) ***Μπουρούν Ντάγ.*** Εἶναι ἐπίσης ἄδενδρον καὶ διαχωρίζει τὸν π. Ἄλυν (Κιζὶλ Ἰρμάκ) ἀπὸ τὸν ππ αὐτοῦ Καπαδόκ·ν (Ντιλιζὶ Ἰρμάκ)

4) ***Κοτζᾶ Ντάγ.*** Κεῖται Ν τοῦ προηγουμένου καὶ χωρίζει τὰ ὕδατα τῆς μεγάλης ἁλμυρᾶς λίμνης Τοὺζ Γκιολοῦ (899) καὶ τοῦ ποταμοῦ Κιζὶλ Ἰρμάκ» πρὸς ΒΑ. Ἡ μεγάλη καὶ σημαντικὴ ὁδὸς Ἀγκύρας—Καισαρείας ἡ ἑνοῦσα τὴν καρδίαν τοῦ Κράτους μὲ τὴν καρδίαν τῆς Ἀνατολῆς διέρχεται διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Κιζὶλ Ἰρμάκ μεταξὺ τῶν ὀρέων Μπουροῦ καὶ Κοτζᾶ.

5) ***Καρατζᾶ Ντάγ.*** ΝΔ τοῦ Χασὰν Ντὰγ τῆς ὀροσειρᾶς τοῦ Ἀργαίου.

6) ***Καραμὰν Ντάγ.*** Πρὸς Β τῆς πεδιάδος Καραμὰν καὶ ΝΑ τῆς τοῦ Ἰκονίου. Εἶναι γυμνὸν καὶ ἡφαιστειογενές. ὡς ἄλλωστε καὶ πλεῖστα τῶν ὀρέων τῆς Κεντρικῆς Ἀνατολῆς.

7) ***Ἐμὶρ Ντάγ.*** Γυμνὸν καὶ μὲ μίαν μόνον κορυφὴν δεσπόζει τῆς περιοχῆς ἁλμυρᾶς ἐρήμου.

Γενικὴ παρατήρησις. Ὁ ὀρεογραφικὸς σκελετὸς τῆς Τουρκίας ἐκ τοῦ Ἀραρὰτ μέχρι τοῦ Αἰγαίου ἐμφανίζει τὴν εἰκόνα τοῦ ἀντιβραχίου χειρός, ἀσθενοῦς ἀτόμου, τεινομένης ἐπὶ τραπέζης ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος (κόμβου Ἀραρὰτ) πρὸς τὴν Δύσιν, ἑτοίμης δὲ νὰ δεχθῇ ὑπὸ ἰατροῦ ἐνδοφλέβιον ἔνεσιν. Αἱ κεντρικαὶ ἀρτηριακαὶ φλέβες—ὀροσειραὶ Β καὶ Ν Ἀνατολῆς—εἶναι διογκωμέναι λόγῳ τῆς μεγάλης πιέσεως ἣν προκαλεῖ ἡ ἰσχυρὰ σύσφιγξις τῆς χειρὸς ὀλίγον ἄνωθεν τοῦ ἀγκῶνος (Ἀραρὰτ)—ὅπου εὑρίσκεται ἀκριβῶς ἡ ὀγ. Τουρκίας καὶ ΕΣΣΔ.

Ὁ ἐκ τοῦ καρποῦ (κόμβου Μουρὰτ) τῆς χειρὸς ἀποσπώμενος πρὸς Ν δάκτυλος, πλέον εὔρωστος ἐκ τῶν πέντε, εἶναι ὁ ἀντίχειρ αὐτῆς. Πρόκειται δὲ περὶ ἀριστερᾶς χειρὸς ἀφοῦ οἱ λοιποὶ 4 δάκτυλοι εὑρίσκονται δεξιὰ τοῦ ἀντίχειρος.

Ἡ ὅλη κατεύθυνσις τῶν πέντε ὀροσειρῶν ἐκ τοῦ κόμβου Μουρὰτ φαίνεται οἱονεὶ δακτύλων ἀνοικτῆς παλάμης ἐστραμμένης πρὸς Ἄ γ κ υ ρ α ν (*).

(*) Ἀναμφισβητήτως ἡ πολιτικὴ τῆς Ἀγκύρας ἀπεικονίζεται πλήρως εἰς τὴν ὀρεογραφικὴν διαμόρφωσιν τῆς πάλαι ποτὲ Ἑλληνικῆς γῆς τῆς Μικρασίας ἣν κατέχουν σήμερον οἱ Τοῦρκοι. Ἡ Τουρκία, ὑψηλὸς ἀσθενὴς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Βερολι-

III ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

α' Ποταμοὶ

Ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν μεγάλην ἔκτασιν ἣν κατέχει ἡ Ἀνατολὴ οἱ ποταμοί της εἶναι ὀλίγοι.

Εἰς τὰς ἐκβολάς των οὗτοι εἶναι ἀπροσπέλαστοι εἰς τὴν ναυσιπλοΐαν λόγῳ τῆς μεγάλης ποσότητος ἰλύος ἣν παρασύροντες ἀποθέτουν παρ' αὐτάς. Ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου οἱ εἰς τὰ παράλια, ἰδίᾳ τῆς Μεσογείου, ἐκβάλλοντες ποταμοί, δὲν εἶναι οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ γίνουν πλωτοί.

Ἐπειδή, ἐπίσης, ἔχουν ἀνωμάλους κοίτας σχηματίζουν παρὰ τὰς ὄχθας αὐτῶν πολλὰ καὶ μεγάλα ἕλη ἅτινα καθιστοῦν ἀγόνους εὐφορωτάτας καὶ παραγωγικωτάτας ἐκτάσεις. Ἡ Τουρκία πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ της αὐτοῦ ἔχει ἀνάγκην – ἂν μὴ δι' ὅλους, τοὐλάχιστον διὰ τοὺς μεγάλους ποταμοὺς – ἐκτελέσεως σημαντικῶν ἀρδευτικῶν καὶ ἀποστραγγιστηρίων ἔργων διευθετήσεως κοιτῶν ποταμῶν καὶ ἄλλων συναφῶν τεχνικῶν ἔργων τὰ ὁποῖα ἡ ἀναιμικὴ Ἐθνικὴ Τουρκικὴ οἰκονομία εὑρίσκεται ἐν ἀδυναμίᾳ νὰ πραγματοποιήσῃ.

Αἱ κοιλάδες τῶν ποταμῶν τῆς Ἀνατολῆς διανοίγουν, μέσῳ χώρας ὀρεινῆς, τὰς φυσικὰς ὁδοὺς συγκοινωνίας τοῦ ἐσωτερικοῦ πρὸς τὰς θαλάσσας.

Οἱ ποταμοί, ἰσαρίθμως πρὸς τὰς θαλάσσας εἰς ἃς ἐκβάλλουν, διαιροῦνται εἰς 7 κατηγορίας:

1) Ποταμοὺς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.
2) » τῆς Προποντίδος (θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ).
3) » τοῦ Εὐξείνου Πόντου (Μαύρης θαλάσσης).
4) » τῆς Κασπίας Θαλάσσης.
5) » τοῦ Περσικοῦ κόλπου.
6) » τοῦ Κιλικιανοῦ Πελάγους (Μεσογείου).
7) » τῶν ἐσωτερικῶν λιμνῶν τῆς Ἀνατολῆς.

νείου συνθήκης μὲ χρονίαν οἰκονομικὴν νόσον ἐπικαλεῖται σήμερον τὴν ἐκ τῆς Ρωσίας πίεσιν καὶ τὸν κίνδυνον τοῦ ἀριστερισμοῦ· παζαρεύουσα δὲ τὴν θέσιν της ἥτις εἶναι μεγάλης Στρατηγικῆς ἀξίας—καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐδαφικῆς της διαμορφώσεως, κρατεῖται εἰς τὴν δεξιὰν παράταξιν δι' ἐνέσεων χρυσοῦ τοῦ Ἀμερικανικοῦ θησαυροφυλακείου. Μεθ' ἑκάστην ἔνεσιν ἡ Ἄγκυρα μετανοεῖ πικρῶς διότι δὲν ἐπαζάρευσε περισσότερα τὰ ὁποῖα ἀσφαλῶς θὰ ἐπετύγχανε ἀπὸ τὴν Δύσιν.

1. *Ποταμοὶ Αἰγαίου Πελάγους*

1) ***Σκάμανδρος*** (***Ἐσκῆ Μεντερὲς***) διαρρέει τὴν περιοχὴν Τρωάδος δεχόμενος δὲ τὰ ὕδατα πολλῶν ππ ἐκβάλλει εἰς τὸ στενὸν τοῦ Ἑλλησπόντου Α τοῦ ἀκρ. Κοὺμ Καλέ. Ἔχει μῆκος 120 χλμ.

2) ***Ὁ π. τοῦ Ἀδραμυτίου*** (Ἐντερμίτ).

3) ***Κάϊκος (Μπακὴρ).*** Ἐκβάλλει εἰς τὸν Κόλπον Τσαντσρλὶ (ΝΑ Λέσβου). Ἔχει μῆκος 140 χιλ. ὢν διαβατὸς κατὰ μὲν τὸ θέρος εἰς ὅλα αὐτοῦ τὰ σημεῖα κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα εἰς πλεῖστα ὅσα σημεῖα.

4) ***Ἕρμος*** (***Γκεντὶζ***). Ὁ μήκιστος τῶν ποταμῶν τῆς Δυτ. Ἀνατολῆς, ρέων δια μέσου τῆς εὐφορωτέρας ἐξ ὅλων τῶν κοιλάδων τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ π. διέρχεται τὴν στενωπὸν «Μαινεμένης» παραλλήλως πρὸς τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ ἄκρον, περίπου, τοῦ Βορείου σκέλους τοῦ Κόλπου τῆς Σμύρνης. Ἡ πεδινὴ περιοχὴ ἣν διαρρέει ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του μέχρι Μαινεμένης εἶναι προσχωσιγενὴς ἡ τελεία δὲ ἀπόφραξις τοῦ κόλπου Σμύρνης θὰ ἐπετυγχάνετο μίαν τῶν ἡμερῶν συνεπείᾳ τῶν πολλῶν φερτῶν ὑλῶν τοῦ ποταμοῦ – ὡς συνέβη μὲ τὴν Μίλητον καὶ Παλαιὰν Ἔφεσσον – ἂν πρὸ 75 ἐτῶν ἡ τότε τουρκικὴ Κυβέρνησις δὲν προέβαινεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τεχνικῶν ἔργων ἀλλαγῆς κοίτης ποταμοῦ. Ἤδη καὶ ἀπὸ τοῦ 1886, ὁ π. Γκεντὶζ ἐκβάλλει πολὺ βορειότερον εἰς μικρὸν κόλπον καλούμενον Ἰχθυοτροφεῖα, ἔνθα ἐπισσωρεύει καὶ αὖθις σημαντικὴν ποσότητα ἰλύος. Ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου διαγράφεται μελλοντικὴ ἀπειλὴ διὰ τὸν κόλπον Σμύρνης. Ὁ π. Γκεντὶζ ἔχει ὁμαλὴν κοίτην καὶ βραδὺ ρεῦμα ὢν διαβατὸς εἰς πλεῖστα αὐτοῦ σημεῖα.

5) ***Κάϋστρος*** (***Κουτσοὺκ Μεντερὲς***). Διαβατὸς καθ' ἅπαν τὸ ἔτος εἰς ὅλα του τὰ σημεῖα ἐκβάλλει 10 χιλ. Β τῆς πόλεως Κουσάντεσι (Ν. Ἐφέσσου). Σχηματίζει εὐφορωτάτην πεδιάδα ἣν πολλοὶ μικροὶ ποταμοὶ ππ αὐτοῦ διαρρέουν.

6) ***Μαίανδρος*** (***Μπουγιοὺκ Μεντερές***) (*) Ἔχει μῆκος 330 χλμ.

(*) Οἱ Τοῦρκοι, ὡς γνωστόν, μέχρι τοῦ 192: δὲν εἶχον ἐπίθετα. Ὁ Κεμὰλ πασᾶς, διὰ τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ του προγράμματος ἐπέβαλλε ταῦτα εἰς τοὺς συμπατριῶτας του λαβὼν ἐκεῖνος τὸ ἐπίθετον Ἀτατοὺρκ (Πρωτότουρκος). Οἱ ἐπιτελεῖς του ἔλαβον ὡς ἐπίθετα τὰ ὀνόματα γεωγραφικῶν σημείων ἢ ποταμῶν. Οὕτω ὁ Ἰσμὲτ πασᾶς, τὸ Ἰνονοῦ (ἐκ τοῦ γνωστοῦ ὑψ καὶ π.) Ὁ Ρουσδῆ μπέης ἄλλοτε—ζῶντος τοῦ

(Ισομήκης πρὸς τὸν Στρυμόνα). Διαρρέει τὸ ὑψπ. Σιβρὶλ (800μ.) καὶ εὐρεῖαν πεδινὴν ζώνην. Δυτικώτερον ἀλλάζει παρὰ τὰ Σώκια διεύθυνσιν παραλαμβάνων δὲ τὰ ὕδατα τῆς λίμνης Μπόφο χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν 30 χλμ. ΝΑ τῆς Σάμου. Ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ εἶναι λίαν βορβορώδης ἀλλὰ παρὰ ταῦτα εἶναι διαβατὸς εἰς πλεῖστα ὅσα σημεῖα τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα.

2. *Ποταμοὶ Προποντίδος*

Οἱ πλεῖστοι εἶναι χείμαρροι, ὁρμητικοὶ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ μὲ μικρὰν ποσότητα ὑδάτων τὸ θέρος. Εἶναι οὗτοι: 1) ***Γιακατζίκ.*** 2) ***Κόκα.*** 3) ***Γιάν.*** 4) ***Γρανικὸς*** (Κοτζᾶ Μπάς) 5) ***Μάκεστος*** (Σιμάβ), 6) ***Ἀδρανὸς*** (Ἑδρενός). 7) ***Ὀδρύσης*** (Νιλοφέρ).

3. *Ποταμοὶ Εὐξείνου Πόντου*

1) ***Σαγγάριος.*** Εἷς ἐκ τῶν μεγαλειτέρων τῆς Ἀνατολῆς μήκους 600 χλμ. Πηγάζει ἐκ τοῦ ὀροπεδίου Βεγιὰδ Ντὸγ - Γιοϊλᾶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Σεϊντὶ Γαζῆ - Σοῦ - ὡς διερχόμενος ἐκ τῆς πόλεως Σεϊντὶ Γαζῆ. Κάμπτων πρὸς ΝΑ δέχεται ἀπὸ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τὰ ὕδατα τῶν ππ του Μπαρντακσὶ Σοῦ, Ἀζιζιὲ Σοῦ καὶ Ἰλιτζογιοῦ.

Ἀφοῦ σχηματίση καμπὴν (πρὸς Β) παρὰ τὴν ἀρχ. Πεσσινοῦντα ρέει πρὸς τὸ ἱστορικὸν Γόρδιον ὅπου συναντᾶ τὸν π Θύμβρην (Πουρσάκ) ππ τῆς ἀριστερᾶς του ὄχθης.

Ὁ π Πουρσάκ πηγάζει ἀπὸ τὰς Α ἀντηρίδας τοῦ ὄρους Μουρὰτ προσλαμβάνων δὲ τὸν μικρὸν ποταμὸν Ἰν ονοῦ καί τινας εἰσέτι ποταμοὺς ρέει ἐπὶ εὐρείας καὶ ὁμαλῆς πεδιάδος. Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἐσκῆ Σεχὴρ (Ν τῆς κωμοπόλεως Μιχαληδζὶκ) συστενοῦται διερχόμενος στενωπὸν 5 χλμ. τὴν λεγομένην Κορὰ Μπογὰζ μεθ' ὃ καὶ πάλιν διευρύνεται κι' ἑνοῦται μετὰ τοῦ Σαγγαρίου 7 χλμ. Α τοῦ Σ

Κεμάλ—ὑπ. Ἐξωτερικῶν Ἀρὰς (π Ἀράξη) ὁ Ἀντνὰν Μπέης τὸ Μεντερὲς ἐκ τοῦ γνωστοῦ ποταμοῦ. Δὲν ἔχει ἐν τούτοις ἀποδειχθῆ μέχρι στιγμῆς ποῖον ἐκτῶν τριῶν ποταμῶν ὁ σημερινὸς Πρωθυπουργὸς τῆς φίλης Τουρκίας κ. Ἀντνὰν Μεντερὲς εἶχε κατὰ νοῦν ὅταν ἐπιθετοδοτεῖτο ὡς «Μεντερὲς» τὸν Κουτσοὺκ (μικρόν), τὸν Μπουγιοὺκ (Μέγαν...) ἢ τὸν Ἐσκῆ (παληό...)

Σταθμοῦ Γιαϊλᾶ, ἔναντι τοῦ Γορδίου (*). Β τῆς συμβολῆς τῶν δύο ποταμῶν ὁ π Σαγγάριος προσλαμβάνει ἀπὸ τῆς δεξιᾶς του ὄχθης τὸν ππ Ἄνκαρα - Σοῦ (ἀρδεύοντα τὴν πεδινὴν ζώνην τῆς Ἀγκύρας) καὶ διευθυνόμενος βορειότερον σχηματίζει μεγάλην καμπὴν πρὸς Δ παραλαμβάνων ἐν τῇ πρὸς Δ πορείᾳ του τὰ ὕδατα τῶν Ν κλιτύων τοῦ Βιθυνικοῦ Ὀλύμπου (Ἀλὰ Ντάγ). Πρὸς ΒΔ διευθυνόμενος μεγεθύνεται ὁλονέν, διατρέχων-κοιλάδα πλάτους 2 χλμ. ἐπὶ ἀρκετοῦ μήκους. Ἀκολούθως διέρχεται ἀπὸ τὴν κλεισώρειαν Ἰκτετζίκ, στενὴν βραχώδη καὶ ἀπότομον μήκους 10 χλμ. Ἀφοῦ διέλθη ἐν συνεχείᾳ μέσῳ εὐφορωτάτης δασώδους ἐκτάσεως προσλαμβάνει ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς του ὄχθης τὸν π Καρᾶ πηγάζοντα ἐκ τοῦ Μπίλετζικ. Εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ἔχει πλάτος 150 μ. ρεῦμα βραδὺ καὶ προσφέρεται εἰς τὴν ποταμοπλοΐαν. Τὴν στενωπὸν «Γκίβε» ὁ π Σαγγάριος διέρχεται συσφιγγόμενος μέχρι 50—6ο μ. ρέων μὲ ὁρμήν. Ἐξερχόκενος τοῦ Γκίβε διαρρέει τὴν πεδιάδα Ἀδὰ Παζάρ, ἔνθα προσλαμβάνει τὰ ὕδατα τῶν ππ Γάλου (Μπουτουρνί) καὶ Μέλανος, ἐκχυλητοῦ τῆς λ. Σαπάντζας Ἐξακολουθῶν τὸν πρὸς Β ροῦν του μέσῳ ὑψηλῶν ὀρέων ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον. Ὁ π Σαγγάριος εἶναι κατάλληλος διὰ ναυσιπλοΐαν. Ἐκτὸς τούτου δύναται διὰ μέσου τῆς λ Σαπάντζας νὰ ἑνώση τὸν Εὔξεινον Πόντον μὲ τὴν Προποντίδα εἰς τὸν κόλπον τῆς Νικομηδείας (Ἰσμίτ). Ἡ κοιλὰς τοῦ ποταμοῦ περιλαμβάνει τὰς εὐφορωτέρας πεδιάδας καὶ τὰ πλουσιώτερα δάση.

Ἅπασαι αἱ κοιλάδες τῶν μέχρι τοῦδε ἀναφερθέντων ποταμῶν ἔχουν τὸ χαρακτηριστιστικὸν ὅτι κάθετοιοῦσαι πρὸς μίαν τοξοειδοῦς μορφῆς παραλιοκὴν ζώνην συγκλίνουν πρὸς τὸν ὀρεογ. κόμβον Μουρὰτ καὶ «καναλιζάρουν» πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην τὰς ἐκ τῆς θαλάσσης τῆς Δυτικῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν (Κεντρικὴν Ἀνατολὴν) συγκοινωνίας. Καθίσταται οὕτω ἐξώφθαλμος ἡ μεγάλη στρατηγικὴ ἀξία τῆς περιοχῆς Μουρὰτ Α τῆς ὁποίας διέρχονται, ἐπὶ πλέον, οἱ μεγάλαι ἀρτηρίαι ἐκ τοῦ Ἐσκὶ Σεχὴρ πρὸς Ἄγκυραν καὶ ἐκ τοῦ Ἐσκῆ Σεχὴρ πρὸς Κιουτάχειαν—Ἀφιὸν Καραχισὰρ—Ἰκόνιον—Ἄδανα—Ἀλεξανδρέτταν (Σιδ· γραμμὴ 7Β).

2) ***Φίλιος*** Πηγάζει διὰ πολλῶν κλάδων του ἐκ τοῦ Βιθυνικοῦ

(*) Παρὰ τὸ Γόρδιον ἀνεκαλύφθη τὸν Ἰούνιον 1957 ὑπὸ τοῦ γνωστοτάτου παρ' ἡμῖν Ἀμερικανοῦ ἀρχαιολόγου κ. Ράντλεϋ Γιάγκ ὁ τάφος τοῦ βασιλέως Γορδίου πατρὸς τοῦ βασιλέως Μίδα ὅστις ἔζησε περὶ τὸν 7ον π.χ. αἰῶνα.

'Ολύμπου· κείμενος πλησίον τῶν γαιανθρακωρυχείων τῆς Ποντοηρακλείας (Ζογκουλντάκ) θεωρεῖται ὡς εἷς ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων ποταμῶν τῆς 'Ανατολῆς διότι δι' αὐτοῦ κατέρχονται πρὸς τὴν θάλασσαν κολοσσιαῖαι ποσότητες ξυλείας, καθόσον τό ρεῦμα του εἶναι βραδὺ τὸ δὲ πλάτος του μέχρι 40 μ.

3) ***Παρθένιος (Μπαρτὶν)***. Μικρός ποταμός μήκους 100 χιλ. 'Από τῆς κωμοπόλεως Μπαρτίν (Παρθενιᾶς) ἀπεχούσης 22χιλ τῆς θαλάσσης ὁ π. ἔχει πλάτος 200 μ. καὶ εἶναι πλωτός εἰς μικροῦ τοννάζ σκάφη. Οὕτως ὁ π. καθιστᾶ τὴν Κωμόπολιν ταύτην λιμένα μ' ἐμπορικὴν σημασίαν.

4) ***Ἅλυς; (Κιζὶλ 'Ιρμάκ)***. Εἶναι ὁ μεγαλείτερος τῆς 'Ανατολῆς μήκους 1100 χιλ. Διέρχεται 2 χιλ. Ν Σεβαστείας (Σιβάς) καὶ 40 χιλ. Β Καισαρείας. Κατὰ τὴν διαδρομὴν του παραλαμβάνει τὰ ὕδατα πολλῶν π π προερχομένων ἐκ τῆς ὀροσειρᾶς ἥτις ἐκ τοῦ 'Αντιταύρου κατευθύνεται πρὸς ΝΔ ὡς Ταῦρος καὶ 'Αργαῖον ('Ερδζεγίς). 'Αξιολογώτερος ἐξ ὅλων εἶναι ὁ π. Κ α π α δ ό κ η ς (Ντελιτζὲ 'Ιρμάκ) μήκους 300 χιλ. ὁ π. Ἅλυς ἐκβάλλει παρὰ τὸ ἀκρωτ. Μπάφρα σχηματίζων σημαντικά ἕλη.

5) ***Ἶρις ('Ιρμάκ)***. Σχηματίζεται ἐκ πολλῶν κλάδων σπουδαιότερος ὅμως εἶναι οἱ π. Λύκος (Κελκὶτ Τσάϊ), Γεζὶλ 'Ιρμὰκ καὶ Σκύλαξ (Γκεκερέκ). Τὴν κοιλάδα Γεζὶλ 'Ιρμὸκ διαβρέχει ἡ εὐρεῖα λεωφόρος Σαμψοῦντος - Σεβαστείας καὶ ἡ αὐτὴ σιδηροδρομικὴ ἀρτηρία.

'Ο π 'Ιρμὰκ εἶναι πλωτὸς μέχρι τῆς συμβολῆς του μὲ τὸν π. Λύκον. Διὰ πλοίων γίνεται ἡ μεταφορὰ ξυλείας καὶ σίτου.

5) ***Ἄκαμψις (Τσορούκ)***. Διευθύνεται πρὸς ΒΑ σχηματίζων στενὴν κοιλάδα μέσῳ τῶν ὀρέων Γκιαοὺρ-Νταγκλόρ καὶ ἀκολούθως ἐκβάλλει εἰς ρωσικὴν περιοχὴν μεταξὺ τοῦ ἀκρωτ. Κοπμοὺς καὶ τοῦ Βατούμ. 'Η κοιλὰς δὲν στερεῖται ὁδεύσεων, Αὗται ὅμως εἶναι περιορισμένου ἀριθμοῦ καὶ ἀποδόσεως. Σπουδαιότεραι εἶναι α) ἡ τέμνουσα καθέτως τὴν π. γ. βαίνουσα δὲ ἐκ τῆς παραμεθορίου παρευξείνου πόλεως «Κεμάλ πασᾶ» πρὸς Κάρς, παράλληλος πρὸς τὴν ὁ. γ. Τουρκίας – ΕΣΣΔ καὶ β) ἡ ἐκ Τραπεζοῦντος πρὸς 'Ερζεροὺμ ὅδευσις. 'Ο χειμὼν εἰς τὴν περιοχὴν Τσορούκ καὶ Καυκάσου εἶναι δριμύτατος αἱ ἐπιχειρήσεις κατὰ τὸν χειμῶνα λόγῳ τοῦ ὀρεινοῦ τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς ἐλλείψεως συγκοινωνιῶν καθίστανται δυσχερέσταται. Ὅτε κατὰ Δεκέμβριον 1914 οἱ Τοῦρκοι ἐντολῇ τῶν Γερμανῶν ἀνέλαβον ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν περιοχὴν Καυκάσου κατὰ τῶν Ρώσων μὲ δύναμιν 250.000 στρατοῦ (9ον, 10ον, 11ον καὶ 13ον ΣΣ) ἓν μὲν ΣΣ αὐτῶν ἠχμαλωτίσθη τὰ δὲ λοιπὰ κατεπλακώθησαν κι ἐξολοθρεύ-

θησαν ἀπὸ τὰς χιόνας. Ὅτε δὲ τὸ ἔαρ 1915 διετάχθη δευτέρα εἰσβολὴ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ κατερχομένου ἐκ Καυκάσου Ρωσικοῦ ὑπὸ τὸν Μέγα Δοῦκα Νικόλαον δύναμις Τουρκικοῦ στρατοῦ ἀνέλαβε νὰ διανοίξῃ τὰς ὁδούς. Ἀνευρέθησαν τότε στρατιῶται νεκροὶ φέροντες ἀνὰ χεῖρας τὰ ὅπλα των καὶ καραβάνια καμήλων ὑπὸ τὰς χιόνας. Αἱ ἀπώλειαι τῶν Τούρκων, κατὰ τὴν πρώτην εἰσβολήν των λόγῳ τῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν ὑπελογίσθησαν εἰς 200.000 ἄνδρας.

4) *Ποταμοὶ τῆς Κασπίας Θαλάσσης*

Ὁ π. Ἀράξης (***Ἀρὰς***) σχηματίζεται διὰ πολλῶν κλάδων του καὶ ρέει μὲ κατεύθυνσιν ἐκ Δ πρὸς Α. Ἀπὸ Μαρτίου μέχρι Μαΐου ἔχει τὴν μεγαλυτέραν ποσότητα ὑδάτων ἐνῶ ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου μέχρι τοῦ Μαρτίου πήγνυται παρὰ τὰς ὄχθας του ἐνίοτε δὲ καὶ ἐξ ὁλοκλήρου. Ὁ π. Ἀράξης δέχεται τὰ ὕδατα πολλῶν π.π. ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ὄχθῶν του Ὁ π.π. Μετζνικὲρτ ρέει ἐντὸς τρομακτικῶς βαραθρώδους, βραχώδους καὶ ἀποκρήμνου κοιλάδος διερχόμενος δὲ ἐξ Ἰσλὰμ Σοὺρ εἰσέρχεται εἰς τὸν Καύκασον διὰ μέσου ἀποκρημνοτάτου καὶ λίαν ἀνωμάλου ἐδάφους. Αἱ σημαντικώτεραι ὁδεύσεις ἀπὸ Ἐρζερούμ πρὸς Καύκασον διέρχονται διὰ τῆς Κοιλάδος τοῦ π. Ἀράξη. Τούτου ἕνεκα κατὰ τὸν πόλεμον 1887 καὶ τὸν α' παγκόσμιον ἡ λεκάνη τοῦ ποταμοῦ ὑπῆρξε μέγα θέατρον πολέμου· ἀλλὰ καὶ εἰς μέλλοντα, τυχόν, πόλεμον ἡ αὐτὴ περιοχὴ θ' ἀποτελέσῃ τὴν σπουδαιοτέραν ἐξ ὅλων, ζώνην μάχης.

—Ἡ Ο.Γ. μεταξὺ Τουρκίας καὶ ΕΣΣΔ. ἀκολουθεῖ τὸν ροῦν τοῦ ποταμοῦ, μετὰ τὰ 260 περίπου χιλ. τῆς Τουρκικῆς Ἐθνικότητός του, μέχρι τοῦ τριεθνοῦς Τουρκίας – ΕΣΣΔ – Ἰρὰν ὅπερ εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου. Ἐκεῖθεν ὁ Ἀράξης ἀποτελεῖ τὸ σύνορον ΕΣΣΔ καὶ Ἰρὰν εἰς τὸ μεγαλύτερον τμῆμα τῆς μεθοριακῆς γραμμῆς τῶν δύο τούτων χωρῶν μέχρι τῆς στέππας Μογκὰν ὁπότε συνεχίζει πρὸς Β ὡς καθαυτὸ Ρωσικὸς ποταμὸς καὶ συμβάλλει μὲ τὸν ἐκ Τιμπίλσι (Τιφλὶς) προερχόμενον Ρωσικὸν ποταμὸν Κοῦρα (Κῦρον). Ἡ συμβολή των γίνεται εἰς ἀρνητικὸν ὑψ., ἐκεῖθεν δὲ κατευθύνονται εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν. (– 26 μ)

5. *Ποταμοὶ Περσικοῦ κόλπου*

Οὗτοι εἶναι δύο ὁ Εὐφράτης καὶ ὁ Τίγρης. Συνενοῦνται πρὸ τῆς ἐκβολῆς των εἰς τὸν κόλπον Βασόρας—μυχὸν τοῦ Περσικοῦ—εἰς τὸν π. Σ ά τ ἔ λ 'Α ρ ά μ π. 'Αμφότεροι συλλέγουν τὰ πλεῖστα πάσης ἄλλης περιοχῆς τῆς Μικρασίας ὕδατα τῶν ὀρέων τῆς 'Αν. 'Ανατολῆς. (Ἴδε Ε16 17)

6. *Ποταμοὶ Κιλικιανοῦ πελάγους (Μεσογείου)*

1) ***Πύραμος (Τζιχάν).*** Σχηματίζεται ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ Α Ταύρου καὶ τοῦ 'Αμανοῦ. 'Από τῶν ἐκβολῶν του μέχρι τῆς γεφύρας τῆς σιδηρ. γραμμῆς 'Αδάνων—'Αλεξανδρέττας εἶναι πλωτὸς μόνον εἰς εἰδικὸς σχεδίας, τὰς καλουμένας γ κ ε μ ί.

2) ***Σάρος (Σιχάν*** . Διερχόμενος Α τῶν 'Αδάνων σχηματίζει ἐν τῇ ἐκεῖθεν πορείᾳ του πολλοὺς μαιάνδρους.

Εἰς τὴν μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν πεδινὴν ἔκτασιν φύεται ἐν ἀφθονίᾳ τὸ ὑπνωτικὸν φυτὸν μανδραγόρας. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του καὶ Δ αὐτῶν ἐκβάλλει καὶ ὁ μικρὸς ποταμὸς Κύδνος (80 χιλ. μήκους) ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὰς Ν κλιτεῖς τοῦ ὄρους Μπουλγκάρ. Εἰς τὰ ὕδατα τούτου ὡς γνωστόν, λουσθεὶς ὁ Μέγας 'Αλέξανδρος ἠσθένησε.

3) ***Καλύκαδνος (Γκιοὲκ Σοῦ — Τσάϊ)*** Γνωστὸς ἐκ τῆς ἱστορίας διότι εἰς τὰ ὕδατά του, ἐπνίγη ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Φρειδερῖκος Βαρβαρόσσας, ἀπαρτίζεται ἐκ δύο κλάδων. 'Ο πρῶτος μήκους 180 χιλ. ἔχει εὐγεστότατον κατάλληλον πρὸς πόσιν ὕδωρ. Τὰ ὕδατα ἐν τούτοις τοῦ ἑτέρου κλάδου του Καρὰ Σοῦ περιέχουν τόσην ποσότητα ἀσβετούχων ἀλάτων (*) ὥστε ἐκεῖθεν τῆς

(*) Παρόμοια ὕδατα συναντῶνται εἰς τὴν περιοχὴν Λούτσας τῆς ἐπαρχίας Καλαμαριᾶς τῆς Χαλκιδικῆς. 'Η πηγὴ Λούτσα παρέχουσα 12000 μ³/24ωρον ἔχει ἐντελῶς ἀκατάλληλα ὕδατα.Ταῦτα ἐπικαλύπτουν 24 ὥρας ἀπὸ τῆς τοποθετήσεως των ἐκτὸς αὐτῶν οἱοδήποτε σῶμα εἴτε ξύλον εἴτε λίθον διὰ παχέος στρώματος ἀσβέστου. Τὰ χωρία Πετράλωνα, 'Ελαιοχώρια καὶ Ν. Σύλλατα στερούμενα παντελῶς ἄλλης ποιότητος ὕδατος καίτοι εὑρίσκονται παρὰ τὴν μεγάλην ταύτην πηγὴν θεωροῦνται ὡς «στερούμενα παντελῶς» ὕδατος ποσίμου καὶ ποτιστικοῦ.

συμβολῆς των καὶ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γκιοὲκ Σοῦ τὰ ὕδατά του δὲν εἶνα. πόσιμα. Εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Καρὰ Σοῦ καὶ τοῦ Καλυκάδνου ὑπάρχει μία φυσικὴ γέφυρα ἢ μᾶλλον σήραγξ ἀποτελοῦσα ἕν τῶν πλέον παραδόξων κατασκευασμάτων τῆς φύσεως ἣν οἱ γηγενεῖς ἀποκαλοῦν «γὲρ Κιοπροῦ». Πρὸ τῆς συμβολῆς ὁ Καλύκαδνος οὗτινος ἡ κοίτη ἔ χ ε ι β ά θ ο ς 80 μ. ρέει ὑπογείως τῆς σήραγγος ταύτης εἰς βάθος 400μ. ὅπουφαίνεται ὅτι ἐξαφανίζεται ἐνῶ ὁ Καρὰ Σοῦ ρέων ἐπὶ τῆς σήραγγος σχηματίζει πρός τὰ κατάντι ταύτης καταρράκτην Μέτα τοῦτον ἀναβλύζει ἐκ τῆς γῆς ὁ Καλύκαδνος καὶ ἑνοῦται μετὰ τοῦ Καρὰ Σοῦ.

Ὁ π. Καλύκαδνος διέρχεται διὰ τῆς πόλεως Σελευκείας κι' ἐκβάλλει, ὡς ἄλλωστε καὶ ἅπαντες οἱ προαναφερθέτες, εἰς τὸν κόλπον Ἀλεξανδρέττας.

4) ***Εὐρυμέδων*** (Κιοπροῦ). Γνωστὸς ὡσαύτως ἐκ τῆς ἱστορίας διὰ τὴν παρ' αὐτὸν περίφημον νίκην τοῦ Κίμωνος (469 π.Χ.). ἐκβάλλει εἰς τὸν Κόλπον Ἀτταλείας. Ἡ κοιλάς του καλύπτεται ὑπὸ πυκνοτάτων δασῶν.

5) ***Κέστρος*** (Ἄκ Σοῦ). Ἔχει μῆκος 150 χιλ. Πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Καρλὶ Ντὰγ Ν τῆς πόλεως Σπάρτης. Χύνεται εἰς τὸν κόλπον Ἀτταλείας Α τῆς πόλεως. Ἀρδεύει διὰ τῶν κλάδων του μεγάλας ἐκτάσεις τῆς πεδιάδος Ἀτταλείας καὶ λόγῳ τῆς ὁμαλῆς κοίτης του προσφέρεται διὰ τὴν μεταφορὰν τῆς ὑλοτομουμένης ξυλείας ἐκ τῶν ὀρεινῶν περιοχῶν πρὸς τὰ παράλια.

6) ***Ἀρύκανδος*** (Ζοβότ). Χύνεται εἰς τὸν κόλπον Φοίνικος εἰς τὸν ὁμώνυμον λιμένα ὢν κατάλληλος καὶ χρησιμοποιούμενος διὰ τὴν μεταφορὰν ξυλείας.

7) ***Ξάνθος*** (Ἐσὲν). Ἔχει μῆκος 120 χλμ. σχηματίζει δὲ σημαντικὰ ἕλη εἰς τὴν παραλιακὴν περιοχὴν τοῦ Κελεμὲς (Καλαμακίου ἀρχ. Πάταρα) ὅπου ἐκβάλλει.

8) ***Ἰνδὸς*** (Νταλμὰν ἢ Κιρενὲζ τσάϊ). Μήκους 160 χιλ. μὲ κοίτην λίαν πετρώδη ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον Δ τοῦ Κόλπου Μάκρης (Φετιγιέ).

7. *Ποταμοὶ ἐκβάλλοντες εἰς ἐσωτερικὰς λίμνας*

Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγονται ποταμοὶ οἵτινες χύνονται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν λίμνην Βάν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰς λίμνας

τοῦ κεντρικοῦ ὀροπεδίου. Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ προέρχονται ἐκ τῆς τήξεως τῶν χιόνων, ἀρδεύουν εὐφόρους περιοχὰς καὶ δὲν ἀποτελοῦν κατ' ἀρχὴν κώλυμα εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, δι' ὃ καὶ ὡς μὴ ἔχοντες ἰδιαιτέραν στρατ. ἀξίαν δὲν θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν.

β' *Λίμναι*

Εἶναι κατανεμημέναι κυρίως εἰς τὰς 3 ἐκ τῶν 5 περιοχῶν τῆς Ἀνατολῆς· ἤτοι εἰς τὴν Δυτικὴν (καὶ δὴ τὴν λεκάνην τῆς Προποντίδος) τὴν Κεντρικὴν καὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ἀνατολήν. Ὁ συνολικὸς ἀριθμός των ἀνέρχεται εἰς 80 περίπου.

Ἐκ τούτων ἀξιολογώτεραι εἶναι κατὰ σειρὰν αἱ :

1) ***Ἀσκανία*** (***Ἰσνὶκ*** ὕψμ. 87). Ἔχει ἐπιφ. 300 τετρ. χλμ. μὲ ὕδατα ἁλμυρὰ καὶ ὀλίγον θειοῦχα. Ὁ π. Ἀσκάνιος εἶναι ἐκχυλητὴς τῶν ὑδάτων της εἰς τὸν κόλπον Κίου.

2) ***Ἀπολλωνία*** (***Ἀπόλιοντ***). Δ τῆς Προύσης. Ἐκβάλλει εἰς αὐτὴν ὁ π. Ἀδρανὸς ἐνῷ τὰ πλεονάζοντα ὕδατα διὰ τοῦ Δ αὐτῆς σχηματιζομένου π Ρύνδακος (ππ τοῦ Μακέστου) χύνονται εἰς τὴν Προποντίδα. Ἐντὸς τῆς λίμνης ὑπάρχουν 5 μεγάλοι καὶ 3 μικραὶ νῆσοι.

3) ***Ἀφνῖτις*** (***Μανιὰς Γκιὸλ*** γκιὸλ τουρκ. εἶναι ἡ λίμνη). Δ τῆς προηγουμένης καὶ Ν τῆς χερσονήσου Ἀρτάκης. Ἐκ τῆς Α ὄχθης διέρχεται ἡ σιδηρ. γραμμὴ Μπαλούκεσερ—Πανόρμου (Μπαντίρμα).

4) ***Σαπάντζα*** (***Βοάνη***, ὕψμ 30). Ἔχει βάθος 10 ὀργυιῶν εὑρίσκεται δὲ 16 χλμ. Α τοῦ κόλπου Νικομηδείας (Ἰσμὶτ) καὶ Δ τῆς πεδινῆς ζώνης ἣν διαρρέει ὁ Σογγάριος. Πρῶτος ὁ Πλίνιος ὅτε ἦτο διοικητὴς Βιθυνίας συνέλαβε σχέδιον κατασκευῆς διωρύγων ἵνα μέσῳ τῆς λίμνης καὶ τοῦ Σαγγαρίου ἀποκαταστήσῃ ἐπικοινωνίαν μεταξὺ Εὐξείνου καὶ Προποντίδος. Τὰ σχέδιά του εἶχεν ὑποβάλλει εἰς τὸν Αὐτοκράτορα Τραϊανόν. Αἰῶνας πολλοὺς ἀργότερον οἱ Σουλτᾶνοι καὶ ἰδίᾳ ὁ Σουλεϊμὰν ὁ Μεγαλοπρεπὴς ἐπελήφθησαν τῆς ἐκτελέσεως τῶν σχεδίων τούτων ἅτινα ἐν τέλει δὲν ἐπραγματοποιήθησαν.

—Ἅπασαι αἱ λίμναι αὗται ἀνήκουν εἰς τὴν λεκάνην τῆς Προποντίδος (Δυτικὴν Ἀνατολήν).

5) ***Τοὺζ Γκιολοῦ*** (899 ὕψμ.) Ἔχει ἐπιφάνειαν 1100 τετρ. χιλ. Τὰ ὕδατά της εἶναι ἁλμυρὰ περιεκτικότητος 32% ἅλατος. Ἐξ αὐτῆς ἐξάγονται ἐτησίως 2 ἑκ. τόν. ἅλατος. Εἰς τὸ κέντρον τῆς λίμνης εὑρίσκεται νησὶς μὲ ἀρχαῖα ἐρείπια καὶ πηγὴν γλυκέος ὕδατος.

6) ***Ἡ τῶν 40 Μαρτύρων*** (Ἐμπάργκιολοῦ 940 ὑψμ.) περιβάλ-

λεται ὑπὸ μεγάλων καλαμώνων, χρησίμων διότι οἱ περίοικοι προμηθεύονται καλάμους διὰ κατασκευὴν φρακτῶν, στεγῶν, τοίχων καὶ ὡς καύσιμον ὕλην. Τὸ 320 μ.Χ. ἐπὶ βασιλείας Λικινίου 40 στρατιῶται χριστιανοὶ ὑπηρετοῦντες ἐκ διαφόρων τόπων ἐρρίφθησαν μίαν παγερὰν νύκτα τοῦ Μαρτίου εἰς τὴν λίμνην γυμνοὶ ἕνεκεν τῆς πίστεώς των εἰς τὸν Χριστόν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐξέπνευσαν, τοὺς ἀνέσυραν τὴν ἑπομένην οἱ Ρωμαῖοι καὶ διὰ νὰ τοὺς ἀποτελειώσουν ὡς καταδίκους κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν συνήθειαν τοὺς κατέαξαν τὰ σκέλη.

7) ***Ἐγερντίρ*** (ὑψμ. 924) ἔχει ἐπιφάνειαν 700 τετρ. χλμ. Περιβάλλεται πανταχόθεν ὑπὸ ὀρέων γυμνῶν. Ἐπὶ αὐτῆς βρίσκονται δύο νησῖδες.

8) ***Μπέϊ Σεχίρ*** (ὑψμ. 1116). Ἔχει μῆκος 50 χλμ. καὶ πλάτος 20 χλμ. καὶ γλυκέα ὕδατα. Περιέχει 12 νησίδας. Τὰ ὕδατά της συγκοινωνοῦν δι' ἑνὸς βραχίονος μετὰ τῆς :

9) ***Σουγκλὰ ἢ Καρὰ Βιράν***. Ἐξ ἀμφοτέρων ἀρδεύεται διὰ καταλλήλων ἀρδευτικῶν ἔργων ἡ πεδιὰς τοῦ Ἰκονίου.

10) Ἡ μεγαλειτέρα ἐξ ὅλων τῶν λιμνῶν τῆς Ἀνατολῆς εἶναι ἡ λ. ΒΑΝ ἡ καλουμένη καὶ θάλασσα τοῦ Βάν. Εὑρίσκεται εἰς ὑψμ. 1720. Τὰ ὕδατά της ἀηδῆ καὶ ὑφάλμυρα περιέχουν 9‰ σόδαν κι' ἔχουν βάθος 40—50 ὀργυιῶν. Ἡ στάθμη της ἀνέρχεται συνεχῶς οὕτω παλαιὰ χωρία (*) καὶ ἀγροὶ ἔχουν σήμερον καταληφθεῖ ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς Βάν. Ἡ θέα της ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Σουπχὰν (4420) εἶναι ἐξαισία. Εἰς τὰς Ν ἀκτάς της εἰς ἃς καταλήγουν δάση πυκνὰ σχηματίζονται πολλοὶ κόλποι καὶ χερσόνησοι, ἐνῶ εἰς τὴν Δ της ὄχθην ὀρθοῦται ὁ μεγάλος ὀρεινὸς ὄγκος τοῦ Νεμρώδ. Ἐντὸς τῆς λίμνης ὑπάρχουν 4 νησῖδες (Ὄπερ, Ἄρτερα, Ἀκμαντάρ, Τσαρπανάκ). Ἡ Α χερσόνησος ἡ ὀνομαζομένη Ντεβὲ Μπογιουνοῦ ἀποτελεῖ τὸ κινδυνωδέστερον — διὰ τὴν ναυσιπλοΐαν ἥτις εἶναι ἀρκετὰ πυκνὴ — σημεῖον τῆς λίμνης διότι πέριξ αὐτοῦ ὑψοῦνται ἄγρια κύματα. Πλησίον αὐτοῦ ὑπάρχει πηγὴ ὑπὸ τὸ ὕδωρ τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα ἐκτοξεύονται, ἐν τῇ κυριολεξίᾳ, μετὰ τόσης ὁρμῆς ὥστε κατὰ τὰς ἀνεμίας ἀνυψοῦνται 0,50 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λίμνης.

Εἰς τὴν λίμνην χύνονται πολλοὶ ποταμοὶ τοῦ λεκανοπεδίου· ὁ ἐκ τούτων π. Κομὺς Ντερὲ χύνεται ὑπογείως εἰς ἀπόστασιν 1 1/2 χλμ. ἀπὸ τῆς ὄχθης της. Οἱ Ρῶσοι κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον εἶχον δημιουργήσει ναυπηγεῖα εἰς τὴν Ν ἀκτὴν τῆς λίμνης. Β Α εἰς τὴν περιοχὴν Παργερὶ ὑπάρχουν πετρελαιοπηγαί.

(*) Ἀνάλογον φαινόμενον παρατηρεῖται ὡς γνωστὸν καὶ εἰς τὴν Βεγορίτιδα (λ. Ὀστρόβου).

4. *Ἀκτογραφία*

Ἡ Μικρασία ἔχει ἀνάπτυγμα παραλίων ἀνερχόμενον, ὡς ἔγγιστα, εἰς 4000 χιλ. ἅτινα κατανέμονται ὡς ἑξῆς:

α) Εὐξείνου Πόντου χιλιόμ. 1300
β) Προποντίδος » 500
γ) Αἰγαίου Πελάγους » 1100
δ) Μεσογείου θαλάσσης » 1100

α) ***Παράλια ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου***:

Ἄρχονται ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου Κοπμοὺς – εἰς ὃ καταλήγει ἡ ΟΓ Τουρκίας καὶ ΕΣΣΔ – καὶ καταλήγουν εἰς τὸν Βόσπορον.

Τὰ παράλια στεροῦνται κόλπων καὶ καλῶν λιμένων αἱ δὲ ὀροσειραὶ τῆς Β. Ἀνατολῆς δεσπόζουν αὐτῶν. Ἡ χερσόνησος τῆς Σινώπης διαιρεῖ τὰ ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου παράλια τῆς Ἀνατολης εἰς Α καὶ Δ.

– ***Τ' Ἀνατολικὰ*** παράλια εἶναι ῥμαλὰ, καλύπτονται ὑπὸ δασῶν καὶ δενδροφυτειῶν, περιβάλλονται ὑπὸ πρασίνων ὀρέων καὶ ἔχουν πεδινὰς ζώνας.

Ἡ ὅλη παραλία κλείεται ὄπισθεν, ὡς διὰ τείχους ὑπὸ τῶν Λαζικῶν ὀρέων καὶ τοῦ Τζανὶκ Ντάγ. Εἰς τὰ παράλια ἅτινα σπανίως καλύπτονται ὑπὸ χιόνος, ὁ χειμὼν εἶναι γλυκύς, τὸ δὲ θέρος ἡ θερμότης εἶναι ἀποπνικτικὴ καὶ πίπτουν συχνότατα βροχαί. Ἄνωθεν τῆς στενῆς λωρίδος παραλιακῆς ζώνης εὑρίσκονται ὑψηλὰ ὀροπέδια εἰς ἃ ὅμως δὲν ὑπάρχουν σοβαρὰ κατῳκημένα κέντρα οὔτε συγκοινωνίαι. Τὰ ὀροπέδια ταῦτα δεσπόζονται ὑπὸ τῶν χιονοσκεπῶν κλιτύων τῶν, ὑπερκειμένων Ν αὐτῶν, ὀρέων..

Τὸ κλῖμα ἄρδην μεταβάλλεται ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν ἐξ Ἀνατολῶν πρὸς Δ γεγονὸς ὅπερ ἐπιδρᾶ εἰς τὴν χλωρίδα τῆς Ἀνατολῆς. Οὕτω εἰς τὸ Βατοὺμ οἱ Ρῶσοι, κατόρθωσαν μὲν νὰ ἐγκλιματίσουν φοινικοειδῆ ἤτοι φυτὰ τῆς διακεκαυμένης ζώνης χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιτύχουν νὰ παράγουν καρπούς. Εἰς Ριζοῦντα εὐδοκιμοῦν φυτὰ εὐκράτων κλιμάτων. Εἰς Τραπεζοῦντα τὰ ἑσπεριδοειδῆ ἀντέχουν μὲν εἰς τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος ἀλλὰ δίδουν ἀγεύστους καρπούς. Εἰς Κερασοῦντα τὰ ἑσπεριδοειδῆ δὲν ἀντέχουν εἰς τὸν χειμῶνα καὶ μόνον εἰς γάστρας εὐδοκιμοῦν. Ἀνατολικώτερον αἱ δασώδεις ἐκτάσεις ἀποψιλλοῦνται, μεταξὺ δὲ Σαμψοῦντος κι' ἐκβολῶν Ἅλυος ἡ παραλία στερεῖται παντελῶς χλωρίδος.

Τὰ παράλια κέντρα: ***Κεμὰλ Πασᾶ Ριζοῦς, Τραπεζοῦς, Κερασοῦς, Ὀρντοῦ καὶ Σαμψοῦς*** ἀποτελοῦν τὴν φυσικὴν πρὸς Β διέξοδον τῆς Ἀν.Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀν. περιοχῆς τῆς Κεντρικῆς καὶ Βορείου Ἀνατολῆς. Αἱ περιοχαὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ Ἀρνταχὰν καὶ Κὰρς ἔχουν ὡς ἐπίνειον τὸν λιμένα Κεμὰλ Πασᾶ. Αἱ δὲ τῆς Βάν, Χαρπούτ, Ἐρζερούμ, Ἐρζιγκιάν, Καισαρείας καὶ Σεβαστείας ἐξυπηρετοῦνται ὑπὸ τῶν λοιπῶν λιμένων ἐξ ὧν βαίνουν ἐγκαρσίως (πρός τὴν μεγάλην παραλιακὴν ἀρτηρίαν Σαμψοῦντος – Κεμὰλ Πασᾶ) ὁδεύσεις πρὸς τὰ κέντρα ταῦτα τῆς Ἀν. Ἀνατολῆς. Αἱ ἐν λόγῳ ὁδεύσεις συμπίπτουν πρὸς τοὺς ἄξονας προελάσεως τοῦ ἀποβησομένου εἰς τὴν παραλίαν καὶ κατευθυνομένου πρὸς Ν (Συρίαν) ἐχθροῦ. Ἡ Ρωσικὴ πόλις Βατοὺμ, ὀλίγον Ἀνατολικώτερον τῶν συνόρων Τουρκίας-Ρωσίας, ἀποτελεῖ ἕνα τῶν σημαντικωτέρων λιμένων τοῦ Εὐξείνου, κέντρον ναυτικὸν καὶ ἀφετηρίαν τῶν σηδηροδρομικῶν τοῦ Καυκάσου συγκοινωνιῶν.

– Σπουδαιότερος ἐξ ὅλων τῶν Α Τουρκικῶν λιμένων εἶναι ὁ τῆς ***Τραπεζοῦντος***. Οὗτος εἶναι τὸ κύριον ἐπίνειον τῆς Βάν, Ἐρζερούμ, Ἐρζιγκιάν.Συνδεόμενος διὰ καλῶν ὁδικῶν ἀρτηριῶν μετ' αὐτῶν.

– Ὁ λιμὴν Κερασοῦντος, ἀρχαιοτάτης πόλεως ἀποικίας τῶν Σινωπίων ἥτις ἀπεκλήθη οὕτω ἐκ τῶν πολλῶν κερασιῶν της εἶναι σημαντικὸν παραλιακὸν κέντρον, ἐξ οὗ ὁδικὴ ἀρτηρία ἄρχεται κατευθυνομένη πρὸς Ν διὰ τοῦ Καρὰ Γ ιὸλ Τεπὲ συναντῶσα τὴν μεγάλην ἀρτηρίαν Σεβαστείας – Ἐρζιγκιάν. Ἡ ἐγκαρσία αὕτη ὁδὸς ἑνοῦσα δύο μεγάλας παραλλήλους ἀρτηρίας τὴν μίαν παραλιακὴν (Σαμψοῦντος – Τραπεζοῦντος) τὴν δ' ἑτέραν τοῦ ἐσωτερικοῦ (Σεβαστείας – Ἐρζιγκιάν) ἔχει μεγάλην στρατιωτικὴν ἀξίαν.

Ὁ μόνος ἀσφαλὴς ἐκ τῶν ἀνέμων κι' εὐρύχωρος λιμὴν εἰς τὴν ὅλην ἀκτὴν εἶναι ὁ τῆς Βούνας παρά τὴν Ὀρντοῦ, κατάλληλος διὰ τὴν ὕδρευσιν καὶ ἀνεφοδιασμὸν γενικῶς ἐμπορικοῦ καὶ πολεμικοῦ στόλου.

Ὁ δεύτερος μετὰ τὴν Τραπεζοῦντα σπουδαῖος λιμὴν εἶναι ὁ Σαμψοῦντος, κείμενος μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν δύο μεγάλων ποταμῶν τοῦ Ἅλυος καὶ Ἴριδος. ΒΔ 3 χιλιόμ. εἶναι ἡ ἀρχαία Ἀμισὸς ἡ κληθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, Πειραιεύς· οὖσα ὑποτελὴς εἰς τοὺς Πέρσας ἠλευθερώθη ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὁ λιμὴν οὗτος ἔχει ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα διότι εἶναι ὁ κύριος λιμὴν τῆς Κεντρώας Ἀνατολῆς.Ἡ Σαμψοῦς εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν καπνοπαραγωγικὸν κέντρον τῆς Ἀνατολῆς. Ἐκ τοῦ λιμένος ἄρχεται πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν ἥ τε σιδηρὰ καὶ ἀρίστη – λεωφόρος – ὁδικὴ ἀρτηρία Σαμψοῦντος – Ἀμασείας – Σεβαστείας – Μαλατείας – Ντιαρμπεκήρ. Ἡ κίνησις τοῦ λιμέ-

νος εἶναι μεγάλη διότι δι' αὐτοῦ διεξάγεται τὸ ἐμπόριον τῆς εὐφορωτέρας καὶ πλουσιωτέρας ζώνης τῆς Ἀνατολῆς. Κύρια εἴδη ἐξαγωγῆς εἶναι καπνός, ἄλευρα, ὠά.

Ἡ παραλιακὴ ὁδὸς ἐκ Τραπεζοῦντος πρὸς Σαμψοῦντα συνεχίζεται Δυτικώτερον ὡς μεσογειακὴ τοιαύτη καὶ διὰ μέσου Κασταμονῆς — Μπολοῦ καταλήγει εἰς Κωνσταντινούπολιν.

ΒΔ τῆς Σαμψοῦντος περὶ τὰ 45 χιλ. εὑρίσκεται ἡ προσχωσιγενὴς—ἐκ τῆς ἰλύος τοῦ Ἅλυος — χερσόνησος Μπάφρας. Ἡ πόλις Μπάφρα εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ Ἅλυος εἰς 20 χλμ. ἀπόστασιν ἐκ τῶν ἐκβολῶν του. Μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Μπάφρας καὶ Σινώπης σχηματίζεται εὐρὺς ἡμικυκλικὸς πρὸς ΒΑ κόλπος. Πρὸς ΒΔ αὐτοῦ εὑρίσκεται ἡ Σινώπη.

Αὕτη ἀπέχει 292 μιλ. ἐκ Κων)πόλεως. Κειμένη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Παφλαγονίᾳ ἱδρύθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἀργοναύτου Αὐτολύκου εἶτα δὲ παρεχωρήθη ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων εἰς τοὺς Μιλησίους οἵτινες ἀποικισθέντες ἐγένοντο κύριοι αὐτῆς. Ἡ Ἑλληνικωτάτη αὕτη πόλις ἤκμασε ὡς σπουδαία ναυτικὴ δύναμις ἱδρύσασα ἀποικίας εἰς τὰ παράλια τοῦ Πόντου. Ἡ πόλις αὐτόνομος ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπετάγη ἀκολούθως εἰς τοὺς Πέρσας,ἐξ ὧν ἀπαλλαγεῖσα ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ Βασιλείου τοῦ Πόντου. Κατὰ τὸ 70 π.Χ. ὑπέταξεν αὐτὴν ὁ Λούκουλος εἰς τοὺς Ρωμαίους περιελθοῦσα ἀργότερον εἰς τὸ Βυζάντιον μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΑ' αἰῶνος ὅτε κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Τὴν ἀπέσπασεν ἐξ αὐτῶν ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς καὶ τὴν συνήνωσεν ἐκ νέου μετὰ τοῦ Βυζαντίου. Ἀργότερον περιῆλθεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Αὐτοκρατορίαν τῆς Τραπεζοῦντος μέχρι τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ὅτε ἡλώθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Περὶ τῆς Σινώπης γράφει ὁ Στράβων: «ἄνδρας δ' ἐξήνεγκον ἀγαθοὺς τῶν μὲν φιλοσόφων Διογένην τὸν κυνικόν...» καὶ... «ἔστε δὲ καὶ φύσει καὶ προνοίᾳ κατεσκευασμένη καλῶς· ἵδρυται γὰρ ἐπὶ αὐχένι χερσονήσου τινος ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ ἰσθμοῦ λιμένες καὶ ναύσταθμοικαὶ πηλαμωδεῖα θαυμαστά...» Εἰς τὸν λιμένα τῆς Σινώπης ἡ ἀγκυροβολημένη τὸ 1853 μοῖρα τουρκικοῦ στόλου ἐδέχθη τὴν αἰφνιδιαστικὴν ἐπίθεσιν τοῦ Ρωσικοῦ στόλου. Ἡ Σινώπη καὶ σήμερον ἀποτελεῖ βάσιν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου τοῦ Τουρκικοῦ στόλου. Ἔχει ἐξαίρετον ἀγκυροβολίον κι' εἶναι φυσικὸς προφυλαγμένος ἐκ τῶν ἀνέμων λιμήν.

—***Τὰ Δυτικὰ παράλια*** τῆς Βορ. Ἀνατολῆς παρουσιάζουν ἀλλαχοῦ μὲν ὅρμους μὲ ἀμμώδεις ἀκτὸς κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως εἶναι βραχώδη καὶ μὲ ἀποτόμους κλιτεῖς. Οὐδεμία ὁδὸς ὑφίσταται διατρέχουσα τὴν ἀπὸ Σινώπης μέχρι Βιθυνίας παραλιακὴν λωρίδα. Μέχρι τοῦ ἀκρ. Κάραμβη (Κέρεμπε) καὶ παραλλήλως πρὸς τὴν ἀκτὴν παρατηρεῖται θαλάσσιον ρεῦμα Εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο ἀκτῆς εἷς ἀξιό-

λογος ὅρμος ὑπάρχει ἐφ' οὗ εὑρίσκεται ἡ κώμη 'Ινέμπολου ('Ιωνόπολις) ἐπίνειον τῆς Κασταμονῆς, μεθ' ἧς συνδέεται δι' ὁδοῦ, σχετικῶς, καλῆς καταστάσεως. 'Ο λιμὴν στερεῖται προβλήτων, κυματοθραυστῶν κλπ. δι' ὃ καὶ εἶναι λίαν εὐσπρόβλητος ἐκ τῶν ἀνέμων δυσχεραινομένης τὰ μάλα τῆς φορτοεκφορτώσεως ἐμπορευμάτων. 'Εν περιπτώσει ἐπιχειρήσεων δὲν δύναται νὰ ὑπολογισθῆ ὡς πρόσφορος διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν στρατιωτικῶν ἀναγκῶν.

'Από τοῦ ἀκρ. Κάραμβος μέχρι τῆς 'Αχερουσίας (Μπαμπᾶ) ἡ παραλία μήκους 230 χλμ. εἶναι σχεδὸν εὐθεῖα, παρουσιάζουσα ὀλίγας ἐξοχὰς καὶ κλίνουσα ἐλαφρῶς πρὸς ΝΔ. Τὸ ἔδαφος εἶναι ἀπρόσιτον, ἀποτελούμενον ἐξ ἀποκρήμνων δασωδῶν ἐκτάσεων καὶ βράχων. 'Ο φάρος τοῦ ἀκρ. Κάραμβος τοποθετημένος ἐπὶ ἀποτόμου πρὸς τὴν θάλασσαν βράχου ὑψμ. 450 εἶναι ὁ ἰσχυρότερος φάρος τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐκτελῶν μίαν στροφὴν ἀνὰ 30'' καὶ ὢν ὁρατὸς ἐξ ἀποστάσεως 20 μιλ.

'Ο λιμὴν Ζογκουλντὰκ κεῖται 40 χιλ. 'Ανατολικῶς τοῦ ἀκρ. Μπαμπᾶ. 'Η περιοχὴ εἶναι πλουσία εἰς γαιάνθρακα ὑπαρχόντων ἐνταῦθα τῶν σημαντικωτέρων τῆς 'Ανατολῆς κοιτασμάτων τοῦ προϊόντος τούτου, οὗτινος ἡ ἐκμετάλλευσις γίνεται ἐντατικῶς. Εἰς Ζογκουλντὰκ καταλήγει ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ 'Αγκύρας — 'Αλιμπεϊλὶ — Κοιλὰς Φίλιου μέχρι τῶν ἐκβολῶν του ὁπότε ἡ σιδηρὰ ἀρτηρία διὰ τῆς παραλίας πρὸς ΝΔ καταλήγει εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰ παρ' αὐτὴν μεταλλεῖα γαιάνθρακος.

Τὸ 'Ε ρ ε γ κ λ ὶ (Ποντοηράκλεια) κεῖται Ν τοῦ 'Ακρωτηρίου Μπαμπᾶ. Ἔχει ἀσφαλῆ καλὸν λιμένα. 'Αποκτήσαν καλὴν ὁδὸν ἐπικοινωνίας μετὰ τῆς 'Αγκύρας ἤρχισεν ἤδη ἐξελισσόμενον εἰς τὸ ἐπίνειον τῆς πρωτευούσης ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

β) *Προποντίς*

Τὸ μῆκος της ἀπὸ Κων)λεως μέχρι φάρου Καλλιπόλεως εἶναι 115 μιλ. Τὸ πλάτος ἀπὸ Σηλυβρίας μέχρι Πανόρμου (Μπαντίρμα) εἶναι 44 μιλ. 'Η ἐπιφάνειά της εἶναι 12.000 τ. χιλ. τὸ δὲ μέγιστον βάθος της 1400 μ. Τοῦτο εἶναι πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἀκτάς της διότι πρὸς τὰς Μικρασιατικὰς τὸ βάθος δὲν ὑπερβαίνει τὰ 100 μ. Πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἀκτὰς δὲν σχηματίζει κόλπους ἐνῶ εἰς τὰς Μικρασιατικὰς ὑπάρχουν δύο ἐξαίρετοι τοιοῦτοι. 'Ο τῆς ***Νικομηδείας*** ('Ισμὶτ) θεωρούμενος ὡς ὁ ἀσφαλέστερος ἐν τῷ κόσμῳ εἰσδύων εἰς τὴν ξηρὰν ὡς αἰχμὴ δόρατος καὶ περιβαλλόμενος ὑπὸ ὀρέων ὧν τὸ

ὕψος φθάνει μέχρις 600 μ. 2) Ὁ τῆς **Κίου** ὢν τῆς αὐτῆς φύσεως πρὸς τὸν πρῶτον.

Τὸ κλῖμα καὶ ἡ φυσικὴ κολλονὴ τῆς περιοχῆς Προποντίδος εἶναι ἀπαράμιλλα. Ἡ παραλία ἔνθεν κι' ἔνθεν εἶναι ἀκένωτος πηγὴ πλούτου. Ἡ ἐκ ΒΑ πρὸς ΝΔ ἔκτασις τῆς θαλάσσης ὡς καὶ τὰ κατὰ μῆκος ἀμφοτέρων τῶν ἀκτῶν ὑψούμενα χθαμαλὰ ὄρη θέτουν τὴν Προποντίδα ὑπὸ τὴν διαρκῆ ἐπίδρασιν τῶν Ν καὶ Δ ἀνέμων. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ εἶναι ἄγνωστοι αἱ αἰφνίδιαι θύελλαι καὶ τρικυμίαι ἐλλείπει δὲ παντελῶς ἡ ὀμίχλη, δὲν δυσχεραίνεται ἐν αὐτῷ ἡ ναυσιπλοΐα.Εἰς τὴν Προποντίδα αἰφνίδιαι ἢ σφοδραὶ καιρικαὶ μεταβολαὶ εἶναι ἄγνωστοι.

Αἱ ἑκατέρωθεν τῆς Προποντίδος ἐδαφικαὶ ζῶναι εἶναι ἐκ τῶν εὐφορωτέρων τῆς Γῆς. Ἡ Μικρασιατικὴ ζώνη εἶναι κατάφυτος ἐξ ἀμπελώνων καὶ ἐλαιώνων. Περὶ τὸ Ἰσμὶτ ἀπέραντοι δασώδεις ἐκτάσεις παράγουν οἰκοδομήσιμον ξυλείαν. Εἰς Ἐσκῆ Χισὰρ ὑπάρχει ἄφθονον φυσικὸν σιμέντον (Πουζολάνα) εἰς δὲ τὴν Μπαντίρμα καὶ Γιάλοβαν ὑπάρχουν ὑπὲρ τὰ 100 μεταλλεῖα περιέχοντα πετρέλαιον, γαιάνθρακας, χρώμιον, σίδηρον, ἀργυροῦχον μόλυβδον ψευδάργυρον. Πρὸ τοῦ 1922 ἡ ναυσιπλοΐα ἐξετελεῖτο ὑπὸ ἀποκλειστικῶς Ἑλληνικῶν πλοίων (*). Εἰς Γιάλοβαν, Μουδανιὰ καὶ Μπαντίρμα ὑπάρχουν λουτρὰ ἰαματικά Εἰς τὴν Θρακικὴν παραλιακὴν ζώνην παράγονται ἐξαίρετα δημητριακὰ καὶ καπνός.

Εἰς τὰ Μικρασιατικὰ παράλια εὑρίσκονται οἱ ἀκόλουθοι ἀξιόλογοι λιμένες:

α)**Χαϊδὰρ Πασᾶ**Πρὸς Α τῆς Κων)πόλεως κατέχει ὡς καὶ ὁ λιμὴν Κ)πόλεως ἐπικαιροτάτην θέσιν.Ἔχει ἐν αὐτῷ σημαντικὰ τεχνικὰ ἔργα λιμενοβραχίονας καὶ κυματοθραύστας μήκους 800 μ. καὶ ὕψους ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης 10 μ· οὕτως ὥστε εὐρυχωρότατος καὶ ἀσφαλέστατος ὢν δύναται νὰ περιλάβῃ πολλὰ συγχρόνως πλοῖα οἱουδήποτε ἐκτοπίσματος. Εἰς τὸν λιμένα ὑπάρχουν ἀποβάθραι καὶ κρηπιδώματα, γερανοὶ μεγάλων βαρῶν καὶ παντὸς εἴδους τεχνικὰ ἔργα διευκολύνοντα τὰς φορτοεκφορτώσεις. Ἀπὸ τοῦ Χαϊδὰρ Πασᾶ

---

*) Οἱ Τοῦρκοι πρὸ τοῦ α' Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἔγραφον εἰς τὰ γεωγραφικά των συγγράμματα σχετικῶς· «Εἶναι λυπηρὸν ὅτι αἱ συγκοινωνίαι—αἱ ἄλλωστε ἐλλειπεῖς—ἐν τῇ τοσαύτην σπουδαιότητα ἐχούσῃ θαλάσσῃ τῆς Προποντίδος τῆς κατ' ἐξοχὴν μέχρι σήμερον Τουρκικῆς ἐξασφαλίζονται δι' ἀτμοπλοίων κατὰ τὸ πλεῖστον Ἑλληνικῶν ὡς καὶ ξένων. Εἶναι βέβαιον ὅμως ὅτι ἡ κατάστασις αὐτὴ θ' ἀλλάξῃ.

ἄρχεται τὸ Ἀσιατικὸν τμῆμα τῆς σιδηροδρομικῆς ἀρτηρίας Βαλτικῆς – Βασόρας.

β) ***Νικομηδείας*** (***Ἰσμὶτ***). Εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου ὅστις κόλπος ἔχει μῆκος 45 χιλ. καὶ πλάτος εἰς τὴν εἴσοδον αὐτοῦ περίπου 6 χιλ. ὁλονὲν συστενούμενος. Ἕδρα τοῦ Τουρκικοῦ Ναυστάθμου.

γ) ***Γιάλοβας*** (***Δρέπανον ἢ Ἑλενέπολις***). Ἡ πόλις εἶναι ἡ Πυθία τῶν μυθικῶν χρόνων (*) Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου Δρεπάνου ἀνήγειρε πόλιν ἣν πρὸς τιμὴν τῆς μητρός του ὠνόμασεν Ἑλενέπολιν.

δ) ***Κίου*** (Τζεμλίκ). Μὲ βαθύτατα ὕδατα. Τὸ στόμιόν του ἔχει μέγα ἄνοιγμα δι' ὃ καὶ προσβάλλεται ὑπὸ κακοκαιριῶν. Ἡ Κίος εἶναι τὸ ἐπίνειον τῆς Νικαίας. Ἡ ὑπὸ τῶν Τούρκων δοθεῖσα ὀνομασία Τζεμλὶκ (ὑποκάμισον) ὠφείλετο εἰς τὸ ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐξήγοντο περίφημα ἐκ ζωϊκῆς μετάξης μεταξωτὰ ὑποκάμισα τὰ κατασκευαζόμενα εἰς Προῦσαν.

ε) ***Μουδανιῶν*** (ΝΔ τῆς Κίου). Εἶναι ἡ ἀποικία Μύρλεια (εἶτα δὲ Ἀπάμεια ὀνομασθεῖσα πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου τοῦ Προυσίου) τῆς Κολοφῶνος ὀνομαζομένη κατὰ τὸν Μεσαίωνα Montagnae κι' ἐκ Τουρκικῆς παραφθορᾶς Μουδανιὰ (**). Στενοῦ πλάτους σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἑνώνη τὰ Μουδανιὰ μὲ τὴν Προύσαν.

στ) ***Τρίγλιας*** (***Τεργλιγιέ***). Ἡ πόλις εἶναι ἐκτισμένη ἐντὸς κοιλώματος σχηματιζομένου ὑπὸ παραθαλασσίων λόφων. Ὁ λιμὴν δὲν εἶναι καλὸς διότι εἶναι ἀναπεπταμένος. Ἡ Τρίγλια ἦτο ἰδιαιτέρα πατρὶς τοῦ Ἐθνομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης. Ἐκ τῶν 5000 Ἑλλήνων κατοίκων της (ἐπὶ συνόλου 6000) ὀλίγαι ἑκατοντάδες μόνον διεσώθησαν μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν ἐγκατασταθέντες εἰς 8 χλμ. ἀπόστασιν καὶ Δ τῶν Ν Μουδανιῶν Χαλκιδικῆς ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ Ν. Μουδανιῶν – Θεσσαλονίκης. Τὸ χωρίον των Ν. Τρίγλια εἶναι ἓν τῶν καθαρωτέρων καὶ προοδευτικωτέρων τοῦ Νομοῦ Χαλκιδικῆς. Εἰς τὸ κέντρον του ἔχουν ἀνεγείρει μαρμα-

---

*) Κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐδῶ ἀνηρπάγη ἐκ τῆς Ἀργοῦς ὑπὸ τῶν Νυμφῶν, ὁ σύντροφος τοῦ Ἡρακλέους Ὕλας, ὃν ὁ Ἡρακλῆς ἐγκαταλειπὼν τὸ πλοῖον περιεφέρετο ἀναζητῶν.

**) Οἱ διασωθέντες ἀπὸ τὴν Τουρκικὴν θηριωδίαν Ἕλληνες κάτοικοί της μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν ἀπετέλεσαν ἐν ἀρχῇ οἰκισμὸν σήμερον δὲ Δῆμον ἕνα ἐκ τῶν τριῶν, καὶ δὴ τὸν πλέον ἀνθηρόν, τοῦ Νομοῦ Χαλκιδικῆς τὸν Δῆμον Ν. Μουδανιῶν παράλιον πόλιν παρὰ τὸν (Δ) τράχηλον τῆς Χερσονήσου Κασάνδρας Οἱ διασωθέντες ἐκ τῶν τότε 4500 Ἑλλήνων κατοίκων τῶν Μουδανιῶν ἀνήρχοντο μόλις εἰς 500 ψυχάς.

ρίνην προτομὴν τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου οὗτινος ἀρκετοὶ συγγενεῖς κατοικοῦν εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο.

ζ) ***Πανόρμου (Μπαντίρμας).*** Εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ ὁμωνύμου Κόλπου. Ἡ πόλις εἶναι ἐκτισμένη παρὰ τὴν ἀρχαῖαν Κύζικον. Εἰς αὐτὴν καταλήγει ἡ σιδηρὰ καὶ ὁδικὴ ἀρτηρία Σμύρνης - Μπαλούκεσερ. Εἰς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου ὑπάρχουν αἱ βραχώδεις νῆσοι Μεβλὰ προφυλάττουσαι τοῦτο.

η) ***Ἀρτάκης (Ἐρντὲκ).*** Ἐπὶ τῆς Κυζικηνῆς χερσονήσου. Ὁδὸς εἰς καλὴν κατάστασιν συνδέει τὴν πόλιν μετὰ τῆς Πανόρμου διέρχεται δ' αὕτη διὰ τῶν ἐρειπίων τῆς Κυζίκου. Τὸ διὰ τῶν ἐρειπίων τμῆμα τῆς ὁδοῦ εἶναι 2 χλμ. Ἡ ἄλλοτε εὐημεροῦσα πόλις Κύζικος, οὖσα κατὰ Στράβωνα «ἐνάμιλλος τοῖς πρώταις τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγέθει τε καὶ κάλλει καὶ εὐνομίᾳ πρός τε εἰρήνην καὶ πρὸς πόλεμον» κατεστράφη τὸ 1063 ὑπὸ σεισμοῦ. Τὸ υ48 μ.Χ. εἰς τὴν περιοχὴν τῆς χερσονήσου Κυζίκου εἶχεν ἐγκαταστήσει ὁ Ἰουστινιανὸς τοὺς κατοίκους Κύπρου (βλ.Γ 279).

Ὁ λιμὴν Ἀρτάκης εἶναι ἀσφαλὴς ἀπὸ τῶν Β ἀνέμων ἔχει καλὸν ἀγκυροβόλιον καὶ σημαντικὴν ἐμπορικὴν κίνησιν.

Αἱ νῆσοι τῆς Προποντίδος εἶναι: Ἡ Προκόνησος ἢ νῆσος τοῦ Μορμαρᾶ παρὰ τὴν Κύζικον. Αἱ παρ' αὐτὴν μικρότεραι καλοῦνται Πασᾶ Λιμὰν καὶ εἶναι αἱ Ἀλώνη, Ἀφισιά, καὶ Κούτ~λη.

– ***Αἱ Πριγκηπόνησοι*** ἀπεκλήθησαν οὕτω διότι κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν ἐξορίζοντο οἱ Πρίγκηπες. Αὗται εἶναι 9 ἐξ ὧν κατοικοῦνται αἱ 4 μεγαλείτεραι αἵτινες εἶναι: Ἡ Πρώτη (Κιναλί), ἡ Ἀντιγόνη (Πουργάς) ἡ Χάλκη (Χεϊμπελί) ἡ Πρίγκηπος (Μπουγιοὺκ Ἀδά).

ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΣ Ἢ ΣΤΕΝΟΝ ΔΑΡΔΑΝΕΛΛΙΩΝ

(ἴδε Γ 261 – 262)

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «Ἑλλήσποντος» ἠννόουν ἐκτὸς τῶν Στενῶν καὶ το Β μέρος τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν Προποντίδα. Βραδύτερον ὁ χαρακτηρισμὸς περιωρίσθη μεταξὺ τοῦ ἀκρ. Καλλιπόλεως καὶ τοῦ Σιγείου Ἀκρωτηρίου (Κοὺμ Καλέ). Τὸ μῆκος τοῦ ὅλου στενοῦ εἶναι 67 χλμ.

Ἀντιθέτως πρὸς τὴν πετρώδη καὶ ἀπόκρημνον ἀκτὴν τῆς χερσονήσου Καλλιπόλεως ἡ ἔναντι αὐτῆς Μικρασιατικὴ ἀκτὴ κατέρχεται πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον δι' ὁμαλῶν κλιτύων κεκαλυμμένων δι'

ἀμπελώνων καὶ κήπων. Αὕτη ἀρχομένη ἐκ τοῦ Κοὺμ Καλὲ κειμένου παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σκαμάνδρου ἔναντι τοῦ ἀκρ. τῆς Ἕλλης καὶ ἀναπτυσσομένη ἐν μιᾷ κολπώδῃ γραμμῇ λίαν ἐκτενῆ διὰ τῶν Δαρδανελλίων καὶ τοῦ ἀκρ. Ναγαρᾶ διήκει μέχρι ΒΑ τοῦ Τσαρντὰκ ἔναντι τῆς Καλλιπόλεως ἐπὶ μήκους 90 χλμ. οὖσα δὲ χθαμαλωτέρα τῆς ἔναντι εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς κολποῦται περισσότερον αὐτῆς καὶ σχηματίζει ὅρμους μεταξὺ τῶν ὁποίων σπουδαιότεροι εἶναι οἱ τοῦ Ἐρὲν Κιοΐ, τοῦ Καφὲζ (παρὰ τὴν ἀρχ.Δάρδανον) τοῦ Τσανὰκ Καλέ, τοῦ Ναγαρᾶ, τῆς Λαμψάκου καὶ τοῦ Τσαρντάκ. Τὸ στενώτερον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου εἶναι μεταξὺ Τσανὰκ Καλὲ καὶ Γκιλὶντ Μπάχρ.

Ἱ σ τ ο ρ ι κ ῶ ς: Τὸ Στενὸν ἐπέδρασεν εἰς τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων καὶ πολλάκις συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ροῦ τῆς ἱστορίας ἐνῶ δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ δημιουργῆ ζητήματα ἔχοντα Διεθνῆ πλοκήν.

– Τὸ 480 π.Χ διέβη αὐτὸ ὁ Ξέρξης ἐπὶ δύο γεφυρῶν ἐκ 360 καὶ 314 πλοίων.

– Τὸ 334 π.Χ. ὁ Μ. Ἀλέξανδρος τὸ διέβη ἀντιθέτως εἰσβαλὼν καὶ κατακτήσας τὴν Ἀσίαν.

– Τὸ 1190 μ.Χ. διέβησαν αὐτὸ οἱ Σταυροφόροι ὑπὸ τὸν Φρειδερῖκον Μπαρμπαρόσα.

– Τὸ 1354 μ.Χ. οἱ Τοῦρκοι ἐπέδραμον μέσῳ αὐτοῦ εἰς Εὐρώπην.

Τὸ πρῶτον, κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα οἱ Τοῦρκοι προέβησαν εἰς ὀχύρωσιν τοῦ Κιλὶντ Μπάχρ. Ἡ γενομένη ὅμως ὀχύρωσις ἀπεδείχθη ἀνεπαρκής.

– Τῷ 1770. 7 Ρωσικὰ πολεμικὰ ἐκ τοῦ Αἰγαίου παρεβίασαν τὸ Στενόν.

– Τῷ 1807 Ἀγγλικὸς στόλος ὑπὸ τὸν Ναύαρχον Δούκουορθ ἔφθασε μέχρι Κων]πόλεως. Ἀπὸ τοῦ 1864 ἤρξατο ἡ συστηματικὴ ὀχύρωσις τῶν στενῶν συμφώνως πρὸς τὰς νεωτέρας μεθόδους τῆς πολεμικῆς τέχνης γενομένων τριῶν ὁμάδων ὀχυρωματικῶν ἔργων ἡ δὲ ὑπὸ Γερμανῶν ἀξ)κῶν γενομένη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας μὲ ὅλους τοὺς κανόνας τῆς τέχνης ὀχύρωσις εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ καταστήσῃ τὸ στενὸν τῶν Δαρδανελλίων ἀπόρθητον φρούριον.

– Κατ' Ἀπρίλιον 1912 ἀπεκλείσθη ὑπὸ τοῦ Ἰταλικοῦ στόλου.

– Ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου δὲ 1912 ἀπεκλείσθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. Εἰς τὴν Ν τοῦ Στενοῦ ἀνοικτὴν θάλασσαν τοῦ Αἰγαίου ἔλαβον χώραν αἱ δύο νικηφόροι ναυμαχίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου: Τὴν 3 Δεκεμβρίου 1912 καὶ τὴν 5 Ἰανουαρίου 1913.

ΤΑ ΔΑΡΔΑΝΕΛΛΙΑ ΩΣ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΧΑΣΜΟΥ (1915)

– Τὸν Φεβρουάριον 1915 αἱ ἀρξάμεναι ἐπιχειρήσεις τῶν Συμμάχων διὰ τὴν παραβίασιν τοῦ στενοῦ διαρκέσασαι μέχρι Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπέτυχον οἰκτρῶς.

Οἱ Σύμμαχοι ἤρχισαν τὴν ἐπιχείρησιν τὴν 6ην Φεβρουαρίου 1915 διὰ μ ό ν ο υ τ ο ῦ Σ τ ό λ ο υ.

Αἱ κατὰ χρονικὰ διαστήματα γενόμεναι ἐξορμήσεις καὶ ἐνέργειαι τοῦ Στόλου, κατέληγον πάντοτε εἰς ἀποτυχίαν μὲ ἀπωλείας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σοβαρὰς τῶν συμμάχων. Ἐνῷ ἡ Ρωσία ἐξ ἧς ἐζητεῖτο ὑπὸ τῶν Συμμάχων ἐνέργεια ἀντιπερισπασμοῦ εἰς τὸν Εὔξεινον συνεχῶς ἀνέβαλλε ταύτην. Οἱ Σύμμαχοι βλέποντες τὸ μάταιον τῶν προσπαθειῶν τοῦ Στόλου, ἀπεφάσισαν νὰ ἐνεργήσουν συνδεδυασμένην ἐνέργειαν ἀπὸ θαλάσσης καὶ ξηρᾶς δι' ἐκστρατευτικοῦ σώματος, δι' ἀποβάσεως εἰς σημεῖα τῆς Καλλιπόλεως Ν καὶ Δ ἀκτῆς (ἀρχικῶς εἰς τὴν Ἀσιατικὴν ἀκτήν).

Ἡ ὅλη ἐπιχείρησις διερχομένη φάσεις καὶ στάδια, ἐπέφερεν τρομακτικὰς ἀπωλείας εἰς τοὺς Συμμάχους.

Ἀπώλειαι: Τῶν μὲν Ἀγγλογάλλων 180.000 νεκροὶ καὶ ἀπωλεσθέντες, τῶν δὲ Τούρκων 155.000 ἄνδρες νεκροὶ καὶ τραυματίαι. Διὰ τὸ ναυτικὸν 18 σκάφη μικρὰ καὶ μεγάλα τῶν Συμμάχων, τῶν δὲ Τούρκων 6 σκάφη.

Ἀγγλικὴ ἀνακριτικὴ ἐπιτροπὴ κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου ἐξήτασε λεπτομερῶς τὸ θέμα τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν τῇ συλλήψει τῆς ἐκτελέσεως καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου, ἀποδώσασα ἐκ πορίσματος σοβαρωτάτας εὐθύνας εἰς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ἡγέτας τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ἔκθεσις ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον εἰς δύο μέρη ἐξ ὧν τὸ πρῶτον τῇ 8-3-1917 καὶ τὸ δεύτερον τὴν 4 12 1917 φέρει τὰς ὑπογραφὰς τοῦ λόρδου Κράμερ, λόρδου Φίσσερ, σὲρ Μάκενζυ, Στρατάρχου Οὐΐνστον Μάϊκ, λόρδου Νίκολσον κλπ. ἀπέδωσεν μομφὰς εἰς ἐξέχοντας Ἄγγλους πολιτικοὺς (ἐν οἷς καὶ εἰς τὸν τότε λόρδον τοῦ Ναυαρχείου, Οὐΐνστον Τσῶρτσιλ).

Τὸ πόρισμα τῆς ἀνακριτικῆς ἐκδοθὲν εἰς βιβλίον ἐν Ἀγγλίᾳ ἐν μέσῳ πολέμῳ καὶ πλήρει λογοκρισίᾳ ἐκ 250 σελίδων ἀναφέρεται εἰς τὰ κάτωθι, βάσει τῆς ἐκθέσεως τῆς ἀνωτέρω ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς :

«Κατά τὴν γνώμην μας τὰ αἴτια τῆς ἀποτυχίας δὲν εἶναι ἡ ἰδέα ἡ ὁποία ἦτο ὀρθή, οὔτε ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ ἀξία τῶν πολεμικῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἐξαίρετα.

»Τὰ αἴτια ἦσαν: πρῶτον μὲν ἀνακριβὴς ἐκτίμησις τῶν ἐν γένει στρατιωτικῶν μέσων τῆς Τουρκίας, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ ἰδίως τῶν ειδικῶν καὶ ποικίλων ἀμυντικῶν αὐτῆς μέσων ἐπὶ τοῦ Θ.Ε. τῶν Δαρδανελλίων, ἔπειτα δὲ καὶ πρὸ παντὸς ἡ διστακτικότης καὶ ἀναποφασιστικότης αἱ ἐπικρατοῦσαι κατὰ Ἰανουάριον, Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον 1915 ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ γενικοῦ σχεδίου. Οἱ δισταγμοὶ οὗτοι μᾶς ἔκαμαν νὰ χάσωμεν τὸ πλεονέκτημα τοῦ αἰφνιδιασμοῦ, μόνην ἐγγύησιν τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐκστρατείας. Ἡ ἐνέργεια ἔπρεπε ἢ νὰ εἶναι κεραυνοβόλος ἢ νὰ μὴ γίνῃ ποσῶς.

Καὶ περαιτέρω:

»Ἡ ἐπίθεσις (ναυτική) τῆς 6/12 (19/25) Φεβρουαρίου ὑπῆρξε δεύτερον σφᾶλμα ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἐποχήν. Κατὰ τὸν Φεβρουάριον οἱ καιροὶ εἶναι λίαν ἀνώμαλοι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, σταθεροποιοῦνται δὲ μόνον πρὸς τὰ μέσα Ἀπριλίου.

Ἐπίθεσις κατὰ Φεβρουάριον ἐσήμαινε σχεδὸν βεβαίαν ἀπώλειαν, ἕνεκα τῶν κακοκαιριῶν, τοῦ πλεονεκτήματος τοῦ αἰφνιδιασμοῦ, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου ἔδει νὰ παραμερισθῇ κάθε ἄλλη σκέψις.

Τὰ σοβαρώτερα τῶν σφαλμάτων τῶν Συμμάχων προελθόντα ἐξ ὑποτιμήσεως τοῦ παράγοντος τοῦ ἐδάφους φύσει ὀχυροῦ καὶ ἐνισχυμένου διὰ μέσων πυρὸς καὶ ἔργων ἀμύνης, ἦσαν:

1) Ὁ βομβαρδισμὸς τῆς 3ης Νοεμβρίου δι' οὗ προειδοποιεῖτο ὁ ἐχθρὸς ὅτι ἐπρόκειτο ἐκεῖ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον νὰ δράσουν οἱ Σύμμαχοι, ἐνῷ ἐν ταὐτῷ ὁ αἰφνιδιασμὸς καθίστατο ἀνέφικτος, διότι ὠργανώθη καὶ ἐνισχύθη ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἐχθρὸς

Ἡ ἐνέργεια μόνον ἀπὸ θαλάσσης διὰ τοῦ Στόλου καὶ οὐχὶ συνδεδυασμένη καὶ δι' ἀποβάσεων στρατοῦ εἰς τὴν ξηράν, ὑπῆρξε μέγιστον σφᾶλμα ἀποδεικνῦον τὴν ἄγνοιαν ἐκ μέρους τῶν συμμάχων κυρίως τῶν ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους συνθηκῶν ὡς καὶ τὴν ἄγνοιαν τοῦ πάντοτε διαδραματίζοντος πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος παράγοντος ἐδάφους εἰδικώτερα δὲ εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο τοῦ ΘΕ τῆς χερσονήσου τῆς Καλλιπόλεως.

Ἡ Ἑλλὰς διὰ τοῦ τότε πρωθυπουργοῦ αὐτῆς Ἐλ. Βενιζέλου, ἀποφασίσασα τὴν κήρυξιν πολέμου τὴν 17ην Φεβρουαρίου 1915 κατὰ τῆς Τουρκίας προσεφέρθη νὰ μετάσχῃ τῆς ἐπιχειρήσεως τῶν Δαρδανελλίων διὰ δύο Μεραρχιῶν της.

'Ακριβῶς τότε ὅμως ἡ κατάστασις ἀπὸ στρατιωτικῆς πλευρᾶς διεγράφετο ὡς ἑξῆς: (15 ἄρθρον 'Ιω.Μεταξᾶ. 4 Νοεμβρίου 1934).

«1) 'Η Τουρκία εἶχεν εἰσέλθη πρὸ ἓξ μηνῶν εἰς τὸν πόλεμον καὶ γνωρίζουσα τὰ ἀσθενῆ της σημεῖα ἤρχισεν ἀπὸ τότε λαμβάνουσα μέτρα ἀμύνης. Οἱ Σύμμαχοι μάλιστα ἐφρόντισαν ἀπὸ τότε νὰ τὴν εἰδοποιήσουν, βομβαρδίσαντες ἀνεπιτυχῶς τὰ Τουρκικὰ πυροβολεῖα τῆς εἰσόδου τῶν Δαρδανελλίων.

»2) 'Η Τουρκία ἦτο ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1914 ἐπιστρατευμένη καὶ συνεπλησίασε μέρος τῶν στρατευμάτων της τοῦ ἐσωτερικοῦ πρὸς τὰ ἐπικίνδυνα δι' αὐτὴν σημεῖα.

»3) 'Η 'Ελλὰς δὲν εἶχε πλέον καιρὸν πρὸς μυστικὴν (ἔστω καὶ μὲ τὴν Τουρκίαν ἐμπόλεμον πλέον) προετοιμασίαν. Οἱ συμμαχικοὶ στόλοι ἐκ δέκα ὀκτὼ μεγάλων θωρηκτῶν καὶ πλῆθος ἀντιτορπιλλικῶν καὶ λοιπῶν βοηθητικῶν πλοίων εἶχον ἀρχίσει τὴν ναυτικὴν ἐπίθεσίν των κατὰ τῶν Δαρδανελλίων τὴν 6ην Φεβρουαρίου, 11 ἡ μ έ ρ α ς προτοῦ σκεφθῆ ἡ 'Ελλὰς νὰ αἰφνιδιάση τὴν Τουρκίαν.

'Ο 'Ελ. Βενιζέλος, μία μεγάλη π ο λ ι τ ι κ ὴ δ ι ά ν ο ι α, ὀνειροπόλος τῆς δημιουργίας μιᾶς μεγάλης 'Ελλάδος, ἔχων ἀκράδαντον τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ Νίκη θὰ ἔστεφε τὰ ὅπλα τῶν Συμμάχων χωρὶς ἐν τούτοις, ὄχι μόνον ἔνδειξις περὶ αὐτοῦ νὰ ὑπάρχη ἀλλα μᾶλλον τοῦ ἀντιθέτου ὑπῆρχε τότε, διότι αἱ νῖκαι τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ πολέμου δὲν ἦτο δυνατὸν φυσικὰ νὰ προεικάσουν τὴν ἧτταν των, εἶχε κηρυχθῆ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου ὑπὲρ τῆς ἀμέσου ἐξόδου εἰς τὸν πόλεμον τῆς 'Ελλάδος.

Ἔχων τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Τουρκία ἦτο ἓν σφαδάζον πτῶμα, πτῶμα ἀποκαμωμένον ἀπὸ τὸν τρομερὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ 1912–13, ὡς ἁγνὸς πατριώτης διαπνεόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ καταφέρη ἡ 'Ελλὰς τὸ τελικὸν πλῆγμα κατὰ τοῦ προαιωνίου τοῦ γένους μας ἐχθροῦ, τοῦ Τ ο ύ ρ κ ο υ καὶ τὸν ἐξαποστείλη τὸ ταχύτερον «στὴν κόκκινη μηλιὰ» ἀπ' ὅπου ἦλθε πρὸ 5 1|2 αἰώνων, ἐν ταὐτῷ δὲ καὶ ν' ἀπολυτρώση ἑκατομμύρια 'Ελ. πληθυσμῶν δυναστευομένων ὑπ' αὐτοῦ, εὑρισκόμενος δὲ ὑπὸ τὸ κράτος μιᾶς κεκτημένης ἤδη ταχύτητος πρὸς τὴν ὁλοκληρωτικὴν Νίκην κατόπιν τοῦ θριάμβου τῶν 'Ελληνικῶν ὅπλων τοῦ 1912–13, ἔχων ἀκράδαντον πίστιν εἰς τὸν π ο λ ι τ ι κ ό ν τ ο υ ἀ σ τ έ ρ α θεωρῶν ἱκανὸν τὸν ἑαυτόν του, ὡς ἐδήλωσεν μεταγενεστέρως, ν ὰ β λ έ π η κ α ὶ δ ι ὰ τ ῆ ς τ ε θ λ α σ μ έ ν η ς, ἔκρινεν ὡς εὔθετον τὸν χρόνον, τὸν Φεβρουάριον 1915 διὰ νὰ ἐξέλθη ἡ 'Ελλὰς εἰς τὸν πόλεμον.

'Η ὑπ' ὄψιν ἐπιχείρησις τῶν Συμμάχων κατὰ τῶν Δαρδανελλίων ἀναγγελθεῖσα διὰ χαιρετιστηρίων κανονιοβολισμῶν τὴν 3ην

Νοεμβρίου 1914, διατυμπανισθεῖσα δὲ ὅτι θὰ ἤρχιζεν ὅσον οὔπω, ἐστερεῖτο, ὡς προανεφέρθη, τοῦ βασικωτέρου στοιχείου ἐπιτυχίας, τοῦ αἰφνιδιασμοῦ.

Ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς, μία στρατιωτικὴ ἰδιοφυΐα, ἥτις ἀπεδείχθη ἀργότερον καὶ μία πολιτικὴ μεγαλοφυΐα, ἄριστος ἐπιτελικός, ἐξελθὼν τὸ 1892 τῆς Σ.Σ.Ε. ὡς ἀνθ/γὸς Μηχανικοῦ, πρῶτος εἰσελθὼν καὶ πρῶτος ἐξελθὼν ἐξ αὐτῆς.

Μετεκπαιδευθεὶς εἰς τὴν Πολεμικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Βερολίνου ἥτις τότε ἦτο τὸ μέγιστον ἐν τῷ κόσμῳ Ἀν. Στρατ. Ἵδρυμα ἔνθα ἐξεπαιδεύοντο οἱ ἐκλεκτοὶ ἀξιωματικοὶ ὅλων τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἐξεωρεῖτο καὶ ἦτο ὁ καλύτερος ἐπιτελικὸς Ἀξ]κὸς τῆς Ἑλλάδος.

Οὐδὲν ἄλυτον ἀπὸ τὸν Μεταξᾶν, ἦτο ἡ κρατοῦσα ἀντίληψις περὶ τῶν ἱκανοτήτων του μεταξὺ καθηγητῶν καὶ συμμαθητῶν του.

Ὢν ἀξ)κὸς τοῦ Ἐπιτελείου τῷ 1912 ὑπὸ τὸν Βίκτωρα Δούσμανην καὶ τὸν Ἀρχιστράτηγον Διάδοχον Κωνσταντῖνον ἔδειξε μεγίστας ἱκανότητας. Ἦτο φυσικὸν λοιπὸν νὰ χαίρῃ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ Θρόνου, ἡ δὲ γνώμη του, νῦν ὡς ὑπαρχηγοῦ Γ.Ε.Σ., νὰ εἶναι βαρύνουσα ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν προβλημάτων.

Ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἁγνὸς εἰς τὴν ψυχήν, Ἕλλην μέχρι μυελοῦ ὀστέων, ἔχων μεγάλην πεῖραν τοῦ πολέμου—πεῖραν ἣν ἀπέκτησε τόσον κατὰ τὴν ἧτταν τοῦ 1897, ὅσον καὶ κατὰ τὰς νίκας τοῦ 1912—13—ἄριστα κατηρτισμένος ὡς στρατιωτικός, ἐπεθύμει διακαῶς νὰ κρατήσῃ τὴν Ἑλλάδα οὐδετέραν ἐκ τῆς συρράξεως ταύτης ἢ τοὐλάχιστον μέχρις ὅτου διαφανῇ εἰς ποίαν ἐκ τῶν δύο Γολιὰθ παρατάξεων, ἡ Νίκη θὰ δείξῃ τὴν προτίμησίν της ὁπότε καὶ θὰ ἀπεφάσιζε περὶ τῆς ἐξόδου τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν πόλεμον. Διὸ καὶ δὲν διστάζει νὰ διακηρύξῃ εἰς τὸν γυναικάδελφόν του Κάϊζερ τὴν ἀπόφασίν του:

Ἡ Ἑλλὰς θὰ μείνῃ Οὐδετέρα (*).

Ὁ ἐν Βερολίνῳ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Θεοτόκης γράφει πρὸς τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Ἰουλίου 1914.

«Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας μοῦ ἐτηλεγράφησε πρὸ ὀλίγου παρακαλῶν νὰ μεταβῶ ἀμέσως παρ' Αὐτῷ. Ἡ Α. Μεγαλειότης μοὶ ἐπεφόρτισε νὰ τηλεγραφήσω ἐπειγόντως πρὸς τὴν Ὑμ. Μεγαλειότητα τὰ ἑξῆς:

«... Ὁ Αὐτοκράτωρ προσέθηκεν ὅτι ποιεῖται τὴν ὑστάτην ταύτην

Αἱ σχέσεις Βασιλέως καὶ Πρωθυπουργοῦ ἦσαν φαινομενικῶς ἀγαθαί. Ἐν τούτοις ἂν δὲν ἐκόχλαζεν εἰς τὰς ψυχάς των, ὑπέβοσκεν πάντως τὸ προσωπικὸν μῖσος εἰς βαθμὸν τοιοῦτον ὥστε μετὰ κάθε συνεργασίαν των, νὰ καθίσταται ὁ εἷς περισσότερον καχύποπτος διὰ τὸν ἄλλον ἔστω καὶ ἂν συνέπιπτε νὰ συνταυτίζωνται αἱ ἀπόψεις των ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Ἡ κήρυξις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἐδημιούργησεν ἐξ ἀρχῆς ζήτημα θέσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ ὡς ἐκ τῶν ὑφισταμένων συμμαχιῶν της κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τῆς Σ τ ρ α τ η γ ι-

---

καὶ ἐπίμονον ἔκκλησιν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα κατὰ τὴν κ ρ ι σ ι μ ω τ ά τ η ν σ τ ι γ μ ὴ ν πεπεισμένος ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης θὰ εἰσακούσῃ αὐτήν. Ἐ ὰ ν ἡ Ἑ λ λ ὰ ς δ ὲ ν τ α χ θ ῇ μ ὲ τ ὸ μ έ ρ ο ς τ ῆ ς Γ ε ρ μ α ν ί α ς, τ ό τ ε π ᾶ ς δ ε σ μ ὸ ς μ ε τ α ξ ὺ τ ῆ ς Ἑ λ λ ά δ ο ς κ α ὶ τ ῆ ς Α ὐ τ ο κ ρ α τ ο ρ ί α ς θ έ λ ε ι θ ρ α υ σ θ ῆ...»

Ὑπ)φὴ Θεοτόκης

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἰουλίου 1914

Ὁ Στρέϊτ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς τὸν Θεοτόκην.

Σᾶς ἀνακοινῶ κατωτέρω τηλεγράφημα τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως:

Σᾶς παρακαλῶ νὰ διαβιβάσετε τὰ ἑξῆς εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑμετέρου τηλεγραφήματος τῆς 22 Ἰουλίου:

«Ὁ Αὐτοκράτωρ γνωρίζει ὅτι αἱ προσωπικαί Μου συμπάθειαι καὶ αἱ πολιτικαί Μου γνῶμαι μὲ παρασύρουσι πρὸς τὸ μέρος του. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ ὅτι εἰς Αὐτὸν ὀφείλομεν τὴν Καβάλαν.

Κατόπιν ὡρίμου σκέψεως Μοὶ εἶναι ἐν τούτοις ἀ δ ύ ν α τ ο ν νὰ ἐννοήσω κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἠδυνάμην νὰ τῷ φανῶ ὠφέλιμος κινητοποιῶν ἀμέσως τὸν στρατόν Μου.

Ἡ Μεσόγειος εἶναι εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἡνωμένων στόλων Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, οἵτινες θὰ κατέστρεφον τὸν ἐμπορικὸν καὶ πολεμικόν μας στόλον καὶ θὰ κατελάμβανον τὰς νήσους μας καὶ πρὸ παντὸς θὰ παρημπόδιζον τὴν συγκέντρωσιν τοῦ στρατοῦ Μου, ἡ ὁποία μόνον διὰ θαλάσσης δύναται νὰ συντελεσθῇ μὴ ὑπάρχοντος εἰσέτι σιδηροδρόμου.

Χωρὶς νὰ δυνάμεθα νὰ τῷ φανῶμεν χρήσιμοι εἰς τίποτε, θὰ διεγραφόμεθα ἐκ τοῦ χάρτου.

Ἔχω κατ᾿ ἀνάγκην τὴν γνώμην ὅτι μᾶς ἐ π ι β ά λ λ ε τ α ι ἡ ο ὐ δ ε τ ε ρ ό τ η ς..»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β´

κ ῆ ς θ έ σ ε ω ς αὐτῆς ἐν τῇ Βαλκανικῇ καὶ τῇ 'Αν. λεκάνη τῆς Μεσογείου. Οἱ Σύμμαχοι, οἱ μεγάλοι αὐτοὶ ἔνοχοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Διχασμοῦ καρκινοβατοῦντες καὶ μὴ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα, μυωποῦντες πρὸ τῶν θλιβερῶν ἀποτελεσμάτων ἅτινα θὰ εἶχε καὶ δι' αὐτοὺς – ἰδίως δι' αὐτοὺς – ἡ πρόωρος ἔξοδος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρόν των, φειδόμενοι ὅμως τοῦ αἵματος τῶν Σενεγαλεζικῶν καὶ Ἰνδικῶν ἀποικιακῶν στρατευμάτων των, ἐπεζήτησαν νὰ παρασύρουν τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν περιπέτειαν τῶν Δαρδανελλίων. ἐξεμεταλλεύθησαν τὸ ἀνίδεον τοῦ Βενιζέλου περὶ τὰ στρατιωτικὰ ζητήματα τὴν παθητικὴν ἀφοσίωσίν του πρὸς αὐτοὺς καὶ τοῦ ἐζήτησαν νὰ ἐξέλθη (*) τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1915 εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ νὰ συμμετάσχη ἡ Ἑλλὸς τῆς, ὡς προσιεφέρθη. διατυμπανισθείσης ἐ κ σ τ ρ α τ ε ί α ς τ ῶ ν Δ α ρ δ α ν ε λ λ ί ω ν.

Ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος δυσπιστῶν, ὡς προελέχθη, εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ Πρωθυπουργοῦ του, ἔχων ἰδίαν ὀρθὴν κρίσιν τῆς στρατιωτικῆς καταστάσεως εἰς τὴν ζώνην ἐκείνην τοῦ Θ. Ε. εἰς ὃ ἐκαλεῖτο καὶ ἡ Ἑλλὰς νὰ δράση καὶ κατὰ σύμφωνον γνώμην τῶν ὑπευθύνων στρατιωτικῶν ἡγετῶν (Δούσμανη, Μεταξᾶ κ ἄ.) προδικάζων τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τῶν Συμμάχων (τῶν Δαρδανελλίων) ἔχων εὐρυτέραν ἀντίληψιν τῆς ὅλης στρατιωτικῆς καταστάσεως καὶ τῆς δυσμενοῦς πορείας τῶν πραγμάτων, εἰς ὅλα τὰ μέτωπα ἐπὶ πλέον δὲ τὴν οὐδετέραν Βουλγαρίαν καιροσκοποῦσαν διὰ νὰ ἀνακαταλάβη τὰ Ἑλληνικὰ ἐδάφη ἅτινα ἀπώλεσε κατόπιν τοῦ 30 ἡμέρου Β' Βαλκανικοῦ πολέμου, ἠ ρ ν ή θ η, νὰ περιπλέξη τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν περιπέτειαν τῆς ἐκστρατείας τῶν Δαρδανελλίων.

Ἡ πρώτη ἐπίσημος διαφωνία τῶν δύο Μεγάλων ἀνδρῶν, τοῦ ἑνὸς πολιτικοῦ τοῦ ἑτέρου Στρατιωτικοῦ ἔλαβε χώραν τὴν 1ην Μαρτίου 1915.

Κ α ὶ ο ὕ τ ω ἐ γ ε ν ν ᾶ τ ο ὁ ἐ π ά ρ α τ ο ς δ ι χ α-

(*) Τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίατ καθ' ἣν ἐζητεῖτο ἡ βοήθεια τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Δαρδανελλίων, ὑπεγράφετο μεταξὺ Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ρωσίας «Μυστικὴ συνθήκη» (ταύτην ἀπεκάλυψαν ἀργότερον τὰ Σοβιὲτ) παραχωροῦσα εἰς τὴν πλήρη κτριαρχίαν τῆς Ρωσίας τὴν Κων)πολιν καὶ τὰ Στενά. Ἡ Ρωσία οὐ μόμόνον ἀντέδρασεν εἰς τὴν συμμετοχὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐπιχείρησιν κατὰ τῆς Καλ)ως, λόγω τῆς γειτνιάσεως μὲ τὰ Στενὰ καὶ τὴν Κων)πολιν ἀλλὰ ἐχαρακτήρισεν ἀ π α ρ ά δ ε κ τ ο ν τὴν συμμετοχὴν τῆς Ἑλλάδος ἐν κατακλεῖδι δὲ τῆς ἐπιδοθείσης διακοινώσεώς της ἐζήτει ἐ π ε ι γ ό ν τ ω ς ἐ ξ η γ ή σ ε ι ς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

σ μ ό ς ὁ ὁποῖος ἐστοίχισεν εἰς τὸ ἔθνος ὅσον οὐδεὶς ἐκ τῶν διχασμῶν τοῦ παρελθόντος (πλείστων ὅσον κατὰ τὴν μακραίωνα ἱστορίαν μας μὲ ἀνυπολογίστους ἑκάστοτε συνεπείας).

Ὁ διχασμὸς ἐπὶ 20 συναπτὰ ἔτη—διότι ἔσβυσε τὴν 1ην Μαρτίου 1935—ἦτο ἡ ζῶσα εἰκὼν τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ζωῆς τῆς πατρίδος μας καὶ ἀναγράφεται ὡς ἡ μελανωτέρα σελὶς τῆς συγχρόνου Ἑλ. Ἱστορίας.

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΣΤΕΝΩΝ ΣΥΝΘΗΚΗ MONTREUX

Αἱ συνθῆκαι 1807, 1833, 1841, 1856, 1871. 1878 ἀλλεπάλληλοι λόγῳ τῆς διελκινστίδος τῶν ἰσχυρῶν περὶ τὴν Στρατηγικωτάτην ταύτην περιοχὴν τῶν Στενῶν ἀνεγνώριζαν ἅπασαι εἰς τὴν Πύλην τὸ δικαίωμα ἀποκλεισμοῦ τῶν ξένων πλοίων.

Διὰ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης (1923) ἀπηγορεύθη εἰς τὴν Τουρκίαν ἡ ὀχύρωσις τῶν Στενῶν καὶ τῶν πρὸ τοῦ στομίου τούτων νήσων, (Ἴμβρου, Τενέδου) ὡς καὶ ἡ διατήρησις φρουρῶν εἰς ταῦτα. Ἡ διάβασις πολεμικῶν πλοίων ἐπετράπη ἐλευθέρως, μὲ τὸν περιορισμὸν ὅτι ἡ δύναμις ἑνὸς Στόλου εἰσερχομένου εἰς τὰ Στενὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερβαίνῃ τὴν δ ύ ν α μ ι ν τ ο ῦ ἰ σ χ υ ρ ο τ έ ρ ο υ τ ῶ ν ἐ ν τ ῇ Μ α ύ ρ ῃ θ α λ ά σ σ ῃ σ τ ό λ ω ν.

Ἡ Τουρκία ἐπωφελουμένη τῶν ληφθέντων μέτρων παρὰ τῆς ΚΤΕ ἐναντίον τῆς Ἰταλίας (sencione=κυρώσεων) λόγῳ τῆς ἐπιθέσεώς της κατὰ τῆς Αἰθιοπίας, ἐπέτυχε ν' ἀνατρέψῃ τὸς προμνησθείσας διατάξεις διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1936 ὑπογραφείσης ἐν Μοντραί μεταξὺ ταύτης ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων κρατῶν, Ἑλλάδος, Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ἰταλίας, Ρωσίας, Γιουγκοσλαυΐας, Ρουμανίας καὶ Βουλγαρίας ἀφ' ἑτέρου. Ἡ ὀχύρωσις τῶν στενῶν ἐπετράπη ὡς καὶ ἡ ἐλευθέρα ἐν εἰρήνῃ διάβασις οἱασδήποτε σημαίας ἐμπορικῶν καὶ πολεμικῶν πλοίων ὑπό τινας ὅμως περιορισμοὺς ὡς πρὸς τὸ συνολικὸν ἐκτόπισμα καὶ τὸν τύπον τῶν τελευταίων. Ἡ Τουρκία δὲν δύναται ν' ἀσκήσῃ ἔλεγχον ἐπὶ τοῦ φορτίου τῶν διερχομένων ξένων πλοίων. Διεφύλαξεν ὅμως εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα ν' ἀπαγορεύῃ τὴν διάβασιν οἱουδήποτε πολεμικοῦ πλοίου καὶ ἐὰν ἁπλῶς θεωρῇ ὅτι

ἀπειλεῖται ἀπὸ ἄμεσον κίνδυνον πολέμου. Διάρκεια τῆς συνθήκης 20ετής. Ἡ ἰσχὺς αὐτῆς λήγει τὴν 20 Ἰουλίου 1957 (ἐπειδὴ ἐπεκυρώθη 8 μῆνας βραδύτερον ὑπὸ τῶν συμβληθέντων Κρατῶν) θέλει δὲ ἰσχύση δι' ἕτερα 20 ἔτη ἐφόσον οὐδὲν τῶν συνυπογραψάντων Κρατῶν ἤθελε τὴν καταγγείλη ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς λήξεώς της.

γ) Ἡ ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου Μικρασιατικὴ Παραλία

Τὰ παράλια ἄρχονται ἐκ τοῦ Κοὺμ Καλέ. Μέχρι τοῦ Δυτικωτέρου ἀκρωτηρίου Μπαμπᾶ ὅπερ σχηματίζει τὸ Β κέρας τοῦ Κόλπου Ἀδραμυτίου ἡ παραλία εἶναι ὁμαλὴ καὶ κατευθύνεται πρὸς Ν.

Ἡ ἔναντι τοῦ Τρωϊκοῦ πεδίου νῆσος Τένεδος (Μπογτσᾶ) ἀπέχουσα 2 μιλ. τῶν παραλίων προφυλάσσει (μπογτσᾶ) αὐτὰ καὶ χαρακτηρίζεται μετὰ τῆς ἑτέρας νήσου Ἴμβρου ΒΒΔ κειμένης ὡς τὰ δύο προκεχωρημένα θαλάσσια φρούρια τῶν Στενῶν.

– Τὸ ***Ἀδραμύτιον*** (***Ἐντρεμὶτ***) ἀπέχει ἐκ τοῦ ἐπινείου αὐτοῦ Ἄκ Τσάϊ περὶ τὰ 10 χλμ. συνδέεται δὲ δι' ὁδοῦ πρὸς τὸ Μπαλούκεσερ (Α) καὶ τὴν Πέργαμον (Ν).

– Αἱ ***Κυδωνίαι*** (***Ἀϊβαλὶ***). Τὴν Τουρκικήν της ὀνομασίαν φέρει ἐκ τοῦ ἀϊβᾶ ὅπερ σημαίνει κυδώνι. Ὁ ἱερεὺς Ἰωάννης Οἰκονόμος (1735 - 1791) ἀνέδειξε τὴν πόλιν ταύτην. Οὗτος ἐπιτυχὼν διὰ φιρμανίου προνομιακὴν διοίκησιν ἀνήγειρε τὸ 1780 τὸν μεγαλοπρεπῆ ναὸν τῆς Παναγίας τῶν Ὀρφανῶν, σχολεῖα, νοσοκομεῖα προσελκύσας ὡς ἐποίκους πολλοὺς Πελοποννησίους (μεγάλη συνοικία Μωραΐτικα), Ἠπειρώτας, Μακεδόνας, Θεσσαλούς. Τὸ 1821 ὅσοι ἐκ τῶν κατοίκων δὲν ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐξηναγκάσθησαν εἰς διασποράν. Ἀργότερον τὸ 25% τῶν κατοίκων ἐπανεπατρίσθη κι' ἀνέλαβε τὴν προτέραν του δημιουργικὴν δρᾶσιν ἀλλὰ οἱ Νεότουρκοι κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον κατέστρεψαν ἐκ νέου τὴν πόλιν αἱ δὲ κεμαλικαὶ ὀρδαὶ τὸν Σεπτέμβριον 1922 ἀπετελείωσαν ὅ,τι Ἑλληνικὸν εἶχεν ἀπομείνει (Οἱ οἰκοῦντες τότε ἐν τῇ πόλει Ἕλληνες ἀνήρχοντο εἰς 20.000).

Ἡ πόλις εἶναι εἰς τὸ βάθος λιμένος προφυλασσομένου ἀπὸ τὰ Μοσχονήσια κι' ἔχοντος δύο εἰσόδους. Αἱ πρὸ τοῦ λιμένος νῆσοι εἶναι 20 καὶ ἰσάριθμοι οἱ παρ' αὐταῖς σκόπελοι. Ἀπὸ Ν ὁ λιμὴν Αϊβαλὶ προστατεύεται ὑπὸ τῆς χερσονήσου Σαρμουσάκι ἐχούσης σχῆμα δρεπάνου καὶ ἧς τὸ στόμιον διαπλέεται μέσῳ διώρυγος, τῆς καλουμένης Νταλιάνι (ἁλιευτήριον) μήκους 1500 μ. πλάτους 40 μ. καὶ βάθους 6 μ. Τὸ Αϊβαλὶ ἔχει σημαντικὴν στρατιωτικὴν ἀξίαν ὡς εὐρι-

σκόμενον ἔναντι τῆς Λέσβου, μ' ἐξαίρετον λιμένα συνδεόμενον διὰ καλῶν ὁδεύσεων μὲ τὸ Ἔντερμιτ, Μπαλούκεσερ, Σμύρνην καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μικρασίας.

Ἡ Σμύρνη (***Ισμὶρ***). Ἀποικία τῶν Αἰολέων τοῦ ΙΑ αἰῶνος π.Χ. Εἶναι ὁ σπουδαιότερος καὶ τελειότερος λιμὴν τῆς Αἰγαιοπελαγικῆς Μικρασίας. Ἐκ τῆς Σμύρνης ὡς ἐκ σημαντικοῦ κόμβου ἐκτείνονται ριπιδοειδῶς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μικρασίας σπουδαιόταται συγκοινωνιακαὶ ἀρτηρίαι, ὁδικαὶ καὶ σιδηροδρομικαί. Εἶναι - κέντρον ὡσαύτως ναυτιλιακὸν καὶ ἀεροπορικόν.

Ἡ πόλις μέχρι τοῦ 1922 εἶχε διεθνῆ χροιάν· κατοικουμένη ἀπὸ 180.000 Ἕλληνας, 80.000 Τούρκους 15.000 Λεβαντίνους καὶ 25.000 Ἑβραίουςεἰς τὴν ὁποίαν ὅμως τὸν κύριον τόνον ἔδιδε τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον. Ἡ Μικρασιατικὴ θύελλα τοῦ 1922 ἐσάρωσε πᾶν Ἑλληνικόν. Ἡ πόλις παρεδόθη εἰς τὰς φλόγας ἀνοικοδομηθεῖσα ἀργότερον Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων της ἐσφάγησαν ἢ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τὰ ὄμματα τὴν ἀνοχὴν καὶ εἴς τινας περιπτώσεις καὶ συνενοχὴν τῶν συμμαχικῶν τῆς Ἑλλάδος στόλων Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ἰταλίας, οἵτινες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐναυλόχουν ὄχι «ἀρόδου» ἀλλὰ ἀγκυροβολημένοι εἰς τὴν προκυμαίαν Σμύρνης.Μικρὸς ἀριθμὸς τῶν κατοίκων της διεσώθη διαπεραιωθεὶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σήμερον ἡ Σμύρνη ὡς μία ἀμιγῶς Τουρκικὴ πόλις ἔχει ἀπωλέσει τὴν αἴγλην ἣν εἶχε μέχρι τοῦ 1922.Ἡ ἐμπορική της κίνησις ἔχει ταπεινὸν δείκτην κι ἡ ναυτιλιακή της τοιαύτη εἶναι λίαν μικρά. Ἡ φθίνουσα καὶ παρακμάζουσα ναυτιλιακὴ ζωὴ τῆς πόλεως ἀκολουθοῦσα τὴν μοῖραν τῆς ἰδικῆς μας Θεσσαλονίκης, εἰς τὸν ἀντίστοιχον τομέα ὀφείλεται ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν μεταπολεμικὴν ἐξέλιξιν τῶν μεταφορικῶν μέσων. Πάντως ὅμως τὸ θανάσιμον πλῆγμα κατὰ τῆς ἐν ὑψηλῷ δείκτῃ εὑρισκομένης ἄλλοτε ἐμπορικῆς ζωῆς τῆς πόλεως ὅπερ ἐσημείωσε καὶ τὸ φθινόπωρον τῆς ζωῆς της ἔδωσεν ἀναμφισβητήτως ἡ κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1922 καταστροφή της κι' ὁ ἐξ' αὐτῆς ἐξανδραποδισμὸς τοῦ παραγωγικωτέρου στοιχείου της, τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Ἐν Σμύρνῃ σήμερον εὑρίσκεται ἐγκατεστημένον τὸ ἀνατολικο· μεσογειακὸν κλιμάκιον τοῦ ΝΑΤΟ.

Ἡ πρὸ Ν τῆς Σμύρνης στενὴ καὶ μακρὰ κοιλὰς τοῦ Τσιμόβασυ εἶναι τὸ Α ὅριον τῆς χερσονήσου τῶν Ἐρυθρῶν. Ἐν αὐτῷ εὑρίσκονται μεταλλεῖα, ὑδραργύρου, ψευδαργύρου, θειούχου μολύβδου μαγγανίου καὶ ὀρυχεῖα λιγνίτου καὶ σμύριδος. Ὁ σπουδαιότερος λιμὴν τῆς χερσονήσου εἶναι :

Ὁ Τσεσμὲς οἱ κάτοικοι τοῦ ὁποίου πρὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ 1922 ἀνερχόμενοι εἰς 17.000 ἦσαν κατὰ 92% Ἕλληνες ἱκανώτατοι

ναυτικοὶ καὶ ἁλιεῖς εὐφήμως γνωστοὶ εἰς τοὺς ναυτικοὺς κύκλους ὡς «Τσεσμελῆδες».

Εἰς τὸν λιμένα τοῦτον συνήφθη τὴν 24 Ἰουνίου 1770 ἡ περίφημος ναυμαχία τοῦ Τσεσμὲ καθ' ἣν ὁ Ρωσικὸς στόλος τῆς Αἰκατερίνης Β' κατέστρεψεν ὁλοσχερῶς τὸν Τουρκικὸν στόλον.

Εἰς τὴν χερσόνησον Ἐρυθρῶν εὑρίσκονται πολλοὶ κολπίσκοι καὶ ὅρμοι ὡς οἱ Ἀγριλιᾶς, Μυρσινιᾶς, Συκιᾶς, Καθιστῆς κ.ἄ.

— ***Ἡ Νέα Ἔφεσος*** (Κους - Ἄντασι) ὁ λιμὴν της ἐπίνειον τῶν Σωκίων καὶ τῆς βαθέως πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν — μέχρι τοῦ Ἀφιὸν Καραχισάρ — εἰσχωρούσης κοιλάδος τοῦ π. Μαιάνδρου ἔχει σημαντικὴν στρατ. ἀξίαν. Εὑρίσκεται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου Κουσάντασι. Ν τῆς Ν. Ἐφέσου. Ἡ χερσόνησος Μυκάλης (Μικαλὶτς) ἐκτείνεται συμπλησιάζουσα τὴν νῆσον Σάμον μεθ' ἧς σχηματίζει διώρυγα. Ὅλη ἡ Ν παραλία μέχρις Ἀλικαρνασσοῦ καὶ πέραν ταύτης χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸ πολυσχιδές, ποικίλλον καὶ γραφικὸν αὐτῆς. Ὅρμοι, κολπίσκοι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον βαθέως εἰσχωροῦντες εἰς τὴν ξηράν, νησῖδες καὶ χερσόνησοι συνθέτουν τὴν εἰκόνα τῶν Μικρασιατικῶν παραλίων. Εἰς τὴν ζώνην ταύτην ὑπάρχουν πολλὰ Μ π ο ύ κ. Καλοῦνται δ' οὕτω οἱ ἀσφαλεῖς δαιδαλώδεις καὶ βαθεῖς λιμένες ἐν οἷς δύνανται ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ νὰ προσεγγίζουν καὶ λιμενίζωνται πλοῖα. Τὰ Μποὺκ ταῦτα περιβαλλόμενα ὑπὸ καταφύτων ὀρέων προσφέρονται ὡς ὁρμητήρια μικρῶν ταχυπλόων σκαφῶν προοριζομένων διὰ καταδρομικὰς ἀποστολὰς εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου.

Εἰς τὸν κόλπον Μανταλίας, νοτιώτερον, ὑπάρχουν οἱ ἐξαίρετοι λιμένες Γκουλούκ, Γκουγεντζερλὶκ καὶ Τυρμπαλί.

Ἡ Ἀλικαρνασσὸς (Μπουντρούμ). Πατρὶς τοῦ Ἡροδότου ἦτο ἀποικία τῶν Τροιζηνίων. Ὁ μεγαλεπίβουλος βασιλεὺς τῆς Καρίας — μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ἀλικαρνασσὸν — Μαυσῶλος ἐκαλώπισε ποικίλλως τὴν πόλιν κατασκευάσας καὶ τὸν περίφημον τάφον αὐτοῦ (ἓν ἐκ τῶν 7 θαυμάτων τῆς ἀρχαιότητος). Τὸ 126 π.Χ. ὑπετάγη εἰς τοὺς Ρωμαίους, τὸ δὲ 1402 εἰς τοὺς Ἱππότας τῆς Ρόδου. Ἡ θέσις τῆς Ἀλικαρνασσοῦ εἶχε μεγάλην σπουδαιότητα διότι ὁ κατέχων ταύτην ἤλεγχε τὴν ὁδὸν ἀπὸ Αἰγαίου εἰς Συρίαν, ἥτις διέρχεται διὰ τοῦ θαλασσίου διαδρόμου μεταξὺ Κῶ καὶ Ἀλικαρνασσοῦ.

Μετὰ τὴν Ἀλικαρνασσὸν ἄρχεται ὁ Κεραμεικὸς Κόλπος. Τούτου ἡ μὲν Β ἀκτὴ σχηματίζεται ἀπὸ ἀπορρώγας καὶ ἀποκρήμνους βράχους (αἱ πρὸς τὴν θάλασσαν κλιτεῖς τῶν ὀρέων ἄρχονται ἀπὸ ὕψμ 550), ἡ δὲ Ν σχηματίζεται ὑπὸ τῆς χερσονήσου Δαδιέ, εἰς τὸν μὲ χαμηλὸν ὑψδ. τράχηλον τῆς ὁποίας εὑρίσκεται ἡ πόλις Μ π ε-

σ ά ν τ ι γ ι ε. Τῆς χερσονήσου ταύτης, τὸ ἔδαφος εἶναι ὀρεινὸν — μέχρις ὕψους 1150 μ. — καὶ βραχῶδες.

Ἡ χερσόνησος τοῦ Μαρμαρᾶ (Μερμερὶς) σχηματίζεται ΝΔ τῆς πόλεως Μερμερίς. Αἱ δύο χερσόνησοι, Δαδιὲ καὶ Μερμερίς, σχηματίζουν ἠλάγραν ἐντὸς τῆς ὁποίας εὑρίσκεται ἡ νῆσος Σύμη. Ἡ χερσόνησος Μερμερὶς ὀνομαζομένη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τραχεῖα ὡς ἐκ τοῦ τραχέος ἐδάφους της εὑρίσκετο ἀπὸ τοῦ 200 π.Χ. ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ρόδου. Εἶχε δὲ τότε μέγαν ἀριθμὸν πόλεων καὶ χωρίων τῶν ὁποίων σώζονται σήμερον τὰ ἐρείπια. Ἡ Ρόδος κατέχουσα ταύτην ἤλεγχε τὸ θαλάσσιον στενὸν νήσου — χερσονήσου δι' οὗ τὸ Α Αἰγαῖον ἐπεκοινώνει μὲ τ' Ἀνατολικὰ παράλια τῆς ΜΑ καὶ τὰ Ν τῆς Μικρασίας.

δ) *Παράλια τῆς Μεσογείου*

Ἄρχονται — γεωγραφικῶς — ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Ἀλοὺπ τῆς χερσονήσου Μερμερὶς κι' ἐκτείνονται μέχρι τοῦ ἀκρ. Κεφαλὴ τοῦ χοίρου (ἀραβιστὶ Ρὰς Ἐλ Χανζὶρ) τῆς Τουρκίας.

Τὸ κλῖμα τῆς Ν ταύτης παραλιακῆς ζώνης εἶναι θερμότατον ἀφ' ἑνὸς διότι βλέπει πρὸς Ν καὶ εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τοὺς Ν ἀνέμους ἀφ' ἑτέρου διότι ἀπὸ Β κλείεται ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων. Ἡ ὅλη ζώνη στερεῖται συγκοινωνιῶν κατὰ μῆκος αὐτῆς· αἱ δὲ ἐγκάρσιοι πρὸς τὴν ἀκτὴν εἶναι ἐλαχιστόταται. Ἡ παραλιακὴ ἐν τούτοις ζώνη εἶναι πλουσιωτάτη εἰς δάση καὶ ὀρυκτὰ ἅτινα παραμένουν σχεδὸν ἀνεκμετάλλευτα.

Ἔναντι τῆς Ρόδου (ΒΑ) εὑρίσκονται τρεῖς ἀξιόλογοι λιμένες:

Μαρμαρᾶ (Μερμερὶς) (*). Βαθὺς καὶ ἀσφαλὴς λιμὴν περιβαλλόμενος ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων. Ὁ κυρίως λιμὴν φράσσεται ὑπὸ τῆς χερσονήσου Ἀδὰ-Κιοΐ. Τὸ στενὸν στόμιον τοῦ λιμένος διαχωρίζεται εἰς δύο ὑπὸ τῆς νησῖδος Κετσὶ - Ἀδασὶ (Κατσικονῆσι) καὶ τὰ οὕτω σχηματιζόμενα δύο στόμια ἀνοίγματος 800 μ. καλοῦνται Ἀν. καὶ Δυτ. Πόρος. Ὁ λιμὴν συνδέεται δι' ὁδοῦ μὲ τὴν πόλιν Μοῦγκλα δι'

(*) Ὁ Μαρμαρᾶς τῆς Μεσογείου δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὸν Μαρμαρᾶν τῆς Προποντίδος. Ὁ τῆς Μεσογείου δὲν κατῳκεῖτο τὸ 1922 ἀπὸ Ἕλληνας, ἐνῷ ὁ τῆς Προποντίδος ἦτο καθαρῶς Ἑλληνικός. Ὅσοι ἐπέζησαν τῶν κατοίκων μετὰ τὸ 1922 ἐγκατεστάθησαν εἰς ἕνα μαγευτικὸν κολπίσκον τοῦ Τορωναίου Κόλπου ἐπὶ τῆς χερσονήσου Σιθωνίας εἰς ἀπαλλοτριωθεῖσαν περιοχὴν Μετοχίου τῆς Ἁγιοριτικῆς μονῆς Γρηγορίου ὅπου ἵδρυσαν τὸ χωρίον Ν. Μαρμαρᾶς.

ἧς διέρχεται ἡ ἐκ Σμύρνης πρὸς 'Αϊδίνιον – Μοῦγκλα καὶ Φετιγιὲ ὁδικὴ ἀρτηρία. Εἶναι καὶ ἡ μόνη ὁδὸς δι' ἧς ὁ Μαρμαρᾶς ἐπικοινωνεῖ μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας. Εἰς τὴν ζώνην Μαρμαρᾶ τὸ κλῖμα ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸ Αἰγυπτιακόν. Ἡ εὐφορία τῶν καρπῶν τῆς γῆς ἔχει σκανδαλωδῶς εὐλογηθῆ: Λαχανικά, ἑσπεριδοειδῆ, σακχαροκάλαμον, σῦκα, ἐλαῖαι, βάμβαξ, δημητριακὰ παράγονται ἐν ἀφθονίᾳ. Ὁ θερισμὸς γίνεται τὸν 'Απρίλιον ἡ δὲ σπορὰ κι' ὁ θερισμὸς γίνονται δὶς τοῦ ἔτους.

2) ***Καρὰ 'Αγάτς***. Βαθὺς λιμὴν προφυλαγμένος ἐξ' ὅλων τῶν ἀνέμων.

3) ***Κόλπος Μάκρης*** (Φετιγιέ). Μὲ πολλοὺς ἐντὸς αὐτοῦ λιμένας, σπουδαιότερος τῶν ὁποίων εἶναι ὁ τῆς Μάκρης (ἀρχ. Τελμησσός). Ὁ λιμὴν Μάκρης (Φετιγιὲ) περιβάλλεται ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων. Πέραν τῆς Μάκρης, παρακομπτομένων ἑπτὰ ἀκρωτηρίων εὑρίσκεται ὁ

4) ***Κόλπος Καλαμακίου***. Ἡ κοιλὰς Καλαμακίου (Κελεμὲς) περιλαμβάνει περὶ τὰ 20 χωρία ἔχουσα ἔκτασιν 60.000 στρεμμάτων 4 μιλ. ἀπὸ τῆς ἀκτῆς εὑρίσκεται ἡ Ἑλληνικὴ νῆσος Καστελλόριζον μὲ ἀσφαλέστατον λιμένα.

5) ***Κόλπος Φοίνικος*** (Φοινικοῦς τῶν ἀρχ.). Ἐντὸς αὐτοῦ εὑρίσκεται ὁ λιμὴν Καραοὺζ ἀσφαλὴς ἐκ τῶν ἀνέμων. Ἐνταῦθα ὑπάρχει μία λίαν ἀπόκρημνος ἀκτὴ ἀποτελοῦσα ἓν τῶν παραδοξοτέρων δημιουργημάτων τῆς φυσεως. Ἡ ἀκτὴ αὕτη ὁρωμένη ἐκ τοῦ μακρόθεν δίδει τὴν ἐντύπωσιν ὡραιοτάτου συμμετρικοῦ φρουρίου. Ὁ κόλπος 'Ατταλείας, Α, χωρίζεται τοῦ προηγουμένου διὰ τοῦ Χελιδονίου ἀκρωτηρίου. τῆς Χελιδονίας Ἄκρας τῶν ἀρχαίων μετὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἀκτὴ στρέφεται ἀποτόμως πρὸς Β. 'Απέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου κεῖνται 5 ἀκατοίκητοι νησῖδες αἱ «Χελιδόνες» ἢ πεντάνησος. Τὰ ὕδατα τῆς παραλίας ἔχουν ροὴν ἐξ Α πρὸς Δ μὲ ταχύτητα 2 – 3 χιλ./ὥραν. Ὁλόκληρος ἡ παραλία ἀπὸ τοῦ Φετιγιὲ μέχρι τῆς Χελιδονίας ἄκρας εἶναι βραχώδης στερεῖται σημαντικῶν κατῳκησίμων κέντρων, στερεῖται ποσίμου ὕδατος – χρησιμοποιουμένων ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν χωρίων στερνῶν ἐντὸς τῶν ὁποίων συλλέγονται πρὸς πόσιν τὰ ὄμβρια ὕδατα – καὶ τὸ χαρακτηριστικώτερον στερεῖται παντελῶς συγκοινωνιῶν.

6) ***Κόλπος 'Ατταλεία***. Εἰς τὴν παραλιακὴν ζώνην τοῦ μυχοῦ αὐτοῦ ὑπάρχουν τὰ ἐρείπια δύο μεγάλων πόλεων τῆς ἀρχαιότητος· τῆς Φασήλιδος καὶ τῆς Σίδης, ἅτινα οἱ Τοῦρκοι ἀποκαλοῦν 'Εσκῆ 'Αττάλεια ('Αρχαίαν 'Αττάλειαν).

Ἡ Φάσηλις ἦτο ἀποικία τῶν Δωριέων ἡ δὲ Σίδη Αἰολικὴ τῶν Κυμαίων. Ἡ Σίδη ἐπὶ Μ. Κωνσταντίνου ἐγένετο πρωτ. τῆς Παμφυ-

λίας (ούτω όνομασθείσης τῆς περιοχῆς ὡς ἐκ τοῦ ἐποικισμοῦ της ὑπὸ πάσης φυλῆς ἀτόμων). Ἡ πόλις Ἀττάλεια κεῖται ἐπὶ ἀποκρήμνου παραλίας 40 μ. ὕψους. Εἰς τὴν πόλιν ὁμιλεῖται καὶ σήμερον ὑπὸ μέρους τῶν κατοίκων της ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα διαιωνισθεῖσα ὑπὸ τῶν καταφυγόντων εἰς τὴν πόλιν Τουρκοκρητικῶν, τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας ὅτε ὁ Πρίγκιψ Γεώργιος μετέβη εἰς τὴν «πατρίδα των Κρήτην» ὡς Ἁρμοστής. Ἡ περιοχὴ ἔχει ὕδατα ἀσβεστοῦχα λίαν ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ὑγείαν δι' ὅ, μόνον ἐκ φρεάτων καὶ τινος πηγῆς παρὰ τὴν παραλίαν μὲ μικρὰν σχετικῶς ποσότητα ἀσβέστου ὑδρεύονται οἱ κάτοικοι Λόγῳ τῆς κακῆς ποιότητος ὕδατος ὁ μέσος ὅρος ζωῆς τῶν κατοίκων Ἀτταλείας εἶναι 50 ἔτη. Ἡ Ἀττάλεια κεῖται ἐπὶ μεγάλης καμπύλης εἰσερχομένης εἰς τὴν Νότιον Ἀνατολήν, συνδέεται διὰ καλῶν ὁδεύσεων μετὰ τῆς Σπάρτης καί, μέσῳ αὐτῆς, μὲ τὰ Δυτ. παράλια τῆς Μικρασίας ὡς καὶ μετὰ τοῦ Ἰκονίου σημαντικοῦ συγκοινωνιακοῦ κόμβου τῆς Κεντρικῆς Ἀνατολῆς, μέσῳ τοῦ ὁποίου ἡ Ἀττάλεια ἐπικοινωνεῖ ὁδικῶς καὶ σιδηροδρομικῶς μετὰ τῶν κέντρων τῆς Κεντρικῆς, Βορείας καὶ Ἀν. Ἀνατολῆς. Ἐπομένως ὁ λιμὴν Ἀτταλείας προσαποκτᾷ ὡς ἐκ τοῦ λόγου τούτου μεγάλην Ἐμπορικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἀξίαν, ὢν εἷς ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων λιμένων τῆς Τουρκίας.

Ἡ παραλία ἐκτεινομένη Ἀνατολικώτερον μὲ ἀποκρήμνους καὶ βραχώδεις κατὰ τὸ πλεῖστον τὰς ἀκτάς της σχηματίζουσα πολλὰ ἀκρωτήρια καὶ ὁρμίσκους ἐκτείνεται εἰς καμπύλην ζώνην ἐστερημένην σπουδαίων κέντρων πληθυσμοῦ καὶ συγκοινωνιῶν καὶ φθάνει μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ π. Καλυκάδνου (Γκιοὲκ Σοῦ) καὶ εἰς τὴν προσχωσιγενῆ πεδιάδα τῆς Σελευκείας, ἀπ' ὅπου ἄρχεται σχηματιζόμενος ὁ μέγας κόλπος τῆς Ἀλεξανδρέττας.

— Ὑπάρχουν ἐνταῦθα τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχ. Σόλων πόλεως τῆς Κιλικίας ἀποικίας τῶν Ἀθηναίων. Οἱ κάτοικοί της σὺν τῷ χρόνῳ ἀνέμιξαν βαρβάρους λέξεις εἰς τὸ «ρεπερτόριόν» των ἐξ οὗ καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς «Σόλοικο, Σολοικισμός».

Ἡ Σελεύκεια, μικρὰ σήμερον κωμόπολις, ἱδρύθη τὸν 3ον π. Χ. αἰῶνα ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτωρος ἱδρυτοῦ τῆς δυναστείας τῶν Σελευκιδῶν. Ἡ περιοχὴ αὐτῆς εἶναι σπουδαιοτάτη ἀπὸ ἀρχαιολογικῆς ἀπόψεως. Ἐπιγραφαί, ἀγάλματα, λείψανα οἰκοδομημάτων καὶ θαυμασία παλαιὰ γέφυρα ἑξάτοξος ἐμφανίζουν τὴν κωμόπολιν Σελεύκειαν ὡς ἓν ἄρτιον Μουσεῖον. Συνδέεται διὰ παραλιακῆς ὁδοῦ μετὰ τῆς Μερσίνας, τῆς ὁδοῦ διερχομένης διὰ μέσου ἐρειπίων ἀρχαίων πόλεων ἀκμασασῶν κατὰ τοὺς Μεγαλεξανδρινοὺς καὶ Ρωμαϊκοὺς χρόνους. Συνδέεται ὡσαύτως δι' ὁδοῦ μέσῳ τῆς κοιλάδος Καλυκάδνου μὲ τὸ Καραμάν. Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ Σάρος (Σεϊχάν) καὶ Πυ-

ραμος (Τζιχὰν) καὶ πλῆθος ἄλλων μικροτέρων ποταμίων καί ρυάκων παρασύροντες ἄφθονον ἰλὺν ἐκ τῶν ὀροσειρῶν τοῦ 'Ανατολικοῦ Ταύρου ἐπέτυχαν νὰ ἐπεκτείνουν πρὸς τὴν θάλασσαν τὴν πεδιάδα τῆς Κιλικίας. Τούτου ἕνεκα αἱ πληροφορίαι τοῦ Στράβωνος περὶ Ταρσοῦ (ἣν παρουσιάζει ὡς ἔχουσαν παρ' αὐτὴν λίμνην ἥτις συγκοινωνοῦσα διὰ τοῦ Κύδνου πρὸς τὴν θάλασσαν ἦτο ὁ λιμὴν Ταρσοῦ) εἶναι ἀνεδαφικαὶ διότι ἡ Ταρσός, κειμένη μεταξὺ Μερσίνας (παραλιακῶς καὶ 'Αδάνων, εἶναι σήμερον μεσόγειος πόλις ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης 16 χλμ.

'Ο λιμὴν **Μερσίνας** κείμενος Δ τῆς πεδιάδος 'Αδάνων ἐπὶ ἀμμώδους καὶ ἀναπεπταμένης παραλίας ἔχει ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα. 'Η συνδέουσα τὴν πόλιν, μέσῳ Ταρσοῦ, μετὰ τῶν 'Αδάνων ὁδικὴ καὶ σιδηρὰ ἀρτηρία καθιστᾶ ταύτην ἐπίνειον τῶν 'Αδάνων καὶ τῆς ἐνδοχώρας τῆς Κεντρικῆς 'Ανατολῆς. 'Η Μικρασιατικὴ παραλία ἐκτεινομένη 'Ανατολικώτερα ἀφίνουσα διαδοχικῶς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κύδνου (π. τῆς Ταρσοῦ), Σιχὰν καὶ τὸ δέλτα τὸ σχηματισθὲν ὑπὸ τῶν ποταμῶν Σιχὰν καὶ Τζιχὰν καταλήγει εἰς τὸ ἀκρ. Καρα-τάς. Τὸ ἀκρ. τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ Δ στόμιον τοῦ κυρίως κόλπου 'Αλεξανδρέττας ('Ισσικοῦ), ὅστις κλείεται ἀπὸ τὸ Α ἀκρωτήριον Ρὰς ἐλ Χανζίρ.

'Η πόλις 'Αλεξανδρέττα κεῖται εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους 'Αμανὸς (Γκιαοὺρ Ντάγ) ἐπὶ τῆς Α παραλίας τοῦ θαυμασίου, εὐρυχώρου κι' ἀσφαλεστάτου 'Ισσικοῦ κόλπου ἢ κόλπου 'Αλεξανδρέττας. Συνδέεται ὁ λιμὴν διὰ παρακαμπτηρίου σιδηρᾶς ἀρτηρίας μὲ τὴν τοιαύτην τῶν ΝΒ, ὁδικῶς δὲ μετὰ τῶν 'Αδάνων (Δ) τοῦ Μαρὰς (Β) καὶ τῆς 'Αντιοχείας (Ν).

'Η Κιλικία εἰς ὅλα τὰ κοσμοϊστορικὰ γεγονότα τῶν ἀρχαίων μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων διεδραμάτισε σημαντικὸν ρόλον. Κατέχουσα θέσιν προνομιοῦχον ἐν τῇ 'Ανατολῇ ἦτο καὶ θὰ εἶναι ἑστία διενέξεων καὶ περιοχὴ βλέψεων τῶν ἰσχυρῶν. "Ολοι οἱ μεγάλοι κατακτηταὶ ἀπὸ τοῦ Σεσώστριδος μέχρι τῶν χθεσινῶν (Γάλλων) διῆλθον δι' αὐτῆς. Οἱ 'Ασσύριοι, οἱ Μῆδοι, ὁ Μ. 'Αλέξανδρος κι' οἱ Ρωμαῖοι τὴν κατέκτησαν. 'Ο Κικέρων ἐχρημάτισεν 'Ανθύπατος Κιλικίας. Αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν Μουσουλμάνων ('Αράβων) ἤρχισαν κατ' αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 643. Τὸ 1079 τὴν κατέκτησαν οἱ Σελδζουκίδαι Τοῦρκοι ἐκδιωχθέντες βραδύτερον ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων. Εἶτα οἱ 'Αρμένιοι συμμαχήσαντες μετὰ τῶν Σταυροφόρων κατὰ τῶν Τούρκων ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ. 'Αργότερον τὸν ΙΕ' αἰῶνα οἱ 'Οσμανλῆδες Τοῦρκοι ἔγιναν κύριοι τῆς Κιλικίας μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Σουλτάνου Μαχ-

μούτ Β' ὅτε ἐκραγέντος πολέμου μεταξὺ Τουρκίας καὶ Αἰγύπτου παρέμεινεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἰμπραήμ Πασᾶ μέχρι τοῦ 1841 ἀποδοθεῖσα ἐκ νέου εἰς τὸν Σουλτᾶνον. Μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον κατελήφθη ὑπὸ τῶν Γάλλων οἵτινες τὸ 1921 συμμαχήσαντες μετὰ τοῦ Κεμάλ παρέδωσαν τὸ μεῖζον τμῆμα τῆς Κιλικίας μὲ ἀποθήκας πλήρεις ὅπλων καὶ πολεμοφοδίων ἅτινα κυρίως ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς Τούρκους νὰ δημιουργήσουν τὸν ἀξιόμαχον ἐκεῖνον στρατὸν ὅστις ἐνίκησε καὶ κατέστρεψε τὸν Ἑλληνικὸν καὶ τὸν Ἑλληνισμὸν ἐν Μικρασίᾳ. Οἱ Γάλλοι ἐκράτησαν τὸ Σαντζάκιον Ἀλεξανδρέττας δι' ἑαυτοὺς ὅπερ ὅμως τῇ συστάσει τῶν Ἄγγλων ἐπεστράφη εἰς τοὺς Τούρκους πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου. Ἀπετέλεσε δὲ ἡ προσφορὰ ἐκείνη ἐδάφους ἕνα μέρος τοῦ τιμήματος (μπαξὶς) ὅπερ κατέβαλον αἱ Δυνάμεις τῆς Δύσεως εἰς τὴν φίλην καὶ «σύμμαχον» τὴν Τουρκίαν διὰ νὰ ἐξαγοράσουν τὴν οὐδετερότητά της κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον.

IV· ΠΕΔΙΑΔΕΣ · ΥΨΙΠΕΔΑ

Ἐξαιρέσει τῶν κοιλάδων τῶν π. οἵτινες ἐκβάλλουν εἰς τὸ Αἰγαῖον τῶν προσχωσιγενῶν πεδινῶν ἐκτάσεων· Ἀλεξανδρέττας, Μπάφρας Ταρσαμπᾶς Ἀδὰ παζὰρ καὶ τῆς μεγάλης πεδιάδος τοῦ Τίγρητος εἰς Ντιαρμπεκήρ, ὁλόκληρος ἡ ὑπόλοιπος Ἀνατολὴ καλύπτεται ὑπὸ ὀρέων καὶ ὑψηλῶν ὀροπεδίων.

Τὰ ὀροπέδια ταῦτα εἶναι διατεταγμένα κατὰ δώματα ἐξ Α πρὸς Δ. Δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν: α) ὑψίπεδα λίαν ὑψηλῆς ζώνης (ἄνω τῶν 1300 μ. ὕψους) ὡς εἶναι γενικῶς τὰ τῆς Ἀν. Ἀνατολῆς β) ὑψηλῆς ζώνης (800–1000 μ. ὕψους) ὡς εἶναι ὁλόκληλος ἡ Κεντρικὴ Ἀνατολὴ καὶ γ) χαμηλῆς ζώνης ὡς εἶναι τὰ παρὰ τὴν Προποντίδα καὶ Αἰγαῖον ὀλίγα πεδινὰ διαμερίσματα τῆς χώρας.

Τὰ ὄρη τῆς Ἀνατολῆς καλυπτόμενα ἐν μέρει ὑπὸ δασῶν δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὰ καλλιεργείας ἐνῶ αἱ χιόνες καὶ παγετοὶ—κατάστασις μόνιμος διὰ τὰ τῆς Ἀν. Ἀνατολῆς ὄρη – ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν μεγάλην ἔλλειψιν συγκοινωνιῶν καθιστοῦν ταῦτα σημαντικὰ κωλύματα εἰς ἐπιχειρήσεις στρατοῦ.

Ἀπεναντίας τὰ ὑψίπεδα καὶ αἱ πεδιάδες αὐτῆς εἶναι γονιμόταταις εὐφορώταταις καὶ ἐπιδεικτικαὶ ἐντατικῆς καλλιεργείας, ἔχουσαι

διὰ τοῦτο ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν μεγάλην σπουδαιότητα ἀνάλογον δὲ καὶ ὑπὸ στρατιωτικὴν διότι θ' ἀποτελέσουν ὁρμητήριον πάσης σοβαρᾶς ἐπιχειρήσεως ἀλλὰ καὶ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν πρὸς ὃν θὰ στραφῇ ὁ ἀντίπαλος. Θ' ἀναφέρωμεν ἐν συντομίᾳ τὰ σπουδαιότερα ὑψίπεδα καὶ πεδιάδας τῆς χώρας.

1. *Ἀνατολικωτέρας περιοχῆς*

α) ***Ὑψπ. Βαγιαζὶτ*** (***ἢ Καρακόζε*** ὑψμ. 1600) δεσποζόμενον ἐκ Β ἀπὸ τοὺς ὀρεινοὺς ὄγκους Ἀραράτ καὶ Τσεγκέλ, ἔχει μῆκος 30 χιλ καὶ πλάτος 10 χιλ. Ὁ ποταμὸς Ἀν. Εὐφράτης (Μουρὰτ) διαρρέει τοῦτο καὶ τὸ διαποτίζει διὰ πολλῶν κλάδων, ππ του. Τὸ κλῖμα τῆς περιοχῆς εἶναι ψυχρότατον. Ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μέχρι τέλους Ἀπριλίου δριμύτατα ψύχη καὶ χιονοθύελλαι ἐπικρατοῦν ἐνῷ τὸ βραχὺ θέρος εἶναι ἀσυνήθως, διὰ τοιοῦτον ὑψοδείκτην, θερμόν.

Δένδρα δὲν ὑπάρχουν εἰς τὴν περιοχὴν ἐνῷ εὐδοκιμοῦν δημητριακὰ καὶ λαχανικά. Εἰς τὰς ἀκαλλιεργήτους περιοχὰς ὑπάρχουν ἐξαίρετοι νομαὶ διατρέφουσαι πρόβατα, βόας καὶ θαυμασίους ἵππους. Κέντρον σημαντικὸν τοῦ ὑψπ. εἶναι ἡ πόλις Βαγιαζήτ. (1660)

β) ***Ὑψπ. Ἀλεσκὲρτ ἢ καὶ Ἀλσουκρὲτ*** (ὅπερ ἀραβιστὶ σημαίνη Δόξα τῷ Θεῷ), Δεσπόζεται ὑπὸ τῶν ὀρέων Κιοσὲ καὶ Τσεγκὲλ κι' ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῶν συνόρων ἔχον μῆκος 50 χιλ. καὶ πλάτος 10-12 χιλ. Ἡ μεγάλη ὁδὸς Ἰρὰν—Ἐρζερούμ—Τραπεζοῦντος διέρχεται δι' αὐτοῦ. Τὴν ὁδὸν ταύτην ἐπὶ τοῦ ὑψπ. συναντᾷ κι' ἑνοῦται μετ' αὐτῆς ἡ ὡσαύτως σημαντικὴ ἀρτηρία Βὰν—Πιργερί. Εἰς τὸ ὑψπ ὑφίστανται αἱ αὐταὶ μετὰ τοῦ προαναφερθέντος κλιματολογικαὶ συνθῆκαι.

γ) ***Ὑψπ. Πασινλὰρ***. Διαιρεῖται εἰς δύο κυρίως πεδινὰς ζώνας : Τὴν Χαβὰν Καλά (1600) Δ, μήκους 70 χιλ. καὶ πλάτους 8 12 χιλ. καὶ τὴν Πασινλὰρ Α, ἣν διαρρέει ὁ π. Ἀράξης (Ἀρὰς). Ἡ πεδιὰς περιβάλλεται ὑπὸ ὀρέων διὰ τῶν ὁποίων καὶ δι' ὑποχρεωτικῶν διαβάσεων μεγάλης στρατ. ἀξίας διέρχονται αἱ ὁδεύσεις ἀπὸ Ἐρζερούμ πρὸς Κὰρς κι' Ἀρνταχὰν ἢ πρὸς Βὰν καὶ Βαγιαζήτ.

Κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ἀπετέλεσαν αἱ πεδιάδες αὗται ΘΕ τῶν Ρωσοτουρκικῶν Δυνάμεων.

Εἰς τὸ ὑψπ. Πασινλὰρ εὑρίσκεται κύριον κατῳκειμένον κέντρον τὸ Χασὰν Καλά. Περὶ τὰ 60 χωρία τουρκικὰ κεῖνται εἰς σωρὸν ἐρειπίων διότι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ α' Παγκοσμίου πολέμου οἱ κάτοικοι των ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν Ἀρμενικῶν ἐθελοντικῶν σωμάτων.

Τὴν Α πεδινὴν ζώνην ἥτις ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἄνω κοιλάδα τοῦ π. Ἀράξη διαρρέει ὁ π. οὗτος μετὰ πολλῶν ππ του. Τὸ παχὺ ἀργιλλῶδες ἔδαφος τῆς περιοχῆς ἔχει διαβρωθῆ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ποταμίσκων του εἰς βαθμὸν ὥστε ὁ πυθμὴν τῆς κοίτης των νὰ εὑρίσκεται 50 - 60 μ. ὑπὸ τὴν πεδινὴν ζώνην ἥτις οὕτω ἐμφανίζεται διακεκομένη·

Ὁ χειμὼν εἶναι δριμύτατος ἀλλὰ τὸ κλῖμα ὑγιεινόν. Ἡ γῆ εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὴν εὐφορίαν της ὀφειλομένην εἰς τὰς ἀφθόνους χιόνας αἵτινες καλύπτουν τὴν περιοχήν. Τὸν χειμῶνα τὰ ὕδατα πήγνυνται.

δ) ***Ὑψπ. Καρὰ Γιαζὶ*** Εὑρίσκεται Α τῆς Ἐρζεροὺμ χωριζόμενον ἐκ τοῦ ὑψπ. Πασινλὰρ διὰ τῆς κυρίας ὀροσειρᾶς τοῦ Σακάλ. Τὸ ἔδαφός του ἀποτελεῖται ἀπὸ ἡφαιστειώδη λάβαν εἶναι ἄνυδρον καὶ πλῆρες ρωγμῶν. Καὶ τὸ μὲν θέρος οἱ καύσωνες εἶναι ἰσχυροὶ καὶ ἀνυπόφοροι· τὸν δὲ χειμῶνα ἡ περιοχὴ μαστίζεται ὑπὸ ἀγρίων καταιγίδων καὶ θυελλῶν. Ἡ παραγωγική του ἀπόδοσις εἶναι πενιχρά. Κέκτηται ὅμως τὸ ὑψπ. τοῦτο, μεγάλην στρατηγικὴν ἀξίαν διότι δι' αὐτοῦ διέρχεται ἡ ὁδὸς ἀπὸ Ἰρὰν πρὸς Ἐρζερούμ.

δ) ***Ὑψπ. Ἐρζερούμ*** (1800). Ἔχει μῆκος 30 καὶ πλάτος 25 χλμ. Ἀρδεύεται ἀπὸ τὸν π Δυτ. Εὐφράτην (Καρὰ Σοῦ). Ἡ πόλις Ἐρζεροὺμ εὑρίσκεται εἰς τὸ ΝΑ ἄκρον τοῦ ὑψπ. Εἰς τὴν πόλιν τερματίζει ὁ ἐξ Ἀγκύρας σιδηρόδρομος. Εἰς Ἐρζεροὺμ καταλήγουν οἱ ἐκ Καυκάσου καὶ Περσίας ὁδικαὶ ἀρτηρίαι ἀποτελεῖ ὅθεν μεγάλης στρατηγικῆς ἀξίας περιοχὴν τὸ ὑψπ. τοῦτο.

Τὸ ψῦχος ἐνταῦθα εἶναι δριμύτατον καὶ ὁ χειμὼν μεγάλης διαρκείας τὸ κλῖμα ὅμως εἶναι ὑγιεινόν. Τὰ δημητριακὰ εὐδοκιμοῦν μεγάλως καὶ ἡ εὐφορία της γῆς γενικῶς, εἶναι παροιμιώδης.

στ) ***Ὑψπ. Ἀσκαλά.*** Δ τοῦ προηγουμένου, ἔχει μῆκος 18 χλμ. καὶ πλάτος 2 χλμ. Ἡ ὁδὸς Ἐρζεροὺμ – Τραπεζοῦντος διέρχεται δι' αὐτοῦ ἀκολουθοῦσα τὴν π.γ. τοῦ Δυτ. Εὐφράτου.

ζ) ***Ὑψπ. Τερτζὰν*** (1500). Ἀπέραντος πεδινὴ ἔκτασις ἣν διαρρέει ὁ π. Καρὰ Σοῦ. Ἀπὸ τὰ Ν αὐτῆς διέρχεται ἡ συγκοινωνιακὴ ἀρτηρία Ἐρζεροὺμ – Ἐρζιγκιάν. Αὕτη θ' ἀποτελέση τὸν κύριον ἄξονα προελάσεως ἀπ' Α πρὸς Δ. Δοθέντος ὅτι αἱ περιβάλλουσαι τὸ Τερτζὰν ράχεις – καὶ σχηματίζουσαι Δ στενὴν διάβασιν – συνιστοῦν ἐξαίρετον ἀμυντικὴν περιοχήν, ἡ στρατ. ἀξία τοῦ ὑψπ. τούτου εἶναι μεγάλη.

η) ***Ὑψπ. Μπαϊμπούρι*** (1400) Μήκους 18 χλμ. καὶ πλάτους 8 – 10 χλμ. Δι' αὐτοῦ διέρχεται ἡ σημαντικωτάτη ὁδὸς Ἐρζεροὺμ – Τραπεζοῦντος, ἥτις ἐν συνεχείᾳ ἀκολουθεῖ τὴν ἄνω κοιλάδα τοῦ π. Ἀ-

κάμψιος (τσορούκ). Δ ἐπέκτασις τοῦ ὑψπ. τούτου εἶναι τὸ ὑψπ. Μ π ο ρ μ ο ὺ ς μικροτέρας ἐκτάσεως λίαν ξηρὸν χρησιμοποιούμενον διὰ βοσκήν.

θ) **Ὑψπ. Κελκίτ.** Κεῖτοι τοῦτο Δ τῆς ὀροσειρᾶς Ντιβὰν - Γιαρντί. Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ π. Λύκου (Κελκίτ).

ι) **Ὑψπ. Ἐρζιγκιάν** (1250). Διευθύνεται ἐκ ΝΑ πρὸς ΒΔ κι' ἔχει μῆκος μὲν 45 χλμ. πλάτος δὲ περὶ τὰ 15 χλμ. περιβαλλόμενον ὑπὸ ὀρέων ἅτινα κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους εἶναι χιονοσκεπῆ. Τὸ ὑψπ. τοῦτο ἔχει μεγάλην στρατ. ἀξίαν ὡς κατέχον κεντρικὴν θέσιν καὶ ὡς διασταυρουμένων ἐν αὐτῷ σημαντικωτάτων ὁδεύσεων αἵτινες διευθύνονται ἐξ Α πρὸς Δ ἀλλὰ καὶ ἐκ Β πρὸς Ν.

ια) **Ὑψπ. Χανές** (1700). Μήκους 45 χλμ. καὶ πλάτους 15—20 χλμ.

ιβ) **Ὑψπ. Μούς** (1350). Τὸ μεγαλείτερον τῆς Ἀν. Ἀνατολῆς ἔχει μῆκος 80 χλμ. καὶ πλάτος 17—20 χλμ. Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ Ἀν. Εὐφράτου (Μουράτ). Τὸ ὑψπ. κατέχει κεντρικὴν θέσιν εὑρισκόμενον εἰς ἰσαπεχῆ ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ΤουρκοΣοβιετικῶν καὶ τῶν Τουρκοϊρανικῶν συνόρων. Μέχρι τοῦ ὑψπ. τούτου κατώρθωσαν νὰ φθάσουν οἱ Ρῶσοι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου.

2. Λεκανοπέδιον τοῦ ΒΑΝ

α) **Ὑψπ. Ἐρέν.** Μεταξὺ ὄρους Σουπχὰν καὶ λ. Βάν.

β) **Ὑψπ. Ἐριζίς.** Στενόμακρος πεδινὴ ζώνη Β τῆς λ. Βάν.

γ) **Ὑψπ. Παργερί** Μήκους 16 χλμ. καὶ πλάτους 8—10 χλμ. Β τῆς πεδινῆς ζώνης εὑρίσκεται ἡ κωμόπολις Παργερί.

δ) **Ὑψπ. Ἀπ Ἀγᾶ** (2000) ΒΑ τοῦ ὑψπ. Παργερί ἔχει μῆκος 21 χλμ. καὶ πλ. 15 χλμ.

ε) **Ὑψπ. Γκιουλοῦ.** Α τῆς λ. Βάν.

στ) **Ὑψπ. Βάν.** Α τῆς ὁμωνύμου λίμνης.

ζ) **Ὑψπ. Σαράϊ** (2100). Παρὰ τὰ σύνορα Περσίας μήκους 12 χλμ. καὶ πλάτους 5 χλμ. Δι' αὐτοῦ διέρχεται ἡ πρὸς Περσίαν ὁδός.

η) **Ὑψπ. Γεωργίου (Κεβὸρ** Ἀρμενιστί). Δ καὶ ἐγγὺς τῆς ὀροσειρᾶς ἐφ' ἧς ἡ ὁ.γ. Τουρκίας—Ἰράν. Καλύπτεται τὸν χειμῶνα ὑπὸ παχέων στρωμάτων χιόνος. Συνέπεσε μάλιστα κάποτε ἡ πεσοῦσα χιὼν νὰ καλύψη καὶ τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους.

θ) **Ὑψπ. Μπὰς Καλά.** Εἶναι εὐρύτατον μήκους 32 χλμ. καὶ πλάτους 10 χλμ. Δι' αὐτοῦ διέρχεται ἡ σπουδαιοτάτη ὁδὸς Βὰν—Περσίας.

ι) *Ὑψπ. Χαβασούρ*. ΝΑ τῆς λ. Βάν.

3. *Περιοχῆς Χαρπούτ*

α) *Ὑψπ. Οὐλοῦ* (800). Ἔχει μῆκος 35 χλμ. καὶ πλάτος 10—12 χλμ. τὸ ἔδαφός του εἶναι φύσεως ἀργιλλώδους καὶ ἀμμώδους, εἶναι ἐκ τῶν εὐφορωτέρων τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ δὲ κλῖμα του ἐκ τῶν καλλιτέρων. Αἱ 4 ἐποχαὶ διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων. ΝΑ αὐτοῦ ὀρθοῦται ὁ ὀρεινὸς ὄγκος τοῦ Μαστὰρ Ντάγ. Ὁ π. Ἀν. Εὐφράτης διαρρέει τοῦτο. Διὰ τοῦ ὑψπ. διέρχεται ἡ σημαντικωτάτη ὁδικὴ ἀρτηρία Μαλατείας—Τραπεζοῦντος.

γ) *Ὑψπ. Χαρπούτ* ἐφ' οὗ τὸ σημαντικὸν ὁμώνυμον κέντρον.

δ) *Πεδιὰς Μαλατείας* (90). ΝΔ τοῦ μεγάλου ἀγκῶνος τοῦ Εὐφράτου. Δι' αὐτῆς διέρχεται ἡ μεγάλη λεωφόρος Σαμψοῦντος—Ἀμασείας—Σεβαστείας—Ντιαμπερκὴρ καὶ ἡ αὐτὴ σιδηρὰ ἀρτηρία. Ἐνῷ ἡ Μαλάτεια συνδέεται καὶ διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς γραμμῆς 7Β. καὶ ὁδικῶς μέσῳ Μαρὰς μετὰ τοῦ Χαλεπίου (Συρίας).

4. *Περιοχῆς Ντιαρμπεκὴρ*

Γεωφυσικῶς ἀνήκει εἰς τὴν μεγάλην πεδιάδα τῆς Μεσοποταμίας.

α) *Πεδ. Καρὰ Χάν*. Μεγάλης ἐκτάσεως (1600 χλμ.2) ἁπλοῦται ἐκεῖθεν τῶν Β κλιτύων τοῦ Καρατζᾶ Ντάγ. Ὁ χειμὼν εἶναι ψυχρότατος τὸ δὲ θέρος θερμότατον.

β) *Πεδ. Ντιαρμπεκήρ*. ΝΑ τῆς προηγουμένης, διαρρέεται ὑπὸ τοῦ π. Τίγρητος.

γ) *Πεδ. Τίγρητος*. Ἄρχεται Α τοῦ Ντιαρμπεκὴρ κι' ἐκτείνεται 130 χλμ. Ἀνατολικώτερον. Ἡ παραγωγικὴ ἱκανότης τῆς γῆς εἶναι ἀφάνταστος. Τὰ σπαρτὰ φθάνουν εἰς τόσον ὕψος ὥστε νὰ καλύπτουν ἱππικόν. Ὀλίγον πρὸ τοῦ θερισμοῦ ὁρωμένη ἐκ τοῦ μακρόθεν ὁμοιάζει μὲ θάλασσαν. Τὸ θέρος εἶναι θερμότατον καὶ ὁ χειμὼν δριμύτατος. Ἡ πεδιὰς θεωρεῖται ὡς ἀληθὴς γῆ τῆς ἐπαγγελίας.

δ) *Πεδ. Σεβερέκ*. Ἐκτείνεται ΝΑ μέχρι τῶν ΒΔ κλιτύων τοῦ Καρατζᾶ Ντάγ. Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ π. Εὐφράτου.

5. *Περιοχῆς Βορ. 'Ανατολῆς*

α) ***Πεδ. Τσαρσαμπᾶ***. 'Εσχηματίσθη ἐκ τῆς ἀποτεθείσης κατὰ καιροὺς ἰλύος τοῦ π. Ἴριδος (Ἰρμάκ). Ἔχει μῆκος – κατὰ τὴν παραλιακὴν διεύθυνσιν – 50 χλμ. καὶ πλάτος 30 χλμ. Τὰ εὐφορώτερα μέρη τῆς πεδιάδος ταύτης εἶναι τὸ μέσον καὶ τὸ νότιον. Ἡ γεωργικὴ παραγωγή της εἶναι ἐκ τῶν πλουσιωτέρων τῆς Τουρκίας. Δημητριακά, ὄρυζα, ὄσπρια καὶ καπνὸς εἶναι τὰ σημαντικώτερα προϊόντα της. Ἡ κτηνοτροφία εἰς τὴν περιοχὴν εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη ὁ ἐνάλιος δὲ πλοῦτος της εἶναι τὸ εἶδος ἰχθύων ὀξύρρυγχος ἐξ οὗ ἐξάγεται σημαντικὴ ποσότης μαύρου χαβιαρίου. Εἰς τὸ μέσον τῆς πεδιάδος εὑρίσκεται ἡ πόλις Τσαρσαμπᾶς δι' ἧς διέρχεται ὁ π. Ἴρις. Τὴν πεδιάδα ὁ Στράβων ἀποκαλεῖ «'Αμαζόνων πεδίον» καθόσον μεταξὺ τῶν π. Ἴριδος καὶ Θερμώδοντος κατώκουν αἱ 'Αμαζόνες. Ἡ παραλιακὴ ὁδὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἀπὸ τοῦ Κεμὰλ Πασᾶ μέχρι τῆς Σαμψοῦντος διέρχεται μέσῳ τῆς πεδιάδος ταύτης.

β) ***Πεδ. Μπάφρας***. Εἶναι καὶ αὕτη προσχωσιγενὴς ἐκ τῆς ἰλύος τοῦ Ἅλυος (Κιζὶλ 'Ιρμάκ). Ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους της εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν τῆς προηγουμένης. Εἶναι ὅμως κατὰ πολὺ εὐφορωτέρα θεωρουμένη ὡς ἡ εὐφορωτέρα τῶν πεδιάδων τοῦ Πόντου. Εἰς τὸ μέσον αὐτῆς εὑρίσκεται ἡ πόλις Μπάφρα καὶ περὶ αὐτήν, περίπου, 50 χωρία. Ταῦτα ἦσαν ἅπαντα ἑλληνικὰ μέχρι τοῦ 1922. Εἰς τὸν π. Ἅλυν καὶ τὰς δύο παρὰ τὴν θάλασσαν λίμνας διεξάγεται εἰς μεγάλην κλίμακα ἡ ἁλιεία τοῦ ὀξυρρύγχου ἐξ οὗ κατασκευάζεται ἀρίστης ποιότητος μαῦρο χαβιάρι.

γ) ***Πεδ. 'Αδὰ Παζάρ***. Ἔχει μῆκος 40 χλμ. καὶ πλάτος 25 – 30 χλμ. Ἡ πεδιὰς ἐν τῇ ὁποίᾳ εὑρίσκεται ἡ λ. Σαπάντζα ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ π. Σαγγαρίου. Τὸ ἔδαφος εἶναι παραγωγικώτατον καλλιεργουμένης τῆς μωρέας εὐρύτατα, δι' ὃ καὶ παράγονται μεγάλοι ποσότητες μετάξης. Διὰ τῆς πεδιάδος διέρχεται ἡ σιδηρ. ἀρτηρία 7Β καὶ δὴ εἰς τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ Ἰ σ μ ί τ πρὸς τὴν στενωπὸν Γκίβε.

δ) ***Ὑψπ. Βιθυνίου (Μπολοῦ*** 750). Ἔχει μῆκος 25 χλμ. καὶ πλάτος 6 – 8 χλμ. Διέρχεται δι' αὐτοῦ ἡ σημαντικωτάτη ὄδευσις: Κων]πόλεως – Μπολοῦ – Κασταμονῆς – Σαμψοῦντος.

6. *Περιοχῆς Δυτ. Ἀνατολῆς*

Α. *Πεδιάδες λεκανοπεδίου Προποντίδος*

α) ***Νικομηδείας (Ἰσμίτ).*** Αἱ ὁδοὶ αἵτινες ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Προποντίδος ἄγουν διὰ τῆς διαβ. Γκίβε πρὸς Ἀνατολὴν διέρχονται δι' αὐτῆς.

β) ***Κίου (Κεμλίκ).***

γ) ***Γενῆ Σεχήρ.*** Μὲ δάση ἀπέραντα μωρεοδένδρων.

δ) ***Προύσης.*** Ἀρδεύεται ἀπὸ τὸν π. Νίλοφερ καὶ τοὺς ππ αὐτοῦ. Ἡ εὐφορία τῶν καρπῶν της—φρούτων καὶ σταφυλῶν—εἶναι μεγάλη. Αἱ μωρεοφυτεῖαι ἀποτελοῦν ἀπέραντα δάση. Σημαντικαὶ ποσότητες μετάξης, ὀνομαστῆς ποιότητος παράγονται εἰς Προῦσαν ἔνθα λειτουργεῖ καὶ εἰδικὴ Σηροτροφικὴ Σχολή.

ε) ***Μιλητοπόλεως (Καρατζᾶ Μπεϋ 22).*** Κειμένη μεταξὺ τῶν λ. Μανιάς καὶ Ἀπόλιοντ ἔχει ἐπιφάνειαν 600 χλμ.2.

στ) ***Βίγας.*** Ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ π. Γρανικοῦ καὶ τῶν ππ αὐτοῦ.

Β. *Πεδιάδες παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον*

α) ***Σκαμάνδρου (Ἐσκῆ Μεντερέ).*** Ἄρχεται ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ Ἑλλησπόντου κι' ἐκτείνεται πρὸς Ν χωριζομένη ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους διὰ σειρᾶς ὀρέων διήκουσα κατὰ μῆκος τῆς παραλίας ἀπὸ τοῦ Κοὺμ Καλὲ μέχρι τοῦ ἀκρ. Μπαμπᾶ. Ἡ πεδιὰς αὕτη εἶναι τὸ ἀρχ. Τρωϊκὸν πεδίον (*).

β) ***Δαρδανελλίων (Τσανὰκ Κα ὲ ἢ καὶ Κεσταν Μπαυλ).***

γ) ***Ἐζινέ.***

Γ. *Πεδιάδες Αἰγαιοπελαγικῆς ζώνης*

α) ***Ἀδραμυττίου (Ἐντερμίτ).*** Μετωνομάσθη ὑπὸ τοῦ Ἀβδοὺλ

(*) Ἡ Τροία κατά τινας ἀρχαιολόγους ἔκειτο ἐπὶ λόφου πλησίον τοῦ σημερινοῦ χωρίου Μπουρνάμπαση. Ἀλλ' ὁ Ἑρρίκος Σλῆμαν ἀφοῦ ἐξετέλεσε δοκιμαστικὰς ἀνασκαφὰς εἰς τὸν λόφον τοῦτον ἐστράφη, ὡς ἐξ ἐνστίκτου, εἰς τὸ χωρίον Χισαρλὶκ (μικρὸν φρούριον) κείμενον εἰς τὸ Α ἄκρον τῆς πεδιάδος καὶ διὰ σειρᾶς ἐπιπόνων ἀνασκαφῶν εὗρεν ἐκεῖ τὰ ἐρείπια τῆς Τροίας.

Χαμὶτ εἰς «πεδιάδα Μπουρχανιὲ» πρὸ τιμὴν τοῦ υἱοῦ του Μπουρχάν. Κεῖται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου Κόλπου καὶ ἐκτείνεται πέραν τῶν Ν κλιτύων τῆς Ἴδης. Ἡ στρ. ἀξία της εἶναι μεγάλη διότι δι' αὐτῆς βαίνουν αἱ ἐκ τῆς παραλίας τοῦ κόλπου ὁδοὶ πρὸς Μπαλούκεσερ, Μπάντιρμα καὶ Προῦσαν.

β) ***Μπαλούκεσερ*** (90). Α τῆς ὁμωνύμου πόλεως καὶ διευθυνομένη ἐκ ΒΔ πρὸς ΝΑ, ἔχει μῆκος 20 χιλ. καὶ πλάτος 8 χλμ. Καὶ ταύτης ἡ στρ. ἀξία εἶναι μεγάλη ὡς διερχομένων δι' αὐτῆς τῶν ὁδῶν Σμύρνης – Μπάντιρμα καὶ τῆς σιδηρ. γραμμῆς Σμύρνης – Κιουταχείας.

γ) ***Ἁγιασμέντ.*** Ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἀϊβαλὶ μέχρι Δεκελὶ ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς μῆκος 30 χλμ. καὶ πλάτος 3 – 7 χλμ.

δ) ***Περγάμου.***

ε) ***Ἕρμου (Γκεντίζ).*** Ἔχει μῆκος 200 χλμ, καὶ πλάτος 10 – 20 χλμ. Αὕτη φέρεται καὶ ὑπὸ τὰς ὀνομασίας : Ἀλοβεχήρ, Παζάρκιοϊ, Σαλιχλί, Τορφολοῦ, Μαγνησίας, Νυμφαίου καὶ Καρὰ Ἀγάτς.

στ) ***Ἀκ Χισσάρ. Σελεντὶ*** καὶ ***Γκιόλ.*** Χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ μικρῶν ράχεων κι' ἀπὸ τῆς πεδ. Γκεντὶζ διὰ τοῦ στενοῦ Ὀργανλῆ.

ζ) ***Μαινεμένης.*** Προσχωσιγενὴς περιοχὴ τοῦ π. Γκεντίζ.

η) ***Μπουρνόβα.*** Ἄρχεται ἐκ τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου Σμύρνης κι' ἐκτείνεται μέχρι τοῦ χωρίου Ναρλί. Τὸ ὡραῖον προάστειον τῆς Σμύρνης «Μπουρνόβα» κεῖται Β τοῦ πεδίου του καὶ συνδέεται διὰ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μὲ τὴν Σμύρνην.

θ) ***Τζιμόβασι (Τζουμά)***

ι) ***Καΰστρου (Κιουτσοὺκ Μεντερὲς).*** Χωρίζεται ἀπὸ τῆς πεδιάδος τοῦ Μαιάνδρου (Μπουγιοὺκ Μεντερὲς) διὰ τοῦ Γκιουμὶ Ντάγ.

ια) ***Μαιάνδρου*** Ἔχει μῆκος 150 χλμ. καὶ πλάτος 8 – 10. Φέρεται καὶ ὑπὸ τὰς τοπικὰς ὀνομασίας ὡς πεδιάς Ἀϊδινίου, Τοντιράκ, Γενῆ Παζάρ, Σουμπιτζέ, Κεμέρ, Σωκίων, Μπαλάτ.

ιβ) ***Ὑψπ. Μούγκλιν*** (620). Ἄρχεται 20 χλμ. Β τοῦ λιμένος Γκιὸκ Ἀμπὰτ εὑρισκομένου εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Κεραμεικοῦ Κόλπου.

7. *Πεδιάδες περιοχῆς ζώνης Μεσογείου Θαλάσσης*

α) ***Νταλαμάν.*** Ἄρχεται ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Νταλαμὰν κι' ἐκτείνεται πρὸς Β εἰς μῆκος 25 χλμ. καὶ πλάτος 12 χλμ.

Ὁ πρὸ τοῦ Μεγάλου πολέμου Χεβίδης τῆς Αἰγύπτου Ἀμπὰς

Χιλμῆ (καθαιρεθεὶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ὑπὸ τῶν Ἄγγλων οἵτινες διώρισαν Χεβίδην τὸν Φουὰτ πατέρα τοῦ Φαροὺκ) ἠγόρασε τὴν ἄγονον ἐκείνην περιοχὴν ἀντὶ 3000 λιρῶν ἐγκρίσει τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Χαμίτ. Οἱ Νεότουρκοι ἐναντιώθησαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὄπισθεν τοῦ Αἰγυπτίου Χεβίδου κρύπτεται ἡ Ἀγγλία. Ὁ Χεβίδης μετέβαλε τὴν ὅλην ἔκτασιν εἰς μέγα τσιφλίκιον μὴ φεισθεὶς δαπανῶν. Ἐξετέλεσεν ὑδραυλικά, ἀποξηραντικὰ καὶ ἀρδευτικὰ ἔργα καὶ διώρυγας εἰς τὰ ἄνυδρα τμήματα τῆς πεδιάδος. Κατεσκεύασεν ὁδούς, λιμένας, ἀποβάθρας, πόλιν, τεμένη κλπ. καὶ οὕτω ἡ ἄγονος καὶ νοσώδης περιοχὴ μετεβλήθη εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

β) ***Φετιγιέ.*** Κεῖται Α τοῦ κόλπου Μάκρης (Φετιγιὲ) ἐκτεινομένη 10 χλμ. Δ ἀπὸ τῆς παραλίας.

γ) ***Κελεμὶς ἢ πεδιὰς τοῦ Ξάνθου (Ἐσσέν).***

δ) ***Φοίνικος.***

ε) ***Ὑψπ. Ἐλμαλὶ*** (1100). Κεῖται 20 χλμ Β τῆς πεδιάδος Φοίνικος.

στ) ***Ἀτταλείας.***

ζ) ***Σελευκείας.*** Ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς ἰλύος τοῦ π Γκιοὲκ Σοῦ.

η) ***Ταρσοῦ (Τσουκοὺρ)*** καὶ ***Ἀδάνων.***

θ) ***Μαρὰς*** (εἰς τὸ ἐσωτερικόν).

8. *Περιοχὴ Κεντρικῆς Ἀνατολῆς*

Α. Πεδιάδες Κοιλάδος Ἴριδος

α) ***Ἴριδος (Γεζὶλ Ἰρμάκ).*** Εἶναι ἡ ὡραιοτέρα κι' εὐφορωτέρα τῶν πεδιάδων τῆς Ἀνατολῆς.

β) ***Ἐντερές.*** Ἡ ἄνω κοιλὰς τοῦ π. Λύκου (Κελκίτ). Διερχομένων δι' αὐτῆς σπουδαιοτάτης σημασίας ὁδεύσεων ὡς: Ἐξ Ἐρζιγκιὰν πρὸς Κερασοῦντα κι' ἐκ Σεβαστείας πρὸς Ὀρντοῦ. Ἔχει μεγάλην στρατ. ἀξίαν.

γ) ***Χάρακος (Χέρεκε*** 270). Ἁπλοῦται αὕτη εἰς τὴν περιοχὴν ὅπου ὁ π. Κελκὶτ συμβάλλει μὲ τὸν Ἰρμάκ. Ἔχει μῆκος 25 χλμ. καὶ πλάτος 8—10 χλμ. Εἰς τὸ μέσον τῆς πεδιάδος ὑπάρχει ἡ πόλις Χάραξ.

δ) ***Σολοῦ*** (50). ΒΑ τῆς Ἀμασείας, ἔχει μῆκος 30 χλμ. καὶ πλάτος 15—20 χλμ. Δι' αὐτῆς διέρχεται ἡ συγκοινωνιακὴ ἀρτηρία (σιδηρὰ καὶ ὁδική) Σεβαστείας—Σαμψοῦντος.

ε) ***Τσεκερὲκ*** Ν τῆς Ἀμασείας ἀρχομένη ἀπὸ τῆς περιοχῆς ἔνθα

ὁ π Ἶρις (Γεζίλ Ἰρμάκ) ἑνοῦται μὲ τὸν π Σκύλακα (Τσεκερέκ).

Β. *Πεδιάδες καὶ ὑψίπεδα κοιλάδος Ἅλυος*

α) ***Ὑψπ. Χαφὶκ*** (1300) Α τῆς Σεβαστείας. Διέρχεται δι' αὐτοῦ ἡ ὁδὸς Σεβαστείας – Ἐρζιγκιάν.

β) ***Ὑψπ. Σεβαστείας*** (1200). Δι' αὐτοῦ διέρχονται αἱ σπουδαιότεραι ὁδεύσεις τῆς Ἀνατολῆς.

γ) ***Ὑψπ. Ὀλὰς*** δι' αὐτοῦ διέρχεται ἡ ὁδὸς Σεβαστείας - Χαρτούμ.

δ) ***Ὑψπ· Γενῆ Χὰν*** ΒΔ τῆς Σεβαστείας διέρχεται δι' αὐτοῦ ἡ ὁδὸς Σαμψοῦντος – Σεβαστείας.

ε) ***Ὑψπ. Σαρ Κισλά***. Ἀποτελεῖ τὴν κοιλάδα τοῦ π. Ἅλυος εἰς τὴν περιοχὴν, διερχομένων δι' αὐτοῦ τῆς σιδηρᾶς καὶ ὁδικῆς ἀρτηρίας Καισαρείας – Σεβαστείας.

στ) ***Ὑψπ. Ἀμπὰρ Γιαρισὶ*** (1100). Κεῖται παρὰ τὴν Καισάρειαν καὶ Β τοῦ Ἀργαίου ὄρους.

ζ) ***Ἡ ἔρημος Μανιά***. Περιλαμβάνεται εἰς τὸ τρίγωνον Ἄγκυρα – Ὑοσκάτη – Καισάρεια εἰς ὕψμ 1000. Εἶναι κατάξηρος καὶ ἁλμυρά. ΝΔ αὐτῆς εὑρίσκεται ἡ ἁλμυρὰ λίμνη Τοὺζ Γκιολοῦ. Ὁλόκληρος ἡ Δ ἔκτασις εἶναι ἐπίσης ἔρημος (Ἁ λ μ υ ρ ὰ ἔ ρ η μ ο ς).

Γ. *Ὑψίπεδα κοιλάδος Σαγγαρίου*

α) ***Ὑψπ. Ἀλτοὺν-Τὰς*** (1100) Εἶναι ἡ ἄνω κοιλὰς τοῦ π. Πουρσὰκ (ππ τοῦ Σαγγαρίου) διερχομένης δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ Κιουταχείας Καρὰ Χισάρ. Ἔχει μῆκος 50 χιλ. καὶ πλάτος 35. Ἐκτὸς τοῦ π π Πουρσὰκ τὸ διαρρέουν καὶ οἱ ποταμοὶ Ἀλτοὺν Τὰς καὶ Ἀμπιγιά. Τὸ θέρος εἶναι θερμότατον ὁ δὲ χειμὼν δριμύς.

β) ***ὑψπ. Κιουταχείας***. Ἄρχεται ἀπὸ τὸν π. Πουρσὰκ κι'ἐκτείνεται 15 χιλ. Δ τῆς Κιουταχείας. Τὸ ἔδαφός του εἶναι ὑγρὸν καλυπτόμενον ἀπὸ λειμῶνας καὶ δένδρα παράγει δ' ἐν ἀφθονίᾳ δημητριακὰ καὶ φροῦτα.

γ) ***ὑψπ. Τσαβεντὰρ*** (1000) Περιβάλλεται πανταχόθεν ὑπὸ ὀρέων ἀρδεύεται καλῶς καὶ παράγει μεγάλας ποσότητας σικάλεως ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα της (Τσαβεντὰρ τουρκιστὶ σημαίνει σίκαλις).

δ) ***ὑψπ. Πουρσὰκ καὶ Σαρῆ Σοῦ***. Ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Ἰνονοῦ μέχρι τοῦ Καρὰ Μπογὰζ κατὰ μῆκος τῶν π. Πουρσὰκ καὶ Σαρῆ Σοῦ·

Ἡ μεγάλη αὕτη πεδινὴ ζώνη ἐπιφανείας 130 χιλ. περιλαμβάνει τὰς ἑξῆς μικροτέρας : Ἴνονου, Τσουκοὺρ Χισάρ, Ἐσκῆ Σεχὴρ, Ἀλπῆ καὶ Μπεϋλὶκ Ἀχούρ. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὑγρὸν ἀλλ' ἐπίπεδον εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἡ ταχύτης τοῦ ρεύματος τῶν ποταμῶν της εἶναι πολὺ μικρὰ καὶ πολλὰ ὡς ἐκ τούτου ὕδατα λιμνάζουν δημιουργοῦντα ἕλη. Ἡ πεδιὰς εἶναι εὐφορωτάτη.

ε) ***ὑψπ. Τσιφτελὲρ*** (900) κεῖται εἰς τὴν Α λεκάνην τοῦ Σαγγαρίου, Α Εσκῆ Σεχὴρ' ἔχει ἐπιφάνειαν 100 χιλ ἀρδευομένη ὑπὸ τῶν ππ Μπαρκατσῆ, Σεΐδ – Γαζῆ καὶ Σαρῆ Σοῦ. Εἰς τὸ μέσον τῆς πεδιάδος γίνεται ἡ συμβολὴ τῶν 3 τούτων ποταμίων σχηματιζομένης ἐνταῦθα ἑλώδους περιοχῆς. Τὸ ὑψίπεδον τοῦτο ἔχει ἱστορικὴν σημασίαν. Ἐν αὐτῷ οἱ σταυροφόροι τῆς α' σταυροφορίας ἐνίκησαν τοὺς Σελδτζούκους τὸ 1074 κι' ἐν αὐτῷ βραδύτερον κατεστράφη ὁ στρατὸς τοῦ Κορράδου Γ'. Ἦτο ἐπίσης ἡ κοιτὶς τῶν Ὀσμανιδῶν διότι ἐν αὐτῷ ἐγεννήθη ὁ πρῶτος Σουλτάνος Ὀσμὰν ὁ δὲ πατήρ του Ἐρτογροὺλ (ὡς ἀνέφερον λαϊκὰ τουρκικὰ ἄσματα) ἔχων δύναμιν 10 σκηνῶν ἔλαβε δῶρον ὅλον τὸ Τσιφτελὲρ ἵνα φρουρῇ τὸ κράτος τοῦ Ἀλαεδὶν τοῦ Ἰκονίου ἐναντίον τῶν Βυζαντινῶν.

στ) ***Ἀζιζιέ.*** Χωρίζεται ἀπὸ τοῦ προηγουμένου διὰ χαμηλῆς ὀροσειρᾶς καὶ διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ππ Ἂκ Τσάϊ.

ζ) ***Μελέκ.*** Κεῖται Α τοῦ Τσιφτελὲρ καὶ ΒΑ τοῦ Σιβρὶ Χισὰρ ἔχει μῆκος 12 χλμ. καὶ πλάτος 2,5 χλμ. διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ ππ Πουρλίκ.

η) ***Πολατλῆ*** (875). Εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς λεκάνης τοῦ Σαγγαρίου ἀρδευόμενον κυρίως ὑπὸ τοῦ ππ Γκιουμουσλοῦ.

θ) ***Χαϊμὰν*** (1000). Κεῖται μεταξὺ τοῦ π. Σαγγαρίου καὶ τοῦ Α αὐτοῦ ὄρους Ἐλμὰ Ντάγ. Ἡ ὅλη του περιοχὴ εἶναι ἄνυδρος, χαρακτηριστικὸν τούτου εἶναι ὅτι ἐν τῷ μέσῳ του ὑπάρχει ἕτερον μικρότερον ὑψπ. τὸ Γιαμπὰν Χαμάμ.

ι) ***Ἀγκύρας*** (850). Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου ππ τοῦ Σαγγαρίου. Εἶναι εὐφορώτατον κι' ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερον ὑψπ. τῆς Τουρκίας. Ἐν αὐτῷ εὑρίσκεται ἡ πρωτεύουσα Ἄγκυρα κι' ἐξ αὐτοῦ ἄρχονται αἱ μεγάλαι συγκοινωνιακαὶ ἀρτηρίαι τῆς Ἀνατολῆς. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχουν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Σαγγαρίου αἱ πεδιναὶ ζῶναι Μερτέπ, Ἀγιὰς καὶ Μέϋ Παζαρί.

Δ. Τὸ μέγα ὀροπέδιον τῆς Κεντρ. Ἀνατολῆς

Ἐπ' αὐτοῦ ἁπλοῦνται : Τὸ ὑψίπεδον ***Ἀκὰρ Τσάϊ*** ἢ ***Ἁλμυρὰ Ἔρημος*** καὶ ἡ πεδιάς ***Ἰκονίου.***

α) Ὑψπ. ***Ἀκὰρ Τσάϊ*** (970). Ἄρχεται ἐκ τοῦ Ἀφιὸν Καρὰ Χισὰρ κι' ἐκτείνεται πρὸς Α περιλαμβάνον τὰς μικροτέρας. πεδιάδας: Ἀφιὸν Καρὰ Χισάρ, Σιτσανλῆ, Νταλὰϊ, Μπουλαβαντίν, Τσάϊ καὶ Κὶρ Σεχήρ.

β) ***Ἡ Ἁλμυρὰ Ἔρημος*** (***Τζιχὰν Μπεϊλὶ*** 900—950). Ἡ διάβασίς της ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις (Αὐγούστου 1921) ἐσήμανε καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν δεινῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ἀτυχοῦς ἐκείνης ἐκστρατείας, ἥτις ἀρχὴ ἀπέληξεν εἰς τὴν μετὰ ἓν ἔτος πλήρη καταστροφήν του. Κεῖται Α τοῦ Ἀφιὸν Καρὰ Χισὰρ ἐκτεινομένη πρὸς Β μέχρι τοῦ ὄρους Ἐλμὰ Ντὰγ—ὅπερ ἀπὸ Ν κλείει τὸ ὑψπ. τῆς Ἀγκύρας—κι' Α μέχρι τῆς Ἁλμυρᾶς λίμνης Τοῦζ Γκιολοῦ (899). Ἐνθυμίζει αὕτη ἔρημον Σαχάραν, ἄνυδρος παντελῶς μὲ ἔδαφος πλῆρες νίτρου καὶ τιτανώδεις ὕλας, ἀμμώδης καὶ μὲ κλῖμα ἄθλιον. Ἡ θερμοκρασία τὸ θέρος φθάνει τὴν ἡμέραν 42° κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα ὅστις διαρκεῖ μέχρι τοῦ Ἀπριλίου κατέρχεται πολλάκις εἰς —35°.

γ) ***Πεδ. Ἰκονίου*** (900). Ἐκτάσεως 200 χλμ.2. Καὶ εἰς αὐτὴν ἐπικρατοῦν αἱ αὐταὶ περίπου μετὰ τῆς Ἁλμυρᾶς Ἐρήμου κλιματολογικαὶ συνθῆκαι. Εἴς τινας περιοχὰς αὐτῆς ὑπάρχουν στρώματα ὀρυκτοῦ σάπωνος ὃν οἱ ἐγχώριοι καλοῦν «πόρ».

Τὸ πλεῖστον τῆς πεδιάδος παραμένει ἀκαλλιέργητον λόγῳ τῶν ἐπιβλαβῶν ἀλάτων τῆς γῆς. Τεκμαίρεται ὅτι τὸ ὑψίπεδον εὑρίσκετο ἄλλοτε ὑπὸ τὰ ὕδατα. Ἡ στρατιωτικὴ ἀξία ταύτης εἶναι μεγάλη διότι τὸ σημαντικὸν κέντρον Ἰκονίου ἀποτελεῖ ἕνα ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων συγκοινωνιακῶν κόμβων τῆς Μικρασίας. Δι' αὐτοῦ διέρχεται ἀπὸ ΒΔ πρὸς ΝΑ ἡ μεγάλη σιδηρὰ ἀρτηρία Χαϊδὰρ Πασᾶ—Χαλεπίου—Βασόρας (7Β) κι' ἐκ Β πρὸς Ν ἡ ὁδικὴ ἀρτηρία Ἀγκύρας—Ἀτταλείας.

V. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ

Α' Χερσαῖαι

Τὸ συγκοινωνιακὸν δίκτυον τῆς Τουρκίας, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἀχανὲς αὐτῆς εἶναι λίαν πενιχρόν.

Ειδικῶς τὸ σιδηροδρομικόν της δίκτυον ἐμφανίζει ἓν σοβαρὸν

μειονέκτημα, τὴν ἐναλλαγὴν πλατῶν εἰς τὸ αὐτὸ κύκλωμα γεγονὸς ὅπερ θὰ ἔχῃ σοβαρὸν τὸν ἀντίκτυπόν του εἰς τὰς στρατιωτικὰς μεταφοράς. Ἐξ ἄλλου αἱ ὁδικαί της ἀρτηρίαι μικροῦ πλάτους καὶ μὲ ἀσυγχρόνιστα καταστρώματα εἶναι περιορισμένης ἀποδόσεως.

Γνώμων – ὡς γνωστόν – τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς προόδου κι' εὐημερίας ἑνὸς Κράτους ἦτο ἀείποτε ἡ ἐπάρκεια καὶ ἀρτιότης τῶν συγκοινωνιακῶν μέσων αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἡ Τουρκία ὑστερεῖ σημαντικῶς καὶ δέον νὰ θεωρῆται ὡς ἀνήκουσα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὑποαναπτύκτων Κρατῶν(*).

Ἀείποτε αἱ συγκοινωνίαι διεδραμάτιζον πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπιχειρήσεων. Κατὰ μείζονα δὲ λόγον σήμερον – ὅπου ἡ πρὸς πόλεμον ἱκανότης μιᾶς χώρας ἐξαρτᾶται ἐκτὸς τῶν ἄλλων παραγόντων κι' ἐκ τοῦ συστήματος τῶν συγκοινωνιῶν αὐτῆς – θεωροῦνται αὗται πρωταρχικῆς σημασίας. Ἐπειδὴ αἱ δυνατότητες τῶν Τουρκικῶν συγκοινωνιακῶν δικτύων εἶναι λίαν πεπερασμέναι μὴ ἀνταποκρινόμεναι πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐξελίξεως τῶν πολεμικῶν μηχανημάτων καὶ τῆς τελειοποιήσεως τοῦ ὁπλισμοῦ καὶ μὴ ἐκπληροῦσαι τὰς προϋποθέσεις τῆς ὑπάρξεως τοῦ διπλοῦ ρεύματος, διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ὑπερβάλεται ἡ ἰσχὺς τοῦ πολεμικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας ταύτης (δι' ἕνα εἰσέτι λόγον, πλὴν τῶν ἄλλων οὓς θ' ἀναφέρωμεν εἰς τὸ σχετικὸν κεφάλαιον παρακατιόντες).

Ὁ περιορισμένος ἐξ ἄλλου ἀριθμὸς τῶν συγκοινωνιακῶν δικτύων εἰς μίαν χώραν κατέχουσαν, ὡς ἡ Τουρκία, μεγάλης Στρατηγικῆς ἀξίας θέσιν, προσδίδει εἰς τὰς ὀλίγας ἀρτηρίας της καὶ εἰς τὰ Κέντρα – Κόμβους ἐξ ὧν, ἢ δι' ὧν, βαίνουν αὗται μεγάλην στρατιωτικὴν ἀξίαν.

Οἱ κύριοι κόμβοι συγκοινωνιῶν τῆς Μικρασίας εἶναι:

1. *Εἰς Ἀνατολικὴν Ἀνατολὴν*

Οἱ κόμβοι Βαγιαζήτ, Ἐρζερούμ, Ἐρζιγκιάν, Ντιαρμπεκήρ, Μαλάτεια.

(*) Ὁ Τοῦρκος Ὑπουργὸς Δημοσίων Ἔργων Τεφὴκ Ἰλερῆ ὁμιλῶν τὴν 21ην Ἰουλίου 1953 εἰς Τσορούκ Μικρασίας εἶπε—κατὰ μετάδοσιν τοῦ Ρ. Σ. Κωνσταντινουπόλεως—ὅτι ἡ Τουρκία εἶναι 100 χρόνια ὀπίσω ἀπὸ τὰς πολιτισμένας χώρας καὶ ὅτι διὰ νὰ φθάσουν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ σημερινὸν ἐπίπεδον τῶν χωρῶν αὐτῶν πρέπει νὰ ἐργασθοῦν ἐντατικῶς.

α) Κόμβος ***Βαγιαζήτ***. Ἐξ αὐτοῦ διέρχεται ἡ ὁδὸς ἥτις συνδέει τὴν Ἀν. Ἀνατολὴν μετὰ τοῦ Ἰρὰν (Κόϊ καὶ Ταυρίδα).

Ἡ Β καὶ ΒΑ περιοχὴ τοῦ λεκανοπεδίου Βὰν συνδέεται μὲ τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ τὸν Καύκασον μέσῳ τοῦ Βαγιαζήτ.

β) Κόμβος ***Ἐρζερούμ***. Μεγάλης στρατιωτικῆς ἀξίας κέντρον τῆς Ἀν. Ἀνατολῆς. Ἐκ τῆς πόλεως Ἐρζερούμ διέρχεται ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμή : Ἐσκῆ Σεχὴρ – Ἀγκύρας – Σεβαστείας – Κὰρς – κι' ἐκεῖθεν πρὸς Λενίνακαν – Τυφλίδα (τῆς Σοβιετικῆς Γεωργίας) ταύτης προβλέπεται ὑπὸ τῶν Κρατῶν τοῦ Συμφώνου Βαγδάτης, προέκτασις ἐξ Ἐρζερούμ μέσῳ Βαγιαζήτ πρὸς Μαράντ τῆς Περσίας ἵνα οὕτω ἑνωθῇ σιδ)κῶς ἡ Ἄγκυρα ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς Τεχεράνης.

Ἡ σημαντικωτάτη ὁδικὴ ἀρτηρία Εὐξείνου Πόντου—Περσίας ἀρχομένη ἐκ Τραπεζοῦντος διέρχεται διὰ τῆς Ἐρζερούμ κι' ἐκεῖθεν μέσῳ Βαγιαζήτ βαίνει πρὸς Ἀνατολὰς εἰς Περσίαν.

Διὰ τοῦ Ἐρζερούμ βαίνει ὡσαύτως ἡ σημαντικωτάτη ἀπὸ στρατ. πλευρᾶς ὁδὸς Ἀγκύρας – Σεβαστείας – Ἐρζιγκιὰν – Ἐρζερούμ – Κὰρς καὶ Ἀρνταχὰν ἤτοι πρὸς τὰς δύο Ἀνατολικωτέρας ἐπαρχίας τῆς Ἀν. Ἀνατολῆς τὰς συνορευούσας μὲ τὸν Σοβιετικὸν Καύκασον.

Ἡ πόλις Ἐρζερούμ συνδέεται ἀπ' εὐθείας δι' ὁδοῦ μέσῳ Μοὺς (κοιλ. Ἀν. Εὐφράτου) καὶ Μπιτλὶς μὲ τὴν πόλιν Βὰν τοῦ ὑψηλοῦ ὁμωνύμου λεκανοπεδίου.

γ) Κόμβος ***Ἐρζιγκιάν***. Ἡ πρὸς Ἐρζερούμ σιδηροδρομικὴ ἀρτηρία τῆς Ἀγκύρας διέρχεται δι' αὐτοῦ.

Αἱ ἀκόλουθοι ὁδικαὶ ἀρτηρίαι ἄρχονται ἐξ Ἐρζιγκιὰν

– Δ, Σεβαστείας – Ἀγκύρας

– Β, Τραπεζοῦντος

– Α. Ἐρζερούμ – Κὰρς – Ἀρνταχὰν

– Ν, Χαρπούτ – Μαλάτεσα – Ἀλεξανδρέτταν.

Ἡ στρατιωτικὴ ἀξία τοῦ κόμβου τούτου εἶναι μεγάλη διότι δι' αὐτοῦ διέρχεται ἡ συντομωτέρα ὁδὸς ἥτις ἄγει ἐκ τοῦ Εὐξείνου Πόντου (Τραπεζοῦντος) πρὸς Μεσόγειον. (Κόλπον Ἀλεξανδρέττας) διασταυρουμένων ἐπ' αὐτοῦ ἀρτηριῶν συγκοινωνιακῶν ἐκ Δ πρὸς Α καὶ ἐκ Β πρὸς Ν. Ὁ κατέχων στρατὸς τὸν κόμβον τοῦτον ἐλέγχει πάσας τὰς συγκοινωνιακὸς ἀρτηρίας τῆς Ἀν. Ἀνατολῆς.

δ) ***Κόμβος Ντιαρ-πεκήρ*** Ἀνήκει εἰς τὴν χαμηλὴν ζώνην τῆς Ἀνατολῆς, τὴν περιφέρειαν τοῦ Τουρκικοῦ Κουρδιστάν. Ἡ σιδηροδρομικὴ ἀρτηρία Ἀγκύρας – Σεβαστείας – Μαλατείας – Ντιαρμπεκὴρ βαίνει ἀνατολικώτερον διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Τίγρητος πρὸς Κουρταλὰν ἔνθα τερματίζει.

'Εκ τοῦ Ντιαρμπεκὴρ ἄρχονται αἱ ἀκόλουθοι ὁδοὶ πρὸς :

– Μπιτλὶς κι' ἐκεῖθεν εἴτε πρὸς Βὰν εἴτε πρὸς Μούς, 'Ερζερούμ, Κάρς. 'Αρνταχάν, Βατοὺμ (Ρωσ.)

– Μοσούλην, Βαγδάτην

– Χαλέπιον (Η.Α.Δ.)

– Μαλάτειαν, κι' ἐκεῖθεν εἴτε Χαρπούτ, Τραπεζοῦντα εἴτε Μαράς, 'Αλεξανδρέτταν εἴτε Σεβάστειαν, "Αγκυραν.

δ) ***Κόμβος Μαλάτειας***. Δι' αὐτῆς διέρχεται ἡ σιδηρὰ ἀρτηρία 'Αγκύρας - Ντιαρμπεκὴρ – Κουρταλάν. 'Ενῶ ἡ ἐξ αὐτῆς πρὸς ΝΔ βαίνουσα σιδηρὰ ἀρτηρία μέχρι τῆς τοιαύτης 7Β κλείει τὸ βαῖνον ἐπὶ καθαρῶς τουρκικοῦ ἐδάφους μ έ γ α σ ι δ η ρ ο μ ι κ ὸ ν κ ύ κ λ ω μ α τ ῆ ς Μ ι κ ρ α σ ί α ς ('Εσκῆ Σεχὴρ – "Αγκυρα – Καισάρεια – Σεβάστεια – Μαλάτεια – "Αδανα – 'Ικόνιον – 'ΑφιὸνΚαρὰ Χισὰρ – Κιουτάχεια – 'Εσκῆ Σεχὴρ)'Η ἐξασφάλισις τῆς συνεχοῦς λειτουργίας τούτου ἐν καιρῷ ἐπιχειρήσεων εἶναι ὑψίστης σημασίας, διὰ τὴν πτωχήν, ὡς ἐλέχθη ἤδη, εἰς συγκοινωνιακὰ δίκτυα χώραν.

'Εκ Μαλατείας ἄρχονται αἱ ἀκόλουθοι ὁδοί :

– Β, Χαρποῦτ, 'Ερζιγκιάν, Τραπεζοῦντος.

– Ν, Μαράς, 'Αλεξανδρέττας.

– Α, Ντιαρμπεκήρ, Μοσούλης, Βαγδάτης

– Δ, Σεβαστείας κι' ἐκεῖθεν εἴτε πρὸς 'Αμάσειαν, Σαμψοῦντα (Εὐξ. Πόντου) εἴτε πρὸς Καισάρειαν, "Αγκυραν.

Δύο μεγάλοι, ὅθεν ἄξονες διασταυροῦνται ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

α) ὁ ἐξ Α πρὸς Δ (Βαγιαζὴτ – Βὰν – Μπιτλὶς – Ντιαρμπεκὴρ – ΜΑΛΑΤΕΙΑ – Σεβάστεια – "Αγκυρα – Αἰγαῖον) καὶ

β) ὁ ἐκ Β πρὸς Ν (Τραπεζοῦς, 'Ερζιγκιάν, Μαλάτεια, Μαρὰς 'Αλεξανδρέττα, 'Αντιόχεια, Χαλέπιον). 'Αμφότεροι, λίαν πιθανοὶ τ α υ τ ο χ ρ ό ν ω ς, ἄξονες προελάσεως τοῦ ἐξ Α ἐπιτιθεμένου μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν κατάληψιν τοῦ Μικρασιατικοῦ χώρου καὶ τὴν ἔξοδον του εἰς τὴν Μεσόγειον.

2. *Εἰς Βόρειον 'Ανατολὴν*

'Η σημαντικωτάτη παραλιακὴ ὁδικὴ ἀρτηρία ἥτις βαίνει ἐκ τοῦ ἀκροτάτου παρὰ τὰ Τουρκοσοβιετικὰ σύνορα τουρκικοῦ κέντρου Κεμὰλ Πασᾶ διέρχεται ἀπὸ τοὺς λιμένας : Ριζοῦντος Τραπεζοῦντος, Κερασοῦντος, 'Ορντοῦ, Σαμψοῦντος κι' ἀκολούθως συνεχιζομένη εἴτε πρὸς Σινώπην εἴτε μεσογειακῶς διὰ τῶν πόλεων Κασταμονῆς,

Μπολοῦ, καταλήγει εἰς Χαϊδὰρ πασᾶ (ὑπάρχει τουρκικὸν σχέδιον ζεύξεως διὰ σιδηρᾶς γεφύρας τοῦ Βοσπόρου ὥστε ἡ ὁδὸς αὕτη νὰ καταλήγει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν) εἶναι σπουδαιοτάτη μ ο ν α δ ι κ ὴ συγκοινωνιακὴ ἀρτηρία ἥτις βαίνει ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Βορείου 'Ανατολῆς. Ἐγκαρσίως πρὸς αὐτὴν βαίνουν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν ὡς ἐκ σπονδύλων σπονδυλικῆς στήλης αἱ ἀκόλουθοι ὁδοί.

— Ἐκ Κεμὰλ Πασᾶ : Πρὸς 'Αρνταχὰν — Κὰρς — Ἐρζερούμ.

— Ἐκ Τραπεζοῦντος : μία πρὸς Ἐρζεροὺμ καὶ ἑτέρα πρὸς Ἐρζιγκιάν.

— Ἐκ Κερασοῦντος : πρὸς Σεβάστειαν.

— Ἐξ 'Ορντοῦ ὡσαύτως πρὸς Σεβάστειαν καὶ Καισάρειαν.

— Ἐκ Σαμψοῦντος : Πρὸς 'Αμάσειαν κι' ἐκεῖθεν εἴτε πρὸς Σεβάστειαν εἴτε πρὸς Ἄγκυραν.

— Ἐκ Κασταμονῆς : πρὸς Β εἰς τὴν παράλιον πόλιν τοῦ Εὐξείνου 'Ινέμπολου.

— Ἐκ Μπακοῦ : Πρὸς Ἄγκυραν καὶ Ζογκουλντάκ.

Ἡ ἐπιμήκης ὀροσειρὰ Νταγκλαρὶ (Λαζικῶν ἢ Ποντικῶν ὀρέων) Τζανὶκ καὶ 'Ιλγκὰς Νταγκλαρὶ δεσπόζει τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ ἐπ' αὐτῆς ἡ ἄμυνα καταλλήλως ὀργανουμένη δύνανται νὰ παρεμποδίσῃ τὴν πέραν τῶν προγεφυρωμάτων (ἅτινα πιθανῶς θὰ ἐγκαταστήσῃ ὁ ἀποβησόμενος εἰς τὰς περιοχὰς Τραπεζοῦντος, Κερασοῦντος — 'Ορντοῦ καὶ Σαμψοῦντος — Μπάφρας) καὶ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν διείσδυσιν τοῦ ἐχθροῦ.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Βορ. 'Ανατολῆς ὑπάρχουν δύο σημαντικοὶ κόμβοι, ὁ 'Αμασείας καὶ ὁ Σεβαστείας.

α) ***Κόμβος 'Αμασείας*** : Διέρχεται δι' αὐτοῦ ἡ σιδηροδρομικὴ ἀρτηρία Σαμψοῦντος — Σεβαστείας, καὶ ἡ μεγάλη ὁδικὴ ἀρτηρία, εἰς ἀρίστην κατάστασιν λεωφόρος Σαμψοῦντος — Σεβαστείας. Ἡ 'Αμάσεια συνδέεται δι' ἀρίστης ὁδοῦ μετὰ τῆς 'Αγκύρας. Τῆς ὁδοῦ ταύτης διακλάδωσις βαίνει πρὸς Ὑοσκάτην.

β) ***Κόμβος Σεβαστείας*** : Ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων τῆς 'Ανατολῆς.

Ἄρχονται ἐξ αὐτοῦ αἱ :

I. Σ ι δ η ρ ο δ ρ ο μ ι κ α ὶ π ρ ό ς.

— 'Αμάσειαν — Σαμψοῦντα

— Καισάρειαν — Ἄγκυραν

— Μαλάτειαν κι' ἐκεῖθεν εἴτε 'Αλεξανδρέτταν εἴτε Ντιαρμπεκήρ.

— Ἐρζιγικὰν — Ἐρζεροὺμ — Κάρς.

II. Ὁ ι κ α ὶ π ρ ό ς,

—'Αμάσειαν κι' ἐκεῖθεν εἴτε πρὸς Σαμψοῦντα εἴτε πρὸς Ἄγκυραν.

— Καισάρειαν

— 'Ορντοῦ καὶ Κερασοῦντα καὶ πρὸς 'Ερζιγκιάν.

— Μαλάτειαν κι' ἐκεῖθεν πρὸς Β, Ν καὶ Α τοῦ σημαντικοῦ τούτου κόμβου.

3. *Εἰς Κεντρικὴν 'Ανατολὴν*

Ἥτις ἀποτελεῖ. ὡς ἐλέχθη, ἓν ὑψηλὸν ὀροπέδιον ὑπάρχουν οἱ ὑψίστης στρατιωτικῆς ἀξίας κόμβοι συγκοινωνιῶν, 'Αγκύρας Καισαρείας, 'Ικονίου. 'Εσκῆ Σεχὴρ. Κιουταχείας.'Αφιον Καρὰ Χισάρ 'Ο Κύριος τούτων στρατὸς ἔχει τὴν εὐχέρειαν ν' ἀχθῆ πρὸ τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου τῆς Προποντίδος τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Μεσογείου.

α) *Κόμβος 'Αγκύρας.*

'Εξ αὐτοῦ ἄρχονται αἱ ἀκόλουθοι συγκοινωνιακαὶ ἀρτηρίαι :

I. Σιδηροδρομικαὶ πρὸς

— 'Εσκῆ Σεχὴρ, συναντῶσα τὴν μεγάλην ἀρτηρίαν τῶν 7Β (μήκους 293 χιλ) 'Εκεῖθεν εἴτε Κιουτάχειαν καὶ Σμύρνην, εἴτε πρὸς Κωνσταντινούπολιν.

— 'Αλιμπεϊλὶ—Ζογκουλντὰκ

— Καισάρειαν στενοῦ πλάτους 1,00 μ καὶ εἴτε πρὸς Πύλας Κιλικίας ἔνθα συναντᾶ τὴν ἀρτηρίαν 7Β. εἴτε πρὸς Σεβάστειαν.

II. 'Οδικαὶ πρός,

—'Ικόνιον – 'Αττάλειαν (ἡ συντομωτέρα ὁδὸς δι' ἧς ἡ Ἄγκυρα ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῆς Μεσογείου).

— 'Εσκῆ Σεχὴρ – Προῦσαν. ('Η Προῦσα συνδέεται διὰ στενοῦ πλάτους σιδ. γραμμῆς μὲ τὸ ἐπίνειον Μουδανιά) – Μπάντιρμα – Σμύρνην.

— Μπολοῦ – 'Ισμὶτ – Χαϊδὰρ Πασᾶ – Σκούταρι.

— Γκίβε – 'Ισμίτ.

— 'Αμάσειαν – Σαμψοῦντα.

— 'Υοσκάτην – Καισάρειαν.

— Καισάρειαν.

'Ο κόμβος 'Αγκύρας εἶναι μεγάλης στρατ. ἀξίας ὡς εὑρισκόμενος εἰς κεντρικὴν θέσιν καὶ ὡς ἐνέχων τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους.

β) Κόμβος *Ἰκονίου.*

Σημαντικῆς στρατ. ἀξίας ὡς διερχομένης δι' αὐτοῦ τῆς σιδηρᾶς ἀρτηρίας: Χαϊδὰρ Πασᾶ – Ἀφιὸν Καρὰ Χισὰρ – Καραμὰν – Χαλεπίου – Βαγδάτης. καὶ τῆς ὁδικῆς ἀρτηρ.ας Κων)πόλεως Ἀλεξανδρέττας.

Διὰ τοῦ Ἰκονίου διέρχεται ὡσαύτως ἡ ὁδὸς Ἀτταλείας – Ἀγκύρας συντομωτέρα καὶ καλλιτέρα ὅδευσις ἥτις ἄγει ἐκ τῆς πρωτευούσης πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Μεσογείου.

γ) ***Κόμβος Ἀφιὸν Καρὰ Χισὰρ***

Εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν Σιδηροδρομικὸς Κόμβος, μεγάλης στρατιωτικῆς ἀξίας, τῆς Ἀνατολῆς.

Διέρχεται δι' αὐτοῦ ἡ ἀρτηρία τῶν 7Β. καὶ ἄρχονται αἱ ἀκόλουθοι σιδηροδρομικαί:

– Πρὸς Δ, Οὐσὰκ – Σμύρνην.

– Πρὸς Ν, Ἐγερντὶρ – Σπάρτην καὶ διακλάδωσις αὐτῆς πρὸς Ντενιζλῆ – Ἀϊδίνιον – Σμύρνην. Δύο διακλαδώσεις τῆς ἐν λόγῳ γραμμῆς καταλήγουν εἰς Σόκια ἀφ' ἑνὸς καὶ Ὀντεμίσιον ἀφ' ἑτέρου.

δ) ***Κόμβος Ἐσκῆ Σεχὴρ***

Εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ἀρτηρίας τῶν 7Β ἥτις βαίνει (Ἀσιατικὸν τμῆμα) ἐκ τοῦ Χαϊδὰρ Πασᾶ – πρὸς Ἰσμὶτ – Μπίλετζικ – Κιουτάχειαν – Ἀφιὸν Καρὰ Χισάρ. Εἰς Κιουτάχειαν διακλαδοῦται αὕτη πρὸς Μπαλούκεσερ.

Ἐκ τοῦ Ἐσκῆ Σεχὴρ ἡ σιδηροδρομικὴ ἀρτηρία βαίνει πρὸς Ἄγκυραν. Δεδομένου ὅτι μέσῳ Ἐσκῆ Σεχὴρ ἐπικοινωνεῖ ἡ πρωτ. Ἄγκυρα τόσον μετὰ τῆς Κων)πόλεως ὅσον καὶ μετὰ τῆς Δυτικῆς Ἀνατολῆς τυχὸν ἀπώλεια ἢ καταστροφὴ τοῦ ἐν λόγῳ κόμβου θὰ περιαγάγη εἰς λίαν δυσχερῆ θέσιν τὴν ἄμυναν τῆς χώρας καὶ θὰ τὴν ἀποστερήσῃ, τοὐλάχιστον. τῶν διὰ σιδηροδρόμου μεταφορῶν της ἐκ τῆς περιοχῆς Ἀγκύρας πρὸς τὸ Δυτικὸν διαμέρισμα αὐτῆς.

4. *Εἰς Νοτίαν Ἀνατολὴν*

Μεγάλης στρατηγικῆς ἀξίας εἶναι οἱ λιμένες Ἀλεξανδρέττας καὶ Ἀττολείας. Οὗτοι ἐξυπηρετοῦντες τὰς ὑπερποντίας θαλασσίας μεταφορὰς τῆς Τουρκίας θ' ἀποτελέσουν τοὺς κυρίους καὶ μοναδικοὺς λιμένας ἀνεφοδιασμοῦ τῆς χώρας εἰς περίπτωσιν ἐνόπλου ρήξεως αὐτῆς μετὰ τῆς ΕΣΣΔ.

α) Ὁ λιμὴν *Ἀλεξανδρέττας* εἶναι ἄριστος λιμὴν ἀσφαλὴς ἐκ τῶν ἀνέμων δυνάμενος νὰ περιλάβῃ πολλὰς καὶ μεγάλου βυθίσματος μονάδας στόλου. Διαθέτει μέσα φορτοεκφορτώσεως καὶ συνδέεται μὲ τὸ ἐσωτερικὸν διὰ σιδηρᾶς ἀρτηρίας συναντώσης τὸν σιδηρόδρομον τῶν 7Β, ἐπικοινωνῶν οὕτω μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ Ἀλεξανδρέττα συνδέεται καὶ ὁδικῶς ἀπ' εὐθείας μὲ τοὺς κόμβους Ἰκονίου, Καισαρείας, Μαλατείας, Ντιαρμπεκὴρ καθὼς καὶ μὲ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Δαμασκὸν (Συρία).

β) Ὁ λιμὴν *Ἀτταλείας*. Μολονότι ἀνοικτὸς καὶ προσβαλλόμενος ὑπὸ Ν ἀνέμων οἵτινες ἐπικρατοῦν ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου καὶ καλοῦνται ὑπὸ τῶν ἐντοπίων μελτέμ, προσφέρεται ἄριστα διὰ τὴν φορτοεκφόρτωσιν ὑλικοῦ προοριζομένου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας.

Ὁ λιμὴν συνδέεται ὁδικῶς μετά:

α) τῆς Σπάρτης ὅπου ὡς γνωστὸν καταλήγει σιδηροδρομικὴ γραμμή

β) Μετὰ τοῦ Ἰκονίου ἐξ οὗ ὡσαύτως διέρχεται ἡ μεγάλη σιδηρὰ ἀρτηρία Εὐρώπης – Ἀνατολῆς καὶ μέσῳ τοῦ Ἰκονίου ὁδικῶς μετὰ τῆς Ἀγκύρας.

Ἀπώλεια τῶν δύο τούτων λιμένων θὰ ἐσήμανε τὴν ἀρχὴν τοῦ τέλους τῆς Τουρκίας εἰς περίπτωσιν πολέμου μετὰ τῆς Σ.Ε. διότι ἐξ οὐδαμοῦ πλὴν τῆς Σμύρνης καὶ τοῦ Κερατίου κόλπου εὑρισκομένων ἄλλωστε πολὺ μακράν, θὰ ἠδύνατο ν' ἀνεφοδιασθῇ ὑπὸ τῶν Δυτικῶν Συμμάχων της ἡ Τουρκία εἰς τὰς ζώνας μάχης τοῦ Ἀνατολικοῦ της διαμερίσματος. Οἱ λιμένες Φετιγιὲ καὶ Μαρμαρᾶς ἀσφαλεῖς εἰς ναυλοχοῦντα πλοῖα δὲν παρέχουν δυνατότητας ἐξυπηρετήσεως στρατηγικῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας κυρίως διότι δὲν ἔχουν ἀνταπόκρισιν μὲ σημαντικὰ κέντρα τοῦ ἐσωτερικοῦ ὑπαρχούσης μιᾶς μόνον ὁδοῦ ἐξ αὐτῶν ἥτις βαίνει ΒΔ πρὸς Μοῦγκλαν — Ἀϊδίνιον – Σμύρνην.

5. *Εἰς Δυτικὴν Ἀνατολὴν*

Ἡ περιοχή, κατ' ἀρχήν, εἶναι ἡ ζωτικωτέρα τῆς Μικρασίας. διότι:

— Γειτνιάζει πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἤπειρον καὶ δὴ τὸν Στρατηγικὸν Ἑλλαδικὸν χῶρον ὅστις ἀποτελεῖ τὸν ἀκραῖον κρῖκον, .

α) τῆς ἀλύσεως τῶν κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ ὁποίου ἀνήκει ὡς «ἄκρον δεξιὸν» ἡ Τουρκία.

β) Τῆς τριπλῆς Βαλκανικῆς συμμαχίας.

— Εἶναι ἡ εὐφορωτέρα ἐξ ὅλων τῆς 'Ανατολῆς.

— Ἔχει τὸ σχετικῶς, πυκνότερον δικτυον ὁδικῶν τε καὶ σιδηροδρομικῶν ἀρτηριῶν.

— Εἶναι ἡ πλέον πυκνοκατωκημένη τῆς Τουρκίας.

Πρὸ τοῦ 1922 εἶχεν ἕνα συμπαγῆ ἀκμάζοντα 'Ελληνικὸν πληθυσμὸν ὅστις κατώκει τὰ παράλια κυρίως κέντρα τῆς περιοχῆς. Κατὰ τὰ στατιστικὰ δεδομένα τοῦ 'Ιουλίου 1922 ὁ πληθυσμὸς τῆς Σμύρνης τοῦ σημαντικωτέρου καὶ μεγαλειτέρου λιμένος τῆς 'Ανατολῆς, εὐρωστοτέρου καὶ αὐτοῦ τοῦ Πειραιῶς, ἀνήρχετο εἰς 300.000 κατοίκων ἐξ ὧν 180.000 Ἕλληνες. 80.000 Τοῦρκοι, 10.000 'Αρμένιοι, 15.000 'Εβραῖοι καὶ 15.000 Λεβαντῖνοι. Σήμερον ἀποτελεῖ μίαν παράλιον πόλιν μὲ ἄριστον λιμένα καὶ ἄρτια τεχνικὰ ἔργα φορτοεκφορτώσεως ἀλλὰ μὲ ἀσθενῆ παλμὸν ἐμπορικῆς καὶ ναυτιλιακῆς κινήσεως.

'Ο *λιμὴν τῆς Σμύρνης*. Συνδέεται μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ διὰ σιδηροδρομικῶν καὶ καλῶν ὁδικῶν ἀρτηριῶν.

α) ***Σιδηροδρομικαί*** :

— Πρὸς Β, Μπαλούκεσερ — Μπάντιρμα καὶ ἐκ Μπαλούκεσερ διακλάδωσις 'Ανατολικῶς πρὸς Κιουτάχειαν.

— Πρὸς Α, Οὐσάκ, 'Αφιὸν Καρὰ Χισάρ.

— Πρὸς Ν, 'Αϊδίνιον — Ντενιζλῆ — Σπάρτην.

β) ***'Οδικαί*** :

Βαίνουν αὗται πρὸς τὰ Β καὶ Ν τῆς Σμύρνης παραλιακὰ κέντρα καὶ λιμένας καὶ πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς 'Ανατολῆς.

'Η Τουρκία συνδέεται σιδηροδρομικῶς μὲ τ' ἀκόλουθα κράτη :

1) Τῆς ***'Ελλάδος***. Διὰ τῆς γραμμῆς Κων)πόλεως — Λουλὲ Μπουργκὰς — Δεμὶρ 'Ισὸρ (Τουρκικὸν παραμεθόριον πλησίον τοῦ Ἕβρου χωρίον ἀντίστοιχον τοῦ 'Ελληνικοῦ Πυθίου) — Πύθιον — Καραγὰτς (Τουρκ.) — 'Ορμένιον ('Ελλ) κι' ἐκεῖθεν πρὸς Βουλγαρίαν — Βελιγράδιον — Βιέννην — Βερολῖνον — Βαλτικήν.

2) Τῆς ***Συρίας***. Διὰ τῆς γραμμῆς Χαϊδὰρ Πασᾶ — 'Ικονίου — Χα-

λεπίου ἐν συνεχείᾳ δὲ κατὰ μῆκος τῶν Τουρκοσυριανῶν συνόρων κι' ἐπὶ Τουρκικοῦ ἐδάφους μέχρι Νισιμπὶν κι' ἐκεῖθεν πάλιν ἐπὶ Συριανοῦ ἐδάφους μέχρι τοῦ Τὲλ Κοτσέκ. (Παρὰ τὰ σύνορα Συρίας – 'Ιράκ).

3) Τοῦ ***'Ιράκ***. Διὰ τῆς συνεχείας τῆς γραμμῆς ταύτης πρὸς Μοσούλην – Βαγδάτην – Βασόραν.

4) Τοῦ ***Λιβάνου*** 5) ***'Ισραὴλ*** 6) ***'Ιορδανίας*** μέσῳ Χαλεπίου καὶ

7) ***Αἰγύπτου*** καὶ ***'Αφρικῆς*** μέσῳ τῆς ἐπὶ τῆς διώρυγος τοῦ Σουὲζ κινητῆς γεφύρας.

8) Τῆς ***ΕΣΣΔ***. Διὰ τῆς γραμμῆς 'Ερζερούμ – Κὰρς – Λενίνακαν (Ρωσ.) – Τιμπίλσι (Τυφλίδος) τῆς Σοβιετικῆς ἐπαρχίας Γεωργίας.

Β' *Θαλάσσιαι*

Αὗται δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ἑξῆς:

α) ***'Υπερπόντιοι***. Διὰ φορτηγῶν μικροῦ συνολικοῦ τονὰζ ὅπερ κατατάσσει τὴν Τουρκικὴν σημαίαν εἰς τὴν ἐσχάτην βαθμίδα τῆς Διεθνοῦς ποντοπόρου ναυτιλίας.

β) ***'Ακτοπλοϊκῶν καὶ Μεσογειακῶν γραμμῶν*** αἵτινες ἐκτείνονται ἐπὶ τῶν τουρκικῶν παραλιακῶν κέντρων καὶ συνδέουν τὴν χώραν μὲ τοὺς κυρίους ἐπὶ τῆς Μεσογείου λιμένας. Οἱ κύριοι «τουρκικοὶ Μεσογειακοὶ» λιμένες εἶναι ὁ τῆς Κων)λεως τῆς Σμύρνης καὶ 'Αλεξανδρέττας.

γ) ***Τοπικαί***. Διεξάγονται διὰ μικρῶν πλοιαρίων «ποσταλιῶν» ὡς εἶδος θαλασσίων λεωφορειακῶν γραμμῶν συνδεουσῶν μεγάλα Κέντρα μετὰ προαστείων,ὡς π.χ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὰ ἐπὶ τοῦ Κερατίου κόλπου (μήκους 7 χιλ) προάστεια, ἢ τὰ ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου ἢ τῶν Πριγκηπονήσων. 'Η τῆς Σμύρνης μὲ τὰ ἐπὶ τοῦ κόλπου αὐτῆς γραφικὰ προάστεια.

– 'Ο πολεμικὸς Ναύσταθμος τῆς Τουρκίας εὑρίσκεται εἰς Τσολοὺκ ἐκτὸς τοῦ κόλπου 'Ισμὶτ (Νικομηδίας). καὶ 'Αλεξανδρέτταν.

Γ' *'Αεροπορικαὶ*

Τὰ σημαντικώτερα τῶν πολιτικῶν ἀεροδρομίων τῆς Τουρκίας εἶναι τὸ τοῦ 'Αγίου Στεφάνου (Κωνσταντινούπολις) τῆς 'Αγκύρας καὶ τῆς Σμύρνης. Ταῦτα διαθέτουν διαδρόμους προσγειώσεως εὐρεῖς τροποποιουμένους νῦν διὰ τὴν χρῆσιν ὑπὸ ἀεριωθουμένων. 'Η κοι-

ν ή ὑ π ο δ ο μ ή τ ο ῦ ΝΑΤΟ κατεσκεύασεν εἰς πολλὰς περιοχὰς τῆς Μικρασίας σημαντικὸν ἀριθμὸν ἀεροδρομίων ἀνταποκρινομένων εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς Συμμαχικῆς ἀεροπορίας.

VI ΠΛΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ

Ἡ Τουρκία εἶναι μία πλουσία χώρα τῆς ὁποίας ὅμως ὁ πλοῦτος παραμένει ἀνεκμετάλλευτος. Ἡ οἰκονομικὴ τῆς χώρας κατάστασις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἀνθηρά. Ἡ Ἐθνική της οἰκονομία ἀπὸ τοῦ 1922 κι' ἐκεῖθεν βαίνει κατὰ κρημνῶν. Ἡ οἰκονομικὴ ἐξαθλίωσις τῆς χώρας δὲν εἶναι συνέπεια τῶν πολέμων α' παγκοσμίου καὶ τουρκοελληνικοῦ (Μικρασιατικοῦ) δεδομένου ὅτι καὶ ἡ Ἑλλὰς μετέσχε τῶν πολέμων αὐτῶν· κατὰ τὸν δεύτερον μάλιστα ἡττήθη καὶ κατεστράφη οἰκονομικῶς. Ἀλλ' οὔτε καὶ τὰ δεινὰ τοῦ β' παγκοσμείου πολέμου, ὡς συνέβη μὲ τὴν Ἑλλάδα, ἐδοκίμασεν ἡ Τουρκία καθ' ὃ οὐδετέρα καὶ μάλιστα ἐμπορευθεῖσα θαυμασίως τὴν οὐδετερότητά της εἰσπράττουσα ἐξ' ἀμφοτέρων τῶν ἐμπολέμων τ' ἀργύρια τῆς ἀδρανείας της. Ἡ μετὰ τὸ 1922 οἰκονομικὴ δυσπραγία τῆς Τουρκίας εἰς ὃν βαθμὸν ἐμφανίζεται σήμερον — πάντοτε εἰς τὰς παραμονὰς χρεωκοπίας — ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν ἀναχώρησιν ἐκ τῆς χώρας τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἡ ἀποστέρησις φιλοπόνων ἀγροτῶν, ὡς ἦσαν οἱ ἐν τῇ χώρᾳ Ἕλληνες εἶχεν ἄμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τῆς Τουρκίας ἥτις ἔκτοτε δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναλάβῃ. Ἡ Σμύρνη, ἡ Κωνσταντινούπολις, τὰ Μουδανιά, ἡ Ραιδεστὸς κλπ. ἄλλοτε λιμένες μὲ μεγάλην ἐμπορικὴν κίνησιν, φορεῖς πλούτου καὶ ζωῆς εἶναι σήμερον ἀσημάντου ἀξίας κέντρα τῆς Ἀν. Μεσογείου, τὰ ὁποῖα ἐνθυμίζουν Ἀνατολὴν καὶ μάλιστα μακρυνήν.

Οἱ Τοῦρκοι ἀφοῦ ἐξεδίωξαν βίᾳ τὸ 1922 τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἐκ τῶν προγονικῶν ἐδαφῶν του εὑρέθησαν ὅλως αἰφνιδίως κι' ἀπροσδοκήτως πρὸ μιᾶς πλουσιωτάτης τραπέζης μὲ ἄφθονα ἐδέσματα τὰ ὁποῖα ἀκόμη δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐννοήσουν κατὰ ποῖον τρόπον θὰ γευθοῦν.

1. *Προϊόντα*

α) ***Δασικά.*** Ἄλλοτε εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὑπῆρχον ἀπέραντοι δα-

σωμέναι ἐκτάσεις αἵτινες ὅμως σὺν τῷ χρόνῳ κατεστράφησαν συντρεχούσης καὶ τῆς καθυστερημένης ἀντιλήψεως ὅπως τὰ ὑπ' αὐτῶν κεκαλυμμένα ἐδάφη χρησιμοποιηθοῦν ὡς βοσκότοποι. Ἡ προσπάθεια τῆς Κυβερνήσεως δι' ἀναδάσωσιν ἀπέδωκεν ὀλίγα τινά.

Δάση ὑφίστανται σήμερον ἄξια λόγου εἰς τὰ Ποντικὰ ὄρη ἐκ δρυός. Ἐξ αὐτῶν κυρίως προέρχεται ἡ τουρκικὴ ξυλεία. Ἐπίσης εἰς τὴν ΒΔ ζώνην ὑπάρχουν μεμονωμέναι δασικαὶ περιοχαὶ ἐκ δένδρων δρυὸς ἐναλασσόμεναι ἀπὸ καλλιεργημένας ἐκτάσεις, ἡ δὲ Νοτία ἔκτασις τῶν ὀρέων τοῦ Ταύρου εἶναι δασωμένη κατὰ μέγα μέρος ἀποτελοῦσα τὴν σημαντικωτέραν διὰ τὴν Ἐθνικὴν οἰκονομίαν τῆς Τουρκίας, δασικὴν ἔκτασιν. Ἐν τούτοις ὁ δασικὸς αὐτὸς πλοῦτος παραμένει ἀνεπιτήδευτος ἐλλείψει κυρίως συγκοινωνιακῶν μέσων.

Εἰς τὴν Δυτικὴν Ἀνατολὴν ὑπάρχουν ὡσαύτως πολλὰ δάση. Ἡ ἐκ τούτων ὑλοτομουμένη ναυπηγήσιμος ἐκ πεύκης ξυλεία, ἐξάγεται διὰ τῶν λιμένων τῆς Κων)λεως καὶ Σμύρνης. Τὰ τῆς περιοχῆς Ντιαρμπεκὴρ δάση ἐφοδιάζουν τὴν Ἀν. Ἀνατολὴν μὲ τὴν ἀναγκαιοῦσαν αὐτῇ ξυλείαν.

β) ***Γεωργικά***. Τὸ ἔδαφος εἶναι φύσει εὐφορώτατον. Οὐχ' ἧττον ὅμως ἡ παραγωγὴ εἶναι ἀναλόγως λίαν πενιχρά. Τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τὴν ἔμφυτον νωθρότητα τῶν Τούρκων καὶ εἰς τὸ δυσπροσάρμοστον αὐτῶν πρὸς τὰς νέας μεθόδους συστηματικῆς κι' ἐντατικῆς καλλιεργείας. Τὰ νέα γεωργικὰ μηχανήματα (τρακτέρ, ἁλωνιστικὰ συγκροτήματα κλπ.) ἤρχισεν εἰσάγουσα ἡ Τουρκία μόλις ἀπὸ 5ετίας. Ταῦτα προμηθεύεται ἐξ Εὐρώπης διὰ τῆς σιδηροδρομικῆς ὁδοῦ μέσῳ ὅμως Γευγελῆς – Θεσσαλονίκης – Πυθίου ἥτις σήμερον λόγῳ τῆς ἐντάξεως τῆς Βουλγαρίας εἰς τὸ Ἀνατολικὸν Μπλὸκ ὑπεκατέστησε τὴν γραμμὴν τῶν 7Β.

Κύρια γεωργικὰ προϊόντα εἶναι :

– Κ α π ν ό ς. Παράγει μεγάλας ποσότητας καὶ εἶναι ὡς πρὸς τὸ προϊὸν τοῦτο ὁ κύριος ἀνταγωνιστὴς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἀγοράς. Ὁ καπνὸς εἶναι ἐν Τουρκίᾳ μονοπώλιον τοῦ Κράτους. Ἐκ τῶν συγκεντρουμένων ποσοτήτων τὰς ἐκλεκτοτέρας ποσότητας ἐξάγει εἰς Δυτ. Εὐρώπην τὰς δὲ κατωτέρας βιομηχανοποιεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ της. Τὰ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν Τουρκικὰ σιγαρέτα εἶν ι πολλῶν μὲν εἰδῶν ἀλλὰ τῆς ἰδίας ἐλεεινῆς ποιότητος. Τὸ ἐκλεκτότερον εἶδος (τιμώμενον 8 δρ. ἀνὰ κυτίον πολυτελοῦς ἐμφανίσεως τῶν 20 σιγαρέτων) δὲν δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τὸ χειροτέρας ποιότητος Ἑλληνικὸν σιγαρέτον. Τούτου ἕνεκα τὰ Ἑλληνικὰ σιγαρέττα εἶναι περιζήτητα εἰς τὴν Τουρκίαν (ὡς ἄλλωστε καὶ τὸ Ἑλλ. Οὖζο καὶ Κονιάκ).

Σπουδαιότερον καπνοπαραγωγικὸν Κέντρον ἐν Τουρκίᾳ εἶναι ἡ Σαμψοῦς.

—Δημητριακά: Παράγει ἐκλεκτὰς ποιότητας σίτου, κριθῆς, σικάλεως, ἀραβοσίτου μόλις ὅμως ἐξαρκούσας διὰ τὰς ἐσωτερικὰς τῆς χώρας ἀνάγκας.

—Ἔλαιον. Ἡ ἐλαία τὸ κατ' ἐξοχὴν δένδρον τῶν Δυτικο μεσογειακῶν ἀκτῶν καὶ τῶν Β ἀκτῶν τῆς Κεντρικῆς καὶ Ἀν. Μεσο γείου ἔχει πολὺ μικρὰν ἀπόδοσιν εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἡ Τουρκία δὲν ἐξάγει ἐλαιόλαδον παρὰ τὸν μεγάλον ἀριθμὸν ἐλαιῶν αἱ ὁποῖαι φύονται κυρίως εἰς τὰς παραλιακὰς ζώνας τῆς Δυτ. Μικρασίας.

—Σῦκα. Εἶναι ἐκλεκταὶ αἱ ποιότητης αὐτῶν καὶ σημαντικαὶ αἱ παραγόμεναι ποσότητες εἰς τὴν Δυτ. Μικρασίαν.

—Σταφίς. Παράγεται καὶ αὕτη εἰς τὴν περιοχὴν Δυτ. Μικρασίας Σῦκα καὶ σταφὶς ἐξάγονται ἐκ τοῦ λιμένος Σμύρνης.

—Βάμβαξ. Καλλιεργεῖται εἰς τὴν περιοχὴν Κιλικίας ἥτις ἔχει ἄφθονα ὕδατα οἱ δὲ ἐν γένει κλιματολογικαὶ συνθῆκαι ὁμοιάζουν πρὸς τὰς τῆς Αἰγύπτου (Δέλτα). Εἰς τὴν πόλιν Ἄδανα ὑπάρχουν ἐκκοκιστήρια βάμβακος, σημαντικαὶ δὲ τοῦ εἴδους ποσότητες ἐξάγονται ἐκ τοῦ λιμένος Μερσίνας, ἐπινείου τῶν Ἀδάνων. Καλλιεργεῖται ὡσαύτως εἰς Καισάρειαν, Μαλάτειαν, Ἀν. Θράκην, Ντενιζλῆ, Καραμάν.

Αἱ ὀπῶραι τὰ ὄπρια καὶ τὰ λαχανικὰ εἶναι ἐκλεκτῶν ποιοτήτων εἰς τὴν εὐφορωτάτην χώραν τῆς Μικρασίας.

γ) ***Κτηνοτροφικὰ καὶ Πτηνοτροφικά.*** Εἶναι σχετικῶς διαδεδομένη ἡ κτηνοτροφία καὶ ὑπάρχει ἐν Τουρκίᾳ πλήρης αὐτάρκεια κρεάτων βοῶν, αἰγῶν, ὀνομαστὸν εἶδος τῶν ὁποίων εἶναι αἱ μεταξώδους τριχώματος αἶγες Ἀγκύρας προβάτων ὡς καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν προϊόντων γαλακτοκομίας ἐρίου καὶ δερμάτων. Ἡ ἱπποπαραγωγὴ εἶναι ὡσαύτως ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη εἰς τὴν Βορ. καὶ Ἀν. Ἀνατολὴν παραγομένων ἰδίας ράτσας βραχυσώμων χαλκεντέρων ἵππων ἱκανωτάτων διὰ τὰ ὀρεινὰ ὡς καὶ τὰ ἀμμώδη ἐδάφη ἀλλὰ καὶ ἀνθεκτικῶν εἰς τὴν δίψαν καὶ τὰς κακουχίας. Αἱ Τουρκικαὶ μεραρχίαι Ἱππικοῦ τὸ 1921—22 περιλαμβάνουσαι ἵππους τοῦ εἴδους τούτου ἀπεδείχθησαν ἀδάμασται εἰς τὸν ἀγῶνα των κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ. Ἡ Τουρκία ἔχει σημαντικὴν κτηνοτροφίαν. Ἡ Τουρκικὴ ὄρνις ὁμοία πρὸς τὴν Αἰγυπτιακὴν γεννᾷ ὡς κι' ἐκείνη μικρὰ ἀλλὰ πλείονα τοῦ συνήθους ἐτησίως, ὠᾶ.

δ) ***Βιομηχανικά.*** Αἱ κυριώτεραι Τουρκικαὶ βιομηχανίαι εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

—Ἐριουργίας. Κατεργαζόμεναι τὰ ἐκ τῶν προβάτων

καὶ αἰγῶν ἔρια. Ἐκ τῶν διεθνῶς γνωστῶν αἰγῶν Ἀγκύρας παράγεται τὸ μεταξοειδὲς αἰγόμαλλον, τοῦ ἐρίου τούτου προσφερομένου κι' ἐξαγομένου ἐκ τῆς ἀγορᾶς Κων)πόλεως. Συναφεῖς πρὸς τὴν ἐριουργίαν εἶναι καὶ αἱ Ὑ φ α ν τ ο υ ρ γ ί α ι καὶ Τ α π η τ ο υ ρ γ ί α ι, ἐφοδιάζουσαι τὴν χώραν μ' ἐνδύματα, κλινοσκεπάσματα καὶ τάπητας. Ἡ ἀγορὰ κι' ἐξαγωγὴ ταπήτων δὲν γίνεται μόνον ἀπὸ τὰ ἐπίσημα ἐργοστάσια (Σμύρνης) ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν διαφόρων χωρίων τῆς Ἀνατολῆς εἰς ἑκάστην οἰκίαν τῶν ὁποίων ὑπάρχει κι' ὁ εἰδικὸς ἀργαλειὸς (ὄρθιος) ταπήτων εἰς τὸν ὁποῖον ἀσχολοῦνται αἱ οἰκοκυραί. Ἡ οἰκοτεχνία τοῦ εἴδους ἔχει μεγάλην ἔκτασιν.

— Μ ε τ α ξ ο υ ρ γ ί α ς εἰς πολλὰς περιοχὰς τῆς Ἀνατολῆς καὶ δὴ τῆς Δυτικῆς ὅπου φύεται ἡ μωρέα, καλλιεργουμένη ἐνιαχοῦ εἰς ἀπέραντα δάση, εἶναι ἀνεπτυγμένη ἡ σηροτροφία. Ἡ παραγωμένη μέταξα εἶναι ἐκλεκτῆς ποιότητος, γίνεται δὲ εἴτε ἐξαγωγὴ τῆς μετάξης — ἰδίᾳ τῆς περιοχῆς Προύσης — εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εἴτε ἐπεξεργασία της εἰς ἐργοστάσια. Εἶναι γνωστὰ τὰ περίφημα μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Προύσης.

— Β υ ρ σ ο δ ε ψ ί α ς. Τοῦ εἴδους τούτου βιομηχανίας οὔσης ἀνεπτυγμένης εἰς τὰ Δυτικὰ παράλια τῆς Μικρασίας. Τὰ μεγάλα δάση δρυῶν τῆς Δυτ. Ἀνατολῆς ἐκτὸς τῆς ξυλείας των προσφέρουν καὶ τὸ βελανίδι διὰ τὴν κατεργασίαν τῶν δερμάτων.

— Κ α π ν ο ῦ Αἵτινες παράγουν τὸ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν ἀναφερθὲν ἤδη τουρκικὸν σιγαρέτον.

— Ν α υ π η γ ε ί ω ν. Μέχρι πρό τινος τὰ ναυπηγεῖα τῆς Τουρκίας κατεσκεύαζον μόνον ξύλινα σκάφη οὐχὶ μεγαλείτερα τῶν 300 t Ταῦτα εὑρίσκοντο εἰς τοὺς κυρίους τουρκικοὺς λιμένας (Κερατίου κόλπου, Μπάντιρμα, Σμύρνης, Ἀλεξανδρέττας) γνωστὰ ὡς «ντερσανάδες». Βάσει τοῦ Ἀμερ. σχεδίου Μάρσαλ ἡ Τουρκία ἀπέκτησε καὶ Ναυπηγεῖον ναυπηγήσεως μεγάλων σιδηρῶν ποντοπόρων σκαφῶν (10.000 t.) Οὕτω ἡ Τουρκία χώρα μὲ ἀρνητικὴν ναυτικὴν παράδοσιν*.

---

1) Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1955 ἐπρόκειτο νὰ καθελκυσθῇ ἐκ τῶν ναυπηγείων τὸ πρῶτον Τουρκικὸν σκάφος ἐκτοπίσματος 8.000 τόν. Τὸ ἐπίσημον κράτος ἠθέλησε νὰ δώσῃ πανηγυρικὴν μορφὴν εἰς τὸ γεγονὸς τοῦτο δι' ὃ καὶ πλὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Τζελὰλ Μπαγιὰρ καὶ ὁλοκλήρου τῆς Κυβερνήσεως ἐκλήθη καὶ παρέστη καὶ τὸ διπλωματικὸν σῶμα καὶ πλῆθος ἐπισήμων καὶ λαοῦ ἀναμένοντος τὴν καθέλκυσιν ἵνα ἐπευφημίσῃ τὸ εὐτυχὲς τοῦτο ἐθνικὸν γεγονός.

Μετὰ τὴν καθιερωμένην εἰς ἀναλόγους περιπτώσεις θραῦσιν τῆς φιάλης τοῦ καμπανίτου τὸ σκάφος ἀρχίζει νὰ κυλίεται ἀπὸ τὰς ἐν εἴδει κεκλιμμένου ἐπιπέδου ἐσχάρας πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἐδῶ ὅμως δὲν συνέβησαν οὕτω τὰ πράγματα. Οἱ ἐπίσημοι καὶ ὁ λαὸς μετὰ τὴν θραῦσιν τῆς φιάλης ματαίως ἀνέμενον νὰ ξεκινήσῃ πρὸς

(ἡ Ναυτικὴ ἱστορία τῆς Τουρκίας μόνον ἧττας, διαπομπεύσεις καὶ καταστροφὰς ἀναυμαχητὶ τοῦ στόλου της ἀναγράφει) προεπορεύθη εἰς τὸ Κεφάλαιον τοῦτο τῆς ἡμετέρας πατρίδος.

—Χαλυβουργίας 'Η βαρεῖα τουρκικὴ βιομηχανία χάλυβος εὑρίσκεται εἰς Καραμπούκ, λειτουργοῦσα μὲ δύο ὑψικαμίνους.

Δι' ὅλως προσφάτως ἐπελθούσης συμφωνίας Κυβερνήσεως καὶ 'Αλφρέδου Κρούπ, τὰ γερμανικὰ ἐργοστάσια Κρούπ ἀνέλαβον τὴν δαπάνην καὶ μέριμναν ἐγκαταστάσεως καὶ τρίτης ὑψικαμίνου εἰς Καραμπούκ. 'Επίσης ὁ Κρούπ ἀνέλαβε νὰ ἐγκαταστήσῃ καὶ δεύτερον ἐργοστάσιον ἐν Τουρκίᾳ — ἄγνωστον ὅμως ποὺ — χάλυβος, ἡ ἀξία τοῦ ὁποίου θ' ἀνέλθῃ εἰς 800 ἑκ. μάρκα. Οὕτω ἡ τουρκικὴ βιομηχανία χάλυβος θ' ἀποδίδῃ 800.000 ton. μετάλλου ἐτησίως ποσότητος ἱκανῆς νὰ ὑπερκαλύψῃ τὰς εἰς χάλυβα ἀνάγκας τῶν τε ναυπηγείων καὶ τῶν ἄλλων βιομηχανιῶν τῆς Τουρκίας.

2. *'Ορυκτὸς πλοῦτος*

'Αναλόγως τοῦ μεγάλου της γεωγραφικοῦ χώρου ἡ Τουρκία δὲν ἔχει οὔτε πολλὰ οὔτε ποικίλλα κοιτάσματα μετάλλων. Γενικῶς, ἐλλείψει πολιτικῆς κι' ἐπαρκοῦς συγκοινωνιακοῦ δικτύου ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς Τουρκίας δὲν ἔχει δεόντως ἀξιοποιηθεῖ. Οὗτος εἶναι :

τὴν θάλασσαν τὸ σκάφος. Οἱ ναυπηγοί, μηχανικοί, καὶ τεχνῖται ἔτρεχαν πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις, ἀλλὰ καίτοι παρῆλθε δίωρον, τὸ σκάφος ἐξηκολούθη νὰ κάθεται μὲ «ἀνατολικὴν» μακαριότητα εἰς τὰς ἐσχάρας του. Οἱ ἐπίσημοι ἀνεχώρησαν καὶ ὁ λαὸς διελύθη. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὅλος ὁ Τουρκικὸς τῦπος ἀνήγγελεν ὅτι ἡ μὴ κάθοδος τοῦ πλοίου πρὸς τὴν θάλασσαν ὠφείλετο εἰς τὸ ὅτι ὁ ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιαχθοφόρου λόγος ἐπὶ τοῦ «θαύματος τῆς τουρκικῆς ναυπηγικῆς, ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ.., ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Τουρκίας» διαρκέσας ἐπὶ 1 ὥραν καὶ 30'. συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ «λυώσουν τὰ λίπη λόγῳ τοῦ δυνατοῦ καύσωνος» μεθ' ὧν εἶχον ἀλειφθῇ αἱ ἐσχάραι διὰ νὰ διευκολύνουν τὴν κίνησιν πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ σκάφους, τὸ ὁποῖον λόγῳ τῆς μεγάλης του βαρύτητος, ὅταν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἔθραυε τὴν φιάλην δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κινηθῇ.(Οὕτω ἐπληροφορεῖτο ὁ κόσμος ὅτι οἱ ἀρχιχαμάληδες ἐν Τουρκίᾳ νῦν ὡς καὶ στὸ παρελθὸν—ὡς ὁ τῆς Θεσ)νίκης Κερὶμ 'Αγᾶς τὸ 1933—ἔχουν πάντοτε βαρύνουσαν γνώμην ἐπὶ τῆς πολιτικῆς τῆς χώρας). 'Επανελήφθη ἐκ νέου τὴν ἐπομένην ἡ τελεσιουργία τῆς καθελκύσεως πλὴν ὅμως καὶ πάλιν τὸ σκάφος δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ καθελκυσθῇ."Οταν μετὰ τινας ἡμέρας ἐπετεύχθη τοῦτο αἱ ἐφημερίδες τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἀνεκοίνωσαν εἰς ἔκτατον ἔκδοσιν διὰ πηχιέων τίτλων «ΜΙΧΑΓΕΤ ΝΤΕΝΙΖΕ ΕΝΤΙ» ('Επὶ τέλους ἔπεσε στὴ θάλασσα) Κατόπιν τούτου ὁ Πρόεδρος τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας ἡ Α.Ε. ὁ κ. Τζελὰλ Μπαγιὰρ ἔσπευσε νὰ παρασημοφορήσῃ διὰ τὸν ἆθλον των (!) τοὺς Τούρκους ναυπηγούς—μηχανικούς.

—Ἄνθραξ: Εὑρίσκεται εἰς πλούσια κοιτάσματα εἰς τὴν περιοχὴν Ζογκουλντὰκ τῆς Μαύρης θαλάσσης.

—Χαλκός: εἰς τὴν περιοχὴν Ριζοῦντος καὶ Τραπεζοῦντος παρὰ τὸν Εὔξεινον Πόντον εἰς τὴν ΒΔ τοῦ Ντιαρμπεκὴρ περιοχὴν καὶ Ν τοῦ Ταλορὶ Ντὰγ.

—Σίδηρος καὶ Χάλυψ: Εἰς τὴν περιοχὴν Καραμποὺκ (πλησίον τοῦ Ζογκουλντὰκ),

—Μόλυβδος: (βρωμιοῦχος καὶ ἀργυροῦχος) εἰς περιοχὴν Τραπεζοῦντος καὶ Δ κλιτεῖς Τζανὶκ Ντὰγ (Ἀμαζονίου), Ντιαρμπεκὴρ, εἰς τὰς Ν κλιτεῖς (Μεσογειακὰς) τοῦ Γκιουμουρλῆ Ντὰγ παρὰ τὸ ἀκρ. Ἀναμοὺρ, εἰς τὴν Β τῆς Μερσίνας περιοχὴν Αϊντὸς Τεπέ.

—Ψευδάργυρος: Εἰς Τραπεζοῦντα.

—Χρώμιον: Παρὰ τὴν Ἀττάλειαν, Φετιγιέ, Μερσίναν, Ντιαρμπεκὴρ, Δ. τοῦ Ἐσκὶ Σεχὴρ καὶ Ν Προύσης. (160 ἑκ.τόν.) ἔρχεται δευτέρα μετὰ τὴν Ρωσίαν εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ εἴδους τούτου·

3. *Ἐνάλιος πλοῦτος*

Οὗτος ἀποφέρει σημαντικὰ κέρδη εἰς τὴν Ἐθνικὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας καίτοι μὴ ἐκμεταλλευόμενος ἐπαρκῶς. Ἐκ τῶν λιμνοθαλασσῶν καὶ τῶν πλησίον τῶν ἐκβολῶν Ἴριδος καὶ Ἅλυος περιοχῶν ἡ ἁλιεία τοῦ ὀξυρύγχου, ὡρισμένην τοῦ ἔτους ἐποχὴν ἀποφέρει τὸ ἐκλεκτῆς ποιότητος μαῦρο χαβιάρι. Ὁ Βόσπορος ὁ Ἑλλήσποντος καὶ ἡ Προποντὶς ἀποτελοῦν τὰς κατ' ἐξοχὴν πλουσίας θαλάσσας τῆς Τουρκίας, εἰς τὰς ὁποίας ἐν ἀφθονίᾳ εὑρίσκεται εἴτε ὁ τσῖρος, εἴτε ἡ παλαμίδα οἱ κατ' ἐξοχὴν τουρκικοὶ ἰχθεῖς· Ἡ σπάνις τοῦ ἑνὸς δημιουργεῖ ὑπεραφθονίαν τοῦ ἄλλου δεδομένου ὅτι ὁ τσῖρος ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν τροφὴν τῆς παλαμίδας. Εἰς τὰ Δ παράλια τὸ ἀρχιπέλαγος εἶναι πλουσιώτατον εἰς ἰχθεῖς διότι εἰς αὐτὰ δὲν ἁλιεύουν συστηματικῶς οἱ Τοῦρκοι. Ὁ ἐνάλιος μέγας πλοῦτος τῶν Δυτικομικρασιατικῶν παραλίων προσελκύει συνήθως τοὺς Ἕλληνας ἐπαγγελματίας ἁλιεῖς γεγονὸς τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ συχνότατα ἐπεισόδια καὶ συλλήψεις ὑπὸ τουρκικῶν ἀκταιωρῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἁλιευτικῶν τὰ πληρώματα τῶν ὁποίων καταδικάζονται ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Δικαιοσύνης κατὰ κανόνα εἰς πολυμήνους φυλακίσεις.

4. Ἐμπόριον

Πρὸ τοῦ 1922 τὸ ἐμπόριον, ἐξαγωγικόν τε καὶ εἰσαγωγικόν, τῆς χώρας εὑρίσκετο κυρίως εἰς Ἑλληνικὰς χεῖρας, δευτερευόντως εἰς Ἑβραϊκάς, Λεβαντινικάς, Ἀρμενικὰς καὶ τριτευόντως εἰς Τουρκικάς. Μετὰ τὸ ἔτος τοῦτο καὶ τὴν ἐκρίζωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Ἀρμενικοῦ στοιχείου ἐκ Τουρκίας τὸ ἐμπόριον περιῆλθεν εἰς Λεβαντινικὰς καὶ Ἑβραϊκὰς χεῖρας. Ἡ Ἑλληνική—μὴ ἀνταλλάξιμος—μειονότης Κων)λεως δὲν ἐβράδυνε νὰ συνέλθη ἀπὸ τὰ πλήγματα ἅτινα ἐδέχθη ἡ Φυλὴ καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν καὶ πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἀνέλαβε καὶ πάλιν τὰ ἡνία τοῦ ἐμπορίου εἰς τὸ κυριώτερον ἐμπορικὸν Κέντρον τῆς Τουρκίας, τὴν Κων)πολιν. Τὸ ἐπίσημον Κράτος δὲν ἔβλεπεν εὐχαρίστως τὸ γεγονὸς τοῦτο καὶ καιροφυλακτοῦν εὗρε τὴν περίστασιν τὸ 1942—ὅτε εἶχε καταλυθῆ τὸ Κράτος μας—νὰ ληστέψη «νομίμως» τοὺς Ἕλληνας Κων)λεως. Ἐπέβαλλεν εἰς αὐτοὺς τὸ περίφημον «Βαρλίκ» ἤτοι φορολογίαν 90—92% ἐπὶ τῶν περιουσιῶν των, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἰσοδυνάμει ἁπλῶς μὲ δήμευσιν τῶν Ἑλληνικῶν περιουσιῶν τῆς Κων)λεως ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων μὲ καταδίκην εἰς γενοκτονίαν τῶν Ἑλλήνων. Διότι δὲν ἦσαν ὀλίγοι ἐκεῖνοι οἵτινες καίτοι ἐπώλησαν ἅπασαν τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν των διὰ νὰ πληρώσουν τὸ Δημόσιον Τουρκικὸν Ταμεῖον, ἐσύρθησαν ἐν τούτοις εἰς τὰ στρατόπεδα τῆς Ἀνατολίας ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ καταβάλουν εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ ἐπιβληθὲν νέον αὐτὸ «χαράτσι» διὰ νὰ διατηρήσουν ἔστω ἐπαῖται, τοὐλάχιστον τὴν ἐλευθερίαν των.

Παρὰ ταῦτα, τὸ δαιμόνιον κι' μόχθος τοῦ Ἕλληνος δὲν ἐβράδυνε νὰ δημιουργήση καὶ πάλιν ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ 1942 νέαν ζωήν.

Ἡ Ἑλληνικὴ μειονότης Κων)λεως 10 μόλις βραδύτερον ἔτη εὑρίσκετο καὶ πάλιν εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν ἀναλαβοῦσα ἐκ νέου τὰ σκῆπτρα τοῦ ἐμπορίου. Τοῦτο ἐνέβαλεν εἰς σοβαρὰς ἀνησυχίας τὴν ἐπίσημον Κυβέρνησιν ἥτις ἀπεφάσισε τὴν ἐκ νέου συντριβὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου. Ἡ ἀναζητουμένη ἀφορμὴ δὲν ἐβράδυνε ν' ἀνευρεθῆ. Ἦτο τὸ Κυπριακόν. Οἱ Τοῦρκοι ἔθεσαν τὸ ἔναυσμα σκηνοθετήσαντες μίαν δῆθεν Ἑλληνικὴν ἀπόπειραν κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ προξενείου, καὶ τῆς οἰκίας ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Κεμὰλ Ἀτατούρκ, εἰς Θεσ)νίκην.

Τὴν 6ην Σεπτεμβρίου 1955 ὁ Τουρκικὸς ὄχλος κατευθυνόμενος ὑπὸ τῶν ἐπισήμων Ἀρχῶν κατέστρεφε τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς

'Ορθοδοξίας καὶ τοῦ 'Ελληνισμοῦ 'Ελεηλάτησε τὰ 'Ελληνικὰ καταστήματα καὶ ἐπιχειρήσεις τῶν γηγενῶν ἀφανισθείσης οὕτω τῆς 'Ελληνικῆς ἐμπορικῆς ζωῆς ἐν Κων)πόλει καὶ Σμύρνῃ. Νέον ἐγχείρημα τῶν Τούρκων δέον ν' ἀναμένεται εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον κατὰ τῶν 'Ελλήνων, οἵτινες ἀσφαλῶς δὲν θὰ βραδύνουν ν' ἀναλάβουν καὶ πάλιν ἐκ τοῦ πλήγματος τῆς 6ης Σεπτεμβρίου 1955 καὶ τεθοῦν ἐκ νέου ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Τουρκικῆς ἐμπορικῆς κινήσεως εἰς Κων)πολιν.

—Τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς Τουρκίας ἀφορᾶ: τὸν καπνόν, κύριον προϊὸν ὅπερ συντελεῖ εἰς τὴν μεγαλυτέραν εἰσροὴν ξένου συναλλάγματος ἐν τῇ χώρᾳ. Τὸ ἔριον, τὴν μέταξαν, τ' ἀλαντικὰ (ἰχθῦς, τσῖροι καὶ κρέας παστουρμᾶς) καὶ τοὺς τάπητας.

—Τὸ εἰσαγωγικόν: Βάμβακα, μηχανήματα, μέταλλα καὶ ὄρυζαν ἡ ὁποία ἀποτελεῖ βασικὴν τροφὴν τῶν Τούρκων (ὡς ἡ ἰδία τροφὴ ἀποτελεῖ τὴν βασικὴν τῶν λαῶν τῆς Ἄπω 'Ανατολῆς). 'Επίσης σιμέντον εἰσαγόμενον ἐξ 'Ελλάδος.

Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα τῆς Τουρκίας εἶναι χαμηλὸν καὶ ἡ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ὁλονὲν καὶ περισσότερον παραπαίουσα 'Εθνική της οἰκονομία, χάρις καὶ μόνον εἰς τὰ 'Αμερικανικὰ δολλάρια κρατεῖται ὀρθοποδοῦσα. 'Η κακοδαιμονία τῆς Τουρκίας, τὸ μέγα κατ' ἔτος ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ της, τὸ χαμηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ ὀφείλονται εἰς τὰ κάτωθι κυρίως αἴτια:

—Εἰς τὸ φύσει ὀκνηρὸν τοῦ Τούρκου πολίτου.

—Εἰς τὴν νωθρότητα τῆς σκέψεως κι' ἀκολούθως τῆς ἐνεργείας του ἥτις ἐγγίζει τὰ ὅρια τῆς μακαριότητος.

—Εἰς τὴν κοινωνικὴν διαφθορὰν καὶ ἔκκλησιν ἠθῶν. 'Ο Καθηγητὴς 'Αστικοῦ Δικαίου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Κων)λεως Κεμαλεντὶν Μποργκὶν ἀνεκοίνωσεν ὅτι εἰς τὴν Τουρκίαν ὑπάρχουν 400–450 χιλ. παρανόμων ζευγῶν. 'Εκ στατιστικῶν δὲ τῆς Διευθύνσεως Ληξιαρχείων ἐξάγεται ὅτι μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ 'Αστικοῦ Κώδικος (1928) εἰς Τουρκίαν ἐγεννήθησαν 5.000.000 ἐξώγαμα τέκνα ἤτοι τὰ 39% τοῦ πληθυσμοῦ της εἶναι ΝΟΘΟΙ!

'Η ἀνωτέρω ἀνακοίνωσις, χαρακτηριστικὴ τῆς ἀμετροεπείας ἥτις διακρίνει τοὺς Τούρκους διανοουμένους, ἐγένετο μετὰ τὰς ἐπισήμους δηλώσεις τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς χώρας κ. 'Αντνὰν Μεντερές. Περικοπὴ τῶν δηλώσεων τούτου ἀνέφερεν «ἡ ἠθικὴ ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ Κοινωνικὴ Πολιτικὴ τῆς Τουρκίας εἶναι διαυγὴς ὡς ὁ... ἀδάμας» (!!).

—Εἰς τὴν ἔλλειψιν συγκοινωνιῶν καὶ τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν μεταφορικῶν μέσων ἐν τῇ χώρᾳ.

'Εν τούτοις ἡ Τουρκία κατορθοῖ νὰ ἔχῃ ἰσοζύγιον χάρις εἰς τὰ

κατὰ καιροὺς καὶ κατὰ σύντομα χρονικὰ διαστήματα διδόμενα εἰς αὐτὴν δάνεια εἴτε ὑπὸ τῶν Συμμάχων της 'Αγγλοσαξώνων εἴτε ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν 'Αγγλοσαξώνων (Χιτλερικῶν τὸ 1941) κομμουνιστῶν σήμερον εἴτε καὶ παρ' ἀμφοτέρων ταυτοχρόνως ἐνῶ δὲν ἀπαξιοῖ νὰ τείνη ἐπαιτικῶς τὴν χεῖρα καὶ πρὸς τοὺς δεδηλωμένους ἀντιπάλους της λαμβάνουσα παρ' αὐτῶν χρηματικὴν ἐνίσχυσιν (τὰς ἀρχὰς τοῦ 1956 ἐδέχθη «δῶρον» 4 ἑκ. δολ. ἐκ τῆς Σ. 'Ενώσεως χωρὶς ἐπιστροφήν, ἀνταλλάγματα ἢ ἄλλην τινα δέσμευσιν ἀλλ' ἵνα ἁπλῶς συμπαθήση τὸν 'Αν. Συνασπισμόν). 'Η τοιαύτη πρὸς τὴν Τουρκίαν μεταχείρισις ὀφείλεται εἰς τὰ ἀκόλουθα αἴτια:

—Τὴν ἐπαμφοτερίζουσαν πολιτικήν της.

—Τὴν ἔξοχον στρατηγικὴν θέσιν ἣν κατέχει.

—Τὴν ψευδῆ εἰκόνα πληθυσμοῦ, πολεμικῆς ἰσχύος, καὶ ἱκανοτήτων τὴν ὁποίαν προβάλλει τὸ ἐπίσημον Κράτος.

—Τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικήν της σταθερότητα. Δὲν παρεχώρησεν οὐδὲ σπιθαμὴν πολιτικοῦ πεδίου εἰς τὸν Κομμουνισμόν. Εἶναι ἀναμφισβητήτως πρὸς τιμὴν τοῦ Ἔθνους τούτου τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν εὑρέθησαν ἐν Τουρκίᾳ ὀπαδοὶ ἢ τὸ χειρότερον—ὡς συνέβη παρ' ἡμῖν—μίσθαρνα ὄργανα τῆς Μόσχας τὰ ὁποῖα ν' ἀποτολμήσουν νὰ ἐμφανισθοῦν ἔστω καὶ ὡς «Κόμμα νομιμόφρον» ἢ νὰ αἱματοκυλίσουν τὸν τόπον χάριν τῶν σκοπῶν καὶ ἐπιδιώξεων τοῦ Κομμουνισμοῦ.

VII ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ

Οἱ Τοῦρκοι θεωροῦνται γενικῶς ὡς ἀνήκοντες εἰς τὸν κλάδον τῶν λεγομένων 'Οσμανλήδων ἢ 'Οθωμανῶν τῶν καταγομένων δηλαδὴ ἐκ τῆς φυλῆς ἥτις ἦλθεν εἰς Μικρασίαν ὑπὸ τὸν 'Ερτογρούλ τοῦ ὁποίου υἱὸς ἦτο ὁ 'Οσμάν. Μέχρι πρὸ 75 ἐτῶν οἱ 'Οσμανλῆδες Τοῦρκοι ἀπέφευγον νὰ ὠνομάζουν ἑαυτοὺς Τούρκους θεωροῦντες ὅτι ἡ λέξις ἐνεῖχε τι τὸ προσβλητικόν, σημαίνουσα λαὸν ἐν ἡμιπεπολιτισμένῃ καταστάσει. Ὅτε πρὸ 75ετίας τὸ 'Εθνικὸν Τουρκικὸν φρόνημα ἤρχισεν ἐξυψούμενον ἡ λέξις Τοῦρκος ἀντικαθίστα τὴν λέξιν 'Οθωμανός.

Δὲν εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν ὡς καθαρῶς Τοῦρκοι τὴν φυλήν, ἔτι δὲ ὀλιγώτερον καὶ ὡς ἐξ 'Οθωμανῶν καταγόμενοι ἅπαντες οἱ φερόμενοι σήμερον ὡς Τοῦρκοι. Πρὸ τῶν 'Οσμανλήδων

ὑπῆρχον ἐν 'Ανατολῇ ἀπὸ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος οἱ ὑπὸ τὴν δυναστεῖαν τῶν Σελτζουκιδῶν Τοῦρκοι.

Μετὰ τὴν νίκην τοῦ Σελτζούκου Σουλτάνου "Αλπ· 'Ασλὰν κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ Διογένους ἐν Μα λασκέρτ (1071) οἱ Τοῦρκοι καὶ γενικῶς οἱ ἐξ 'Ασίας Τουρκομᾶνοι ἐπλημμύρισαν τὴν Μικρασίαν οὕτως ὥστε ὅταν βραδύτερον ἦλθον οἱ περὶ τὸν 'Ερτογρούλ, ἡ Τουρκικὴ φυλὴ ἦτο ἤδη ἐξηπλωμένη ἐν Μικρασίᾳ.

'Υπὸ τὴν γενικὴν ὀνομασίαν ΤΟΥΡΚΟΙ περιελήφθησαν πληθυσμοὶ μηδὲν τὸ κοινὸν ἔχοντες μετὰ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Τουρκικὴν φυλήν.

Τοιοῦτοι εἶναι οἱ :

– Κιζιλμπάσηδες (ἐρυθροκέφαλοι).

– Γιουρούκηδες (πλάνητες).

– Ζεϊμπέκηδες κατοικοῦντες τὴν περιοχὴν Τμώλου.

– Τσεπνῆδες τύπου Μογγολικοῦ.

– Τουρκομᾶνοι. Γνήσιοι Τοῦρκοι ἐκ Τουρκεστὰν διαφέροντες ὅμως πολὺ τῶν 'Οσμανλιδῶν. Κατοικοῦν κυρίως εἰς τὰς πεδιάδας.

– Γονιαλῆδες. Τῆς περιοχῆς Τραπεζοῦντος. Τῦποι τούτων εἶναι Λαζοὶ κατοικοῦντες Α τῆς Τραπεζοῦντος κι' ἀσχολούμενοι εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ ἁλιείαν.

– 'Οφῖται. Τραπεζούντιοι "Ελληνες, ἐξισλαμισθέντες βιαίως κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα.

– Τσερκέζοι (Κιρκάσιοι) διάφοροι τῶν Τούρκων. "Οτε ἡ Ρωσία κατέλαβεν ὁριστικῶς τὸν Καύκασον κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα μετηνάστευσαν ἐξ αὐτοῦ εἰς τὴν Τουρκίαν. Διατηροῦν τὸν ἐθνολογικόν των χαρακτῆρα καὶ τὴν γλῶσσαν των. Μουσουλμᾶνοι τὸ θρήσκευμα δὲν συμπαθοῦν πρὸς τοὺς Τούρκους ἐναντίον τῶν ὁποίων επολέμησαν κατὰ τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατεῖαν προσφέροντες μεγίστην ὑπηρεσίαν εἰς τὸν 'Ελληνικὸν στρατόν. Εἶναι φιλόπονοι, εὐφυεῖς, ἄριστοι ἱππεῖς, καλοὶ γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι.

– Οἱ ἐξ 'Ελλάδος ἀνταλλαγέντες – δυνάμει τῆς περὶ ἀνταλλαγῆς συμβάσεως τοῦ 1923 – Μουσουλμᾶνοι 'Ελληνικῆς καταγωγῆς κυρίως Τουρκοκρῆτες (*). Οἱ ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς 'Ελλά-

---

(*) 'Η νῦν πρέσβειρα τῆς Τουρκίας ἐν 'Αθήναις κ. Μουσερὲφ Βεργκὶν εἶναι Τουρκοκρῆσα ὁμιλεῖ δὲ ἀπταίστως τὴν 'Ελληνικὴν ἀλλὰ μὲ Κρητικὴν προφοράν.

δος ἀνταλλαγέντες ἀνέρχονται εἰς 350.000. Πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ὁμιλοῦν μόνον τὴν Ἑλληνικήν.

Ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν τῶν Τούρκων δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὴ αὕτη. Οἱ Τοῦρκοι πιθανῶς εἶναι οἱ ὀνομαζόμενοι ὑπὸ τῶν Σινῶν Τ ο υ κ ι ο ῦ. Οὗτοι κατήγοντο ἐκ τῶν Ἀλταίων (κατὰ συγκοπὴν τῆς λέξεως Ἀλτὶν Ντὰγ ἥτις σημαίνει χρυσοῦν ὄρος, τοῦ Ἔκ—δὰγ τῶν Βυζαντινῶν) καὶ τοῦ Τουρκεστὰν τοῦ ἄλλως Τ ο υ ρ ὰ ν τὸ ὁποῖον οἱ Πέρσαι ὠνόμαζον Ἀ ν ι ρ ά ν, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸ ἰδικόν των Ἰ ρ ά ν.

Κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους ἡ κοιτὶς τῶν Τουρανικῶν φύλλων ἔκειτο μεταξὺ Ἰμαλαΐων,τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς σημερινῆς Κίνας καὶ ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς Κριμαϊκῆς Χερσονήσου. Εἰς τὴν ἀχανῆ ταύτην ἔκτασιν ὑπῆρχε μεγάλη θάλασσα,ἐξικνουμένη ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῶν ὀρέων Τανρὶ (τ' οὐρανοῦ) καὶ τῆς ἐρήμου Γόβης,εἰσδεχομένη τὰ ὕδατα τῶν ὑψηλῶν ὀρέων ἅτινα τὴν περιέβαλλον. Ἡ σὺν τῷ χρόνῳ ἐλλάτωσις τῶν ὑδάτων, ὁ σχηματισμὸς ἑλῶν καὶ λιμνῶν, ἡ στείρευσις ποταμῶν οἱ ἐκ ΒΑ πνέοντες σφοδροὶ ἄνεμοι, μεταφέροντες μεγάλην ποσότητα ἄμμου ἥτις ἐκάλυπτεν τὰς ὁλοὲν ξηραινομένας πεδιάδας ἐδημιούργησαν ἀφόρητον ζωὴν εἰς τοὺς γηγενεῖς πληθυσμούς, οἵτινες ἤρχισαν μεταναστεύοντες πρὸς τὴν Κίναν, Ἰνδίας, Μικρασίαν καὶ διὰ τοῦ Καυκάσου καὶ Κριμαίας πρὸς Εὐρώπην. Τὸ τελευταῖον κῦμα τῶν μεγάλων τούτων μεταναστεύσεων ἔφερεν εἰς τὰς ἡμετέρρς χώρας τοὺς Σελτζούκους καὶ Ὀθωμανοὺς Τούρκους.

Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐσχηματίσθησαν διάφορα Κράτη κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀπασχολήσαντα τὴν ἱστορίαν. Ἓν ἐξ αὐτῶν ἦτο καὶ τὸ ἐν Ἀσίᾳ, Εὐρώπῃ καὶ Ἀφρικῇ ἐκταθὲν Κράτος τῶν Ὀθωμανῶν Τούρκων.

Η ΠΡΩΤΗ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ

Κατὰ τὸ 546—582 μ.Χ. ἡ ἰσχὺς τοῦ Ἀσιατικοῦ Τουρκικοῦ Κράτους ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον σημεῖον ὥστε ἤρχισε νὰ στρέφῃ τὴν προσοχήν του καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἀσίας. Τὸ 562 ἀπέστειλε πρεσβείαν εἰς τὸν Ἰουστινιανὸν ὅπως παρακωλύσῃ συμμαχίαν τούτου μετὰ τῶν Ἀβάρων, Τουρκικῆς ἐπίσης καταγωγῆς, ἀλλ' ἀσπόνδων ἐχθρῶν τῶν Τούρκων. Οἱ Τοῦρκοι λαμβάνοντες μεγάλας ποσότητας

μεταξωτῶν ἐκ Κίνας, εἰς ἀντάλλαγμα τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν ἅς προσέφερον εἰς τὸ Σινικὸν Κράτος ἤθελον νὰ διαθέσουν ταῦτα εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς οἵτινες περισσότερον τῶν ἄλλων λαῶν ἔκαμνον χρῆσιν τῆς μετάξης. Προηγουμένως ἔπρεπε νὰ πεισθοῦν οἱ Πέρσαι καὶ τοὺς ἐπιτρέψουν τὴν ἐλευθέραν διάβασιν διὰ τῶν Α ἐπαρχιῶν τῆς Περσίας (τοῦ 'Αζερμπαϊτζὸν) αἵτινες συνώρευον μετὰ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους. Οἱ Πέρσαι ὅμως ἐδηλητηρίασαν τὰ μέλη τῆς σταλείσης πρεσβείας, διασωθέντος μόνον τοῦ ἀρχηγοῦ Μανιάχ. Τὸ 568 μ. Χ. ἐξεκίνησε μεγάλη Τουρκικὴ πρεσβεία ἀπὸ τὰ βάθη τῆς 'Ασίας ὑπὸ τὸν Μανιάχ κομίζουσα πλούσια δῶρα κι' ἐπιστολὰς φιλικὰς τοῦ μεγάλου Χάνου τοῦ λεγομένου Χαγάνου διὸ τὸν αὐτοκράτορα 'Ιουστῖνον Β'. 'Ο Βασιλεὺς ἐδέχθη τούτους μὲ μεγάλας τιμὰς κι' ἐπηκολούθησεν ἡ π ρ ώ τ η σ υ μ μ α χ ί α μεταξὺ Βυζαντινῶν καὶ Τούρκων. Οἱ Βυζαντινοὶ ὅμως μὴ γνωρίζοντες καλῶς τοὺς Τούρκους ἐδίσταζαν νὰ στραφοῦν ἐν συμμαχίᾳ μετ' αὐτῶν κατὰ τῶν Περσῶν καὶ 'Αβάρων, ἀπέστειλον δὲ πρεσβείαν ὑπὸ τὸν Ζήμαρχον Κίλικον κόμητα τῆς 'Ανατολῆς διὰ νὰ γνωρίση τὸν Διζάβουλον, Χάνον τῶν Τούρκων. 'Ο Διζάβουλος δεχθεὶς εὐχαρίστως τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Βασιλέως ἀπεφάσισε νὰ διατηρήση συμμαχικούς δεσμοὺς μὲ τὸ Βυζάντιον και ἀπέστειλε πρεσβείαν μόνιμον εἰς Κων)πολιν ἥτις ἠκολούθησε τὴν ὑπὸ τὸν Ζήμαρχον Βυζαντινὴν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν της. Ἕξ Τουρκικαὶ πρεσβεῖαι ἐν διαστήματι ὀκτὼ ἐτῶν ἀπεστάλησαν εἰς Κων)λιν συντελέσασαι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐμπορικῶν σχέσεων μεταξὺ Βυζαντίου καὶ Κεντρώας 'Ασίας σχηματισθείσης ἐν Κων)πόλει καὶ τῆς πρώτης Τουρκικῆς ἐμπορικῆς παροικίας.

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ ΕΙΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΝ (13ον αἰῶνα)

Κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους οἱ Τοῦρκοι ἐμφανίζονται κατοικοῦντες διαφόρους περιοχὰς ἐγγὺς τῆς Μικρασίας εἰς ἅς εἶχον δημιουργήσει πολλὰ κράτη. Σπουδαιότερον ἐκ τῶν κρατῶν αὐτῶν ὑπῆρξε τὸ ἱδρυθὲν εἰς τα ἐρείπια τοῦ Κράτους τῶν Σελτζουκιδῶν καὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ὑπὸ μιᾶς ὀλιγαρίθμου Τουρκικῆς φυλῆς ἥτις εἶχεν ἔλθει εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ἀρχικῶς διὰ ν' ἀναζητήση βοσκησίμους γαίας διὰ τὰ ποίμνιά της. Τοῦ Κράτους τούτου ὅπερ

ἠρίθμει τότε κατ' ἄλλους μὲν 20,000 κατ' ἄλλους δὲ 400 πολεμιστάς, συνέχεια εἶναι ἡ σημερινὴ Τουρκία.

Ὁ Ἐρτογροὺλ πατὴρ τοῦ Ὀσμὰν ἐγκατεστάθη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Δ τῆς Ἀγκύρας περιοχὴν ἔχων τὴν ἐντολὴν ἀπὸ τὸν Ἀλαεδὶν (σουλτᾶνον τοῦ Ἰκονίου) ὅπως ἐν τῇ ἀκριτικῇ ταύτῃ περιοχῇ καλύπτει τὸ σουλτανᾶτον ἀπὸ τὸ πρὸς Β Βυζάντιον. Ὁ Ἐρτογροὺλ ἐστράφη πρὸς Δ καὶ ἥλωσε τὸ Βυζαντινὸν φρούριον Μελάγγεια παρὰ τὸ Ἰνονοῦ τοῦ π. Πουρσάκ.

Ὁ διαδεχθεὶς τὸν Ἐρτογροὺλ υἱὸς τοῦ Ὀσμάν, γεννηθεὶς τὸ 1258, ἐπωφεληθεὶς τῆς ἀδυναμίας καὶ διαιρέσεως τοῦ Βυζαντίου ἐπεξέτεινεν εἰς βάρος τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους τὰ ὅρια τοῦ Κράτους του. Οὗτος κατώρθωσε μετὰ πολυετῆ πολιορκίαν ν' ἁλώσῃ τὴν Προῦσαν (1326).Ἡ εἴδησις τῆς ἁλώσεως τῆς πολυποθήτου Προύσης εὑρίσκει τὸν Ὀσμὰν ἀποθνήσκοντα ὁ δὲ υἱός του Ὀρχὰν ὅστις τὸν διεδέχθη ἐγκατέστησε τὴν πρωτεύουσάν του εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Τὸ 1337 οἱ Τοῦρκοι ὑπὸ τὸν Ὀρχὰν ἔφθασαν μέχρι τῶν προθύρων τῆς Κων)λεως πυρπολοῦντες, σφάζοντες καὶ λεηλατοῦντες. Ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλεν ὅλην τὴν διαθέσιμον δύναμιν 60 ἀνδρῶν (!) ὑπὸ τὸν μέγαν Δομέστιχον Καντακουζηνὸν ἐνῷ ὁ ἴδιος ἐξῆλθε μὲ τρεῖς τριήρεις (ὅσος ἦτο ὅλος του ὁ στόλος). Ἐν τούτοις αἱ ἐλάχισται αὗται δυνάμεις κατώρθωσαν ν' ἀπωθήσουν τοὺς ἐπιδρομεῖς καὶ νὰ τοὺς ἐπιφέρουν μεγάλας ἀπωλείας. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ ἐπιδρομαὶ ἐπανελαμβάνοντο, οἱ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἤρχισαν νὰ ζητοῦν τὴν συμμαχίαν τῶν ἄλλων Τούρκων ὅπως τὰς ἀναχαιτίσουν. Ὁ Αὐτοκράτωρ Καντακουζηνὸς συνεμάχησε μὲ τὸν Οὐμοὺρ Βέην (Ἀϊδινίου) ἵνα πολεμήσῃ κατὰ τῶν Σέρβων. Τὸ ἐπιὸν ἔτος ὅμως οἱ Τοῦρκοι (σύμμαχοι) ἐπέδραμον κατὰ τῆς Θεσ)νίκης τὴν ὁποίαν ἐλεηλάτησαν ἐνῶ εἰς το Βυζάντιον ἐξηκολούθουν αἱ διαμάχαι εἰς τὰς ὁποίας ἤρχισαν πλέον ν' ἀναμιγνύουν καὶ τοὺς Τούρκους. Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἄννα μήτηρ τοῦ νεαροῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου συνεμάχησε μετὰ τοῦ Ὀρχὰν ὅπως ἐκθρονίσῃ τὸν ὡς σφετεριστὴν τοῦ θρόνου θεωρούμενον Καντακουζηνόν. Μετ' ὀλίγον δὲ ὁ Καντακουζηνὸς συνεμάχει μὲ τὸν ἴδιον Ὀρχὰν κατὰ τῶν Παλαιολόγων. Ἔδωκε μάλιστα ὁ Αὐτοκράτωρ τὴν θυγατέρα του Θεοδώραν ὡς σύζυγον εἰς τὸν Ὀρχάν. Βραδύτερον ὁ Ὀρχὰν ἔστειλε 10.000 ἄνδρας εἰς τὸν πενθερόν του ἵνα δῆθεν τὸν βοηθήσῃ εἰς πολεμικὴν ἐνέργειαν κατὰ τῶν ἐπιδραμόντων εἰς τὰ Μακεδονικὰ Βυζαντινὰ ἐδάφη Σέρβων. Ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ἠσχολήθησαν εἰς τὴν λεηλασίαν καὶ διαρπαγὴν τῶν Αὐτοκρατορικῶν χωρίων καὶ εἰς σφαγὴν τῶν κατοίκων μεθ' ὃ ἐπέστρεψαν εἰς Ἀσίαν ἀπάγοντες πλῆθος αἰχμαλώτων. Ὁ Ὀρχὰν ἐπρόδιδε τὸν

Καντακουζηνὸν βοηθῶν κρυφίως τοὺς Γενοβέζους καὶ τὸν Ἰωάννην Παλαιολόγον. Ἐν τούτοις ὁ Καντακουζηνὸς ἐζήτει τὴν βοήθειαν τοῦ Ὀρχὰν ὅστις τοῦ ἀπέστειλε ἐκ νέου 10.000 ἄνδρας οἵτινες ἀπεβιβάσθησαν εἰς Αἶνον κι' ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἰωάννου ἀποτελουμένου κυρίως ἐκ Σέρβων καὶ Βουλγάρων ! Οἱ Τοῦρκοι ἐνίκησαν κι' ἐλεηλάτησαν ἐν συνεχείᾳ τὴν Μυσίαν καὶ Θράκην.

ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

Οἱ Τοῦρκοι ὑπὸ τὸν πρίγκιπα Σουλεϋμὰν (υἱὸν Ὀρχὰν) διαιπεραιώθησαν αἰφνιδιαστικῶς εἰς Καλλίπολιν (1352). Ἀργότερον τὸ 1358 ὁ Σουλεϋμὰν ἐφονεύθη πεσὼν ἐκ τοῦ ἵππου του καὶ ἠκολούθησε τοῦτον εἰς τὸν τάφον,ἐκ τῆς λύπης του, ὁ Ὀρχάν.

Τοῦτον διεδέχθη ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Ὀρχὰν Μουρὰτ Α' ὅστις τὸ 1359 διεπαιρεώθη εἰς Θράκην καὶ τὸ 1361 ὁ στρατός του μὲ ἀρχηγὸν τὸν Λαλὰ Σαχὶν κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην μετεφέρθη ἐκ Προύσης ἡ πρωτεύουσα τῶν Ὀσμανιδῶν Τούρκων. Ραγδαῖαι ἀκολουθοῦν αἱ κατακτήσεις Ἑλληνικῶν πόλεων ὑπὸ τῶν Τούρκων: Διδυμότειχον, Κομοτινή, Φιλιππούπολις Μπουνὰρ Χισάρ, Βιζύη,Ἰκτιμάν,Σαμάκοβον ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην πίπτουν εἰς χεῖρας του. Τὸ δὲ 1371 καταλαμβάνουν τὸ ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα Κωνσταντῖνον Βουλγαρικὸν κρατίδιον τοῦ Κιούστενδηλ. Ἀπόπειρα τῶν Βυζαντινῶν ν' ἀνακτήσουν τὴν Βιζύην ἔφερεν πλησιέστερον τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων καὶ μέχρι Τσατάλτζας τοὺς Τούρκους.Τὸ 1373 οἱ Τοῦρκοι καταλαμβάνουν τὴν Καβάλαν,Δράμαν, Σέρρας, Ζίχναν κι' ἀκολούθως στρέφονται κατὰ τῶν Σέρβων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀφαιροῦν τὴν Νύσαν. Μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῶν Σέρβων ὑπετάγη καὶ ὁ Βούλγαρος ἡγεμὼν Ἰωάννης Σισμὰν ὅστις μάλιστα ἔδωσε σύζυγον εἰς τὸν Μουρὰτ τὴν ἀδελφήν του Δεσισλάβαν (τὴν Μόρα-Μαρίαν τῶν Βουλγαρικῶν δημοτικῶν ἀσμάτων). Τὸ 1385 καταλαμβάνουν καὶ τὴν Σόφιαν, Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ΣΤ' Παλαιολόγος ἐζήτησεν, ἀναμετρῶν τοὺς κινδύνους τοῦ Βυζαντίου βοήθειαν ἀπὸ τοὺς ἡγεμόνας τῆς χριστιανικῆς Δύσεως ἤτοι τὴν δημοκρατίαν τῆς Βενετίας τὸν Κάρολον Ε' τῆς Γαλλίας καὶ τὸν Πάπαν Οὐρβανὸν Ε'.

—Ἡ Βενετία ἀπησχολημένη εἰς πόλεμον μὲ τοὺς Γενοβέζους δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπομακρύνῃ τὸν στόλον της ἐκ τῆς Ἀδριατικῆς.

—Ὁ Κάρολος ἦτο ἐμπεπλεγμένος εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Ἄγγλων (ἑκατονταετής) συνεπῶς οὐδὲ νὰ σκεφθῇ ἠδύνατο περὶ σταυροφορίας.

—Ὁ Πάπας ἀπερίσπαστος καὶ δυνάμενος νὰ βοηθήσῃ ὑπεσχέθη βοήθειαν μόνον ἐὰν ὁ Αὐτοκράτωρ ἀπεκήρυσσεν ἐπισήμως τὰ δόγματα τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὁ Αὐτοκράτωρ ὑπέκυψεν (1369) ἀλλὰ ἀντὶ στρατοῦ ἐδέχθη ἀπὸ τὸν Πάπαν εὐλογίας, ὑποσχέσεις καὶ συστατικὰς ἐπιστολάς·

·Τὴν 15 Ἰουνίου 1389 ἔλαβε χώραν ἡ μάχη τοῦ Κοσυφοπεδίου (Kossovo Polje) ἥτις ἀποτελεῖ καὶ ἕνα σπουδαῖον σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Βαλκανικῶν λαῶν. Κατ' αὐτὴν 200.000 χριστιανικοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὸν βασιλέα Λάζαρον τῶν Σέρβων καὶ ἐξ ὅλων τῶν χριστιανικῶν φυλλῶν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐνικήθησαν ἀπὸ τὸν Μουρὰτ. Οἱ Τοῦρκοι ἐπεξέτειναν οὕτω τὴν κυριαρχίαν των μέχρι τοῦ Δουνάβεως. Ὁ Μουρὰτ ἐφονεύθη κατὰ τὴν μάχην καὶ ἀνεκηρύχθη σουλτάνος ὁ Βαγιαζίτ. Εἰς μάχην κατὰ τῶν ἡνωμένων χριστιανικῶν δυνάμεων οἵτινες ἐν ἀληθῇ σταυροφορίᾳ ἐκινήθησαν κατὰ τῶν Τούρκων ὁ Βαγιαζὴτ κατενίκησε τὰ εἰς τὴν κραιπάλην καὶ τὴν διαφθορὰν ἐπιδοθέντα συμμαχικὰ στρατεύματα παρὰ τὴν Νικόπολιν τοῦ Δουνάβεως (1396) κι' ἐξησφάλισεν οὕτω τὸ κράτος του. Ἡ νίκη τῶν Τούρκων ἦτο θανάσιμον πλῆγμα διὰ τὸ Βυζάντιον. Οἱ Τοῦρκοι ἤρχισαν κατακτήσεις καὶ λεηλασίας τῶν πόλεων τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος μέχρι Πελοποννήσου, ἐνῶ ἐκάλουν τὸν Βασιλέα νὰ τοὺς παραδώσῃ τὰ κλεῖδας τῆς πόλεως. Ὁ λαὸς ἀπέκρουσε τὰς ἀπειλὰς τοῦ Σουλτάνου ὁ δὲ Ἰωάννης Παλαιολόγος ἀφ' ἑνὸς μὲν ὠχύρωσε τὴν πόλιν καὶ ἐπρομηθεύτο τρόφιμα ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐδωροδόκει τοὺς Τούρκους Πασάδες ὅπως συνηγοροῦν ὑπερ αὐτοῦ. Τότε ἐγκατεστάθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν πολλαὶ τουρκικαὶ οἰκογένειαι εἰς ἰδιαιτέραν συνοικίαν ἔχουσαι ἰδίας κοινοτικὰς ἀρχάς. αὐτοδιοίκησιν καὶ ἴδια δικαστήρια (ἑτεροδικίαν). Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ταμερλάνου ἔσωσε πρὸς στιγμὴν τὸ Βυζάντιον. Εἰς τὴν μετ' αὐτοῦ ἀναμέτρησιν παρὰ τὴν Ἄγκυραν ὁ Βαγιαζὴτ ἡττήθη κατὰ κράτος. Ἐν συνεχείᾳ ἡ διχόνοια τῶν υἱῶν τοῦ Βαγιαζὴτ Σουλεϋμάν, Μουσᾶ καὶ Μεχμὲτ περὶ τὴν διαδοχὴν θρόνου ἀπολήξασα ἕνα εἰς ἐξοντωτικὸν μεταξύ των ἀγῶνα διαρκέσαντα 11 ἔτη, παρέτεινε κατά τι εἰσέτι τὸν βίον τοῦ Βυζαντίου. Τὸ 1413 ὁ Μεχμὲτ Α' εἰσῆλθε νικητὴς εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφοῦ εἶχεν ἤδη ἐπικρατήσῃ εἰς Ἀσίαν.

Η ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΚΑΤΑΚΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ – ΠΑΡΑΚΜΗ ΑΥΤΩΝ

Μεταξὺ Μεχμὲτ καὶ Ἑλλήνων διετηρήθη φιλία μέχρι τοῦ θανάτου του (1421). Τὸν διεδέχθη ὁ Μουρὰτ ὅστις ἐπὶ κεφαλῆς πολυαρίθμου στρατοῦ ἐστράφη κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Η' Παλαιολόγος παρεχώρησεν εἰς τοὺς Τούρκους ὅλας τὰς παραλίους πόλεις εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Εὔξεινον καθὼς καὶ ὅλην τὴν κοιλάδα τοῦ Στρυμόνος περιορισθείσης οὕτω τῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὴν πρωτεύουσαν, τὴν περιοχὴν Δέρκων Μεσημβρίας καὶ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ λείψανα τῆς βυζαντινῆς κυριαρχίας. Τὸ 1451 ἀποθανόντος τοῦ Μουρὰτ ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῶν Ὀσμὰν ὁ υἱὸς του Μωάμεθ Β' ὁ Πορθητής, ὅστις τὸ 1543 μετέφερε τὴν πρωτεύουσα του εἰς τὴν καταληφθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ Κωνσταντινούπολιν.

Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας οἱ Τοῦρκοι προήλασαν μέχρι Βιέννης κι ἔγιναν κύριοι ὅλης τῆς Βαλκανικῆς. Ἡ σειρὰ διαδοχῆς μετὰ τὸν αἰφνίδιον θάνατον τοῦ Μωάμεθ Β' (1481) ἔχει ὡς ἑξῆς :

– Βαγιαζὴτ Β' (1481 - 1512)

– Σελὶμ Α' (1512 - 1520) υἱὸς τοῦ καθαιρέντος Βαγιαζὴτ Β'.

– Σουλεϋμὰν ὁ Μέγας (1520 - 1566).

– Σελὶμ Β' (1569 - 1574) ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τούτου κατελήφθη ἡ Κύπρος (1560). Τὴν 7ην Ὀκτωβρίου 1571 ὁ ἡνωμένος χριστιανικὸς στόλος ὑπὸ τὸν Ἰσπανὸν Ἰωάννην κατεναυμάχησεν εἰς Ναύπακτον τὸν τουρκικόν. Ἡ ναυμαχία αὕτη σημειώνει σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνόδου τῶν Τούρκων. Ἔκτοτε συντρεχούσης καὶ τῆς ἀκολασίας (οἰνοποσίας, ναρκωτικῶν καὶ σαρκικῶν ἀπολαύσεων) ἡ Τουρκία ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸν τῆς παρακμῆς.

Ἡ Τουρκία χάνει μάχας κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν καὶ παλαίει νὰ συγκρατήσῃ τὰ κεκτημένα ἀντιμετωπίζουσα ἀφ' ἑνὸς τὴν Ρωσίαν ὡς κύριον ἐξωτερικὸν ἐχθρόν, ἀφ' ἑτέρου τοὺς ὑποτεταγμένους λαοὺς τῆς ἀχανοῦς της αὐτοκρατορίας. Πρῶτοι ἐξ αὐτῶν οἱ Ἕλληνες ὑπέσκαψαν τὸ 1821 τὰ θεμέλια τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Τοὺς ἠκολούθησαν οἱ λοιποὶ χριστιανικοὶ λαοὶ τῆς Βαλκανικῆς ὡς καὶ οἱ Ἀραβικοὶ πληθυσμοὶ τῆς Μ.Α. κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου.

Τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τῶν Σλαύων τῷ 1876 μεταδοθὲν καὶ εἰς Βουλγαρίαν ἠνάγκασε τὴν Σουλτανικὴν Τουρκίαν νὰ λάβῃ αἷμα

τηρά μέτρα καταστολῆς τῆς ἀνταρσίας τῶν ὑποδούλων. Τοῦρκοι ἄτακτοι (Βασιβουζοῦκοι) προέβησαν εἰς ἀθρόας σφαγὰς αἵτινες γνωσθεῖσαι εἰς 'Αγγλίαν διέθεσαν κακῶς τήν, μέχρι τότε συμπαθοῦσαν τὴν Τουρκίαν, 'Αγγλικὴν κοινὴν γνώμην.

ΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ 1875

'Η κατά τὸ προηγούμενον ἔτος (1875) κήρυξις πτωχεύσεως ἀπεστέρησεν ἤδη τὴν 'Οθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ τῶν τελευταίων συμπαθειῶν της ἐν Δυτ. Εὐρώπῃ. Τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων Τούρκων μ' ἐπικεφαλῆς τὸν Μιτχὰτ πασᾶν ἀπεφάσισε νὰ θέση ἐκποδὼν τὸν σουλτᾶνον 'Αβδοὺλ 'Αζὶζ ὅστις ἠρνεῖτο νὰ παραχωρήση Σύνταγμα. Πασάδες τινες μετὰ τοῦ Μιτχὰτ κατώρθωσαν νὰ μυήσουν εἰς τὴν κίνησίν των καὶ τὸν σεϊχουλισλάμην Χαϊρουλλὰχ ἐφέντην, ὅστις ἐξέδωκε τὸν περὶ ἐκθρονίσεως τοῦ σουλτάνου φετβᾶν.

'Επὶ τῇ βάσει τῆς ἱερονομολογικῆς ταύτης πράξεως τὴν νύκτα τῆς 29ης Μαΐου 1876 ὁ Μιτχὰτ πασᾶς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων περιεκύκλωσε τ' 'Ανάκτορα τοῦ Ντολμᾶ Μπακτσὲ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ σουλτάτου τοῦ ἀνεκοίνωσε τὴν ἔκπτωσίν του. σουλτᾶνος ἀνεκηρύχθη ὁ Μ ο υ ρ ὰ τ Ε'. Περὶ τὴν βασιλείαν τούτου συνεδέθησαν ὡραῖα σχέδια συνεργασίας Τούρκων καὶ 'Ελλήνων πρὸς ἀναγέννησιν τοῦ 'Οθωμανικοῦ Κράτους. 'Εν τῇ πραγματικότητι ὁ Κρατικὸς Τουρκικὸς μηχανισμὸς παρεδίδετο εἰς χεῖρας 'Ελληνικάς. Ἕνα ὀνειρῶδες μέλλον τὸ ὁποῖον οὐδὲ ἡ ὑψιπετὴς Μεγάλη 'Ιδέα τοῦ Ἔθνους μας ἠδύνατο ποτὲ νὰ συλλάβη, θὰ διεγράφετο διὰ τὴν φυλήν μας ἥτις θ' ἀντικαθίστατο, τρόπον τινα εἰς τὰ Βυζαντινὰ κληρονομικά της ἐδάφη ὑποκαθιστῶσα τὴν θνήσκουσαν 'Οθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν. Ἦτο ἡ ἐποχὴ τῆς δράσεως τῶν τεκτονικῶν στοῶν ἐν Τουρκίᾳ εἰς μίαν τῶν ὁποίων εἶχε μυηθῆ καὶ ὁ Μουράτ. 'Αλλὰ προτοῦ τὰ σχέδια τεθοῦν εἰς ἐφαρμογὴν οἱ περὶ τὸν Μιτχὰτ διεπίστωσαν ὅτι ὁ Σουλτᾶνος «ἔπασχεν ἐξ ἀνιάτου ψυχικοῦ νοσήματος» κι' ἔκλεισαν τοῦτον ὡς παράφρονα ἐν τῷ ἀνακτόρῳ Ταραγὰν τοῦ Βοσπόρου, ἀναβιβάσαντες εἰς τὸν θρόνον ὑπὸ τύπον προσωρινότητος τὸν ἀδελφόν του 'Αβδοὺλ Χαμὶτ τὸν Β'. Οὗτος ἐπωφεληθεὶς τοῦ ἐκραγέντος ἐν τῷ μεταξὺ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου (1877) ἀνέστειλε τὸ συνταχθὲν Σύνταγμα κι' ἐξώρισε τὸν πά-

τρονα αὐτοῦ Μιτχὰτ Πασᾶν τὸν ὁποῖον ἀπόσπασμα στρατιωτικὸν ἄνευ δίκης ἐδολοφόνησεν ἀργότερον.

ΟΙ ΝΕΟΤΟΥΡΚΟΙ - ΔΙΑΜΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Διὰ τοῦ στρατιωτικοῦ κινήματος τὸ ὁποῖον ὠργάνωσεν ἐν Μακεδονίᾳ τὸ μυστικὸν Κομιτᾶτον "Ενωσις καὶ Πρόοδος ('Ιττιχὰτ - βὲ - τερακκὶ) οἱ Νεότουρκοι ἐπέτυχαν τὸ 1908 νὰ ἐπιβάλουν εἰς τὸν 'Αβδοὺλ Χαμὶτ συνταγματικὸν πολίτευμα· κι' ἐν συνεχείᾳ τὸν ἐξεθρόνισαν. Τὸ 1909 τὰς τύχας τῆς Τουρκίας ἀνέλαβεν ἡ τριανδρία τῶν Νεοτούρκων Ταλαάτ, 'Εμβὲρ καὶ Δτζεμὰλ ἥτις ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τὸν Μεχμὲτ Ρεσὰτ Ε'.

'Η ἧττα τῆς Τουρκίας κατὰ τὸν 'Ιταλοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1911 - 12 τὴν ἀπεστέρησε τῶν Βορειοφρικανικῶν διαμερισμάτων τῆς Τριπολίτιδος, Λιβύης, Κυρηναϊκῆς καὶ τῆς Δωδεκανήσου.

Τὸ 1912 κατόπιν τοῦ α' βαλκανικοῦ πολέμου ἡ Τουρκία ἀπώλεσε καὶ τὸ Εὐρωπαϊκόν της κράτος πλὴν τῆς 'Αν. Θράκης.

Κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον 1914—18 ἀνήκουσα εἰς τὴν παράταξιν τῶν ἡττημένων ἐφαίνετο κατόπιν τῆς ἀνακωχῆς τοῦ Μούδρου (30 'Οκτ. 1918) ὡς ἀνεπανορθώτως συντριβεῖσα καὶ περιοριζομένη πλέον εἰς τὰ ἐδάφη ἅτινακατεῖχε τὴν ἐποχὴν τοῦ 'Ερτογλοὺλ καὶ 'Αλαεδὶν (ΙΒ' αἰῶνα).

Εἶχεν ἤδη ἀπωλέσει τὰς Μεσανατολιτικὰς 'Αραβικὰς ἐπαρχίας της ἐνῶ οἱ Γάλλοι κατεῖχαν τὴν Κιλικίαν. Τὴν 14 Μαρτίου 1919 οἱ τέσσαρες Μεγάλοι Ουΐλσων, Λοῦδ Τζῶρζ,Κλεμανσὼ καὶ 'Ορλάνδος ἔδιδον «ἐντολὴν» εἰς τὴν 'Ελλάδα καὶ ἐνέκριναν τὸ σχέδιον ἀποβάσεως τοῦ 'Ελληνικοῦ στρατοῦ εἰς Μικρασίαν.Τὴν 15 Μαΐου τὸ ἀπόσπασμα Ζαφειρίου ἀποβιβάζεται εἰς Σμύρνην.

Ταυτοχρόνως σχεδὸν πρὸς τὴν 'Ελληνικὴν ἐν Σμύρνῃ ἀπόβασιν ἀπεβιβάζοντο καὶ 'Ιταλικὰ στρατεύματα εἰς Νέαν "Εφεσον, ἐπεκτείνοντα τὴν κατοχὴν αὐτῶν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν Σωκίων.

Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ ἔναυσμα ἐκρήξεως πατριωτισμοῦ κορυφαίων Τούρκων στρατιωτικῶν οἵτινες διαχωρίζοντες τὰς εὐθύνας των ἀπὸ τὰς τοῦ σουλτάνου ἀποφασίζουν νὰ δράσουν ἐναντίον τῆς ἀποφάσεως τῶν 4 μεγάλων τῆς καταδικαζούσης εἰς ἀκρωτηριασμὸν τὴν χώραν των καὶ ν' ἀκοκαταστήσουν τὴν Τουρκίαν εἰς Κράτος. 'Αρχη-

γὸς τούτων εἶναι ὁ μέχρι τῆς 15 Μαΐου 1919 ἐπιθεωρητὴς τῆς 9ης Στρατιᾶς Μουσταφᾶ Κεμὰλ Πασᾶς.

ΚΕΜΑΛ ΠΑΣΑΣ—ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

Οὗτος τὴν 16 Μαΐου ἀπέρχεται ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν 18 ἀποβιβάζεται εἰς Σαμψοῦντα. Τὴν 5ην Ἰουνίου ὁ Κεμὰλ διατάσσεται (ὑπὸ τῶν Ἄγγλων) νὰ ἐπιστρέψη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀλλ' ἀντὶ τούτου κατευθύνεται εἰς Ἀμάσειαν καὶ συγκαλεῖ διὰ τὴν 21ην Ἰουνίου Ἐθνοσυνέλευσιν. Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἔχει ἐν τῷ μεταξὺ καταλάβη τὸ Ὀδεμίσιον καὶ Ἀϊδίνιον. Τὴν 4ην Σεπτεμβρίου 1919 —ἡμέραν ἱστορικὴν διὰ τὴν σύγχρονον Τουρκίαν—γίνεται ἔναρξις τοῦ Ἐθνικοῦ συνεδρίου Σεβαστείας ὑπὸ τὸν Μουσταφᾶ Κεμὰλ καὶ τὴν 7ην Σεπτεμβρίου ψηφίζεται ὁ «ἐθνικὸς ὅρκος» (μισιάκι μιλλί).

Τὴν 27ην Δεκεμβρίου 1919 ὁ Μουσταφᾶ Κεμὰλ μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἀντιπροσώπων ἐγκαθίσταται εἰς ΑΓΚΥΡΑΝ

Εἰς τὰς 21 Ἰανουρίου 1920 καὶ εἰς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως τῶν Κεμαλικῶν νὰ ἐντείνουν τὸν ἀγῶνα των κατὰ τῶν Γάλλων καὶ Ἑλλήνων, κεμαλικὰ στρατεύματα ἐπιτίθενται κατὰ τῶν Γάλλων εἰς Μαρὰς τὴν δὲ 11ην Φεβρουαρίου οἱ Γάλλοι ἐκκενώνουν τὴν πόλιν ταύτην Καὶ ἐνῶ τὴν 24ην Μαΐου 1920 ὁ σουλτάνος ἐγκρίνει τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τοῦ Κεμὰλ τὴ. 30ην Μαΐου οἱ Γάλλοι ὑπογράφουν ἀνακωχὴν μετὰ τοῦ Κεμόλ εἰς Ἄγκυραν.

Τὴν 25ην Ἰουνίου 1920 οἱ Ἄγγλοι ἀποβιβάζονται εἰς Μουδανιὰ καὶ Μπάντιρμα ἐνῶ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς καταλαμβάνει ἀλληλοδιαδόχως τὸ Μπαλούκεσερ, τὴν Προῦσαν, Ραιδεστὸν (Ἀν, Θράκης), Ἀδριανούπολιν. Τὸ Οὐσὰκ καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Ε.Σ. τὴν 29 Αὐγούστου. Τὴν 3ην Ὀκτωβρίου 1920 ἐκδηλοῦται εἰς Ἰκόνιον ἀντικεμαλικὴ ἐπανάστασις ἥτις ὅμως καταστέλλεται.

Τὴν 20ην Ἰανουαρίου 1921 ψηφίζεται ἐν Ἀγκύρα προσωρινὸν Σύνταγμα ἐνῶ τὴν προηγουμένην ἡμέραν (19) ἀφικνεῖται εἰς Ἄγκυραν Ρῶσος πρεσβευτής, ὁ Midvani, τῆς Ρωσίας πρώτης ἐξ ὅλων τῶν Κρατῶν ἀναγνωρισάσης τὸν Κεμὰλ (*).

---

*) Τὴν 27-11-57 εἰς τὸ κάπως αὐστηρὸν μήνυμα του πρὸς τὴν Κυβέρνησιν Μεντερές, ὁ Μπουλγκάνιν ὑπενθυμίζει τὴν μετὰ τό 1920 ἀποστολὴν ὑπὸ τῆς Ρωσίας ἀφθόνου πολεμικοῦ ὑλικοῦ εἰς τὸν Μουσταφᾶ Κεμάλ. Δὲν πρόκειται περὶ ἀποκαλύψεως μυστικοῦ, ἀλλ' ἀξίζει νὰ ὑπενθυμίζωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ τὴν σειράν μας τὴν τόσον ἐπίσημον βεβαίωσιν. ὁσάκις ἡ Μόσχα προκειμένου νὰ μᾶς ζητήση παλιτικὰς ἀβαρίας, ἐπικαλεῖται, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν ρωσικὴν συμπαράστασιν εἰς τους κατὰ αιροὺς ἀγῶνας τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Κατὰ τὴν ἐν Λονδίνῳ σύσκεψιν τῆς 23 Ἰανουαρίου 1921 διὰ διαπραγματεύσεις εἰρήνης ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Σουλτάνου Τεβφὴκ πασᾶς παραχωρεῖ τὸν λόγον εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Κεμάλ, Μπε κὴρ Σαμῆ. Εἰς τὴν σύσκεψιν λαμβάνει μέρος τὸ ὑπουργεῖον Γούναρη. Τὴν 9ην Μαρτίου 1921 ὑπογράφεται συμφωνία Μπριὰν (Γαλ.)–Μπεκὴρ Σαμῆ. Εἰς τὰς 12 Μαρτίου ὑπογράφεται ἑτέρα συμφωνία Σφόρτσα (Ἰτ.)–Μπεκὴρ Σαμῆ καὶ εἰς τὰς 16 Μαρτίου ὑπογράφεται ἡ Τουρκορωσικὴ Συνθήκη Μόσχας. Οὕτω αἱ τρεῖς Δυνάμεις ΡΩΣΙΑ, ΓΑΛΛΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ ἄφηνον ἐλευθέρας τὰς χεῖρας εἰς τὸν Κεμὰλ πασᾶν διὰ νὰ συντρίψη τὸν εἰς δεινὴν περιπέτειαν ἐν τῇ Μικρασίᾳ περιπλακέντα Ἑλληνικὸν στρατόν.

Εἰς τὰς 23 Μαρτίου 1921 μὴ ἔχουσα ἄλλως νὰ πράξῃ ἡ τότε Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διατάσσει προέλασιν τοῦ Ε.Σ. Τὴν 13ην Ἰουνίου αἱ Ἑλληνικαὶ δυνάμεις καταλαμβάνουν τὸ Ἀφιὸν Καραχισὰρ καὶ τὴν 14ην Αὐγούστου τὸ Σιβρὶ Χισάρ.

Τὴν 19ην Σεπτεμβρίου κατόπιν τῆς ὑπὸ τοῦ Ε.Σ. ἐκκενώσεως τῆς Δ ὄχθης τοῦ Σαγγαρίου καὶ τῆς ἀνακαταλήψεως ὑπὸ τῶν Τούρκων τοῦ Σιβρὶ Χισὰρ ὁ Κεμὰλ ἀνακηρύσσεται Γαζῆς καὶ Στρατάρχης.

Εἰς τὰς 2 Ὀκτωβρίου 1921 ὑπογράφεται ἐν Ἀγκύρᾳ Γαλλοτουρκικὴ συνθήκη (Franklin Bouillon) καὶ τὴν 20ὴν Δεκεμβρίου ἐκκενοῦνται ὑπὸ τῶν Γάλλων τὰ Ἄδανα καὶ παραδίδονται, εἰς τοὺς καταλαβόντας τὴν «Γαλλικὴν Κιλικίαν» Τούρκους, ἀποθῆκαι Γαλλικαὶ πλήρεις πολεμικοῦ ὑλικοῦ καὶ ἐφοδίων.

Τὴν 31 Μαρτίου 1922 ὑπογράφεται καὶ ἡ Ἰταλοτουρκικὴ συμφωνία «περὶ ἐκκενώσεως τῆς Ἀνατολῆς» καὶ ἐν συνεχείᾳ οἱ Ἰταλοὶ ἐκκενώνουν τὴν κοιλάδα τοῦ Μαιάνδρου παραδίδοντες μὲ τὴν σειράν των, ἀποθήκας πλήρρεις πυ)κοῦ καὶ ἄλλων πολεμεφοδίων εἰς τοὺς Κεμαλικούς. Οὕτω τὰ Κεμαλικὰ στρατεύματα, χάρις εἰς τοὺς συμμάχους τῆς Ἑλλάδος, εἶναι τώρα ἀρτίως καὶ ἀρκούντως ἐξωπλισμένα εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ καταφέρουν τὸ ἀποφασιστικὸν πλῆγμα κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

Εἰς τὰς 13 Αὐγούστου οἱ Τοῦρκοι ἐπιτίθενται κατ' αὐτοῦ καὶ κατορθώνουν νὰ διασπάσουν τὸ Ἑλλ. μέτωπον ΝΔ Καραχισάρ(*). Ὁ Κεμὰλ δίδει τὸ σύνθημα· «πρὸς τὴν Μεσόγειον». Τὸ πρόσταγμά του ἐκτελεῖται καὶ ἡ Τουρκία γίνεται κυρία τῆς Μικρασίας ἐν συνεχείᾳ δὲ καὶ τῆς Ἑλλ. Θράκης, ὑπογραφείσης ἀνακωχῆς εἰς Μουδανιὰ τὴν 11ην Ὀκτωβρίου 1922.

(*) Μπὰλ Μαχμούτ.

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑ (1919-1922)

Ἐλέχθη ἀνωτέρω ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔλαβεν «ἐντολὴν» τῶν 4 μεγάλων ν' ἀποβιβάσῃ στρατὸν εἰς Μικρασίαν. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Συμβουλίου τῶν τεσσάρων ἐχαιρετίσθη ὡς μία τῶν σημαντικωτέρων μετα πολεμικῶν ἐπιτυχιῶν τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς. Τοῦτο ὅμως ἀκριβῶς ἐνέκλειε καὶ τὸν σπόρον τῶν μετέπειτα ἀντιδράσεων τῶν ἄλλων δύο ἰδίᾳ δυνάμεων, ὧν ἡ μεταμέλεια δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκδηλωθῇ. Χάρις εἰς τούτους ἡ Ἑλλὰς φέρεται ἔκτοτε ἀπὸ τραγωδίας εἰς τραγωδίαν(*).

Ο ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΦΟΝΟΣ ΤΩΝ ΕΞ

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἓξ ἀνηγγέλετο δι' ὀλιγόλου ἀνακοινωθέντος τῆς Κυβερνήσεως ἐκδοθέντας τὴν μεσημβρίαν τῆς 13)28 Νοεμβρίου, ἔχοντος οὕτω :

«Τὴν 11,30' π. μ. τῆς σήμερον εἰς τὸν παρὰ τὸ Γουδὶ χῶρον ἐξετελέσθη ἐν πλήρει στρατιωτικῇ τάξει ἡ θανατικὴ ἐκτέλεσις τῶν ἓξ καταδικασθέντων ὑπὸ τοῦ ἐκτάκτου ἐπαναστατικοῦ Στρατοδικείου ὑπευθύνων τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ἤτοι τῶν ἀπαρτισάντων τὸ συμβούλιον τῶν πέντε πολιτικῶν Δ. Γούναρη, Ν. Θεοτόκη, Ν. Στράτου, Γ. Μπαλτατζῆ, Π. Πρωτοπαπαδάκη καὶ τοῦ ἀρχιστρατήγου τῆς ἥττης Γ. Χατζανέστη».

Ἡ μεταφορὰ ἐγένετο διὰ στρατιωτικοῦ αὐτοκινήτου ριφθέντων τῶν νεκρῶν φύρδην μίγδην ἐντὸς αὐτοῦ. Τὰ πτώματα ἀπερρίφθησαν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Α' νεκροταφείου ἐπιτραπείσης τῆς προσελεύσεως μόνον τῶν συγγενῶν οἵτινες κι' ἐμερίμνησαν διὰ τὴν ταφήν.

Ἡ ἐκτέλεσις ἐγένετο ἐσπευσμένως ὀλίγον μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως διὰ νὰ μὴ προλάβῃ ὁ ἀπεσταλμένος Τάλμποτ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως τὴν ματαίωσίν της βάσει μηνύματος τὸ ὁποῖον μετέφερε πρὸς τὴν ἐπανάστασιν.

Ὅταν ὁ Τάλμποτ ἐπεσκέφθη τὸ Ἀρχηγὸν τῆς ἐπαναστάσεως Ν. Πλαστήραν εἰς τὰ γραφεῖα αὐτῆς καὶ τοῦ ἐξέθεσε τὸν σκοπὸν τῆς εἰς Ἀθήνας ἀφίξεώς του ἐπληροφορεῖτο παρ' αὐτοῦ ὅτι ἡ ἐπανάστασις

Ἡ Ἑλληνικὴ κατοχὴ περιορισθεῖσα ἀρχικῶς εἰς τὰ περίχωρα τῆς Σμύρνης (Κορδελιὸ — Μπουρνόβα — Μπουτζᾶ — Τσιμόβασι) ἐπεξετάθη μέχρι τῆς 28 Μαΐου εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Μαινεμένης, Μαγνησίας, Αϊδινίου, Κασαμπᾶ, Κυδωνιῶν, Ὀδεμησίου, μὲ ὅρια τὴν γραμμήν: Πρὸς Ν μέχρι σιδηρ. γραμμῆς Σμύρνης – Ἀϊδινίου, ΝΑ μέχρις Ἀϊδινίου – Ναζλῆ, Δ καὶ ΒΑ μέχρι Μαγνησίας καὶ Κασαμπᾶ καὶ πρὸς Β μέχρις Ἀϊβαλὶ καὶ Περγάμου. Ἡ ἐπέκτασις αὕτη ἐγένετο ἀνεκτὴ ὑπὸ τῶν Συμμάχων καὶ ἀποδεκτὴ ὡς τετελεσμένον γεγονὸς ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Συμμαχικοῦ Συμβουλίου. Τὰ προσδιορισθέντα ὅμως ὅρια τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς δὲν ἐπέτρεψαν εἰς τὸν Ε.Σ. νὰ καθέξῃ πέριξ τῆς κατεχομένης ζώνης τὰ στρατηγικὰ σημεῖα ἐκεῖνα ὧν ἡ κατοχὴ ἐπεβάλλετο διὰ τὴν τελεσφόρον προστασίαν τῶν κατεχομένων περιφερειῶν ἐναντίον προσβολῶν ὀργανωμένων ὑπὸ τουρκικῶν δυνάμεων.

«λυπεῖται διότι δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ τίποτε καθόσον ἡ ἐπέμβασίς του ἤργησεν καὶ ἡ ἀπόφασις πρὸ ὀλίγον ἐξετελέσθη». Ὁ Πλαστήρας ἐν συνεχείᾳ τοῦ ἐπέδειξε τ' ἀτομικὰ ἀντικείμενα τῶν ἐκτελεσθέντων τὰ ὁποῖα εὑρίσκοντο ἐπὶ τοῦ γραφείου του (ὡρολόγια ἀναπτῆρες, ταμπακέρες κ.λ.π.)

Ἀλλὰ πῶς ἤρχισεν ἡ σκηνοθεσία τοῦ δράματος;

Ἦτο ἡμέρα Τρίτη τῆς 13ης Σ]βρίου. Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἐφρικία ὑπὸ τὴν αἴσθησιν τῆς Μικρασιατικῆς πανωλεθρίας, ὅτε ἓν ἀεροπλάνον τῶν ἐπαναστατῶν τῆς Χίου καὶ Μυτιλήνης ἔρριπτεν εἰς ἀναρίθμητα φέϋγβολὰν τὴν ἀκόλουθον προκήρυξιν.

Ἑλληνικὸν Λαὸν
Πρόεδρον Ἐθνοσυνελεύσεως
Βασιλέα, Διάδοχον
Πρόεδρον Κυβερνήσεως.

Ὁ ἐν Μυτιλήνῃ καὶ Χίῳ Στρατὸς καὶ Στόλος μοὶ ἀνέθηκεν αὐθορμήτως τὴν ἡγεσίαν αὐτῶν, ὅπως διατυπώσω ἐν ὀνόματί των τὰς κάτωθι ἀξιώσεις, ἐν τῇ ἀπολύτῳ πεποιθήσει, ὅτι εἰς ταύτας εἶναι σύμφωνος καὶ ὁ λοιπὸς Στρατὸς καὶ Στόλος καὶ ἰδίᾳ ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, πλὴν ἴσως, ἀσημάντου μειοψηφίας, οὐχὶ ἐξ εὐγενῶν ἐλατηρίων ἀντιφρονούσης.

Ἡ σωτηρία τῆς Πατρίδος καὶ μόνης ἐπιβάλλει τὰς ἀξιώσεις μας ταύτας.

1) Παραίτησις τοῦ Βασιλέως χάριν τῆς Πατρίδος ὑπὲρ τοῦ Διαδόχου.

2) Ἄμεσος διάλυσις τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

3) Σχηματισμὸς Κυβερνήσεως ἀχρόου καὶ ἐμπνεούσης ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Ἀντὰντ διὰ τὴν ταχίστην καὶ ἀμερόληπτον ἐνέργειαν ἐκλογῶν

Οὕτω τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα ἐτέθησαν ἐν ἄνευ προηγουμένου ὁμοίου στρατιωτικῇ καταστάσει. Ἔλαβον ἐντολὴν νὰ καταλάβουν μίαν περιοχήν, καὶ ὤφειλον νὰ θεῶνται παθητικῶς καὶ δὴ ἐγγύτατα αὐτῶν, τὴν ὀργάνωσιν καὶ συγκέντρωσιν τουρκικῶν στρατευμάτων, τὰς κινήσεις αὐτῶν τὴν χρῆσιν ὑπὸ τὰ ὄμματά των τῶν σιδηροδρόμων, οἵτινες σιδηρόδρομοι ἦσαν ἐν τούτοις ὑπὸ τὸν ἔλεχγον συμμάχων ἀξιωματικῶν. Εἰς τὸν Ἕλληνα πρωθυπουργὸν Ἐλ. Βενιζέλον δὲν ἐπετράπη ὑπὸ τῶν συμμάχων οὐδ' αὐτὴ ἡ μετάβασις εἰς Σμύρνην.

Ἡ Ἑλλὰς ἐμπλακεῖσα εἰς τὴν μικρασιατικὴν περιπέτειαν μὴ δυναμένη ν' ἀποσυνθέσῃ τὰς ὁλονὲν ὀγκουμένας τουρκικὰς δυνάμεις οὔτε καὶ ν' ἀποσυρθῇ ἐκ Μικρασίας. εὑρέθη πρὸ τῆς ἀνάγκης νὰ ἐνισχύσῃ βαθμιαίως χάριν τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἐκστρατευτικοῦ της

Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν ἐξωτερικῶν ζητημάτων, μέχρις οὗ ὁ λαὸς ἀποφασίσῃ τελικῶς διὰ τῶν ἐκλογῶν περὶ τῆς τύχης του.

4) Ἄμεσος ἐνίσχυσις τοῦ Θρακικοῦ μετώπου.

Ἂς ἐπικρατήσῃ καὶ παρ' ἡμῖν ὁ ἁγνὸς πατριωτισμὸς πρὸς ἀποσόβησιν ἀλληλοσπαραγμοῦ καὶ ταχυτέραν ἔναρξιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐθνικῆς παλινορθώσεως, δι' ἧς θὰ ἀνασταλῇ ἡ πλήρης καταστροφὴ πρὸς ἣν φερόμεθα, καὶ θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ σωτηρία τῆς Πατρίδος.

Μυτιλήνη 11 Σεπτεμβρίου 1922

Σ. Γονατᾶς
Συνταγματάρχης

Ἡ ἐπανάστασις ἐπεκράτησε πλήρως καὶ ἀμαχητί. Ὁ Βασιλεὺς παρῃτήθη ὑπὲρ τοῦ Διαδόχου. Ἡ Κυβέρνησις ἐπίσης ὑπέβαλε τὴν παραίτησίν της καὶ τὴν 15ην Σεπτεμβρίου ἡ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ ἐγκατεστάθη ἐπισήμως ἐν Ἀθήναις. Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὸ διήμερον διάστημα (ἀπὸ 13—15 Σ]βρίου) ἀντικαθεστωτικὰ στοιχεῖα εἶχον καταλάβει Ἀρχὰς καὶ προβῆ εἰς συλλήψεις ἀτόμων, ἡ Ἐπανάστασις ἔσπευσε νὰ ἀποκηρύξῃ τὰς ἐνεργείας των ταύτας διὰ τοῦ κάτωθι ἀνακοινωθέντος της.

Ἀριθ. 55/3

Ἀ ν α κ ο ι ν ω θ έ ν

Χθὲς καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἐπαναστατικοῦ Στρατοῦ εἰς Ἀθήνας ἀξιωματικοί τινες καὶ ὑπάλληλοι, μὴ διατελοῦντες ἐν ἐνεργείᾳ, κατέλαβον ἐν τῇ Πρωτευούσῃ Ἀρχάς τινας πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς τάξεως ἐκδόσαντες μάλιστα καὶ προκηρύξεις ὡς «Προσωρινὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπή»,

σώματος τάς είς Μικρασίαν δυνάμεις της. Οὕτω περὶ τὰ μέσα Δεκεμβρίου 1919 ἡ δύναμις τοῦ 'Εκσ. Σώματος ἦτο 5 Μεραρχιῶν—ἀπὸ μιᾶς ἀρχικῶς—μετὰ Συν)τος Β. Πυρ)κοῦ καὶ Συν)τος Ἱππικοῦ, ἤτοι ὁλικαὶ δυνάμεις 63.000 ἀνδρῶν καὶ 2400 ἀξιωματικῶν, ἐνῶ τὸν Φεβρουάριον 1920 προσετίθετο μία ἀκόμη Μεραρχία κι' ἐγκαθίστατο εἰς Σμύρνην τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον Στρατοῦ μετὰ τοῦ 'Επιτελείου του. Οἱ Σύμμαχοι ἔλαβον κατ' 'Οτώβριον 1919 μίαν «γεννέαν» ἀπόφασιν διὰ τὸν 'Ελληνικὸν στρατὸν Μικρασίας: Ἔδωσαν τὴν ἄδειαν ὅπως «ὅταν οἱ Τοῦρκοι ἐπιτίθενται νὰ ἐκτελῆ οὗτος ἀντεπιθέσεις καταδιώκων μέχρις ἀποστάσεως τριῶν χιλιομέτρων» πέραν τῶν ὁρίων τῆς κατεχομένης ζώνης, τοὺς Τούρκους ἀτάκτους, μεθ' ὃ νὰ ἐ π α ν έ ρ χ η τ α ι ἀ μ έ σ ω ς ἐντὸς τῆς ζώνης του.

'Εν τῷ μεταξὺ ἡ Γαλλικὴ πολιτικὴ καθιστᾶ πλέον ἢ σαφῆ τὴν θέσιν της ἐπὶ τοῦ φλέγοντος τὴν 'Ελλάδα Μικρασιατικοῦ ζητήματος, διὰ τοῦ κάτωθι ἐγγράφου χρον. 5 Νοεμβρίου 1919 σταλλέντος ὑπὸ τοῦ Γ. Κλεμανσὼ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ὡς προέδρου τοῦ 'Ανωτάτου Συμβουλίου, πρὸς τὸν 'Ελ. Βενιζέλον:

Δηλοῦμεν ὅτι διὰ τὰς ἐνεργείας των ταύτας δὲν ἐξουσιοδοτήθησαν παρὰ τῆς 'Επαν. 'Επιτρ. ἥτις θὰ ἐγκαταστήσῃ τὰς νέας 'Αρχὰς συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς πρώτης προκηρύξεώς της.

'Εκ τῆς 'Επαναστατικῆς 'Επιτροπῆς

Συνταγματάρχης Γονατᾶς, Πλαστήρας, 'Αντιπλοίαρχος Φωκᾶς

(Τὴν προσωρινὴν 'Επιτρ. ἥτις ἀπεκηρύσσετο ἀπετέλουν οἱ Α. Μαζαράκης, Θ. Πάγκαλος, Μελετόπουλος καὶ 'Αλ. Σβῶλος).

Σκοπὸς τῶν ἐπαναστατῶν ἦτο νὰ ὁδηγηθοῦν οἱ συλληφθέντες πολιτικοὶ εἰς τὸ θωρηκτὸν Λῆμνος νὰ δικασθοῦν βάσει συνοπτικῆς διαδικασίας καὶ νὰ τουφεκισθοῦν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Τὴν πρόθεσιν ταύτην τῆς ἐπαναστάσεως, ἣν ὁ Πλαστήρας δὲν ἀπέκρυπτεν, ἐπληροφορήθησαν οἱ πρεσβευταὶ 'Αγγλίας καὶ Γαλλίας προβάντες ἀμέσως εἰς ἔντονον διάβημα. 'Ο διορισθεὶς νέος Φρούραρχος 'Αθηνῶν ὑπὸ τῆς 'Επαν. 'Επιτροπῆς δὲν ἀπηλευθέρωσεν τοὺς ὑπὸ τοῦ προκατόχου του τῆς προσωρινῆς 'Επιτροπῆς συλληφθέντας Δ. Γούναρην, Ν. Στράτον, Π. Πρωτοπαπαδάκην, Μ. Γούδαν, Στρατηγὸν Κωνσταντινόπουλον.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 15 Σ]βρίου οἱ ἡγέται τῆς 'Επαναστάσεως Συν]ρχαι Σ. Γονατᾶς καὶ Ν. Πλαστήρας μετέβησαν εἰς τὸ οἴκημα τῆς 'Αγγλικῆς Πρεσβείας εἰς ὅ συνεδρίαζον τὰ μέλη τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος.

Οἱ Πρεσβευταὶ συνέστησαν εἰς τοὺς δύο ἡγέτας μετριοπάθειαν μεθ' ὃ οἱ γραμματεῖς τῆς 'Αγγλικῆς καὶ 'Ολλανδικῆς Πρεσβείας ἐπεσκέφθη-

... "Εχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι τὸ Συμβούλιον ἔκρινεν ὅτι αἱ ἐντυπώσεις ἅς ἐκφράζετε ἐν σχέσει πρὸς τὴν κατοχὴν τῆς Σμύρνης, κατ' οὐδὲν τροποποιοῦν τὴν παρὰ τοῦ 'Ανωτάτου Συμβουλίου γενομένην δήλωσιν ἐπὶ τοῦ προσωρνοῦ χαρακτῆρος τῆς Ἑλληνικῆς στρατιωτικῆς κατοχῆς. Εἰδοποιεῖθητε κατηγορηματικῶς κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις παρὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν τεσσάρων»...

Ὁ Ἐλ. Βενιζέλος διὰ δραστηρίων διπλωματικῶν ἐνεργειῶν κατώρθωσε ἑκόντων ἀκόντων τῶν συμμάχων νὰ ἄρῃ τὸν ὅρον τῆς «προσωρινότητος». 'Αλλ' ἐπηκολούθησεν ἀμέσως νέα κατὰ τῆς Ἑλλάδος δρᾶσις τῶν δυνάμεων Ἰταλίας Γαλλίας ἐχουσῶν ἀμφοτέρων ἀντίθετα συμφέροντα εἰς τὸν γεωγραφικὸν χῶρον τῆς δυτικῆς Μικρασίας καὶ Κιλικίας. Ἡ Γαλλία ἀμέσως μετὰ τὴν ἄνοδον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Μιλλεράν διεκήρυξεν ἀναφανδὸν τὴν φιλοτουρκικήν της πολιτικήν. Ταύτην δὲν ἐμείωσαν οὔτ' ἐπ' ἐλάχιστον τὰ τραγικὰ εἰς βάρος τῶν Γάλλων τῆς Κιλικίας γεγονότα ἀπὸ ὀρδὰς τοῦ Κεμάλ. Ὁ Κεμὰλ ἐνισχύεται παντοιοτρόπως ἀπὸ τοὺς Γάλλους, Ἰταλοὺς καὶ

σαν χαρακτηριστικῶς τοὺς εἰς τὴν Δ]σιν τῆς 'Αστυνομίας (ὁδὸς Πατησίων) κρατουμένους πολιτικοὺς ἄνδρας.

Οἱ 'Επαναστ. 'Επιτροπὴ ἐξέδωκε καὶ ἀνακοίνωσιν σχετικῶς μὲ τὴν ἐπίσκεψίν της πρὸς τοὺς Πρεσβευτὰς ἐν τῇ ὁποίᾳ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνεφέρετο.

Λόγου γενομένου περὶ κολασμοῦ τῶν ὑπευθύνων πολιτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν τῶν κρατουμένων εἰς τὰς φυλακὰς οἱ Πρεσβευταὶ ἐξέφρασαν τὴν γνώμην ὅτι δὲν θὰ ἀπήχει καλῶς εἰς τὴν ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν 'Αμερικῇ κοινὴν γνώμην ἡ παραπομπὴ τούτων εἰς 'Επαναστατικὰ δικαστήρια καθ' ὅσον οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες δέον νὰ δίδωσι λόγον τῶν πράξεών των εἰς τὰ κεκανονισμένα εἰδικὰ δικαστήρια, ὡς συνέβη ἐν Γαλλίᾳ διὰ τὸν Καγιὼ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου.

Οἱ Πρεσβευταὶ προσέθεσαν ὅτι εἰς τὴν ἀντίληψίν των ταύτην ἦσαν σύμφωνοι καὶ οἱ Πρεσβευταὶ Ἰταλίας, Ὁλλανδίας καὶ Ἰσπανίας, τοὺς ὁποίους εἶδον, ἦσαν δὲ βέβαιοι ὅτι θὰ συνεφώνουν ἀσφαλῶς καὶ πάντες οἱ λοιποὶ πρεσβευταί, τοὺς ὁποίους δέν ἔτυχε νὰ ἴδουν ἐν τῷ μεταξύ...

Τὴν 16ην Σ)βρίου ὡρκίζετο κυβέρνησις εἰς ἣν ἡ 'Επανάστασις μετεβίβαζε μέρος τῆς δικαιοδοσίας της καί, ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐδημοσιεύτο «ἀπόφασις τῆς 'Επαναστάσεως» ἐκ τριῶν ἄρθρων. Τὸ τρίτον ἀνέφερεν.

.....3ον/, Οἱ μέχρι τοῦ σχηματισμοῦ τῆς κυβερνήσεως συλληφθέντες ὡς ἔνοχοι τῶν ἐπελθουσῶν ἐθνικῶν συμφορῶν, θὰ παραμείνουν ἐν ταῖς

Ρώσους. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν λεχθῇ ὅτι ἡ Ἑλλὸς κατὰ τὴν ἐπί, παρὰ ἕνα τεσσαράκοντα μῆνας παραμονήν της εἰς Μικρασίαν ἐδέχθη ἰσάριθμα ραπίσματα ὑπὸ τῶν «συμμάχων της» τῶν ὁποίων συνέπεια ἦτο τὸ καίριον πλῆγμα ὅπερ κατεφέρθη, τὸν τεσσαρακοστὸν μῆνα κατ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ δεδηλωμένου ἐχθροῦ της, τοῦ Τούρκου.

Οἱ ἀφορῶντες τὴν Ἑλλάδα ὅροι τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν (1920) ὑπῆρξαν πομφόλυξ καθόσον ἡ συνθήκη ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ

φυλακαῖς ἐν προφυλακίσει μέχρις ὅτου ἡ μέλλουσα Συνέλευσις ἀποφασίσει περὶ τοῦ τρόπου τῆς ταχυτέρας δίκης των».

15-9-22 ὥρα 24

Ἡ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ

Συν/ρχαι, Γονατᾶς, Πλαστήρας Κουρουσόπουλος, Γαρδίκας, Ἐδιπίδης, Ἀντ/ρχος Φωκᾶς Δ. Ἀντ/ρχαι Χασαπίδης, Κοιμήσης, Πρωτοσύγγελος, Παναγόπουλος, Μαμούρης.

Ἦσαν λοιπὸν μετριοπαθεῖς αἱ ἀποφάσεις τῶν μελῶν τῆς Ἐπαν. Ἐπιτρ. ὡς πρὸς τὴν δίκην ὑπὸ Ἐθνοσυνελεύσεως τῶν χαρακτηρισθέντων ὑπαιτίων, ἐνηρμοσμέναι πρὸς τὰς ληφθείσας ἀποφάσεις καὶ συστάσεις τῶν ξένων πρεσβευτῶν ἐνεργούντων ἀναμφισβητήτως οὐχὶ ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ἀλλὰ κατ' ἐπιταγὴν τῶν κυβερνήσεών των.

Ἀλλ' αἰφνιδίως οἱ ἐπαναστάται ἤλλαξαν τακτικήν. Προφανῶς ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύνης τῶν πλείστων ἐκ τῶν στρατιωτικῶν τῶν εἴτε ἐνεργῶς συμμετεχόντων εἰς τὴν Ἐπαναστ. Ἐπιτρ. εἴτε ἰδεολογικῶς μετ' αὐτῆς συνδεομένων καὶ ἡ ἀνησυχία μήπως ἡ μέλλουσα—ἀπιθάνων ἰδεολογικῶν προσανατολισμῶν —νὰ προέλθῃ καὶ συνέλθῃ πρὸς κρίσιν τῶν ὑπαιτίων τῆς συμφορᾶς Συνέλευσις ἐπιρρίψῃ καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἰδίων (Παπούλα, Κοιμήση, Κονδύλη, Σ. Γονατᾶ, Ν. Πλαστήρα Λούφα, Καλογερᾶ)(*).

Οἱ Πλαστήρας καὶ Λούφας συγκεκριμμένως ἐβαρύνοντο μ' ἐγκατάλειψιν θέσεως εἰς Μικρασίαν. Πράγματι ὅταν ὁ Πλαστήρας ἀπεστάλη εἰς Μπὰλ Μαχμοὺτ διὰ νὰ ἐνισχύσῃ μὲ τὸ Σύνταγμά του τὰς ὑπὸ τὸν Λούφαν δυνάμεις καὶ νὰ καλύψῃ τὸ δεξιὸν τῆς πρὸ τοῦ Ἀφιὸν Καρὰ Χισὰρ μαχομένης καὶ πιεζομένης ὑπὸ τοῦ Κεμὰλ IVης Μεραρχίας. μετέβη μὲν ἀλλ' εὑρὼν τὰ τμήματα Λούφα ἔκρινε περιττὴν καὶ τὴν ἰδικήν του παραμονὴν καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν τὴν 15ην Αὐγούστου. Ὁ Λούφας βλέπων τὸ Σύνταγμα Πλαστήρα ν' ἀπέρχεται ἠκολούθησε τοῦτο καὶ οὕτω ἐδημιουργήθη τὸ κενὸν ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἰσελθοῦσαι αἱ Κεμαλικαὶ δυνάμεις κατώρθωσαν (τὴν 14ην Αὐγ.) νὰ διεισδύσουν καὶ νὰ διασπάσουν τὸ μέτωπον εἰς τὴν περιοχὴν Ἀφιὸν Καρὰ Χισάρ.

Σουλτάνου – κυριάρχου μόνον τοῦ Χαρεμίου του – καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ Κεμάλ πραγματικοῦ κυριάρχου κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁλοκλήρου τῆς Τουρκίας.

Τὸ ἀποτέλεσμα τόσον τῶν ἀκαίρως ἐνεργηθεισῶν ἐκλογῶν τὴν 1ην Νοεμβρίου 1920 ὅσον καὶ τοῦ ἐπακολουθήσαντος δημοψ/σματος τῆς 16ης τοῦ αὐτοῦ μηνὸς κατόπιν τοῦ ὁποίου ἐπανῆλθεν εἰς τὸν θρόνον του ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τοὺς συμμάχους νὰ στρέψουν τὰ νῶτα πρὸς τὴν Ἑλλάδα, νὰ τὴν ἐγκαταλείψουν εἰς τὴν τύχην της ἐν Μικρασίᾳ, νὰ τῆς ἀρνηθοῦν ἄμεσον οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν, ἐνῶ αἱ δύο (Γαλλία, Ἰταλία) ἐκ τῶν συμμάχων αὐτῆς δυνάμεων διηυκόλυναν τὸν ἐξοπλισμὸν τοῦ Κεμὰλ καὶ ἠθικῶς ἐνίσχυον τοῦτον εἰς τρόπον ὥστε νὰ δυνηθῇ οὗτος καὶ ὀργανώσῃ τὴν μεγάλην του ἐπίθεσιν τὸν Αὔγουστον 1922 κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Ἡ θέσις τῆς πρώτης μετανοεμβριανῆς (1920) Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅλων τῶν μετέπειτα ἦτο ὄντως τραγική. Κληρονομήσασαι αὗται τὸ Μικρασιστικὸν ζήτημα εὑρέθησαν κατόπιν τῆς διαπιστωθείσης ἀρνητικῆς στάσεως τῶν συμμάχων πρὸ τοῦ διλήμματος ἢ νὰ ἐκκενώσῃ ἡ Ἑλλὰς τὴν Μικρασίαν ἢ νὰ συντρίψῃ τὸν Κεμάλ. Τὸ πρῶτον ἀπεκλείετο διὰ πλείστους λόγους ἐν οἷς τὸ ἀδύνατον τῆς ἐγκαταλείψεως Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν ἐκτεθέντων ἤδη κατὰ τὴν κατο·

ὡς κυρίως ὑπευθύνων τὴν κατηγορίαν τῆς ἐσχάτης προδοσίας—ἣν συνησθάνοντο ὅτι τοὺς ἐβάρυνε λόγῳ τοῦ μελανοῦ προσφάτου παρελθόντος των—ἔχαμεν τούτους νὰ λάβουν προκαταβολικῶς μέτρα. Οὕτω τὴν 26ην Σ/βρίου ὑπεγράφετο Διάταγμα περὶ ἀμνηστεύσεως τῶν πολιτικῶν καὶ ἄλλων συναφῶν ἀδικημάτων ὅσα ἐπράχθησαν ἀπὸ 8 Νοεμβρίου 1920 μέχρι τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1922, κατὰ τὴν περίοδον δηλονότι **καὶ μόνον** τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ καθεστῶτος τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920. Δυνάμει τοῦ Διατάγματος τούτου ἀπηλλάσσοντο πάσης ποινῆς καὶ κατηγορίας οἱ ἐναντίον τοῦ καθεστῶτος ἐκείνου ἀδικοπραγήσαντες καὶ οἱ Κομμουνισταὶ ἐξῃροῦντο ὅμως, τῆς ἀπαλλαγῆς οἱ βαρυνόμενοι δι' οἱασδήποτε ἄλλης κατηγορίας διὰ πράξεις ἀναφερομένας εἰς τὴν ἰδίαν ἐκείνην περίοδον δηλ., οἱ ἴδιοι κρατούμενοι πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοί, καθίστατο δὲ δυνατὴ ἡ σύλληψις καὶ ἄλλων. Οὕτω:

—Καθωρίζετο ipso jure ὅτι αἴτια τῆς συμφορᾶς δὲν ἦσαν ἄλλα ἀπὸ τὴν καθεστωτικὴν ἀλλαγὴν τῆς 1ης Νοεμβρίου ἥτις, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, προέκυψεν ὑπὸ ἀπολύτως ἐλευθέρων ἐκλογῶν τοῦ κυριάρχου λαοῦ ἐνεργηθεισῶν μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου καθεστῶτος.

—Ἴσχυε τὸ a priori (ἐκ τῶν προτέρων) ἔνοχοι.

χή, τὸ γενικὸν αἴτημα τοῦ Ἑλληνικοῦ, αἱ παραινέσεις τῆς Ἀγγλίας (Λοὺδ Τζὼρζ) περὶ συνεχίσεως τοῦ ἀγῶνος κλπ. Ἀπέμενε τὸ δεύτερον. Ἡ Ἑλλὰς ἀποδέχεται ὅμως εἰς νέαν-δευτέραν αὐτήν, μετὰ τὴν πρώτην (ἀπόβασις εἰς Σμύρνην)—περιπέτειαν εἰς Μικρασίαν. Τὸν Μάρτιον 1921 λαμβάνουν χώραν αἱ πρῶται μεγάλαι ἐπιχειρήσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατὰ τοῦ Κεμάλ. Ἡ διεξαγωγή των ἐκρίθη ἐπιβεβλημένη διότι ἐπικειμένης τῆς συμμαχικῆς διασκέψεως ἐν Λονδίνῳ μὲ ἀντιπροσώπους Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἔδει νὰ εἶχεν ἐπιτευχθῆ στρατιωτική τις ἐπιτυχία εἰς τὸ μέτωπον τῆς Μικρασίας καὶ κατὰ τοῦ Κεμάλ. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται ἀποτυχοῦσαι ἐν τῷ συνόλῳ των ἀπέδειξαν ὕπαρξιν σεβαστῶν δυνάμεων Τουρκικοῦ στρατοῦ ἀρτιώτατα ὠργανωμένου ὡπλισμένου, ἐφωδιασμένου. ἐκπαιδευμένου καὶ γενικῶς ἀξιομάχου.

Ἔκτοτε λαμβάνουν χώραν συνεχεῖς προσπάθειαι τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ Μικρασίας κατὰ τῶν Τούρκων γενόμεναι ὑπὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου Παπούλα Ἀν. Οὗτος τὸν Μάϊον 1922 καταληφθεὶς ὑπὸ ὁρίου ἡλικίας, ἀποστρατεύεται τῇ αἰτήσει του ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Χατζανέστη Γεωρ. Ὁ νέος ἀρχιστράτηγος κατήρτισε σχέδιον προελάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ Ἀν. Θράκης καὶ καταλήψεως ὑπ' αὐτοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀποστείλλας ἐκ τοῦ μικρασιατικοῦ μετώπου 2 Συν)τα πεζικοῦ, 2 Εὐζώνων μετὰ μιᾶς μοίρας, μιᾶς πυροβολαρχίας ὀρειβ. Πυρ. συνολικῆς δυνάμεως 8 000 ἀνδρῶν. Ἡ σχεδιασθεῖσα ὅμως ἐπιχείρησις ἐματαιώθη τῇ ἐπεμβάσει τῶν Συμμάχων οἵτινες ἠπείλησαν ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ δυνάμεις θὰ εὕρισκον αὐτοὺς ἀντιμετώπους...

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκατεστημένη Ἑλλη

Πρόεδρος στρατοδικείου ὡρίζετο ὁ ὑποστράτηγος Ὀθωναῖος (*) ὅστις, κατὰ τὴν περίοδον Νοεμβρίου, 1920 μέχρι Σ)βρίου 1922 εἶχε τεθῆ ἐκτὸς στρατεύματος λόγῳ τῶν ἀντικαθεστωτικῶν του φρονημάτων, ἀνακληθεὶς εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ὑπὸ τῆς Ἐπαν. Ἐπιτρ.

Τὴν ἡμέραν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Διατάγματος ἀμνηστείας (26 Σεπτεμβρίου) συνελαμβάνετο εἰς τὴν ἐν Φαλήρῳ οἰκίαν του κατόπιν ὑποβληθείσης μηνύσεως ὁ ἀρχιστράτηγος Χατζανέστης ὅστις ἅμα τῇ ἐπανόδῳ του—μετὰ τὴν ἀντικατάστασίν του τὴν 23ην Αὐγούστου—ἤρχισεν ἀνδρι-

---

*) Οὗτος ἀνῆλθεν ἀκολούθως εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς Στρατιωτικῆς Ἱεραρχίας ἀξιώματα διὰ νὰ προδώσῃ τελικῶς καὶ ἄνευ προσχημάτων τὴν Πατρίδα του ὡς φανατικὸς ἐλασίτης μὲ σφόδρα ἀντεθνικὴν κομμουνιστικὴν δρᾶσιν ἀπὸ τοῦ 1943 καὶ μετέπειτα.

νική στρατιωτική ἀποστολή, τιτλοφορηθεῖσα «Ἄμυνα» εἰργάζετο δραστηρίως διὰ τὴν διάβρωσιν τοῦ ἠθικοῦ τοῦ ἐν πρώτῃ γραμμῇ μαχομένου Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ψυχὴ τῆς ὅλης κινήσεως ἦτο ὁ Συν)ρχης Κονδύλης Γ. Προκηρύξεις τῆς Ἀμύνης ἐρρίπτοντο ὑπὸ ἀγνώστου φυλῆς πρακτόρων των καὶ δι' ἀεροπλάνων ἀγνώστου ἐθνικότητος εἰς τὰς γραμμὰς τοῦ μετώπου, καλοῦσαι τὸν Ἑλλην. στρατὸν ν' ἀπορρίψῃ τὰ ὅπλα καὶ νὰ ἐκδιώξῃ τὸν Βασιλέα διὰ νὰ κερδηθῇ ὁ ἀγὼν διὰ τὴν Μικρασίαν. Ἡ Ἄμυνα κατώρθωσε ν' ἀποπλανήσῃ τοὺς Ἕλληνας Κωνσταντινουπόλεως, νὰ τοὺς διαθέσῃ κακῶς κατὰ τοῦ νομίμου καθεστῶτος τῆς Πατρίδος καὶ νὰ τοὺς προσεταιρισθῇ, ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ τοῦ ἰδίου των συμφέροντος γενικώτερον. Ἐάν, πράγματι οἱ 500.000 Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινουπό-

---

κώτατα ἀλλὰ καὶ ἐνοχλητικώτατα διὰ τὴν προκάτοχον στρατιωτικὴν ἡγεσίαν (Παπούλα) νὰ διακηρύττῃ τί εὗρε καὶ ἔπραξεν ἐν Μικρασίᾳ καὶ ὅτι ἦτο πρόθυμος νὰ δώσῃ λόγον δι' οἱασδήποτε εὐθύνας. Μετὰ τὴν σύλληψιν καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου οἱ Πολιτικοὶ κρατούμενοι μετεφέροντο τὴν 29ην Σεπτεμβρίου εἰς τὰς Φυλακὰς Ἀβέρωφ.—Ἤρχισε πλέον νὰ γίνεται λόγος περὶ διενεργείας ἀνακρίσεων πρὸς ἀπόδοσιν εὐθυνῶν, περὶ σκληρᾶς τιμωρίας τῶν «ἐνόχων» κ.τ.τ. καὶ ταῦτα διεκηρύσσοντο ἀπὸ ἕν καθεστὼς τὸ ὁποῖον ἵδρυσαν τὰ ὑπολείμματα τῶν φυγάδων τῆς Μικρασίας.

Πολλοὶ ὑπῆρξαν ἐκεῖνοι οἵτινες παρομοίασαν τὴν δίκην τῶν ἕξ μὲ τὴν ὑπόθεσιν Ντρέϋφους. Οὐδὲ σύγκρισις ὅμως μὲ αὐτὴν διότι ἐνῶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν Ντρέϋφους ἔνοχοι ἦσαν μόνον οἱ ἀνακριταὶ ἐδῶ, εἰς τὴν δίκην τῶν ἕξ, ἔνοχοι εἶναι οἱ «νομοθέται», οἱ ἀνακριταί, οἱ δικασταὶ καὶ οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν μαρτύρων κατηγορίας, μόνοι δὲ ἀθῶοι ἐξιλαστήρια θύματα οἱ κατηγορούμενοι.

Τὴν 2αν Ὀκτωβρίου ἔφθανεν εἰς Ἀθήνας ἐκ Παρισίων ὁ ἐξ ἀπορρήτων τοῦ Ἐλ. Βενιζέλου Νικ. Πολίτης ὁρκισθεὶς τὴν 3ην Ὀκτωβρίου ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου Σωτήριος Κροκιδᾶς εἶναι πιστώτατος φίλος τοῦ Ἐλ. Βενιζέλου (χρηματίσας κατὰ τὴν περίοδον 1917 - 1920 Γ. Δ. Κρήτης), ἐπαν. δὲ ἐπίτροπος προορίζεται ὁ ἐξ ἀγχιστείας στενὸς συγγενὴς τοῦ Ἐλ. Βενιζέλου Δικαστὴς Ζουρίδης (*). Δὲν ἀπεδείχθη κατὰ πόσον ὁ Ἐλ. Βενιζέλος ἐνείχετο ὡς ἠθικὸς

---

*) Ἡ θυγάτηρ τοῦ Ζουρίδη, Κλεώνη, ἦτο σύζυγος Ἀριστομ. Μητσοτάκη υἱοῦ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ἐλευθ. Βενιζέλου. Αἰκατερίνης.

λεως ἀντὶ νὰ διδάσκωνται πῶς νὰ συνεισφέρουν χρήματα ἵνα στηρίζουν τὴν ἄμυναν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ καθεστῶτος, ἀφίνοντο εἰς τὸν ἐγνωσμένον πατριωτισμόν των νὰ συνεισφέρουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κοινὴν θυσίαν αἵματος καὶ χρήματος σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ βοήθεια των αὕτη θὰ συνέβαλεν ἀποδοτικώτατα εἰς τὴν εὐτυχῆ τελεσφόρησιν τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ἔθνους. Διότι μίαν μεραρχίαν τουλάχιστον, θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸν μαχόμενον διὰ τὰ δίκαια τοῦ Ἔθνους, καὶ τὰ ἰδικά του ἰδιαίτατα, κατὰ τῶν Τούρκων.

Ἡ Ἄμυνα ἀποφασίζει περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου 1922 τὴν κήρυξιν ἀντικαθεστωτικοῦ κινήματος ἐν Θράκῃ τὸ ὁποῖον τελικῶς — ἀγνωστον ἱστορικῶς μέχρι, τοῦδε διατί — δὲν ἐπραγματοποίησε. Εἶναι γε

αὐτουργὸς εἰς τὸν φόνον τῶν ἕξ. Εἶναι βέβαιον ὅμως πῶς εἶχεν ἐκφρασθῆ ὅταν ἐδικάζοντο ὅτι: καὶ ἂν ἀκόμα ἐκτελούμενοι ἀναστηθοῦνπρέπει νὰ ξανατουφεκισθοῦν. Ὁ τ. δικτάκτωρ Θ. Πάγκαλος ἐδήλου τὴν 31 Ἰουλίου 1928 ὅτι κύριος αὐτουργὸς τῆς «δολοφονίας» τῶν ἕξ ἦτο ὁ Ἐλ. Βενιζέλος ὅστις ἐπηρέαζεν ἀπολύτως τὸν Πλαστήραν ὑπῆρχον δὲ περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ Βενιζέλου ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα — κατὰ τὸν Πάγκαλον πάντοτε — ἅτινα ὅμως οὐδέποτε μέχρι σήμερον ἦλθον εἰς φῶς.

Ἐξ ἄλλου τὸ σταλὲν ὑπὸ τοῦ Ἐλ. Βενιζέλου τηλεγράφημα ἐκ Λωζάννης μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἕξ ἀφορῶν συνέντευξιν τούτου μετὰ τοῦ Ὑπ. Ἐξ. τῆς Ἀγγλίας λόρδου Κῶρζον καὶ εἰς ὃ ὁ Βενιζέλος ἐτόνιζε τὸ δύσκολον τῆς θέσεως του ἐκεῖ ὡς ἀντιπροσώπου τῆς Ἑλλάδος ἐὰν συμβῆ καὶ ἐκτελεσθοῦν οἱ ἕξ δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἀπολύτως εἰλικρινές. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶχε πληροφορηθῆ ὁ Ἐλ. Βενιζέλος τὴν ἀπόφασιν καὶ νὰ ἠγνόη τὴν ἐκτέλεσιν, καθ' στιγμὴν αἱ δύο πράξεις ἦσαν σχεδὸν ταυτόχρονοι. Γνωρίζων μᾶλλον τὸ τετελεσμένον τοῦ γεγονότος, ἐτηλεγράφει οὕτω διὰ νὰ ἔχῃ ἓν ἄλλοθι ὅταν ποτὲ κατηγορηθῆ ὡς ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς τῆς δολοφονίας τῶν ἕξ.

Ἀλλ' ἂς ἔλθωμεν εἰς τὰ γεγονότα. Ἀμέσως, προφανῶς τῇ ἐπινεύσει τοῦ Ν. Πολίτη ἤτοι τὴν 5 Ὀκτωβρίου ἐδημοσιεύτο εἰς τὰς ἐφημερίδας τὸ διάγγελμα τῆς ἐπαναστάσεως πρὸς τὸν λαὸν ἔχων οὕτω.

«Οἱ Ἐπαν. Ἐπιτρ. ἔχουσα τὴν ἀντίληψιν ὅτι εἰσέτι δὲν ἔχει ἐπιτευχθῆ πλήρης σαφήνεια ὡς πρὸς τὸν πολιτικὸν χαρακτῆρα καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς ἐπαναστάσεως θεωρεῖ ἐπιβεβλημένον ὅπως προβῆ εἰς τὰς ἀκολούθους δηλώσεις. Ἡ ἐπανάστασις ἔχει ταχθῆ ὑπεράνω τῶν κομμάτων. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ ἐπανάστασις οὔτε κομμάτιζεται οὔτε φατριάζει καὶ θὰ τηρήσῃ μέχρι τῶν ἐκλογῶν, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ ἐκφρασθῆ ἐλευθέρως ἡ

γονόςἀναμφισβήτητον ὅτι μία τῶν κυρίων αἰτιῶν τῆς Ἑλληνικῆς μικρασιατικῆς ἥττης ἦτο καὶ ἡ διάβρωσις τοῦ ἠθικοῦ τοῦ στρατοῦ συνεπείᾳ τῆς ἀσυνέτου ἀρθρογραφίας ἀντιπολιτευομένου ἀλλὰ καὶ κυβερνητικοῦ τύπου καὶ τῆς τακτικῆς τῆς Ἀμύνης ἀποβλεπούσης εἰς τὸν ἐμποτισμὸν διὰ δηλητηρίου ἀντικαθεστωτικῆς δράσεως τοῦ Ἕλληνος μαχητοῦ τῶν πρόσσω, διὰ τῆς παραπλανήσεως αὐτοῦ ὅτι ἡ ἐπάνοδος τοῦ «γερμανοφίλου» Βασιλέως Κωνσταντίνου εἰς τὸν θρόνον ἐξώθησε τοὺς συμμάχους εἰς τὸ νὰ μᾶς ἐγκαταλείψουν εἰς Μικρασίαν καὶ «ἂν ἔφευγεν ὁ Κωνσταντῖνος ὅλα θὰ πήγαιναν αὐτομάτως καλά...».

Μὲ τοιοῦτον ἠθικὸν εὗρε τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν ἡ μεγάλη Τουρκικὴ ἐπίθεσις τῆς 13 Αὐγούστου 1922. Ὁ Τουρκικὸς στρατὸς

κυρίαρχος θέλησις τοῦ Λαοῦ, καὶ δικαιοσύνην, καὶ εὐνομίαν, καὶ τάξιν.

»Ἀλλὰ δὲν σημαίνει ὅτι ἡ ἐπανάστασις δὲν ἀκολουθεῖ ὡρισμένην ἐθνικὴν πολιτικήν, ἀφοῦ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ὕπαρξις ἐπαναστάσεως ἀποτελεῖ πολιτικήν. Καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς ἐθνικῆς σωτηρίας, τὴν ὁποίαν διέγραψεν ἡ ἐπανάστασις δὲν συνίστατο μόνον εἰς τὸν ἐξαναγκασμὸν τῆς παραιτήσεως τοῦ Κωνσταντίνου, ἀλλὰ—χωρὶς βεβαίως νὰ θίγῃ τὰς βάσεις τοῦ πολιτεύματος—καὶ εἰς τὴν κατάλυσιν ὁλοκλήρου τοῦ Κωνσταντινικοῦ—Αὐλικοῦ, πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ—συγκροτήματος τὸ ὁποῖον ἔταξε τὸν Βασιλέα ὑπεράνω τῆς πατρίδος, κατέλυσε τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας καὶ τοιουτοτρόπως ἐπροκάλεσε τὴν μεγάλην ἐθνικὴν συμφοράν. Ἐπίσης ἡ πολιτικὴ τῆς Ἐπαναστάσεως συνίσταται εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς πλήρη ἀνασύνδεσιν, τῶν συμμαχικῶν σχέσεων τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὰς Μεγάλας Δυνάμεις, ἐπειδὴ πιστεύει ὅτι μόνον τοιουτοτρόπως εἶναι δυνατὴ ἡ ἐθνικὴ σωτηρία.

» Σ υ ν ε π ῶ ς ἡ Ἐπανάστασις εὑρίσκεται ἀντιμέτωπος καὶ θεωρεῖ ἐχθροὺς τῆς Πατρίδος ὅλους ἀνεξαρτήτως τοὺς πρωτοστατήσαντας παράγοντας τοῦ Κωνσταντινισμοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλεται ἡ διάρρηξις τῶν συμμαχιῶν, ἡ μεγάλη τραγωδία τοῦ Γένους». Καὶ περαιτέρω συνεχίζει «...Ἡ Ἐπανάστασις ἀποβλέπει εἰς τὴν συναδέλφωσιν τοῦ πλανηθέντος Λαοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπέστη ὑπὸ τῶν ἀναξίων ἀρχόντων τὰς σκληροτάτας θυσίας αἵματος, χρήματος καὶ τιμῆς. Ἀλλὰ θεωρεῖ ἐπιβεβλημένην τὴν παραδειγματικὴν ποινικὴν τιμωρίαν τῶν «ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος» εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλεται ἡ κατάρρευσις τοῦ Μικρασιατικοῦ Μετώπου, καθὼς καὶ ἡ διεθνὴς καταδίκη τῆς Θράκης ἡ ὁποία δυστυχῶς εἶχε προηγηθῆ τῆς Ἐπαναστάσεως καθὼς καὶ τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικὸν θάνατον τῶν πρωτουργῶν τῆς καταστροφῆς.

Τὸ διάγγελμα ὑπέγραφον οἱ: Γονατᾶς, Πλαστήρας, Σακελλαρόπου-

ὑπὸ τὴν στιβαρὰν ἡγεσίαν τοῦ Κεμάλ, ὀργανωμένος καλῶς χάρις εἰς τὸ συμμαχικὸν ὑλικόν, ὢν ἀπερίσπαστος ἀπὸ ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς ἢ καὶ «συμμάχους» ἐ,θροὺς δὲν εἶναι περίεργον πῶς ἔδρεψεν εὔκολον νίκην ἐν Μικρασίᾳ κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἦτο ἀνέλπιστον διὰ τὸν Κεμὰλ ἦτο ἡ ἐπιτυχία του εἰς τὸ Θ.Ε. τῆς Ἀν. Θράκης.

Ὁ ἡττημένος Ἑλληνικὸς στρατὸς ὅσος κατέφυγεν εἰς τὰ παράλια κέντρα τῆς Μικρασίας εἰς ὀργανικὰ τμήματα ἦτο σημαντικῆς δυνάμεως. Οὗτος ὑπὸ τὴν προστασίαν Ἑλληνικοῦ πολεμικοῦ στόλου διεπεραιώθη εἰς τὰς νήσους Χίον καὶ Μυτιλήνην.

Αἱ νῆσοι αὗται κατέστησαν βάσεις ἐξορμήσεως τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ στρατοῦ Μικρασίας. Ἀντὶ ὅμως ὡς ἦτο ἐθνικῶς καὶ στρατηγικῶς ἐπιβεβλημένον ὁ στρατὸς οὗτος νὰ κατευθυνθῇ εἰς τὸ

λος, Χατζηκυριᾶκος, Φωκᾶς. Εἰς τὸ ἀνωτέρω Διάγγελμα ἀνεφέρετο ἡ φράσις, «Ἡ Διεθνὴς καταδίκη τῆς Θράκης ἡ ὁποία δυστυχῶς εἶχε προηγηθῆ τῆς ἐπαναστάσεως». Οἱ ἐγκαταλείψαντες τὴν Μικρασίαν στρατιωτικοί, μετὰ τὴν ἧτταν καὶ φθάσαντες μέχρις ἐπαναστάσεως ἐν ἐκρήξει «πατριωτικῆς» ἀγανακτήσεως ἔταξαν—ὡς τοὐλάχιστον διεκήρυττον τότε—μίαν ἀποστολήν: «Νὰ σώσουν τὴν Θράκην. Τοῦτο καὶ προέβαλλον ὡς κύριόν των σκοπὸν ὅταν ἐπήρχοντο κατὰ τοῦ Κράτους. Μετ' ὀλίγας ὅμως ἡμέρας οἱ Ἀρχηγοὶ τῆς Ἐπαναστάσεως ὅταν ἔγιναν κύριοι τῆς καταστάσεως ἐδήλουν ὅτι δὲν θὰ μετεκινοῦντο ἐξ Ἀθηνῶν:

«Παρὰ τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν τῶν μελῶν τῆς Ἐπαν. Ἐπιτρ. ὅπως μεταβῶσιν εἰς Θράκην καὶ ἀναλάβωσιν τὴν Διοίκησιν Μονάδων—ἔλεγεν ὁ Σ. Γονατᾶς τὴν 18ην Σ]βρίου—ὑφίστανται λόγοι, χάριν τῆς πλήρους ἐπιτυχίας τοῦ ταχθέντος ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἔργου ἐπιβάλλοντες τὴν παραμονὴν τῆς Ἐπαν. Ἐπιτρ. ἐν Ἀθήναις. Μέλη τινα τῆς Ἐπιτροπῆς παρέστη ἀνάγκη νὰ χρησιμοποιηθῶσιν εἰς ἐμπιστευτικὰς ἐν τῷ Κέντρῳ θέσεις».

Ἐνῷ λοιπὸν ἡ ἀπώλεια τῆς Θράκης ἐγένετο παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις διὰ τοῦ ἀρχικοῦ Διαγγέλματος, τῶν Ἐπαναστατῶν ὅτι θὰ κρατηθῆ, ἐν τούτοις τὸ νεώτερον Διάγγελμα τῆς ἐπαναστάσεως δὲν ἐξηγεῖ διατὶ ἐχάθη ἀλλὰ ἠρκέσθη νὰ προσθέσῃ ὅτι «ἡ ἀπώλεια τῆς Θράκης εἶχε προηγηθῆ τῆς ἐπαναστάσεως» (ἄγνωστον πῶς).

Διὰ τὴν ἀπώλειαν δὲ αὐτὴν τῆς Θράκης τὴν ὁποίαν δὲν ἐνδιεφέρθησαν νὰ σώσουν οἱ ἐπαναστάται καὶ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς Μικρασίας τὴν ὁποίαν ἐγκατέλειψαν καὶ ἔφυγαν ἐπρόκειτο α ὐ τ ο ὶ νὰ δικάσουν ἄλλους νὰ τοὺς καταδικάσουν καὶ νὰ τοὺς στιγματίσουν ὡς προδότας.

Θ.Ε. Ἀν. Θράκης ὑπὸ τὴν ἀσφαλῆ προστασίαν τοῦ κυριάρχου εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν Προποντίδα στόλου μας καὶ ν' ἀντιμετωπίση ἐκεῖ τὴν περαιτέρω δρᾶσιν ἐχθρικῶν δυνάμεων,κατοχυρώνων τὴν Ἑλληνικὴν Κατοχὴν τῆς Θράκης τουθ' ὅπερ ὁπωσδήποτε θὰ ἐπετύγχανεν πραγματοποιῶν ἐθνικὸν πόθον καὶ δημιουργῶν ἕν ἠθικὸν ἀντιστάθμισμα, ἀντὶ τούτου κατηυθύνθη εἰς Ἀθήνας ὡς μᾶλλον εὐαλώτου, ἀφοῦ ἄλλωστε ἐγένετο ἀμέσως ἀποδεκτὸν τὸ τελεσίγραφον περὶ παραιτήσεως Βασιλέως καὶ Κυβερνήσεως, ὅπερ ἀπηύθυνον πρὸς αὐτοὺς οἱ ἡγέται τῆς ἐπαναστάσεως.

Τί ἀπεδείχθη κατὰ τὴν δίκην

Ὅταν ἤρχισεν ἡ δίκη, ὁ ἐκ τῶν κατηγορουμένων Δ. Γούναρης ὑπέβαλεν εἰς τὸ Δικαστήριον αἴτησιν περὶ παραδόσεως ἐγγράφων καὶ φακέλλων τῶν Ὑπουργείων πρὸς τοὺς κατηγορουμένους κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐχρημάτισαν ὡς Ὑπουργοὶ διὰ νὰ δυνηθοῦν καὶ ἀποσείσουν βάσει τούτων τὰς κατηγορίας. Ἡ αἴτησις αὕτη ἀπερρίφθη τόσον ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Δικαστηρίου. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἀλλὰ καὶ γενομένων ἐρευνῶν, εἰς τὰς οἰκίας των ἀφηρέθησαν ἐξ αὐτῶν, ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων των ἀρχείων, ὅλοι οἱ ἰδιαίτεροί των φάκελλοι.

Κύριος μάρτυς κατηγορίας ἐχρησίμευσεν ὁ τ. Ἀρχιστράτηγος Ἀναστ. Παπούλας. Οὗτος ἐχαρακτήρισεν ἐγκληματικὴν τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἀρχιστρατήγου Χατζανέστη νὰ μεταφέρῃ εἰς Θράκην Δυνάμεις καὶ ὡς ἀτυχῆ τὴν ἐκλογὴν τοῦ τελευταίου τούτου ὡς διαδόχου του εἰς τὴν Ἀρχιστρατηγίαν. Καὶ ὅμως ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἴδιος αὐτὸς (Παπούλας) εἶχεν ὑποβάλει δ ὶ ς πρότασιν εἰς τὸν Ὑπουργὸν Θεοτόκην προτείνων ὡς ἄξιον ἀντικαταστάτην του τὸν Στρατηγὸν Χατζανέστην. Ὁ Παπούλας ἐπαιρώμενος εἶπεν ὅτι αὐτὸς ὡς Ἀρχιστράτηγος εὑρίσκετο 20 χιλ. ὀπίσω τοῦ μετώπου δίδων τὰς διαταγάς του δι' αὐτοκινήτου. Ὁ Χατζανέστης ἀντιτείνων τὸν ἐρωτᾷ: Ποῖον εἶναι τὸ ταχύτερον μέσον; Τὸ αὐτοκίνητον ἢ ὁ ἀσύρματος δι' οὗ ἐκεῖνος ὡς Ἀρχιστράτηγος ἔδιδε τὰς διαταγάς του; Ἐπίσης ὁ μάρτυς (κατ.) Μ. Κοιμήσης ἐξεφράσθη κατὰ τοῦ Χατζανέστη· ἀλλ' ὅταν ὁ Χατζανέστης τοῦ ὑπενθύμισε τὰ λόγια τοῦ ἰδίου καθ' ἣν ἐποχὴν ἦτο ὑπασπιστής του ἐν τῇ Σχολῇ Εὐελπίδων «μνημειώδης, ἀφάνταστος, μοναδική, μυθιστορηματικὴ ἡ ἀκεραιότης, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ διοίκησις ἐν γένει τοῦ Χατζανέστη», ὁ Κοιμήσης κατελήφθη ὑπὸ ἀμηχανίας. Ὁ Πρόεδρος Ὀθωναῖος ἔβγαζε πάντοτε ἐκ τοῦ ἀδιεξόδου τοὺς μάρτυρας κατηγορίας. Διακόπτων τοὺς κατηγορουμένους τοὺς ἀπεστέρει τὸ δικαίωμα ὑποβολῆς ἐλευθέρως ἐρωτήσεων. Κατεβλήθη προσπάθεια κατὰ τὴν ἀκροα-

Εἰς τὰς 18 Νοεμβρίου ἀναχωρήσαντος ἐκ Κων)λεως ἐπὶ Ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ τοῦ Σουλτάνου Μεχμὲτ—ἀνακηρύσσεται Σουλτᾶνος καὶ Χαλίφης τῶν πιστῶν ὁ Ἀβδοὺλ Μετζίτ.

Τὴν 24ην Ἰουλίου 1923 ὑπογράφεται ἡ συνθήκη εἰρήνης μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἐν Λωζάννῃ.

Συνεπείᾳ ταύτης παρεδόθησαν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων τὸ Καραγάτς Ἀδριανουπόλεως (15 Σεπτεμβρίου) ἡ ν. Τένεδος (21 Σεπτεμβρίου) καὶ ἡ ν. Ἴμβρος (22 Σεπτεμβρίου)

Τὴν 13ην Ὀκτωβρίου 1923 ἡ Ἄγκυρα ἀνακηρύσσεται εἰς πρωτεύουσαν τῆς Τουρκίας. Εἰς τὰς 3 Μπρτίου 1924 καταργεῖται ἡ χα·

ματικὴν διαδικασίαν ν' ἀποδειχθῇ ἡ εὐθύνη τῶν κατηγορουμένων ἐπειδὴ δὲν ἐκράτησαν... τὴν «τότε ἀκόμη Ἑλληνικὴν» Θράκην (Νεόκ. Γρηγοριάδης).

Ὁ Συν]ρχης Πάσσαρης (41 ἐτῶν) μάρτυς κατηγορίας ἀνέφερεν ὅτι δὲν ἐδέχθη νὰ ἐξακολουθήσῃ παραμένων Ἐπιτελάρχης Στρατιᾶς Θράκης διότι εἶχεν ἐπὶ ἓν ἔτος ὑπηρετήσει ἐκεῖ ὑποβαλὼν κατόπιν τούτου αἴτησιν ἀποστρατείας, ἐπειδὴ ἐθεώρει ὡς νεκρὰν τὴν θέσιν Ἐπιτελάρχου Στρατιᾶς Θράκης.

Εἰς Ἀθήνας διάχυτος ἦτο ἡ φήμη περὶ καταχρήσεων εἰς τὴν Στρατιὰν Μικρασίας γενομένων ἐπὶ Ἀρχηστρατηγίας Παπούλα. Ἡ Κυβέρνησις Γούναρη ἀπέστειλε τὸν ἀξιωματικὸν Καράκαλον νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις, ἀλλ' ὁ Παπούλας δὲν τοῦ ἐπέτρεψε ν' ἀποβιβασθῇ εἰς Σμύρνην ἀποστείλας τοῦτον ὀπίσω εἰς Ἀθήνας. Τὸ περίφημον κονδύλιον ἐξόδων τῆς Στρατιᾶς (δι' ἀγορὰν πελτὲ) τὸ ὁποῖον ἐπληρώνετο εἰς τὸν Παπούλαν καὶ ἔφθανεν τὸν ἀστρονομικὸν ἀριθμὸν τῶν 80.000 μηνιαίως τὸ κατήργησεν ὁ Ὑπουργὸς Πρωτοπαπαδάκης. Ἀπεδείχθη περιτράνως κατὰ τὴν δίκην ἡ τεραστία προσπάθεια ἥτις κατεβλήθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Γούναρη διὰ τὴν πολεμικὴν ἰσχὺν τῆς Στρατιᾶς Μικρασίας. Ἐνῷ ἡ Ἐφορία Ὑλικοῦ πολέμου κατ' Ὀκτώβριον 1920 εἰργάζετο μὲ 800 ἐργατοτεχνίτας, τὸν Ἰούλιον 1922 εἶχε 2.500 τοιούτους καὶ παρήγαγε διὰ πρώτην φορὰν ἐν ἀφθονίᾳ διὰ τὸν Στρατόν μας ἐπικρουστῆρας St Etienne κλεῖστρα πυροβόλων ὀβίδας τῶν 6 ¹/₂, πεδινοῦ τῶν 7 ¹/₂, σάγματα κτηνῶν κλπ. Μία καὶ μόνον ἀρχὴ διεῖπε τὸν Ὑπουργὸν Θεοτόκην «Γρήγορα νὰ ἐξοικονομηθῇ ἡ στρατιά, τὰ πάντα διὰ τὸν στρατὸν Μικρασίας».

Ἅπαντες οἱ κατηγορούμενοι εἶχον ἀναπτύξει ὡς Ὑπουργοὶ δραστηρίας ἐνεργείας ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐν Μικρασίᾳ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐθεώρουν ὡς ἱερὰν ὑπόθεσιν τῆς Πατρίδος ὡς ἄλλωστε ἦτο. Ποίαν ὅμως σημασίαν εἶχε τοῦτο ; Ὁ σκοπὸς τῆς

λιφία καὶ ἡ δυναστεία τῶν 'Οσμὰν κηρύσσεται ἔκπτωτος, τοῦ Σουλτάνου 'Αβδοὺλ Μετζὶτ μεταφερθέντος ἐκτὸς τῶν συνόρων τῆς χώρας.

'Η νέα Τουρκία

'Η Τουρκία εἰσέρχεται οὕτω εἰς νέαν περίοδον. 'Ο φερετζὲς καὶ τὸ φέσι καταργοῦνται, Χειραφετεῖται ἡ γυναῖκα. 'Η παλαιὰ γραφὴ ἀντικαθίσταται· κλείονται οἱ τεκέδες τῶν δερβισῶν καὶ εἰσάγεται τὸ Γρηγοριανὸν (Εὐρωπαϊκὸν) ἡμερολόγιον. Καταργοῦνται, τὸ ὑπουργεῖον Θρησκευτικῶν ὑποθέσεων καὶ ἡ χαλιφεία. Τοῦ λοιποῦ, ἕν πο-

---

'Επαναστάσεως ἦτο νὰ ἐξοντωθοῦν ὁπωσδήποτε οἱ κατηγορούμενοι οἵτινες εἶχον προγραφεῖ καὶ διὰ τὴν πραγματοποίησίν του, ἐσκηνοθετήθη ἡ δίκη. Τοῦτο ἦτο καταφανὲς καὶ ἐκ τοῦ τρόπου διαδικασίας διεξαχθείσης μὲ ὠμὴν καὶ ἀδίστακτον μεροληψίαν ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐμφανῶν περιστατικῶν οἷον εἶναι ἡ κατακλεὶς τῆς ἀγορεύσεως τοῦ 'Επ. 'Επιτρόπου εἰπόντος πρὸς τοὺς κατηγορουμένους ὅτι «ὅταν μετ' ὀλίγον θὰ διαβῆτε τὴν 'Αχερουσίαν λίμνην νὰ εἴπητε εἰς τὰ θύματά σας τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ὅτι εἰς τὴν 'Ελλάδα ὑπάρχει δικαιοσύνη»

Τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς δίκης ὁ Δ. Γούναρης τῇ αἰτήσει τοῦ συνηγόρου του ἀπεσύρθη εἰς τὴν αἴθουσαν Δικαστηρίου διότι κατελήφθη ὑπὸ πυρετοῦ.

Μετὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ μάρτυρος κατηγορίας Κ. Ρέντη τῆς 4ης Νοεμβρίου ἥν ὁ Δ. Γούναρης παρηκολούθει πυρέσσων, ἐγκατέλειψεν ὁριστικῶς τὴν αἴθουσαν συνεδριάσεως Στρατοδικείου. Κατόπιν διαβήματος τοῦ συνηγόρου του διετάχθη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Στρατοδικείου ἡ παρὰ τῶν Στρατιωτικῶν ἰατρῶν ἐξέτασις τοῦ ἀσθενοῦς οἵτινες μετὰ τῶν κληθέντων πολιτικῶν ἰατρῶν ἀπεφάνθησαν ὅτι οὗτος εἶχε προσβληθῇ ὑπὸ τύφου. Τὴν ἐπομένην διετάχθη ἡ ὑπὸ αὐστηρὰν φρούρησιν μεταφορά του εἰς τὴν Κλινικὴν Σ. 'Ασημακοπούλου (ὁδὸς 'Ασκληπιοῦ).

Τὴν 7ην Νοεμβρίου ἐπροτάθη συνεπείᾳ τῆς σοβαρᾶς ἀσθενείας τοῦ Γούναρη ἡ διακοπὴ τῆς δίκης. Τοῦτο ἐζητήθη ἐξ ὅλων ὁμοῦ τῶν συνηγόρων. 'Ο Ζουρίδης ἀντετάχθη σθεναρῶς λέγων ὅτι, ὑπάρχει μακροσκελὲς ὑπόμνημα τοῦ Γούναρη (κατατεθὲν εἰς τὴν ἀνάκρισιν) τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ληφθῇ καὶ ὡς ἀπολογία του ὑποστηρίξας, ἐν ἄλλοις, ὅτι ὁ Γούναρης δύναται νὰ κριθῇ ἀναπολόγητος. Καὶ τὸ Δικαστήριον ἀπέρριψε τὸ αἴτημα τῆς ὑπερασπίσεως, ὁ δὲ Πρόεδρος ὥρισε συνήγορον τοῦ Γούναρη τὸν Σωτηρόπουλον, ὅστις ὅμως ἐδήλωσεν ἀδυναμίαν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Γούναρη, τοῦθ' ὅπερ ἀντιπαρῆλθε μετ' ἀδιαφορίας τὸ Δικαστήριον.

λιτικὸν κόμμα ὑφίσταται τὸ Λαϊκὸν ὑπὸ τὸν ΚΕΜΑΛ ΑΤΤΑΤΟΥΡΚ μέχρι τοῦ θανάτου του τὸ 1938 ὁπότε δημιουργεῖται καὶ τὸ δεύτερον νῦν ὑπᾶρχον κόμμα. Τὴν 8ην Ἀπριλίου 1924 καταργοῦνται τὰ Ἱεροδικεῖα καὶ τὴν 21 τοῦ ἰδίου μηνὸς ψηφίζεται ὁ νόμος περὶ τροποποιήσεως τῆς δικονομίας.

Τὸ 1930 ὑπογράφεται ἐν Ἀγκύρᾳ Τουρκοελληνικὴ οἰκονομικὴ συμφωνία καὶ ἐν συνεχείᾳ πρωτόκολλον περιορισμοῦ ναυτικῶν ἐξοπλισμῶν.

Τὸ 1932 ὑπογράφεται εἰς Ἀθήνας τὸ Βαλκανικὸν σύμφωνον μεταξὺ Ἑλλάδος, Τουρκίας, Γιουγκοσλαυίας καὶ Ρουμανίας. Ἡ ἀν-

---

Ὁ Δ. Γούναρης ἐνοσηλεύθη εἰς Κλινικὴν μὲ συνεχῶς ἐπιδεινουμένην τὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας του μέχρι τῆς τραγικῆς 15ης Νοεμβρίου καθ' ἣν παρελήφθη, ἐστηλώθη εἰς τὸν τόπον ἐκτελέσεως τοῦ Γουδὶ κι' ἐτυφεκίσθη μετὰ τῶν ἄλλων πέντε ἐν ἀτυχίᾳ συντρόφων του.

Καίτοι ἀπεδείχθη ὅτι αἱ σταλεῖσαι εἰς Θράκην Δυνάμεις ὑπὸ τοῦ Χατζανέστη δὲν ἦσαν πλείονες τῶν 8.000 ἀνδρῶν, ἀποσπασθεῖσαι ἐκ τοῦ συνόλου 200.000 ἀνδρῶν τοῦ Μικρασιατικοῦ ἐκστρατευτικοῦ Σώματος, ἐν τούτοις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας περὶ ἐξασθενήσεως τοῦ Μετώπου Μικρασίας ἐγένετο σκοπίμως δεκτὸν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Δικαστηρίου ὅτι ἐπρόκειτο περὶ 25.000 ἀνδρῶν.

Σημειωτέον ὅτι τὸ κενὸν τῶν 8.000 ὑπερεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Χατζανέστη διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς τὴν ζώνην τῶν πρόσω τῶν εὑρεθέντων 20.000 ὅλως ἀντικανονικῶς εἰς τὰ μετόπισθεν μαχίμων στρατιωτῶν. Πράγματι ὁ Χατζανέστης κατὰ τὴν πρώτην ἐπιθεώρησιν τοῦ Στρατοῦ εὗρεν εὐζώνους, ἱππεῖς καὶ πυροβολητὰς προσκεκολλημμένους εἰς τὰ Ἐφεδρικὰ Τάγματα Πεζικοῦ (μετόπισθεν) ἐκ λόγων εὐνοίας τῆς προγενεστέρας διοικήσεως. Οὗτοι ἀπεστάλησαν ἀμέσως τῇ διαταγῇ του εἰς τὰς οἰκείας Μονάδας τῶν πρόσω.

Ἡ κατὰ τοῦ Χατζανέστη κατηγορία ὅτι «διαλύσας τὰ ὑπάρχοντα συγκροτήματα καὶ ὑπαγαγὼν ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγάς του τὰς ἐπὶ τοῦ Μετώπου μονάδας, δὲν προέβη ὡς ὤφειλεν εἰς τὴν ἔκδοσιν διαταγῶν τῆς στρατιᾶς περὶ τῆς τηρητέας παρὰ τῶν διαφόρων μονάδων στάσεως ἐν περιπτώσει ἐχθρικῶν ἐπιθέσεων. .», κατερρίφθη πλήρως κατὰ τὴν διαδικασίαν καὶ οὔτε ἐν τῇ πραγματικότητι συνέβη τοιοῦτον τι. Ὅταν ὁ στρατὸς ὑπεχώρει ἀκράτητος, ὁ Χατζανέστης ἠγωνίσθη διὰ νὰ τὸν συγκρατήσῃ καὶ ἀπέστειλε τὴν κάτωθι ἱστορικὴν διαταγήν.

«Ὁ Ἔνδοξος Ἑλληνικὸς Στρατὸς ὁ τόσας δάφνας δρέψας εὑρίσκε-

τιπολιτευτική δημαγωγία ἐν Ἑλλάδι ἠμπόδισε νὰ καταστῇ τοῦτο ἀρκούντως ἰσχυρὸν μὲ ὅρους στρατιωτικῆς συμμαχίας καλύπτοντας τὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας μας.

Ἐν τούτοις θὰ ἦτο πρᾶξις ἀχαριστίας ἐκ μέρους τοῦ Ἔθνους μας ἂν δὲν ἀνεγνωρίζετο ὅτι ἡ σθεναρὰ στάσις τῆς Ἀγκύρας κατὰ τὸ κίνημα 1935 ἔσωσε τὰς Βορείας ἐπαρχίας μας ἐκ τῶν ὀδόντων τῆς καιροφυλακτούσης Βουλγαρικῆς ὑαίνης. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ

ται μετ' ἀγῶνα τετραήμερον μόνον καὶ ὑπὸ πίεσιν ἐχθροῦ οὐχὶ δυνάμεων ὑπερτέρων, ἔνθεν τοῦ Τουλοῦ Μπουνάρ!

Ἄνδρες καὶ μεταγωγικὰ διαρρέουσιν πρὸς τὸ ἐσωτερικόν.

Σώματα, Μεραρχίαι, ὑποχωροῦν ἄνευ διαταγῆς.

Προετοιμάζεται οὕτω κατάστασις φέρουσα τὸ ὄνειδος, τὸ αἶσχος καὶ τὴν ἀτιμίαν.

Ἀξιωματικοί, Ὑπαξ)κοὶ καὶ στρατιῶται διὰ τὴν τιμήν σας, διὰ τὴν τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ ὀνόματός σας ὁ ἐχθρὸς πρέπει νὰ συγκρατηθῇ ταχέως, ταχύτατα. Ἡ πρὸς τὴν Σμύρνην ἄγουσα νὰ φραχθῇ διὰ τῶν στηθῶν ὅλων καὶ πάσῃ θυσίᾳ ὡς φέρουσα ἄλλως ὄχι μόνον πρὸς τὴν Σμύρνην ἀλλὰ καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν ἀτίμωσιν.

Τονώσατε τὸ ἠθικὸν καὶ ἐμπνεύσατε εἰς τὰς ψυχὰς ἁπάντων ὅτι ἡ σωτηρία ἔγκειται εἰς τὴν συνοχὴν καὶ τὴν πειθαρχίαν.

Πρέπει νὰ ἐννοήσωσι πάντες ὅτι μὴ ἀπωθοῦντες τὸν ἐχθρόν, λιποψυχοῦντες καὶ ἀδιακόπως ὑποχωροῦντες θὰ ἐπανέλθωσιν μίαν ἡμέραν ἀργότερα εἰς τὴν Πατρίδα καὶ τὰ χωρία των φέροντες ἐπὶ τοῦ μετώπου ὄχι τὴν δάφνην ἣν μετὰ τόσους κόπους καὶ μόχθους ἀπέκτησαν, ἀλλὰ στῖγμα, κηλίδα ἀνεξίτηλον ῥιπαίνουσαν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἀπογόνους των.

Στρατηγεῖον 17 Αὐγούστου 1922

Ὁ Ἀρχηγὸς Στρατιᾶς Μ. Ἀσίας
Γ. Χατζανέστης

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθον διαταγὴν πρὸς ὅλα τὰ Σώματα Στρατοῦ καὶ τὰς Στρατιωτικὰς διοικήσεις.

«Πᾶς ἀνώτερος ἔχει δικαίωμα νὰ φονεύῃ ἐπὶ τόπου πάντα λιποτάκτην μὴ ὑπακούοντα εἰς τὴν πρόσκλησίν του ὅπως ἐπανέλθῃ τάξεις του στόπ. Κοινοποιήσατε τὴν παροῦσαν εἰς πάντας τοὺς ὑφ' ὑμᾶς βαθμοφόρους.

Ἐν Σμύρνῃ τῇ 17ῃ Αὐγούστου 1922

Ὁ Ἀρχηγὸς Στρατιᾶς Μ. Ἀσίας
Γ. Χατζανέστης

Κεμάλ έγένετο άρχηγός κόμματος καί Κράτους ό 'Ισμέτ 'Ινονοΰ. Ζυμώσεις έντός τών κόλπων τοΰ Λαϊκοΰ Κόμματος έδημιούργησαν έν δεύτερον Κόμμα, τό Δημοκρατικόν τοΰ όποίου ό άρχηγός Τζελάλ Μπαγιάρ έξησφάλισεν είς κοινοβουλευτικόν άγώνα, δίς τήν πλειοψηφίαν (είς Τουρκίαν ίσχύει διά Νόμου τό πλειοψηφικόν). 'Η σημερινή Κυβέρνησις τής Τουρκίας είναι τοΰ Δημοκρατικοΰ κόμματος μέ πρόεδρον αύτής τόν 'Αντνάν Μεντερές, Πρόεδρον δέ τής Δημοκρατίας τόν άρχηγόν τοΰ Κόμματος Τζελάλ Μπαγιάρ.

Τὴν δὲ 19ην Αὐγούστου πρὸς 'Υποστράτηγον Φράγκου.

Κοινοποιήσατε εἰς ἅπαντας τοὺς ὑφ' ὑμᾶς τὴν κάτωθι διαταγήν:

«'Ως νὰ μὴ ἤρκει ἡ ἀκατάσχετος ὑποχώρησις ἥτις τείνει νὰ μετατραπῇ εἰς φυγήν, ἐμπρησμοί, ἀτιμώσεις, βιασμοί, σφαγαί, συμπληροῦσι τὴν ἀπαισίαν εἰκόνα. Οἱ φυγάδες πληθύνονται, ἡ ἀποσύνθεσις ἐπεκτείνεται καὶ ὅμως δὲν ἀπέχει πλέον πολὺ ἡ γραμμὴ ἣν ὡς ἔσχατον ὅριον τῆς συμπτύξεως ὥρισα καὶ ἔνθεν τῆς ὁποίας ἀπαγορεύω ἀπολύτως πᾶσαν ὑποχώρησιν ἄνευ εἰδικῆς διαταγῆς καθιστῶν ἀτομικῶς ὑπευθύνους τοὺς Διοικητὰς τῶν Μονάδων, καθ' ὧν θὰ ἐφαρμόσω ἀμειλίκτως τὸν Νόμον ἐὰν αὐτοβούλως ἄλλως ἐνεργήσωσι. Οἱ δειλοί, οἱ ἄνανδροι, οἱ φυγάδες ἂς ἀπέλθωσιν συναποφέροντες μετ' αὐτῶν τὸ αἶσχος καὶ τὴν ἀτίμωσιν, ἀλλ' οἱ πιστοὶ εἰς τὸν ὅρκον των, οἱ ἀληθεῖς ἄνδρες, οἱ Ἕλληνες ὅσοι καὶ ἂν εἶναι, νὰ παραμείνωσιν ἐκεῖ ἀκλόνητοι...»

Στρατηγεῖον 19 Αὐγούστου 1922

'Ο 'Αρχηγὸς Στρατιᾶς Μικρᾶς 'Ασίας
Γ. Χατζανέστης

'Επ' αὐτῆς ἔλαβεν ἀναφορὰς ἀπὸ τὸν Φράγκου καὶ τὸν Συν)ρχην Γονατᾶν Διοικητὴν ΙΙ Μεραρχίας ὅστις παρίστα ἀπολύτως ἀδύνατον τὴν ἀντίστασιν τῶν στρατιωτῶν μὴ ὑποτασσομένων πλέον εἰς τοὺς βαθμοφόρους. Συνίστα δὲ ὁ Γονατᾶς ὅτι «πρέπει νὰ φθάσωμεν νὰ εὕρωμεν μίαν ριζικὴν λύσιν...»

Κύριος μάρτυς κατηγορίας ἐναντίον τοῦ Π. Πρωτοπαπαδάκη προσῆλθεν ὁ Διευθυντὴς 'Επιμελητείας Υ.Σ. Βενετσανόπουλος καταθέσας ὅτι ὁ κατηγορούμενος τοῦ ἠρνεῖτο παντελῶς νὰ τοῦ δώση χρήματα λέγων πρὸς αὐτὸν ὅτι «πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ τελειώνη αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις Μικρασίας...: ὅτι ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1922 θὰ ἔπαυε νὰ τοῦ χορηγῇ ἄλευρα καὶ σῖτον διὰ τὸν Στρατόν...» Τ' ἀνωτέρω ὅμως ἀπεδείχθησαν ἀνακριβῆ διότι ὁ μάρτυς οὗτος προσκληθεὶς ἀπὸ τὸν Πρωτοπαπαδάκην ἐδήλου δι' ὑπεκφυγῶν ὅτι ταῦτα «ἤ κ ο υ σ ε» ὅτι τὰ εἶπε ὁ Πρωτοπαπαδάκης εἰς κά-

VIII ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ

Π λ η θ υ σ μ ό ς. Δὲν ὑπάρχουν ἀκριβῆ δεδομένα τοῦ ἀριθμοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Αἱ Τουρκικαὶ στατιστικαὶ ἔφθασαν ν' ἀναβιβάζουν τὸν πληθυσμὸν εἰς 26.000.000 ἀριθμὸς ὅστις κρίνεται ὡς λίαν ὑπερβολικός. Ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς κατοίκων κρίνεται ὅτι δὲν εἶναι μείζων τῶν 16.000.000 ἢ ἔστω ἐπιεικέστατα 19.000.000.

Αἱ ἐν Τουρκίᾳ διαβιοῦσαι μειονότητες εἶναι:

Κούρδων 1.476.562. Λαζῶν καὶ Κιρκασίων 247.204. Ἀράβων 56.179. Ἀρμενίων 40.076. Γεωργιανῶν 88.680. Ἑλλήνων 103.000

ποιον Χρυσανθόπουλον... Ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ ἴδιος μάρτυς ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὑπέβαλεν ἔγγραφον πρὸς τὸν Πρωτοπαπαδάκην ἀναφέρων ὅτι εὑρίσκετο ἄφθονος ἐπιτόπιος σῖτος εἰς Μικρασίαν πρὸς 66 λεπτὰ τὴν ὀκᾶν ἐνῷ ὁ ἐξ Ἀμερικῆς ἐστοίχιζε 3 δρχ. κατ' ὀκᾶν. Ἄλλωστε ἁρμόδιον Ὑπουργεῖον διὰ τὴν χορήγησιν τοῦ σίτου καὶ ἀλεύρων ἦτο τὸ τοῦ Ἐπισιτισμοῦ τοῦ ὁποίου ὅμως τὴν σύστασιν καὶ ἀποστολὴν ἐδήλωσεν ὁ μάρτυς ὅτι ἠγνόει, καθ' ὅ ἀπουσιάζων ἐπὶ πολλοὺς μῆνας εἰς Καναδᾶν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο παρενέβη ὁ Ν. Στράτος ὅστις ἀπεκάλυψεν ὅτι ὁ ἐν λόγῳ μάρτυς ἐξέδιδεν ἐ π' ὀ ν ό μ α τ ί τ ο υ τὰ ἐντάλματα πληρωμῆς τῶν χορηγητῶν τοῦ Στρατοῦ τὸ ὁποῖον ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ οὗτος. Ὁ Ὀθωναῖος προκειμένου νὰ διαλύσῃ τὴν δημιουργηθεῖσαν αἴσθησιν καὶ νὰ ἐξαγάγῃ τὸν μάρτυρα ἐκ τῆς δυσκόλου θέσεως ἀπηγόρευσεν εἰς τὸν Ν. Στράτον νὰ ὑποβάλῃ τοῦ λοιποῦ ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς μάρτυρας ἐπὶ ἀπειλῇ ὅτι θὰ τὸν ἀπέστελλεν εἰς τὴν φυλακὴν βάσει τοῦ ἄρθρου 124 τῆς Σ.Π. Ν.

Ὁ μάρτυς κατηγορίας Μαντζαβῖνος ἐξέθεσε τὰς προσπαθείας τοῦ Πρωτοπαπαδάκη διὰ τὴν ἐξεύρεσιν ἐκ διαφόρων Ταμείων καὶ ἀποστολὴν χρημάτων εἰς τὴν Στρατιὰν Μικρασίας.

Ὡς ἀπεδείχθη ἀπὸ 1ης Μαρτίου 1921 μέχρις 8ης Μαΐου 1922—καθ' ὅ διάστημα διετέλεσεν ὡς Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν—ἐπέτυχε τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον συνολικῶς 2.270 ἑκατ. δρχ. μὴ συνυπολογιζομένων εἰς ταῦτα τῶν 1.500 ἑκατομ. τῶν προελθόντων ἐκ τοῦ διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθείσης διχοτομήσεως τῶν χαρτονομισμάτων, δανείου. Τὸ δάνειον τοῦτο, ἀπετέλεσεν ἕνα ἐκ τῶν λόγων τῆς καταδίκης τοῦ ἀειμνήστου Πρωτοπαπαδάκη. Ἐν τούτοις ὁ Πάγκαλος, ὁ θεμελιωτὴς τῶν κατη-

(ἐξ ὧν 75.000 τουρκικῆς ὑπηκοότητος). Ἑβραίων 23.000. Οἱ Βούλγαροι τὸ 1951 ἐξεδίωξαν 160.000 Τούρκους οἵτινες ὡς «πρόσφυγες» ἐγκατεστάθησαν εἰς διαφόρους περιοχὰς τῆς χώρας.

α) Ἡ ψυχολογία τοῦ Τούρκου

Εἰς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ Τούρκου ὑφίσταται ὡς κύριον χαρακτηριστικὸν ἡ θρασύτης καὶ ἡ δειλία. Αἱ ὠμότητες καὶ βαρβαρισμοὶ ὄχι μόνον τῶν ἀπ' αἰώνων, ἀλλὰ καὶ τῶν σημερινῶν Τούρκων μαρτυροῦν τὸν κλασσικὸν συνδυασμὸν τῶν προαναφερθεισῶν ἰδιοτήτων των. Οἱ Τοῦρκοι, ὄντως, ἔχουν τὴν ψυχολογίαν τοῦ δειλοῦ. Ὁ δειλὸς δ' ὡς γνωστὸν εἶναι θρασύς, ἄπιστος, πονηρός, φιλύποπτος, ἐκβιαστής, φονεύς. Ὅταν ἑνωθοῦν πολλοὶ δειλοὶ σχηματίζουν, ὁμοῦ, ὠμὴν ὀρδήν. Αἱ ἰδιότητες τῆς ὀρδῆς οὐδέποτε συνδυάζονται μὲ τὴν

γοριῶν, κατὰ τῶν ΕΞ τὸ ἐπανέλαβε μετὰ τριετίαν ὡς δικτάτωρ τῆς χώρας, τεμαχίσας τὸ χαρτονόμισμα κατὰ τὸ 1]4.

Ἐνδεικτικὸν τῶν δραστηρίων προσπαθειῶν του εἶναι ὅτι ἐκ τῶν φορολογικῶν καταλόγων βεβαιωθέντων 663 ἑκατ. κατώρθωσε νὰ εἰσπράξῃ 645 ἑκατ. ἤτοι ἔμειναν καθυστερούμενα 2%, ὅπερ ἀποτελεῖ ἆθλον δεδομένου ὅτι καὶ εἰς τὰ πλέον εὐνομούμενα κράτη αἱ καθυστερήσεις κυμαίνονται μεταξὺ 15—20%.

Ἡ περὶ οἰκονομικοῦ ἀποκλεισμοῦ ὑπὸ τῶν Συμμάχων τῆς Ἑλλάδος λόγῳ τῆς παλινορθώσεως τοῦ Κωνσταντίνου κατηγορία ἀπεδείχθη ἀστήρικτος καθ' ὅσον ἐνῷ ἀπὸ Σεπτεμβρίου 1919 ἐχορηγεῖτο δάνειον ὑπὸ τῶν Ἀγγλογάλλων 850 ἑκατ. δρχ. (μηδέποτε καταβληθέντος εἰς τὴν Ἑλλάδα) μὲ ταυτόχρονον δέσμευσιν τῆς Ἑλλάδος ὅπως μὴ συνάψῃ ἕτερον δάνειον ἐξ ἄλλης πηγῆς πρὸ τῆς τελείας ἐξοφλήσεως τούτου, ἐν τούτοις ἡ Ἀγγλία ἦρεν (1921) τὸν οἰκονομικὸν ἀποκλεισμὸν καὶ ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ συνάψῃ δάνειον 15 ἑκατ. λιρῶν. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ Κυβέρνησις Βενιζέλου ἠναγκάσθη ἀπὸ Σ)βρίου 1919 μέχρι Σ)βρίου 1920 νὰ προσφύγῃ εἰς σύναψιν ἐσωτερικοῦ δανείου (300 ἑκ. ἀναγκαστικοῦ καὶ ἑνὸς δισ. παρὰ τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος) ἐκ τοῦ λόγου ὅτι δὲν τῆς κατεβλήθη τὸ δάνειον τῶν 850 ἑκατομ. ὑπὸ τῶν Συμμάχων.

Κατόπιν τῶν συντριπτικῶν ἀποδείξεων περὶ τῆς ἀθωότητός του ὁ Πρωτοπαπαδάκης ἔκρινεν ὅτι δὲν ἤξιζε νὰ ἐκταθῇ εἰς ἀπολογίαν διὰ τὴν ἀποδοθεῖσαν εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς συντρόφους του κατηγορίαν τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἀρκεσθεὶς εἰς τὴν ἐπιγραμματικὴν καταχλεῖδα.

ἀνδρείαν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν τὴν ἀνδρείαν ὡς ἐγγύησιν ὅλων τῶνἄλλων ἀρετῶν. Εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Τουρκικοῦ Ἔθνους ἀνευρίσκονται μεγάλοι σφαγεῖς, βασανισταὶ καὶ τύραννοι, ἀλλὰ δὲν εὑρίσκονται ἐθνικοὶ ἥρωες, γενναῖοι ἄνθρωποι.

Οἱ Τοῦρκοι εἶναι φύσει δοῦλοι. Βλέπει τις — ἐνδιατρίβων ἐν τῇ ἱστορίᾳ των — τὴν ἐκπληκτικὴν κι' ἴσως μοναδικὴν δι' Ἔθνος περίπτωσιν, λαὸς ὅστις χωρὶς νὰ ἔχῃ κἄν σαφῆ κοιτίδα κατέκτησε τόσα ἔθνη, τοὺς ἐπέβαλε τὸν νόμον τῆς στέππας, τοὺς ἔσφαξε, τοὺς ἐξηνδραπόδισε κι' ἐν τούτοις οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ στηριχθῇ εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτόν του. Ὁ αὐτὸς λαὸς κατακτητής, ἔζησεν ὡς δοῦλος ἐν μέσῳ τῶν «δούλων» του. Οἱ σημερινοὶ ἄνδρες τῆς Τουρκίας οἱ ἀγον-

---

«Ἀντὶ ἀπολογίας Κοι Δικασταὶ διὰ τὴν κατηγορίαν τῆς ἐσχάτης προδοσίας, ἡ ὁποία θ' ἀποτελέσῃ καὶ τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ πολιτικοῦ μου σταδίου, ἐπιτρέψατέ μου νὰ εὐχηθῶ ὅπως ὁ ἐξευτελισμὸς τὸν ὁποῖον ὑπέστησαν σήμερον τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα τοῦ Κράτους ἐν τῷ προσώπῳ μου καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τῶν συναδέλφων μου, μὴ παρεμποδίσῃ ὅσους ἀκόμη δύνανται νὰ προσφέρωσιν ὑπηρεσίας εἰς τὴν Πατρίδα, νὰ τὰς προσφέρωσιν».

Ἡ μεταμέλεια τῶν αὐτουργῶν

Ἡ κατὰ καιροὺς ὑπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν ἐκδηλουμένη μεταμέλεια διὰ τὴν ἀπόφασιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ἕξ εἶναι σαφῶς ἐνδεικτικὴ ὅτι ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ὅτι ἡ δίκη ἐκείνη ὑπῆρξε μία σκηνοθεσία, ἦτο μία καθαρὰ δολοφονία οὐχὶ ἁπλῶς ἀθώων ἀνθρώπων εἰς τῶν ὁποίων τὸ καθαρὸν μέτωπον ἀντὶ ἀκανθίνων στεφάνων καὶ σφαιρῶν θανάτου, δάφνινοι δικαιοσύνης καὶ τιμῆς στέφανοι διὰ τὴν καθόλου πατριωτικὴν δρᾶσιν των ὠφείλοντο ὑπὸ τοῦ Ἔθνους.

—*Ὁ Ἐλ. Βενιζέλος* ὅστις καὶ ἂν γίνῃ δεκτὸν ὅτι ὡς ἐκ τῆς μὴ ὑπάρξεως περὶ τούτου ἢ ἀποκαλύψεως μέχρι στιγμῆς στοιχείων δὲν ὑπῆρξεν ἠθικὸς αὐτουργὸς εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητον ὅτι εἰς οὐδεμίαν ἐνέργειαν προέβη διὰ ν' ἀποτρέψῃ τὸ ἔγκλημα, ἔλεγεν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ὅτι ὁ ἀδικώτερον τυφεκισθεὶς ἐξ ὅλων τῶν ἐπίσης ἀδίκως τυφεκισθέντων ἦτο ὁ Π. Πρωτοπαπαδάκης. Περὶ αὐτοῦ ἄλλωστε πανελληνίως ἦτο γνωστὸν τὸ ἄσπιλον τοῦ χαρακτῆρος του καὶ ἡ ἄκρα ἐντιμότης ἀλλὰ καὶ φειδὼ μὲ τὴν ὁποίαν διεχειρίζετο τὸ ἐθνικὸν χρῆμα. Ἀργότερον εἰς ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν ἀπέστειλε (Ἰανουάριον 1928) πρὸς τὸν Π. Τσαλδάρην ὁ Ἐλ.

τες τὴν γύρω τῶν σαράντα ἐτῶν ἡλικίαν, ἐκείνην δηλαδὴ ἥτις συμβουλεύει καὶ κατευθύνει κυρίως τὸν ἐθνικοκοινωνικὸν παλμόν, ἔχουν γεννηθεῖ εἰς τὰ χαρέμια δηλαδὴ ἀπὸ δούλας μητέρας αἱ ὁποῖαι συχνότατα προσεφέροντο ἀπὸ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον πασᾶν ἢ βέην ὡς δῶρα. Αἱ τουρκικαὶ στατιστικαὶ ἐξ ἄλλου ἀναβιβάζουν εἰς ἕν ποσοστὸν 20% τοὺς νέους ἀμφοτέρων τῶν φύλλων οἵτινες ἐγεννήθησαν ἐξ ἐξωγάμων σχέσεων . Μὲ τοὺς ἀνθρώπους λοιπὸν αὐτοὺς οἵτινες ἔχουν τόσον βεβαρημένην κληρονομικότητα καὶ μόνον μέτρον προόδου καὶ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου ἔχουν τὴν κατάργησιν τῆς θρησκείας εἶναι φυσικὸν νὰ μὴν εἶναι δυνατὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ οἱαδήποτε μετ' αὐτῶν συνεννόησις τῆς ἐλευθέρας Δύσεως. Οἱ Τοῦρκοι εἶναι εἰς τὰς πολιτικάς των πεποιθήσεις ἀνερμάτιστοι, εἰς τὰς φιλίας των κα·

Βενιζέλος ἀνέφερεν ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἓξ ὑπῆρξε σφᾶλμα ἀλλ' ἐδέχετο— κι' ἐδικαιολόγει συγκαταβατικῶς—ὅτι ἦτο μοιραῖον κι' ὅτι τὸ σφᾶλμα τοῦτο εἶχ ν ἐξουδετερωθεῖ ἀπὸ τὰς ὑπηρεσίας ἅς προσέφερεν ἡ'Επανάστασις εἰς τὸ Ἔθνος.

— *Ὁ Ν. Πλαστήρας* εἰς συνέντευξίν του (19 Δεκεμβρίου 1952) πρὸς ἔγκριτον δημοσιογράφον (Γρ. Δαφνῆν) ἀπεδέχετο ἐκ νέου ὁλόκληρον τὴν εὐθύνην διὰ τὴν παραπομπὴν τῶν 7 εἰς στρατοδικεῖον κι' ἐν συνεχείᾳ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως.

— *Ὁ Στρατηγὸς Πάγκαλος* παρεδέχθη εἰς συνέντευξίν του ('Ιανουάριον 1947) ὅτι οἱ καταδικασθέντες δὲν διέπραξαν καμμίαν προδοσίαν ὡς κατηγορήθησαν (ἐν τούτοις ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τότε ὡς ἀνακριτοῦ προκατηλημένου ἀλλ' ὑπῆρξαν μοιραῖα καὶ ἀναγκαῖα θύματα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος κατὰ τὰς κρισίμους ἐκείνας στιγμάς. Ἡ προσπάθειά του ἐπίσης—ὡς προανεφέρθη—νὰ ἐπιρρίψη τὸ 1928 ὁλόκληρον τὴν εὐθύνην εἰς τὸν 'Ελ. Βενιζέλον δὲν δηλοῖ ἁπλῶς ὅτι ἐδέχθη τὴν πρᾶξιν ὡς δολοφονίαν ἀλλὰ καὶ ὅτι τύψεις συνειδήσεως τὸν ἐβάρυναν διὰ τὸ ἔγκλημα ἐκεῖνο.

Τέλος οἱ Χατζηκυριᾶκος, Φωκᾶς κλπ., μέλη τῆς 'Επαναστάσεως 1922, ἀφ' ἧς διεπράχθη τὸ ἔγκλημα πλειστάκις τὸ ἀπεκήρυξαν καὶ ἕκαστος προσεπάθησε νὰ τὸ ἀποκηρύξῃ πρῶτος μὴ δεχόμενος φυσικὰ οἱανδήποτε εὐθύνην διὰ τὴν σύλληψιν τῆς ἰδέας τὴν προπαρασκευὴν καὶ ἐκτέλεσίν του. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Κροκιδᾶς παρητήθη προκειμένου νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις καὶ ἀνέλαβε ὡς πρόεδρος τοῦ 'Υπ. Συμβουλίου ὁ Σ. Γονατᾶς, πρωθυπουργοῦντος δὲ τούτου, διεπράχθη τὸ ἔγκλημα.

Ὁ θαυμάσιος λαός μας, ὄχι μόνον ὁ φίλα φρονῶν πρὸς τοὺς ἐκτελεσθέντας, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀντιφρονῶν καὶ αὐτοὶ οἱ πρόσφυγες οἵτινες εἶχον

χύποπτοι καὶ ἰδιοτελεῖς. Εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις των καὶ ἐπιδιώξεις ἀναξιοπρεπεῖς θρασεῖς καὶ ὠμοί.

β) Αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις

Ὁ Τοῦρκος στρατιώτης, δέχεται τὰς περιπετείας τῆς τύχης χωρὶς νὰ παραπονῆται. Εἶναι ὡς πρόβατον ἄνευ ἐλαττωμάτων ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἀρετῶν. Ὅταν ἀφίεται εἰς τὸν ἑαυτόν του ἀδρανεῖ καὶ γίνεται νωχελής. Διοικούμενος ὑπακούει ἀγαθότατα. Διατασσόμενος φθάνει μέχρις ὑπερβολικῆς σκληρότητος. Εἶναι ὁ ἴδιος διὰ τὸ κακὸν καὶ διὰ τὸ καλόν. Στερεῖται ἀπελπιστικῶς πάσης πρωτοβουλίας, εἶναι σταθερὸς στρατιώτης, ἀκούραστος καὶ πειθαρχικός».

Ὁ Τοῦρκος στρατιώτης ἀντικατοπτρίζων τὸν ἡγήτορά του γίνεται ἄριστος ἐφ' ὅσον διοικεῖται ἀπὸ καλόν, γίνεται κάκιστος ὅταν διοικεῖται ἀπὸ κακόν.

Παρὰ τὰ ἄγρια ἔνστικτα τῆς ἀλταϊκῆς καταγωγῆς του, ἅτινα διατηρεῖ κατὰ βάθος, ἐμφανίζει μίαν ἀγαθότητα, ἀγάπην πρὸς τὰ

ἐμποτισθῆ μὲ τὰς εἰς διὰ πασῶν διακηρύξεις τῶν ἐπαναστατῶν ὅτι ἐπροδόθησαν κι' ἐξεπατρίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐκτελεσθέντων καὶ τοῦ Καθεστῶτος καὶ δι' αὐτοὺς δὲ καὶ μόνον ἐνήργησεν ὡς τιμωρὸς ὁ Πλαστήρας, σύμπας ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀπεδοκίμασε τὴν δολοφονίαν ἐκείνην. Παρετηρήθη τάσις τοῦ κόσμου μετὰ τὴν ἀναγγελθεῖσαν ἐκτέλεσιν ν' ἀποφεύγωνται οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐπαναστάσεως. Πένθιμος ἀτμόσφαιρα ἐκάλυψεν ἐπὶ ἡμέρας τὴν πρωτεύουσαν. Πολλοὶ ἦσαν ἐκεῖνοι οἵτινες ἀπέφευγον ἐπιμελῶς νὰ συναναστρέφονται ἀνθρώπους τῆς ἐπαναστάσεως ἐκ φόβου μήπως θεωρηθοῦν καὶ οὗτοι συνεργοὶ τοῦ ἐγκλήματος.

Εἰς τὸν χῶρον τοῦ Γουδὶ ὅπου ἔρρευσεν τὸ ἀθῶον αἷμα, ἓξ εὐθυτενεῖς κυπάρισσοι ὀρθοῦνται σήμερον καὶ πρὸ ἑκάστης μία ἐρυθρὰ πλὰξ μὲ τὴν σειρὰν ΧΑΤΖΑΝΕΣΤΗΣ, ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ, ΣΤΡΑΤΟΣ, ΓΟΥΝΑΡΗΣ, ΘΕΟΤΟΚΗΣ, ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ, παρ' αὐταῖς δὲ μία μικρὰ ἐκκλησία ἀνεγερθεῖσα εἰς μνήμην τῶν ἓξ τυφεκισθέντων. Εἶναι ἴσως ἴσως ὁ ἐλάχιστος φόρος τιμῆς ὃν ὁ εὐγενὴς ἀμέτοχος τοῦ ἐγκλήματος ἑλληνικὸς λαὸς ἀποτίει πρὸς τὴν μνήμην τῶν ἓξ ἐξαγιασθέντων μαρτύρων τοῦ 1922, ἐξιλαστηρίων θυμάτων μιᾶς ἐπαναστάσεως ἥτις ἀφοῦ ἐπεκράτησεν κι' ἐδημιούργησε δίκαιον καὶ κατάστασιν, ἐπεσώρευσεν ἐπὶ μίαν συνεχῆ δεκατριετίαν οὐκ ὀλίγα δεινὰ εἰς τὸν λαὸν αὐτόν, προβληθεῖσα καὶ τεθεῖσα ὡς τροχοπέδη εἰς τὴν πολιτιστικήν, κοινωνικὴν καὶ ἐθνικήν του ἐξέλιξιν.

κτήνη καὶ εὐσπλαχνικότητα πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ τοὺς ἐπαιτοῦντας. Παρὰ τὸν «ἐκπολιτισμόν» του ἀπὸ τὸν ἀναμορφωτήν του Κεμὰλ 'Ατατοὺρκ διατηρεῖ πάντοτε τὴν πρόληψιν τοῦ ἀναποφεύκτου τοῦ πεπρωμένου του (*).

'Ο Τοῦρκος στρατιώτης ὑστερεῖ κατὰ πολὺ τοῦ Ἕλληνος συναδέλφου του. Τὸ ἠθικόν του εἶναι χαμηλόν. Ἡ πτωχὴ του ἀμφίεσις ἐξ ὑφάσματος χρώματος χακὶ ποιότητος «λινάτσας» φθειρομένη ταχύτατα κατὰ τὸ μακροχρόνιον διάστημα θητείας καθ' ὅ μίαν μόνον δικαιοῦται, τὰ ἐκ κακῆς ποιότητος δέρματος (προβηᾶς) ἄρβυλλά του, ἡ μὴ χρῆσις ὑποκαμίσου καὶ ζωστῆρος ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐν χρῷ κουρὰν τῆς κεφαλῆς του καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ μύστακος, ἐμφανίζουν τὸν Τοῦρκον στρατιώτην εἴτε τῆς περιοχῆς προκαλύψεως εἴτε τῶν μεγάλων κέντρων εἶναι οὗτος ὡς ἀξιοθρήνητον ἄτομον. Ἡ διανυκτέρευσις καὶ αἱ δίωροι ἄδειαι – μετὰ τὴν 20ὴν ὥραν – εἶναι ἀπολύτως ἀπηγορευμέναι αἱ δὲ κανονικαὶ ἄδειαι περιορισμέναι. Πάντα ταῦτα ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὴν μακροχρόνιον θητείαν δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἔχουν ἐπίδρασίν τινα ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ τοῦ στρατιώτου, νοσταλγοῦ θερμοῦ τῆς οἰκογενείας του καὶ τοῦ ἀγροῦ του, ἐνῷ εἰς τὸν ἐξ ἀστικῶν κέντρων προερχόμενον στρατιώτην γεννοῦν μοιραίως σύμπλεγμα κατωτερότητος.

Παρὰ ταῦτα, ὁ Τοῦρκος στρατιώτης ἔχει ἔναντι τοῦ Ἕλληνος συναδέλφου του τὸ χάρισμα τῆς μεγάλης ὑπομονῆς καὶ τῆς τυφλῆς ὑπακοῆς. Δὲν εἶναι μεμψίμοιρος. Ὑφιστάμενος ἀγογγύστως τὰ δεινὰ τῆς στρατιωτικῆς ζωῆς, ἥτις εἶναι ἀπολύτως προσηρμοσμένη εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Τούρκου (**) ζωῆς δὲ ἀπαραδέκτου ἐντελῶς διὰ τὸν νοήμονα φιλότιμον καὶ προθυμότατον Ἕλληνα στρατιώτην – δέον νὰ θεωρῆται ἀξιόμαχος καὶ ἱκανὸς διὰ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἀποστολήν του ἄν ποτε κληθῇ, εἰς τὸ πεδίον 'Αγῶνος.

Οἱ Τοῦρκοι 'Αξ)κοί, προερχόμενοι κατὰ μέγα ποσοστὸν ἐκ τῆς

(*) Κισμεντὲν Ζιαντὲ 'Ολμάζ.

(**) Ὁ γράφων παρακολουθῶν, εἰς τὸ κέντρον ἐκπαιδεύσεως νεοσυλλέκτων τοῦ Σιντεκλῆ σωματικὴν ἀγωγὴν γενομένην κατὰ τὸ Γερμανικὸν καὶ οὐχὶ Σουηδικὸν σύστημα ἤτοι ἄσκησις τοῦ κορμοῦ κατὰ ζεύγη εἰς βαρείας ἀσκήσεις, εἶδε τὸ ἑξῆς θέαμα: 'Ο ἐπιβλέπων τοὺς ἀσκουμένους ὑπαξιωματικός, εἰς ἀνὰ τρία ζεύγη, ἐπενέβαινε διορθώνων τὰ γενόμενα σφάλματα εἴτε δι' ἰσχυρῶν λακτισμάτων εἰς τοὺς γλουτοὺς τοῦ στρατιώτου εἴτε δι' ἀλλεπαλλήλων κτυπημάτων εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν αὐχένα. 'Ο ἐπὶ κεφαλῆς 'Αξ)κὸς ἐπέπληττε τοὺς ὑπαξιωματικούς του προφανῶς διὰ τὴν νωθρότητα μεθ' ἧς «ἐβελτίωνον» τὴν στάσιν τῶν ἀσκουμένων διότι μεθ' ἑκάστην εἰς βροντώδη τόνον παρατήρησίν του οἱ ὑπ)κοὶ ἐπενέβαινον δραστηριώτεροι.

Στρατ. Σχολῆς Κων)πόλεως εἶναι ἄριστα κατηρτισμένοι. Μετεκπαιδευόμενοι εἶτα εἰς Σχολὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ (ΗΠΑ καὶ ΗΒ) ἔχουν ἐπίπεδον ἐκπαιδεύσεως ἀνάλογον πρὸ τὸ τοῦ Ἕλληνος Ἀξιωματικοῦ.

Ἡ Τουρκία χώρα τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι ἐφοδιασμένη κατὰ μέγα μέρος δι' Ἀμερικανικοῦ ὑλικοῦ κλασσικῶν ὅπλων οὐχὶ ὅμως καὶ ἀπολύτως συγχρόνων. Ἀπὸ τοῦ 1942 ἡ Στρατιωτικὴ θητεία ἐν Τουρκίᾳ εἶναι τριετὴς ὁ δὲ στρατὸς τὸν ὁποῖον δύναται – θεωρητικῶς – νὰ ἐπιστρατεύσῃ ἀνέρχεται εἰς 2 ἑκ. ἀνδρῶν. Ἐν τῇ πραγματικότητι μόνον διὰ 500.000 στρατοῦ ὑπάρχει ἐξοπλισμὸς καὶ συνεπῶς ἡ δύναμις τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ σήμερον μόνον εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον δέον νὰ ὑπολογίζεται.

α) Στρατὸς ξηρᾶς. Εἶναι ὀργανωμένος κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ἐκ τῶν κέντρων ἐκπαιδεύσεως οἱ Νεοσύλλεκτοι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεώς των ἀποστέλλονται εἰς τὰς μονάδας μάχης. Σῶμα Στρατ. Ἀστυνομίας ἰδιαίτερον – ὡς παρ' ἡμῖν ἡ ΕΣΑ – δὲν ὑφίσταται. Τὰ καθήκοντα ΣΑ ἐκτελεῖ ἡ Ἀστυνομία Μονάδος.

Γενικῶς. ὁ σημερινὸς Τουρκικὸς στρατὸς εἶναι καλῶς ἐκπαιδευμένος καὶ ἐξοπλισμένος.

Εἶναι ὀργανωμένος ἐξ 20 Μεραρχιῶν Πεζικοῦ, 4 Μερ)χιῶν Ἱππικοῦ, 8 Ταξ)αρχιῶν Τεθ. καὶ μεθοριακῶν μονάδων.

Αἱ ἀνωτέρω δυνάμεις συγκροτοῦνται εἰς 3 Στρατιὰς ἐξ ὧν ἡ

– 1η Στρατιὰ εἰς Ἀν. Θράκην.

– 2η Στρατιὰ εἰς Δυτ. παράλια τῆς Μικρασίας.

– 3η Στρατιὰ εἰς τ' Ἀνατολικὰ διαμερίσματα καὶ τὰ παράλια τῆς Μαύρης Θαλάσσης καὶ μίαν γενικὴν ἐφεδρείαν προσανατολισμένην ἔναντι τῆς Μαύρης Θαλάσσης καὶ τῆς μεθορίου πρὸς τὴν Συρίαν.

β) Τὸ Τουρκικὸν Ναυτικόν. Ἀποτελεῖ συντελεστὴν τῆς μαχητικότητος ἑνὸς Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ ἡ ὕπαρξις ναυτικῆς παραδόσεως τῆς χώρας εἰς ἣν ἀνήκει.

Τοιαύτης παραδόσεως στερεῖται παντελῶς ἡ Τουρκία. Μακρὰν τοῦ ν' ἀποτελοῦν παράδοσιν ἡ πανωλεθρία τῆς Ναυπάκτου (1571) ἡ ἐν Τσεσμὲ καταστροφὴ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου (1770), αἱ ἀδιάκοποι ἧτται τοῦ Τουρκικοῦ ναυτικοῦ ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ πυρπολικὰ καὶ ἄλλα σκαφη κατὰ τὴν περίοδον 1821 – 1826, αἱ μετέπειτα κατὰ τὰς δύο ναυμαχίας τοῦ 1912 καὶ 1913 πανωλεθρίαι του εἰς ἀναμέτρησιν μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, ὁ «ἡρωϊσμὸς» τῶν Γερμανικῶν καταδρομικῶν Γκαῖμπεν καὶ Μπρεσλάου τὰ ὁποῖα μὲ Γερμανικὰ

πληρώματα άλλά Τουρκικήν σημαίαν (ή Τουρκία έδήλωσε τότε ότι τά ήγόρασε έκ τών Γερμανών καί τά μετωνόμασε είς «Γιαβοὺζ Σουλτάν Σελίμ» καί «Μιντιλλί»=Μυτιλήνη) έπλευσαν άπροειδοποιήτως τήν νύκτα τής 15)28 'Οκτωβρίου 1914 είς τόν Εὔξεινον Πόντον κι' έβομβάρδισαν τήν 'Οδησσόν καί άλλας παραλίους πόλεις βυθίσαντα μίαν ρωσικήν τορπιλλοθέτιδα (άφορμή κηρύξεως τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου), ὁ έγκλεισμός κατά τήν διάρκειαν τοῦ τετραετοῦς πολέμου 1914—18 τοῦ Τουρκικοῦ στόλου είς τήν θάλασσαν τής Προποντίδος, πάντα ταῦτα άποτελοῦν δείγματα τοῦ βαθμοῦ τῶν πατροπαραδότων ναυτικῶν ίκανοτήτων μιᾶς χώρας ήτις έχαρακτηρίζετο ώς μεγάλη Μεσογειακή δύναμις. 'Εξ άλλου τό πλέον άπίθανον —μέ τά σημερινά μέσα ὑποβρυχίου πλεύσεως καί ραντάρ—ναυτικόν δυστύχημα σημειωθέν είς τά Τουρκικά Ναυτικά χρονικά άποτελεῖ ένδειξιν ότι ή άρνητική παράδοσις τοῦ Τουρκικοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ διαιωνίζεται έπαξίως. Τό δυστύχημα τοῦτο έλαβε χώραν τήν 4 'Απριλίου 1955 είς Προποντίδα. "Εν μεγάλου έκτοπίσματος Τουρκικόν ὑποβρύχιον μ' έκπαιδευομένους άξιωματικούς καί δοκίμους πλέον έν καταδύσει, άνεδύθη άκριβῶς κάτω τής Τρόπιδος ένός μεγάλου Σουηδικοῦ έμπορικοῦ πλοίου. 'Αποτέλεσμα ήτο νά καταστραφοῦν τά όργανα ὑποβρυχίου πλεύσεως αὐτοῦ καί νά βυθισθῇ είς βάθος 70 μ. γενόμενον σάβανον είς ὑγρόν τάφον 105 άνδρῶν έξ ὧν οί πλεῖστοι άξιωματικοί, οί άριστεῖς τῶν άξιωματικῶν τοῦ Τουρκικοῦ πολεμικοῦ Ναυτικοῦ (ώς τούς έχαρακτήρισεν είς τόν έπικήδειόν του ὁ ραδ. σταθμός 'Αγκύρας). 'Η εὐθύνη άπεδόθη είς τόν Σουηδόν πλοίαρχον όστις καί κατεδικάσθη ὑπό τής Τουρκικής Δικαιοσύνης.

Π α ρ ο ῦ σ α κ α τ ά σ τ α σ ι ς. 'Ο Τουρκικός στόλος άποτελεῖται σήμερον άπό τάς άκολούθους μονάδας.

—Τό παλαιόν καταδρομικόν μάχης ΓΙΑΒΟΥΖ 22.700 τον. 21 μιλ. (1912) λίαν άμφιβόλου χρησιμότητος είς σύγχρονον πόλεμον έλλείψει Α|Α προστασίας.

—4 Α]τορπιλλικά 'Αμερικανικά 1630 τον. 35 μιλ. (1941—42).

—4 'Α]τορπιλλικά 'Αγγλικά 1360 τον. 35 μιλ. (1941—42).

—2 'Α]τορπιλλικά 'Ιταλικά παλαιά (1932) ώς τά ήμέτερα τύπου "Υδρας.

—3 Υ]Β 'Αγγλικά 640 τον. 14]9 μιλ. (1941—42)

—7 Υ]Β 'Αμερικανικά 1830 τον. 19,5]9 (1944).

—2 Υ]Β Γερμ. τύπου 935 τον, 20]9 (1939—40).

—1 'Εκπαιδευτικόν 5.700 τον. καί 21 μιλ.

'Ικανός άριθμός ναρκαλλιευτικῶν καί λοιπῶν βοηθητικῶν σκαφῶν. 'Η συνολική δύναμις άνδρῶν Π.Ν. άνέρχεται είς 200.000.

—Κατά προσφάτους πληροφορίας ή Τουρκία θ' άνεφοδιασθῇ

ὑπὸ τῶν Δυτικῶν συμμάχων μὲ ἀριθμόν τινα βοηθητικῶν σκαφῶν ἀντιτορπιλλικῶν καὶ δύο εὐδρόμων τῶν 28.500 τον. (χορηγουμένων ὑπὸ τῶν ΗΠΑ).

Ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ΝΑΤΟ ὡς περιοχὴ ναυτικῆς εὐθύνης ἔχει ἀνατεθῆ εἰς τὴν Τουρκίαν ἡ περιοχὴ Μαύρης Θαλάσσης καὶ Προποντί. δος. Εἰς Μαύρην Θάλασσαν ἡ Τουρκία θὰ ἔχῃ ν' ἀντιμετωπίσῃ ἰσχυροτάτας ἀεροναυτικὰς δυνάμεις. Οὐσιαστικῶς μόνον διὰ τὰ ὑποβρύχιά της θὰ ὑπάρξῃ πεδίον δράσεως διότι πρὸ τῆς συντριπτικῆς ὑπεροχῆς τῶν Σοβιετικῶν, τὰ πλοῖα ἐπιφανείας μοιραίως θ' ἀναγκασθοῦν νὰ ζητήσουν προστασίαν ὄπισθεν τῶν Στενῶν τοῦ Βοσπόρου. Κυρία ναυτικὴ βάσις τῆς Τουρκίας εἶναι τὸ Τσολοὺκ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἰσμὶτ καὶ ἡ Ἀλεξανδρέττα.

Τὸ Τουρκικὸν ναυτικὸν στερεῖται τῆς ἐμπειρίας καὶ πολεμικῆς πείρας τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Β.Ν.

Ἡ νῦν ἡγεσία τοῦ Τουρκικοῦ ναυτικοῦ ποδηγετουμένη ὑπὸ τοῦ ΝΑΤΟ προσπαθεῖ διὰ νέων ἐγκαταστάσεων συγχρονισμένων σχολῶν καὶ ναυτικῶν γυμνασίων ν' ἀναβιβάσῃ τὴν ἐκπαιδευτικὴν καμπύλην τοῦ προσωπικοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ τῶν ἀξ)κῶν τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ.

Ἀναμφισβητήτως σήμερον αἱ προσπάθειαι αὗται ἔχουν εὐοδωθῆ ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν εὐμενῶν κρίσεων Ἄγγλων καὶ Ἀμερικανῶν διὰ τὰς ἐπιδόσεις τῶν πληρωμάτων τοῦ Τουρκικοῦ ναυτικοῦ κατὰ τὰ συνδεδυασμένα γυμνάσια τοῦ ΝΑΤΟ.

γ) Ἡ Ἀεροπορία

Αὕτη εἶναι ἐφοδιασμένη διὰ νέου τύπου ἀεριωθουμένων ἀεροπλάνων περιλαμβάνουσα καὶ ἀριθμὸν παλαιῶν τοιούτων. Τὸ σύνολον τῶν ἀεροσκαφῶν της ἀνέρχεται εἰς 800. Ἀεροδρόμια μεγάλης στρατιωτικῆς ἀξίας ὡς γειτνιάζοντα πρὸς τὸν πετρελαιοφόρον ρωσικὸν Καύκασον καὶ τὸ Πλοέστι ὑπάρχουν πλεῖστα ὅσα (30 περίπου), ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς τε Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀσιατικῆς Τουρκίας. Ἡ Κοινὴ ὑποδοχὴ τοῦ ΝΑΤΟ κατασκευάζει ἐπίσης εἰς τὰ Μικρασιατικὰ ἐδάφη ἀεροδρόμια μ' εὐρεῖς καὶ ἐπιμήκεις διαδρόμους, ἀσφαλεῖς ἐγκαταστάσεις καυσίμων, ΑJΑ προστασίαν καὶ γενικῶς καταλλήλων διὰ χρῆσιν ὑπὸ ἀεριωθουμένων καὶ πυραυλοκινήτων ἀεροπλάνων. Ταῦτα μέχρι στιγμῆς ἀνέρχονται εἰς 14.

Καταβάλλεται προσπάθεια ἀρτίας ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἱπταμένου καὶ τεχνικοῦ προσωπικοῦ εἰς τὰς ἀπολύτως συγχρονισμένας Σχολὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ τῶν διαφόρων προηγμένων εἰς τὴν Ἀεροπορίαν Κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ. Ἡ δύναμις τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀεροπορίας ἀνέρχεται εἰς 20.000. Ἡ Τουρκία ἐφωδιάσθη ἐσχάτως ὑπὸ τῶν ΗΠΑ δι' ἀεριωθουμένων ἀεροπλάνων τύπου Φ 100.

IX. ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

Ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάννης τοῦ 1923 ἐπραγματοποίησε τὸ Ἐθνικὸν πρόγραμμα τῆς Σεβαστείας.

Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ὁμοιογενείας τοῦ τουρκικοῦ πληθυσμοῦ ἔγινεν ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν ἔναντι τῶν Τούρκων τῆς Ἑλλάδος (ἐξαιρέσει τῶν «Ρωμηῶν» κατοίκων Κων]πόλεως καὶ τῶν Μουσουλμάνων τῆς Δυτ. Θράκης).

Διὰ τοῦ 15ου ἄρθρου τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης ἡ Τουρκία παρητήθη τῶν νήσων τῆς Δωδεκανήσου ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας.

Ἐν τούτοις ἡ αὐτὴ συνθήκη ἄφινεν ἐκκρεμῆ τὰ σύνορα τοῦ νέου Τουρκικοῦ κράτους μετὰ τοῦ Ἰράκ.

Ἡ ΚΤΕ, τὴν διαιτησίαν τῆς ὁποίας ἐζήτησαν ἐν προκειμένῳ αἱ ἐνδιαφερόμεναι ἀμέσως χῶραι Ἀγγλία καὶ Τουρκία, ἀπεφάνθη ὅτι ὁ νομὸς Μοσούλης δέον νὰ περιέλθῃ εἰς τὸ Ἰράκ.

Ἡ Τουρκία ὅμως μὴ οὖσα διατεθημένη ν' ἀποδεχθῇ τὴν ἀπόφασιν τῆς διαιτησίας καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς θέσεώς της ὑπέγραψε μετὰ τῆς Ρωσίας ἐν Παρισίοις τὴν 17ην Δεκεμβρίου 1925 συνθήκην ἀμοιβαίας οὐδετερότητος τριετοῦς διαρκείας. Καθίσταντο οὕτω αἱ Ρωσοτουρκικαὶ σχέσεις ἐκ νέου στενώταται. Πρὸς καθησύχασιν δὲ τῆς Ρωσίας ἥτις παρηκολούθει ἀνησύχως τὸν Τουρκικὸν π α ν τ ο υ ρ α ν ι σ μ ὸ ν αἱ Τουρκικαὶ ὀργανώσεις τῆς «Τουρκικῆς ἑστίας» διεκήρυξαν ὅτι ὁ Τουρκικὸς Ἐθνικισμὸς εἶχεν ἁπλῶς μορφωτικὸν καὶ τοπικιστικὸν χαρακτῆρα, μὴ ἐπιδιώκων παντουρανικοὺς σκοπούς.

Διὰ τῆς ὑπογραφείσης ἐν Ἀγκύρᾳ τὸν Ἰούνιον 1926 συνθήκης ὑπὸ ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλίας, Τουρκίας καὶ Ἰρὰκ τὸ βιλαέτιον τῆς Μοσούλης, πλὴν ἐλαφρῶν μεθοριακῶν μεταρρυθμίσεων ὑπὲρ τῆς Τουρκίας, περιῆλθεν εἰς τὸ Ἰρὰκ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἰρὰκ καταβάλλῃ εἰς τὴν Τουρκίαν ἐπὶ μίαν 25ετίαν 10ο]ο ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν πετρελαίων τῆς Μοσούλης.

Ἡ Ρωσία καίτοι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ κατόπιν συντριπτικῆς ἥττης τῶν Τούρκων ὅλας τὰς Ἀνατολικὰς Τουρκικὰς ἐπαρχίας (Ἐρζερούμ, Τραπεζοῦντος, Ἐρζιγκιάν, βαδίσασα καὶ πρὸς Σεβάστειαν), παρεχώρησεν εἶτα διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ Λιτόφσκ (3 Μαρτίου 1918) οὐ μόνον ταύτας ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ ἐν ἀποσυνθέσει πλέον εὑρισκομένου Ρωσικοῦ στρατοῦ κατεχόμενα ἐδάφη ὡς καὶ τὰς ἐκχωρηθείσας τῷ 1878 ὑπὸ τοῦ Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Ἐπαρχίας

τοῦ Κὰρς καὶ 'Αρνταχάν. Οὕτω τὰ μετὰ τῆς ΕΣΣΔ σύνορα τῆς Τουρκίας εἶναι σταθερὰ ἀπὸ τοῦ 1918.

Τῇ 22α 'Απριλίου 1926 ἡ Τουρκία ὑπέγραψε συνθήκην οὐδετερότητος μετὰ τοῦ 'Ιρὰν κι' ἔκτοτε οἱ ἀπ' αἰώνων ἄσπονδοι ἐχθροὶ Τοῦρκοι καὶ Πέρσαι—λόγῳ κυρίως διαφορᾶς θρησκευτικοῦ δόγματος—καθίστανται φίλοι.

Διὰ τῆς ὑπογραφείσης Τουρκογαλλικῆς τελωνειακῆς συμφωνίας (26 'Ιουλίου 1925) διευθετεῖται διὰ τῆς Συρίας προσωρινῶς ἡ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τουρκίας διαφορὰ εἰς τὴν περιοχὴν τῶν 'Αδάνων.

Τ ὸ 1 9 2 6 εὑρίσκει τὴν Τουρκίαν μὲ ἀπολύτως διακανονισμένας τὰς πρὸς τὰς ἀσιατικὰς χώρας μεθ' ὧν συνορεύει (ΕΣΣΔ, 'Ιράν, 'Ιρὰκ) σχέσεις αὐτῆς. Οὐδεμίαν στρατιωτικὴν βλέψιν τρέφει πρὸς αὐτὰ καὶ οὐδεμία ἐδαφικὴ διεκδίκησις θὰ προβληθῇ τοῦ λοιποῦ πρὸς τὰς τρεῖς ταύτας χώρας.

'Απομένει ἡ διαφορὰ Συρίας - Τουρκίας ὡς πρὸς τὸ σαντζάκιον 'Αλεξανδρέττας. 'Αλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη διευθετεῖται ὀλίγον βραδύτερον, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου, ὅτε ἡ Γαλλία τῇ παραινέσει τῆς συμμάχου αὐτῆς 'Αγγλίας παραχωρεῖ τὴν περιοχὴν 'Αλεξανδρέττας εἰς τὴν Τουρκίαν χαρασσομένης τῶν συνόρων Τουρκίας καὶ Συρίας ἐπὶ τοῦ ὄρους Γκιαοὺρ Ντὰγ ('Αμανός).

Αἱ μετὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν σχέσεις τῆς Τουρκίας.

α) Μ ε τ ὰ τ ῆ ς Β ο υ λ γ α ρ ί α ς. 'Η Τουρκία ἐπωφελήθη τοῦ β' Βαλκανικοῦ πολέμου διὰ νὰ διακηρύξῃ ὅτι ἀναλαμβάνει ἐλευθερίαν δράσεως ἔναντι τῆς Βουλγαρίας καὶ νὰ καταλάβῃ τὴν πέραν τῆς καθορισθείσης γραμμῆς Αἴνου - Μηδείας ἐδαφικὴν ζώνην μέχρι καὶ τῆς 'Αδριανουπόλεως. 'Η συνθήκη τοῦ Νεϊγὺ χαράττουσα καὶ τὰ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὁμόρων κρατῶν σύνορα ἐπαγίωσε τὰς σχέσεις τούτων καὶ σήμερον οὐδεμίαν τρέφει ἡ Τουρκία βλέψιν πρὸς τὰ Βουλγαρικὰ ἐδάφη. Εἰς 'Αν. Ρούμελην κατοικοῦν εἰσέτι συμπαγεῖς Μουσουλμανικοὶ πληθυσμοὶ ὑπολογιζόμενοι εἰς 500.000, ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι εἶναι Τοῦρκοι ὑπήκοοι. Οὐχὶ σπανίως τὸ κομμουνιστικὸν Βουλγαρικὸν καθεστὼς ὑποχρεοῖ συμπαγεῖς μάζας τοῦ πληθυσμοῦ τούτου νὰ διέρχωνται τὰ πρὸς τὴν πατρίδα των, Τουρκίαν, σύνορα.

β) Μ ε τ ὰ τ ῆ ς 'Ε λ λ ά δ ο ς. Κατὰ τὰ μετὰ τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης πρῶτα ἔτη αἱ σχέσεις τῶν χωρῶν τούτων διῆλθον κρίσιμον σημεῖον ὑπολειφθέντων νὰ ρυθμισθοῦν μεταξύ των πολ.

λῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων. Σπουδαιότερον τούτων ἦτο καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς θέσεως τῆς ἐν Κων]πόλει ἀπομεινάσης ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς μειονότητος. Ὡς ἐκ τῆς ἀοριστίας ταύτης ἀπέβη κρίσιμος ἡ θέσις τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου ὃν αἱ Τουρκικαὶ Ἀρχαὶ ἠθέλησαν νὰ περιλάβουν εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν καὶ συλλαβόντες ἐξώρισαν εἰς Ἑλλάδα.

Τῆς Τουρκίας ποσῶς ἐνδιαφερομένης περὶ τῆς τύχης τῶν «ἀνυπακούων εἰς τὰς μεταρριθμίσεις τῆς Ἀγκύρας» Μουσουλμάνων τῆς Δυτικῆς Θράκης, ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος ἦτο δύσκολος διότι καίτοι οἱ Μουσουλμάνοι Δυτ. Θράκης ἀνήρχοντο εἰς τὸν ἴδιον ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων Κωνσταντινουπολιτῶν (120.000) τὸ ὕψος τῶν ἐπιδιωκομένων παρ' ἀμφοτέρων σκοπῶν, ἦτο ἀνισοσκελές.

Ἡ διαφορὰ ἤχθη ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ΚΤΕ τῆς ὁποίας μέλος προτάσει τῆς Ἑλλάδος εἶχε καταστῆ ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους ἡ Τουρκία, ἥτις παρέπεμψε τὸ ζήτημα εἰς τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον τῆς Χάγης. Ἠκολούθησαν καὶ νέαι διενέξεις σχετικῶς περὶ τοῦ ποῖοι Ὀρθόδοξοι Ἕλληνες πρέπει νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς «ἐγκατεστημένοι» (Etablis) ἐν Κων]πόλει.

Μετὰ μακρὰς διαπραγματεύσεις ὑπεγράφη ἡ «Οἰκονομικὴ συμφωνία τῆς Ἀγκύρας» τῆς 10ης Ἰουνίου 1930 μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν ἥτις ἀπετέλεσε καὶ τὸ π ρ ῶ τ ο ν β ῆ μ α διὰ τὴν πραγματικὴν προσέγγισιν Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος.

Τὴν 30ην Ὀκτωβρίου 1930 ὑπεγράφη ἐν Ἀγκύρᾳ ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ σύμβασις «ἐμπορίου, ναυτιλίας, ἐγκαταστάσεως καὶ προξενικὴ» καὶ τουτοχρόνως ἡ « Συνθήκη φιλίας, οὐδετερότητος, διαλλαγῆς καὶ διαιτησίας».

Ἠκολούθησε τὸ Βαλκανικὸν σύμφωνον τὸ ὁποῖον συνέδεσε στενῶς τὰ κράτη: Γιουγκοσλαυΐαν — Ρουμανίαν — Τουρκίαν καὶ Ἑλλάδα.

Κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἡ Τουρκία παρέμεινεν οὐδετέρα. Ἐκήρυξε μόνον τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Γερμανίας τὴν 28 Φεβρουαρίου 1945 πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὰ ὀφέλη τοῦ νικητοῦ.

Μὲ τὴν κατάληψιν τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος (Ἀπρίλιος 1941) ὑπὸ τῶν Γερμανῶν οἱ Ἄγγλοι παρώτρυνον τοὺς Τούρκους νὰ καταλάβουν τὰς Ἑλληνικὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἔκαμε τὸν ἀήμνηστον Βασιλέα Γεώργιον Β' νὰ ζητήσῃ διευκρινήσεις διὰ τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ Ἕλληνος πρεσβευτοῦ Ραφαήλ.

Οὕτω ἡ Ἀγγλία ἤνοιξε τὴν ὄρεξιν τῶν Τούρκων εἰς ἐδαφικὰς διεκδικήσεις καὶ διαφορὰς ἔναντι τῆς Ἑλλάδος αἵτινες εἶχον ἀπὸ

καιροῦ ἐξομαλυνθῇ διὰ συνθηκῶν ὑπαγορευομένων ὑπὸ ἀμοιβαίας κατανοήσεως.

Ὅτε ὅμως ἡ Ἑλλὰς ἔθετεν ἐπὶ τάπητος τὰς δικαίας ἀπαιτήσεις τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ ἡ Ἀγγλία δὲν ἐδίστασε νὰ ὑπομνήση ὅτι «τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμφέρη τὴν Ἑλλάδα διότι τότε πρέπει ν' ἀνακινηθῇ ἀνάλογον ζήτημα εἰς τὰ ΒΑ σύνορά των» διεγείρουσα οὕτω ἐκ νέου τὴν ὄρεξιν τῶν Τούρκων οἵτινες ἔσπευσαν νὰ εἴπουν συμπληροῦντες τοὺς Ἄγγλους ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ἀντιστοίχως πρὸς τὸ Κυπριακὸν καὶ ζήτημα Δυτικῆς Ἑλληνικῆς Θράκης.

Οἱ ἴδιοι Ἄγγλοι σπορεῖς ζιζανίων εἰς μίαν φιλίαν τῆς ὁποίας ἐν τούτοις τὸ ἄρρηκτον καὶ ἀρραγὲς συμφέρει κατὰ μέγα μέρος εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους ἀνέμιξαν κακῶς τὴν Τουρκίαν εἰς τὸ Κυπριακὸν ἀποβλέποντες εἰς τὸ νὰ περιπλέξουν κατὰ τὸ δυνατὸν τοῦτο, ἀφοῦ ἐδημιούργησαν ἴ σ α δικαιώματα καὶ εἰς τὴν ἐκ 3.007 ψυχῶν Μαρωνητικὴν «μειονότητα» τῆς νήσου.

Δὲν ἐδίστασαν—ὄχι διότι ἐπίστευσαν ποτὲ ὅτι θὰ ἐπραγματοποιεῖτο μία τοιαύτη λύσις ἀλλὰ διὰ νὰ θέσουν ἀντιμετώπους ἀλλήλων τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν—νὰ διακηρύξουν ὅτι μία τῶν λύσεων τὰς ὁποίας ἐπιδέχεται τὸ Κυπριακὸν πρόβλημα εἶναι καὶ ἡ διχοτόμησις τῆς νήσου χάριν τῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων.

Ἡ ἀνάμιξις τῆς Τουρκίας εἰς τὸ καθαρῶς ἑλληνικὸν τοῦτο ζήτημα δὲν ἀποτελεῖ μόνον πρᾶξιν ἐκτὸς ἠθικῶν πλαισίων ἀλλὰ καὶ εἶναι ἔξω πάσης ἀνεγνωρισμένης ὑπὸ τοῦ Ἰσλαμικοῦ νόμου καταστάσεως. Διότι, διὰ τῶν διακηρύξεων τῆς Ἀγκύρας 8η καὶ 21η Ἀπριλίου 1924 ἡ Τουρκία ἀπεκήρυξε τὸν Ἱερὸν Νόμον τοῦ Ἰσλὰμ καὶ σ υ ν ε π ῶ ς ἔπαυσε ν' ἀναμιγνύεται τοῦ λοιποῦ εἰς τὰς τύχας τ ῶ ν π έ ρ α ν τ ῶ ν σ υ ν ό ρ ω ν τ η ς μ ο υ σ ο υ λ μ α ν ι κ ῶ ν π λ η θ υ σ μ ῶ ν οἵτινες πιστεύουν εἰς τὸ Κοράνιον, εἶναι Μωαμεθανοὶ καὶ οὐχὶ Τοῦρκοι. Πρόκειται ὄντως περὶ μιᾶς ἰδιοτύπου ἱερονομολογικῆς πράξεως τὴν ὁποίαν μόνον ἡ ψυχοσύνθεσις τοῦ φανατικοῦ πιστοῦ μουσουλμάνου δύναται δεόντως νὰ ἑρμηνεύση. Εἰς τὰ κελεύσματα ἄλλωστε τῆς Ἀγκύρας οἱ πέραν τῆς ἐπικρατείας της ἔμειναν ἐντελῶς ἀπαθεῖς μὴ ἀκολουθήσαντες τοὺς Τούρκους εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ κοινωνικὰς μεταρρυθμίσεις των. Δι' ὃ καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι Μουσουλμάνοι τηροῦν τὰς ἀπ' αἰώνων παραδόσεις των μέχρι σήμερον ἀσκοῦντες ὅπως καὶ οἱ μακρυνοὶ πρόγονοί των τὰς ἰδίας των θρησκευτικὰς καὶ κοινωνικὰς δοξασίας. Ἐξαίρεσιν μόνον ἔκαμαν ὡς πρὸς τὴν λατινικὴν γραφὴν τὴν ὁποίαν σπουδάζουν ἐλευθέρως πάντες εἰς τὰ μουσουλμανικὰ των σχολεῖα. Κατὰ τὴν διακήρυξιν τοῦ Διαδόχου τοῦ Ὀθωμανικοῦ

θρόνου 'Αβδοὺλ Καδὶρ γενομένην ἀπὸ τὴν Σόφιαν (1936) οἱ ζῶντες μουσουλμάνοι ἔξω τῶν ἐδαφῶν τῆς Τουρκίας ἔβλεπαν εἰς τὸν Σουλτάνον τὸν Χαλίφην καὶ ἦσαν ὑπήκοοί του ὡς Χαλίφου καὶ οὐχὶ ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους. Εἰς σχετικὴν ἄλλωστε δήλωσιν εἶχαν προβῆ καὶ αἱ 'Αραβικαὶ Χῶραι εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Τουρκίας εἰς Δημοκρατίαν.

"Οθεν, ἡ ἐπίσημος ἀφ' ἑνὸς ἀποκήρυξις τοῦ Ἰσλὰμ (1924) ὑπὸ τῆς Τουρκίας καὶ ἡ ἐκχώρησις ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς «Κυπριακῆς συμφωνίας τοῦ 1878» εἰς τὴν 'Αγγλίαν τῆς Κύπρου ἀποστερεῖ ἱερονομολογικῶς τὴν Τουρκίαν πάσης δικαιοδοσίας τῶν μουσουλμάνων τῆς Κύπρου καὶ τῶν ἀλλαχοῦ ἐκτὸς τῶν ὁρίων της μουσουλμάνων. Οἱ λόγοι οὗτοι ἐξηγοῦν τὸ πῶς οἱ "Ελληνες καὶ Μουσουλμάνοι ἔζων ἁρμονικῶς μέχρι πρό τινος εἰς Κύπρον ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν μουσουλμάνων τῆς Κύπρου ἔναντι τῶν συχνῶν ταξειδίων μεταξὺ 'Αγκύρας καὶ Λονδίνου τοῦ Δρος Κιουτσοὺκ ἐμφανιζομένου ὡς ἐκπροσώπου τῆς «Τουρκικῆς» μειονότητος ἐν Κύπρῳ. Διότι ἂν ἦσαν ὄντως Τοῦρκοι κατὰ συνείδησιν οἱ 80.000 Μουσουλμάνοι τῆς Κύπρου, μὲ τὰς παραινέσεις τῆς 'Αγκύρας καὶ τὰς δολοπλοκίας τοῦ Λονδίνου θὰ εἶχον συχνὰς καὶ ἀκαταπαύστους προστριβὰς μετὰ τοῦ 'Ελληνικοῦ στοιχείου ἢ—ἔτι περαιτέρω—θὰ ἐσχημάτιζον μίαν ὀργάνωσιν ΤΟΚΑ εἰς ἀντίρροπον τῆς ΕΟΚΑ διὰ νὰ διεκδικήσουν τὴν ἐλευθερίαν των ἀπὸ τὸν κατακτητὴν ἢ καὶ τὸν "Ελληνα σφετεριστήν. Τὸν κατακτητὴν ὅμως αὐτὸν βλέπουν σήμερον καθ' ὑποβολὴν τῶν "Αγγλων «ὡς ἄριστον φίλον τὸν ὁποῖον ἐκλιπαροῦν νὰ μὴ φύγῃ ἀπὸ τὴν νῆσον των. 'Ομολογουμένως παρόμοιον παράδειγμα ἀρνησιπάτριδων εἰς τόσον συμπαγῆ ὄγκον ἀτόμων δὲν ἀναφέρει οὐδαμοῦ οὐδενὸς λαοῦ ἱστορία.

Τὸ ἀνωτέρω φαινόμενον ἀνησύχει δικαίως τὴν 'Αγγλίαν ἥτις εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Κυπριακοῦ πολιτικήν της, σύμφωνον πρὸς τὰς ἀρχάς της τοῦ διαίρει καὶ βασίλευε - ἔδει νὰ καταστήσῃ σαφὲς εἰς τὴν διεθνῆ κοινὴν γνώμην ὅτι συμβίωσις εἰς Κύπρον μεταξὺ 'Ελλήνων καὶ Τούρκων εἶναι ἀδύνατος. Παρεκίνησε, ὑπέθαλψε κι' ἐπροστάτευσε τοὺς Τούρκους κατὰ τῶν 'Ελλήνων καὶ οὕτω χάρις εἰς τὰς φιλοτίμους προσπαθείας τῆς Κυπριακῆς Κυβερνήσεως ἤρχισαν ἀρχικῶς σκηνοθετημέναι, μετέπειτα ὅμως μὲ πραγματικὸν φανατισμὸν συγκρούσεις μεταξὺ 'Ελλήνων καὶ Τούρκων εἰς Κύπρον. Αὗται λίαν ὄψιμοι (ἀπὸ 'Ιουνίου 1958) εἶναι ἐνδεικτικαὶ τοῦ ἀπὸ ποῖον ἐνεπνεύσθησαν καὶ ποίου τοὺς πολιτικοὺς σκοποὺς ἐπικροτοῦν. 'Ως γνω-

στὸν ἀπὸ τοῦ μηνὸς τούτου οἱ ἐξεδηλώθησαν Ἄγγλοι ὑπὲρ τῆς διχοτομήσεως.

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ Κυπριακοῦ αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν ἕως χθὲς φίλων καὶ συμμάχων βάσει τοῦ τε τριμεροῦς Βαλκανικοῦ καὶ τοῦ Βορειοατλαντικοῦ συμφώνου, ἤτοι Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἐμφανίζονται ἄλλοτε μὲν τεταμέναι, ἄλλοτε δὲ ἄτονοι κι' ἐπικινδύνως ἀσύνδετοι τόσον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἰδίων αὐτῶν κρατῶν ὅσον καὶ τῶν λοιπῶν κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ.

Σήμερον αἱ βλέψεις τῆς Τουρκίας ἤρχισαν συγκεντρούμεναι κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων, τιθεμένων σαφῶς μὲν διεκδικήσεων τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως τῆς Κύπρου, ἀκροθιγῶς δὲ ἐπὶ περιπτώσεων δῆθεν δυναστεύσεως τῆς «Τουρκικῆς μειονότητος» Δυτῆς Θράκης. Τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἐν Τουρκίᾳ μετὰ τὴν δεινὴν δοκιμασίαν ἣν ὑπέστη ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ὄχλου τὴν 6ην Σεπτεμβρίου 1955 ἀντιμετωπίζει τὸν κίνδυνον νὰ ὑποστῇ νέας διώξεις καὶ λεηλασίας ἐνῶ τὰ συνοριακὰ ἐπεισόδια παρὰ τὸν Ἕβρον ἢ τὰ θαλάσσια σύνορα, διὰ ζητήματα ἁλιείας ἐκ μέρους Ἑλλήνων ἐπαγγελματιῶν, εἶναι ἀλλεπάλληλα.

Γενικῶς δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι ἡ Τουρκία εἶναι τὸ μόνον ἐν τῇ Βαλκανικῇ περιοχῇ Κράτος ὅπερ δὲν ἔχει ἐδαφικὰς διεκδικήσεις ἀπὸ τὰ ὅμορά του κράτη. Ὁ θόρυβος τὸν ὁποῖον δημιουργεῖ περὶ τὸ Κυπριακὸν δὲν ἔχει ρίζας καὶ σοβαρὰ αἴτια. Δὲν προέρχεται κἂν ἀπὸ τὰς δοξασίας ἢ τὸ «Ἐθνικὸν πιστεύω» ἑνὸς Ἔθνους. Εἶναι θόρυβος ξένος πρὸς τὰ πραγματικὰ συμφέροντα τῆς Τουρκίας. Δημιουργημένος ἀπὸ τὴν Βρεταννικὴν διπλωματίαν ἠχογραφεῖται στεντορίως ἀπὸ τὴν Ἄγκυραν ἥτις τὸν μεταδίδει ὡς ᾆσμα σειρήνων ἐπιτυγχάνουσα δι' αὐτοῦ νὰ μετατοπίζῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Κοινῆς Γνώμης μακρὰν τῶν συζητήσεων πέριξ τῆς δυσπραγίας καὶ τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων ἅτινα ἀποτελοῦν νόσον ἀθεράπευτον ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ.

Χ. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΞΙΑ

α) *Λόγῳ γεωφυσικῆς θέσεως*

1. Ἡ Τουρκία εὑρισκομένη ἐν τῷ ἀκροτάτῳ βραχίονι τῆς Ἀσίας δι' οὗ ἡ ἤπειρος αὕτη συνδέεται μετὰ τῆς Εὐρώπης, κατέχει ἐξαίρετον Στρατηγικὴν θέσιν. Διότι, τὸ μὲν ἀποτελεῖ τὴν γέφυραν

ἥτις ἑνώνει τὴν Εὐρώπην μετὰ τῆς Ἀσίας, τὸ δὲ χωρίζει ἀλλήλων, διὰ τῆς Μικρασιατικῆς χερσονήσου, δύο κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μεγάλας θαλάσσας: Τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Τό γε νῦν ἔχον αἱ δύο αὗται θάλασσαι ἀνήκουν εἰς τοὺς δύο ἀντιπάλους σχηματισμούς. Ὁ μὲν Εὔξεινος εἰς τὸν Κομμουνιστικόν, ἡ δὲ Μεσόγειος εἰς τὸν ΝΑΤΟ. Τὸ γεγονὸς ἀκριβῶς ὅτι δὲν κυριαρχοῦνται ἀμφότεραι ὑπὸ τοῦ ἑνὸς μεμονωμένως ἢ καὶ ὑπὸ τῶν δύο ὁμοῦ ὀφείλεται εἰς τὰ Τουρκικὰ θαλάσσια Στενὰ τοῦ Βοσπόρου καὶ Ἑλλησπόντου, ἅτινα προσδίδουν εἰς τὴν Τουρκίαν ὅλως μεγάλην Στρατιωτικὴν ἀξίαν. Ἡ θέσις τῆς Τουρκίας εἶναι προνομιοῦχος, καθ' ὃ εὑρισκομένη ἐπὶ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας.

2. Διὰ τῆς Τουρκίας διέρχονται ὅλαι αἱ ἐξ Εὐρώπης πρὸς Μέσην Ἀνατολὴν καὶ Ἀσίαν ἢ καὶ ἀντιστρόφως χερσαῖαι συγκοινωνίαι. Αἱ συγκοινωνίαι αὗται εἶναι ζωτικῆς σημασίας διὰ κράτη τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ χρησιμοποιήσουν τὰς μεγάλας πλωτὰς ἀρτηρίας αἵτινες συνδέουν τὴν Εὐρώπην μετὰ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ Ἀσίας, τὰς βαινούσας ἀπὸ τῆς Μεσογείου μέσῳ Σουὲζ πρὸς Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ Ἰνδικὸν Ὠκεανόν. Ἡ Γερμανία κατὰ τοὺς α' καὶ β' παγκοσμίους πολέμους ἀποβλέπουσα εἰς ἐξασφάλισιν ἐπικοινωνίας μὲ τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ μὴ ἔχουσα τὴν κατὰ θάλασσαν ὑπεροχὴν ἀπέδωκεν ὅλως ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὰς μέσῳ Τουρκίας συγκοινωνίας ἐπιτυχοῦσα κατὰ μὲν τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον διὰ τῆς συμμαχίας της μὲ τὸν Σουλτᾶνον νὰ ἐξασφαλίσῃ πλήρως τὴν ἐλευθεροκοινωνίαν Βαλτικῆς - Περσικοῦ κόλπου διὰ τῆς σιδηρᾶς ἀρτηρίας τῶν 7 Β, κατὰ δὲ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον διὰ τῆς εὐμενοῦς ὑπὲρ αὐτῆς οὐδετερότητος τοῦ Ἰσμὲτ Ἰνονοῦ νὰ εὑρίσκεται πολὺ πλησίον τοῦ Ἰρὰκ κατὰ τοῦ ὁποίου ἐνήργησε τὸ γνωστὸν ἀποτυχὸν ἐγχείρημα τὸν Μάϊον τοῦ 1941 πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἐκδιώκουσα ἐκ τοῦ Ἰρὰκ τοὺς Ἄγγλους ἀποκαταστήσῃ τὴν ζωτικὴν δι' αὐτὴν χερσαίαν γραμμὴν τῶν 7Β.

Διὰ κράτη ὅμως δυνάμενα νὰ χρησιμοποιοῦν εὐχερῶς τὰς θαλασσίας διὰ μέσου τῆς Μεσογείου θαλάσσης συγκοινωνίας, α χερσαῖαι συγκοινωνιακαὶ ἀρτηρίαι των μέσῳ Τουρκίας εἶναι ἄνευ οὐσιαστικῆς σημασίας τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον αὗται καὶ πενιχραὶ εἶναι διὰ τὰς σημερινὰς ἀνάγκας καὶ ἐξελίξεις, ἀλλὰ καὶ ἰδιαιτέρως τρωταὶ ἀπὸ τὴν ἀεροπορίαν τοῦ ἀντιπάλου.

Ἡ ἐξασφάλισις ἐν τούτοις ὑπὸ τοῦ Δυτικοῦ Συνασπισμοῦ τοῦ διὰ τῆς Μεσογείου ζωτικωτάτης σημασίας συστήματος θαλασσίων

τῶν μεταφορῶν προϋποθέτει πλήρη κυριαρχίαν ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ. Αὕτη δέ, δὲν δύναται νὰ νοηθῇ μὲ τὴν Τουρκίαν ἐχθρὰν ἢ κατειλημμένην ὑπὸ τῶν Σοβιετικῶν δυνάμεων, αἵτινες μὲ βάσεις τὰ Ν· Μικρασιατικὰ παράλια καὶ ἐλεύθερα δι' αὐτοὺς τὰ στενὰ Βοσπόρου - Δαρδανελλίων θὰ κυριαρχοῦν πλέον ἀπολύτως εἰς τὴν Μεσόγειον ἐλέγχουσαι ἢ ἀπαγορεύουσαι τὰς διὰ θαλάσσης μεταφορὰς ἐξ 'Ασίας πρὸς Εὐρώπην τῶν Συμμάχων.

'Η ἐλευθεροκοινωνία ἄρα Εὐρώπης—'Ασίας διὰ τῆς πλωτῆς Μεσογειακῆς ὁδοῦ προϋποθέτει Τουρκίαν εἴτε σύμμαχον τοῦ ἐλευθέρου Δυτικοῦ Κόσμου εἴτε ἀπολύτως οὐδετέραν. 'Εξάγεται ἐκ τούτου τὸ συμπέρασμα ὅτι: ἡ γεωγραφικὴ θέσις ἣν κατέχει ἡ Τουρκία ἐπηρεάζει ἀπολύτως τὰς χερσαίας καὶ θαλασσίας συγκοινωνίας ἀπὸ Εὐρώπης εἰς 'Ασίαν ἢ ἀντιστρόφως.

3, 'Η γαιομορφολογικὴ διάταξις τῆς 'Ανατολῆς:

α) Εἰς τὴν Δυτικὴν καὶ 'Ανατολικὴν 'Ανατολήν. Παρουσιάζουσα πολυαρίθμους μακρὰς καὶ ἀποτόμους ριπιδοειδῶς κατευθυνομένας ἐκ δύο ὀρεινῶν ὄγκων (Μουρὰτ-'Αραράτ) μὲ συγκλινούσας διὰ μέσου τῶν ἐπιμήκων ὀροσειρῶν κοιλάδας, ἐπιβάλλει τὸν τρόπον ἐνεργείας τῶν Δυνάμεων αἵτινες κινοῦνται διὰ μέσου τῶν κοιλάδων τούτων καὶ κατανέμει τὰς παοσπαθείας αὐτῶν. Κατὰ συνέπειαν μικραὶ μονάδες εἰσβάλλουσαι ἐκ τοῦ Αἰγαίου ἢ προελαύνουσαι πρὸς τὰ ὑψπ. Βαγιαζὴτ ἢ 'Αλεσκὲρ εἶναι καταδικασμέναι εἰς ἧτταν. Τοῦτο ἀκριβῶς συνέβη μὲ τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν τὸ 1922 (Δυτ. 'Ανατολὴν) καὶ τὸν τουρκικὸν στρατὸν τὸ 1914 - 1918 ('Ανατ. 'Ανατολὴν) ὅτε ἡττήθη οὗτος ὑπὸ τῶν Ρώσων οἱ ὁποῖοι προήλασαν ἀπὸ τὰς περιοχὰς τοῦ Βαγιαζὴτ καὶ 'Αλεσκὲρτ πρὸς Κερασοῦντα, Σεβάστειαν καὶ Ντιαρμπεκήρ. 'Εκεῖθεν τὰ Ρωσικὰ στρατεύματα ἀπεσύρθησαν μόνον ὅταν οἱ Κομμουνισταὶ ὑπέγραψαν τὴν ἐπαίσχυντον δι' αὐτοὺς συνθήκην τοῦ Μπρὲστ Λιτόφσκ. Μεγάλαι δυνάμεις ἐξ ἄλλου ἀκολουθοῦσαι τὰ αὐτὰ δρομολόγια ἐλλείψει ἐπαρκῶν συγκοινωνιῶν καὶ λόγῳ τῆς μικρᾶς ἀποδόσεως τῶν δικτύων θὰ ἦσαν καταδικασμέναι εἰς πεῖναν καὶ εἰς ἀποτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ των.

β) Εἰς τὴν Βορείαν καὶ Νοτίαν 'Ανατολήν. 'Εμφανίζει κατὰ μῆκος τῶν Ποντιακῶν καὶ Μεσογειακῶν παραλίων συνεχεῖς ὀροσειρὰς ἐχούσας βάθος σημαντικὸν καὶ δεσποζούσας τῶν παραλίων. Αἱ ἐγκαρσίως τῶν ὀροσειρῶν αὐτῶν βαίνουσαι συγκοινωνίαι, ἔστω καὶ πενιχραί, συνδέουσαι ὅμως τὰ παράλια κέντρα μὲ κόμβους τοῦ ἐσωτερικοῦ (Καισάρειαν, Σεβάστειαν, 'Ερζιγκιάν,

'Ερζερούμ) συντελοῦν ὥστε οἱ ὀρεινοὶ οὗτοι ὄγκοι νὰ εἶναι καλαὶ ἀμυντικαὶ περιοχαὶ δι' ἀναχέτησιν ἐχθρικῶν δυνάμεων ἀποβησομένων εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου ἢ τῆς Μεσογείου.

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι, ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας διὰ τὸν ἀμυνόμενον τοῦ Μικρασιατικοῦ ἐδάφους δὲν ὑπάρχει περίπτωσις ν' ἀναμετρηθῇ ταὐτοχρόνως μὲ τὸν ἴδιον ἀντίπαλον εἰς ἀμφοτέρας τὰς παραλιακὰς ζώνας (Εὐξείνου καὶ Μεσογείου)

'Εκ τούτων προκύπτει ὅτι ἡ ἄμυνα τῆς χώρας, εἰς τὰ Β. παράλια τοῦ Εὐξείνου ἐξεταζομένη ἀπὸ τοῦ παράγοντος ἐδάφους εἶναι ἐν μέρει δυνατὴ καὶ ἐφ' ὅσον ἤθελεν δοθῇ ἰδιαιτέρα βαρύτης ὑπὸ τῆς ἀμύνης πρός τινας μεγάλης σημασίας ἄξονας (ὡς εἶναι ὁ Σαμψοῦντος - Κόμβου Σεβαστείας, Σαμψοῦντος - 'Αμασείας-Κόμβου 'Α γ κ ύ ρ α ς κλπ.). 'Ενῶ κατὰ τοὺς ἐξ Α (Καυκάσου) πρὸς Δ ('Αν. 'Ανατολὴν) ἄξονας προελάσεως τοῦ ἐχθροῦ ἡ ἄμυνα τοῦ Τουρκικοῦ ἐδάφους εἶναι δυσχερής.

Αἱ κύριαι δυσχέρειαι ἀμύνης εἰδικῶς τῶν ΒΑ καὶ Α περιοχῶν τοῦ Τουρκικοῦ ἐδάφους συνίστανται εἰς τὸ ὅτι αἱ περιοχαὶ αὗται εἶναι λίαν μεμακρυσμέναι τῶν Τουρκικῶν Μεσογειακῶν λιμένων ἀνεφοδιασμοῦ 'Αλεξανδρείας, 'Ατταλείας καὶ Σμύρνης ἐνῷ τὸ Κέντρον 'Ερζεροὺμ εἰς τὸ ὁποῖον θὰ στηριχθῇ ἡ ἄμυνα τῆς ὅλης περιοχῆς συνδέεται διὰ πενιχροτάτων συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν μὲ τὰ ἐπιλιμένια ἀνεφοδιαστικὰ κέντρα καὶ τοὺς ἐνδιαμέσους κόμβους τῆς Μαλατείας καὶ Σεβαστείας.

'Αμφοτέρους ὁ ἐχθρὸς θὰ ἐπιδιώξῃ καὶ θὰ ἐπιτύχῃ ἀσφαλῶς νὰ ἐξουδετερώσῃ διὰ τῆς ἀεροπορίας του ἢ ὅσον ἀφορᾶ τὸν κόμβον Σεβάστεια διὰ ταχείας προελάσεώς του κατὰ τοὺς ἄξονας Σαμψοῦντος - 'Αμασείας - Σεβαστείας καὶ 'Ορντοῦ - Σεβαστείας, ἀποσυνθέτων οὕτω ὁλόκληρον τὸ ἀμυντικὸν σύστημα τῆς 'Αν. 'Ανατολῆς.

Ἕτερος σοβαρὸς ἐπίσης παράγων εἶναι οἱ γηγενεῖς πληθυσμοὶ Κούρδων καὶ 'Αρμενίων. Εἰς τὰς ἀπολύτως φιλικὰς διαθέσεις αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ βασίζεται ἡ ἄμυνα τῆς Τουρκίας. Πολλὰς ἐξ αὐτῶν νομαδικὰς φυλὰς θ' ἀντιμετωπίσῃ ὡς ἐσωτερικοὺς ἐχθροὺς ὄχι τόσον ὡς φίλους τῶν Κομμουνιστῶν καὶ ὑποκινουμένους ὑπ' αὐτῶν, ἀλλ' ὅσον ὡς τρέφοντας πάντοτε μῖσος κατὰ τῶν λοιπῶν Τούρκων, μῖσος τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς ὁ ἀντίπαλος καταλλήλως θὰ ὑποδαυλίσῃ ἐν δεδομένῃ στιγμῇ.

γ) Ε ἰ ς τ ὴ ν Κ ε ν τ ρ ι κ ὴ ν 'Α ν α τ ο λ ή ν. Ὅπου αἱ κοιλάδες τῶν ποταμῶν ἐναλάσσονται μὲ ἐρήμους ἐκτάσεις, μεμονωμένα ὄρη καὶ ἁλμυρὰς λίμνας, ἡ ἀνάπτυξις Δυνάμεων συγχρόνου

στρατοῦ εἶναι δυνατή. Ἡ ἁλμυρὰ ἔρημος δὲν εἶναι πλέον τὸ σοβαρὸν κώλυμα ὅπερ ἀντεμετώπισεν ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς κατὰ τὴν πρὸς Ἄγκυραν ἐπιχειρηθεῖσαν προέλασίν του κατ' Αὔγουστον 1921. Οὐ μὴν ἀλλὰ ἡ ὅλη περιοχὴ ἀποτελεῖ ἓν κλειστὸν ὀροπέδιον (μ.ὑ. 800-1000 μ.) πανταχόθεν ὑπὸ βαθέων καὶ μεγάλων ὀρεινῶν ὄγκων περιβαλλόμενον. Πρὸς τὰς κατευθύνσεις ταύτας δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ χρησιμοποίησις μηχανοκινήτων δυνάμεων τῶν ὁποίων ἐξ ἄλλου ἡ ἀνάπτυξις εἰς χῶρον ἀποτελοῦντα ἐξαίρετον στόχον δι' Ἀτομικὴν προσβολὴν δὲν εἶναι ἐνδεδειγμένη.

4. Τὸ ἀραιὸν καὶ ἀτελὲς ὁδικὸν δίκτυον τῆς χώρας, τὸ μειονέκτημα τῆς ἐναλλαγῆς πλατῶν τῶν σιδηροδρομικῶν ἀρτηριῶν, ἡ σπάνις τῶν γεφυρῶν ἐπὶ τῶν εὐαρίθμων π.γ. της αἵτινες π.γ. ἀποτελοῦν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον κωλύμματα εἰς ἐνεργοῦντα στρατόν, τὸ ὀλιγάριθμον τῶν ζωτικῶν της κόμβων συγκοινωνιῶν λίαν εὐπροσβλήτων κι' εὐκόλως ἐξουδετερουμένων ὑπὸ τῆς ἀντιπάλου ἀεροπορίας πάντα ταῦτα καθιστοῦν τὴν Τουρκίαν ἐ δ α φ ι κ ὸ ν χ ῶ ρ ο ν ἡ διὰ τοῦ ὁποίου διέλευσις στρατοῦ συγχρόνου συνθέσεως καὶ μεγάλης δυνάμεως πρὸς ἐκτέλεσιν εὐρείας ἐκτάσεως ἐπιχειρήσεων πέραν τῆς χώρας ταύτης καὶ δὴ πρὸς τὸν Καύκασον, κ α θ ί σ τ α τ α ι ἀ ν έ φ ι κ τ ο ς.

Ἡ Τουρκία διὰ περιορισμένης κλίμακος ἐπιχειρήσεις κατὰ τοῦ Καυκάσου προσφέρεται.

Εἶναι ὅμως ἀμφιβόλου σκοπιμότητος αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν παραμεθόριον πρὸς τὴν Τουρκίαν περιοχήν του (Σοβ. Ἀρμενίαν καὶ Γεωργίαν) διαθέτει εὐρὺ δίκτυον ὁδικῶν καὶ σιδηροδρομικῶν ἀρτηριῶν ἀνεπτυγμένων εἰς γεωγραφικὸν χῶρον ἥκιστα ὀρεινὸν εἰς τὸν ὁποῖον αἱ μηχανοκίνητοι δυνάμεις του θὰ δυνηθοῦν εὐχερῶς ν' ἀναπτύξουν τὰς ἰδιότητάς των (ταχύτητος δράσεως, εὐελιξίας κλπ.) καλύπτουσαι τὴν ζωτικωτάτην διὰ τὸν ὅλον κομμουνιστικὸν συνασπισμὸν πετρελαιοφόρον περιοχὴν τοῦ Καυκάσου ἐξ ἧς οὗτος προμηθεύεται τὰ 40ο]ο τῶν ὑγρῶν καυσίμων.

5. Γενικῶς, ἐναντίον αἰφνιδιαστικῆς ἐπιθέσεως ἀπὸ Βορρᾶ ἡ ἄμυνα τῆς Τουρκίας καθίσταται ἐξαιρετικῶς δυσχερὴς διὰ τοὺς κάτωθι λόγους :

α) Τ' Ἀνατολικῶς τοῦ Βοσπόρου Μικρασιατικὰ παράλια προσφέρονται δι' ἀποβατικὰς ἐπιχειρήσεις ἐνεργουμένας ἐκ τῆς Μαύρης Θαλάσσης. Τῆς θαλάσσης ταύτης ἡ κυριαρχία ἀνήκει εἰς τὰς ἀεροναυτικὰς δυνάμεις τοῦ ἀντιπάλου.

β) Ἡ Εὐρωπαϊκὴ περὶ τὰ Στενὰ ἐδαφικὴ περιοχὴ (Ἀν. Θρά-

κης εὑρίσκεται πλησιέστατα τῶν Βουλγαρικῶν συνόρων ἐνῶ ὁ Τουρκικὸς ἐδαφικὸς χῶρος κατὰ κανόνα πεδινὸς εἶναι βατὸς καὶ προσφέρεται, ἐξαιρέσει μικρῶν τινων ἀντιαρματικῶν ζωνῶν, εἰς δρᾶσιν μηχανοκινήτων ἐχθρικῶν δυνάμεων.

γ) Ὁ ἐφοδιασμὸς τῆς Τσατάλτζας φυσικῆς ἀμυντικῆς τοποθεσίας τῶν στενῶν τοῦ Βοσπόρου δύναται εὐχερῶς νὰ διακοπῇ μεταξὺ τῶν δύο ὑδατίνων περιοχῶν αἵτινες διαχωρίζονται ὑπὸ λωρίδος, «στενῆς» (36 χιλ. πλάτους), τῆς Βυζαντιτῆς Χερσονήσου.

δ) Εἶναι ἀμφίβολον κατὰ πόσον θὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ ἐγκαίρως στρατηγικὴν συγκέντρωσιν τῶν δυνάμεών της ἡ Τουρκία, καθόσον ὡς ἐξετέθη ἤδη ὑπάρχει ἐν αὐτῇ τρομακτικὴ ἀνεπάρκεια συγκοινωνιῶν.

β) Λόγῳ δεσμῶν συμμαχίας

Ἐκτὸς ἐμπορικῶν καὶ οἰκονομικῶν συμφωνιῶν τὰς ὁποίας ἡ Τουρκία ζῶντος τοῦ Κεμὰλ ἐδημιούργησε μεθ' ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν καὶ τὰς πλείστας τῶν ὁποίων διατηρεῖ εἰσέτι, ἡ Τουρκία συνδέεται μετὰ διαφόρων κρατῶν διὰ τῶν κάτωθι συμφωνιῶν:

1) Τάσις Τουρκίας διὰ σύναψιν ΤΟΥΡΚΟ-Ι-ΤΑΛΙΚΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ
2) ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΤΗΣ ΒΑΓΔΑΤΗΣ
3) » ΤΟΥ ΝΑΤΟ
4) » ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥ

1. ΤΑΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΡΚΟ-Ι-ΤΑΛΙΚΗΝ ΣΥΜΦΩΝΙΑΝ

Παρατηρεῖται τοιαύτη τῆς Τουρκίας πρὸς τὸν σκοπὸν ἵνα δώσῃ ἔκτασιν εἰς τὸν στρατιωτικὸν χαρακτῆρα τοῦ Βαλκανικοῦ συμφώνου.

Μεταξὺ τῆς Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς ἐντείνεται ὁσημέραι ὁ διπλωματικὸς ἀγὼν διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ Δύσις μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἰταλίας καὶ Τουρκίας ἐπιδιώκει τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀμύνης τῆς περιοχῆς Ἀν. Μεσογείου καὶ ΜΑ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ Μόσχα ἀναπτύσσει δραστηριότητα πρὸς ἀπόσπασιν τῆς Γιουγκοσλαυίας ἀπὸ τὴν Δύσιν καὶ πρὸς μείζονα διείσδυσιν εἰς τὰς χώρας τῆς Μ.Α. τινὰς τῶν ὁποίων ἐφοδιάζει μὲ ἄφθονον πολεμικὸν ὑλικὸν (ὅλως προσφάτως παρέδωκε 3 ὑποβρύχια ἐπανδρωμένα εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ φορτίον πλοίου εἰς Ὑεμένην μὲ παντὸς εἴδους πολεμεφόδια μέχρι καὶ ἁρμάτων μάχης ἐκφορτωθέντων εἰς τὸν λιμένα

'Ελ Σάλεφ τῆς 'Υεμένης. 'Εν τούτοις διμερὴς συμφωνία στρατιωτικοῦ χαρακτῆρος μεταξὺ 'Ιταλίας καὶ Τουρκίας δὲν ὑπεγράφη μέχρι στιγμῆς.

2. ΣΥΜΦΩΝΟΝ ΤΗΣ ΒΑΓΔΑΤΗΣ

Τοῦτο, τελοῦν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγάλης Βρεταννίας περιλαμβάνει τὰ κράτη : Πακιστάν, 'Ιράν, Τουρκίαν, 'Ιράκ, 'Αγγλίαν. Μετὰ τὴν πρόσφατον διάσκεψιν τῶν Βερμούδων συμμετέχει εἰς τοῦτο καὶ ἡ 'Αμερική.

'Η μεταπολεμικὴ παγκόσμιος ἀναγνώρισις τῶν ΗΠΑ ὡς ἀρχηγέτιδος δυνάμεως τοῦ ἐλευθέρου κόσμου κατέφερε δεινὸν πλῆγμα εἰς τὸν 'Αγγλικὸν ἐγωϊσμὸν ὅστις δὲν ἐδέχθη ποτὲ το τετελεσμένον διὰ τὴν Βικτωριανὴν Αὐτοκρατορίαν γεγονὸς τῆς ἀπωλείας τῆς κοσμοκρατορίας καὶ τοῦ παραμερισμοῦ της εἰς Κράτος περιορισμένης ἰσχύος.

'Η ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ ΝΑΤΟ δευτερεύουσα θέσις της, ἡ ἀνάγκη προασπίσεως τῶν κολοσσιαίων οἰκονομικῶν της συμφερόντων εἰς τὴν περιοχὴν Μ.Α., ἡ σάρωσις τῶν συμβόλων τῆς Βρεταννικῆς κυριαρχίας διαδοχικῶς εἰς Πακιστάν, 'Ινδοστάν, Κεϋλάνην καὶ 'Ιρὰν (κίνησις Δρος Μωσαντὲκ) ὤθησαν τὸ Φόρεϊν Ὄφφις εἰς τὴν ἰδέαν τῆς συμπήξεως ἑνὸς συμφώνου «τῶν Κρατῶν Μ.Α.» ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς Μεγάλης Βρεταννίας.

Διὰ τούτου ἡ 'Αγγλία ἐπεδίωξε, κι' ἐπέτυχεν ἐν μέρει, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ προβληθῇ ὡς μία ἡγέτις δύναμις ἐν Μ.Α. ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ συγκρατηθῇ ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ. 'Ενῶ ἐξ ἄλλου βάσει τοῦ καθαρῶς Βρεταννικοῦ δόγματος «διαίρει καὶ βασίλευε» ἐπετύγχανε νὰ διαιρέσῃ τὸν ἀραβικὸν κόσμον καὶ πλέον συγκεκριμμένως ν' ἀνδράσῃ - εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς Αἰγύπτου ὅπως συγκροτήσῃ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν της παναραβικὴν ὁμοσπονδίαν ἡ ὁποία θὰ καθίστατο ἀρκούντως ἰσχυρὰ ὥστε ν' ἀνησυχῇ τὴν Μεγ. Βρεττανίαν εἰς τὴν πετρελαιοπαραγωγὸν περιοχὴν τῆς Μ.Α.

Εἰς τὸ σύμφωνον τοῦτο προθύμως συμμετέσχεν ἡ Τουρκία μὲ τὸν ἰδιοτελῆ σκοπὸν νὰ ἡγηθῇ-λαῶν Τουρανικῆς καταγωγῆς ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἔναντι τῶν Η.Π.Α. ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐζήτει πέραν τῆς κανονικῶς χορηγουμένης ἐν τῷ προγραμματισμένῳ ὑπὸ τοῦ Σταίητ Ντιπάρτμεν κύκλῳ οἰκονομικῆς βοηθείας καὶ πρόσθετον συνεπληρωματικὴν τοιαύτην, ἐνεφανίζετο ὡς μία ἰσχυρά, ἡ ἰσχυροτέρα ἐξ ὅλων δύναμις ἐν τῇ Μ.Α.

Ἡ πολιτική, ἐν τούτοις, στερεότης τοῦ Συμφώνου Βαγδάτης εἶναι ἀμφίβολος. Ἀπεδείχθη ἐκ τῶν γεγονότων τοῦ Σουὲζ (Ὀκτωβρίου 1956) ὅτι οὐδεμία πολιτικὴ συνοχὴ μεταξὺ κρατῶν - μελῶν ὑφίσταται. Τὸ Ἰρὰκ καὶ Ἰρὰν ἐτάχθησαν ἀλληλέγγυα πρὸς τὴν Αἴγυπτον ἥτις ἐδέχθη τὴν ἐπίθεσιν τῆς συμμάχου των Ἀγγλίας. Ἡ Τουρκία ἐτήρησεν ἔναντι τῆς Ἀγγλίας οὐδετέραν στάσιν. Ἐνῶ πρὸ τῆς ἐπιθέσεως τὸ Ἰρὰκ εἶχεν ἐγκρίνει ἀνεπιφυλάκτως τὴν ἀπόφασιν τοῦ Προέδρου Νάσσερ ὅπως ἐθνικοποιήσῃ τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ στρατιωτική του ἰσχὺς εἶναι ἀσήμαντος. Ὁ τεράστιος ἀριθμὸς μεραρχιῶν ὅστις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν μιᾶς ἀμυντικῆς γραμμῆς πρὸς βορρᾶν ἵν' ἀνταποκριθῇ πρὸς τὸν δεδηλωμένον ἀμυντικὸν σκοπὸν τοῦ Συμφώνου, οὐ μόνον ἀνύπαρκτος εἶναι ἀλλὰ καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξοπλισθῇ ὁ ἀπαιτούμενος στρατὸς μὲ τὰ σύγχρονα μηχανικὰ μέσα. Διότι καὶ τοῦτο ἂν συνέβαινεν ἡ σπάνις τῶν συγκοινωνιῶν ἥτις ἐγγίζει εἴς τινας ζ ω τ ι κ ὰ ς π ε ρ ι ο χ ὰ ς τοῦ ἀμυντικοῦ χώρου τὰ ὅρια τῆς ἀνυπαρξίας αὐτῶν, θὰ καθίστα ἀδύνατον τὴν τακτικὴν χρησιμοποίησιν συγχρόνων μεραρχιῶν.

Ὅθεν ἡ ἀμυντικὴ ἰσχὺς τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης ἔναντι ἐχθροῦ ἐπιτιθεμένου ἐκ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, Καυκάσου, Ἀζερμπαϊτζὰν καὶ Τουρκεστὰν ἐν ἄλλοις λόγοις ἐπὶ μετώπου χιλιάδων μιλίων εἶναι λίαν ἀμφίβολος.

Τὸ Σύμφωνον τοῦτο κατασκεύασμα ὡς ἤδη ἐλέχθη, τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς δὲν ἀπέβλεψεν εἰς τὸ νὰ ἑνώσῃ κράτη τῆς Μ.Α. Ἀλλὰ καὶ λογῳ τῆς δυσπιστίας τῶν Ἀράβων ἔναντι τῆς Ἀγγλίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς Τουρκίας ἀφ' ἑτέρου—παλαιᾶς δυνάστιδος αὐτῶν καὶ ἀποβλεπούσης νῦν εἰς τὴν διὰ τοῦ Συμφώνου τούτου ἐπιβολὴν τοῦ π α ν τ ο υ ρ α ν ι σ μ ο ῦ, παλαιοῦ τουρκικοῦ ὀνείρου—ἔθεσεν τοὐναντίον ἀντιμέτωπον τὸν ἀραβικὸν κόσμον πρὸς τὰ κράτη τοῦ συμφώνου τούτου. Ἡ δυσπιστία τοῦ ἀραβικοῦ κόσμου ὑπῆρξεν ἔκδηλος. Καὶ αὗται αὗται αἱ Σαουδαραβία καὶ Ἰορδανία χῶραι δυτικόφιλαι δὲν προσεχώρησαν εἰς τὸ Σύμφωνον. Ἡ Μόσχα ἐπωφεληθεῖσα ἔσπειρεν εἰς τὴν πρόσφορον γῆν τῆς Μ.Α. ἀφθονίαν ζιζανίων ἐπιτυχοῦσα χάρις καὶ εἰς αὐτό διείσδυσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ Συρίαν καὶ ἐπέσπευσε τὴν ἕνωσιν τῶν δύο τούτων χωρῶν εἰς Η.Α.Δ.

Ἡ Τουρκία οὕτω εἰσελθοῦσα εἰς τὸ σύμφωνον τῆς Βαγδάτης ἐπέτυχεν ὥστε ἀντὶ νὰ ἑδραιώσῃ τὴν θέσιν της εἰς Μ.Α. νὰ κ λ ο ν ί σ ῃ τ α ύ τ η ν ἐνῶ ἔθεσεν ἐν κινδύνῳ αὐτὴν ταύτην τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἐθνικοῦ της ἐδάφους διὰ τῆς δημιουργηθείσης ἐκ τοῦ Συριακοῦ ἐδαφικοῦ χώρου ἀπειλῆς κατ' αὐτῆς.

Ἡ ἀσφάλεια τῆς Τουρκίας ἀπ' Ἀνατολῶν δὲν στηρίζεται εἰς τὰ δύο κράτη τοῦ Συμφώνου Ἰρὰν καὶ Ἰρὰκ ἅτινα γειτονεύουν μετ' αὐτῆς κι' εὑρίσκονται πλησίον τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. καθόσον ταῦτα στεροῦνται ὑπολογισίμου στρατιωτικῆς δυνάμεως. Οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ κρατηθῆ τὸ βάρος τῶν ἐχθρικῶν ἐπιθέσεων ὑπὸ τῶν ἀσθενῶν δυνάμεων τῶν κρατῶν τούτων ἐπικουρουμένων ὑπό τινων ταγμάτων τὰ ὁποῖα ὑπόσχεται ἡ Ἀγγλία ὅτι θὰ μεταφέρη ὡς στρατιωτικήν της συμβολὴν ὡς ἐνίσχυσιν τῶν δυνάμεων τούτων...

Τὸ Σύμφωνον τῆς Βαγδάτης ὑπῆρξε κατὰ προσφάτους δηλώσεις (2 Ἰουλίου 1957) τοῦ Στρατάρχου Τίτο μέγα σφάλμα.

Καὶ εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι τοὐλάχιστον διὰ τὴν Τουρκίαν ὑπῆρξε καὶ μέγιστον. Διότι σήμερον χάρις εἰς τὸ σύμφωνον τοῦτο «ἀσφαλείας» τὰ μὲν Ἀνατολικὰ σύνορα αὐτῆς εἶναι ἔκθετα εἰς τὸν Σοβιετικὸν κίνδυνον ἐνῶ εἰς τὰ Νότια χερσαῖα της σύνορα (Συρίας) ἐμφανίζεται ὁσημέραι καὶ μείζων ἡ ἀπειλὴ διὰ τῆς ὁλονὲν αὐξανούσης ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς Η.Α.Δ. τῆς Σοβιετικῆς πολιτικῆς.

Τὰ πρόσφατα γεγονότα τοῦ Ἰράκ, ἤτοι ἡ δολοφονία τοῦ Φεϋζάλ, τοῦ διαδόχου του ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τοῦ Δυτικοφίλου πρωθυπουργοῦ Νουρὶ Ἔλ Σαΐντ, ἀπετέλεσαν πλῆγμα κατὰ τοῦ συμφώνου καὶ ἐσημείωσαν τὴν ἀρχὴν τοῦ τέλους του.

3. Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΑΤΟ

Εἰσῆλθεν εἰς τοῦτο ταὐτοχρόνως μὲ τὴν Ἑλλάδα ἐν ἔτει 1952. Ἀποτελεῖ τὴν δεξιὰν πτέρυγα αὐτοῦ καὶ εἶναι μία τῶν τριῶν χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ (μετὰ τὴν Δυτ. Γερμανίαν καὶ Ἑλλάδα) ἥτις ἔχει κοινὰ σύνορα μετὰ τῶν κρατῶν τοῦ συμφώνου τῆς Βαρσοβίας τόσον ἐν Εὐρώπῃ ὅσον καὶ ἐν Ἀσίᾳ.

Ἡ στρατηγικὴ θέσις αὐτῆς καὶ κυρίως τὰ ὑψίστης στρατηγικῆς σημασίας στενά της (Βοσπόρου—Δαρδανελλίων) προσδίδουν εἰς τὴν χώραν ταύτην ὅλως ἐξέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν κρατῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ Συμφώνου.

Ἡ Τουρκία ἠὐνοήθη, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου 1947 ἕνεκα ἀκριβῶς τῆς στρατηγικῆς της θέσεως—καὶ οὐχὶ ἕνεκα τῆς πολιτικῆς της τοποθετήσεως ἀμφιρρόπου εἰς τὰς ἑκάστοτε περιστάσεις—διὰ τοῦ δόγματος Τροῦμαν καὶ τοῦ Σχεδίου Μάρσαλλ ἐνισχυθεῖσα οἰκονομικῶς καὶ στρατιωτικῶς εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀποκτήσῃ ἕνα ἀρκούντως ἰσχυρὸν σύγχρονον εἰς ἐκπαίδευσιν καὶ ἐξοπλισμὸν στρατὸν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

Οὕτω κατέστη δυνατὸν εἰς αὐτήν, ἐξομειουμένη λόγῳ γειτονίας πρὸς τὸν ἀποδεδειγμένως ἱκανότατον ἐμπειροπόλεμον ἐκ πείρας 10ετιῶν συνεχῶν νικηφόρων ἀγώνων Ἑλληνικὸν στρατόν, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ΝΑΤΟ.

Ἡ συμβολὴ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν Τουρκίαν ἐπεξετάθη διὰ τῆς παρασχεθησομένης βοηθείας κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν.

Κατὰ ξηρὰν θὰ βοηθήσῃ διὰ τῆς 6ης Ἀεροπορικῆς Στρατιᾶς ἥτις ἐδημιουργήθη ἐν Σμύρνῃ, κατὰ θάλασσαν δὲ διὰ τοῦ 6ου Ἀμερικανικοῦ στόλου ὅστις δὲν ἀποτελεῖ μόνον τὸ κύριον ὅπλον τῆς ἐν Μεσογείῳ στρατηγικῆς τοῦ ΝΑΤΟ ἀλλὰ καὶ τὴν σπονδυλικὴν στήλην τῆς ἀμύνης τῆς Εὐρώπης ἀπὸ Νότου καὶ τῆς Μ.Α.

Αἱ ΗΠΑ ἐξ ἄλλου ἐνισχύουν μεγάλως τὸν στόλον τῆς Τουρκίας διὰ νὰ δυνηθῇ καὶ ἀνταποκριθῇ οὗτος εἰς τὴν καθαρῶς ἐθνικήν του ἀποστολήν, διὰ μονάδων ἐπιφανείας καὶ ὑποβρυχίων τῶν ὁποίων ἡ παραχώρησις ἐξηγγέλθη προσφάτως.

Ἡ συμβολὴ τῆς Τουρκίας ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ΝΑΤΟ περιστρέφεται κυρίως εἰς τὴν διὰ τῶν ἐνόπλων δυναμεων αὐτῆς προάσπισιν τοῦ ἐθνικοῦ της ἐδάφους καὶ εἰς τὴν παραχώρησιν βάσεων τῆς κοινῆς τοῦ ΝΑΤΟ ὑποδομῆς ἐντὸς τοῦ Ἐθνικοῦ της ἐδάφους.

Ἐκ τῶν βάσεων τούτων θὰ εἶναι δυνατὴ ἡ διὰ πυραυλοκινήτων ἀεροπλάνων ἢ διὰ τηλεκατευθυνομένων βλημάτων προσβολὴ ζωτικωτάτων χώρων καὶ βάσεων τῆς Σ.Ε. ὡς εἶναι αἱ πετρελαιοπηγαὶ τοῦ Καυκάσου (εἰς ὀλίγων ἑκατοντάδων μόνον μιλίων ἀπόστασιν ἐκ τῶν Τουρκικῶν βάσεων) ἡ διώρυξ τοῦ Στάλιγκραντ, αἱ Ρωσικαὶ ναυτικαὶ βάσεις ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου κ. ἄ.

Οὐ μὴν ἀλλὰ ἡ Τουρκικὴ συμμετοχὴ εἰς τὸ ΝΑΤΟ δημιουργεῖ ἀδυναμίαν εἰς αὐτὸν διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ Τουρκία στερεῖται σήμερον τεχνικοῦ καὶ καλῶς κατηρτισμένου προσωπικοῦ εἰς τὴν περίπτωσιν ἑνὸς συγχρόνου, θερμοπυρηνικοῦ ἢ ἔστω καὶ συμβατικοῦ πολέμου.

Τοῦτο διεπιστώθη ὑπὸ τῶν ἐχόντων ὑπεύθυνον γνώμην Ἀμερικανοῦ ὑφυπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ πρεσβευτοῦ κ. Νόρμαν Ἄρμουρ εἰς ἔκθεσίν των ὑποβληθεῖσαν εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιτροπὴν τῆς Γερουσίας, ἔχουσαν οὕτω: «Αἱ πρόσφατοι διενέξεις μεταξὺ Τουρκίας καὶ Περσίας ἐπὶ τινων περιοχῶν κατοικουμένων ἀπὸ Κουρδικὰ φῦλα καὶ ἡ τοιαύτη μετὰ τῆς Ἑλλάδος λόγῳ τοῦ Κυπριακοῦ ἐχαλάρωσαν κι' ἐξησθένησαν τοὺς συνεκτικοὺς κρίκους τῆς Τουρκίας ἀφ' ἑνὸς μετὰ τῆς Περσίας καὶ ἀφ' ἑτέρου μετὰ τῆς Ἑλλάδος . . . ». Καὶ περαιτέρω: « . . Νο-

μίζω ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἀναλογισμὸς ἐν σχέσει πρὸς τὴν σημερινὴν ἱκανότητα τῆς Τουρκίας ὅπως χαρακτηρίζεται ὡς προπύργιον τῆς ἀμύνης τοῦ Ἐλευθέρου κόσμου κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ Τοῦρκοι εἶναι ἀδιάλλακτοι εἰς τὸ μῖσος καὶ τὴν δυσπιστίαν των πρὸς τὴν Ρωσίαν ὡς καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀποφασιστικότητά των ὅπως ὑπερασπίσουν ἑαυτοὺς ἐναντίον της. Ἀλλ' ἡ στάσις των αὐτὴ καὶ ὁ ὄγκος, ὡς καὶ ἡ φήμη περὶ τῶν Τουρκικῶν στρατιωτικῶν ἱκανοτήτων δὲν πρέπει νὰ μᾶς περιάγουν εἰς τὸ σημεῖον ὥστε νὰ μὴ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν ἡ Τουρκία εἶναι μιὰ ἡμιαναπτυγμένη χώρα σήμερον. Αἱ στρατιωτικαὶ της ἱκανότητες εἶναι περιωρισμέναι λόγῳ ἐλλείψεως τεχνικῶς κατηρτισμένου προσωπικοῦ, ἐκβιομηχανοποιήσεως, συγχρόνων συγκοινωνιῶν καὶ ἄλλων τινων παραγόντων χαρακτηριστικῶν εἰς τὰς ἡμιανεπτυγμένας χώρας. Ἡ Τουρκία εἶναι βεβαίως σημαῖνον μέλος τοῦ ΝΑΤΟ καὶ ἡ εἰς αὐτὸν εἰσφορά της εἶναι σημαντική. Εἶναι ἐν τούτοις προφανὲς ὅτι οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ ΝΑΤΟ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἱκανοτήτων τῆς Τουρκίας εἶναι ὑπεράγαν αἰσιόδοξοι».

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι αἱ Η.Π.Α. σήμερον ἐθελοτυφλοῦν ὑπερεκτιμῶσαι τὰς στρατηγικὰς ἱκανότητας τῆς Τουρκίας.

Ἡ Ἑλλὰς μετὰ τῆς ὁποίας ἡ Τουρκία ἔχει κοινὰ σύνορα (χερσαῖα, θαλάσσια) συνδέει τὴν χώραν ταύτην μετὰ τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ.

Τὸ Ἑλληνικὸν νησιωτικὸν σύμπλεγμα μᾶλλον καὶ οὐχὶ ἡ χερσαῖα λωρὶς τῆς Θράκης ἀποτελεῖ τὸν κύριον συνδετικὸν κρῖκον τῶν ἐθνικῶν ἐδαφῶν Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος, ἀμφοτέρων τούτων συνδεομένων διὰ δεσμῶν συμμαχίας τόσον τοῦ Βαλκανικοῦ ὅσον καὶ τοῦ Ἀμυντικοῦ συμφώνου ΝΑΤΟ. Συμφέρον ὅθεν τῶν χωρῶν αὐτῶν διὰ τὴν ἰδίαν των ἀσφάλειαν καὶ ἔτι πλέον τῶν λοιπῶν χωρῶν τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι ὅπως ὁ κρῖκος οὗτος καταστῇ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀρραγής.

Τοῦτο θὰ ἐπετυγχάνετο διὰ μιᾶς ἀλληλουχίας χερσαίων καὶ νησιωτικῶν βάσεων ἀπὸ τοῦ Ἑλλαδικοῦ μέχρι τοῦ Μικρασιατικοῦ χώρου. Ἡ Ἑλλὰς τῇ σιωπηρᾷ ἀνοχῇ τῆς Ἰταλίας προὐτίθετο νὰ καταγγείλῃ σχετικὸν ἄρθρον τῆς Ἰταλοελληνικῆς συνθήκης περὶ Δωδεκανήσου ἀφορῶν τὴν μὴ ὀχύρωσιν ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος τῶν νήσων τούτων· θὰ προέβαινε δ' ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν μετατροπὴν τῆς νήσου Λέρου εἰς μεγάλην βάσιν κυρίως καυσίμων. Ἡ Τουρκία καίτοι μὴ συνυπογράψασα τὴν ἐν λόγῳ συνθήκην ἀντετάχθη

εἰς τὴν τοιαύτην πρόθεσιν τῆς Ἑλλάδος ἥτις πρωτίστως τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἰδίας, θὰ κατωχύρωνε.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπόφασιν τοῦ ΝΑΤΟ ὅπως περιληφθῆ ἡ Λῆμνος εἰς τὰς βάσεις τῆς κοινῆς ὑποδομῆς τοῦ ΝΑΤΟ προεβλήθη κατηγορηματικὴ ἄρνησις ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας καὶ ὁ ΝΑΤΟ ὑπὸ τὸ πρόχημα «οἰκονομικῆς ἀδυναμίας» ἐγκατέλειψε πρὸς τὸ παρόν, τὸ σχέδιον μετατροπῆς τῆς Λήμνου ὡς βάσιν αὐτοῦ.

4. ΤΟ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΝ ΣΥΜΦΩΝΟΝ

(9 Αὐγούστου 1954)

Ὑφίσταται μεταξὺ τῶν τριῶν κρατῶν Ἑλλάδος - Γιουγκολαυίας καὶ Τουρκίας. Καὶ τούτου ὁ χαρακτὴρ εἶναι καθαρῶς ἀμυντικός. Καὶ αἱ τρεῖς χῶραι λησμονοῦσαι τὰς προαιωνίους διαφορὰς των καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς κοινῆς ἀμύνης ἔναντι τοῦ κομμουνισμοῦ ὑπέγραψαν τὸ πρῶτον εἰς Ἄγκυραν (28 Φεβρουαρίου 1953) συνθήκην ἀμοιβαίας βοηθείας. Αὕτη ἐχαρακτηρίζετο ὡς συνθήκη «Φιλίας καὶ Συνεργασίας».

Ἡ τριμερὴς Βαλκανικὴ Συμμαχία ὑπεγράφη μεταξὺ τῶν τριῶν Κυβερνήσεων κατόπιν προκαταρκτικῶν συμφώνων καὶ συνεννοήσεων εἰς Μπλὲντ τῆς Γιουγκοσλαυίας τὴν 9ην Αὐγούστου 1954. Ἡ συνθήκη αὕτη ἐχαρακτηρίσθη ὡς Συνθήκη Συμμαχίας, Πολιτικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀμοιβαίας Βοηθείας.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τῆς Συνθήκης, ὁρίζοντος ὅτι τὸ ἰσχῦον Σύμφωνον τίθεται εἰς ἐφαρμογὴν ὅσον ἀφορᾷ τὴν παροχὴν ἀμοιβαίας βοηθείας καὶ ὅταν ἡ ἐπίθεσις ἐκδηλωθῆ ἀπὸ μέρους κράτους μὴ Βαλκανικοῦ, καθιεροῦται νομικὸς αὐτοματισμὸς ἀνάλογος πρὸς τὸν ἐνυπάρχοντα εἰς τὸ ἄρθρον 5 τῆς Συνθήκης τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἐν συγκρίσει μάλιστα πρὸς τὰς ἐκ τοῦ ΝΑΤΟ ἀπορρεούσας ὑποχρεώσεις ἀξιόλογος πρόοδος σημειοῦται ἐνταῦθα διότι :

α) Τὰ συμβαλλόμενα ἀναλαμβάνουν ὑποχρεώσεις παροχῆς βοηθείας, ὁπωσδήποτε.

β) Ἡ ἐν παραγράφῳ 2 τῆς Συνθήκης ἀναλαμβανομένη ἀμοιβαίως ὑποχρέωσις ὅπως οὐδὲν τῶν προσβαλλομένων προβῆ εἰς σύναψιν χωριστῆς εἰρήνης ὑποδηλοῖ ὅτι ταῦτα θὰ φθάσουν μέχρι κηρύξεως πολέμου κατὰ τοῦ ἐπιτιθεμένου - ἐναντίον ἑνὸς ἐκ τῶν τριῶν - κράτους.

γ) Ἡ βοήθεια πρὸς τὸ δεχόμενον τὴν ἐπίθεσιν θὰ εἶναι ἄμεσος.

'Αξιοσημείωτος πρόοδος διὰ τὴν ἄμυναν τῆς ΝΑ Εὐρώπης ἐγένετο διὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς Γιουγκοσλαυΐας εἰς τὸ τριμερές.

'Η Γιουγκοσλαυΐα ἐξελθοῦσα τῆς ἀπολύτου ἀπομονώσεώς της προβάλλεται ὡς τεῖχος κατὰ τῆς Σ.Ε. καὶ τῶν δορυφόρων της διὰ τὴν ἄμυναν τῆς ΝΑ Εὐρώπης.

'Η Βαλκανικὴ συνθήκη ἐπιτρέπει τὴν παράταξιν 60 τοὐλάχιστον Μεραρχιῶν.

'Η σπουδαιότης τοῦ Βαλκανικοῦ συμφώνου τόσον διὰ τὰ κράτη ἅτινα ἀφορᾷ ὅσον καὶ τὰ τῆς ἐλευθέρας Εὐρώπης εἶναι μεγίστη· διότι τοῦτο συμπληροῖ ἓν μέγα κενὸν τὸ ὁποῖον ὑφίσταται εἰς τὸν ἀμυντικὸν συνασπισμὸν τοῦ ΝΑΤΟ καὶ φέρει ἐμμέσως τὴν Γιουγκοσλαυΐαν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ΝΑΤΟ.

Τὸ τριμερὲς βαλκανικὸν σύμφωνον συνήφθη κατόπιν ἐνημερώσεως τῶν κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ καὶ τῆς συγκαταθέσεως τῶν κυριωτέρων μελῶν αὐτοῦ ὥστε ἂν καὶ νομικὴ σχέσις μεταξὺ ΝΑΤΟ καὶ Βαλκανικοῦ δὲν ὑφίσταται σήμερον, νὰ θεωρεῖται βεβαία ἡ κινητοποίησις τοῦ ΝΑΤΟ εἰς περίπτωσιν προσβολῆς ἑνὸς τῶν κρατῶν τοῦ Βαλκανικοῦ συμφώνου ἐφ' ὅσον βεβαίως ἤθελε θεωρηθῇ ὅτι πᾶσα ἐπίθεσις κατὰ τῶν μελῶν τοῦ Βαλκανικοῦ συμφώνου στρέφεται κατὰ τοῦ ΝΑΤΟ ἢ καὶ ἀντιστροφως.

'Απόλυτος ὅμως αὐτοματισμὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξη ἐφ' ὅσον ἡ Γιουγκοσλαυΐα διὰ λόγους γενικωτέρας πολιτικῆς δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μετάσχη τοῦ ΝΑΤΟ.

'Εν τούτοις ἡ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ Κυπριακοῦ διένεξις μεταξὺ 'Ελλάδος καὶ Τουρκίας ἔχει καταστήση τὸ Βαλκανικὸν τριμερὲς νεκρὸν γράμμα.

Κατὰ προσφάτους δηλώσεις τοῦ Στρατάρχου Τίτο «καίτοι αἱ σχέσεις μεταξὺ 'Ελλάδος καὶ Τουρκίας ἔχουν ἐνταθῆ λόγῳ τοῦ ζητήματος τῆς Κύπρου ἡ κατάστασις ἐν τούτοις εἰς τὰ Βαλκάνια εἶναι πολὺ εὐνοϊκωτέρα ἀπὸ ὅ,τι ἦτο πρὸ ἐτῶν. Οὐδεὶς δὲ ὑφίσταται κίνδυνος σήμερον ἐν τῇ περιοχῇ. Τὸ Βαλκανικὸν ἔχει μόνιμον ἐπίδρασιν. Καίτοι δὲ ὁ στρατιωτικὸς χαρακτὴρ τοῦ συμφώνου παρεμερίσθη ἡ συνεργασία τῶν τριῶν χωρῶν ἐπὶ τοῦ μορφωτικοῦ πολιτικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ ἐπιπέδου ἀπεδείχθη λίαν χρήσιμος. Τοῦτο εἶναι ἰδιαιτέρως ἀληθὲς ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ποῖαι ἦσαν αἱ πρὸ τοῦ Συμφώνου σχέσεις μεταξὺ Γιουγκοσλαυΐας—'Ελλάδος καὶ Γιουγκοσλαυΐας—Τουρ ίας...».

"Οσον ἀφορᾷ ὅμως τὰς σχέσεις 'Ελλάδος – Τουρκίας αὗται ἦσαν ἐγκάρδιαι καὶ συμμαχικαὶ καὶ πρὸ τοῦ συμφώνου. Σήμερον εἶναι αὗται ἥκιστα φιλικαί.

Εἶναι ἀνσμφισβήτητον ὅτι ἡ 'Ελληνοτουρκικὴ φιλία ἀποτελεῖ ΒΑΘΡΟΝ ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἡ ἀσφάλεια ὁλοκλήρου τῆς ΝΑ Εὐρώπης διότι :

α) Περιλαμβάνουσα εἰς τὸ πλαίσιον αὐτῆς καὶ τὴν Γιουγκοσλαυίαν ἀποτελεῖ εἰς τὰ Βαλκάνια τεῖχος ὀρθούμενον ἐναντίον ἐκείνων οἵτινες ἐπιζητοῦν νὰ διαταράξουν τὴν ἡσυχίαν εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην.

β) Συμβάλλει εἰς τὴν κατοχύρωσιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀσφαλείας αἵτινες εἶχον διαταραχθῆ μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ Σουέζ.

γ) Συντελεῖ εἰς τὴν ἐξεύρεσιν λύσεως πρὸς θεραπείαν μιᾶς πληγῆς ἥτις ἔχει φθάσει εἰς βαθμὸν καρκινώματος διὰ τὴν ΝΑτολικὴν πτέρυγα τοῦ ΝΑΤΟ.

Τὸ ἀρραγὲς ἄλλοτε Βαλκανικὸν τριμερὲς σύμφωνον ἔλαβε σήμερον μὲ τὴν ὑφισταμένην ψυχρότητα τῶν 'Ελληνοτουρκικῶν σχέσεων τὴν μορφὴν δύο διμερῶν συμφώνων. Τοῦ 'Ελληνογιουγκοσλαυικοῦ καὶ τοῦ Τουρκογιουγκοσλαυικοῦ.

Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν δύο εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρὸν ἀποτελοῦν ἱκανὴν ἐγγύησιν ἀσφαλείας ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν.

Τὸ δεύτερον, εἶναι ἥκιστα ἰσχυρόν, ἐξ ἀφορμῆς τῶν οὐχὶ σπανίως διατυπουμένων πικροχόλων σχολίων τοῦ Τουρκικοῦ τύπου κατὰ τῆς Γιουγκοσλαυικῆς πολιτικῆς εὐνοούσης καὶ μετὰ θέρμης ὑποστηριζούσης τὸνΚυπριακὸν λαὸν διὰ τὴν ἀπόκτησιν αὐτοδιαθέσεως. Παρεμβαλλομένης ἄλλωστε μεταξὺ Γ καὶ Τ τῆς 'Ελλάδος δὲν νοεῖται τήρησις κοινῆς ἀμύνης τῶν δύο τούτων χωρῶν.

'Ως πρὸ τὸ παλαιότερον διμερὲς Τουρκίας – 'Ελλάδος τοῦτο δὲν ὑφίσταται σήμερον καίτοι ὑπὸ τῶν Τούρκων ὁμολογεῖται καὶ ἀναγράφεται εἰς τὴν ἀρθογραφίαν τοῦ οἰκείου Τύπου – Τύπου οὐχὶ ἀπολύτως ἐλευθέρου ὡς παρ' ἡμῖν – ὅτι Τουρκία ἔχουσα ἐχθρὰν τὴν 'Ελλάδα εἶναι ἀδύνατον νὰ στηρίξῃ τὴν ἀμυντικήν της ὀργάνωσιν.

'Ανακεφαλαιοῦντες παρατηροῦμεν ὅτι ἀσχέτως τῶν χερσαίων καὶ θαλασσίων ἐκτεταμένων συνόρων της μετὰ τῶν Κρατῶν τοῦ Συμφώνου τῆς Βαρσοβίας ἡ Τουρκία ἔχει

1) Χάρις εἰς τὸ Σύμφωνον τῆς Βαγδάτης, ἀσθενῆ ἀπ' Α κάλυψιν.

2) 'Απὸ Ν (Συρία) εἶναι ἀκάλυπτος κι' ἐκτεθειμένη. 'Ενδέχεται μελλοντικῶς κι' ἐφόσον ἡ Ρωσικὴ διείσδυσις θὰ καθίσταται ἰσχυροτέρα νὰ δημιουργηθῆ ἐκ τῆς κατευθύνσεως ταύτης μία αἰχμὴ δόρατος ἀποτελοῦσα σοβαρὰν κατὰ τῆς Τουρκίας ἀπειλήν.

3) Εἰς τὸ «διμερὲς τοῦ τριμεροῦς» Βαλκανικοῦ συμφώνου οἱ

μετὰ τῆς Γιουγκοσλαυίας δεσμοὶ αὐτῆς λόγῳ τῆς παρεμβολῆς μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀμύνης.

4) Αἱ χαλαραὶ μετὰ τῆς Ἑλλάδος σχέσεις της καθιστοῦν τὴν ἀπὸ Δ ἀμυντικήν της ὀργάνωσιν ἀνύπαρκτον.

Μόνον ἐπὶ τοῦ ΝΑΤΟ, εὑρισκομένου ἄλλωστε μακρὰν αὐτῆς ἡ Τουρκία στηρίζει τὴν ἀσφάλειάν της ἐναντίον τῶν ἀπειλούντων ταύτην σοβαρῶν κινδύνων.

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω τεκμαίρεται ὅτι ἡ Στρατηγικὴ θέσις τῆς Τουρκίας ἐξ ἀφορμῆς τῶν σφαλμάτων τῆς πολιτικῆς της Ἡγεσίας—πειθηνίου ὀργάνου τοῦ Φόρεϊν Ὄφφις—ἀσκούσης πολιτικὴν Ἀγγλικῶν καὶ οὐχὶ Τουρκικῶν συμφερόντων εἶναι λίαν ἐξησθενημένη ἐγκυμονοῦσα δι' αὐτὴν κινδύνους ἀνυπολογίστου ἐκτάσεως τόσον διὰ τὴν Ἐθνικὴν ὑπόστασιν τῆς ἰδίας ὅσον καὶ τὴν τοιαύτην τῶν Ὁμόρων της Ἐλευθέρων Κρατῶν καὶ ὁλοκλήρου τοῦ συνασπισμοῦ ΝΑΤΟ.

Ἡ Μέση Ἀνατολή, εἰς τὸ πλαίσιον τῆς ὁποίας ὡς μεγαλύτερον καὶ σπουδαιότερον κράτος ἀνήκει ἡ Τουρκία, κατέχει χῶρον ὑψίστης στρατηγικῆς ἀξίας τόσον λόγῳ θέσεως ὅσον καὶ πλουτοπαραγωγικοῦ δυναμικοῦ. Τοῦ ζατρικίου παιγνιδίου πατρίς, ὡς γνωστόν, εἶναι ἡ χώρα τῆς Μ.Α., Ἰράν. Ἐπέπρωτο ἔπειτα ἀπὸ αἰῶνας ἀφ' ἧς τὸ παιγνίδιον τοῦτο ἀνεκαλύφθη ν' ἀποτελῇ ἡ ὅλη περιοχὴ ἓν ζατρίκιον τὰ π.όνια τοῦ ὁποίου κατευθύνονται ἀπὸ ἐγκεφάλους τῶν δύο ἀντιπάλων συνασπισμῶν. Οὐδεὶς δύναται νὰ γνωρίζῃ ἀπὸ τοῦδε ποῖος ἐκ τῶν δύο θὰ ἐπιτύχῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν τελικὸν ὅρον ΜΑΤ ὅστις θὰ τοῦ προσπορίσῃ τὴν τελικὴν ἐπιτυχίαν.

ΤΕΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΗΣ

Πρὸς
Ἁπάσας τὰς Στρατιωτικὰς Ἀρχάς.

Κοιν.
Α5/ΓΕΣ Ἀν. Σχ. Πολέμου
(ἀνὰ 100 ἀντίτυπα)

Ἐ π ε ί γ ο υ σ α

ΓΕΝ. ΕΠΙΚΕΛΕΙΟΝ ΣΤΡΑΤΟΥ

Κ λ ά δ ο ς Α'.

Ἐπιτελικὴ Διεύθυνσις ΙΙΙ
Ἐπιτελικὸν Γραφεῖον Α5/ΙΙ
Ἀριθ. Φ. 5752/3/20/432498
Ἀριθ. Ἐγκυκλίου 1 4 7
Β.Σ.Τ. 902 τῇ 29-8-1956

ΘΕΜΑ

«Θέματα εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων Ἀνωτ. Σχολῆς Πολέμου»

1. Εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ διενεργηθῶσι διαγωνισμοὺς πρὸς εἰσαγωγὴν μαθητῶν εἰς τὴν Ἀνωτέραν Σχολὴν Πολέμου, ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1957 καὶ ἐφεξῆς, οἱ ὑποψήφιοι θὰ ὑποβάλωνται εἰς τὰς κάτωθι ἐξετάσεις :

α) Ἔγγραφοι ἐξετάσεις

1) Εἰς ἓν πρῶτον Τακτικὸν Θέμα.
2) Εἰς ἓν δεύτερον Τακτικὸν Θέμα.
3) Εἰς ἓν Θέμα Γενικῆς Μορφώσεως.
4) Εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Ἱστορίαν.
5) Εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Γεωγραφίαν,

β) Προφορικαὶ ἐξετάσεις Εἰς τοὺς Κανονισμοὺς

2. Τὰ διδόμενα πρὸς ἐπίλυσιν τακτικὰ θέματα θὰ ἀναφέρονται εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ Συγκροτήματος Συντάγματος Πεζικοῦ.

3. Γενικὰ κεφάλαια τῶν Θεμάτων Γενικῆς Μορφώσεως, Στρατιωτικῆς Ἱστορίας καὶ Στρατιωτικῆς Γεωγραφίας περιλαμβάνονται εἰς τὰ προσηρτημένα τῇ παρούσῃ παραρτήματα.

4. Ἡ προφορικὴ ἐξέτασις θὰ ἐνεργῆται ὑπὸ Ἐπιτροπῆς προεδρευομένης ὑπὸ Ἀνωτάτου Ἀξ)κοῦ.

Κατὰ ταύτην θὰ τίθενται παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τοὺς ὑποψηφίους ἁπλαῖ τακτικαὶ καταστάσεις, κατὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ὁποίων θὰ διαπιστοῦται ὁ βαθμὸς γνώσεων τῶν Κανονισμῶν ὑπὸ τῶν ἐξεταζομένων.

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΟΤΣΩΝΗΣ
Ταγ/ρχης Α5/ΙΙ/ΓΕΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ἀντιστράτηγος
Ἀρχηγὸς Γ. Ε. Σ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I.

Θέματα Γενικῆς Μορφώσεως

1. Κομμουνισμὸς	Δ 189,203
2. Τιτοϊσμὸς	Δ 106,109
3. Πανσλαυϊστικὴ κίνησις	Α 291,297
4. Ἀνορθόδοξος πόλεμος	Α 96,117
5. Ἀνατολικὸν ζήτημα	Α 282,287
6. Συνθήκη Βουκουρεστίου Κυριώτεραι διατάξεις ἀφορῶσαι τὴν Ἑλλάδα	Α 304,308
7. Συνθήκη Νεϊγὺ	Α 308,318
8. Βορειοηπειρωτικὸν ζήτημα	Β 139,143, Γ 22, 25
9. Συνθῆκαι Ἁγίου Στεφάνου καὶ Βερολίνειος συνθήκη. Πολιτικαὶ τάσεις καὶ ἐπιδιώξεις ἀντιπάλων μέχρι διαμορφώσεως τῆς Βερολινείου Συνθήκης. Ἐνδιαφέρουσαι τὴν Ἑλλάδα διατάξεις	Α 297-304
10. Ἐθνικαὶ διεκδικήσεις	Β 115-186
11. Σημερινὴ διεθνὴς πολιτικὴ κατάστασις. (Ἀνατολικὸς καὶ Δυτικὸς συνασπισμὸς). Ποῖαι αἱ ἑκατέρωθεν τάσεις καὶ ἐπιδιώξεις. Πολιτικὴ θέσις τῆς Ἑλλάδος	Α 230,237
12. Βορειο - Ἀτλαντικὸν Σύμφωνον	Α 192,214
13. Βαλκανικὸν Σύμφωνον (Ἑλλὰς—Γιουγκοσλαυία — Τουρκία). Ἱστορικὴ πολιτικοστρατιωτικὴ ἀνάλυσις	Ε
14. Ὀργανισμὸς Ἡνωμένων Ἐθνῶν	Α 225,230
15. Τὸ Δημογραφικὸν πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος	Β 88, 91
16. Ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς Ἑλλάδος	Β 43, 55
17, Ἑλληνικὴ ποντοπόρος Ναυτιλία	Β 59, 65
18. Ἀπόδημος Ἑλληνισμὸς—Μετανάστευσις	Β 73, 79
19. Περὶ Κύπρου	Β 131,139, Γ 268,302
20. Ἑλληνικὴ Οἰκονομία	

α) Ἐθνικὸς πλοῦτος, Ἐθνικὸν εἰσόδημα, Βιοτικὸν ἐπίπεδον	Β 81, 85
β) Γεωγραφία: Ἀνάγκαι πληθ., αὐτάρκεια Εἰσαγωγαί, Ἐξαγωγαὶ Δυνατότητες αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς —	Β 85, 87
Κτηνοτροφία	Β 57, 58
Δάση	Β 58
γ) Βιομηχανία: Κλάδοι Βιομηχανίας Πρῶται ὕλαι Παραγωγὴ Κινητήριος δύναμις Δυνατότητες ἀναπτύξεως Ἐκβιομηχάνισις τῆς Χώρας	Β 46, 55
21. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον	Γ. 246,254
Ἱστορικὸς ρόλος (Ἐθνικός, Θρησκευτικός, Πολιτικός)	
22. Ψυχολογικὸς Πόλεμος:	
Ἔννοια ψυχολογικοῦ πολέμου, προπαγάνδα, διαφώτισις, ἀντικείμενα μέσα	Α 76, 85
23. Ἀραβικὸς σύνδεσμος	Ε 87
24. Διεθνὲς καθεστὼς τῶν Δαρδανελλίων	Ε 161
25. Πρῶται ὕλαι:	
Αἱ κυριώτεραι τούτων, γεωγραφικὴ κατανομή, οἰκονομικὴ — πολιτικὴ πολεμικὴ ἄποψις	Α 56, 60
26. Διαφορὰ Ἀράβων—Ἰσραὴλ	Ε 55
27. Ἠθικαὶ δυνάμεις καὶ ἀξία τούτων	Α 118-132

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.

Στρατιωτικὴ Ἱστορία

ΣΗΜ.—Τὰ θέμστα τίθενται ὑπὸ γενικοὺς τίτλους, ὥστε ἡ μελέτη τούτων νὰ εἶναι εὐρεῖα. Οἱ διαγωνιζόμενοι θὰ δύνανται νὰ ἀναπτύξουν ταῦτα ἐλευθέρως ἐξαίροντες τὰ κύρια σημεῖα καὶ τὰς ἐπιδράσεις τούτων εἰς τὰς σημερινὰς ἐξελίξεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.

Στρατιωτικὴ Γεωγραφία

1. Γενικὴ Γεωγραφικὴ Ἐπισκόπησις τῆς Εὐρώπης

1. Ὀρεογραφικὴ καὶ ὑδρογραφικὴ διαμόρφωσις Α 133-149
2. Μεγάλοι ἄξονες Συγκοινωνιῶν Α 244-252

α) Χερσαῖοι
β) Ὑδάτινοι
γ) Ἐναέριοι

3. Ἐθνολογικὴ Διαίρεσις Α 154-156
4. Πλουτοπαραγωγικὸ Δυναμικὸν Α 168-179
5. Πολιτική, Οἰκονομικὴ καὶ Πολεμικὴ ἰσχὺς Α 161-164 καὶ 152-153

2. Γενικὴ Γεωγραφικὴ Ἐπισκόπησις τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου

1. Διάπηξις τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου

α) Ὀρεογραφία Α 263-268
β) Ποταμογραφία Α 268-274
γ) Χερσαῖαι, Ὑδάτιναι καὶ Ἐναέριοι Συγκοινωνίαι Α 277-279

2. Γενικὴ ἱστορικὴ ἐξέτασις καὶ ἐθνολογικὴ διαίρεσις Α 280-282-260-262
3. Κατάτμησις τῆς Βαλκανικῆς εἰς θέατρα ἐπιχειρήσεων καὶ στρατιωτικὴ ἀξία τούτων ἐν γενικαῖς γραμμαῖς Α 271
4. Στρατιωτικὴ ἀξία τῆς ὅλης περιοχῆς ἀπὸ ἀπόψεως:

α) Γεωγραφικῆς θέσεως, Ζώνης Συγκοινωνιῶν καὶ Βάσεως Ἐπιχειρήσεων Α 323-333
β) Πολιτικῆς, Οἰκονομικῆς καὶ Πολεμικῆς ἰσχύος

3. Γενική Γεωγραφική Ἐπισκόπησις Μ. Ἀνατολῆς

1. Γεωγραφικὴ θέσις καὶ σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις — Ε 5-8, 54
2. Ὀρεογραφικὴ καὶ ὑδρογραφικὴ διαμόρφωσις — Ε 8-23
3. Ἄξονες Συγκοινωνιῶν (χερσαῖοι—ὑδάτινοι—ἐναέριοι) — Ε 23-30
4. Πολιτικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ διαμόρφωσις — Ε 31-53
5. Οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχὺς — Ε 89
6. Στρατηγικὴ ἀξία τῆς ὅλης περιοχῆς — Ε 99

4. Ἑλλὰς—Ὅμορα Κράτη καὶ Ἰταλία

α) ΕΛΛΑΣ

1. Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις — Β 200-210
2. Ὀργάνωσις Πολιτική, θρησκευτικὴ καὶ κοινωνικὴ — Β 7- 12
3. Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν — Β 43- 58
4. Πολιτική, οἰκονομικὴ καὶ πολεμ. ἰσχὺς — Β 187-199
5. Στρατ. βλέψεις καὶ διεκδικήσεις — Β 115-186
6. Στρατιωτικὴ ἀξία. — Β 227-244

5. Ἄξονες εἰσβολῆς ἐκ τῶν Ὁμόρων Κρατῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀντιστρόφως — Β 211-226

6. Ἀμυντικαὶ κατὰ μῆκος τῶν ἀξόνων εἰσβολῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα τοποθεσίαι καὶ στρατ. ἀξία τούτων — Β 211-226

7. Ἐκτίμησις τῆς στρατ. ἀξίας τοῦ Ἑλλ. χώρου ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Βορειοατλαντικῆς συμμαχίας — Β 233-244

8. Θέματα λεπτομερειῶν

1.	Κοιλὰς	Ἀώου	Γ 7-20,37-38
2.	»	Ἀλιάκμονος	Γ 50-68
3.	»	Μογλένιτσα	Γ 147-148
4.	»	Ἀξιοῦ	Γ 91-109,151-153
5.	»	Ἐριγῶνος	Γ 69-76
6,	»	Στρυμόνος	Γ 156-192
7.	»	Νέστου	Γ 193-204
8.	»	Ἕβρου	Γ 215-246
9.	»	Ἄρδα	Γ 206-214
10	Ὑψπ.	Κοζάνης	Γ 65-68
11.	»	Πελαγωνίας	Γ 77-80
12.	»	Σκοπίων	Γ 148-150
13.	»	Σόφιας	Γ 256-266
14.	»	Νευροκοπίου	Γ 200-204
15.	»	Κορυτσᾶς	Γ 38-41
16.	»	Κοσυφοπεδίου	Δ 120-125

9. Ἰταλία

1. Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις	Δ 5-44
2. Ὀργάνωσις, πολιτική, θρησκ. καὶ κοινωνικὴ	Δ 45-60
3. Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν	Δ 61-74
4. Πολιτικὴ οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχὺς	Δ 75-88
5. Στρατιωτικαὶ βλέψεις καὶ διεκδικήσεις	Δ 89-92
6. Στρατιωτικὴ ἀξία	Δ 93-97

10. Γιουγκοσλαυία

1. Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις	Δ 164-171
2. Ὀργάνωσις, πολιτ. θρησκ. καὶ κοινωνικὴ	Δ 111-114,128-131
3. Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν	Δ 138-151
4. Πολιτικὴ οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχὺς	Δ 110,138-140,149
5. Στρατιωτικαὶ βλέψεις καὶ διεκδικήσεις	Δ 158-163
6. Στρατιωτικὴ ἀξία	Δ 172-181

11. Ἀλβανία

1. Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις	Δ 234-238
2. Ὀργάνωσις πολιτική, θρησκ., κοινωνικὴ	Δ 184-188,203-204
3. Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν	Δ 216-225

4. Πολιτική, οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχὺς	Δ 216-219,226-228
5. Στραπ. βλέψεις καὶ διεκδικήσεις	Δ 233
6. Στρατ. ἀξία	Δ 239-244

12. Βουλγαρία

1. Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις	Δ 316-322
2. Ὀργάνωσις πολιτική, θρησκ. κοινωνικὴ	Δ 246-254
3. Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν	Δ 279-292
4. Πολιτική, οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχὺς	Δ 279-281,292-301
5. Στρατ. βλέψεις καὶ διεκδικήσεις	Δ 306-311
6. Στρατ. ἀξία	Δ 323-328

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

Α

Β

Γ

Δ

Ε

Ζ

Η

Θ

Ι

Κ

Λ

Μ

Ν

Ξ

Ο

Π

Ρ

Σ

Τ

Υ

Φ

Χ

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΩΣ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ

Α σελ. 134 σειρὰ 27		ἀντὶ Βορ. Παγωμένον Ὠκεαν., Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ
» » » » 31		ἀντὶ 860.166.000, 360.166.000.
Β σελ. 91		ἀντὶ Κουιοβλαχική, Κουτσοβλαχικὴ (διότι πᾶν ἄλλο ἢ κουτο... εἶναι).
» » 163		ὑποσημ. ἀντὶ Κριτσώτη, Κριτσώπη.
Γ σελ. 290 σειρὰ 8		ἀντί... παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Κεντρικῶν αὐτοκρατοριῶν καίτοι ἡ Τουρκία ἐξήρχετο εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Δυτ. συμμάχων, νὰ τεθῇ :... Ἀπὸ μόνον τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Ἰταλία ἐξήρχετο ἀργότερον 1915 (16 Ἀπριλίου) εἰς τὸν πόλεμον εἰς τὸ πλευρὸν τῆς Ἀντάντ, καίτοι ἡ Τουρκία ἐξήρχετο εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Δυτικῶν συμμάχων, παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Κεντρικῶν αὐτοκρατοριῶν.

Καὶ ὅπου ἡ λέξις Βρεττανία νὰ τεθῇ Βρεταννία διότι μὲ τὸ γράμμα τ ἀρχίζει ἡ λέξις τιμὴ (ἧς στερεῖται ἡ χώρα) ἐνῶ μὲ δύο (ν) γράφεται καὶ ἡ λέξις ἡ συνώνυμος τῆς τυραννίας.

ΔΙΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ

Πρὸς :

1) Ἀντιστρατήγους κ.κ Δόβαν Κ. καὶ Λασπιᾶν Ἀθ.

2) Ὑποστρατήγους κ.κ. Βλάσην Γ. καὶ Παπαγεωργόπουλον Κυρ.

3) Ταξίαρχον κ. Βασιλαρᾶκον Δρακούλην.

Διότι :

Χάρις εἰς τὴν ἐκ μέρους των ἐπιδειχθεῖσαν ζωηρὰν κατανόησιν ἐπὶ τῆς ὠφελιμότητος τοῦ συγγράμματός μας, ἐνισχύθημεν ἠθικῶς καὶ ἠδυνήθημεν ν' ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὸ τεράστιον βάρος τῆς ὁλοκληρώσεως τοῦ ἔργου μας.

Ν. Κ. ΛΥΓΙΔΑΚΗΣ

Τύποις : ΓΕΩΡ. ΝΙΚΟΛΕΤΑΚΗ Ἀραχώβης 56 (Ἐξάρχεια)
τηλ. 617-458

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΟΝΟΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ Δ΄ ΚΑΙ Ε΄ ΤΟΜΟΥ

Ι. Γ. Α. Β.

('Ιταλία, Γιουγκοσλαυία, 'Αλβανία, Βουλγαρία)

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΙΤΑΛΙΑ

Ι. Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις

Προτοῦ ἀναπτυχθεῖ εἰς τὸν Ἰταλικὸν χῶρον ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμός, προϋπῆρξαν ἐκεῖ ὁ Ἑλληνικὸς καὶ ὁ Ἐτρουσκικός. Ἡ Ρώμη, ἀκόμη τότε, δὲν εἶχε κτισθεῖ. Κατὰ τὸν θρῦλον οἱ ἱδρυταὶ τῆς «αἰωνίας πόλεως» Ρέμος καὶ Ρωμύλος ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Τρωϊκοῦ ἥρωος Αἰνία. Κατ' ἄλλον ὅμως θρῦλον ὁ Ρωμύλος τὸ 753 π. Χ., υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἄλμπα Λόγκα, ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν του Ρέμον ἀνεκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλέα τῆς Ρώμης.

Ἡ Ρωμαϊκὴ Πολιτεία διῆλθε τὰ στάδια: Βασιλείας, Δημοκρατίας, Αὐτοκρατορίας, διὰ νὰ περιέλθη ἐν τέλει ὡς κλᾶσμα (Δ) τῆς μεγάλης αὐτοκρατορίας, τὸν Ε΄ μ. Χ. αἰῶνα, εἰς τοὺς Σκύθας καὶ ἄλλους βαρβάρους λαούς.

Ὁ Μεσαίων εἶναι σκοτεινός. Ἡ Παπωσύνη ἀπὸ τοῦ Ιου αἰῶνος δημιουργεῖ κυριαρχίαν εἰς τὴν Ρώμην. Αἱ πόλεις τῆς Ἰταλίας περιέρχονται εἰς τὴν κυβέρνησιν ἰσχυρῶν οἰκογενειῶν, ἐνῶ ἡ Γένουα καὶ Βενετία ἐξελίσσονται εἰς ναυτικὰς κυριάρχους δυνάμεις ἐν τῇ Μεσογείῳ. Ἡ Ἰταλικὴ ἑνότης ἐπιτυγχάνεται χάρις εἰς τὸν Πεδεμόντιον πολιτικὸν Καβοὺρ μὲ τὴν συνδρομὴν τῶν Ματσίνι καὶ Γαριβάλδη. Ὁ Πάπας αὐτοκηρύσσεται αἰχμάλωτος — τοῦ ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Σαρδηνίας καὶ Πεδεμοντίου Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ Β΄ ἱδρυθέντος Ἰταλικοῦ Κράτους — κι' ἐγκλείεται εἰς τὸ Βατικανόν. Τὸ 1882 ἡ Ἰταλία προσχωρεῖ εἰς τριπλῆν συμμαχίαν (Γερμανίας καὶ Αὐστρουγγαρίας) ἐνῶ τὸ 1889 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Οὐτσαλὶ ἐπιτυγχάνει τὴν παραχώρησιν τῆς Ἐρυθραίας ἐκ τῆς Ἀβησσυνίας. Τὸ 1896 ἀποδυθεῖσα εἰς

τὴν περιπέτειαν κατακτήσεως τῆς Αἰθιοπίας ἡττᾶται εἰς Ἄδδουαν. Τὸ 1911 κατόπιν πολέμου κατὰ τῆς Τουρκίας ἀποκτᾶ τὴν Λιβύην καὶ Δωδεκάνησον. Μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ α΄ παγκοσμίου πολέμου δηλοῖ οὐδετερότητα—καίτοι μέλος τῆς τριπλῆς—καὶ τὸ 1915 ἐξέρχεται εἰς πόλεμον κατὰ τῶν χθεσινῶν συμμάχων της, παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Ἀντάντ. Μὲ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἐδοκίμασε δεινὴν πολιτικὴν κρίσιν ἥτις ὀλίγου δεῖν καὶ θὰ τὴν ἔρριπτεν εἰς τὰς κομμουνιστικὰς ἀγκάλας. Ὁ Μπενῖτο Μουσολίνι ἐπωφελεῖται τῆς ἐσωτερικῆς ἀναταραχῆς καὶ διὰ πορείας πρὸς τὴν Ρώμην, ἐπὶ κεφαλῆς ὀλίγων χιλιάδων μελανοχιτώνων ἀναλαμβάνει, τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1922, τὴν ἐξουσίαν.

Τὸ 1924 ἐπιτίθεται αἰφνιδιαστικῶς κατὰ τῆς ἀνοχυρώτου Κερκύρας, ἀλλ' ἀναγκάζεται εἶτα ὑπὸ τῆς Κ.Τ.Ε. ν' ἀποχωρήσῃ, ἀφοῦ ἡ Ἑλλὰς ἐπλήρωσε τὰ ἔξοδα τῆς Ἰταλικῆς ἐκείνης πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ συνθήκη τοῦ Λατερανοῦ (1929) ἀπεκατέστησε τὰς σχέσεις Πάπα—Ἰταλικοῦ Κράτους. Τὸ 1935 ἐξ ἀφορμῆς τοῦ παρὰ τὰ Ἐρυθροαιθιοπικὰ σύνορα ἐπεισοδίου Οὐάλ-Οὐάλ ἐπιτίθεται καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἀβησσυνίαν, ἐνῶ ἡ Κ.Τ.Ε. τῆς ἐπιβάλλει οἰκονομικὰς κυρώσεις. Τούτου ἕνεκα ἀποχωρεῖ τῆς Κ.Τ.Ε. καὶ τάσσεται ἀλληλέγγυος πρὸς τὴν πολιτικὴν τοῦ Χίτλερ. Τὴν 22αν Μαΐου 1939 ὑπογράφεται ἡ συμμαχία Ἰταλίας—Γερμανίας ἡ ἀποκληθεῖσα «Ἄξων Βερολίνου—Ρώμης», ἐνῶ 43 ἡμέρας πρὶν ἡ Ἰταλία κατελάμβανε καὶ στρατιωτικῶς τὴν Ἀλβανίαν. Τὸν Ἰούνιον 1940, κι' ἀφοῦ εἶχε πλέον ὑποκύψει ἡ Γαλλία, ἐξῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον. Τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1940 ἐπιτίθεται κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἀλλ' ἀναχαιτίζεται. Τὸ 1943 ἀνατραπέντος τοῦ Μουσολίνι, ἡ Ἰταλία καταθέτει τὰ ὅπλα καὶ ἡ νέα της Κυβέρνησις κηρύσσει, ὡς συνεμπόλεμος τῶν συμμάχων, τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Γερμανίας. Τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1948 καταργεῖται—κατόπιν δημοψηφίσματος—ἡ βασιλεία κι' ἀρχίζει τὴν πολιτικήν της ζωὴν μία Δημοκρατικὴ Ἰταλία ἥτις ἔχει, μεταπολεμικῶς, ἀπωλέσει ὅλα τὰ Ἀφρικανικά της ἐδάφη, Δωδεκάνησον, Ἰστρίαν, κι' ἔχει δεχθεῖ διαρρύθμισιν τῶν συνόρων της ὑπὲρ τῆς Γαλλίας καὶ ἐν μέρει τῆς Αὐστρίας.

II. Ὀργάνωσις, πολιτική, θρησκευτική, κοινωνική.

Ἡ ἔκτασις τῆς χώρας εἶναι περίπου 300.000 τετρ. χλμ. καὶ ὁ πληθυσμός της 47 ἑκ. Ἔχει Πρόεδρον Δημοκρατίας, Κυβέρνησιν, Βουλὴν καὶ Γερουσίαν. Ἰσχυρότερον Κόμμα εἶναι τὸ Χριστιανοδημοκρατικόν. Πλὴν τὰ συνδικᾶτα τῆς χώρας ἀσκοῦν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς ζωῆς αὐτῆς. Εἶναι δὲ ταῦτα ἡ Γενικὴ Ἕνωσις Ἰταλῶν Ἐργα-

ζομένων (C.G.I.L.) μὲ 5 ἑκατ. μέλη, καὶ ἡ Ἕνωσις Ἐλευθέρων Συνδικάτων (C.I.S.L.) μὲ 2 ἑκατ. μέλη ὡς καὶ 3—4 μικρότεραι Συνδικαλιστικαὶ Ὀργανώσεις. Τὸ Κ.Κ.Ι. ἀντιπροσωπεύεται ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ μὲ 22,6 % τῶν ψήφων (ἔναντι 40 % τῶν Χριστιανοδημοκρατικῶν) εἰς δὲ τὴν Γερουσίαν μὲ 20,9 % (ἔναντι 40,7 % τῶν Χριστιανοδημοκρατικῶν).

Οἱ Ἰταλοὶ εἶναι Καθολικοὶ ἀσπασθέντες ἐκ τῶν πρώτων Εὐρωπαίων τὸν Χριστιανισμόν.

Ἡ κοινωνικὴ ὀργάνωσις ἀποβλέπει εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν ζωῆς τοῦ ἐργαζομένου καὶ τοῦ ἀγρότου. Τὸ ΙΚΑ καθιέρωσε διὰ Νόμου ειδικὸν παράρτημα διὰ τὴν κατασκευὴν οἰκιῶν εἰς τοὺς ἐργάτας, τὸ δὲ Ἐθνικὸν Ἰνστιτοῦτον Κοινωνικῆς Προνοίας ἔρχεται εἰς βοήθειαν τῶν ἐργατῶν διὰ τῆς χορηγήσεως ἀποζημιώσεων εἰς τοὺς ἀνικάνους πρὸς ἐργασίαν. Τὸ συνεταιριστικὸν πνεῦμα ἐξαπλοῦται εὐρέως· ἀριθμοῦνται 5 ἑκατ. μέλη, 28.000 συνεταιρισμῶν.

Ἡ κρατικὴ πρόνοια ἐκδηλοῦται δραστηρίως διὰ τὰς ὀρεινὰς περιοχάς, τὴν ἀποκατάστασιν ἀκτημόνων καὶ διὰ διαθέσεως εἰδικῶν πιστώσεων διὰ τὴν γεωργίαν.

III. Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν

Παρὰ τὴν ἔλλειψιν πρώτων ὑλῶν, ἡ Ἰταλικὴ βιομηχανία εἶναι ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη. Τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ συγκροτήματα Μοντεκατίνι, Φίατ, Πιρέλλι, Ἔντισον, Σνία Βισκόζα κ. ἄ., παράγουν τὰ ἀναγκαιοῦντα βιομηχανικὰ προϊόντα κι᾽ ἐξάγουν τὸ 18 % τῆς παραγωγῆς των. Αἱ στρατηγικαὶ πρῶται ὕλαι, ὑδράργυρος, ἀλουμίνιον, μαγνήσιον, σιδηροπυρίτης καὶ πετρέλαιον εἶναι εἰς μικρὰς ποσότητας. Τὰ Ἰταλικὰ διϋλιστήρια πετρελαίου εἶναι ἐν τούτοις διὰ 17 ἑκ. τόν. ἐτησίως μὲ δυνατότητας κι᾽ ἐξαγωγῆς, ἐνῷ ἡ παραγωγὴ χάλυβος βαίνει ὁλονὲν αὐξανομένη (5.900 χιλ. τόν. τὸ 1956, 6.700 χιλ. τόν. τὸ 1957). Τὸ 41,8 % τοῦ πληθυσμοῦ ἀσχολεῖται μὲ τὴν Γεωργίαν. Ἡ καλλιεργουμένη ἔκτασις εἶναι 50 %. Ἡ παραγωγή, γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφικὴ σήμερον, ἔχει ὑπερβεῖ κατὰ 20 % τὴν προπολεμικήν. Ἡ ἁλιεία καὶ τὰ δασικὰ προϊόντα ἔχουν ὡσαύτως ὑπερβεῖ τὸ προπολεμικὸν ἐπίπεδον. Αἱ ἐξαγωγαὶ Ἰταλικῶν γεωργικῶν προϊόντων καλύπτουν τὸ 12 % τοῦ ὁλικοῦ ὄγκου ἐξαγωγῶν. Τὰ νωπὰ ἐκ τούτων ἀπορροφῶνται ἀπὸ τὰς ἀγορὰς Κεντρικῆς Εὐρώπης τὰ δὲ ξηρὰ ἢ διατηρημένα διατίθενται εἰς ὅλας τὰς διεθνεῖς ἀγοράς.

Τὰ ἐκ τοῦ Τουρισμοῦ ἔσοδα καλύπτουν τὸ παθητικὸν τῶν ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν. Ἡ νομισματικὴ σταθεροποίησις εἶχεν εὐεργε-

τικὸν ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας, αὐξηθέντων τῶν καταθέσεων Τραπεζῶν, τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς χώρας. Τὰ ἡμερομίσθια καὶ οἱ μισθοὶ ἐπαρκοῦν διὰ τὴν συντήρησιν τῶν οἰκογενειῶν, τὸ δὲ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι κατὰ πολὺ ἀνώτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ.

IV. *Πολιτική, οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχὺς*

Τὸ ΚΚΙ ἀποτελεῖ μίαν συμπαγῆ μᾶζαν 20–22%. Τὸ πλέον τοῦ 50% ἐργατικὸν δυναμικὸν ἦτο ἐκ κομμουνιστικῶν χειρῶν. Σήμερον οἱ κομμουνισταὶ ἐργάται ἔχουν περιορισθεῖ εἰς τὸ 50%. Οἱ Ἰταλοὶ παρὰ τὴν δύναμιν τοῦ ΚΚΙ δὲν τὸ συμπεριλαμβάνουν εἰς τὰς Κυβερνήσεις πολιτικῶν συνασπισμῶν ἔχοντες σαφῆ ἐπίγνωσιν ὅτι τοῦτο θ' ἀπέβαινεν εἰς βάρος των διότι θ' ἀπεκόπτετο ἡ Ἀμερικανικὴ βοήθεια. Ἡ οἰκονομικὴ ἰσχὺς τῆς χώρας εἶχε κατὰ τὸν πόλεμον ἐκμηδενισθεῖ. Ἡ Ἰταλία ὅμως ἀνορθώθη ταχύτατα οἰκονομικῶς, ἐπούλωσε πληγὰς κι' εὑρίσκεται σήμερον εἰς μεγαλυτέραν οἰκονομικὴν εὐρωστίαν, ἢ προπολεμικῶς.

– Αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῆς χώρας, περιλαμβάνουν, ἀπὸ τοῦ 1954, 10 μεραρχίας πεζικοῦ, 3 τεθωρακισμένας καὶ 5 ταξιαρχίας ἀλπινιστῶν. Ὁ ἐξοπλισμὸς τοῦ στρατοῦ εἶναι ἄρτιος, λόγῳ τῆς βοηθείας τῶν ΗΠΑ.

– Τὸ ναυτικὸν ἔχει ἀνανεωθῆ τελευταίως δι' ἀρίστων μονάδων, κατόπιν τῆς εἰσόδου τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ ΝΑΤΟ (1949). Ἡ δύναμις τοῦ ναυτικοῦ εἶναι: 2 θωρηκτά, 3 καταδρομικά, 2 ὑπεραντιτορπιλλικά, 5 ἀντιτορπιλλικά, 12 φρεγάται, 26 κορβέτται, 4 ὑποβρύχια, 28 (κοινὰ) ναρκαλιευτικά, 39 (τύπου μαγνητακουστικοῦ) ναρκαλιευτικὰ καὶ ἑκατοντάδες σκάφη προστασίας ἀκτῶν.

– Ἡ ἀεροπορία ἔχει νεωτάτου τύπου σκάφη ὀργανωμένα, εἰς 4 ἀεροταξιαρχίας διώξεως, 1 σμῆνος διώξεως, 1 σμῆνος ἀναγνωρίσεως, 1 ἀεροταξιαρχίαν μεταφορῶν, 2 ἀνθυποβρυχιακὰς ὁμάδας, 5 κέντρα ἀεροπορικῆς βοηθείας.

V. *Στρατιωτικαὶ βλέψεις καὶ διεκδικήσεις*

Τὸ δημογραφικὸν τῆς χώρας πρόβλημα (πρώτη ἐν Εὐρώπῃ) καὶ ἡ ἀνεργία ὡς ἀδήριτοι ἀνάγκαι θέτουν ἐπὶ τάπητος τὸ θέμα τῶν Ἰταλικῶν διεκδικήσεων. Προπολεμικῶς ὑπῆρχον ἐν Ἀφρικῇ 500.000 περίπου Ἰταλοὶ ἐργάται. Οὗτοι ἐπανῆλθον μετὰ τὸν πόλεμον εἰς τὰς ἑστίας των. Ὑποστηρίζουν σήμερον οἱ Ἰταλοὶ ὅτι ἡ πρόοδος τῶν ἀποικιῶν των ὠφείλετο εἰς τοὺς ἐργάτας αὐτοὺς καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐπανέλθουν οὗτοι, ὡς μετανάσται, εἰς τὰς παλαιὰς ἀποικίας.

Τὸ πρόβλημα τῆς Τεργέστης, κατὰ τὴν Ἰταλικὴν ἄποψιν, πρέπει νὰ λυθῇ ὁριστικῶς ὑπὲρ αὐτῶν, μὲ τὴν ἀποχώρησιν ἐξ αὐτῆς τῶν Γιουγκοσλαύων. Θέτουν ἐπίσης οἱ Ἰταλοὶ θέμα «ἀλυτρώτων περιοχῶν». Ὡς τοιαύτας θεωροῦν: τὸ Καντόνιον τοῦ Τιτσίνο, μέρος τοῦ καντονίου τῶν Γκριζὸν κι' ἔκτασιν 3.933 τετρ. χλμ. τῆς Ἑλβετίας. Τὴν ὁμάδα τῶν νήσων τῆς Μάλτας (Ἀγγλίας), τὴν περιοχὴν Νικαίας καὶ τὴν Κορσικὴν (Γαλ.). Τὰς ζώνας τῶν Δ Ἄλπεων τὰς περιελθούσας μεταπολεμικῶς εἰς Γαλλίαν. Μέγα μέρος τῆς χερσονήσου Ἴστρια. Τὸ Φιοῦμε καὶ τὴν Βενέτσια Τζούλια (Γιουγ.). Τὴν Ἀλβανίαν εἰς ἣν ἐλπίζουν οἱ Ἰταλοὶ ὅτι θᾶττον ἢ βράδυον θὰ ἐπανέλθουν.

VI. *Στρατηγικὴ ἀξία*

1) Λ ό γ ῳ θ έ σ ε ω ς: Κατέχει κεντρικὴν θέσιν ἐν τῇ Μεσογείῳ (ζωτικῇ θαλάσσῃ) καὶ πλευρικὴν ὡς πρὸς δύο Θ. Ε. τοῦ ἑνὸς — βεβαίου — εἰς Κεντρικὴν Εὐρώπην, τοῦ ἑτέρου — πιθανοῦ — εἰς Ἑλληνικὴν χερσόνησον.

2) Λ ό γ ῳ σ υ μ μ α χ ι ῶ ν: Ἀποτελοῦσα Κράτος — μέλος τοῦ Βορειοατλαντικοῦ Συνασπισμοῦ εἶναι κρῖκος, λόγῳ θέσεως, μεταξὺ τῶν κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ τῶν τῆς ΝΑ τοιαύτης. Ἡ Ἰταλία οὖσα Δύναμις προσθέτει βάρος ἰσχύος εἰς τὸν ΝΑΤΟ, ἂν καὶ τοῦτο πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὸν μὲ ποιάν τινα ἐπιφύλαξιν δοθέντος ὅτι δὶς ἐντὸς τριακονταετίας καὶ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν 45ετίαν ἡ Ἰταλία ἀπηρνήθη πιστούς της συμμάχους (1915, 1943) πολεμήσασα μάλιστα ἐναντίον αὐτῶν.

3) Ὡ ς ζ ώ ν η ς σ υ γ κ ο ι ν ω ν ι ῶ ν: Διαθέτει ἄριστα, πολλὰ καὶ ποικίλα δίκτυα τῶν πάσης φύσεως συγκοινωνιῶν, λιμένας καὶ ἀεροδρόμια (κοινῆς ὑποδομῆς) τόσον ἐντὸς τῆς χώρας (ἐσωτ. δίκτυα) ὅσον καὶ πρὸς τὰ Β καὶ ΒΔ κράτη τῆς κοινῆς συμμαχίας (ΝΑΤΟ). Ὁ κύριος τῆς Ἰταλίας ἐλέγχει εὐχερῶς τὰς ναυτιλιακὰς γραμμὰς τῆς Μεσογείου καὶ δὴ τὸν ἄξονα Γιβραλτὰρ — Παντελαρία — Σουὲζ ἢ Ἀν. λεκάνη Μεσογείου.

4) Ὡ ς β ά σ ε ω ς ἐ π ι χ ε ι ρ ή σ ε ω ν: Προσφέρεται ἄριστα δι' ἐπιχειρήσεις τόσον κατὰ τοῦ Βαλκανικοῦ Δ χώρου ὅσον καὶ τοῦ Κεντρο ἢ Δυτικο ευρωπαϊκοῦ τοιούτου. Οἱ σύμμαχοι πρὸ τῶν ἀποβάσεων εἰς Νορμανδίαν (1944) τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπέβλεψαν καὶ ἐξ αὐτῆς ὡς ἐκ δ ε υ τ ε ρ ε υ ο ύ σ η ς βάσεως ἐπροχώρησαν πρὸς ἀνακατάληψιν τῆς Εὐρώπης. Τὸ τόξον τῶν Ἄλπεων τὸ ἐπιστέφον τὴν Β. Ἰταλίαν ἀποτελεῖ ἐξαίρετον ἀμυντικὴν περιοχὴν ἐφ' ἧς ὁ ἀμυνόμενος ἑδραιοῦται ἰσχυρῶς.

5) Ὡς ζώνης καλύψεως: Καλύπτει ζωτικοὺς χώρους ὡς:

—Τὴν Μεσόγειον.

—Τὴν Ἀλγερίαν καὶ Τύνιδα.

—Τὴν Βαλκανικήν.

6) Ὡς πηγῆς πολεμικοῦ δυναμικοῦ: Αἱ στρατηγικαί της ὗλαι εἶναι ἀσήμαντοι εἰς ἀσήμαντον ποσόν.

—Ἡ βιομηχανία της (πολεμική) ἐξαίρετος κατέχουσα τὴν 4ην θέσιν μεταξὺ τῶν λοιπῶν κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ.

—Αἱ ἔνοπλοι αὐτῆς δυνάμεις ἀνασυγκροτηθεῖσαι μεταπολεμικῶς κι' ἐξοπλισθεῖσαι μὲ σύγχρονα ὅπλα καὶ ἀεροσκάφη ἐκπαιδευθεῖσαι βάσει τῶν προβλέψεων καὶ ἀρχῶν τοῦ ΝΑΤΟ ἀποτελοῦν ἰσχυρὰν δύναμιν ἱκανὴν ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν ἀποστολήν της.

—Οὐχ' ἧττον ἡ ἰσχὺς τοῦ ΚΚΙ καὶ ἡ πατροπαράδοτος ἀντιπάθεια τοῦ Ἰταλοῦ πρὸς τὸν πόλεμον, εἶναι παράγοντες ὑπολογιζόμενοι σοβαρῶς διὰ τὴν βαθμολογίαν τοῦ ηθικοῦ τῶν ἐνόπλων δυνάμεων.

7) Ἀδύνατα σημεῖα: Τὸ ἐκτεταμένον τῶν παραλίων καὶ τὸ λίαν ἐπίμηκες τῆς χερσονήσου θέτει τὴν χώραν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ κυριάρχου τῆς Μεσογείου.

—Τὸ στενὸν τοῦ Ὀτράντο ἐλεγχόμενον ἀπὸ τὸν Αὐλῶνα—Σάσωνα καὶ ἀπὸ τῆς βάσεως Ἀλβανία, καθιστᾶ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν κλειστήν, ἐξ ἧς ὁ πιθανὸς ἀντίπαλος εἰς μέλλοντα πόλεμον θ' ἀπειλῇ δι' ἀμφιβίων ἐπιχειρήσεων τὰ Α παράλια τῆς Ἰταλίας.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΑ

Κατέχει τὸ κεντρικὸν ΒΔ τμῆμα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ἐκτεινομένη μεταξὺ τῶν παραλλήλων 40° 51΄ 20΄΄ καὶ 46° 53΄΄ β.π. καὶ 13° 23΄ 12΄΄ καὶ 23° 2΄ α. μ. συνορεύουσα δὲ μετὰ τῆς Ἰταλίας, Αὐστρίας, Οὐγγαρίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας. Ἔχει ἔκτασιν 256.880 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 16.930.000 μὲ πρωτ. τὸ Βελιγράδιον (479.000).

Ι. Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις

Ὁ Γ. χῶρος κατωκεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ διαφόρων Ἰλλυρικῶν φυλῶν. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἤσκησε σημαντικὴν ἐπιρροὴν ἐπ'

αὐτῶν ἐνῶ ἡ εἰσβολὴ τῶν Κελτῶν ἤλλαξεν ἐθνογραφικῶς τὴν σύστασιν τῶν Σερβικῶν χωρῶν. Νέα ἀλλαγὴ ἐπέρχεται μὲ τὴν Ρωμαϊκὴν κατάκτησιν, μετὰ δὲ τὴν κατάρρευσιν τοῦ Δυτ. Ρωμ. Κράτους ἐπηκολούθησαν εἰσβολαί, Γότθων, 'Αβάρων καὶ Σλαύων (Ζ' αἰῶνα μΧ). Οἱ Σλαῦοι ἐπεκταθέντες μέχρις 'Αχρίδος καὶ Δυρραχίου ἀπωθήθησαν ταχέως ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν. 'Ο ἐκχριστιανισμὸς τῶν Σέρβων ἤρχισεν ἐπὶ 'Ηρακλείου τὸ δὲ Βυζάντιον διεκδικεῖ τὴν ἐπ' αὐτῶν κυριαρχίαν, τὴν ἐποχὴν Πορφυρογεννήτου καὶ Κομνηνοῦ (1196—1228) ἐνῶ ἐπὶ Στεφ. Δουσὰν οἱ Σ. ἵδρυσαν (1331—1355) πανίσχυρον Κράτος. Συνεπείᾳ τῆς ἥττης τῶν Σλαύων εἰς Κοσσυφοπέδιον (1389) ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Τούρκους. 'Ελευθεροῦνται ἀργότερον διὰ νὰ κατακτηθοῦν ὁριστικῶς ὑπὸ τῶν Τούρκων μετὰ τὴν νέαν ἀναμέτρησιν των εἰς Κοσυφοπέδιον (1448).

'Η πρώτη ἐπανάστασις τῶν Σέρβων κατὰ τῶν Τούρκων ἐκδηλοῦται τὸ 1804 ὑπὸ ἀρχηγὸν τὸν Τσέρνω Γεώργη (Καραγεώργη). 'Η συνθήκη 'Αδριανουπόλεως (1827) ὥριζε καὶ τὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Σερβίας. Αἱ δύο οἰκογένειαι Καραγεώργεβιτς καὶ 'Οβρένοβιτς ἡγεμονεύουν ἐναλλὰξ καὶ τὴν 22αν Φεβρουαρίου 1882 ὁ Μιλᾶνος 'Οβρένοβιτς ὑψώνει τὴν ἡγεμονίαν εἰς Βασίλειον.

Τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ἐκδηλοῦται σοβαρὰ κίνησις πρὸς ἕνωσιν τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων εἰς μίαν εὐρυτέραν οἰκογένειαν τῶν Νοτιοσλαύων.Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται τὸν Δεκέμβριον 1919.

Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι 1912—13 ἔχουν ὡς συνέπειαν τὴν μεγέθυνσιν τῆς Σερβίας ἀλλ' ὁ ἐπακολουθήσας α' παγκόσμιος πόλεμος μὲ πρῶτον στόχον τὴν χώραν ἔσβησε προσκαίρως ἐκ τοῦ χάρτου τὴν Σερβίαν ἥτις κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Γερμανοαυστριακῶν καὶ τῶν Βουλγάρων. 'Η νίκη τῶν συμμάχων ἐδημιούργησε τὴν μεγάλην Γιουγκοσλαυΐαν ἥτις ἦτο πιστὴ φίλη καὶ σύμμαχος, μεταπολεμικῶς, τῆς Δύσεως. Μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἡ Γιουγκοσλαυΐα ἔμεινεν ἀρχικῶς οὐδετέρα, ἀργότερον ὅμως—25 Μαρτίου 1941—ὑπέγραφε τριμερῆ συμφωνίαν «ὑποταγῆς» μὲ τὴν Γερμανίαν καὶ Οὐγγαρίαν. Τὸ σημειωθὲν κίνημα ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Δουσὰν Σίμοβιτς ἐπανέφερε τὴν Γιουγκοσλαυΐαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Δύσεως ἐνῶ τὴν 6ην 'Απριλίου ἐξεδηλοῦτο ἡ ἐπίθεσις ἐκ τῆς βάσεως Βουλγαρία τῶν Γερμανῶν κατὰ τῆς χώρας. 'Εντὸς 11 ἡμερῶν κατελήφθη ἡ χώρα. Μετ' οὐ πολὺ ὁ στρατηγὸς Μιχαήλοβιτς ἀναλαμβάνει ἀνταρτικὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν κατακτητῶν. 'Αργότερον ὁ Γραμματεὺς τοῦ Κ.Κ.Γ. 'Ιωσὴφ Μπρὸζ ἱδρύει ἀνταρτικὰς ὁμάδας παρτιζάνων καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῶν Τσέτνικ, γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἐπέτυχεν εὐκόλως διαβαλὼν τὸν Μιχαήλοβιτς ὡς συνεργαζόμενον μετὰ τῶν Γερμανοϊταλῶν.

Μὲ τὸ πέρας τοῦ πολέμου καὶ ἀφοῦ ἐξηπάτησεν ὁ Τίτο τὸν βασιλέα Πέτρον, ἀνέλαβε τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας κηρύξας ἀμέσως ἔκπτωτον τὴν δυναστείαν. Ὁ Τίτο ἐνετάχθη εἰς τὴν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Κρεμλίνου Κομινφορμικὴν παράταξιν ἐξ ἧς ἀπεσχίσθη κατόπιν διαφωνιῶν τὸν Ἰούλιον 1948. Ἔκτοτε ἡ χώρα τηρεῖ πολιτικὴν οὐδετερότητος πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς συνασπισμούς, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιτυγχάνει σημαντικὰ οἰκονομικὰ ὠφέλη ἐξασφαλίζουσα κυρίως τὴν ὑποστήλωσιν τῆς παραπαιούσης οἰκονομίας της.

II. *Ὀργάνωσις Πολιτική, θρησκευτική, κοινωνική*

Ἡ Γιουγκοσλαυία περιελθοῦσα διαρκοῦντος τοῦ β΄ παγκοσμίου πολέμου ὑπὸ τὴν πλήρη κυριαρχίαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν παρτιζάνων Ἰωσὴφ Μπρὸς (Τίτο) ἀνεκήρυξεν εὐθὺς ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ πολέμου τὸ κομμ. καθεστὼς κι' ἐνετάχθη εἰς τὴν παράταξιν τοῦ Σοβιετικοῦ Μπλόκ. Ἡ ρῆξις τοῦ Τίτο (Ἰούλιος 1948) μετὰ τῆς Κόμινφορμ εἶχεν ὡς ἄμεσον συνέπειαν ν' ἀκολουθήσῃ οὗτος ἰδίαν ἀνεξάρτητον πολιτικήν, τὴν τοῦ ἐπιστημονικοῦ Σοσιαλισμοῦ βασιζομένην δὲ — κατὰ τὸν Τίτο πάντοτε — εἰς τὸν ὀ ρ θ ό δ ο ξ ο ν Μαρξισμόν.

Ὁ Γιουγκοσλαυικὸς Κουμμουνισμός (Τιτοϊσμός) παρουσιάζει τὰς ἑξῆς περίπου διαφορὰς πρὸς τὸν Ρωσικὸν Κομμουνισμόν:

1. Ἀντὶ τῆς ὁλοκληρωτικῆς καὶ ἀμέσου ἐθνικοποιήσεως τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς, εἰσάγει τὴν ἐθνικοποίησιν μόνον τῶν μεγάλων καὶ σχετικῶς μεγάλων ἐπιχειρήσεων, ἐπιτρέπων τὴν λειτουργίαν τῶν ἀτομικῶν ἢ συνεταιριστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν μικρὸν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν.

2. Εἰς τὰς Ἐθνικοποιηθείσας ἐπιχειρήσεις διετήρησε τὸ διευθυντικὸν καὶ τεχνικὸν προσωπικὸν καὶ δὲν τὸ ἐξεκοθάρισεν ὡς φορέα τῆς ἀστικῆς ἰδειολογίας.

3. Εἰσήγαγε τὸν θεσμὸν τῶν συμβουλίων διὰ τὴν κατεύθυνσιν καὶ διαχείρισιν τῶν Ἐθνικοποιηθεισῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν μελῶν των ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν εἶναι ἢ ὄχι μέλη τοῦ Κόμματος.

4. Εἰς τὸν Κρατικὸν σχεδιασμὸν τῆς οἰκονομίας, εἰσήγαγε τὴν οἰκονομικὴν ἀποκέντρωσιν, τῆς παραγωγῆς καθοριζομένης κατὰ ἐπιχείρησιν ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων, ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν δυνατοτήτων τοῦ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως.

5. Τὰ ὅρια ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας καὶ ἡ ἀποτίμησις τῆς ἐργασίας καθορίζονται ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων, ἀναλόγως τῆς

παραγωγῆς καὶ τῆς συγκεντρωθείσης ὑπεροξίας, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς μὴ ὑπερβάσεως ὡρισμένου ἀνωτάτου ὁρίου ἡμερομισθίων καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν πρὸς τὸ Κράτος ὑποχρεώσεων.

6. Ἀντὶ τῆς ἀναγκαστικῆς συλλογικῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας ὑπὸ τὴν μορφὴν τῶν κολχόζ, υἱοθέτησε τὴν συνεταιριστικὴν ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς, τοῦ ἀγρότου παραμένοντος ἰδιοκτήτου τῆς γῆς του, καθὼς καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἑκουσίας ἀποχωρήσεώς του ἐκ τῆς συνεταιριστικῆς ὀργανώσεως.

7. Δὲν παραδέχεται τὸν ἀπόλυτον ταυτισμὸν τοῦ Κόμματος πρὸς τὸ Κράτος.

8. Ὑποστηρίζει τὴν ἔννοιαν τῆς Ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος καὶ δὲν ὑποτάσσει τὴν ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους εἰς τὴν ἰδεολογικὴν κηδεμονίαν.

9. Ἐπιτρέπει τὴν μέχρις ὁρίου τινὸς ἄσκησιν τῆς κριτικῆς εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς ἐκδηλώσεως τοῦ καθεστῶτος ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς μὴ διακυβεύσεως τῆς ὑποστάσεώς του.

10. Διακηρύσσει τὴν ἐνεργὸν συνύπαρξιν καὶ συνεργασίαν μεθ' ὅλων τῶν κρατῶν, ἀνεξαρτήτως τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ συστήματός των, ἐνῶ τὴν συνεργασίαν καὶ τὰς σχέσεις του μὲ τὰς ἄλλας «Σοσιαλιστικὰς χώρας» τὴν ἀντιλαμβάνεται μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς κοινότητος τοῦ σκοποῦ, χωρὶς τὸ δικαίωμα τῆς παρεμβάσεως ἢ τῆς κηδεμονίας εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν ἑκάστης χώρας, ἐχούσης τὸ δικαίωμα νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸν σκοπὸν δι' οὑουδήποτε τρόπου ἤθελε κρίνει αὐτη, ἀναλόγως τῶν ἐγχωρίων συνθηκῶν καὶ ἰδιομορφιῶν.

11. Παραδέχεται γενικῶς τὴν ἀνάγκην ἀναθεωρήσεως καὶ ἀναπροσαρμογῆς τῶν βασικῶν «θέσεων» θεωρίας καὶ τοῦ συστήματος ἀναλόγως τῆς πολιτιστικῆς καὶ τεχνικῆς ἐξελίξεως, ἀπορρίπτων τὸν δογματισμὸν καὶ τὴν Σοβιετικὴν θεωρίαν περὶ «σοσιαλιστικοῦ προτύπου» καὶ «πρωτοπορείας» εἰς τὸ Διεθνὲς κομμουνιστικὸν κίνημα.

12. Ἐφαρμόζεται ἐλαστικώτερος εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ ταξικὴν διαφοροποίησιν καὶ περισσότερον εὐαίσθητος εἰς τὰς ἐκ τῶν κάτω πιέσεις, καταβάλλει δὲ πραγματικὴν προσπάθειαν περιορισμοῦ τῆς γραφειοκρατίας καὶ ἀμβλύνσεως τῆς ὁλοκληρωτικότητος τοῦ καθεστῶτος.

Ἡ θρησκεία ἀνέκαθεν ἦτο ἀνομοιογενής. Ὑπάρχουν:

— Ὀρθόδοξοι Σέρβοι καὶ Ἕλληνες	49,53 %	τοῦ	πληθυσμοῦ.
— Καθολικοὶ (Κροᾶται — Σλοβένοι)	36,77 %	»	»
— Μουσουλμᾶνοι	12,52 %	»	»
— Διαμαρτυρόμενοι	1,14 %	»	»
— Ἑβραῖοι	0,04 %	»	»

Τὸ καθεστὼς διὰ τοῦ Συντάγματος καὶ εἰδικοῦ Νόμου (1955) περὶ τῆς νομικῆς θέσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιτρέπει ἀεξιθρησκεῖαν. Ἐν τούτοις τὸ ΚΚΓ διὰ τῆς καθόλου πολιτικῆς καὶ τῆς πρὸς τὴν νεολαίαν ἀγωγῆς του ἐπιδιώκει ν' ἀποβληθῇ ἀπὸ τὸν λαὸν τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα.

Ἡ κοινωνικὴ ὀργάνωσις τῆς χώρας εἶναι κατὰ τὸ κομμουνιστικὸν πρότυπον.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκλέγεται ἐκ τῶν μελῶν τῆς Λαϊκῆς Ὁμοσπονδιακῆς Συνελεύσεως. Ἡ ΛΟΣ ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ:

— α) Ὁμοσπονδιακοῦ Συμβουλίου.

— β) Συμβουλίου Παραγωγῶν.

Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἀσκεῖ τὸ Ὁμοσπονδιακὸν Ἐκτελεστικὸν Συμβούλιον τὴν δὲ δικαστικὴν τὰ δικαστήρια: Κεντρικὰ ἢ Γεν. Διοικήσεων, Νομαρχιακά, Ἐπαρχιακά, Λαϊκὰ καὶ τὰ Στρατοδικεῖα εἰς ἃ παραπέμπονται πάντα τὰ κατὰ τοῦ καθεστῶτος ἀδικήματα.

III. *Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν*

Ἡ ἀνάπτυξις βαρείας βιομηχανίας ἀπερρόφησε τὴν κυρίαν μέριμναν τοῦ καθεστῶτος. Καὶ ναὶ μὲν τὰ πενταετῆ προγράμματα (ἀπὸ τοῦ 1947) δὲν ἀπέδωσαν τὰ ἐπιδιωκόμενα· ἐν τούτοις σημαντικὴ πρόοδος ἐπετελέσθη εἰς τὴν βαρεῖαν βιομηχανίαν, ἥτις παράγει σήμερον ὀχήματα, ἀτμομηχανάς, ἀτομικὸν ὁπλισμόν, ἀεροσκάφη, κινητῆρας καὶ ἀνταλλακτικὰ ἀεροσκαφῶν, πυροβόλα καὶ ἅρματα μάχης.

Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς χώρας εἶναι σημαντικὸς ἀλλ' ἀνεκμετάλλευτος. Ἡ Γιουγκοσλαυία ἔχει ἄνθρακας, ὑγρὰ καύσιμα (256.800 ἐτησία παραγωγή), σιδηρομετάλλευμα, χαλκόν, μεταλλεύματα ψευδαργύρου, ἀργύρου καὶ μολύβδου, βωξίτην, ἀλουμίνιον, χρώμιον, οὐράνιον (ἐκμεταλλευόμενον ὑπὸ τῶν Ρώσων), μαγνήσιον, ὑδράργυρον, ἀμίαντον, μαγγάνιον, νικέλιον, ἀντιμόνιον, μολυβδένιον, κοβάλτιον, βολφράμιον, ἀρσενικόν, βαρύτην, γραφίτην, πυρίτην, χρυσόν. Ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία, καίτοι προπολεμικῶς ἀπετέλουν τοὺς κατ' ἐξοχὴν κλάδους ἐθνικῆς παραγωγῆς, ἔχουν τεθῆ σήμερον εἰς δευτερεύουσαν μοῖραν, τῆς Κυβερνήσεως ἀποσκοπούσης κυρίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βαρείας βιομηχανίας καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου.

IV. *Πολιτική, οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχὺς*

Τὸ καθεστὼς δέον νὰ θεωρῆται σταθερόν, λόγῳ τῆς ἀνοχῆς

κυρίως τοῦ 'Εθνικιστικοῦ στοιχείου. 'Υπολογίζονται ἐν Γιουγκοσλαυΐᾳ σήμερον, 60—65% 'Εθνικισταί, 25—30% Τιτοϊσταί καί 5—10% Κομινφορμισταί. Τό ὑφιστάμενον καθεστώς ἕνεκα τῆς βραδείας ἀλλά σταθερᾶς στροφῆς του καί πρός τήν Δύσιν καί τῆς προοδευτικῶς παρεχομένης ἐλευθερίας εἰς τό 'Εθνικιστικόν στοιχεῖον, ὑποστηριζόμενον δέ ὑπό τῶν Δυτ. Δυνάμεων βαίνει ὁλονέν καί περισσότερον σταθεροποιούμενον.

'Η ἐκ μέρους τῶν ἐθνικιστῶν (ἐξωτερικοῦ τε κι' ἐσωτερικοῦ) ἀντίδρασις ἀσυντόνιστος κατ' ἀρχήν, ἔχει μειωθεῖ καταστᾶσα ἀσήμαντος.

'Αξιόλογος ὅμως εἶναι ἡ ἐκ τῶν Κομινφορμικῶν στοιχείων ἀντίδρασις ὑποκινουμένη ὑπό τῆς Μόσχας κι' ἐκδηλουμένη διά τῆς διεισδύσεως πρακτόρων εἰς τόν κρατικόν μηχανισμόν, σαμποτάζ καί ἐντέχνου διαβρώσεως τοῦ ἠθικοῦ τοῦ λαοῦ. 'Η Κυβέρνησις ἀντιπαλαίει κατ' αὐτῶν ἀποτελεσματικῶς διά τῆς προπαγάνδας, διαφωτίσεως καί ἐντόνων κατασταλτικῶν μέτρων.

'Η οἰκονομική κατάστασις τῆς χώρας δέν εἶναι καλή. Τό παθητικόν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους ὑπερέβη (1952) τό 1 δίς ἐκ. δολλαρίων. 'Η νομισματική ἀναπροσαρμογή τοῦ 1953 ἥτις ἀπό τιμήν 1 δολλ. πρός 50 δηνάρια καθώρισε 1 δολλ. πρός 300 δηνάρια, ἐπρόλαβε μέν τήν πτώχευσιν ἀλλά καί ὑπεβίβασεν ἔτι πλέον τό βιοτικόν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ. 'Η οἰκονομική πάντως βοήθεια τῶν ΗΠΑ συνετέλεσε καί συντελεῖ εἰς τήν ὑποστήλωσιν τοῦ οἰκονομικῶς κλονιζομένου καθεστῶτος.

Τό πολεμικόν δυναμικόν τῆς χώρας εἶναι ἀρκετά καλόν ὑπολογιζόμενον ὡς ἱκανόν ν' ἀνθέξῃ τό βάρος τῆς πο εμικῆς ἰσχύος τῶν δορυφόρων, ἔναντι ὅμως τῶν Ρώσων θά εἶναι μειωμένης ἀντιδράσεως. 'Ο στρατός σήμερον ἀνέρχεται εἰς πλέον τῶν 350.000 ἀνδρῶν. 'Εν ἐπιστρατεύσει θά ἀνέλθῃ εἰς 2 ἐκ. περίπου.

V. *Στρατιωτικαί βλέψεις καί διεκδικήσεις*

— 'Εκ τῆς Βουλγαρίας: τήν Μακεδονίαν τοῦ Πιρίν (μέσην κοιλάδα Στρυμόνος).

— 'Εκ τῆς 'Ελλάδος: τήν «Μακεδονίαν τοῦ Αἰγαίου» (ἥτις καταλαμβανομένη περιορίζει τήν 'Ελλάδα εἰς τό ὀρεινόν της κέλυφος τοῦ 'Ολύμπου)

— 'Εκ τῆς Ρουμανίας τήν περιοχήν Βανάτου:

— 'Εκ τῆς Οὐγγαρίας: τό τρίγωνον Μπάγιας—Πετσούγιας — Μοχάτς.

—Ἐκ τῆς Αὐστρίας: περιοχαὶ Κορούσκας καὶ Γκραντίσκα.

—Ἐκ τῆς Ἰταλίας. Μετὰ τὴν ρύθμισιν τῆς «γραμμῆς Μόργκαν» καὶ τοῦ ζητήματος τῆς Τεργέστης διὰ τῆς συνθήκης Λονδίνου (5 Ὀκτ. 1954) πιστεύεται ὅτι δὲν τρέφει ἄλλην βλέψιν ἐπὶ Ἰταλικῶν ἐδαφῶν ἡ Τιτοϊκὴ Γιουγκοσλαυία.

VI. *Στρατιωτικὴ ἀξία*

Α. *Ὑψπ. Κοσυφοπεδίου* (Σχ. 11).

Εὑρίσκεται εἰς τὸν ΝΔ χῶρον τῆς Λ.Δ. Σερβίας τελοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς περιοχῆς του ὑπὸ τὸ διοικητικὸν καθεστὼς τοῦ αὐτονόμου Κοσόβου, κατὰ δὲ τὸ ὑπόλοιπον ὑπὸ τὴν αὐτόνομον διοίκησιν Μετόχια.

Περιορίζεται ὑπὸ τῶν ὀρέων: Ἀλβανικαὶ Ἄλπεις — Μόκρα — Κοπάονικ — Ράνταν — Σβέτο Ἰλία — ὄρη Κάτω Μυσίας — Σκάρδος — Τσερνολγιέβα. Ἡ ὅλη περιοχὴ εἶναι ἐκ χαμηλῶν λοφοσειρῶν μέχρι 560 μ. κι' εὑρίσκεται εἰς μ.ὑ. 550 μ.

Τὸ ὑψπ. Κοσυφοπεδίου ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῶν Σκοπίων (Ν) καὶ τοῦ Κουμανόβου, τῆς Νύσης καὶ Σόφιας (Α), τοῦ Κραλιέβου — μέσῳ κοιλάδος π. Σίντνιτσα — καὶ τοῦ Βελιγραδίου (Β), τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῆς Β Ἀλβανίας (Δ).

Κέντρα σημαντικὰ εἶναι ἡ Πριστίνα, Μιτροβίτσα, Κόσοβο Πόλιε καὶ Πρισρένη. Τὸ ὑψπ. κατέχει δεσπόζουσαν θέσιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ ὁ δὲ κύριος τῆς περιοχῆς δύναται ν' ἀχθῇ πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν ἤτοι πρὸς Ἀδριατικὴν (Δ), Αἰγαῖον (Ν) — διὰ τῆς κοιλάδος π. Ἀξιοῦ — πρὸς Βελιγράδιον (Β) καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ ὑψπ. Σόφιας — Σαμακόβου (Α). Ὁ κάτοχος τοῦ Κοσυφοπεδίου ἀποκόπτει τὰς συγκοινωνίας Σόφιας — Ἀδριατικῆς ἀλλὰ καὶ Σερβίας — Αἰγαίου. Ὁ ὅλος χῶρος προσφέρεται διὰ τὴν συγκέντρωσιν δυνάμεων προτιθεμένων νὰ ἐνεργήσουν ὡς ἀπὸ βάσεως ἐξορμήσεως. Τὸ ὁμαλὸν τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ μὴ ὕπαρξις φυσικῶν κωλυμάτων ἐπιτρέπει τὴν δρᾶσιν μηχανοκινήτων τῶν ὁποίων ἐξ ἄλλου ἡ κάλυψις ἐκ τῆς ἐναερίου ἐπιτηρήσεως εἶναι εὐχερὴς ἐντὸς τῶν πυκνῶν δασῶν τῶν κατεχόντων τὸ πλεῖστον τὴν ὑψιπεδινὴν περιοχήν.

Μειονέκτημα σοβαρὸν διὰ τὸν κρατοῦντα σήμερον εἶναι ἡ ἀνομοιογένεια τοῦ κατοικοῦντος πληθυσμοῦ. Περίπου 700.000 Ἀλβανοὶ Γκέγκηδες μὲ τὸ χαμηλότερον βιοτικὸν ἐπίπεδον ἐξ ὅλων τῶν φυλῶν τοῦ Γιουγκοσλαυικοῦ μωσαϊκοῦ, κατοικοῦν ἐν τῇ περιοχῇ Κοσυφοπεδίου. Οὗτοι, κατ' ἀρχήν, διάκεινται κακῶς πρὸς τὸ νῦν καθεστὼς

ὑποκινούμενοι κυρίως ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς προπαγάνδας, δρώσης παντοιοτρόπως.

Β' Στρατιωτικὴ ἀξία Γιουγκοσλαυικοῦ χώρου γενικῶς

α) Λόγῳ θέσεως: Κατέχουσα τὴν Β καὶ ΒΔ περιοχὴν τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἀποτελεῖ τὸν διαχωρίζοντα τοὺς δύο μεγάλους συνασπισμοὺς γεωγραφικὸν χῶρον ἐν τῇ περιοχῇ. Καλύπτει ἐξ ὁλοκλήρου ἀπ' Α τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον. Κρατεῖ τὴν Ρωσίαν μακρὰν τῆς Μεσογείου. Παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν Σοβιετικῶν βάσεων Βουλγαρίας καὶ Ἀλβανίας. Χαλαρώνει μέγα μέρος τῆς πρὸς Ἑλλάδα πιέσεως ἐκ Β. Ἐξουδετερώνει μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ τοῦ Κομινφορμικοῦ συνασπισμοῦ. Εὑρίσκεται εἰς πλευρικὴν θέσιν ὡς πρὸς ἄξονας προελάσεως ἐκ Δ πρὸς Α.

β) Ὡς βάσεως ἐπιχειρήσεων: Ἐὰν κατείχετο ὑπὸ τοῦ Ἀνατ. συνασπισμοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ οὗτος πρός: α) ΝΔ κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ διὰ Σικελίας πρὸς Τύνιδα καὶ Β. Ἀφρικήν. β) Ν κατὰ τῆς Ἑλλάδος μὲ σκοπὸν τὴν γεφύρωσιν μέσῳ Κρήτης καὶ Κυρηναϊκῆς τοῦ Λιβυκοῦ πελάγους.

Ἐὰν κατείχετο ὑπὸ τοῦ ΝΑΤΟ θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς βάσις κατὰ τῆς Ρουμανίας, Βουλγαρίας καὶ Οὐγγαρίας ἐξ ὧν θὰ ἠπειλεῖτο ἀκολούθως τὸ ἀριστερὸν τῆς ὅλης ἐχθρικῆς διατάξεως.

γ) Ὡς ζώνης συγκοινωνιῶν: Ἂν καὶ τὸ ὁδικὸν δίκτυον εἰς οὐχὶ καλὴν κατάστασιν, ὁ συνδυασμός του μὲ τὸ σιδηροδρομικὸν καὶ εἴς τινας περιοχὰς μετὰ τοῦ ποταμίου, διευκολύνει τὰς μεταφορὰς συγχρόνου στρατοῦ. Σημαντικοὶ συγκοινωνιακοὶ κόμβοι ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ διευρύνουν τὸ ὅλον δίκτυον τοῦ ἐσωτερικοῦ συνδέοντες τοῦτο μετὰ λιμένων ἀνεφοδιασμοῦ καὶ τῶν περιοχῶν Αἰγαίου, Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Εὐξείνου Πόντου (μέσῳ Δουνάβεως) καὶ τῆς μεγάλης Οὐγγρικῆς πεδιάδος.

δ) Ὡς ζώνης καλύψεως: Καλύπτει ἀπὸ Β τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ Δ τὴν Βουλγαρίαν, ἀπὸ ΝΔ τὰς χώρας τοῦ Ἀνατ. συνασπισμοῦ καὶ ἀπ' Α τὴν Ἰταλίαν, ἐνῶ κρατεῖ ζηλοτύπως κεχωρισμένας χερσαίως τὰς βάσεις Ἀλβανίαν — Βουλγαρίαν· ἀποτελεῖ παράγοντα ἰσορροπίας ἐν τῇ Βαλκανικῇ.

ε) Ὡς πηγῆς πολεμικου δυναμικοῦ: Ἔχει ἀξιόλογον βιομηχανίαν ἥτις προβλέπεται ν' ἀναπτυχθῇ ἔτι πλέον. Ὁ ὀρυκτὸς τῆς χώρας πλοῦτος εἶναι σημαντικὸς καὶ τὸ ὑπέδαφος ἀνεκμετάλλευτον. Λόγῳ τοῦ ἀριθμητικοῦ δυναμικοῦ τῶν ἐνόπλων της δυνάμεων ἀποτελεῖ σημαντικὸν παράγοντα ἐν τῇ ΝΑ Εὐρώπῃ. Ἔναντι

τῶν ὁμόρων της Κομινφορμικῶν κρατῶν ἔχει ἱκανότητα ἀντιπαραβολῆς οὐχὶ ὅμως καὶ ἔναντι τῶν Ρωσικῶν δυνάμεων.

στ) Ἱ σ τ ο ρ ι κ α ὶ ἐ π ι β ε β α ι ώ σ ε ι ς: Ἡ δὶς ἀναμέτρησις εἰς Κοσυφοπέδιον τὸν ΙΔ' καὶ ΙΕ' αἰῶνα καὶ ἡ κατάκτησις τῆς περιοχῆς ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἀπέδειξε τὴν στρατηγικὴν ἀξίαν τῆς περιοχῆς ἀφοῦ ἐπηκολούθησεν ἡ κυριαρχία τοῦ νικητοῦ ἐπὶ τῆς Βαλκανικῆς. Κατὰ τὴν κατοχὴν (1941—44) συνεπεία τοῦ παρτιζανικοῦ ἀγῶνος τῶν Γιουγκοσλαύων, καθηλώθησαν 40 μεραρχίαι Γερμανικαὶ καὶ 27—28 εἰς τὸ Ἰταλικὸν θέατρον. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Κ. Σ. ἀγῶνος, ἡ ἐνίσχυσις τῶν συμμοριτῶν ἐκ Γιουγκοσλαυίας περιήγαγεν εἰς δυσχερεστάτην θέσιν τὴν Ἑλλάδα.

ζ) Ἀ δ ύ ν α τ α σ η μ ε ῖ α: Τὸ ἐκτεταμένον τῶν συνόρων (2.150 χλμ.), ἡ ἔλλειψις ἐθνικῆς συνειδήσεως, ὁ μέγας ἀριθμὸς μειονοτήτων, ὁ θρησκευτικὸς διαχωρισμός, ἡ ἔλλειψις συνοχῆς μεταξὺ τῶν πληθυσμῶν τῶν 6 Λ. Δ., ἡ δρᾶσις τῆς Κομινφορμικῆς προπαγάνδας, τὸ προσωποπαγὲς μονολιθικὸν καθεστὼς τὸ ὁποῖον ἀφίνει ἄνευ ἀπαντήσεως πολλὰ ἐρωτήματα τιθέμενα ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ Τίτο.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΑΛΒΑΝΙΑ

Ι. Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις

Ἱστορικὰ στοιχεῖα σαφῆ περὶ Ἀλβανίας καὶ μέχρι τοῦ ΙΑ' αἰῶνος ἐλλείπουν. Καθ' ὅλον τὸν μεσαιωνικὸν βίον τοῦ Βυζαντίου ἡ περιοχὴ ἀναφέρεται ὡς «θέμα Δυρραχίου». Ἀργότερον ἔγινε τμῆμα τοῦ «Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου». Οὐδαμοῦ ὅμως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀναφέρεται ὡς χώρα λαοῦ μὲ σαφῆ ὅρια κι' ἐθνογραφικὸν χαρακτῆρα. Οἱ συνεχεῖς ἀγῶνες μεταξὺ κυριάρχων Βυζαντινῶν καὶ τῶν ἐπιδρομέων τοῦ Βορρᾶ εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα πολλοὶ τῶν Ἀρβανιτῶν νὰ μετακινηθοῦν πρὸς Ν καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς ἀσφαλέστερα θέματα τοῦ Βυζαντίου, τὴν Εὔβοιαν, Ἀττικήν, Ἀργολίδα καὶ περιοχὴν Σαρωνικοῦ.

Τὸ 1360 μὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Σερβικοῦ Κράτους ἐμφανίζονται καὶ τὰ πρῶτα ἀνεξάρτητα Ἀλβανικὰ κρατίδια Σκόδρας καὶ Δυρραχίου. Ὁ ἡγεμὼν Γεώρ. Καστριώτης ἢ Σκεντέρμπεης (1414—1476) προέβαλεν ἡρωϊκὴν ἀντίστασιν κατὰ τῶν Τούρκων ἀλλ' ἡ ὅλη χώρα ὑπέκυ-

ψεν εἰς τὴν Τουρκικὴν δύναμιν. Καθ' ὅλην τὴν Τουρκοκρατίαν οἱ ἀγῶνες τῶν 'Αλβανῶν περιορίζονται εἰς ἀγῶνας κατὰ τῶν Μαυροβουνίων. Τὸ 1912 τῇ ἐπινεύσει τῆς 'Ιταλίας καὶ Αὐστροουγγαρίας ἱδρύεται «Κράτος» 'Αλβανία τοῦ ὁποίου – τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ – ὁ βίος ἄρχεται οὐσιαστικῶς τὸ 1914 μὲ τὴν ἄφιξιν τοῦ Βασιλέως Γουλιέλμου τοῦ Βὴδ ὅστις ὅμως εὑρεθεὶς πρὸ δυσχερειῶν ἐγκαταλείπει τὸ ἴδιον ἔτος τὴν χώραν. 'Η 'Ιταλία εὐθὺς ἀμέσως ἀσκεῖ τὴν οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν ἐπιρροήν της εἰς 'Αλβανίαν. 'Η 'Ιταλοαλβανικὴ Συνθήκη, πενταετοῦς ἰσχύος, τοῦ 1926 ὑπογραφεῖσα εἰς Τίρανα ἐπιφέρει σημαντικὴν μείωσιν τῆς 'Αλβανικῆς κυριαρχίας καὶ οἰκονομικὴν ὑποδούλωσίν της εἰς τὴν 'Ιταλίαν. 'Η πλήρης ὑποδούλωσις συνετελέσθη τὴν 9ην 'Απριλίου 1939 ὅτε οἱ 'Ιταλοὶ κατέλαβον τὴν χώραν διὰ νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν μῆνας τινὸς βραδύτερον ἐξαίρετον ὁρμητήριον κατὰ τῆς 'Ελλάδος. Κατὰ τὴν κατοχὴν ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνταρτῶν 'Εμβὲρ Χότζα προετοιμάζει τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ κομμουνισμοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ἥτις καὶ ἐγένετο τὴν 29 – 11 – 1944 μετὰ τὴν ἐκ τῆς χώρας ἀποχώρησιν τῶν Γερμανῶν. Σήμερον ἡ 'Αλβανία ἀποτελεῖ δορυφόρον τοῦ κομμουνιστικοῦ στερεώματος, προωθημένην βάσιν του ἐν τῇ 'Ελληνικῇ χερσονήσῳ καὶ μοναδικὴν ἐν τῇ Μεσογείῳ.

ΙΙ. 'Οργάνωσις πολιτική, θρησκευτικὴ καὶ κοινωνικὴ

Κατὰ τὸ κομμουνιστικὸν πρότυπον, τὸ Κ.Κ. κατευθύνει καὶ ἐλέγχει τὴν πολιτικήν, οἰκονομικὴν καὶ στρατιωτικὴν δραστηριότητα τῆς 'Αλβανίας. Περιλαμβάνει Πολιτικὸν Γραφεῖον, Κ. Ε., Νομαρχιακὰς 'Επιτροπάς, Περιφερειακὰς 'Επιτροπάς, Κομματικὰς 'Οργανώσεις Βάσεως. 'Ανωτάτην 'Αρχὴν ἀποτελεῖ τὸ Προεδρεῖον Βουλῆς. 'Η Νομοθετικὴ 'Εξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς τὴν δὲ 'Εκτελεστικὴν 'Εξουσίαν ἐνασκεῖ ἡ ἐκλεγομένη Κυβέρνησις. Τὴν Δικαστικὴν Λαϊκὸν Δικαστήριον ἐκλεγόμενον ὑπὸ τῆς Βουλῆς. 'Ισχυροτέρα προσωπικότης εἶναι ὁ 'Εμβὲρ Χότζα. Οὐδεμία θρησκεία εἶναι ἐπίσημος. Τὸ Σύνταγμα ἐπιτρέπει τὴν ἀνεξιθρησκείαν ἀλλ' ὅμως τὰ λαμβανόμενα μέτρα καὶ ἡ παρακολούθησις τῶν θρησκευομένων οἵτινες χαρακτηρίζονται ὡς ἀντιδραστικοί, δημιουργοῦν τὸν φόβον καὶ τὴν ἀποχὴν τοῦ λαοῦ ἐκ τῶν θρησκευτικῶν του καθηκόντων. 'Η κολλεκτιβοποίησις τῶν κτημάτων ἔχει προκαλέσει τὴν ἀντίδρασιν τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου – τῆς μείζονος μερίδος τοῦ λαοῦ – οἵτινες ἀνέμενον διανομὴν τῶν κτημάτων τῶν Μπέηδων καὶ οὐχὶ κρατικὴν κυριαρχίαν.

III. Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν

Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς χώρας εἶναι σημαντικός. Περιέχει πετρέλαιον, χρώμιον. χαλκόν, λιγνίτην, ἄσφαλτον, βωξίτην, μόλυβδον καὶ χρυσόν. Καὶ ἡ Ἀλβανία ἔδωσε μεταπολεμικῶς μεγαλυτέραν ἔμφασιν εἰς τὴν βιομηχανίαν της. Αὕτη ὅμως παρὰ τὰς κυβερνητικὰς προσπαθείας ἐλάχιστα ἀπέδωσε καὶ εἶχε μόνον ὡς ἐπακόλουθον τὴν μείωσιν τῆς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς ἀποδόσεως, συντρεχούσης πρὸς τοῦτο καὶ τῆς ἐπιβληθείσης κολλεκτιβοποιήσεως. Ὁ σημαντικὸς δασικὸς πλοῦτος τῆς χώρας κινδυνεύει νὰ ἐξαφανισθῇ λόγῳ τῆς ἀλογίστου ὑπὸ τοῦ πληθυσμοῦ ξυλεύσεώς του. Ἡ ἔλλειψις ἐξ ἄλλου συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν καθιστοῦν δύσκολον τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀφθόνων δασῶν τῆς χώρας.

IV. *Πολιτική, οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχὺς*

Τὸ καθεστὼς εἶναι δυναστικόν. Ἡ δικτατορία τοῦ Ἐμβὲρ Χότζα ἀσκεῖ ἰσχὺν ἐκ τοῦ Κρεμλίνου, ἐγκάθετος τοῦ ὁποίου τυγχάνει. Ἡ στρατιωτικὴ ὀργάνωσις κατὰ τὸ κομμουνιστικὸν πρότυπον δίδει ἔτι μείζονα ἰσχὺν εἰς τὸ διοικοῦν καθεστὼς τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλεται πλήρως εἰς ἕνα ἐξαθλιωμένον, ἕνεκα τοῦ χαμηλοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου λαόν ρέποντος ἐκ φύσεως εἰς τὴν δουλοπρέπειαν, ἐμφανίζοντος δὲ μείωσιν τῆς ἀντιδράσεώς του.

Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς χώρας πᾶν ἄλλο ἢ καλὴ εἶναι. Τὸ καθεστὼς ἀπέβλεψεν εἰς τὴν ἐκβιομηχάνισιν μιᾶς χώρας ἥτις ἐστερεῖτο τῶν πάντων (πρώτων ὑλῶν, μηχανημάτων, εἰδικευμένου προσωπικοῦ) δι' ἓν τοιοῦτον ἐπίτευγμα. Τὸ 1946 ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἐκάλυπτε τὸ 18,3% τῆς παραγωγῆς, τὸ δὲ 91,7% ἡ γεωργικὴ παραγωγή. Τὸ 1956 ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἐκάλυπτε τὸ 58% ἡ δὲ γεωργικὴ τὸ 42%. Εἶναι σαφῶς ἐνδεικτικὸν τοῦτο τοῦ οἰκονομικοῦ χάους ὅπερ ἐπικρατεῖ, λαμβανομένου κυρίως ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ χώρα εἶναι κατ' ἐξοχὴν γεωργική. Θὰ εἶχεν ὀλεθρίας δὲ συνεπείας ἂν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πενταετοῦς σχεδίου 1950–55 κατὰ τὸ 1954 καὶ κατόπιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἀνωτάτου Συντονιστικοῦ Συμβουλίου ἀμοιβαίας οἰκονομικῆς βοηθείας τῶν χωρῶν τῆς Κομινφὸρμ (Κομενκὸν) δὲν ἐφηρμόζετο σύστημα κατανομῆς τῆς παραγωγῆς εἰς τὰς δορυφόρους χώρας ἀναλόγως δυνατοτήτων καὶ φυσικῶν πόρων ἐγκαταλειπομένης τῆς ἀρχῆς «ἐθνικῆς οἰκονομικῆς αὐταρκείας». Βάσει αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ἡ Ἀλβανία φέρεται πρὸς τὴν παραγωγὴν κυρίως ὀρυκτῶν πρώτων ὑλῶν καὶ ἔν τινι βαθμῷ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς.

῾Ως πρὸς τὸ πολεμικὸν τῆς χώρας δυναμικόν, αἱ ἔνοπλοί της δυνάμεις εἶναι κατανεμημέναι εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν (25.000) τὸ ναυτικὸν (οὐχὶ ἀξιόλογον), τὴν ἀεροπορίαν (ὑπολογιζομένην κυρίως εἰς ὀργάνωσιν ἀεροδρομίων) στρατὸν ἐργασίας καὶ στρατὸν συνόρων. Τὸ ἠθικὸν τοῦ στρατοῦ εἶναι ἀρκετὰ καλὸν διότι ἀποτελεῖ τὴν μόνην συνωμοταξίαν διπόδων ἥτις ἀμοίβεται καὶ συντηρεῖται καλῶς ὑπὸ τοῦ καθεστῶτος.

V. *Στρατιωτικαὶ βλέψεις καὶ διεκδικήσεις*

Αἰωροῦνται αὗται εἰς τὰς περιοχὰς Κοσυφοπεδίου καὶ Μετοχίων ἤτοι εἰς τὴν περιοχὴν Πριστίνης, Πρισρένης, ᾽Ιπέκ, Νόβι Παζὰρ καὶ Τετόβου (᾽Αξιοῦ) ἐκτάσεως 10.500 τετρ. χλμ. περίπου ἔνθα διαβιοῦν 750.000 ᾽Αλβανοί.

῎Εναντι τῆς ῾Ελλάδος τὸ νῦν καθεστὼς δὲν προβάλλει διεκδικήσεις. Οὐχ᾽ ἧττον ὅμως πολιτικὰ τινὰ κόμματα ᾽Αλβανῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ διαλαμβάνουν εἰς τὰς διεκδικήσεις τοῦ «῎Εθνους» (;;;) τὴν περιοχὴν ᾽Ηγουμενίτσης, Φιλιατῶν, Μαργαριτίου (Τσαμουργιὰν) ὅπου προπολεμικῶς διεβίουν 18.000 περίπου Τουρκαλβανοὶ ἀναχωρήσαντες ἅπαντες πλὴν ἐλαχίστων (300) εἰς ᾽Αλβανίαν πρὸ τῆς λήξεως τοῦ πολέμου.

VI. *Στρατιωτικὴ ἀξία ᾽Αλβανίας*

α) Λ ό γ ῳ θ έ σ ε ω ς. Κατέχει σημαντικῆς ἀξίας χῶρον ἐξ οὗ ἐλέγχεται πλήρως ἡ ζωτικὴ διὰ τὴν ᾽Ιταλίαν καὶ ἰδίᾳ τὴν Γιουγκοσλαυίαν ᾽Αδριατικὴ θάλασσα, ἐνῶ ἐξ αὐτοῦ αἱ ναυτικαὶ βάσεις Σάσωνος – Αὐλῶνος, τὰ ἀεροδρόμια καὶ αἱ βάσεις ἐκτοξεύσεως τηλεκατευθυνομένων βλημάτων, παρέχουν δυνατότητας κεραυνοβόλου δράσεως μονάδων πολεμικῶν καὶ πυραύλων κατὰ τῶν συμμαχικῶν βάσεων καὶ κέντρων τοῦ ΝΑΤΟ ἐν τῇ Μεσογείῳ. ῾Η ειδικὴ θέσις τῆς ᾽Αλβανίας καθιστᾷ ταύτην ἓν προκεχωρημένον ὀχυρὸν τοῦ ᾽Ανατολικοῦ Μπλὸκ τὸ ὁποῖον πρὸ τῆς ἐξουδετερώσεώς του – ἂν ἐπιτευχθῇ τελικῶς αὕτη – θὰ ἐπιφέρῃ μεγάλον σάλον καὶ καίρια πλήγματα κατὰ τῶν συμμαχικῶν θέσεων καὶ σχηματισμῶν ἐν τῇ Μεσογείῳ.

β) ῾Ως βάσις ἐπιχειρήσεων προσφέρεται δι᾽ ἐπιχειρήσεις: κατὰ τῆς Ν. ᾽Ιταλίας, ῾Ελλάδος καὶ κατὰ τῶν νώτων τῆς – τυχὸν – Γιουγκοσλαυικῆς ἀμύνης πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀποκαταστάσεως χερσαίας, μέσῳ Κοσυφοπεδίου ἐπαφῆς τῶν βάσεων «᾽Αλβανία – Βουλγαρία»,

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Ι Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἀπετέλει ἡ χώρα τμῆμα τῆς ἀρχαίας Θράκης καταληφθεῖσα ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. Τὸ 46μ.Χ. οἱ Ρωμαῖοι ὡλοκλήρωσαν τὴν κατάληψιν αὐτῆς ὀνομάσαντες τὴν περιοχὴν Μυσίαν. Κατὰ τὸν 2ον καὶ 3ον αἰῶνα ἐγένετο ἡ πρώτη εἰσβολὴ Σλαύων ἐν τῃ περιοχῇ. Ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος αἱ παρὰ τὴν Ἀζοφικὴν φυλαὶ ἐνεργοῦν ἐπιδρομὰς κατὰ τοῦ Βυζαντίου. Βραδύτερον (6ον αἰῶνα) αἱ φυλαὶ ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἀβάρους καὶ τοὺς Τσύρκους (Τουρανοὺς) τοῦ Σιλσιβούλ, ἐνῷ χρόνῳ λαμβάνει χώραν νέα εἰσβολὴ Σλαύων εἰς τὴν Βαλκανικήν. Οἱ Οὖννοι τῆς Ἀν. Εὐρώπης ὡς ἐπιμιξία τῶν Τουρανῶν καὶ Φιννοούνων ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου ἐπαναστατοῦν κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ἐλευθεροῦνται. Ὁ ἀρχηγός των Κουβρὰτ ἱδρύει τὸ α΄ Βουλγαρικὸν Κράτος τὸ ὁποῖον ὅμως κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα ὑπετάγη εἰς τοὺς Χαζάρους. Ὁ ἡγεμὼν των Ἀσπαροὺχ — πέμπτος υἱὸς Κουβρὰτ — ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Οὐννογονδούρων ἐτράπη πρὸς Δ καὶ διῆλθε τὸν Δούναβιν. Ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος Πωγωνᾶτος ἠνέχθη τὴν ἐγκατάστασιν εἰς τὸ πέραν τῆς Αἵμου καὶ μέχρι Δουνάβεως τμῆμα τοῦ θέματος. Ἔκτοτε ἀρχίζουν αἱ ἐπὶ αἰῶνας διαρκέσασαι ληστρικαὶ ἐπιδρομαὶ τῶν Βουλγάρων κατὰ τῶν ἐδαφῶν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Αἱ Βουλγαρικαὶ ὀρδαὶ ἔφθασαν ἐπὶ Κρούμου μέχρι τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπὶ δὲ Τσάρου Σαμουὴλ μέχρι Θεσσαλίας καὶ Στερεᾶς. Οἱ 40ετεῖς σκληροὶ ἀγῶνες τοῦ Βασιλείου Β΄ (Βουλγαροκτόνου) κατέληξαν εἰς τὴν πλήρη ἐξουθένωσιν τῶν Βουλγάρων τὴν διάλυσιν τοῦ κράτους των καὶ τὴν ἐπανάκτησιν τῶν ἐδαφῶν, ἅτινα κατοικοῦντο, ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου.

Τὸ 1186 ἐπανιδρύεται Βουλγαρικὸν Κράτος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Πέτρου καὶ Ἀσὲν τὸ ὁποῖον μετὰ βίον 2 αἰώνων διαλύεται ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Τὸ Πανσλαυιστικὸν Ρωσικὸν κίνημα ἀφυπνίζει ἐκ τοῦ ληθάργου (1878) τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς ἐμποτίζει μὲ τοὺς πόθους ἱδρύσεως κραταιοῦ κράτους τὸ ὁποῖον καὶ ἐχαλκεύθη διὰ τῆς συνθήκης Ἁγίου Στεφάνου. Τὸ 1885 ἡ βουλγαρικὴ Ἡγεμονία προσαρτᾶ πραξικοπηματικῶς τὴν ἑλληνικωτάτην περιοχὴν Ἀν. Ρούμελης καὶ

τὸ 1908 τῇ ἀνοχῇ τῶν Δυνάμεων ἀνακηρύσσεται εἰς ἀνεξάρτητον Βασίλειον. Ὁ Βαλκανικὸς πόλεμος 1912 καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας του ἐδαφικὰ κέρδη δὲν ἱκανοποίησαν τὴν Βουλγαρικὴν ἀπληστίαν καὶ οὕτω ἀκολουθεῖ ἀμέσως πόλεμος τῆς Βουλγαρίας κατὰ τῶν χθεσινῶν συμμάχων της Σερβομαυροβουνίων καὶ Ἑλλήνων εἰς ὃν λαμβάνει μέρος καὶ ἡ Ρουμανία· ἐνῷ καὶ ἡ Τουρκία ἀναθαρρεῖ καὶ ἀνακαταλαμβάνει τὴν Ἀδριανούπολιν. Ἡ Βουλγαρία περιορίζεται διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου (28 Ἰουλίου 1913) εἰς ὀλιγώτερα κέρδη ἐκείνων ἅτινα ἀπέκτησεν ἐκ τοῦ α' Βαλκανικοῦ πολέμου πλέον δὲ ἀπώλεσε καὶ τὴν Ντομπρουτσᾶν, Τὸ 1915 ἐξέρχεται εἰς πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν κεντρικῶν αὐτοκρατοριῶν πλήττει ἐκ τοῦ πλευροῦ καὶ τῶν νώτων τὴν Σερβίαν καὶ πραγματοποιεῖ μερικῶς καὶ προσκαίρως τὰ ὑψιπετῆ ὄνειρα «Μεγ. Βουλγαρίας τοῦ Ἁγ. Στεφάνου».

Ἡ συνθήκη Νεϊγὺ (1919) τὴν περιορίζει εἰς τὰ σημερινά της ὅρια τὰ ὁποῖα ἐπιδιώκει νὰ ἐπεκτείνη κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον. Εὗρε τότε τὴν εὐκαιρίαν νὰ παράσχη τὸ ἔδαφός της βάσιν ἐξορμήσεως τῶν ἀξονικῶν δυνάμεων κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ Γιουγκοσλαυίας καὶ ἀκολουθήσασα τοὺς νικητὰς σιδηροφράκτους Γερμανοὺς κατέλαβεν Ἑλληνικὰ καὶ Γιουγκοσλαβικὰ ἐδάφη. Ἐπεδόθη ἀμέσως μὲ ταχὺν ρυθμὸν εἰς τὸν ἐκβουλγαρισμὸν τῶν περιοχῶν, ἐξανδραποδισμὸν τῶν κατοίκων καὶ εἰς τὴν λεηλασίαν τῶν Ἑλληνικῶν περιοχῶν.

Ὅτε ἡ πλάστιγξ τῆς νίκης ἔγειρε (1944) σαφῶς πρὸς τὴν Δυτικοανατολικὴν παράταξιν ἡ Βουλγαρία ταχύτατα ἤλλαξε καθεστώς, ἐνεφανίσθη ἀρχικῶς ὑπὸ τὸν μανδύαν ἑνὸς πατριωτικοῦ μετώπου κι' ἀκολούθως ἐγκατέστησε τὸ κομμ. καθεστὼς ριφθεῖσα αὐτοπροαιρέτως εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Στάλιν. Τόσον ἰσχυρὰ δὲ ᾐσθάνετο ἑαυτὴν ὑπὸ τὸν ἐρυθρὸν μανδύαν ὥστε κατὰ τὸ συνέδριον τῶν Παρισίων προέβαλε θρασύτατα τὴν ἀξίωσιν νὰ κρατήση τὰ Ἑλληνικὰ ἐδάφη τὰ ὁποῖα τῆς παρεχώρησε (1941) ὁ Χίτλερ· ἐὰν δὲν ἐπέτυχε τοῦτο, ἐπέτυχε ἐν τούτοις νὰ κρατήση τὸ ἥμισυ τῆς Ντομπρουτσᾶς, ἐπίσης «δωρεᾶς Χίτλερ» (συνθήκη Κραϊόβας 1939). Μεταπολεμικῶς ἐτάχθη εἰς τὸ κομμουνιστικὸν μπλὸκ ἐνίσχυσε δυναμικῶς τὸν ΚΣ ἀγῶνα κατὰ τῆς Ἑλλάδος, παρέχουσα τὸ ἔδαφός της ὡς βάσιν ἐκπαιδεύσεως, ὀργανώσεως, ἐξορμήσεως, ὑποστηρίξεως καὶ τελικῶς καταφύγιον τῶν «Ἑλλήνων» ἀνταρτῶν.

II *Ὀργάνωσις πολιτική, θρησκευτικὴ καὶ κοινωνική*.

Τὸ Κομμουνιστικὸν καθεστὼς ἀφ' ἧς ἐγκαθιδρύθη ὠργάνωσε κατὰ τὸ Σταλινικὸν πρότυπον τὴν πολιτικήν, κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας.

'Ανωτάτη πολιτική άρχή είναι τό Προεδρεῖον μὲ Πρόεδρον, 'Αντιπρόεδρον, Γραμματέα καί 15 μέλη. Παρ' ὅλον ὅτι ἡ μορφή τοῦ πολιτεύματος ἐμφανίζεται ἑδραζομένη ἐπί δημοκρατικῶν βάσεων ἐν τούτοις τό πραγματικόν πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι ἡ στυγνῆς μορφῆς δικτατορία.

— Τό ΚΚΒ τηρεῖ τά ἡνία καί κατευθύνει πᾶσαν πολιτικοκοινωνικήν δραστηριότητα ἐν τῇ χώρα. Εἶναι ἄλλωστε τό μόνον κόμμα ἐν αὐτῇ. Οἱ κρατικοί λειτουργοί - μέλη τοῦ ΚΚΒ—λαμβάνουν παχυλούς μισθούς καί διάγουν πολυδάπανον βίον ἀντιθέτως πρός τήν ἐργατοαγροτικήν τάξιν ἥτις χειμάζεται ὑπό παντός εἴδους στερήσεων. Μεταξύ τῶν διαφόρων ἐπαγγελματικῶν ὁμάδων καί κρατικῶν ὀργανώσεων ὑφίσταται ἀντιζηλία μέχρι βαθμοῦ ὀξείων ἀντιθέσεων. 'Εν τούτοις τό καθεστώς χάρις εἰς τήν ἐπιβληθεῖσαν τρομοκρατίαν καί τήν παχυλήν οἰκονομικήν ἱκανοποίησιν τῶν λειτουργῶν του, σωμάτων ἀσφαλείας καί στελεχῶν τῶν ἐνόπλων γενικῶς δυνάμεων, θεωρεῖται σταθερῶς ἑδραιομένον.

Οὐδεμία θρησκεία ἀναγνωρίζεται ὡς ἐπίσημος τοῦ κράτους. 'Επικρατοῦν ὅμως θρήσκευμα εἶναι τό τῆς 'Ορθοδόξου 'Ανατολικῆς ἐκκλησίας (Σχισματικόν). 'Εκ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ 84% εἶναι 'Ορθόδοξοι χριστιανοί 11,5% Μωαμεθανοί καί 4,5% διαφόρων θρησκευμάτων.

'Η νεολαία ἀπομακρύνεται ὁλονὲν τῆς θρησκείας. Τό ΚΚΒ διά παντοίων μέσων ἀποβλέπει εἰς τήν ἄμβλυνσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ.

'Η ὀργανωτική κοινωνική διάρθρωσις εἶναι προσηρμοσμένη εἰς τό μπολσεβικικόν πρότυπον μέ τινας μικροδιαφοράς ὀφειλομένας εἰς τήν διοικητικήν διαίρεσιν τῆς χώρας.

'Ανώτατον καθοδηγητικόν ὄργ νον εἶναι ἡ Γενική Σανέλευσις τοῦ Κόμματος ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΒ καί ἡ ΚΕ 'Ελέγχου. 'Η ἱεραρχική διάρθρωσις περιλαμβάνει Νομαρχιακάς καί Περιφερειακάς 'Επιτροπάς Κόμματος καί Κομματικάς ὀργανώσεις βάσεως.

'Η δύναμις τοῦ ΚΚΒ ἀνέρχεται εἰς 560.000 περίπου μέλη.

III. *Πλουτοπαραγωγικόν δυναμικόν*

'Ο ὀρυκτός πλοῦτος συνίσταται εἰς τά ἑξῆς μεταλλεύματα: Γαιάνθρακος, ὑγρῶν καυσίμων, σιδηρομεταλλεύματος, μολύβδου, ψευδαργύρου, χαλκοῦ, μαγγανίου, χρυσοῦ, καί πρό πάντων ο ὐ ρ α ν ί ο υ. 'Η βαρεῖα βιομηχανία θεωρεῖται ὡς ἀποτελοῦσα τήν βάσιν ἀναπτύξεως τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας· ἐδημιουργήθησαν νέα ἐργοστάσια βα-

ρείας ἐλαφρᾶς καὶ χημικῶν προϊόντων βιομηχανίας ὡς καὶ πολεμικῆς ἐνῶ πλεῖστα ὅσα ἐργοστάσια ἠλεκτρικῆς ἰσχύος ἱδρύθησαν (θερμικὰ καὶ ὑδραυλικά).

Ἡ γεωργία ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη, ἀπασχολεῖ 70% τῶν κατοίκων. Παράγει δημητριακά, ὄσπρια, καπνόν, λαχανικά, ὀπώρας βάμβακα, ροδέλαιον, ζάχαριν καὶ εἰς μικρὰν ποσότητα ὄρυζαν καὶ ἔλαιον· Κτηνοτροφικὰ προϊόντα εἶναι μεγάλα καὶ μικρά ζῶα, χοῖροι, πουλερικά, βούτυρον, τυρός, ἔριον καὶ ᾠά. Δασικὰ προϊόντα εἶναι ξυλεία ὀξυᾶς, δρυός, ἀρκεύθου, σκλήθρου, ἐλάτης καὶ σφενδάμου. Θεωρεῖται ἀρκετὰ ἰσχυρὸν τὸ δυναμικὸν τῆς χώρας ἰδίᾳ δὲ λόγῳ τοῦ ἀφθόνου ὀρυκτοῦ της πλούτου καὶ κυρίως τοῦ Οὐρανίου.

IV. *Πολιτική, Οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχύς*.

Τὸ καθεστὼς εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρόν. Ἀντιπολίτευσις δὲν ὑφίσταται καὶ τὴν κυβέρνησιν ἀσκεῖ ὁμὰς ἀτόμων ἐγκαθέτων τῆς Μόσχας παλαιῶν ἐξορίστων εἰς αὐτήν. Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ λάμβάνει γραμμὴν ἐκ τοῦ Κρεμλίνου ἐξ οὗ καὶ ἀντλεῖ τὴν δύναμιν.

— Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ ἀποβλέπει εἰς ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας εἰς τρόπον ὥστε ν' αὐξηθῇ ἡ δύναμις τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ στήριγμα τοῦ νῦν καθεστῶτος, ἐργατικὸν προλεταριᾶτον. Τὰ πρῶτα πενταετῆ σχέδια ἀπέβλεψαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας. Ἐσχάτως ὅμως ἡ Μόσχα ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν παραγωγῆς ὑπὸ τῶν δορυφόρων τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων των βιομηχανικῶν εἰδῶν κι' ἐπὶ τῷ σκοπῷ διατηρήσεως ἐξαρτήσεως ἐξ αὐτῆς ἵνα ὑπάρχουν ἀγοραὶ πρὸς διάθεσιν τῶν προϊόντων της. Οὕτω εἰς Βουλγαρίαν ἐξηγγέλθη πρόγραμμα ἀναπτύξεως γεωργικῆς παραγωγῆς ἥτις — κατὰ τὸν Βούλγαρον πρωθυπουργὸν — θ' ἀποτελέση τὸ οἰκονομικὸν βάθρον τῆς χώρας. Γεγονὸς ὅμως παραμένει ὅτι τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι πολὺ χαμηλόν.

— Αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις τῆς Βουλγαρίας ὑπάγονται εἰς τὰς κατηγορίας:

1) Τακτικοῦ Στρατοῦ, Ἀεροπορίας, Ναυτικοῦ καὶ στρατοῦ ἐργασίας.

2) Στρατοῦ συνόρων, ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας, σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ πυροσβεστικῆς ὑπηρεσίας.

Ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ γίνεται βάσει τοῦ Ρωσικοῦ συστήματος κι' ἐνεργεῖται ὑπὸ τὴν ἄμεσον προπαρασκευὴν καὶ παρακολούθησιν τῆς Ρωσικῆς ἀποστολῆς.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι τὰ στελέχη (ἀξ]κοὶ καὶ ὑπαξιωματι-

κοί) εἶναι ἀρκούντως ἐκπαιδευμένοι ἡ δὲ ἡγεσία τοῦ στρατοῦ προέρχεται ἐκ Βουλγάρων ἐξορίστων κι' ὑπηρετησάντων εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ρωσικοῦ στρατοῦ. Οὕτω καὶ τῆς πείρας τοῦ πολεμιστοῦ κέκτηται καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Κρεμλίνου ἀπολαμβάνουν. Ὁ στρατὸς καὶ ὁ λαὸς ἔχουν ἄριστον ἠθικὸν πιστεύοντες ὅτι ἡ συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου θὰ ἐπανασιηθῇ θᾶττον ἢ βράδυον.

V. *Στρατιωτικαὶ βλέψεις καὶ διεκδικήσεις*

Αὗται στρέφονται πρὸς τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν. Εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀποβλέπει ἀφοῦ θὰ καθίστατο αὕτη αὐτόνομος καὶ θὰ περιήρχετο ἀκολούθως – ὡς ἄλλοτέ ποτε ἡ Ἀν. Ρούμελη – εἰς τὴν Βουλγαρικὴν Ἐπικράτειαν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου καὶ μετ' αὐτὸν (μέχρι 1948) πολλὰ σχέδια κοινὰ μετὰ τοῦ Τίτο κατηρτίσθησαν διὰ τὴν Μακεδονίαν. Ταῦτα ὅμως ἐναυάγησαν συνεπείᾳ τῆς ἐπελθούσης ρήξεως Τίτο – Κόμινφορμ.

VI. *Ὑψίπεδον Σαμακόβου — Σόφιας* (Σχ. 9 τεῦχους ΣΤ'.)

Περιλαμβάνεται ἐντὸς ἰσχυροῦ κυκλικοῦ ὀρεινοῦ περιφράγματος ἀπαρτιζομένου ἐκ τῶν ὀρέων Στάρα Μπαλκὰν – Γιαμπλανίτσα – Μουργκὰς – Ἰχτιμάνσκι – Μουσαλᾶ – Ρίλα Πλάνινα – Βερίλα – Βιτόζα – Βίσκερ – ὑψμ. Σλίβνιτσας – Πετρόβσκι Κρέστ. Τὸ μὲν Σαμάκοβον εἶναι εἰς μ. ὕ. 930 μ. τὸ δὲ ὑψπ. Σόφιας εἶναι εἰς μ. ὕ. 553 μ. Ἀποτελοῦν τὴν συγκλίνουσαν ὑψιπεδινὴν ζώνην τῶν ἀκολούθων κοιλάδων π: Ἴσκερ (ὅστις καὶ τὰ διαρρέει) Ἕβρου, Πέστου, Στρυμόνος, Νυσάβα. Εἶναι κέντρα – κόμβοι συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν βαινουσῶν μέσῳ τῶν περὶ τὰ ὑψπ. διαβάσεων: Πίντσι, Ἴσκερ, Χάνι Ἀραμπάκοναk, Ἐτροπόλσκο, Βακαρέλ, Τραϊανοῦ, Ντόλνα Μπάνια καὶ ἐν συνεχείᾳ αὐτῆς Μόμνα Κλεισοῦρα, Μπὲλ Ἴσκερ, Πόποβα Σίπκα, Κλεισοῦρα, Μπούκας Πρεσλάπ, Βλαντάγιας, Δραγομάν.

Ἡ Στρατ. ἀξία τούτων εἶναι μεγίστη. Κατέχουν κεντρικὴν θέσιν ἐν τῇ Βαλκανικῇ. Τὰ κέντρα Σαμάκοβο - Σόφια ἀποτελοῦν μέγαν κόμβον συγκοινωνιῶν· τὰ ὑψπ. ταῦτα «Σα – Σο» εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ τῆς συνδεούσης τὴν Κεντρικήν, Δυτ.καὶ Ν Εὐρώπην μετὰ τῆς Κων)πόλεως καὶ ΜΑ κατεχοντα τὴν κλεῖδα τῶν σπουδαιοτέρων ἀρτηριῶν ὡς εἶναι ἡ τῶν 7 Δ. Κατέχουν πλευρικὴν θέσιν ὡς πρὸς ἄξονας διευθυνομένους ἐκ Ν πρὸς Β κείμενα Α καὶ Δ αὐτῶν. Τὸ ὑψπ. Σόφιας περιλαμβάνει τὴν πρωτ. τῆς Βουλ-

γαρίας. Ἐν τῇ Σόφιᾳ εὑρίσκονται αἱ παντὸς κλάδου διοικητικαὶ ὑπηρεσίαι, πολιτικαί, στρατιωτικαί, πνευματικαὶ κλπ. ἀποτελεῖ τουτέστιν νευραλγικὸν χῶρον ἡ κατάληψις τοῦ ὁποίου ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου ἤθελεν ἐπισωρεύση: σύγχυσιν, ἀκυβερνησίαν, πτῶσιν ἠθικοῦ καὶ ἄλλα δεινά. Ἀποτελοῦν ταῦτα ἰσχυρὸν βάθρον τῆς μεγάλης γεφύρας εἰς ἥν θ' ἀποβλέψη ὁ ἐχθρὸς ἤτοι τῆς γεφύρας «ΣΑΣΩ» (Σάσωνος Ἀδριατ.) καὶ ΣΑΣΟ (Σαμάκοβον Σόφια).

VII. *Στρατιωτικὴ ἀξία Βουλγαρίας*

Ἐξ αὐτῆς δύναται ὁ ἀντίπαλος ν' ἀπειλῇ τὰς βάσεις τοῦ ἐλευθέρου κόσμου εἰς Μικρασίαν καὶ Βαλκανικήν. Ἀποτελεῖ ἐξ ἄλλου ἐξαίρετον βάσιν ἐξορμήσεως τοῦ κατέχοντος αὐτὴν στρατοῦ, ὅστις ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του ἓν ἄριστον συγκοινωνιακὸν κύκλωμα εἰς τὸν χῶρον τοῦτον ἐπιτρέπον εἰς αὐτὸν τακτικὰς καὶ στρατηγικὰς μετακινήσεις πρὸς πᾶσαν ἐπιθυμητὴν κατεύθυνσιν. Ἐνῶ προσφέρεται ὡς ἐκ τῆς δαψιλείας τῶν πόρων της διὰ τὴν συντήρησιν μεγάλων δυνάμεων στρατοῦ.

— Ὡς ζώνη καλύψεως ἡ Βουλγαρία ἐξασφαλίζει εἰς τὸν κατέχοντα αὐτὴν τὴν πλωτὴν ἀρτηρίαν Δουνάβεως, τὴν Ρουμανίαν (ἀπὸ Ν) καὶ γενικῶς τὸ ἀριστερὸν πλευρὸν τῆς πρὸς τὴν Δύσιν πολεμικῆς του (ἀμυντικῆς ἢ ἐπιθετικῆς) διατάξεως.

— Ὡς πηγή, τέλος, πολεμικοῦ δυναμικοῦ εἶναι ὑψίστης ἀξίας δεδομένου ὅτι ὁ στρατός της εἶναι ἄριστα ὀργανωμένος καὶ πλαισιωμένος ὑπὸ στελεχῶν προϋπηρετησάντων εἰς Ρωσίαν καὶ κατευθυνομένων ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς ἀποστολῆς. Εἶναι ἀξιόμαχος καὶ πιστὸς εἰς τὸ νῦν καθεστώς. Τὸ ἠθικὸν τοῦ λαοῦ εἰς μέλλοντα πόλεμον θ' ἀνέλθῃ ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν εὐσεβῶν πόθων. Αἱ πλουτοπαραγωγικαὶ της πηγαὶ καὶ ἰδίως τὸ οὐράνιον τὴν θέτουν εἰς ὑψηλὴν στάθμην, ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, στρατηγικῆς ἀξίας.

ΤΟΜΟΣ Ε΄

ΜΑΤ

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ – ΤΟΥΡΚΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Ι *Γεωγραφικὴ θέσις*

Ὑπὸ τὸν ὅρον ΜΑ νοεῖται μία λίαν ἐκτεταμένη περιοχὴ ἧς τὸν γεωγραφικὸν χῶρον κατέχουν τὰ κράτη:

Ἰσραήλ, Λίβανος, Ἰορδανία, Ἰράκ, Λιβύη, Ἰράν, Σαουδικὴ Ἀραβία, Συρία, Πακιστάν, Αἴγυπτος, Σουδάν, Τουρκία, Ὑεμένη.

Πλέον αὐτῶν τῶν κυριάρχων κρατῶν – ἅτινα κατέχουν γεωγραφικὴν περιοχήν, εἰς Ἀφρικήν, Ἐγγὺς Ἀσίαν καὶ τὰς χερσονήσους Ἀραβίας καὶ Μικρασίας – ὑπάρχουν ὑπὸ Ἀγγλικὴν ἐπιρροὴν ὡς Σουλτανᾶτα, Ἀποικίαι, Προτεκτορᾶτα αὐτῆς τὸ Κουβάϊτ, Κατάρ, Μπαχρέϊν, Ὀμάν, Χαντραμούτ, Ἄντεν.

– Τὰ χερσαῖα ὅρια ΜΑ εὑρίσκονται εἰς Τύνιδα καὶ Σαχάραν (Δ) τὴν Ἀβησσυνίαν (Ν) τὸν Καύκασον – ὅριον Εὐρώπης Ἀσίας, Β –, τὰ Ἰμαλάϊα καὶ τὴν Ἰνδίαν (Α) – θαλάσσια ὅρια ἔχει τὴν Ἀν. Μεσόγειον, τὸν Εὔξεινον Πόντον, τὴν Κασπίαν Θάλασσαν, τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν. Ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα καὶ ὁ Περσικὸς κόλπος εἶναι χωρικὰ ὕδατα ΜΑ.

ΙΙ ***Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις***

Τὰ οὐσιωδῶς διαφέροντα μεταξύ των Ἔθνη ἅτινα οἰκοῦν τὴν ΜΑ εἶναι Ἑβραϊκῆς Ἀραβικῆς καὶ Τουρανικῆς φυλῆς.

1) Ο ἱ Ἑ β ρ α ῖ ο ι. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Δαυὶδ καὶ Σολομῶντος (1050 – 930 π.Χ.) τὸ ἑβραϊκὸν κράτος εἶχε φθάσει εἰς μεγάλην ἀκμήν. Κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα μέγα μέρος τοῦ ἑβραϊκοῦ πληθυσμοῦ περιῆλθεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Βαβυλωνίων ἐνῶ ἀργότερον οἱ Ἑβραῖοι ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Πέρσας καὶ ἀκολούθως εἰς τὸν Μ. Ἀλέξανδρον

καί τούς διαδόχους του (κράτος Σελευκιδῶν). Τὸ 63 π.Χ. τούς καθυπέταξαν οἱ Ρωμαῖοι. Τὸ 70 μ.Χ., ἐπαναστατήσαντες κατὰ τῶν Ρωμαίων ὑπέστησαν πανωλεθρίαν ἐξαναγκασθέντες εἰς ἀνὰ τὸν κόσμον διασποράν. Ἔκτοτε, ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκονται, ὑφίστανται ἀπηνεῖς διωγμοὺς ἕνεκα κυρίως τῆς χρηματικῆς πλεονεξίας των ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἔρχονται εἰς προστριβὰς μὲ τὰ γηγενῆ στοιχεῖα. Ἐξοντωτικώτερος ὅλων ἦτο ὁ προσφάτως ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ τῆς Γερμανίας καθεστῶτος γενόμενος ὅστις ἔφθασεν εἰς τὸ ζενίθ του μὲ ὁμαδικὰς θανατώσεις κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου. Μεταπολεμικῶς ἱδρύεται ἀνεξάρτητον κράτος (1948) τοῦ Ἰσραὴλ παρὰ τὰς ἀντιδράσεις τῶν Ἀράβων οἵτινες θεωροῦν τοῦτο κατ' ἀρχὴν ὡς παράσιτον ἐπὶ χώρου ἀνήκοντος εἰς αὐτοὺς καὶ ὡς τρέφον ἐπεκτατικὰς βλέψεις καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀραβικῶν ἐδαφῶν.

Τὸν Μάϊον 1948 ἡ ὑπὸ τοῦ ΟΗΕ ἀποδοχὴ ἱδρύσεως κράτους Ἰσραὴλ προεκάλεσε τὸν κατὰ τοῦ νεοπαγοῦς τούτου κράτους πόλεμον τῶν δυνάμεων Λιβάνου, Συρίας, Ἰορδανίας καὶ Αἰγύπτου, συνησπισμένων. Κατ' αὐτὸν ἡττήθησαν οἱ Ἄραβες. Ἡ Αἴγυπτος ἀπώλεσε τὴν περιοχὴν Γάζης. Ἡ κατάστασις πολέμου Ἰσραὴλ καὶ Ἀραβικῶν χωρῶν ὑφίσταται πάντοτε διότι ὑπὸ οὐδενὸς Ἀραβικοῦ κράτους ἔχει ἀναγνωρισθεῖ τὸ Ἰσραήλ.

2) Οἱ Ἄραβες. Ἡ πρὸ τοῦ Μωάμεθ ἐποχὴ εἶναι ἐποχὴ καθ' ἣν εἰς τὴν περιοχὴν ΜΑ ἐπικρατοῦν: ὁ Ἰουδαϊκὸς ἀραβισμὸς καὶ ὁ Χριστιανικὸς ἀραβισμός. Θρησκευτικὸς ἀνταγωνισμὸς ὑποδαυλίζεται ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, οἵτινες πρὸς ἐκδίκησιν τῶν Βυζαντινῶν διὰ τὰς ἐναντίον των διώξεις εἰς τὰ μεγάλα κέντρα τοῦ Βυζαντίου παρεκίνουν τοὺς Πάρθους Πέρσας καὶ Ἄραβας κατὰ τοῦ Βυζαντίου. Οἱ Ἀβησσυνοὶ ὑποκινούμενοι πάλιν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἐπενέβαινον ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν Ἀράβων, εἰς τρόπον ὥστε ἡ περιοχὴ νὰ συγκλονίζεται ἀπὸ διηνεκεῖς ἀγῶνας. Ὁ Χοσρόης τῶν Περσῶν κατώρθωσε νὰ κατακτήσῃ τὴν Ἀραβικὴν χερσόνησον μέχρι Ὑεμένης, Ἄντεν καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἰουδαϊσμὸς καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἀντηγωνίζοντο, ἡ εἰδωλολατρία (Φετιχισμός) ἤρχισε νὰ κατακτᾷ ἔδαφος. Τὴν ἀμάθειαν καὶ εἰδωλολατρείαν ἐξεμεταλλεύθη ὁ εὐφυὴς ἔμπορος Μωάμεθ (570 – 632) ὅστις ἵδρυσε νέαν, ἰδικήν του θρησκείαν. Ὅταν ἀποθνήσκει ἀφίνει ἓν θεοκρατικὸν κράτος τῆς ἰδικῆς του πίστεως ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῆς Συρίας, Μεσοποταμίας καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου μέχρι τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου — ἧς τὸ μεῖζον τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι Κόπται —. Ἡ μεγάλη Περσικὴ Αὐτοκρατορία κατέρρευσε μετατραπεῖσα εἰς ἐπαρχίαν τοῦ χαλιφικοῦ κράτους ἐνῶ ἡ μουσουλμανικὴ θρησκεία ἐπεβάλλετο εἰς τὸ Περσικὸν Ἔθνος. Τὸν Η'

αἰῶνα μία ἀχανὴς ἀραβικὴ αὐτοκρατορία ἔχει ἐξαπλωθεῖ ἀπὸ τῆς Περσίας καὶ τῆς Β. Ἀφρικῆς μέχρις Ἱσπανίας μὲ κύρια κέντρα τὴν Βαγδάτην καὶ Κορδούην.

Ἡ Τουρκικὴ κατάκτησις τῆς Ἀραβίας συνετελέσθη ἐπὶ Ὀσμανίδου Σουλτάνου Σελὶμ Α' τοῦ λεγομένου Γιαβοὺζ (σκληροῦ). Κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ἐγένετο ὑπὸ πρακτόρων τῆς Ἰντέλλιγκενς Σέρβις ἡ ἀφύπνισις τῶν Ἀράβων δι' ἀντιπερασπισμὸν κατὰ τῶν τουρκικῶν καὶ γερμανικῶν Δυνάμεων καὶ μεταπολεμικῶς ἡ ΜΑ διαιρεῖται εἰς βασίλεια παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ἄγγλων συμπήξεως ἑνὸς μόνον κρατους, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων τίθενται – ὑπὸ τῶν Ἄγγλων – ἡγεμόνες ἀλληλομισούμενοι.

Κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἡ γερμανικὴ προπαγάνδα ἀφύπνισε – μὲ τὴν σειράν της τώρα αὐτὴ – τὸ ἐθνικιστικὸν πνεῦμα τῶν Ἀράβων κατὰ τῶν Ἄγγλων μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐκδιωχθοῦν ἐξ ὅλων τῶν κρατῶν τῆς ΜΑ τ' ἀγγλικὰ στρατεύματα.

Ἀ ρ α β ι κ ὸ ς σ ύ ν δ ε σ μ ο ς. Τὴν 22 Μαρτίου 1945 ὑπογράφεται μεταξὺ τῶν Ἀράβων σύμφωνον συσφίγξεως σχέσεων καὶ συντονισμοῦ προσπαθειῶν των ἐπὶ ἀγαθῷ ὅλου τοῦ ἀραβικοῦ κόσμου. Ἡ συμφωνία συνήφθη πρωτοβουλίᾳ τῆς Αἰγύπτου. Τὴν 13 Ἀπριλίου 1950 συνήφθη εἰς Κάϊρον παναραβικὸν σύμφωνον ἀσφαλείας. Τοῦτο τὸ ἐπέβαλλεν κυρίως ἡ ἀδήριτος ἀνάγκη τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τῶν ἐπεκτατικῶν βλέψεων τοῦ Ἰσραήλ.

Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως παρετηρήθη χαλάρωσις εἰς τοὺς ἐνδοαραβικοὺς δεσμούς, πρὸς ἐπανασύνδεσιν τῶν ὁποίων συνῆλθεν εἰς Κάϊρον (22 Ἰανουαρίου 1955) Παναραβικὴ Διάσκεψις. Ἡ Τουρκία ἐπιδιώκουσα ἡγετικὸν ρόλον ἐν Μ.Α. ἐπιτυγχάνει, ὡς πρῶτον βῆμα τὴν ὑπογραφὴν (24 Φεβρουαρίου 1955) Τουρκοϊρακινοῦ συμφώνου. Τοῦτο εἶχε σοβαρὸν ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς ἑνότητος τῶν Ἀράβων, διότι οἱ Αἰγύπτιοι ἐμφορούμενοι ὑπὸ ἄκρως ἐθνικιστικοῦ πνεύματος – οἰστρηλατημένου ἀπὸ τὴν πρόσφατον ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ Φαρούκ – μελετοῦν μέτρα διὰ ν' ἀποτρέψουν τὴν συμμετοχὴν καὶ ἄλλων Ἀραβικῶν χωρῶν εἰς τὸ Σύμφωνον τοῦτο. Ἐπὶ πλέον ἠπείλει ἡ Αἴγυπτος ὅτι θὰ διέλυε τὸν Ἀραβικὸν σύνδεσμον. Ἡ Συρία ἐξ ἄλλου ἀναλαμβάνει πρωτοβουλίαν δημιουργίας νέου Ἀραβικοῦ συνδέσμου εἰς ἀντίρροπον τοῦ Τουρκοϊρακινοῦ. Ἡ Τουρκία θεωρεῖ τὰς ἐνεργείας ταύτας τῆς Συρίας ὡς στρεφομένας ἐναντίον της παρὰ τὰς περὶ τοῦ ἀντιθέτου διαβεβαιώσεις τῶν Σύρων. Παρὰ ταῦτα ὑπεγράφη τὴν 3ην Μαρτίου 1955 εἰς Δαμασκὸν Συροαιγυπτιακὸν σύμφωνον εἰς ὃ προσεχώρησαν τὴν 6ην Μαρτίου ἡ Σαουδικὴ Ἀραβία καὶ τὴν 26ην Μαρτίου ἡ Ὑεμένη ἐνῶ ὁ Λίβανος καὶ ἡ Ἰορδανία ἐτήρησαν μᾶλλον οὐδετε-

ρότητα. Ἔναντι τοῦ συμφώνου τῆς Βαγδάτης ὁ Ἀραβικὸς σύνδεσμος ἐτάχθη ἀντιμέτωπος. Θεωρεῖ τοῦτο ὡς καθαρῶς ἀντιαραβικὸν παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ εἰς αὐτὸ συμμετοχὴ τοῦ Ἰρὰκ ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ ἐγγύησιν δι' αὐτούς. Αἱ τελευταῖαι ἐξελίξεις ἀνάγονται εἰς τὴν συνένωσιν τῶν κρατῶν Αἰγύπτου καὶ Συρίας ὡς καὶ τῆς Ὑεμένης, ἐνῶ ἐξηγγέλθη ἤδη καὶ ἡ ἕνωσις Ἰρὰκ – Ἰορδανίας.

3) Τουρανικαὶ φυλαί. Κοιτὶς τῶν Τουρανικῶν φυλῶν ὑπῆρξεν ἡ ὑψιπεδινὴ ζώνη Τουρὰν (Τουρκεστὰν) ἡ μεταξὺ Ἰμαλαΐων καὶ σημερινῆς Κίνας. Ἡ μετανάστευσις τῶν λαῶν συνεπείᾳ γεωπολιτικῶν λόγων ἔφερε τοὺς λαοὺς τούτους δυτικώτερον εἰς τὰς περιοχὰς τοῦ σημερινοῦ Πακιστάν, Ἰράν, Ἀρμενίας καὶ Καυκάσου. Ἀπόγονοι τούτων καὶ κατόπιν διαφόρων ἄλλων ἐπιμιξιῶν ἦσαν οἱ Πακιστανοί, Πέρσαι καὶ Τοῦρκοι. Κατὰ τοὺς Ε' καὶ ΣΤ' αἰῶνας μ Χ. αἱ προστριβαὶ τῶν Ἀράβων μετὰ τούτων ἤρχισαν τὸ πρῶτον νὰ λαμβάνουν χώραν. Οἱ σημερινοὶ Ἄραβες τηροῦν μεγάλην ἀντιπάθειαν ἂν μὴ καὶ μῖσος πρὸς τὰ Τουρανικὰ φῦλλα τὰ ὁποῖα ἐπιδιώκουν διὰ τῆς πλέον ἐξελιγμένης ἐκ τούτων – ἀλλὰ κυρίως εὐνοουμένης ὑπὸ τῶν Δυτικῶν ἐκ κακῆς ἐκτιμήσεως τῶν πραγμάτων – Τουρκίας νὰ διαδραματίσουν κυριαρχικὸν ρόλον ἐν τῇ περιοχῇ Μ. Α.

Παροῦσα κατάστασις. Ὁ Ἀραβικὸς σύνδεσμος ὑφίσταται πάντοτε, ὡς καὶ τὸ σύμφωνον τῆς Βαγδάτης. Τὸ Ἰρὰκ ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἐναντίον τῆς Αἰγύπτου Ἀγγλογαλλοϊσραηλινὴν ληστρικὴν ἐπιδρομὴν τοῦ 1956 ἐτάχθη, καίτοι μέλος τοῦ συμφώνου Βαγδάτης, ἀλληλέγγυον πρὸς τὰς χώρας τοῦ Ἀραβικοῦ συνδέσμου καὶ ὑπὲρ τῆς Αἰγύπτου. Ἡ Ρωσικὴ διείσδυσις ἐπέτυχε ν' ἀποκτήσῃ, ἔστω καὶ ἀσταθές, ἔδαφος εἰς Συρίαν, Ὑεμένην καὶ Αἴγυπτον. Τὸ ἐξαγγελθὲν δόγμα Ἀϊζενχάουερ διὰ τὴν Μ. Α. συνήντησε ἀπροθυμίαν ἐκ μέρους τινῶν Ἀραβικῶν κρατῶν, ἀντίδρασιν δὲ ἐξ ἄλλων, ἀποτυχούσης τελικῶς τῆς προσπαθείας ἐφαρμογῆς του. Ἡ πραξικοπηματικὴ ἀνατροπὴ τῶν ἰθυνόντων οὐδετεροφίλων ἐν Συρίᾳ καὶ ἡ ἀνάληψις τῆς ἀρχῆς ὑπὸ σοβιετοφίλων, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μῆνιν τῶν Τούρκων οἵτινες προέβησαν εἰς ἐκδηλώσεις θεατρικῶν λεονταρισμῶν (μετακινήσεων καὶ συγκεντρώσεων στρατευμάτων παρὰ τὰ Τουρκοσυριακὰ σύνορα) ἐν ᾧ χρόνῳ διαπραγματεύσεις κατέληγον εἰς ὑπογραφὴν Σοβιετοσυριανῆς οἰκονομικῆς συμφωνίας. Παρομοία ὑπεγράφη μεταξὺ Ρωσίας καὶ Αἰγύπτου. Ραγδαῖαι ὅμως καὶ ἀπρόβλεπτοι ἐξελίξεις ἐπηκολούθησαν ἐν συνεχείᾳ εἰς Μ. Α. Τὰς ἀρχὰς Φεβρουαρίου 1958 ἐξηγγέλετο ταυτοχρόνως ἐν Δαμασκῷ καὶ Καΐρῳ ἡ ἕνωσις τῶν δύο χωρῶν μὲ τίτλον: «Ἡνωμένη Ἀραβικὴ Δημοκρατία» (πληθυσμοῦ 28 ἑκ.) εἰς ἣν ἐδηλώθη ὅτι θὰ προσχωρήσῃ καὶ ἡ Ὑεμένη. Εἰς

ἀντίρροπον ταύτης ἐξηγγέλθη τὴν 17ην Φεβρουαρίου ἡ πολιτικὴ ἕνωσις τῶν πρωτεξαδέλφων βασιλέων Φεϋζὰλ καὶ Χουσεῒν τοῦ Ἰρὰκ καὶ τοῦ Χασεμιτικοῦ βασιλείου τῆς Ἰορδανίας εἰς τό: «Ἀραβικὸν Ὁμοσπονδιακὸν Κράτος». Εἰς τοῦτο ἀναμένεται προσχώρησις καὶ τοῦ Ἴμπν Σαούντ. Αἱ φάσεις αὗται ἐξελίξεων ἀποτελοῦσαι ἐνίσχυσιν τοῦ Ἀραβικοῦ Ἐθνικισμοῦ ὁδηγοῦν μὲ βῆμα ταχὺ πρὸς τὴν Παναραβικὴν ἕνωσιν, ἥτις θ' ἀνατρέψῃ ἄρδην τὴν ἔναντι τῆς Μ. Α. πολιτικὴν τῆς Δύσεως. Ἐπειδὴ βασικὴ ἐπιδίωξις τῆς ἐνεργείας Φεϋζὰλ καὶ Χουσεῒν εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἑνότητος τοῦ Ἀραβικοῦ κόσμου, δέον ν' ἀναμένεται ἀποχώρησις τοῦ Ἰρὰκ ἐκ τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης – καὶ πιθανῶς διάλυσίς του – Ὀργανισμοῦ ἀμέσως συνδεδεμένου μὲ τὴν Ἀτλαντικὴν συμμαχίαν.

III. Ὀρεογραφικὴ καὶ ὑδρογραφικὴ διαμόρφωσις

α) *Ὀρεογραφία.* Τὸ ὄρος Ἀχαγκὰρ (ὑψμ. 3.000) διαχωρίζει τὴν Λιβυκὴν ἔρημον (Δ) ἀπὸ τῆς Σαχάρας. Νοτιώτερον αὐτοῦ ἡ ὀροσειρὰ Τύμμο – Τιμπέστι – Τάρσο διαχωρίζει τὴν Σαχάραν ἐκ τῆς ΝΔ Λιβυκῆς καὶ τῆς ἐρήμου Σουδάν. Τὸ ὄρος Μάρα (2.000) εἶναι ΝΔ ὅριον Σουδὰν καὶ Γαλλικῆς Ἰσημερινῆς Ἀφρικῆς.

Α τῆς κοιλάδος τοῦ π. Νείλου διήκει μὲ Ν κατεύθυνσιν ἡ ὀροσειρὰ Γκαμάλα ἐλ Μπαχαρία καὶ Γκαμάλα ἐλ Καβαλίγια.

Τῆς χερσονήσου Σινᾶ τὸ Ν τμῆμα εἶναι κατ' ἐξοχὴν ὀρεινόν. Τῆς ὀροσειρᾶς Σινᾶ ὑψηλότερον ὄρος εἶναι τὸ Κατερὶν (2.640) κι' ἐν συνεχείᾳ αὐτοῦ τὸ Μουσᾶ (2.284).

Ἡ κυρίως Ἀραβία εἶναι ἓν ὑψηλὸν ὀροπέδιον κεκλιμμένον ἐκ ΝΔ (μὲ μέγιστον ὕψος 2.700 μ.) πρὸς ΒΑ (Εὐφράτην καὶ Μεσοποταμίαν).

Μεταξὺ μεγάλης ἐρήμου Ναφοὺδ καὶ Χετζάζης – καὶ ἐνδότερον ταύτης – αἱ ὀρειναὶ ἐκτάσεις Χ α ρ ρ ᾶ μὲ σπουδαιότερον ὄρος τὸ Χ ά ρ ρ α τ ἐ λ Ἀ ο υ έ ρ ι τ. Ἐξ ἄλλου ὑψηλὴ βουνοσειρὰ ἐκ γρανίτου ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Τ ε χ α μ ᾶ (μὲ ὑψηλότ. ὄρος τὸ Σὰρ 2.140) χωρίζει τὴν Χειζάζην εἰς δύο: τὸ κατὰ μῆκος τῆς παραλίας χαμηλότερον καὶ στενότερον καὶ τὸ ὑψηλότερον (μ. ὕ. 700 – 1.000 μ.).

Ἡ ὀροσειρὰ Ἀχντᾶς (3.300) εἰς τὴν Α περιοχὴν Ὀμὰν ἔχει ὁμαλὰς τὰς (πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ Περσικοῦ κόλπου) Α κλιτεῖς αὐτῆς ἐνῶ αἱ ΝΔ πρὸς τὴν ἔρημον εἶναι λίαν ἀπότομοι.

Τὰ ὄρη τῆς Β περιοχῆς Μ.Α. εἶναι συμπαγεῖς ὀροσειραὶ μεγάλου ὕψους, μήκους καὶ πλάτους βαίνουσαι μὲ γενικὴν κατεύθυνσιν ἐκ ΒΔ πρὸς ΝΑ ἤτοι ἐκ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέχρι τοῦ κόλπου Ὀμάν.

Κεντρικὸς ὀρεογρ. κόμβος εἶναι τὸ 'Αραράτ (5.165 μ.). 'Εξ αὐτοῦ ἄρχονται αἱ ὀροσειραὶ τοῦ Μικρασιατικοῦ χώρου, τὰ πρὸς Β ὄρη τοῦ Καυκάσου καὶ τὰ πρὸς Ν καὶ ΝΑ ὄρη τοῦ 'Ιρὰκ καὶ 'Ιράν.

'Η ἐκ τοῦ 'Αραράτ μὲ ΝΑ κατεύθυνσιν μεγάλη ὀροσειρὰ ἐξικνεῖται μέχρι τοῦ Ν τῆς Κασπίας ὄρους 'Ελμπούρτζ (5.590 μ.).

'Εκ τοῦ Αραράτ κατευθύνεται Ν ἡ ὀροσειρὰ Ναμπούρ Τεπὲ–Τσὸχ Ντὰγ καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ Τσὸχ Ντὰγ πρὸς ΝΑ τά: Κορδεστὰν–'Αμαντὰν (3.515)–Μπακτιὰρ (4.350)–Κοῦ Μποὺλ (3.903) καὶ ΝΔ τὸ Κουτουργκοὺν (3.226) καταλῆγον εἰς τὸ στενὸν «'Ωρμούς», εἴσοδον τοῦ Περσικοῦ κόλπου.

'Εκ τοῦ ὄρους Γκιαοὺρ Ντὰγ ('Αμανὸς) μὲ Ν κατεύθυνσιν βαίνει ἡ ὀροσειρὰ 'Ελ 'Ακουῒτ–Λίβανος (3.088). Α δὲ καὶ παραλλήλως αὐτῇ ἡ ὀροσειρὰ τοῦ 'Αντιλιβάνου (2656). 'Εν τῇ παραλλήλῳ κατευθύνσει των περικλείουν διαδοχικῶς: τὴν λ. Τιβεριάδα τὴν κοιλάδα τοῦ π. 'Ιορδάνου καὶ τὴν Νεκρὰν θάλασσαν. Καταλήγουν ἀμφότεραι εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ κόλπου Ἄκαμπα.

β) ***'Υδατογραφία***: α) ***Νεῖλος*** (6497χλμ.) ὁ δεύτερος ἐν τῷ κόσμῳ. Πηγάζει ΒΑ λ. Ταγκανίκας κατευθυνόμενος μέχρι λ. Βικτωρίας – Νυάνζα (ὑψμ. 1200), συνεχίζεται διερχόμενος ἐκ Χαρτοὺμ καὶ Καΐρου κι' ἐκβάλλει εἰς τὸ περίφημον Δέλτα του Α 'Αλεξανδρείας. β) ***'Ιορδάνης***. Μία τῶν αἰτίων προστριβῶν 'Ισραὴλ καὶ Χασεμιτικοῦ βασιλείου εἶναι ὅτι οἱ 'Ισραηλινοὶ ἔχουν καταστρώσει σχέδια ἀλλαγῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ. 'Ο π. πηγάζει ἀπὸ ὑψδ. 520 μ. κι' ἐκβάλλει εἰς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν (–392 μ.) Εἰς ὃ μέρος ἀρδεύει τὸ ἔδαφος δημιουργεῖ καταπληκτικὴν γονιμότητα.

γ) ***Εὐφράτης***. Πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Νεφάτης τῆς 'Αρμενίας κειμένου Δ 'Αραράτ. 'Ο ροῦς του εἶναι 1.850 χλμ. Πλησιάζει κατὰ τὴν ροήν του τὸν π. Τίγρην. Πέραν τῆς Βαγδάτης ἑνοῦνται ἀμφότεροι καὶ ὡς π. Σὰτ ἐλ Ἄραμπ χύνονται εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. 'Απὸ τοῦ 'Απριλίου μέχρι 'Ιουνίου, συνήθως, δημιουργεῖ πλημμύρας· δέχεται ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τὰ ὕδατα πολλῶν παραποτάμων.

δ) ***Τίγρης***. Πηγάζει ἐκ τῆς περιοχῆς Ντιαρμπεκὶρ (Τουρκίας) ρέων ἀρχικῶς διὰ δύο βραχιόνων· μετὰ διαδρομὴν 1300 χλμ. ἑνώνει παρὰ τὸ Γκάρμπατ 'Αλῆ τὰ ὕδατά του μὲ τὸν Εὐφράτην. Δέχεται ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς του ὄχθης τὰ ὕδατα τῶν ππ Καροῦ, Μέγα Ζὰμπ (Κάπρος), Μικροῦ Ζάμπ, 'Ατχὲμ καὶ Ντιγιάλα. 'Ο π. Τίγρης ἔχει περισσότερα ὕδατα τοῦ Εὐφράτου εἶναι δὲ πλωτὸς μέχρι καὶ (πέραν τῆς Βαγδάτης) εἰς τὴν συμβολήν του μὲ τὸν Μέγαν Ζάμπ.

δ) ***'Ινδός***. Ποταμὸς τοῦ Πακιστάν. Πηγάζει ἐκ τοῦ Θιβὲτ καὶ

δὴ ἐκ τῶν Β κλιτύων τοῦ ὄρους Κάϊλας τῆς ὀροσειρᾶς τῶν Θιβετισνῶν Ἰμαλαΐων, ἐξ ὕψους 5100μ. Ἐκβάλλει μετὰ διαδρομὴν 2896 χιλ. δι' εὐρέως Δέλτα εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Ὀμάν. Ἐπὶ μήκους 1300 χλμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του εἶναι πλωτός. Δέχεται ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς του ὄχθης τὸν μέγιστον τῶν ππ ὅστις εἶναι ὁ γνωστὸς τῆς ἀρχαιότητος «ποταμὸς τῆς Ἰνδικῆς πενταποταμίας» (Σάτλετζ, Μπίας, Ράβι, Τσινάμπ καὶ Τζιλάμ). Μέχρι τοῦ π. Ἰνδοῦ ἔφθασεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ μέχρις αὐτοῦ ἡ ΜΑ ἐδέχθη τὸ πανελληνιστικὸν Πνεῦμα τοῦ Μεγάλου Ἕλληνος.

ε) ***Σαγγάριος.*** Μήκους 600 χλμ. στ) ***Ἅλυς*** (Κιζὶλ Ἰρμὰκ) ὁ μεγαλείτερος π. τῆς Τουρκίας μήκους 1100 χλμ. Καὶ οἱ δύο ποταμοὶ ἐκβάλλουν εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον, ζ) ***Ἀράξης*** (Ἀράς) ἐπὶ μεγάλου μήκους τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται ἡ ὁ. γ. Τουρκίας – ΕΣΣΔ. Ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπίαν. Ὑπάρχουν πλὴν αὐτῶν καὶ ἄλλοι μικρότεροι εἰς τὸν Μικρασιατικὸν χῶρον.

Λίμναι ἀξιόλογοι εἶναι ἡ Τιβεριὰς καὶ Χουλὲ (Ἰσραὴλ) ἡ Βὰν Τοὺζ (Τουρκίαν), Οὐρμία (Περσίαν) καὶ αἱ Ταρτὰρ Μπασὲν καὶ Χὸρ ἐλ Χαμὰρ εἰς Μεσοποταμίαν.

Ἕνεκα τοῦ μὴ ἐπαρκοῦς ὕψους τῆς Ἀραβικῆς χερσ. καὶ τῆς περιορισμένης ἐκτάσεώς τῶν ὀρέων της δὲν δύνανται νὰ προσελκύουν ταῦτα ἱκανὸν μέρος ἐκ τῶν ὑετῶν τοῦ Μονσοὺν (ἐτησίων ἀνέμων τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ) οἵτινες ἀντιθέτως ἀφθονοῦν εἰς τὴν ἀντίπεραν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης περιοχὴν τοῦ Ἀβησσυνιακοῦ ὑψιπέδου· τούτου ἕνεκα ἡ Ἀραβία στερεῖται λιμνῶν καὶ δασῶν τὰ ὁποῖα κανονίζουν τὰς βροχοπτώσεις. Γενικῶς τὸ ἔδαφος τῆς ἀραβικῆς χερσονήσου ἔχει κύριον χαρακτηριστικὸν τὴν γυμνότητα καὶ ξηρότητα αὐτοῦ.

IV. *Ἄξονες συγκοινωνιῶν*

α) ***Χερσαῖοι:***

Κόμβοι μεγάλης σημασίας εἶναι: Ἀλεξάνδρεια, Κάϊρον, Ἱερουσαλήμ, Δαμασκός, Ἀλεξανδρέττα, Βαγδάτη, Τεχεράνη, Μέκκα.

1) ***Κόμβος Ἀλεξάνδρεια.*** Διέρχονται δι' αὐτοῦ αἱ κατὰ τὴν παραλιακὴν ζώνην Ἀν. Μεσογείου ἀρτηρίαι – ὁδικαὶ καὶ σιδηροδρομικαὶ – αἱ βαίνουσαι κατὰ τὴν ἔννοιαν ΔΑ καὶ ΑΔ. Ἄρχονται ἐξ αὐτῆς πρὸς Ν αἱ ἀρτηρίαι αἵτινες ἐξυπηρετοῦν τὴν ἐνδοχώραν τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου καὶ μέχρι τοῦ Χαρτούμ.

2) ***Κόμβος Κάϊρον.*** Ἀποτελεῖ τὸν κύριον συγκοινωνιακὸν κόμβον ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου· δι' αὐτοῦ διέρχεται ὁ μέγας ἄξων (σι-

δηροδρομικὸς καὶ ὁδικὸς) 'Αλεξανδρείας — Χαρτοὺμ ὁ συνδέων τὴν Μεσόγειον μὲ τὴν ζωτικὴν περιοχὴν τοῦ Χαρτούμ.

3) ***Κόμβος 'Ιερουσαλήμ.*** 'Εξ αὐτοῦ διέρχεται ὁ συγκοινωνιακὸς ἄξων Καΐρου — 'Αμμὰν (πρωτ. 'Ιορδανίας) — Βαγδάτης.

4) ***Κόμβος Δαμασκός.*** Διέρχεται ἐξ αὐτοῦ ἡ σιδηρὰ ἀρτηρία Χαλεπίου — Δαμασκοῦ — Καντόρας — Καΐρου ὡς καὶ ἡ ὁδὸς Βηρυτ τοῦ (Λιβάνου) - Δαμασκοῦ — Βαγδάτης. Μέσῳ αὐτοῦ δὲ τὸ 'Αμμὰν (πρωτ. 'Ιορδανίας) συνδέεται σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Βηρυττοῦ.

5) ***Κόμβος 'Αλεξανδρέττα.*** Δι' αὐτοῦ διέρχεται ἡ σιδηρὰ ἀρτηρία τῶν 7Β ἐνῶ ἡ 'Αλεξανδρέττα συνδέεται ὁδικῶς μὲ τὰ σημαντικὰ συγκοινωνιακὰ κέντρα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Μικρασίας.

6) ***Κόμβος Βαγδάτη.*** Εἷς ἐκ τῶν σπουδαιτέρων τῆς ΜΑ· δι' αὐτοῦ διέρχεται ἡ ὁδὸς ἐκ Τὲλ 'Αβὶβ ἢ Χάϊφφας καὶ Βηρυττοῦ πρὸς Τεχεράνην, ὡς ἄξων κατευθύνσεως ἐκ Δ πρὸς Α ἢ ἀντιστρόφως. 'Επίσης διέρχεται ὁ ἄξων Ντιαρμπεκὶρ — Μοσούλης — Βαγδάτης — Βασσόρας(Β πρὸς Ν).

7) ***Κόμβος Τεχεράνη.*** Μέσῳ τούτου ἡ Κασπία ἐπικοινωνεῖ χερσαίως μετὰ τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Διέρχεται ἐπίσης διὰ Τεχεράνης ὁ ἄξων ἐκ Πακιστὰν καὶ Α Περσίας πρὸς Νακεσίσεβαν καὶ Μπακοῦ τῆς ΕΣΣΔ.

8) ***Κόμβος Μέκκα.*** Μέσῳ Μέκκας διέρχεται ἡ ἐκ τοῦ Κατὸρ (Περσικοῦ Κόλπου) ὁδός : Περσικοῦ Κόλπου — 'Ελ Ριὰντ (πρωτ. Σαουδ. 'Αραβίας) — Μέκκας — Ντζέντας (ἐπὶ τῆς 'Ερυθρᾶς).

β) ***'Υδάτινοι :***

Διὰ τῶν σημαντικωτέρων λιμένων τῆς :

1) ***Μεσογείου :*** Τριπόλεως, Βεγγάζης, Ντέρνας, Τομπροὺκ, Σολοὺμ, Μάρσα Ματρούχ. Οἱ τρεῖς τελευταῖοι ἀσήμαντοι μικροὶ λιμένες πλὴν ὅμως παρέχοντες ἐνδιαφέρον ἀπὸ στρατ. ἀπόψεως.

'Αλεξανδρείας — Πὸρτ Σάϊδ ἐπὶ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ. Γιάφφας, Τὲλ 'Αβίβ, Βηρυττοῦ, Τριπόλεως, Λαττάκιας, 'Αλεξανδρέττας καὶ 'Ατταλείας.

2) ***'Ερυθρᾶς θαλάσσης.*** Σουέζ, Σαφάγκας, Κοσεΐρ (Αἰγ.) "Εϋλαθ ('Ισραήλ), "Ακαμπα ('Ιορδ.), Γιάμπο, Δζέδδας, 'Ελ Σόλεφ, Χαντέϊντας, Μέκκας, "Αντεν, Πὸρτ Σουδάν, Μασσάουα καὶ 'Ασσάμπ.

3) ***Περσικοῦ Κόλπου.*** Βασσόρας, 'Αμπαντάν, Κουβάϊτ, Μπαχρέϊν, Κατάρ, Μπ υχάρακ, 'Ομάν, Μουσκὰτ καὶ Καρατσὶ (ἐπὶ τοῦ 'Ινδικοῦ).

γ) *'Εναέριοι*

Τ' ἀξιολογώτερα ἀεροδρόμια τῆς Μ. Α. εἶναι τὰ ἀκόλουθα: Καΐρου, Βεγγάζης, Χαρτούμ, 'Αγκύρας, Τὲλ 'Αβίβ, Δαμασκοῦ, Βασσόρας, Νταχρέϊν (στρατιωτικὴ 'Αμερικανικὴ βάσις) Καρατσί.

V. *Πολιτικὴ καὶ ἐθνολογικὴ διαμόρφωσις*

1) ***'Ισραήλ.*** Πρωτεύουσά του ἡ Τὲλ 'Αβίβ (390.000). 'Ο πληθυσμός του εἶναι 1.800.000. Ἔχει ἰδιότυπον πολιτικὴν ὀργάνωσιν (στρατόπεδα ἐργασίας, αὐστηρῶς ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν, θρησκευτικὴν ἀγωγὴν καὶ ἀγροτικὴν ὀργάνωσιν) κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Κομμουνιστικῆς θεωρίας.

2) ***Λιβύη***, πληθυσμοῦ 1.118.000 μὲ πρωτεύουσαν τὴν Τρίπολιν. Παρ' αὐτὴν ἡ μεγάλη 'Αμερικανικὴ βάσις Οὐΐλας. Εἶναι βασίλειον μὴ διακείμενον φιλικῶς πρὸς τὸ σημερινὸν καθεστὼς τῆς Αἰγύπτου.

3) ***'Ιορδανία.*** 'Εκ τοῦ 1.500.000 πληθυσμοῦ της αἱ 500.000 εἶναι πρόσφυγες τοῦ 'Αραβοϊσραηλινοῦ πολέμου. 'Η πενιχρότης τῶν ἐθνικῶν πόρων καὶ τὰ προβλήματα τῶν προσφύγων κατέστησαν μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον τὴν χώραν πηγὴν ταραχῶν καὶ ἐξελίξεων. Οἱ Ἄγγλοι ἐκδιώκονται ἐξ αὐτοῦ τὸν Μάρτιον 1956 καὶ ἡ 'Ιορδανία ἐδοκίμασε τὰς ἐπιδράσεις τῆς πολιτικῆς Δυτικῶν, Κομμουνιστῶν καὶ 'Αράβων ἐθνικιστῶν. Παρέμεινεν ἐν τούτοις πιστὴ εἰς τὴν Δύσιν. 'Η ἐξαγγελία τῆς Αἰγυπτοσυριακῆς ἑνώσεως στρεφομένη ἀμέσως κατὰ τῆς ἀσφαλείας της ἔκαμεν ὥστε νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ ἕνωσίς της μετὰ τοῦ 'Ιράκ. Πρωτεύουσά της εἶναι τὸ 'Αμμὰν (200.000 κάτ.)

4) ***'Ιράκ.*** Πληθυσμοῦ 5.000.000 μὲ πρωτεύουσαν τὴν Βαγδάτην (850.000). Εἶναι ἡ πλέον εὐημεροῦσα χώρα ἐκ τῶν 'Αραβικῶν τῆς Μ. Α. 'Η πετρελαιοπαραγωγή της τὴν κατατάσσει μεταξὺ τῶν κυριωτέρων πετρελαιούχων χωρῶν. Τὸ 'Ιρὰκ καίτοι μετέχει τοῦ 'Αραβικοῦ συνδέσμου εἶναι ἐν τούτοις ἓν τῶν μελῶν κρατῶν τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης. 'Η ἐξαγγελθεῖσα ἕνωσις 'Ιρὰκ—'Ιορδανίας συνωδεύετο ὑπὸ λόγου ἐκφωνηθέντος ὑπὸ τοῦ βασιλέως Χουσεῒν ('Ιορδανίας) κατὰ τοῦ 'Ισραὴλ μὲ τὴν διαβεβαίωσιν πρὸς τοὺς Ἄραβας «ὅτι δὲν θὰ κατατεθοῦν τὰ ὅπλα πρὶν ἐλευθερωθῇ ἡ Παλαιστίνη τὴν ὁποίαν ἐσφετερίσθη ὁ ἐχθρός». Κατόπιν τῆς 'Ιρακο-Ιορδανικῆς ἑνώσεως πρωτεύουσα καθωρίσθη ἐναλλὰξ ἀνὰ 6μηνον τὸ 'Αμμὰν καὶ ἡ Βαγδάτη.

5) ***Λίβανος.*** Πληθυσμοῦ 1.450.000 μὲ πρωτεύουσαν τὴν Βηρυττὸν (182.000). Τὰ 52 % τοῦ πληθυσμοῦ του εἶναι Χριστιανοί. 'Η χώρα τηρεῖ οὐδετέραν πολιτικὴν ἔναντι τῶν σημειουμένων ραγδαίων πολι-

τικῶν ἐξελίξεων ἐν Μ. Α. Ἐξ ὅλων τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν εἶναι ἡ ὀλιγώτερον ἐχθρικῶς διακειμένη χώρα πρὸς τὸ Ἰσραήλ. Ἡ πολιτική του εἶναι φιλοαμερικανική.

6) ***Ἰράν.*** Πληθυσμοῦ 21.000.000 μὲ πρωτεύουσαν τὴν Τεχεράνην (850.000). Μετέχει τοῦ Συμφώνου τῆς Βαγδάτης. Τοῦτο δὲν τὸ ἠμπόδισεν ἀπὸ τοῦ ν' ἀξιώση ἐκ τῆς Ἀγγλίας τὴν πετρελαιοῦχον περιοχὴν τοῦ Μπαχρέϊν τὴν ὁποίαν ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἐκήρυξεν ὅλως προσφάτως ὡς ἔδαφος τῆς Ἐπικρατείας. Ἡ πολιτικὴ τῆς χώρας εἶναι φιλοδυτική.

7) ***Σαουδικὴ Ἀραβία.*** Πλέον τοῦ 1]3 τῆς ἐξ 1.426.300 τετρ. χλμ. ἐκτάσεώς της εἶναι ἔρημος. Ὁ πληθυσμός της εἶναι 7.000.000. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Ἐλ Ριάντ. Εἶναι πετρελαιοῦχος χώρα παρέχουσα εἰς Ἀμερικανικὰς ἑταιρίας τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ πετρελαίου της. Διάκειται συμπαθῶς πρὸς τὴν Ἰρακο – Ἰορδανικὴν ἕνωσιν εἰς ἣν πιθανώτατα ὁ ἡγέτης της βασιλεὺς Ἴμπν Σαοὺντ θὰ προσχωρήση. Πάντως εἶναι χώρα μὲ σαφῶς φιλοαμερικανικὴν πολιτικήν.

8) ***Συρία.*** Σαφῶς ἀντιδυτικὴ μὲ τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν κομμουνιστῶν ἐξ ὅλων τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν. Πληθυσμὸν ἔχει 3.900.000 μὲ πρωτεύουσαν τὴν Δαμασκὸν (305.000). Ἡ ἕνωσις μετὰ τῆς Αἰγύπτου ἀπεμάκρυνε τὴν χώραν τῆς κομμουνιστικῆς ἐπιρροῆς, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι συνδέεται δι' οἰκονομικῶν συμφωνιῶν μετὰ τῆς Μόσχας. Τὸ δάνειον τῶν 700 ἑκατ. ρουβλίων τῆς Ρωσίας πρὸς τὴν Αἰγυπτοσυριακὴν ἕνωσιν καθιστᾶ τὸ ἡνωμένον κράτος δέσμιον μέχρι τινος τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς λόγῳ τῶν ἐν τῇ οἰκονομικῇ συμφωνίᾳ διαλαμβανομένων ὅρων παροχῆς τεχν. βοηθείας καὶ εἰδικευμένου προσωπικοῦ ἐκ Ρώσων «εἰδικῶν».

9) ***Πακιστάν.*** Πληθ. 76 ἑκ. περίπου μὲ πρωτ. τὸ Καρατσὶ (1 ἑκ.). Ἓν τῶν πρώτων μέτρων τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν ἀρχὴν (1956) κυβέρνησις Χουσεῒν Σαμπὲντ Σουχραβάρδη ἦτο ἡ διαβεβαίωσις ὅτι τὸ Πακιστὰν θὰ παραμείνη πιστὸν εἰς ὅλα του τὰ Σύμφωνα μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ τῆς Βαγδάτης.

10) ***Αἴγυπτος.*** Μὲ πληθ. 23.240.000 καὶ πρωτ. τὸ Κάϊρον (2.100.000). Ἡ Αἴγυπτος τηρεῖ οὐδετέραν πολιτικὴν ἀποβλέπουσαν κατὰ μίμησιν τοῦ Τίτο εἰς οἰκονομικὰ ὀφέλη παρ' ἀμφοτέρων τῶν συνασπισμῶν. Ἡ ἕνωσίς της μετὰ τῆς Συρίας ἐνισχύει τὴν στρατηγικὴν θέσιν τῶν ἡνωμένων κρατῶν. Ἡ πολιτικὴ τῆς ἑνώσεως δέον ν' ἀναμένεται ὡς ἀντιδυτικὴ καὶ φιλορωσικὴ μακρὰν ὅμως πολὺ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν κομμουνισμόν.

11) ***Σουδάν.*** Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν του ἐγένετο μέλος τῆς Ἀραβικῆς ἑνώσεως. Ἔχει πληθυσμὸν 9 ἑκ. μὲ πρωτ, τὸ Χαρ-

τοὺμ (80.000). Ἔναντι τῆς Μόσχας καὶ Δύσεως ἔχει δηλώσει πολιτικὴν οὐδετερότητα.

12) ***Τουρκία***. 19.000.000 πληθ. Εἶναι μέλος τοῦ ΝΑΤΟ καὶ τοῦ συμφώνου τῆς Βαγδάτης. Παρὰ ταῦτα προσανατολίζεται καὶ πρὸς τὴν Μόσχαν διὰ νὰ ἐπιτύχη οἰκονομικὰ ὀφέλη, συνάψασα προσφάτως οἰκονομικὴν μετ' αὐτῆς συμφωνίαν. Ἐπιδιώκει ἡγετικὸν ρόλον ἐν Μ.Α. ἕνεκα τοῦ ὁποίου συγκεντροῖ τὴν δυσπιστίαν τῶν Ἀράβων.

13) ***Ὑεμένη***. Ἐξηγγέλθη ἤδη ἡ ἕνωσίς της μετὰ τῆς Αἰγυπτοσυριακῆς ἑνώσεως. Ἔχει πληθυσμὸν 4.500.000 μὲ πρωτ. τὴν Σάνα (25.000).

Ἡ πολιτικὴ κατάστασις ἐν τῇ Μ.Α. εἶναι λίαν ρευστή. Σημειοῦνται κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐξελίξεις ἀπροσδόκητοι, ἀστάθμητοι καὶ ἀέναοι. Οὐδεὶς δύναται νὰ διαγνώση τὴν τελικὴν διαμόρφωσιν. Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ λαοὶ τῆς Μ. Α. ἠννόησαν πλέον ὅτι ἡ ἰσχύς των ἡ εὐημερία καὶ ἀσφάλειά των εὑρίσκεται ἐν τῇ ΕΝΩΣΕΙ ΤΩΝ εἰς μοναδικὸν κράτος μὲ ἑνιαίαν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν καὶ πολεμικὴν ἰσχύν.

VI. *Οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχὺς*

α) ***Οἰκονομική***. Ἂν ἐξαιρεθῆ τὸ πετρέλαιον, ὅπερ ἄλλωστε — ἐξαιρέσει τοῦ Ἰρὰν — δὲν ἀνήκει εἰς τοὺς γηγενεῖς, ἡ ΜΑ δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς πλουσία περιοχή. Εὑρίσκεται γενικῶς εἰς τὸ στάδιον ὑπαναπτύκτων περιοχῶν. Στερεῖται ἄλλων στρατηγικῶν πρώτων ὑλῶν, διαποτίζεται ἀπὸ ὀλίγας μεμονωμένας π. χ. αἵτινες μόνον περιορισμένας ἐκτάσεις καθιστοῦν εὐφόρους (μέση καὶ κάτω κοιλὰς Νείλου, Μεσοποταμία, κοιλὰς Ἰορδάνου). Τὸ πετρέλαιον ἐν τούτοις ὅπερ ἀποδίδει ἡ περιοχὴ (200 ἑκ. τόν. ἐτησίως) τὴν τοποθετεῖ εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα οἰκονομικοπολιτικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τὴν καθιστᾷ περιοχὴν — διελκυστίδα τῶν ἀντιπάλων συνασπισμῶν.

β) ***Πολεμική***. Κατὰ τὸν α' παγκόσμιον ἐδείχθησαν καλοὶ πολεμισταὶ πολεμήσαντες κατὰ τῶν Τούρκων εἰς τὸ πλευρὸν τῶν Ἄγγλων. Εἶναι ἄριστοι χειρισταὶ τοῦ πολέμου διὰ τῆς καμήλου ἀλλ' ὑστεροῦν ἀπελπιστικῶς εἰς τὰ σύγχρονα μέσα τῆς ἑρπυστρίας καὶ τοῦ ἀεριωθουμένου. Ὁ Ἰορδανικὸς στρατός, ἐκπαιδευθεὶς κι' ἐξοπλισθεὶς ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ἀπετέλεσεν ὡς «Ἀραβικὴ λεγεὼν» πρότυπον. Ἐν τούτοις οἱ Ἄραβες ἡνωμένοι καὶ μή, ἡττήθησαν ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλινοὺς δίς. Γενικῶς οἱ Ἄραβες θεωροῦνται ἱκανοὶ εἰς τὸν ἀνταρτοπόλεμον, σαμποτὰζ καὶ ὡς πειραταὶ τῆς ἐρήμου,

VII. *Στρατηγικὴ ἀξία τῆς ὅλης περιοχῆς*

Ἡ ΜΑ εἶναι ἰδιόμορφος γεωγραφικὴ περιοχή. Τὰ ἐδάφη της εἶναι διάφορα τῶν γνωστῶν ὀρεινῶν ἢ πεδινῶν τῆς Εὐρώπης. Ἔχει ἰδιότυπον κλῖμα καὶ στερεῖται ἐν πολλοῖς γλυκέων ὑδάτων. Προβλήματα συντηρήσεως καὶ λειτουργίας κινητήρων συγχρόνων στρατοῦ δημιουργοῦνται ἐκ τῶν συνθηκῶν τούτων καθορίζοντα ἴδιον ἀγῶνα οὗ ἡ τακτικὴ καὶ στρατηγικὴ εἶναι οὐσιωδῶς διάφοροι τῆς τῶν «κοινῶν» Θ.Ε.

Ἀποτελεῖ ἡ ΜΑ κρῖκον Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ἔνθα τὰ ζωτικὰ συμφέροντα τῶν κρατῶν τῆς Ἐλευθέρας Δύσεως, ἀλλὰ καὶ γέφυραν ἑνοῦσαν τὴν Εὐρώπην μετὰ τῆς Ἀφροασίας. Ἡ διῶρυξ τοῦ Σουέζ, τὸ Ἄντεν καὶ αἱ πετρελαιοῦχοι περιοχαὶ προσδίδουν ἰδιαιτέραν μεγάλην στρατηγικὴν ἀξίαν ἐν τῇ ὅλῃ περιοχῇ. Κατ' ἀμφοτέρους τοὺς παγκοσμίους πολέμους ἡ Γερμανία ἀπέβλεψεν εἰς κατάκτησιν τῆς περιοχῆς. Ἡ δὶς ἀποτυχία τοῦ σκοποῦ της συνέβαλεν νὰ ἡττηθῇ καὶ τὰς δύο φοράς.

Σήμερον ἡ Μ. Α. ἀποτελεῖ διελκυστίδα τῶν δύο ἀντιπάλων. Τοῦ ἑνὸς (Δύσεως) ἐπιθυμοῦντος μίαν ἡνωμένην, παρὰ τὸ πλευρόν του Μ. Α. χάριν τῶν οἰκονομικῶν του συμφερόντων, τῆς ἐπιβιώσεως καὶ ἐλευθερίας του, τοῦ ἑτέρου (Ἀνατολῆς) ἀποβλέποντος εἰς διάσπασιν τῆς συνοχῆς, διείσδυσιν, κυριαρχίαν. Διὰ τὴν Δύσιν ἡ σημασία τῆς συνοχῆς τῆς Μ. Α. ἐνέχεται ἐν τῇ ἀκροστιχίδι τῶν συνιστώντων τὴν περιοχὴν κρατῶν (ΙΛΙ ΙΛΙ ΣΑ ΣΠΑΣΤΥ σελ. 24). Πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ τοιούτου ἐνδεχομένου ἡ Ἀμερικὴ ἐξήγγειλε καὶ τὸ δόγμα Ἀϊζενχάουερ τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἔγινεν ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῶν πλείστων ἐκ τῶν κρατῶν Μ.Α. Ἡ προσπάθεια ἐξ ἄλλου τῆς Σοβιετικῆς πολιτικῆς πρὸς διάσπασιν καὶ διείσδυσιν, ἐμφανίζει τὴν μορφὴν ἑνὸς ἀδιακόπου καὶ πεισμόνου ἀγῶνος ἐπιβολῆς ἐπιρροῶν, δελεασμοῦ δι' οἰκονομικῶν παροχῶν, διαβολῶν καὶ συκοφαντιῶν, ὑποδαυλισμοῦ τοῦ Ἀραβικοῦ ἐθνικιστικοῦ πνεύματος κ.τ.τ. Μεταξὺ τῶν κρατῶν Μ.Α. πρωτεύοντα ρόλον παθητικόν τε κι' ἐνεργητικὸν διαδραματίζει ἡ Τουρκία, εἰς τρόπον ὥστε οὐδεὶς νὰ δύναται ἀπὸ τοῦδε νὰ προβλέψῃ ποῖος θὰ εἶναι ὁ νικητὴς εἰς τὴν παρτίδα τοῦ παιζομένου σήμερον ζατρικίου καὶ ποῖος θὰ εἶναι ὁ τυχηρὸς ὅστις θὰ εἴπῃ τὴν τελευταίαν λέξιν: «ΜΑΤ».

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΤΟΥΡΚΙΑ

Καταλαμβάνει ἐδάφη τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀσιατικῆς ἠπείρου τῆς λεγομένης Μικρασίας ἢ Ἀνατολῆς. Ἔχει ἔκτασιν 767.119 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 19.000.000(*).

Ι. Σύντομος ἱστορικὴ ἀνασκόπησις

Οἱ Τοῦρκοι ἀνήκουν εἰς κλάδον τῶν Ὀσμανλήδων ἢ Ὀθωμανῶν. Πρὸ αὐτῶν ὑπῆρξαν οἱ Σελτζουκίδαι Τοῦρκοι. Μετὰ τὴν ἧτταν τῶν Βυζαντινῶν εἰς Μαλασκὲρτ (1071) οἱ Τουρκομᾶνοι κατέκλυσαν τὴν Μικρασίαν. Ἀέναοι ἦσαν οἱ ἀγῶνες των κατὰ τῶν Βυζαντινῶν τοὺς ὁποίους τελικῶς ἐπέτυχον νὰ ὑποδουλώσουν. Οἱ Τοῦρκοι κατέκτησαν τὸ πρῶτον τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θράκην, ἐδημιούργησαν πρωτεύουσαν τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ εἶτα ἐξώρμησαν καὶ κατέκτησαν ὁλόκληρον τὴν Ἀν. λεκάνην τῆς Μεσογείου φθάσαντες μέχρι τῶν πυλῶν τῆς Βιέννης.

Κατὰ τοῦ μονολιθικοῦ σατραπικοῦ καθεστῶτος τῶν Σουλτάνων ἀνεφάνησαν αἱ πρῶται μεταρρυθμιστικαὶ τάσεις τὸ 1875 αἱ ὁποῖαι ὅμως κατέληξαν εἰς τὴν ὠμοτέραν δικτατορίαν τοῦ Ἀβδοὺλ Χαμήτ. Τοῦτον ἀνέτρεψε τὸ κίνημα τῶν Νεοτούρκων τοῦ 1908. Τὸ 1911 ἡ Τουρκία ἡττᾶται ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὸ 1912 ἀπὸ τὰ ἡνωμένα Βαλκανικὰ κράτη. Εἰς τὸν α΄ παγκόσμιον πόλεμον ἐξῆλθε παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν. Ἡ νίκη κατὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς Μικρασίαν ἄγει πρὸς τὸν ἐκνεωτερισμὸν καὶ τὴν χειραφέτησιν τῶν Τούρκων. Τὸ 1930 ὑπογράφεται Ἑλληνοτουρκικὴ συμφωνία ἐν Ἀγκύρᾳ καὶ τὸ 1932 τὸ Βαλκανικὸν Σύμφωνον. Κατὰ τὸν β΄ παγκόσμιον πόλεμον ἔμεινεν οὐδετέρα.

ΙΙ. Ὀργάνωσις πολιτική, θρησκευτικὴ καὶ κοινωνικὴ

Ὁ Κεμὰλ Ἀτατούρκ, ἀναμορφωτὴς τῆς Τουρκίας, ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Πρόεδρος Δημοκρατίας. Ἐφ' ὅσον ἔζη οὗτος, ἓν μόνον Κόμμα, τὸ Λαϊκόν, ὑφίστατο. Μετὰ τὸν θάνατόν του, Πρόεδρος ἀνεκη-

(*) Οἱ Τοῦρκοι προσφάτως ἐξήγγειλαν ὅτι..ηὐξήθησαν εἰς 26.000.000!!!

ρύχθη ὁ Ἰσμὲτ Ἰνονοῦ. Ζυμώσεις ἐντός τῶν κόλπων τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος ἐδημιούργησαν ἓν δεύτερον Κόμμα, τὸ Δημοκρατικόν, τοῦ ὁποίου ὁ ἡγήτωρ Τζελὰλ Μπαγιὰρ ἐπέτυχε τὴν πλειοψηφίαν καὶ παρὰ τὴν μικρὸν % διαφορὰν τῶν ψήφων οἱ Δημοκρατικοὶ ἐξησφάλισαν ὅλως προσφάτως τὴν συντριπτικὴν πλειοψηφίαν ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει. Ἡ Τουρκικὴ Δημοκρατία εἶναι ἰδιότυπος. Πρόεδρος αὐτῆς εἶναι ὁ ἀρχηγὸς Κόμματος ὅστις ἐκλέγει τὸν πρωθυπουργὸν ἐκ τῶν ἐπιτελῶν του. Ἐλευθερία Τύπου δὲν ὑφίσταται οὔτε καὶ ἐλευθερία γνώμης ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει. Ἐκλογικὸν σύστημα τὸ πλειοψηφικόν.

Τὸ παλαιὸν Χαλιφᾶτον κατηργήθη αὐτομάτως διὰ τῆς ἀνατροπῆς τοῦ Σουλτάνου. Θρησκεία εἶναι πάντοτε ἡ Μωαμεθανική.

III. *Πλουτοπαραγωγικὸν δυναμικὸν*

Εἶναι κατ' ἀρχὴν χώρα πλουσία. Λόγῳ τοῦ ἀνεκμεταλλεύτου τοῦ πλούτου της τίθεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν. Ἡ Ἐθνική της οἰκονομία ἀπὸ τοῦ 1922 κι' ἐντεῦθεν βαίνει κατὰ κρημνῶν.

Ὁ δασικὸς πλοῦτος εἶναι σημαντικός. Τὸ ἔδαφος, φύσει εὔφορον, παράγει καπνὸν (μονοπώλιον Κράτους), δημητριακά, ἔλαιον, σῦκα, βάμβακα, κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Αἱ κυριώτεραι βιομηχανίαι εἶναι ἐριουργίας, ὑφαντουργίας, ταπητουργίας, βυρσοδεψίας, ναυπηγείων, χαλυβουργίας.

Ὁ ὀρυκτός της πλοῦτος ἀναλόγως πρὸς τὴν μεγάλην της ἔκτασιν εἶναι πενιχρός. Ἔγκειται εἰς ἄνθρακα, σίδηρον, μόλυβδον, ψευδάργυρον, χρώμιον. Ὁ ἐνάλιος πλοῦτος της εἶναι ἀξιόλογος ἀλλὰ δὲν γίνεται συστηματικὴ τούτου ἐκμετάλλευσις. Τὸ ἐμπόριον εἶναι περιορισμένον ἀφορᾷ δὲ τὸ μὲν ἐξωτερικὸν εἰς τὸν καπνόν, ἔριον, μέταξαν, ἀλαντικά, (ἰχθῦς, τσῖροι, παστουρμᾶς) καὶ τάπητας, τὸ δὲ εἰσαγωγικόν, εἰς βάμβακα, μηχανήματα, μέταλλα καὶ ὄρυζαν.

IV. *Πολιτική, οἰκονομικὴ καὶ πολεμικὴ ἰσχὺς*

Ἡ Τουρκία κατορθοῖ μὲ ψευδεῖς ἐξαγγελίας ὑπερβολικοῦ πληθυσμοῦ, ἱκανοτήτων καὶ πολεμικῆς ἰσχύος, νὰ ἐμφανίζεται ὡς ἰσχυρὰ Δύναμις. Ἡ ἐσωτερική της πολιτικὴ σταθερότης ἥτις δὲν παρεχώρησεν οὐδὲ σπιθαμὴν πολιτικοῦ πεδίου εἰς τὸν κομμουνισμόν, συνετέλεσεν ὥστε νὰ ἐπιδαψιλλεύουν εἰς ταύτην αἱ ἰσχυραὶ Δυνάμεις τιμὰς ἁρμοζούσας εἰς μίαν ἰσχυρῶς πολιτικὴν δύναμιν, ἣν θεωροῦν ὡς ἡγέτιδα τῆς Ἀν. λεκάνης τῆς Μεσογείου καὶ ΜΑ.

Τὸ οἰκονομικὸν δυναμικόν της εἶναι ταπεινόν. Χάρις εἰς τὴν ἐπαμφοτερίζουσαν πολιτικήν της ἐπιτυγχάνει ἐνίσχυσιν οἰκονομικὴν παρ' ἀμφοτέρων τῶν συνασπισμῶν ἐπιτυγχάνουσα χάρις εἰς τὰ ξένα δάνεια καὶ οὐχὶ σπανίως καὶ διὰ ληστρικῶν μεθόδων (Βαρλὶκ 1942 κατὰ Ἑλλήνων) ν' ἀναστηλώνη τὴν χρονίως παραπαίουσαν οἰκονομίαν της. Τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι πολὺ χαμηλὸν ἡ δὲ δημοσιονομικὴ κατάστασίς της ἀθλία. Ἡ νομισματικὴ κατάστασις βαίνει πρὸς πληθωρισμόν.

Ἡ πολεμικὴ της ἰσχὺς θεωρεῖται ἀξιόλογος. Μέλος τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι ἐξοπλισμένη κατὰ μέγα μέρος διὰ συγχρόνων κλασσικῶν ὅπλων ἐνῶ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἐνόπλων αὐτῆς δυνάμεων κατευθύνεται ἐκ τοῦ ΝΑΤΟ. Ἡ μαχητικὴ ἀξία τῶν ἐνόπλων της δυνάμεων οὐδαμοῦ δοκιμασθεῖσα ἀπὸ 35ετίας πιστεύεται ἐν τούτοις ὡς καλή.

V. *Στρατιωτικαὶ βλέψεις καὶ διεκδικήσεις*

Τὸ 1926 διεκανονίσθησαν αἱ συνοριακαὶ διαφοραὶ Τουρκίας καὶ ΕΣΣΔ, Ἰράν, Ἰράκ. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου τῇ παραινέσει τῆς Ἀγγλίας διευθετεῖται ἡ Γαλλοτουρκικὴ διένεξις περὶ τὸ σαντζάκιον Ἀλεξανδρέττας τὸ ὁποῖον εἰσέπραξεν ἡ Τουρκία ὑπὸ τύπον «Μπαξίς» διὰ τὴν τήρησιν οὐδετερότητος ἔναντι τῆς Δύσεως. Προσφάτως ἡ Τουρκία διετύπωσε τῇ ἐπινεύσει τῆς Ἀγγλίας ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ ἡμίσεως τῆς Κύπρου δεχομένη συμβιβασμὸν ἐπὶ τοῦ Κυπριακοῦ...ἐφ' ὅσον ἤθελεν ἡ Ἑλληνικὴ Κύπρος διχοτομηθεῖ.

VI. *Στρατιωτικὴ ἀξία*

α) ***Λόγῳ θέσεως***: Ἀποτελεῖ γέφυραν ἑνώνουσαν τὴν Εὐρώπην μὲ τὴν Ἀσίαν καὶ διαχωρίζει δύο εὐρείας θαλάσσας, τὸν Εὔξεινον καὶ τὴν Μεσόγειον. Κατέχει θέσιν προνομιοῦχον εὑρισκομένη ἐπὶ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ Εὐρώπης — Ἀσίας.

β) ***Λόγῳ σ μμαχιῶν***: Συμφώνου Βαγδάτης, ΝΑΤΟ, Βαλκανικοῦ καὶ τάσεως συνάψεως Τουρκοϊταλικοῦ συμφώνου.

γ) ***Ὡς ζώνη: συγκοινωνιῶν***: Καίτοι τὸ ὁδικὸν δίκτυον εἶναι περιορισμένον καὶ εἰς οὐχὶ καλὴν κατάστασιν, ἐν τούτοις ὁ συνδυασμὸς μὲ τὸ σιδηροδρομικὸν δημιουργεῖ συνθήκας εὐνοϊκὰς διὰ τὴν χρησιμοποίησίν του ὑπὸ συγχρόνου στρατοῦ.

δ) ***Ὡς βάσεως ἐπιχειρήσεων***: Ἀποτελεῖ ἐξαίρετον βάσιν κατὰ τοῦ Καυκάσου καὶ μέσῳ τοῦ Εὐξείνου κατὰ τῶν Παρευξείνων περιοχῶν τοῦ Ἀν. Μπλόκ. Οἱ ὑπὸ τῆς κοινῆς ὑποδομῆς τοῦ ΝΑΤΟ κατα-

σκευαζόμενοι ἀγωγοί - σωλῆνες πρὸς περιοχὴν Προύσσης ἐξ Ἀτταλείας καὶ Ἐρζερούμ – Ἐρζιγκιὰν ἐξ Ἀλεξανδρέττας, διευκολύνουν τὸν εἰς καύσιμα ἀνεφοδιασμὸν ἐκ θαλάσσης τῶν δυνάμεων αἵτινες θὰ ἕδρων πρὸς Β ἢ Β Α ἐκ τῆς βάσεως Τουρκία.

ε) *Ὡς ζώνης καλύψεως*: Καλύπτει ζωτικοὺς χώρους ὡς: τὴν Ἀν. λεκάνην τῆς Μεσογείου, τὴν Β περιοχὴν Μ.Α. καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ Α.

στ) *Ὡς πηγῆς πολεμικοῦ δυναμικοῦ*: Καίτοι ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος, ἡ βιομηχανία καὶ γεωργικὰ προϊόντα ἔχουν περιορισμένον δυναμικόν, ἡ Τουρκία πιστεύεται ὅτι διαθέτει ἐνόπλους δυνάμεις ἱκανὰς ν' ἀναχαιτίσουν τὸ βάρος ἐχθρικῆς πιέσεως, τῆς τυχὸν ἐκδηλουμένης, ἐκ Β καὶ Α. Πιθανολογεῖται ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ Τουρκία εἰς μέλλουσαν σύρραξιν θ' ἀναλάβῃ ὡς μέλος τοῦ ΝΑΤΟ ἐνεργὸν δρᾶσιν παρὰ τὸ πλευρὸν βεβαίως τῶν νῦν συμμάχων της κρατῶν τοῦ Βορειοατλαντικοῦ Συμφώνου.

ΤΕΛΟΣ

Done.